

"QUI VIU A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES I PER QUÈ? ANÀLISI DE L'ATRACCIÓ DE TREBALLADORS CREATIUS I DE BAIXA ESPECIALITZACIÓ EN LES DESTINACIONS DELS SISTEMA URBÀ CATALÀ"

Jon Xavier Olano Pozo

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi doctoral i la seva utilització ha de respectar els drets de la persona autora. Pot ser utilitzada per a consulta o estudi personal, així com en activitats o materials d'investigació i docència en els termes establerts a l'art. 32 del Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (RDL 1/1996). Per altres utilitzacions es requereix l'autorització prèvia i expressa de la persona autora. En qualsevol cas, en la utilització dels seus continguts caldrà indicar de forma clara el nom i cognoms de la persona autora i el títol de la tesi doctoral. No s'autoritza la seva reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre ni la seva comunicació pública des d'un lloc aliè al servei TDX. Tampoc s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant als continguts de la tesi com als seus resums i índexs.

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis doctoral y su utilización debe respetar los derechos de la persona autora. Puede ser utilizada para consulta o estudio personal, así como en actividades o materiales de investigación y docencia en los términos establecidos en el art. 32 del Texto Refundido de la Ley de Propiedad Intelectual (RDL 1/1996). Para otros usos se requiere la autorización previa y expresa de la persona autora. En cualquier caso, en la utilización de sus contenidos se deberá indicar de forma clara el nombre y apellidos de la persona autora y el título de la tesis doctoral. No se autoriza su reproducción u otras formas de explotación efectuadas con fines lucrativos ni su comunicación pública desde un sitio ajeno al servicio TDR. Tampoco se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al contenido de la tesis como a sus resúmenes e índices.

WARNING. Access to the contents of this doctoral thesis and its use must respect the rights of the author. It can be used for reference or private study, as well as research and learning activities or materials in the terms established by the 32nd article of the Spanish Consolidated Copyright Act (RDL 1/1996). Express and previous authorization of the author is required for any other uses. In any case, when using its content, full name of the author and title of the thesis must be clearly indicated. Reproduction or other forms of for profit use or public communication from outside TDX service is not allowed. Presentation of its content in a window or frame external to TDX (framing) is not authorized either. These rights affect both the content of the thesis and its abstracts and indexes.

UNIVERSITAT
ROVIRA i VIRGILI

Qui viu a les destinacions turístiques i per què? Anàlisi de l'atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en les destinacions del sistema urbà català

JON XAVIER OLANO POZO

**TESI DOCTORAL
2019**

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGLI

"QUI VIU A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES I PER QUÈ? ANÀLISI DE L'ATRACCIÓ DE TREBALLADORS
CREATIUS I DE BAIXA ESPECIALITZACIÓ EN LES DESTINACIONS DELS SISTEMA URBÀ CATALÀ"

Jon Xavier Olano Pozo

JON XAVIER OLANO POZO

**Qui viu a les destinacions turístiques i per què?
Anàlisi de l'atracció de treballadors creatius i de baixa
especialització en les destinacions del sistema urbà
català**

Tesi Doctoral

Co-Dirigida per

Dr. Francesc González Reverté

Dr. Salvador Anton Clavé

Departament de Geografia

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Facultat de Turisme i Geografia

**Vila-seca
Octubre de 2019**

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGLI

"QUI VIU A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES I PER QUÈ? ANÀLISI DE L'ATRACCIÓ DE TREBALLADORS
CREATIUS I DE BAIXA ESPECIALITZACIÓ EN LES DESTINACIONS DELS SISTEMA URBÀ CATALÀ"

Jon Xavier Olano Pozo

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE TURISME I GEOGRAFIA

Carrer de Joanot Martorell, 15
43480 Vila-seca
Tel. +34 977 395294
Fax +34 977 392939
www.fg.urv.cat

FAIG CONSTAR que aquest treball, titulat "Qui viu a les destinacions turístiques i perquè? Anàlisi de l'atracció de treballadors creatius i de baixa especialització a les destinacions turístiques del sistema urbà català" que presenta Jon Xavier Olano Pozo per a l'obtenció del títol de Doctor, ha estat sota la meua direcció al Departament de Geografia d'aquesta universitat.

Vila-Seca, 17 d'octubre de 2019

El co-director de la tesi doctoral

Dr. Francesc González Reverté

El co-director de la tesi doctoral

Dr. Salvador Anton Clavé

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGLI

"QUI VIU A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES I PER QUÈ? ANÀLISI DE L'ATRACCIÓ DE TREBALLADORS
CREATIUS I DE BAIXA ESPECIALITZACIÓ EN LES DESTINACIONS DELS SISTEMA URBÀ CATALÀ"

Jon Xavier Olano Pozo

Agraïments

La realització d'una tesi doctoral és el fruit d'anys de feina individual, però, també col·lectiva. Sense cap mena de dubte, per molt que un treball i treballi en el seu objecte d'estudi, en la seva estratègia per assolir uns objectius i desenvolupar una metodologia vàlida, científica i adient; en la redacció de pàgines i pàgines que, a vegades semblen un sense sentit de lletres, paraules i oracions, escrites i reescrites i tornades a ser escrites; l'existència d'uns guies que marquen el que fer, el com fer i el quan fer és indispensable per a arribar a la redacció d'aquestes darreres línies.

És per això, que el primer agraïment a esmentar és als meus dos directors de tesi, co-directors en llenguatge administratiu, el Dr. Francesc González Reverté i el Dr. Salvador Anton-Clavé per la seva bona rebuda en el moment de presentar un primer projecte de tesi, que mirat enrere era imaginari. Per la seva bona disposició a la tutela durant els cinc anys de la realització de la tesi, per la seva paciència per llegir els meus manuscrits, moltes vegades sense passar, per mandra, pel corrector del processador de textots, pels enriquidors debats i discussions realitzats des d'uns incipients resultats fins a tenir, cada cop més, uns resultats robustos. En definitiva, per confiar en mi, un sociòleg que va caure en un cau de geògrafs i que va decidir quedar-se.

La confiança dipositada en mi em va permetre obtenir una beca pre-doctoral Martí Franquès i desenvolupar la meua recerca dins el projecte Movetur, primer; i Politur, després, així com en el Grup de Recerca d'Anàlisis Territorials i Estudis Turístics (GRATET). Amb els companys hem compartit estones productives (seminaris, discussions, cursos i similars) com no productives (dinars, cafès etc.).

Agraïments

De la mateixa manera, al Departament de Geografia de la URV cal agrair-li la confiança dipositada en mi per a la docència durant els tres cursos en el que he gaudit la beca.

El camí, però, no es fa sol i sempre hi ha gent que realitza el camí juntament amb tu. Així, durant aquests anys he conegut molts i molts doctorands, d'aquí i de fora, que el feien en el nostre programa o que venien de visita. Però, realment, el camí l'he realitzat amb dos companys, amb els que d'aquí poc compartirem la distinció doctoral: la futura doctora Brandajs amb la que hem compartit hores i hores d'extreure fum, parlant de les nostres inquietuds, de les limitacions i dels problemes i les solucions. I sobretot, el futur doctor Domènech, amb el que hem pogut compartir hores i hores despatx, d'aventures acadèmiques, de xerrades, de cerques de metodologies, tècniques i solucions; de cafès i dinars; de debats sobre la vida, sobre la política, sobre el coneixement i sobre la filosofia de la vida i del futur.

Agraïr Dr. Figueras-Roca, amic de sempre i oftalmòleg, amb el que hem realitzat part de la tesi al mateix temps i amb el que hem compartit debats sobre les tècniques estadístiques en les que al principi jo l'ajudava ell i finalment ell em donava les respostes a mi.

Finalment, els meus, o millor les meves: la meva dona, la Cris, per no haver dubtat mai que finalment ho aconseguiria i per haver estat sempre allà; i l'Ona, la meva filla que malgrat tenir només tres anys la seva presència fa que sigui més fàcil (però també més cansant i amb més son) tirar endavant.

Publicacions derivades de la recerca

- Olano Pozo, Jon Xavier; González Reverté, Francesc; Anton-Clavé, Salvador (2017). "*Consideracions sobre l'atracció de residents a les destinacions turístiques catalanes*": El cas dels treballadors creatius. Revista Econòmica de Catalunya; Núm. 76; pp.74-85
- Olano Pozo, Jon Xavier; González Reverté, Francesc; Anton-Clavé, Salvador (2018): "*Atracción de residentes en el litoral catalán: el caso de los trabajadores creativos y de los trabajadores con baja especialización en el Penedés Marítimo*" pp. 103-112 a Somoza Medina, José (ed) "*De lugar geográfico a destino turístico: análisis, planificación y gestión de cambio generados por el turismo*". Editorial: Universidad de León y Asociación de Geógrafos Españoles. ISBN: 9788497739306
- Olano Pozo, Jon Xavier; González Reverté, Francesc; Anton-Clavé, Salvador (En Revisió). "*Residential patterns of creative workers: A challenge for planning*". European Planning Studies

Congresos

- *Describiendo las pautas de residència de los trabajadores creativos en Cataluña*. International Conference on Regional Science. València 21-23 de Novembre de 2018.
- *Atracción de residentes en el litoral catalán: el caso de los trabajadores creativos y de los trabajadores de baja especialización en el Penedés Marítim*. XVI Coloquio de Turismo y Ocio de la Asociación de Geógrafos Españoles. León, 21-23 Setembre de 2018
- *Creative Class Attraction on Catalan Tourist Destinations*. IGU Comission on Tourism, Leisure and Global Change. Vila-Seca, 18-20 d'Octubre de 2017.

Projectes i Grup de Recerca

- **Movetur Project:** "The transformation effects of global mobility patterns in tourism destination evolution" (*MOVETUR project*) *MINECO (CSO2014-51785-R. AEI/FEDER, UE*
- **Politur Project:** Programa Estatal de Investigación, Desarrollo e Innovación Orientada a los Retos de la Sociedad. Plan Estatal de Investigación Científica y Técnica y de Innovación 2018-2020. *POLITUR Project CSO2017-82156-R. MINISTERIO DE CIENCIA, INNOVACIÓN Y UNIVERSIDADES and AEI/FEDER, UE*
- **GRATET: Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics:** Grup de Recerca Consolidat per la Direcció General de Recerca de la Generalitat de Catalunya, amb el codi: 2017-SGR22.

Finançament

- **Finançament a partir de la beca Martí Franquès (2016PMF-PIPF-56) de la Universitat Rovira i Virgili i la Fundació Catalunya-La Pedrera**

Resum

Resum

L'objectiu d'aquesta recerca és l'anàlisi de l'atracció residencial de treballadors de diferent tipus en els municipis turístics catalans. Els dos grups de treballadors que centren l'anàlisi són els treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització.

L'escala d'anàlisi de l'atracció residencial és doble: d'una banda, a escala regional s'anàliza l'atracció d'aquests treballadors en el conjunt del sistema urbà català i en els municipis turístics que formen part d'ell; d'altra banda, a escala supra-local, es localitza l'anàlisi en els municipis del litoral del Penedès Marítim.

A escala regional es realitza una anàlisi evolutiva de la residència de treballadors creatius i de baixa especialització a partir de les dades censals dels anys 2001 i 2011. S'anàliza, posteriorment, la seva relació amb les condicions d'atractivitat del territori, mesurades a partir de l'índex sintètic de condicions de creativitat (o 4 T's; Tolerància, Talent, Tecnologia i Territori). A escala supra-local, l'anàlisi es realitza a partir de les dades recollides mitjançant el treball de camp. Es descriu tant les característiques socio-demogràfiques dels residents en el Penedès Marítim com la interpretació simbòlica del territori que realitzen a partir de les seves preferències residencials.

La recerca presenta diferents resultats: aporta evidències sobre el procés de desconcentració demogràfica de Catalunya; defineix la singularitat de l'atracció residencial dels municipis turístics; caracteritza els patrons d'especialització residencial dels sistemes urbano-turístics catalans; interpreta simbòlicament els municipis turístics com a espais d'oportunitat; i aporta elements per al debat teòric sobre diferents elements relacionats amb els treballadors creatius i de

Resum

baixa especialització, el sistema urbà i l'evolució de les destinacions turístiques catalanes.

Paraules Clau

Treballadors Creatius; Treballadors de Baixa Especialització; Destinacions Turístiques; Sistema Urbà; Condicions de Creativitat; Espais d'Oportunitat; Catalunya

Resumen

Resumen

El objetivo de esta investigación es el análisis de la atracción residencial de trabajadores de diferente tipo en los municipios turísticos catalanes. Los dos grupos de trabajadores en el que se centra el análisis són los trabajadores creativos y los trabajadores ocupados en profesiones de baja especialización.

La escala del análisis es doble: por una lado, a escala regional, se analiza la atracción de estos trabajadores en el conjunto del sistema urbano catalán y en los municipios turísticos que forman parte de él; por otro lado, a escala supra-municipal, el análisis se localiza en los municipios litorales del Penedès Marítim.

A escala regional se realiza un análisis evolutivo de la residencia de los trabajadores creativos y de baja especialización a partir de los datos censales de los años 2001 i 2011. Se analiza, posteriormente, su relación con la condiciones de atractividad del territorio, medidas a partir de l'índice sintético de condiciones de creatividad (o 4 T's; Tolerancia, Talento, Tecnología y Territorio).

A escala supra-municipal el análisis se realiza a partir de los datos recojidos mediante el trabajo de campo. Se describen la característiques socio-demográficas de los residentes en el Penedès Marítim com la interpretació simbólica del ámbito que realizan a partir de sus preferencias residenciales.

La investigación presenta diferentes resultados: aporta evidencias sobre el proceso de desconcentración demográfica de Cataluña; define la singularidad de los municipios turísticos en la atracción residencial; se caracterizan los patrones de especialización residencial de los sistemas urbano-turísticos catalanes; se interpreta simbólicamente los municipios turísticos com espacios de oportunidad; y, se aportan elementos para el debate teórico sobre diferentes elementos

relacionados con los trabajadores creativos i de baja especialización, el sistema urbano y la evolución de las destinacions turísticas catalanas.

Palabras Clave

Trabajadores Creativos; Trabajadors de Baja Especialización; Destinos Turísticos; Sistema Urbano; Condiciones de Creatividad; Espacios de Oportunidad, Cataluña

Abstract

Abstract

The objective of this research is the analysis of the residential attraction of different workers in Catalan tourism municipalities. The two groups of workers that the study focuses on are creative workers and workers employed in low-skilled professions.

The scale of the analysis has two dimensions: at the regional level, is analyzed the attraction of these workers in the whole of the Catalan urban system and the tourist municipalities that are part of it; at supra-municipal level, the analysis is done in the coastal towns of Penedès Marítim.

At the regional level, is carried out an evolutionary analysis of the residence of creative and low-skilled workers based on the census data of the years 2001 and 2011. The study fixes the attention on the relation between the conditions of territorial attractiveness, measured from the synthetic index of creative conditions (or 4 T's; Tolerance, Talent, Technology and Territory) and the location of these workers. At the supra-municipal level, the analysis is carried out based on the data collected through fieldwork. At this level, the socio-demographic characteristics of the residents are analyzed and, based on their residential preferences, the territory is symbolically interpreted.

The research presents different results: provide evidence on the demographic deconcentration process of Catalonia; define the uniqueness of the tourist municipalities in the residential attraction; characterize the residential specialization patterns of urban-tourist systems; tourist municipalities are interpreted symbolically as spaces of opportunity; and, or the theoretical debate, give elements for the theoretical discussion of elements f on different elements

related to creative and low-skilled workers, the urban system and the evolution of
Catalan tourist destinations

Key Words

*Creative Workers; Low-Skilled Workers; Tourism Destinations; Urban System;
Creative Conditions; Spaces of Opportunity; Catalonia*

Índex de Continguts

Resum	9
Resumen	11
Abstract	13
1. Introducció	17
1.1.- Objectius	22
1.2.- Hipòtesis de treball	29
2.- Fonamentació teòrica.	33
2.1.- Les maneres d'habitar els llocs	35
2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització	52
2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.	78
3.- Àrea d'Estudi	93
3.1.- L'escala regional: la Catalunya metropolitana.	94
3.2.- Els municipis turístics catalans	102
3.3.- L'escala comarcal: el Penedès Marítim	127
4.- Fonts, dades i tècniques	139
4.1.- Fonts d'informació i estructuració de les dades a escala regional	139
4.2.- El treball de camp: la recollida de dades a nivell comarcal	185
4.3.- Límits metodològics	210
5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català	213
5.1.- Distribució i evolució de la residència dels treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització a Catalunya.	216
5.2.- Les condicions del lloc com a factor d'atracció dels treballadors residents.	290
5.3.- Discussió	317
6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.	333
6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.	336
6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.	393
6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans	406
6.4.- Discussió	428

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.	439
7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim	441
7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.	454
7.3.- Determinants de l'elecció residencial	524
7.4.- Discussió	541
8.- Conclusions finals	549
8.1.- Sobre els objectius i les hipòtesis	549
8.2.- Aportacions de la recerca	555
8.3.- Implicacions teòriques	559
8.2.- Reptes per la planificació regional, urbana i turística	568
Referències	575
Índex de Figures	609
Índex de Taules	611
Índex de Mapes	625
Índex d'equacions	629
ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp	631
ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim	637

1. Introducció

L'estudi de l'evolució de les destinacions turístiques i dels municipis que les integren és una pràctica acadèmica que es remunta a la primera meitat del segle XX quan diversos investigadors centren la seva atenció, des de diferents aproximacions, en com el desenvolupament d'una incipient activitat turística transforma petits assentaments humans en poblades ciutats (Gilbert 1939; per al cas de ciutats litorals d'Anglaterra com Brighton, Bath, Bournemouth o Hastings) o com espais sense pràcticament activitat humana pasen a ser espais urbanitzats a partir de les segones residències (Wolfe 1952; a Wassaga Beach, Canadà).

L'evolució de les destinacions turístiques mediterrànies en general, i catalanes en particular, ha estat abordada des de múltiples aproximacions centrant l'objecte d'estudi en les transformacions territorials lligades a la urbanització i la transformació dels usos de l'espai habitable (Cuadrado-Ciuraneta et al 2017 i Cuadrado Ciuraneta 2006; Membrado Tena 2013; Rullan 2010 i 2011; Burriel 2011; Fernández Tabales i Mendoza 2007; Donaire 2005 i 1995; Vera Rebollo i Ivars 2003; Navarro 2001; Marchena Gómez 2000; Vera Rebollo i Marchena Gómez 1998; Vera Rebollo 1994; Pollard i Rodríguez 1993; Knafou i Llinàs 1990; Rullan 1989); en les estratègies de les destinacions i els seus agents per no perdre competitivitat (Niavis i Tsiotas 2019;; Sanz-Ibáñez i Anton Clavé 2014; Ivars et al 2013; Prat i Cànoves 2012; Ivars 2016; Soares et al 2016; Vera Rebollo i Castiñeira 2010; Claver-Cortés 2007; Aguiló et al 2005; López-Monne 2000; Priestley i Mundet 1998; Anton-Clavé 1997 i 2004; Anton-Clavé et al 1996); o en la transformació demogràfica dels llocs turístics i a partir del seu creixement

1. Introducció

residencial (Blay i González 2019; González Reverté et al 2016; Morote et al 2015; Soares et al 2015; Membrado 2015a, 2015b i 2013; Huete i Mantecón 2013 i 2011; Cuadrado-Ciuraneta 2013; Mantecón et al 2011; González Reverté 2008 i 2003; Aledo 2005; Fraguell 2004; Vicente i Gutiérrez 2004).

Amb tot, malgrat l'existència de resultats empírics que apunten al paper cada cop més influent del turisme en la configuració de les ciutats de les societats contemporànies (Anton Clavé i Wilson 2017; Romero Padilla et al 2016; González et al 2016; González et al 2014), estudis i aportacions recents sobre la teoria urbana minimitzen encara l'impacte del turisme en la planificació, la gestió i la governança dels sistemes urbans (Storper i Scott 2015). En aquest sentit, en aquesta recerca s'intenta analitzar el paper urbanitzador del turisme, i més concretament entendre qui i com són els residents que opten per viure en els municipis turístics, en aquest cas catalans.

Així, en aquest treball s'analitza el procés d'atracció residencial dels municipis turístics a partir de l'anàlisi de l'evolució, les preferències i les característiques de l'elecció residencial des treballadors creatius i dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització. L'anàlisi es realitza en dues escales: la regional i la supra-local abordable, en cada una d'elles, en diversos aspectes.

L'anàlisi regional és realitza per al conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya, aprofundint en la relació existent entre l'aglomeració residencial de treballadors creatius i d'ocupats en professions de baixa especialització amb les condicions de creativitat. Posteriorment, des d'una perspectiva també regional, s'aborda la casuística singular dels municipis turístics, explorant la seva caracterització com a espais d'oportunitat per a treballadors creatius i ocupats en professions de serveis de baixa especialització.

A aquesta escala s'analitzen els processos de desconcentració urbana de tots dos grups de treballadors i el seu impacte en el desenvolupament del sistema regional català així com defineixen els avantatges competitius de les destinacions a l'hora de captar residents encara que aquests no treballin en el sector turístic ni en el mateix municipi.

A la segona escala, de manera més concreta, es realitza una anàlisi de les pautes de localització residencial en els municipis del Penedès Marítim. El Penedès Marítim és un segment del litoral català, amb fort component turístic a cavall dels dos espais metropolitans més important del país: l'àrea metropolitana de Barcelona i la conurbació del Camp de Tarragona. En aquesta segona escala s'analitzen les característiques dels individus que han escollit residir en ells, les seves preferències residencials i les probabilitats que tenen tant treballadors creatius com ocupats en professions de serveis de baixa especialització de valorar uns factors o altres alhora d'establir-se en aquests municipis tot cercant el paper dels avantatges competitius identificats en els capítols anteriors.

El treball es presenta en vuit capítols. En aquest primer capítol, introductor, es presenten les hipòtesis de partida i els objectius generals i específics del treball. El segon capítol se centra la teorització dels grups d'estudi, els treballadors i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització; i, finalment, es dibuixa el seu paper en el marc evolutiu de les destinacions turístiques des d'un punt de vista urbà així com de la construcció dels seus mercats laborals.

En el capítol tercer es caracteritza l'àrea d'estudi a partir de les dos escales i les tres unitats territorials d'anàlisi. En primer terme es caracteritza Catalunya des d'una perspectiva regional, es defineixen els municipis turístics catalans, i la seva oferta d'allotjament turístic, generant una tipologia de tres tipus de municipis

1. Introducció

turístics (especialitzats, vacacionals i diversificats). Canviant l'escala, o més aviat, fent un zoom a una de les zones de municipis turístics definits, es caracteritza el Penedès Marítim que és on es centra l'anàlisi a nivell supramunicipal (Calafell, Cubelles, Cunit, El Vendrell, Sant Pere de Ribes, Sitges i Vilanova i la Geltrú).

El quart capítol se centra en el mètode i les dades. Així, es fa un repàs a les principals fonts de dades censals i derivades del treball de camp; a més d'explicar com s'han extret les dades utilitzades. En segon terme s'explica com s'han treballat les dades, tant les censals com les obtingudes mitjançant el treball de camp, fent explícites tant la construcció dels grups de treballadors com de les variables de condicions territorials i característiques socioeconòmiques utilitzades i sintetitzades en els diversos índexs operatius. A la darrera part s'explica quines tècniques estadístiques han estat les triades per realitzar les anàlisis corresponents així com el perquè d'haver-les triat.

Als capítols cinc, sis i set es presenten els resultats de la tesi. En el capítol cinc es realitza una anàlisi de la distribució dels treballadors creatius i dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització en el conjunt de municipis catalans de més de 1.000 habitants els anys 2001 i 2011. A partir d'aquesta l'anàlisi de la distribució es desenvolupa l'estudi de les tendències en la localització residencial d'aquests treballadors. Després d'aquesta part i en darrer terme, s'explora la seva reacció amb les condicions de creativitat del territori. El capítol finalitza amb una discussió sobre els resultats obtinguts així com el plantejament de reptes per a la planificació territorial i urbana derivada dels mateixos resultats.

En el capítol sis se centra l'anàlisi dels municipis turístics catalans, definits a partir de l'oferta turística que presenten. De la mateixa manera que en el capítol cinc, el capítol sis arrenca amb la distribució i l'evolució de treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització en municipis turístics entre els anys 2001 i 2011. Després de realitzar l'anàlisi exploratòria es reinterpreten els municipis turístics catalans com a espais d'oportunitat, tant per als treballadors creatius com per als treballadors de baixa especialització i es construeix un marc d'anàlisi on alguns municipis turístics es defineixen com a espais centrals dels sistemes urbans generats al seu voltant en part per la seva capacitat d'actuar com a pols d'activitat.

En el darrer capítol de resultats, el setè, ja amb els municipis del Penedès Marítim com a àrea d'estudi, s'analitzen les característiques socio-demogràfiques dels treballadors residents creatius i de baixa especialització segons la seva residència en municipis turístics o sistemes urbano-turístics. A més, s'analitzen les valoracions i les preferències residencials dels dos grups de treballadors tant a nivell conjunt del Penedès Marítim com per als residents en municipis turístics i sistemes urbano-turístics diferents.

En el darrer capítol es presenten les conclusions. En primer terme es fa un repàs sobre l'assoliment dels objectius i sobre la contrastació/refutament de les hipòtesis de treball plantejades. Posteriorment, es descriuen els reptes que es deriven dels resultats empírics obtinguts així com les noves vies d'investigació que es poden observar a partir de la seva realització.

1. Introducció

1.1.- Objectius

Les ciutats turístiques creixen demogràficament a partir de l'atracció de residents permanents. Per tal de caracteritzar el procés de creixement demogràfic de les destinacions turístiques s'han definit dos grups de treballadors residents en aquests espais: els treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització. Destaca el fet que l'activitat laboral d'aquests residents no es restringeix necessàriament al sector turístic local, sino que, pel contrari, poden treballar en qualsevol sector d'activitat en qualsevol lloc del sistema urbà-regional català, encara que resideixen en espais urbans catalitzats per l'activitat turística. De fet, l'objectiu principal de la recerca és analitzar l'atracció de dos tipus de residents en els municipis turístics com a marc per entendre el paper de les destinacions turístiques no com a lloc d'atracció de turistes, sino de residents.

Una de les característiques de transformació de les ciutats turístiques en espais habitats permanentment és la diversificació i densificació dels objectes socials que interactuen en ella (Lussault 2002) sent propi d'elles el creixement residencial intens en curts períodes de temps (Mullins 1991, 1994). La diversificació dels objectes socials es caracteritzada per l'existència de treballadors a priori antagònics com els creatius i els ocupats en professions de baixa especialització que resideixen i trien de residir-hi.

Per tal d'assolir l'objectiu principal s'han definit fins a sis objectius específics (Figura 1.1) als quals s'arriba a partir de sis objectius operatius.

Figura 1.1.- Objectius generals i objectius específics de la recerca

Objectiu General		
Analitzar l'atracció permanent de residents ocupats en professions antagoniques		
Objectiu Específics		
<p>- O1. Descriure la distribució i evolució de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català.</p>	<p>- O3. Descriure i analitzar la singularitat dels municipis turístics com a receptors de treballadors residents.</p>	<p>- O5. Definir sociodemogràficament els treballadors creatius i de baixa especialització en determinats municipis turístics</p>
<p>- O2. Analitzar les relacions entre les condicions territorials de creativitat i els residents creatius i de baixa especialització.</p>	<p>- O4. Caracteritzar els patrons d'especialització residencial dels municipis turístics catalans i dels sistemes que conformen.</p>	<p>- O6. Descriure les diferències significatives en els grups de treballadors en la tria i la valoració residencial</p>

El primer objectiu específic (O1) és la descripció de la distribució dels treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà regional de Catalunya. El sistema urbà català ha estat en constant desconcentració metropolitana des de les darreres dècades del passat segle (Nel·lo 2010; Garcia Lopez 2012; Garcia Coll et al 2012; Boix i Trullén 2012; González Reverté 2003, 2008) creant un eix litoral força compacte de concentració de població, activitat i inversions (González i Anton Clavé 2014). En aquest sentit, el primer objectiu específic d'aquesta tesi pretén analitzar si els dos grups de treballadors definits també s'han desconcentrat residencialment malgrat que la major part d'indústries creatives es concentri en el cor metropolità de Barcelona (Coll et al 2017) i que molta població s'hagi de desplaçar diàriament fins al seu lloc de treball (Alberich 2014).

El segon objectiu específic (O2) és l'anàlisi de les característiques territorials de l'atracció residencial dels dos grups de treballadors. A priori, els treballadors creatius es concentren allà on existeixen unes condicions de creativitat,

1. Introducció

resumides en la fórmula de les 4 T's (Tolerància, Talent, Tecnologia i Territori), generant desenvolupament econòmic i urbà (Florida 2002, 2005, 2008; Clifton 2008; Boschma i Fritsch 2009; Stolarick i Currid Halkett 2013; Currid-Halkett 2013; Thulemark i Hauge 2014; Bereichcraft i Cammack 2015a i 2015b; Haisch i Klöpffer 2015). En aquest objectiu es pretén analitzar si, en el cas català, les condicions de creativitat juguen un paper important a l'hora de la localització residencial dels treballadors creatius; i si, més enllà del que diu la teoria els mateixos factors, són rellevants des de la perspectiva de la localització dels treballadors de baixa especialització.

El tercer objectiu específic (O3) centra l'anàlisi en l'evolució residencial de treballadors creatius i de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització. Diferents estudis han evidenciat que en el conjunt del mediterrani (Membrado Tena 2013, 2015a i 2015b; Morote et al 2015; Soares et al 2015 i 2016; Blay i González 2019) i, més concretament, en el cas català, la població i la urbanització del litoral ha estat constant des de la irrupció del turisme durant el segle XX (Blay i González 2019; Cuadrado-Ciuraneta et al 2017). En aquest sentit, el tercer objectiu d'aquesta tesi pretén descriure i analitzar l'evolució residencial dels grups de treballadors definits en el context dels municipis turístics catalans i si aquesta distribució i evolució és singular en tant que diferent al que es pugui observar en el conjunt del sistema urbà

El quart objectiu de la tesi (O4) és caracteritzar l'especialització residencial dels municipis turístics catalans, i els seus municipis propers a partir de la definició de sistemes urbano-turístics. A partir dels resultats obtinguts a l'objectiu específic tercer es pretén definir diferents tipologies d'especialització residencial dels

municipis turístics així com de la seva àrea d'influència més propera per tal d'observar si existeixen pautes comunes entre les diferents destinacions.

El cinquè objectiu específic (O5) pretén definir socio-demogràficament els diferents grups de treballadors analitzats cercant l'existència de possibles diferències tant en elements demogràfics (edat, fills etc.) com en elements de caràcter socioeconòmic (tipus de feina, tipus d'habitatge, valor de l'habitatge etc.). En aquest sentit, assolir l'objectiu significa generar uns perfils sociodemogràfics diferenciats per als treballadors creatius, i els treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització; que resideixen en aquests espais turístics.

En la línia de l'objectiu anterior, el sisè objectiu específic (O6) té com a finalitat definir perfils en l'elecció residencial i en la valoració residencial per a cada una de les categories de treballadors caracteritzades a partir de l'objectiu anterior; tant des del punt de vista dels diferents tipus de municipis turístics definits; com des de la perspectiva dels dos sistemes urbano-turístics identificats al Penedès Marítim. Com a element derivat de la construcció d'aquests perfils es comprovarà si cada un dels grups respon a les característiques observades a nivell censal en la seva localització i la seva relació amb les diferents condicions del territori.

Per tal d'assolir l'objectiu general de la investigació així com els objectius específics s'han definit sis objectius operatius que ho han de facilitar (Figura 1.2).

1. Introducció

Figura 1.2.- Objectius operatius de la recerca

Objectiu General		
Analitzar l'atracció permanent de residents ocupats en professions antagoniques		
Objectiu Operatius		
- OP1. Establir una categorització de grups de treballadors residents a partir del Cens	- OP3. Crear una tipologia de municipis turístics.	- OP5. Calcular una mostra representativa de la població ocupada al Penedès Marítim.
- OP2. Construir un base de dades de condicions de creativitat a nivel regional	- OP4. Definir els sistemes urbans amb centre turístic i perifèria turística i no turística	- OP6. Operacionalitzar l'observació de la tolerància, el talent, la tecnologia i el territori a nivel municipal

El primer objectiu operatiu (OP1) és la construcció de les categories de treballadors residents, tant creatius com ocupats en professions de serveis de baixa especialització, que permetin assolir tant els objectius específics 1 i 3 com també, permetin classificar els casos en els objectius específics 5 i 6.

El segon objectiu operatiu (OP2) és la construcció d'una base de dades, amb els municipis de més de 1.000 habitants com a unitat d'observació, amb les variables necessàries per tal de definir les condicions de creativitat de cada un dels municipis. A partir d'aquest objectiu operatiu es poden assolir els objectius específics 2 i 3 així com donar sentit, dins la teoria, als components factorials utilitzats en l'objectiu específic 6.

El tercer objectiu operatiu (OP3) és la construcció d'una tipologia de municipis turístics catalans, basada en l'oferta de places reglades. L'elaboració d'aquesta tipologia permet analitzar de manera segmentada i aproximar-se més a la realitat dels municipis turístics catalans entenent que existeixen diferències entre els

nodes centrals de les principals destinacions (Salou o Lloret de Mar, per exemple) i altres municipis amb diferents components turístics (el Vendrell, Roses, Cunit, Alcanar o Naut Aran) i que, alhora, existeixen semblances entre municipis amb una oferta semblant (Salou i Lloret de Mar; o Palafrugell i el Vendrell). La realització d'aquesta tipologia permetrà assolir els objectius específics 3 i 4 així com permetre un marc analític per a assolir els objectius específics 5 i 6.

El quart objectiu operatiu (OP4) caracteritza els sistemes urbano-turístics de la regió urbana catalana. Els centres es defineixen a partir de la tipologia realitzada en el tercer objectiu operatiu, mentre que les perifèries es defineixen per la inclusió tant de municipis turístics com no turístics. La construcció dels diferents sistemes urbano-turístics d'aquest quart objectiu operatiu permet assolir el quart objectiu específic així com permetrà una dimensió d'anàlisi territorial per tal de completar els objectius específics 5 i 6.

El cinquè objectiu operatiu (OP5) és el càlcul d'una mostra representativa dels treballadors ocupats residents en els municipis del Penedès Marítim. Amb l'objectiu d'analitzar les característiques socio-demogràfiques i els determinants de la valoració residencial dels residents de manera representativa. L'assoliment d'aquest cinquè objectiu operatiu permetrà assolir els objectius específics 5 i 6.

El sisè objectiu operatiu (OP6) és la operacionalització dels índexs de tolerància, talent, tecnologia i territori construïts en l'objectiu operatiu 2 i dels indicadors de valoració i preferència residencial per als residents al Penedès Marítim, amb la finalitat de recollir la informació en l'enquesta per qüestionari que es du a terme en el treball de camp. L'assoliment d'aquest objectiu permetrà desenvolupar les feines analítiques per tal d'assolir l'objectiu específic 6.

1. Introducció

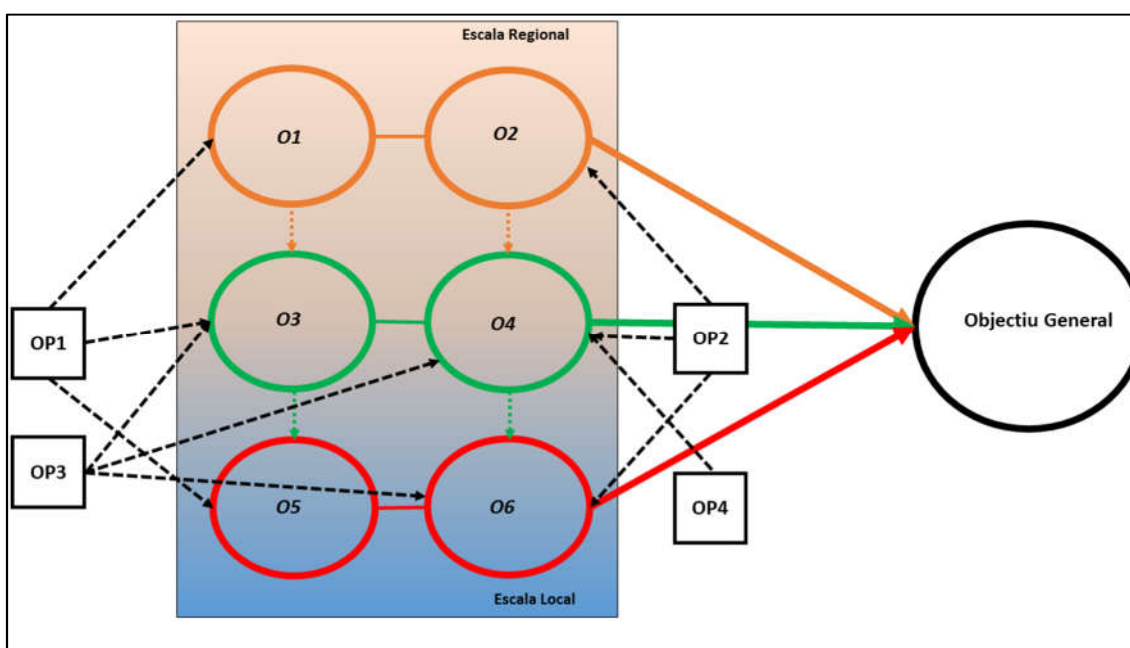
La figura 1.3 mostra com es relacionen els objectius específics i els objectius operatius per tal d'assolir l'objectiu general de la recerca. La recerca té un ordre lògic d'assoliment dels objectius. Així, en primer terme s'han construït les bases de dades de residència de treballadors creatius i de baixa especialització en els municipis del sistema regional de Catalunya (objectiu operatiu 1) i la base de dades de condicions de creativitat del territori (objectiu operatiu 2). Amb la construcció de les dues bases de dades s'han pogut realitzar les tasques per tal d'assolir els objectius específics 1 i 2.

En segon terme, s'ha desenvolupat la tipologia de municipis turístics catalans (objectiu operatiu 3). Un cop construïda la tipologia, juntament amb les dades derivades de les bases de dades de residència de treballadors creatius i de baixa especialització (objectiu operatiu 1) i de la base dades de condicions de creativitat (objectiu operatiu 2); s'han pogut realitzar les tasques per definir la possible existència d'una singularitat en l'atracció de residents creatius i de baixa especialització en els municipis turístics catalans (objectiu específic 3). Un cop assolit aquest objectiu específic 3, i havent definit els sistemes urbano-turístics (objectiu operatiu 4) s'ha pogut estudiar l'existència de patrons d'especialització residencial tant a nivell municipal com a nivell dels sistemes definits (objectiu específic 4).

Els resultats obtinguts tant pel que fa a la singularitat en l'atracció residencial com als patrons d'especialització municipal i sistèmic (objectius específics 3 i 4) així com l'assoliment dels diferents objectius operatius han permès portar a terme el disseny del treball de camp (objectius operatius 5 i 6) que un cop executat i tabulada i estudiades les dades resultants permetrà construir els perfils socio-demogràfics, la interpretació simbòlica i els determinants de l'elecció residencial

dels residents en el conjunt del Penedès Marítim, en els municipis turístics vacacionals i diversificats que l'integren i als sistemes urbano-turístics que el conformen (objectius específics 5 i 6).

Figura 1.3.- Relació entre objectiu general, objectius específics i objectius operatius

1.2.- Hipòtesis de treball

La hipòtesi general que actua com a guia en la recerca parteix del supòsit que els municipis turístics catalans, en un marc de desconcentració urbana, són capaços d'atraure de manera transversal diferents tipus de treballadors ocupats en múltiples sectors, que els converteixen en espais d'oportunitat percebuts diferentment per residents creatius i de baixa especialització. La recerca no entra a valorar on treballen els residents sinó únicament té en compte que viuen en els municipis turístics i no turístics de més de 1.000 habitants de Catalunya.

De la hipòtesi general se'n deriven fins a sis hipòtesis parcials. Les dues primeres hipòtesis parcials estan relacionades amb el capítol 5 de resultats a nivell

1. Introducció

regional; les dues següents amb el capítol 6 de resultats amb els municipis turístics com a unitat d'anàlisi; i, les dues darreres, amb el capítol 7 on la unitat d'anàlisi són els municipis del Penedès Marítim (Figura 1.4). Alhora, cada hipòtesi està relacionada amb un objectiu específic i, tot i que el seu assoliment sigui acumulatiu també, amb un objectiu operatiu (Figura 1.5).

Figura 1.4.- Hipòtesis parcials de treball

Hipòtesi General (H₀)		
Els municipis turístics catalans en la seva transformació en espais permanentment habitats atrauen, per diferents motivacions i factors, tot tipus de treballadors per residir en ells.		
Hipòtesis Parcials		
- H₁ : Els treballadors creatius i de baixa especialització tendeixen a la desconcentració metropolitana.	- H₃ : Els municipis turístics atrauen treballadors creatius i de baixa especialització de manera singular	- H₅ : Existeixen diferències socio-demogràfiques significatives entre els diferents grups de treballadors
- H₂ : Les condicions de creativitat del territori influeixen en la localització residencial dels treballadors creatius i de baixa especialització.	- H₄ : Existeixen patrons d'especialització residencial als municipis turístics i als sistemes urbans que conformen.	- H₆ : Existeixen diferències significatives en l'elecció i valoració residencial entre els diferents grups de treballadors.

La primera hipòtesi (H₁) cerca donar suport o refutar si tant els treballadors creatius com els treballadors ocupats en professions de baixa especialització tendeixen, com molts altres dinàmiques sociodemogràfiques i econòmiques, a la desconcentració residencial metropolitana. És a dir, que existeix un procés de reubicació residencial en les àrees perifèriques de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que capta com a residents a treballadors creatius i de baixa especialització. Derivada d'aquesta primera hipòtesi parcial, es defineix la segona hipòtesi, (H₂), on l'element a contrastar/refutar és l'existència d'unes condicions de creativitat del territori que s'associen i exerceixen algun efecte sobre la localització residencial dels treballadors creatius.

Derivada, també, de la primera hipòtesi parcial, arrenca la tercera hipòtesi parcial d'aquesta recerca (H₃). Aquesta tercera hipòtesi diu que determinats municipis de la perifèria metropolitana, els municipis turístics, litorals en la seva gran majoria; són capaços d'atraure residencialment tant treballadors creatius com treballadors ocupats en professions de baixa especialització en tant que aquests municipis són espais d'oportunitat tant per a uns com als altres. Aquesta atracció residencial, serveix de partida per formular la quarta hipòtesi parcial (H₄) que sosté que els municipis turístics mostren patrons d'atracció residencial i generen sistemes urbans, que des del punt de vista residencial, són homologables als sistemes urbans no turístics.

Les dues darreres hipòtesis parcials estan relacionades amb les característiques dels grups de treballadors. Així, la cinquena hipòtesi parcial (H₅) afirma que existeixen diferències socio-demogràfiques significatives entre els residents creatius i els de baixa especialització. En la mateixa línia, la sisena hipòtesi parcial (H₆) defineix l'existència de diferències en l'elecció i valoració residencial de treballadors creatius i treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització, depenent, a més, del tipus de municipi turístic i del sistema urbano-turístic on resideixen.

1. Introducció

Figura 1.5.- Relació entre objectius específics i hipòtesis parcials

Objectiu General		Hipòtesi General
Analitzar l'atracció permanent de residents ocupats en professions creatives i de baixa especialització		Els municipis turístics catalans en la seva transformació en espais permanentment habitats atrauen, per diferents factors i motivacions, tot tipus de treballadors per residir en ells
Objectius Específics	Objectius Operatius	Hipòtesis Parcials
O1. Descriure la distribució i evolució de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català.	OP1. Establir una categorització de grups de treballadors residents a partir del Cens.	H₁: Els treballadors creatius i de baixa especialització tendeixen a la desconcentració metropolitana.
O2. Analitzar les relacions entre les condicions de creativitat territorials i els residents creatius i de baixa especialització	OP2. Construir una base de dades de condicions de creativitat a nivell regional	H₂: Les condicions de creativitat del territori influeixen en la localització dels treballadors creatius.
O3. Descriure i analitzar la singularitat dels municipis turístics com a receptors de treballadors residents.	OP3. Crear una tipologia de municipis turístics	H₃: Els municipis turístics atrauen treballadors creatius i de baixa especialització a residir en ells actuant com a espais d'oportunitat
O4. Caracteritzar els patrons d'especialització residencial dels municipis turístics catalans i dels sistemes que conformen	OP4. Definir els sistemes urbans amb centre turístic i perifèria turística i no turística	H₄: Existeixen patrons d'especialització residencial als municipis turístics i als sistemes urbans que conformen
O5. Definir sociodemogràficament els treballadors creatius i de baixa especialització en determinats municipis turístics	OP5. Calcular una mostra representativa de la població ocupada al Penedès Marítim	H₅: Existeixen diferències sociodemogràfiques significatives entre els diferents grups de treballadors
O6. Descriure les diferències significatives en els grups de treballadors en la tria i la valoració residencial	OP6. Operacionalitzar l'observació de la tolerància, el talent, la tecnologia i el territori a nivell municipal	H₆: Existeixen diferències significatives en l'elecció i valoració residencial entre els diferents grups de treballadors.

2.- Fonamentació teòrica.

La fonamentació teòrica d'aquesta recerca es divideix en tres apartats amb un fil conductor comú. La recerca aborda les pautes residencials de dos tipus de treballadors, antagònics entre sí. En relació a aquests s'analitzen les diferents maneres d'habitar que tenen; i el paper que en aquestes maneres d'habitar tenen les destinacions turístiques. Tot i que l'objectiu de la tesi no sigui teoritzar sobre l'estructura social, la sola diferenciació dels residents en diferents grups té una relació directa amb les diferents aproximacions sobre la classe social donades des de les ciències socials. Per aquest motiu és interessant fixar les tres grans aproximacions teòriques existents sobre classe i l'estructura social i com aquestes classifiquen els treballadors. En aquest sentit, el discurs aborda en les conceptualitzacions marxista (i neo marxista), weberiana (i neo weberiana) i funcionalista sobre classe i estructura social així com els intents pragmàtics de teoritzar sobre l'estructura social a partir de la fusió de les tres famílies de conceptualitzacions (capítol 2.1).

El motiu d'iniciar la fonamentació teòrica amb el repàs de les diferents aproximacions a la classe social té a veure amb el fet que residir no només és habitar en un espai, si no que significa construir simbòlicament aquest espai en base a la pertinença a una classe o grup social determinat. S'assumeix que l'espai mobilitza diferents dimensions i que no pre-existeix a les pràctiques desenvolupades pels individus (Stock 2001a, 2001b, 2004, 2007 i 2015).

A partir de la reflexió sobre el diferent habitar dels diferents grups socials es presenten els dos grups de treballadors analitzats en aquesta recerca (capítol 2.2). Així, es presenta el grup de treballadors creatius (Florida 2002) es debat la

2.- Fonamentació teòrica.

seva consideració de classe en base a les aproximacions teòriques definides, i es defineix el grup de treballadors de baixa especialització, una categoria expressament creada per a aquesta recerca. Aquest punt teòric està directament lligat amb la construcció dels indicadors de la residència creativa i de baixa especialització en els municipis catalans de més de 1.000 habitants (objectiu operatiu 1)

A la presentació teòrica de treballadors creatius i de baixa especialització li segueix la presentació de les característiques de l'habitar els llocs que presenten uns i altres. Ara bé, si per als treballadors creatius existeixen multitud d'estudis contradictoris que els relacionen amb les condicions de creativitat, de desenvolupament territorial i altres aspectes econòmics dels llocs; per als treballadors de baixa especialització s'han de prendre com a referència, en tant que la categorització és *ad hoc* per aquest treball, els estudis fets per a treballadors de característiques similars.

En el capítol 2.3 es caracteritzen tots dos grups de treballadors com a eminentment urbans si bé s'analitza el seu comportament des de la perspectiva de les mobilitats. El paradigma de la mobilitat contemporània (Sheller i Urry 2006) serveix com a punt d'entrada per a l'anàlisi de les relacions entre la naturalesa turística dels llocs i la mobilitat residencial. Així, es reflexiona sobre com les maneres d'habitar i les pràctiques socials desenvolupades en les destinacions turístiques han transformat la seva urbanitat, generant ciutats polifuncionals i, moltes vegades, centrals.

Així, es pressuposa que els dos grups de treballadors definits en aquesta recerca tenen diferents maneres d'habitar l'espai; que les maneres d'habitar l'espai és

diferent entre els municipis turístics i no turístics i què a més, les maneres d'habitar d'uns i altres són socio-demogràficament diferents i generen concepcions diferents segons la residència en diferents tipus de municipis o sistemes urbano-turístics.

2.1.- Les maneres d'habitar els llocs

Habitar és una de les condicions irreductibles de l'ésser humà (Heiddeger 1951) i és l'element central del procés d'humanització d'ambients físics per l'esfera simbòlica humana (Berque 2000). Els éssers humans donen sentit a la terra i la natura, encara que, de fet, la manera com ho fan difereix segons el temps i la cultura (Stock 2004)

El mot habitar està etimològicament directament relacionat amb la forma verbal llatina *habitare* derivada de l'infinitiu *habere*, traduït com tenir (o *tenir de forma reiterada* en la seva forma verbal *habitare*). El Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans defineix habitar com a "*viure, estar-se (en una casa, en un poble etc...)*" mentre que el Diccionari de Sinònims de l'Enciclopedia Catalana retorna com a sinònims d'habitar mots com "*poblar*", "*residir*" o "*estar*" entre molts altres. Totes les definicions lingüístiques referides a habitar pivoten sobre la mateixa dimensió: l'ocupació temporal o permanent que l'ésser humà fa d'un espai, d'un territori o d'un lloc.

Les maneres d'habitar responen a la construcció cultural de cada societat. La forma d'habitar de les societats nòmades depenia tant dels moviments de les grans peces de caça o de com de trobar arbres i vegetals que donessin fruits de manera salvatge i devien ser bastant universals. Ara bé, les formes d'habitar de

2.- Fonamentació teòrica.

les primeres societats sedentàries, devien comprendre diferents formes d'habitar en base a les diferents cosmovisions de cada una de les cultures que les van desenvolupar. També devien ser diferents segons la situació pròpia de l'individu en les seves estructures socials. Així, la forma d'habitar de l'emperador romà August poc tenia a veure amb les formes d'habitar d'un dels seus esclaus; com també existien diferències entre les formes d'habitar dels patricis romans, de la plebs ciutadana i dels no ciutadans, dels estrangers i dels altres individus formants de la societat de l'imperi.

Les idees subjacents a les formes d'habitar són, bàsicament, dues: l'estructura de les pràctiques socials en el dia a dia; i la classe social, entesa en el sentit ampli del terme, homologable en certa manera a casta, estament o grup social. Un i altre concepte es retroalimenten. Així, unes determinades pràctiques socials poden ser considerades com a elements característics d'una classe social però també pot passar que una determinada classe social pot comportar l'assumpció inconscient d'una sèrie de pràctiques de comportament, de pensament i de creences.

En aquest punt, s'entén que cal fer un repàs a les concepcions sobre les pràctiques i la classe per tal de conformar com es construeix una manera d'habitar un lloc derivat d'unes pràctiques socials inherents a un determinat grup o altre.

2.1.1.- L'estructura social com a element clau de les pràctiques d'habitar.

La classificació de l'estructura social, que en el fons és la generadora de les pràctiques que generen les diferents maneres d'habitar els llocs, ha sigut tractada des de diferents posicions acadèmiques. La tradició marxista opta per

2.1.- Les maneres d'habitar els llocs

2.1.1.- L'estructura social com a element clau de les pràctiques d'habitar.

la consideració de les classes socials; mentre que la tradició weberiana barreja en la seva concepció la classe, els estaments i els partits; la tradició funcionalista es basa fonamentalment en les professions dels individus per tal de definir L'estructura del cos social. De fet, l'estudi acadèmic clàssic de les classes socials es pot dividir segons els corrents desenvolupades a partir dels seus tres grans exponents: Karl Marx (1818-1883) i Max Weber (1864-1920) i Talcott Parsons (1902-1979).

Les definicions de classe social tenen matisos segons la llengua: el DIEC defineix la classe com "*conjunt de ciutadans de la mateixa condició social*", com "*conjunt de ciutadans que exerceixen la mateixa professió*", i com "*categoria de ciutadans*"; la RAE defineix classe com un "*conjunto de personas que pertenecen al mismo nivel social y que presentan cierta afinidad de costumbres, medios economicos, intereses etc.*"; el Cambridge Dictionary defineix la classe com a un concepte econòmic entès com "*a group of people within society who have the same economic and social position*"; mentre que l'Académie Française defineix classe com "*Ensemble des personnes qui, dans un pays, ont des niveaux de vie sensiblement voisins, une certaine communauté d'éducation, de mœurs, d'intérêts*". Les definicions tenen diferències en els matisos: més enllà de considerar la classe com a un grup de persones es planteja que aquestes comparteixen una professió, una condició social, uns costums, una moral, una comunitat, una educació, uns interessos, uns mitjans econòmics i un mateix nivell social. Fusionant les diferents definicions lingüístiques de classe podríem dir que una classe és un grup de ciutadans que comparteixen uns mitjans econòmics, uns costums, una moral, uns interessos i un mateix nivell social.

2.- Fonamentació teòrica.

Karl Marx, hereu de la filosofia revolucionària de Hegel, incardina en la seva teoria de classes la vessant filosòfica del seu socialisme científic, amb el materialisme històric com a mètode per a l'elaboració dels estudis econòmics. Marx entén la classe social com a un grup d'individus que es relacionen d'idèntica manera amb els mitjans de producció i que, a més, tenen consciència de ser membres d'aquesta (creuen en una comunitat d'interessos) (Marx 2009, pp117-118 [1852]). Dins el materialisme històric, les classes socials juguen per Marx el paper de motor de la historia en tant que el conflicte inherent a la seva relació amb els mitjans de producció ha generat els canvis en els sistemes econòmics. Marx defineix diverses classes socials sent les més importants, qualitativa i quantitativament: la burgesia, que controla i posseeix els mitjans de producció i el proletariat qui fa funcionar els mitjans de producció però que resta oprimat en tant que els primers extreuen la plusvàlua del seu treball en forma de benefici econòmic (Marx 1848, 1863-1883).

La concepció marxista de classe va quedar molt més definida per Vladimir Ilich Ulianov, Lenin, (1870-1924). Executor de la teoria revolucionària de Marx, Lenin, va completar de manera més precisa la definició marxista de classe en base a quatre elements classificatoris dels grups: el lloc en el sistema històricament determinat de la producció social; la relació amb els mitjans de producció; el paper en l'organització social del treball; els mitjans d'obtenció i el volum de la riquesa que disposen (Lenin 1948).

La concepció marxista de les classes socials no dona una especial importància a les professions com a categoritzadores dels individus que resideixen en les societats industrials. Ara bé, la seva importància deriva de la posició de classe a la que hom pertany: els proletaris desenvolupen bàsicament les professions que

2.1.- Les maneres d'habitar els llocs

2.1.1.- L'estructura social com a element clau de les pràctiques d'habitar.

fan funcionar els mitjans de producció; la burgesia, en els millors dels casos, desenvolupa les professions de gestió i direcció dels mitjans de producció; la (poca) petita burgesia i artesans existents en l'època de la formulació de les tesis marxistes, desenvolupaven les professions de caire més creatives i autònomes, escapant a la dicotomia establerta de pertinença a les classes.

El model de classes socials proposats per Max Weber difereix, de partida, del proposat per Marx en tant que es tracta d'un model tridimensional, basat en l'esfera econòmica, social i política que distingeix entre classe, estament i partit polític (Weber, 1969; Duek y Inda, 2006). La classe es defineix com "*el conjunt de probabilitats típiques (...) que deriven, dins d'un determinat ordre econòmic, de la magnitud i naturalesa del poder de disposició (o carència d'ell) sobre béns i serveis i de les maneres d'aplicar [aquestes] per l'obtenció de rendes o ingressos*" (Weber 1969, p.242). L'estament el defineix com "*la pretensió típicament efectiva, de privilegis positius o negatius en la consideració social, basada en el mode vida i, en conseqüència en maneres formals d'educació* (Weber 1969, p.245)". Els partits els defineix com a "*les formes de socialització que descansant en un reclutament (formalment) lliure, tenen com a fi proporcionar poder als seus dirigents dins d'una organització [tant és l'estat com un club esportiu] i atorgar per aquest mitjà als seus membres actius determinades probabilitats ideals o materials*" (Weber 1969, p.228).

Amb tot, Weber pensava en la societat industrial com a societat de classes i en les societats passades com a societats estamentals. En aquest sentit, es pot deduir que en les societats capitalistes on l'estratificació de classes era cada cop més intensa aquesta era el substrat principal per poder continuar mantenint probabilitats de seguir amb el tren de vida esperat i mantenir certes posicions de

2.- Fonamentació teòrica.

l'ordre estamental, quedant aquest, econòmicament determinat (Duek i Inda 2006).

El model teòric de Weber, tot i assumir l'existència de tres ordres estratificadors margina el tercer en tant que se centra en l'àmbit del poder i prima el primer davant el segon en les societats obertament capitalistes i industrials, contemplant, però, que, a diferència dels estaments, les classes no són comunitats sinó conjunts de posicions individuals agrupades en base a algun criteri, en aquest cas, la posició en el mercat (Duek i Inda 2006).

A diferència de Marx, que posa en el centre de tot les relacions dialèctiques del materialisme històric, Weber dóna certa importància a l'educació, o el que és el mateix, a les pràctiques i pautes de comportament adquirides durant el procés de socialització, tot i que aquestes quedin relegades a la preeminència de la posició en l'estructura econòmica i per tant a la seva posició de cada individu en l'estructura laboral mitjançant les professions desenvolupades per cada individu, que és el que bàsicament anomena estament: l'estil de vida. Bàsicament, Weber, proposa dues classes: la propietària, caracteritzada pels rentistes; i, la lucrativa, en la que inclou tant a empresaris com a treballadors en tant que la seva conducta és productiva. A banda, defineix la classe social com a situacions de classe en les que poden donar-se intercanvis personals o entre les generacions; podent desenvolupar situacions mitges entre les primeres i les segones.

Una tercera aproximació clàssica al concepte de classe social és la que proporciona la perspectiva funcionalista segons la qual l'estratificació social es defineix com "l'ordenació *diferencial dels individus humans que componen un sistema social donat i l'ordre de superioritat o inferioritat que guarden sobre certs*

2.1.- Les maneres d'habitar els llocs

2.1.2.- Visions contemporànies de l'estratificació social

aspectes socialment importants" (Parsons, 1967: p.62). Segons la perspectiva funcionalista, en les societats occidentals modernes l'element central per definir aquest ordre seria el treball i l'estructura de rols ocupacionals derivats d'aquest. En aquest sentit, *"les posicions que tenen una major importància per a la societat, i també aquelles que representen un talent escàs o requereixen de major qualificació, tenen unes majors recompenses i nivells de prestigi donant forma a l'ordenament estratificador dels individus d'acord a la seva ocupació"* (Sembler 2006, p.15). Aquesta estratificació es complementa amb el sistema d'intercanvi i de propietat que cal considerar com a nucli de la diferenciació i l'estratificació social (Parsons 1967; p.281).

El model funcionalista és, sense dubte, el model que més clar defineix les ocupacions com un dels principals elements constitutius de la classe o estructura social en tant que l'estratificació implícitament deriva de l'ocupació.

2.1.2.- Visions contemporànies de l'estratificació social

A partir del pas del temps i sobretot, de la complexització de les societats modernes i la seva transformació en les societats contemporànies; la concepció de la classe com a element estructurador social evoluciona en sintonia a les transformacions socials. En aquest sentit, si bé la concepció funcionalista de la classe enllaça directament, com veurem després, amb la teoria de la classe creativa i l'ocupació com a l'element central definitori de la classe social; és bastant evident que tant la dialèctica marxista com l'aproximació weberiana al concepte de classe social ha necessitat d'una modernització apareixent tant visions neomarxistes com neoweberianes com visions que pretenen fer-les confluïr amb la premissa bàsica de complexització de les societats. Existeixen

2.- Fonamentació teòrica.

multitud d'autors que realitzen les seves aportacions a aquest debat de les classes socials sent els més preeminents la de Goldthorpe (neoweberiana) i la de Olin Wright (neomarxista)

John Harry Goldthorpe desenvolupa una categorització de classes socials on l'estructura de classes es caracteritza per ser bàsicament relacional. Concep i identifica les classes a partir dels vincles que s'estableixen entre ells i no per la classificació jeràrquica d'un atribut (Semble 2006, p.37). Goldthorpe elabora una classificació amb quatre grans classes: la classe elitària, la classe de servei, la classe intermitja i la classe treballadora (Erikson i Goldthorpe 1993, p.46; Goldthorpe 1980).

Cada una d'aquestes classes, al seu torn, incloïa diferents subgrups en el seu sí depenent la propietat o no dels mitjans de producció; la diferenciació entre empleats, empleadors (amb el nombre d'empleats a qui donen treball) i autoempleadors; la distinció manual / no manual i agrícola del lloc de treball; i el tipus de relació de treball. La segmentació a partir d'aquest darrer element encara és més profunda en tant que també distingeix entre les formes de regulació del treball i l'estabilitat dels ingressos i les rendes que s'obtenen d'aquest treball.

D'altra banda, seguint una de les premisses bàsiques dels esquemes weberians, atorga una posició central en la formació de la classe social a dos factors característics de l'ordre estamental, que anomena la identitat demogràfica i la identitat cultural. La identitat demogràfica queda relacionada amb el grau en que els membres d'una classe (individus i famílies) comparteixen, i reproduïxen posicions al llarg del temps; mentre que la identitat cultural es vincula directament

*2.1.- Les maneres d'habitar els llocs**2.1.2.- Visions contemporànies de l'estratificació social*

amb estils de vida, costums, valors etc (Semble 2006 p.40). De forma sintètica, la classificació que proposen Erikson i Goldthorpe per a la creació i estructuració de les classes socials i les seves categories és una combinació d'aspectes econòmics i culturals, tot i que, com en el cas de Weber, els primers tendeixen a tenir una importància molt superior als segons.

Erik Olin Wright per la seva banda tracta d'adaptar les teories marxistes a un món cada vegada més complex, més global i més capitalista. Olin Wright (1979, 1989, 1994) manté tres supòsits de l'enfocament marxista: el vincle entre els conceptes de classe i producció; la definició relacionalment oposada de les classes en tant que es relacionen mitjançant l'explotació; i, l'ambició d'una ordenació teòrica dels conceptes (Semble 2006; p.33). Aquests supòsits bàsics porten a pensar en un esquema de classes que no remet a un conjunt de posicions sinó que es defineix en un "mapa relacional de llocs de treball" (Wright 1989) sent el conjunt de pràctiques relacionades amb aquestes posicions les que les caracteritzen aquestes; i, sent la relació capital-treball la central en totes elles.

Les posicions de classe de Wright es defineixen a partir de dues dimensions principals: les relacions de propietat i les relacions de possessió i control. Les primeres s'estructuren a partir de l'explotació mentre que les segones a partir de la dominació. La seva combinació genera una classificació on s'entreveuen tres posicions de classe ben definides i tres posicions de classe contradictòries. Seguint la nomenclatura marxista, Wright defineix la burgesia com aquelles posicions ocupades per qui posseeix la propietat dels mitjans de producció i exerceix control i autoritat en els llocs de treball; el proletariat com les posicions que no tenen propietat ni direcció en el seu treball; i, les posicions que controlant i posseint els mitjans fan una producció simple de mercaderies com la petita

2.- Fonamentació teòrica.

burguesia. Les tres classes de Wright es defineixen per tenir autoritat en el treball però no els mitjans de producció (directius – encarregats); per tenir el control directe del seu treball o per haver de vendre la força de treball per sobreviure (professionals, tècnics, experts); i, pels que són productors directes però també exerceixen l'explotació sobre els seus empleats (petits empresaris).

Més endavant Wright aprofundeix teòricament en la seva concepció de classe social (Olin Wright 1989) definint quatre béns (força de treball, capital, organització i qualificació) que condicionen l'explotació de les societats i definint diferents tipus d'explotació en relació a la relació entre aquestes quatre béns. Defineix la societat capitalista com una societat en la que les relacions d'explotació, i en conseqüència, les posicions de classe queden definides pels béns de capital, organització i qualificació havent-hi categories que combinen el ser explotat i explotadors: així, per exemple, els directius serien explotats en el bé del capital i explotadors en el d'organització; mentre que els tècnics explotarien en el bé de qualificació però són explotats de forma capitalista. La qualificació final de l'estructura de les classes socials segons Wright i preveu dotze categories en relació a les tres dimensions de l'explotació de les societats capitalistes.

Com en el cas neo-weberianà, la classificació realitzada per Olin Wright es basa explícitament en l'ocupació dels treballadors com a element central de l'anàlisi. Una ocupació sotmesa a les diferents dimensions de l'explotació dels sistemes de producció capitalista, però que, com en els casos de l'estructuració funcionalista i neo-weberiana ja és el centre de l'anàlisi, portant més enllà la dialèctica del marxisme original i adaptant-se a les noves característiques de les societats capitalistes post-industrials.

2.1.- Les maneres d'habitar els llocs

2.1.2.- Visions contemporànies de l'estratificació social

Una darrera revisió en el camp del neomarxisme és la proposada pel sociòleg britànic Guy Standing a partir de la conceptualització i teorització de la nova classe social del *precariat*. Basat etimològicament en la precarietat i el proletariat (Standing 2011, p.7) el terme té una relació directa amb les condicions precàries de cada cop més de treballadors juntament amb la categorització clàssica marxista de la gran massa de treballadors. Standing planteja una nova estructura de classes dividida en set grups: una elit econòmica d'individus rics; el *salariat* o casta de treballadors privilegiats pel sistema, amb treballs formals a temps complet i ingressos alts; els *proficians*, professionals i tècnics sense seguretat en el lloc de treball (i en conseqüència, per aquest fet precaris) però que gràcies a tenir un coneixement expert poden aconseguir alts ingressos; el proletariat tradicional, donat únicament en aquells països on mercès a l'establiment d'un sistema de benestar, encara mantenen certs privilegis; el *precariat*, constituït per treballadors que desenvolupen feines altament insegures; els aturats, l'exèrcit de reserva de mà d'obra; i, el *lumpenproletariat*, on trobaríem tots aquells individus marginalitzats per la societat.

En aquest sentit, la teorització de la classe precària definida per Standing (2011) ens serveix de base per la caracterització d'aquests treballadors. Segons el sociòleg britànic el *precariat* constitueix la classe més característica del capitalisme financer i, a diferència del proletariat marxista industrial, no té consciència de classe que li permeti desenvolupar una acció estratègica de lluita per la millora de les seves condicions de vida. La transversalitat d'aquesta classe social es demostra en el moment en que formen part d'ell tant treballadors amb baixa qualificació com treballadors altament qualificats.

2.- Fonamentació teòrica.

2.1.3.- L'*habitus* i les pràctiques socials

En la seva ambició per superar l'eterna contraposició de l'objectivisme (estructuralisme, funcionalisme, positivisme) i el subjectivisme (fenomenologia, constructivisme, interaccionisme simbòlic) el sociòleg francès Pierre Bourdieu genera tot un corpus teòric relacionant la classe social i pràctiques socials. La fita més important de la conceptualització teòrica de Bourdieu es el seu treball al voltant de *l'habitus* o el conjunt de principis de percepció, valoració i actuació deguts a la inculcació generada en l'origen i la trajectòria social. El concepte *d'habitus* pot resseguir-se abans de la construcció teòrica desenvolupada per Bourdieu. Ell mateix (Bourdieu 2000) cita la traducció i utilització del concepte *habitus* com a traducció del concepte *hexis*, utilitzat en la filosofia aristotèlica i escolàstica i que podria ser entès com a capital; així com també s'ha resseguit el concepte en la filosofia medieval, Leibniz, Husserls o Elias (Chevalier i Chauviré 2011, p.107).

Bourdieu (1991, p.92) defineix *l'habitus* com “*els condicionaments associats a una classe particular de condicions d'existència (...), sistemes de disposicions duradores i transferibles, estructures estructurades predisposades per a funcionar com a estructures estructurants, és a dir, com a principis generadors i organitzadors de pràctiques i representacions que poden estar objectivament adaptades al seu fi sense suposar la cerca conscient de fins i el domini exprés de les operacions necessàries per assolir-los, objectivament regulades i regulars sense ser el producte de l'obediència a regles; i, a la vegada que tot això, col·lectivament orquestrades sense ser producte de l'acció organitzadora d'un director d'orquestra*”. Chomsky (1957) defineix la relació entre el llenguatge profund (estructura subjacent) i la parla (estructura superficial) i Bourdieu pren

2.1.- *Les maneres d'habitar els llocs*
2.1.3.- *L'habitus i les pràctiques socials*

aquest esquema per definir *l'habitus*: existeix una estructura profunda definida com a un sistema d'esquemes interioritzats que permeten desenvolupar els pensaments, les percepcions i les accions característiques d'una cultura (Bourdieu 1967, p.152).

La relectura de Bourdieu realitzada per Martínez-Garcia (2017) ajuda a entendre de manera més clarificadora *l'habitus* de Bourdieu en tant que el defineix "*acondicionaments associats a una classe particular de condicions d'existència*" com "*les condicions socials, els recursos econòmics i culturals dels que es disposa, junt amb l'experiència vital, les relacions amb les institucions i amb altres persones, porten a patrons de comportament*". Afirmar que *l'habitus* s'ha d'entendre com a conformant d'un sistema, en el sentit estructuralista del terme; que és durador i transferible, en dos sentits: és intercanviable i reproductiu, intercanviable perquè el mateix *habitus* pot manifestar-se en diversos camps i reproductiu perquè és la família qui el transmet als fills o l'escola a l'alumne. En aquest sentit, els *habitus* són diferenciants en tant que generen pràctiques distintives, que funcionen com a signes distintius i que reforcen la separació entre els grups socials podent-se establir una relació d'homologia entre l'espai de les posicions i l'espai de les disposicions establint, alhora, una correspondència entre els *habitus* i el conjunt de les presses de posició o el que és el mateix: una presa de decisió de les pràctiques, els gustos, les preferències, les opcions de consum i de béns que conformen un determinat estil de vida (Inda i Duek 2005).

La relació entre *l'habitus* i el fet d'habitar la dona el mateix Bourdieu (2003) en tant que "*es pot ocupar físicament un hàbitat sense habitar-lo si no es disposen dels mitjans tàcitament exigits. Si l'hàbitat contribueix a formar l'habitus, aquest fa el mateix amb aquell, a través dels usos socials*". *L'habitus* funciona com a

2.- Fonamentació teòrica.

plataforma per a l'acció (Martin et al 2015) des del moment en que construeix la base sobre la qual l'individu avalua diferents estratègies per a l'acció (Ritzer 1996). És un element que actua de mitjancer entre la societat i les pràctiques individuals, sent l'estil de vida un derivat de les pràctiques derivats de l'*habitus* (Alvarez Sousa 1996).

En darrera instància, l'estil de vida, entès com les diferents formes personals en que els éssers humans organitzen la seva vida quotidiana (Garmendia 1994) i definit pels modes, els usos, les pràctiques, els costums i els valors dels individus que incideixen en els comportaments, les actituds i les creences en relació a sí mateixos, a l'espai en el que viuen i als altres individus és la manifestació de l'*habitus* (Corraliza et al 1996) . Els estils de vida, a més, comporten un conjunt de patrons conductuals, valoratius i de creences (Garmendia 1994).

2.1.4.- Habitar i construir l'espai.

Les caracteritzacions de classe definides des diferents aproximacions parlen d'un conjunt de pràctiques (determinades per diferents processos) desenvolupades per un conjunt d'individus (de similars pràctiques). Amb tot, en les proposicions teòriques definides falta una aproximació important, directament relacionada amb les maneres d'habitar, concepte amb el que arrencava el present capítol: només l'aproximació derivada de l'*habitus* de Bourdieu posa de manifest la necessitat bàsica dels éssers humans d'habitar un espai territorial en tant que es necessiten estratègies per tal d'habitar els hàbitats.

Així, habitar no significa únicament estar en un espai, si no que, a partir l'aplicació d'aquestes estratègies d'habitar es construeix l'espai de l'habitat (Stock 2004, 2015). Aquesta construcció de l'espai es realitza, bàsicament, a partir dels estils

*2.1.- Les maneres d'habitar els llocs**2.1.4.- Habitar i construir l'espai.*

de vida que resulten a partir de la plataforma que suposa l'habitus i que deriva dels condicionants socials de l'existència i dels posicionaments compartits de l'espai social (Martin et al 2001). L'espai no pre-existeix, doncs, a les pràctiques que realitzen els individus en ell sinó que és a partir de les situacions derivades d'aquestes pràctiques es construeix simbòlicament l'espai (Stock 2007).

Aquesta aproximació constructivista defuig de definir la problemàtica de l'espai com a únicament un assumpte de distàncies o d'ecologia, promovent una aproximació a l'habitar que insisteix en la mobilització de diferents dimensions espacials (Stock 2015). En aquest sentit, són tres els processos que conflueixen en el concepte d'habitar l'espai: les pràctiques dels individus, les pràctiques d'un individu i els elements que formen part de la vida de l'individu, però que van més enllà de la seva manera d'habitar. És a dir, l'espai es construeix simbòlicament a partir dels estils de vida que els individus practiquen per a sí mateixos, en l'espai el que viuen i amb els altres individus (Stock 2015, Garmendia 1994, Corraliza et al 1996; Martín et al 2001).

En definitiva, els llocs són construïts i delimitats per individus que els usen, apropien, signifiquen i simbolitzen a través de pràctiques quotidianes. En conseqüència, el lloc es defineix per la seva construcció simbòlica a partir de les pràctiques específiques que un determinat grup realitza (Vergara 2001), en aquest cas, a partir de les maneres d'habitar, el règim d'habitar que practiquen dos tipus de treballadors en un espai turístic. Així, des de la subjectivitat els grups socials i els individus construeixen, interpreten i representen simbòlicament un espai (Zuñiga 2014). En definitiva, de la mateixa manera que Nogué (2007) defineix el paisatge en una doble dimensió física i representada culturalment; els llocs, en darrer terme, també es defineixen per la seva dimensió física i la

2.- Fonamentació teòrica.

representació simbòlica que subjectivament es construeix, en aquest cas, a partir del règim d'habitar.

El règim d'habitar (Stock 2001b) serveix per assenyalar un ordre espacial en el que s'inserten les pràctiques dels individus i pot ser definit a partir dels següents cinc conceptes (Stock 2007):

1/ La espacialitat o espais on es donen aquests règims d'habitar que pot incloure tant l'espai com l'arquitectura, l'urbanisme, les utopies, les representacions però també les cultures de l'espai (entès aquest darrer concepte com a la forma de viure en l'espai)

2/ La qualitat de l'espai en el sentit d'accessibilitat, però, també del grau de canvi de la urbanitat de l'espai.

3/ La diferenciació dels patrons de vida, de les situacions de vida i dels tipus de pràctiques sobre els llocs,

4/ la tècnica i tecnologia espacials i de comunicació

5/La relació amb el món biofísic.

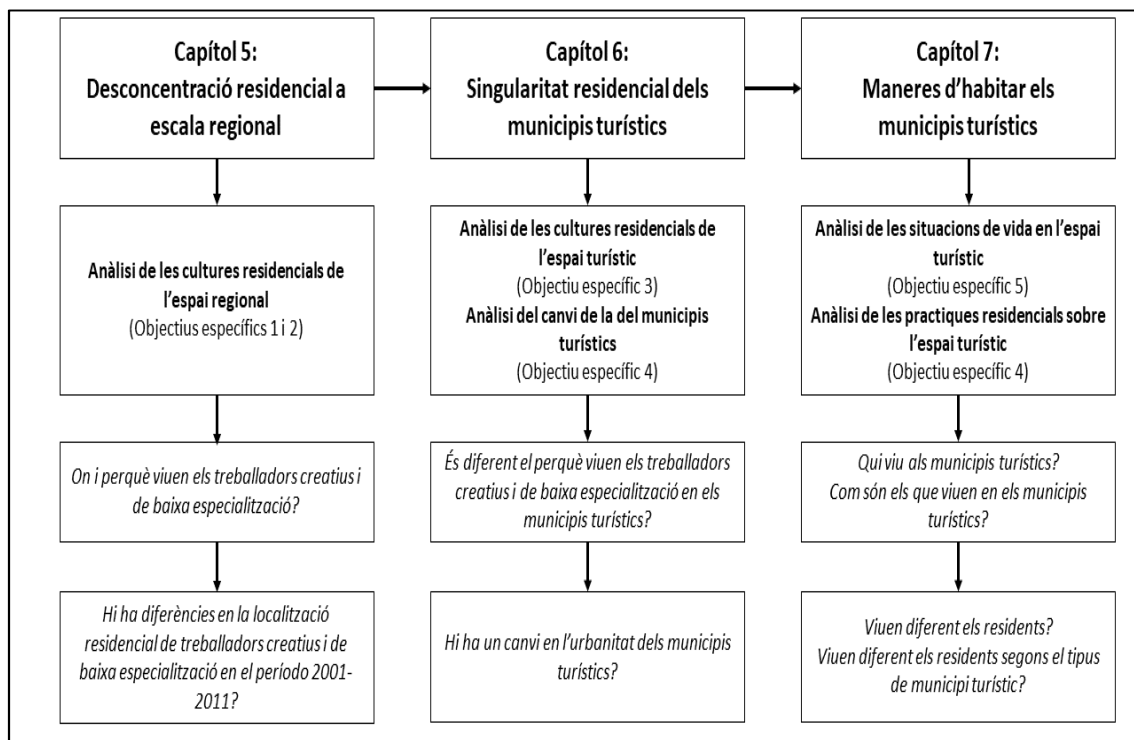
En aquest sentit, en aquesta recerca es prenen en consideració el règim d'habitar en tant que els estils de vida, les pràctiques derivades d'aquest i els individus que les realitzen es desenvolupen social i territorialment, en definitiva viuen, de manera determinada en uns espais; amb unes qualitats que poden portar al canvi de la seva urbanitat d'aquests; i, tenen a priori patrons de vida, situacions de vida

2.1.4.- *Habitar i construir l'espai.*

i pràctiques dels llocs diferenciades. No es prenen en consideració, els dos darrers punts.

Així, en el capítol 5 de la recerca s'analitzen les cultures de l'espai que desenvolupen els treballadors creatius i els treballadors de baixa especialització residents en el sistema urbà regional de Catalunya; en el capítol 6 s'analitzen les cultures de l'espai i el canvi de la urbanitat de l'espai en els municipis turístics del sistema urbà regional de Catalunya; i, en el capítol 7 s'analitzen els patrons de vida i les situacions de vida a partir de les pràctiques residencials sobre municipis turístics que han canviat el seu grau d'urbanitat a partir de l'atracció de diferents grups de treballadors amb diferents cultures de l'espai.

Figura 2.1.- Relacions entre les característiques del règim d'habitar i els capítols i objectius de la recerca

2.- Fonamentació teòrica.

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

En aquest treball s'utilitzen dues categoritzacions grupals d'individus treballadors, definides a partir de conceptes i premisses utilitzades pels tres grans corrents (marxista, weberiana i funcionalista) plantejats en el primer apartat d'aquesta fonamentació teòrica: els treballadors creatius i, el seu antagònic, els treballadors de baixa especialització; que, a priori, tenen diferents maneres d'habitar un espai.

El marc conceptual d'aquesta divisió en dos grups de treballadors es basa en la teoria dual de la segmentació del mercat de treball. Desenvolupada des de mitjans dels anys seixanta del segle XX, aquesta aproximació defineix bàsicament dos mercats laborals: el primari (caracteritzat per llocs de treball qualificats, permanents, amb oportunitats de promoció i amb salaris més alts) i el secundari (caracteritzat per treballs pocs qualificats, temporals, sense oportunitat de promoció i uns salaris més baixos).

2.2.1.- La segmentació dels mercats de treball

El recorregut històric del sistema capitalista planteja societats on cada cop els treballadors més ben pagats estan més ben pagats i poden gaudir d'unes condicions de vida millors; mentre que, els treballadors pitjor pagats, estan cada cop més mal pagats i presenten una precarització cada vegada major, tant en aspectes laborals com en les seves condicions de vida (Botterman 2018, Sassen 1991, 2013).

Aquesta segmentació dels mercats de treball es desenvolupa en contraposició a les aproximacions clàssiques i neoclàssiques (Leontaridi 1998). L'aproximació clàssica considera que l'ocupació de la capacitat productiva individual basada en

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.1.- La segmentació dels mercats de treball

les habilitats que el treballador adquireix mitjançant la seva inversió en el seu capital humà, obtenint un salari diferent pels seus atributs. L'aproximació neoclàssica assumeix que els treballadors poden decidir lliurement optar diferents llocs de treball en base als seus gustos, preferències, habilitats i qualificacions, i reben el salari en base al seu capital humà (Kreckel 1980; Leontaridi 1998).

Aquestes versions on s'assumeix una igual accessibilitat als llocs de treball són criticats al segle XIX i començaments del XX. Així, Cairnes (1967 [1874]) evidenciava que no tota la població podia competir per totes les ocupacions en tant que els treballadors veien limitada la competència pels propòsits pràctics de les ocupacions, que els impedia arribar als salaris més elevats. John Stuart Mill (1990 [1848]), per la seva banda, ja considerava l'existència d'uns "prerequisits de mercat" on la falta educació i la falta d'habilitat feien que els treballadors fossin rebutjats dels llocs de treball (Leontaridi 1998). A partir d'aquestes premisses Kerr (1953) utilitza la metàfora de la "balcanització" per establir la segmentació dels mercats de treballs en tant que descobreix límits institucionalitzats entre territoris laborals i sub-mercats separats (Kreckel 1980). Aquestes concepcions segueixen la línia del proposat pels neo-weberians en la seva aproximació a l'estratificació de l'estructura social i tenen un punt en comú amb la perspectiva funcionalista en tant que centralitzen en l'ocupació la segmentació.

A partir de la segona meitat del XX es defineixen els conceptes de l'economia dual referint-se a la situació dels països colonitzats per les potències europees on en un mateix espai territorial es desenvolupa una economia capitalista i una economia tradicional o precapitalista on existia una clara segmentació en els nivells de desenvolupament, de tecnologia i diferents patrons de la demanda

2.- Fonamentació teòrica.

(Boeke 1953). Bàsicament, en aquests sistemes existia una clivella, en aquest cas de caràcter cultural i productiva, que desenvolupa dos sistemes econòmics en un mateix territori.

El marc de l'economia dual es trasllada a l'anàlisi dels mercats laborals (Fernandez Huerga 2008) i es pot considerar una simplificació (o agregació) de la metàfora balcànica proposada per Kerr. La segmentació dual està caracteritzada per la formulació de quatre premisses interrelacionades entre elles (Rodríguez Guerra 2016): la dicotomització de l'economia en el sector primari i secundari; la diferenciació en els llocs de treball i els salaris entre els sectors primaris i secundaris; la limitació de la mobilitat entre els diferents segments; i, l'atur present inherentment en el sector secundari.

Seguint el principi de l'economia dual; Michael J. Piore (1969) proposa el que es podria definir un territori, dos mercats laborals. Piore (1969) segmenta el mercat laboral en dues dimensions: la primera on es situarien aquells llocs de treball ben remunerats, amb salaris elevats, estabilitat i oportunitat de promoció; i, la segona en el que es situarien els llocs de treball amb salaris baixos, inestabilitat i poques oportunitats d'ascens. Posteriorment, afegeix una tercera segmentació al mercat primari (Doering i Piore 1971, Piore 1975) on defineix l'existència de dos segments: el superior i l'inferior. El segment superior dels treballadors del mercat primari es caracteritza per contenir treballadors professionals i directius (o treballadors de coll blanc) amb uns salaris i estatus elevats, més oportunitats de promoció, absència formal de supervisió i espai per la iniciativa i la creativitat individual mentre que el segment inferior (o treballadors de coll blau) s'identificaria amb les característiques dels treballadors manuals (Fernandez Huerga 2008).

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.1.- La segmentació dels mercats de treball

Una de les principals característiques de la segmentació dual proposada per Doeringer i Piore (1971) és la poca mobilitat existent entre els dos principals segments. Aquesta limitació de la mobilitat es deu, bàsicament, a la incapacitat dels treballadors del sector secundari a adquirir habilitats específiques i experiència en tant que les característiques pròpies del seu lloc de treball secundari no els permet accedir als processos d'educació necessaris (Polkowska 2016). En aquest sentit, una entrada inicial en el segment secundari pot condicionar la resta de la vida professional del treballador (Bednarski 2012).

Més endavant el mateix Piore juntament amb Sabel (1984) proposen una doble dimensió de la segmentació que afecta tant als mercats laborals com a les empreses que desenvolupen l'activitat econòmica en ells. Així, defineixen un centre on les grans empreses (a vegades monopolístiques o en forma d'oligopolis) ofereixen condicions de treball favorables i possibilitats de promoció mentre que en les empreses perifèriques, més petites, els salaris són més baixos i hi ha menys possibilitats de promoció. Dins d'aquestes empreses, tant les grans com les petites, existeix un centre on els treballadors qualificats i no qualificats permanents porten a terme la producció regular. En les zones perifèriques s'estableixen els treballadors temporals que donen sortida a les necessitats extremes d'una producció, cada cop més, adaptada als requeriments dels clients (Pollert 1991; Maranda i Comeau 2000).

Els models segmentats duals del mercat laboral s'adiuen a les característiques productives dels llocs turístics. Els models d'Atkinson (1985) i Shaw i Williams (1994) mostren uns mercats laborals de les destinacions turístiques dividits en dos grans segments que alhora tenen altres subsegments en el seu interior. El model d'Atkinson comprèn un grup de treballadors centrals amb contractació a

2.- Fonamentació teòrica.

temps complet, amb contractes laborals fixos, uns sous alts i una funcionalitat flexible estan caracteritzats per ser els mànagers i els professionals liberals de les destinacions. Una primera perifèria la constitueix un contingent de treballadors, numèricament flexible on també hi ha seguretat a la feina (tot i que menys en els treballadors centrals) però sense perspectives de promocionar-se laboralment i amb uns ingressos inferiors. En darrer terme, hi ha una segona perifèria formada per treballadors amb contractes temporals, que reben subsidis públics o els treballadors de temporada; vinculats a les dinàmiques de l'estacionalitat turística.

En base al model de flexibilitat funcional i numèrica proposat per Atkinson, Shaw i Williams (1994) afegeixen tres dimensions més en el seu intent de construcció d'una tipologia de mercat laboral de les destinacions turístiques: la seguretat en la posició de feina (inseguretat i seguretat); la naturalesa dels horaris de feina (hores regulars i irregulars) i els avantatges materials i marginals. Williams i Shaw defineixen sis tipus de grups de treballadors:

- Els treballadors centrals: amb horaris regulars, seguretat en el treball, flexibilitat funcional i més avantatges materials i marginals;
- Els autònoms subcontractats: amb menys regularitat horària que els primers i menys seguretat en el treball; però amb la mateixa flexibilitat funcional i avantatges materials i marginals que els treballadors centrals.
- Els treballadors temporals de tot l'any: amb seguretat en la posició de treball i un horari regular, però amb poques avantatges materials i marginals, són numèricament flexibles.

*2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització**2.2.1.- La segmentació dels mercats de treball*

- Els treballadors de temporada tenen com a principal diferència amb els anteriors que els seus horaris són més irregulars i tenen menys seguretat en el treball.
- Els treballadors temporals són molt flexibles i tendeixen a tenir horaris irregulars i inseguretat en la feina i no tenen avantatges ni materials ni marginals.
- Els treballadors il·legals i/o de l'economia submergida són, també, molt flexibles, tenen els horaris més irregulars, així com també, la menor seguretat en el treball a més de no tenir beneficis ni materials ni marginals.

Tot i que els teòrics de la segmentació dual dels llocs de treball centraven la seva atenció en les qualitats dels llocs de treball i no en les qualitats de les persones (Peck 1989), la recerca desenvolupada en aquesta tesi es defineix per situar-se en mig de les dos perspectives: d'una banda, l'anàlisi no es centra en les qualitats de les persones sinó en les característiques de la seva residència en funció del treball que desenvolupen (objectius específics 1, 2, 3 i 4); d'altra banda, en línia del proposat pels teòrics de la segmentació, en base al lloc de treball es desenvolupa una construcció dels grups, on s'inclouen característiques del lloc de treball (objectiu específic 5) però també com aquests grups condicionen la construcció i interpretació simbòlica del lloc turístic (objectiu específic 6).

Així, a partir de la professió desenvolupada pels treballadors s'ha realitzat una segmentació dual dels treballadors en base a l'ús que fan del coneixement: els treballadors creatius, considerats el segment superior del centre del mercat laboral pel seu ús del coneixement; i, els treballadors de baixa especialització, considerats perifèrics, pel seu no ús del coneixement en les ocupacions laborals.

2.- Fonamentació teòrica.

2.2.2.- Els treballadors creatius.

L'any 2002 el geògraf americà Richard Florida publica el seu principal *best-seller*: *The Rise of Creative Class* (2002a) al qual segueixen *The Flight of Creative Class: The New Global for Competition for Talent* (2005), *Who's your City* (2008) on marcava les bases de la teoria de la classe creativa (de la qual es va retractar parcialment en el seu darrer llibre, fins al moment, *The New Urban Crisis* (2017)). En ells, Florida argumenta que la decisió d'escollir la residència no és només una decisió important; sinó que és la més important de totes en la vida d'una persona i que d'alguna manera les empreses es localitzen allà on resideix la ma d'obra que necessiten.

Florida considera que els treballadors qualificats i que utilitzen el coneixement per a resoldre problemes en la seva vida laboral constitueixen una classe, la classe creativa. En contraposició, defineix, amb màniga ampla, dos grups més de treballadors que desenvolupen treballs sense habilitats i poc qualificats: els treballadors de serveis i la *working class* (Florida 2002)

El concepte de classe creativa desenvolupat per Florida es compon a partir de tres subgrups de treballadors: els súper creatius, els bohemis i els creatius professionals (Florida 2002, p.69).

Els treballadors súper creatius són aquells que utilitzen el coneixement analític, els treballadors bohemis els que utilitzen el coneixement simbòlic i els treballadors professionals són els que utilitzen el coneixement sintètic (Tiruneh 2014, Markussen et al 2006; Hansen et al 2007). Els treballadors súper creatius són persones “que treballen en les indústries del coneixement o de l'alta tecnologia, i que aborden creativament problemes complexos als quals donen

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.2.- Els treballadors creatius.

solució gràcies a l'aplicació innovadora d'una sèrie de coneixements previs",

Segons el propi Florida, La major part dels treballadors creatius són professionals

"treballadors del coneixement que operen en àrees com la salut i l'educació, el sector financer o el legal. D'altra banda tenim, el nucli súper creatiu del qual en formen part científics, enginyers i professionals de les noves tecnologies així com artistes, dissenyadors, escriptors i músics [els bohemis]"

El cas més paradigmàtic i, sobretot, visual i empíric dels treballadors súper creatius estaria representat per arquitectes i enginyers en tant que són capaços d'aplicar solucions basades en el coneixement (els primers, per exemple, una casa on viure; els segons, un pont que salvi dos ribes oposades d'un riu). Amb tot, dins la categoria dels súper creatius també tindrien cabuda científics, acadèmics (la solució d'un problema en pot generar de nous), els programadors informàtics (que combinen tant la integració del procés creatiu com la generació de problemes a partir de la resolució d'un primer) i similars.

Els bohemis, tractats inicialment com un dels dos grups integrants del grup súper creatius, són tractats des de l'estudi de Boschma i Fritsch (2009) com a un grup separat (Möller i Tubadjy, 2009). Són els treballadors que utilitzen un coneixement simbòlic trobant en aquest grup professions com els escriptors, els artistes o els músics. Queda clar que els integrants d'aquest grup més que cercar solucions generen productes, i de retruc, transformen les característiques simbòliques de les societats on es troben.

El tercer dels grups, el més nombrós entre els creatius, és el grup dels professionals. Aquest es caracteritzen per "*...engage in creative solving, drawing on complex bodies of knowledge to solve specific problems*" (Florida 2002,

2.- Fonamentació teòrica.

p.69). L'exemple paradigmàtic dels creatius professionals el trobem en els professionals del dret o de la medicina que a partir d'un coneixement exhaustiu amb un alt grau de formació són capaços de cercar i aplicar solucions a problemes determinats en base a l'aplicació sintètica del coneixement necessitat.

Segons Florida (2002), els treballadors creatius senten una atracció pels llocs que disposen d'unes determinades condicions: trien per residir aquells llocs on existeix obertura i diversitat (Tolerància), on es concentren les persones amb alts graus de formació (Talent); on hi ha un intercanvi ideològic que permet l'elaboració de noves solucions i propostes (Tecnologia); i aquells llocs que disposen d'una atmosfera urbana i d'uns barris culturalment dinàmics (Territori). Aquest model que s'anomena de les 4 T's per Florida, parteix d'un model anterior de les 3 T's: Tolerància, Talent i Tecnologia; afegint posteriorment, la quarta T, en tant que la relaciona amb les característiques territorials de l'espai residencial (Thulemark i Haugué 2014).

Com a indicador de tolerància Florida utilitza la presència de parelles homosexuals i la presència de població estrangera com a elements principals. Aquestes variables són utilitzades en diferents estudis (Clifton 2008, Boschma i Frisch 2009; Clifton i Cooke 2009; Haisch i Klöpffer 2015; Bereichcraft i Cammack 2015) complementant-se amb altres variables com el percentatge de joves, les parelles de fet o les famílies monoparentals (Florida 2002, González et al 2016; Clifton 2008, Boschma i Frisch 2009).

En l'indicador de talent assenyalava el grau de formació dels individus. Així, els més habituals són el percentatge de llicenciats i doctors (Ansheim i Hansen 2009; Florida 2002, 2005) així com el factor d'atracció internacional de capital humà,

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.2.- Els treballadors creatius.

utilitzat en l'estudi sobre el mediterrani espanyol per González Reverté et al (2016). En l'indicador de tecnologia s'utilitzen indistintament els llocs de treball d'alta qualificació tecnològica existent en una àrea així com el nombre d'invents (caracteritzats a partir de les patents, els models d'utilitats i les marques) (González et al 2016).

Pel que fa a l'índex de territori s'han utilitzat indicadors batejats com el *Nightlife Index*, que mesura l'existència de bars, restaurants, pubs i similars (Clifton 2008, Boschma i Fritsch 2009, Glaeser 2011) així com altres indicadors basats en l'oportunitat cultural (Clifton 2008, González et al 2016) que generen les infraestructures culturals existents en un lloc determinat.

Una de les característiques que atorga Richard Florida als treballadors creatius és la seva alta mobilitat residencial. En aquest sentit, els creatius cerquen espais territorials on es donin les condicions abans esmentades i s'estableixen per residir. Florida apunta que la presència d'aquestes condicions en un lloc és un factor suficient per a que les empreses hi traslladin llocs de treball qualificats.

Segons aquesta tesi l'economia cultural i la creació d'una imatge atractiva de la ciutat (Hall 2000) la presència d'esdeveniments i projectes icònics (Turok 2004) o la prevalença de valors com l'autenticitat, l'atractivitat, la diversitat o els espais oberts (Brown et Meczynsky 2009) són elements que, en la mesura que atrauen creatius, afavoreixen el desenvolupament urbà.

Diversos estudis han contrastat amb dades empíriques les premisses que fonamenten els efectes de la presència de treballadors creatius en el territori:

- Allà on hi ha classe creativa, existeix un major desenvolupament territorial i un major desenvolupament econòmic (Currid-Halkett & Stolarick 2013;

2.- Fonamentació teòrica.

- Stolarick & Currid-Halkett 2013; Stolarick et al. 2010; Sides & Vanderleeuw 2016; Sands et al. 2013; Recker & Moore 2016; Bontje & Musterd 2009; Boschma & Fritsch 2009; Florida i Mellander 2014; Gabe et al. 2012).
- La presència de treballadors creatius es relaciona també amb el creixement dels llocs de treball (Boschma i Fritsch 2009) i amb una associació negativa amb l'atur (Clifton 2008; McGranahan i Wojan 2007) així com una recuperació més ràpida post crisis (Gabe et al 2012).
 - Existeix una relació contrastada, també, entre indicadors de tolerància i l'existència de treballadors creatius (Clifton 2008; Clifton i Cooke 2009, Haisch i Klöpfer 2015; Bereichcraft i Cammack 2015a i 2015b; González Reverté et al 2016).
 - Altres estudis mostren la relació existent entre les condicions de talent i tecnologia amb la presència de treballadors creatius (Hansen i Niedomysl 2009; Andersen et 2010a; Lorenzen i Andersen 2009; Acs i Meguesi 2009; Glaeser 2005 i 2011).
 - Existeix una relació entre la presència de treballadors creatius i la revitalització urbana (Stryjakiewicz i Meczynsky 2010; Stryjakiewicz 2010).
 - La localització de treballadors creatius mostra aquestes associacions però amb una diferència d'escala tant a nivell territorial (Haich i Klöpfer 2015) on determinants municipis tendeixen a localitzar més treballadors creatius. De la mateixa manera, el nivell de jerarquia urbana de les principals aglomeracions urbanes europees provoca també una diferent

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.2.- Els treballadors creatius.

- concentració de treballadors creatius (Andersen et al 2010b; Boschma i Fritsch 2009)
- Les característiques de les diferents feines enquadrades dins la categoria creativa provoquen, també, diferents patrons de localització i de relació amb les condicions de creativitat del territori (Strykiewicz 2010; Boschma i Fritsch 2009; Clifton 2008)
 - Els subgrups de creatius tenen comportaments diferents en la seva localització territorial tant per les condicions (Clifton 2008, Boschma i Fritsch 2009) com per l'escala territorial (Boschma i Fritsch 2009; Andersen et al 2010; Hansen i Nyedomyls 2009).

La classificació de Richard Florida respon directament a l'estratificació social definida des d'una perspectiva funcionalista de Talcott Parsons (1967). La seva categorització es basa en unes posicions (les dels treballadors creatius) que tenen una major importància en la societat enfront d'aquelles (*service i working class*) que requereixen un talent escàs. Queda patent l'ordenació dels individus humans que componen el sistema social en un ordre de superioritat (Parsons 1967).

El grup de treballadors creatius proposat per Florida es pot interpretar clarament des d'una òptica marxista i neo marxista. És més, la classificació dels treballadors creatius entronca directament en el model teòric proposat per Olin Wright (1989) en tant que defineix les posicions de classe de la seva teoria mitjançant una definició clara de les relacions d'explotació a partir de la dominació que els creatius exerceixen mitjançant el coneixement.

2.- Fonamentació teòrica.

Els creatius, que mantenen una mena de monopoli del coneixement productiu, són més importants que els altres dos grups de treballadors que es proposen (*service i working class*). Aquests darrers, aparentment, treballen per fer més fàcil la vida dels primers degut a no gaudir d'un coneixement que els permeti treballar en posicions creatives com els primers. Ara bé, generalment, els propis creatius tenen unes relacions de dominats, en tant que no posseeixen els mitjans de producció i sovint queden relegats a posicions inferiors en les relacions d'organització.

D'altra banda, els creatius definits per Florida incardinien perfectament la seva naturalesa dins el que Standing considera *proficians*, és a dir, treballadors amb un coneixement expert que poden tenir uns importants ingressos i sobreviure relativament bé; però, amb una inseguretats temporal en les seves feines, cosa que els podria situar dins una situació de precarietat.

La naturalesa neo-weberiana de la categorització dels treballadors creatius és també bastant clara. En aquest sentit, es pressuposa una identitat cultural "creativa" que se sent atreta per les condicions de creativitat del territori i que centra la seva elecció residencial en l'existència d'aquestes condicions territorials, cap a les quals, els creatius com a classe aniran a residir, generant un desenvolupament territorial dels llocs que disposin d'aquestes condicions¹. De la mateixa manera, aquesta identitat cultural creativa es relaciona de manera clara amb el concepte *d'habitus* (Bourdieu 1991) en tant que, a priori, els treballadors creatius es mouen per un *habitus* distintiu a la resta de treballadors i reforcen la separació existent entre uns i altres.

¹ Tot i que aquest efecte va ser rebutjat pel propi Florida l'any 2017.

2.2.3.- Crítiques a la Teoria de la Classe Creativa

Tot i que els treballadors creatius tenen elements que els relacionen amb l'estratificació social des de les tres aproximacions presentades; l'intent de conceptualitzar i teoritzar sobre l'existència suposada d'una classe creativa ha despertat un ampli debat sobre la seva validesa.

La concepció dels treballadors creatius com a classe ha estat àmpliament rebatuda. En primer terme, alguns autors apunten al fet que l'ocupació no pot ser per ella sola un determinant de classe (Tremblay et al 2011; Barbrook 2006). De fet, amb una ullada a les concepcions de classe plantejades en la primera part d'aquest capítol, s'observa com l'ocupació per si sola mai ha estat un determinant únic de classe social. Potser la formulació primigènia marxista sí que atorgava un paper preponderant a l'ocupació (els proletaris) tot i que aquesta sempre quedava supeditada a la propietat dels mitjans de producció. La resta dels plantejaments proposats sempre aporten quelcom més: socialització, reproducció de valors, educació, *habitus*, pràctiques etc.

Per a Florida els creatius comparteixen unes pràctiques residencials i culturals més enllà de la seva ocupació basada en el desenvolupament d'unes feines basades en el coneixement (Florida 2002, 2005). Però, són els creatius un grup homogeni?

Adam Arvidsson (2007) realitza un interessant estudi sobre els treballadors creatius del sector publicitari que treballen a Copenhaguen. Des d'una perspectiva marxista considera que existeix una important escissió entre aquells creatius que són professionals i aquells que són proletaris. Els primers, que també anomena classe gerencial de la creativitat o petita burgesia creativa són

2.- Fonamentació teòrica.

els que poden viure del seu treball mentre que els segons són aquells treballadors que, tot i ser també creatius, només poden treballar temporalment, moltes vegades pagades per sota del mínim requerit tant per la seva qualificació com del salari mitjà. La crítica d'Arvidson no deixa de ser una crítica general al capitalisme en tant que considera que els que realment realitzen les feines creatives, almenys en el cas presentat, són creatius explotats, o el que és el mateix, creatius proletaris.

Mantenint les categories de Florida però apuntant a una elitització de les ocupacions capitalistes en tant que segmenta les ocupacions líders del capitalisme actual trobem les consideracions de Krätke (2010) sobre la teoria de la classe creativa. Stefan Krätke conclou que únicament tindrien cert sentit com a creatius, cosa que caldria comprovar, els subgrups dels súper creatius (als que caldria afegir els professionals de la salut) i dels bohemis mentre que els grups dels creatius professionals és un mix de gentes agrupats sense cap justificació.

Krätke divideix la categoria dels creatius professionals en tres grans subdivisions: la *economic management class*, on quedarien el gruix de professionals definits per Florida. La classe política, sent l'única que, irònicament, seria creativa en tant que utilitzen aquesta creativitat per tal de socialitzar les pèrdues derivades de la mala gestió del sector financer. Aquest sector financer és definit, amb un punyent doble sentit, com a *dealer class*.

Es critica, també, la concepció de classe de creativa de Florida, acusant-lo veladament de ser una caracterització de classe etnocèntrica, centrada bàsicament, en les característiques del mercat de treball i de la societat americana. Així, s'apunta que la societat americana és molt més mòbil que, per

2.2.- *Els treballadors creatius i de baixa especialització*2.2.3.- *Crítiques a la Teoria de la Classe Creativa*

exemple les societats europees (Tremblay et al 2011, Martin-Brelot 2012) i que, en aquestes, existeixen uns constructes polítics com les nacions (amb diversitat de llengües que les fa diferents i suposa una dificultat a l'hora de moure's lliurament).

D'altra banda, a Europa, els estats socials de benestar protegeixen, en molts aspectes, els treballadors europeus (Andersen et al 2010a; Hansen et al 2009). En aquest sentit l'estructura urbana jeràrquica europea, més marcada que l'americana, té més influència en la localització dels treballadors creatius en el sistema urbà (Andersen et al 2010a, Andersen et al 2010b) així com la pròpia existència dels límits nacionals, que fa que existeixin associacions diferents entre creatius en les mateixes variables explicatives depenent del país (Boschma i Fritsch 2009). Als Estats Units la major competència entre les ciutats que ofereixen els factors d'atmosfera humana (*people climate*) per tal d'atreure la població amb talent i la població creativa fa que aquests es distribueixin de manera més dispersa (Hansen i Niodomysl, 2009).

Els efectes de la localització de treballadors creatius en els centres de les ciutats també ha estat criticat com exemple de com gentrificat una ciutat. L'establiment d'elements icònics, espais restaurats en els nuclis antics o zones d'activitat cultural han provocat el canvi de residents tradicionals d'aquestes, expulsats dels seus habitatges i bescanviats per treballadors creatius, amb salaris més alts i que inevitablement, ha comportat un creixement del preu de l'habitatge. El mateix Florida (2017) es feia ressò d'aquestes conclusions no previstes (o no contemplades) de la seva teorització i plantejament del planejament urbà de les ciutats.

2.- Fonamentació teòrica.

En darrer terme, es critica el concepte de la classe creativa de Florida per qüestions ideològiques: per presentar un biaix ideològic ancorat a la dreta en tant que teoritza a favor d'una concepció elitista (Malanga 2004) i neoliberal (Peck 2005). Contràriament per estar ancorada a l'esquerra en tant que els actors socials considerats estan clarament identificats amb posicions de l'esquerra política (Bishop i Cushing 2009).

La crítica metodològica al treball de Richard Florida parteix d'una premissa simple: la creativitat és un concepte imprecís (Markussen 1999) on fins i tot els nens saben el que significa, però, que pot significar multitud de coses (Markussen 2006). En aquest sentit, Markussen (2006) considera que el treball de Florida està mancat, remetent-se al treball bàsic de constitució del grup de treballadors creatius per mitjà de categories censals àmplies per suportar tals afirmacions. En aquest sentit, Glaeser (2005) demostra com la inclusió de variables de control en models de regressió, es perden les influències positives i significants d'alguns dels índexs utilitzats tornant-se negatius i insignificants. D'altra banda, també es critica el fet d'haver utilitzat una escala territorial metropolitana, ignorant part de la distribució espacial a un nivell inferior (Markussen 2004).

2.2.4.- La relació entre la presència de treballadors creatius i el desenvolupament urbà i territorial.

El desenvolupament territorial i urbà és central en la teorització de treballadors creatius. Florida i altres consideren que la presència de treballadors creatius és suficient per al desenvolupament d'un territori (Currid-Halkett & Stolarick 2013; Stolarick & Currid-Halkett 2013; Stolarick et al. 2010; Sides & Vanderleeuw 2016; Sands et al. 2013; Recker & Moore 2016; Bontje & Musterd 2009; Boschma &

*2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització**2.2.4.- La relació entre la presència de treballadors creatius i el desenvolupament urbà i territorial.*

Fritsch 2009; Florida 2014; Gabe et al. 2012). Segons aquests autors els treballadors creatius fan augmentar el benestar econòmic i s'associa la seva presència negativament amb l'atur (Clifton 2008; McGranahan i Wojan 2007). El desenvolupament de llocs de treball allà on hi ha més treballadors creatius (Boschma i Fritsch 2009) també fa pensar que l'existència de treballadors creatius genera desenvolupament territorial en tant que aquests conformen un cos de mà d'obra qualificada, dinàmica i, amb una clara tendència al consum; i per tant, de dinamització econòmica.

Els pares de la sociologia, Ferdinand Tönnies i Max Weber ja intuïen aquesta relació bilateral entre creativitat i desenvolupament territorial. Més que espais d'aglomeració demogràfica, les ciutats (i les seves àrees metropolitanes) són espais d'intercanvi ideològic, creació, innovació i, amb la lògica del capitalisme, espais de desenvolupament econòmic. En aquest sentit, Tönnies afirmava que les ciutats animaven als individus a ser més imaginatius i creatius (Tönnies, 1887 [1957]) mentre que Max Weber definia una clara relació entre el creixement industrial i el creixement urbà (Weber 1899). Una clara mostra d'aquest espai imaginatiu, creatiu, d'intercanvi ideològic i de desenvolupament econòmic es troba en l'estudi de Thompson (1998) sobre l'expansió de l'ús de la impremta.

Els teòrics de l'Escola de Frankfurt Adorno i Horkheimer desenvolupen la seva primigènia teoria de la indústria cultural (Herrera-Medina i Molina-Prieto 2013) sent l'arrel del que posteriorment es coneixeria com la indústria cultural o economia cultural. De fet, hi ha qui considera tautològic adjectivar com a creativa les ciutats, ja que aquesta, sempre han presentat un caràcter creatiu (Grefe i Kakiuchi, 2015).

2.- Fonamentació teòrica.

Les obres de Jane Jacobs (1961, 1969 [1992]) són un punt de partida important per la categorització dels treballadors creatius. A mitjans de segle XX, prenen volada les propostes urbanístiques basades en el racionalisme inspirat en l'arquitecte Le Corbusier (Charles E. Jeanneret). Les seves propostes urbanístiques, basades en la linealitat i les formes pures van tenir importants detractors per considerar que s'eliminava l'essència dels llocs.

Una de les seves detractores, a la ciutat de Nova York, va ser l'activista Jane Jacobs la qual es va oposar a la construcció de les torres de gratacels del pla urbanístic desenvolupat per les autoritats de les ciutats. Jacobs considerava que la destrucció de barris que funcionaven bé, amb les seves interrelacions i la seva vida quotidiana afectarien la vitalitat urbana, com així va ser. En aquest concepte de vitalitat urbana cal cercar un dels antecedents directes de la teoria de Richard Florida en tant aquest és el concepte que s'entén darrera l'atmosfera urbana que condiciona l'establiment residencial dels treballadors creatius.

De les obres de Jane Jacobs i dels postulats teòrics dels pensadors de l'escola de Frankfurt, es deriven, també, els antecedents directes de l'obra de Richard Florida. L'any 1985 es publica el llibre "*Creatividad. La Ciudad Futura*" (Herrera Medina 2017) on es planteja per primer cop la creativitat com a eix central de les ciutats del futur. A inicis de l'any 2000, dos llibres que seguien el sentit del proposat per Anderson (Landry i Bianchini 1995; Landry 2000) marquen els antecedents directes del treball de Florida. De fet, aquests autors consideraven que per tal de ser atractius i retenir i atraure les persones calien les 3 C's (Cooperació, Cultural i Comunicació).

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.4.- La relació entre la presència de treballadors creatius i el desenvolupament urbà i territorial.

Florida reprèn la idea de la vitalitat i dinamisme urbà com a font del desenvolupament territorial en tant que aquesta és, en darrer terme, el que aporta les condicions per les quals senten atracció els treballadors creatius, que amb la seva alta formació i la capacitat d'usar la tecnologia generen desenvolupament econòmic

No obstant Storper i Scott (2009) apunten que la teoria de Florida ha estat incapaç d'assenyalar, localitzar i definir els veritables elements que generen el desenvolupament territorial d'una regió, obviant les trajectòries històriques d'aquestes regions i ciutats (*path-dependence*) (Storper i Scot 2009). També, s'ha considerat que el model de Florida se situa en un punt intermedi dels models socials i de capital humà, les dues aproximacions hegemòniques sobre les fonts del desenvolupament territorial, establint que el model de les T's no deixa de ser una variant del segon, amb aspectes del primer (Thomas i Darnton 2006).

En aquest sentit, el model de capital social postula que per tal que una ciutat o territori es desenvolupi econòmicament necessita d'una vida cívica i associativa dinàmica amb uns determinants patrons socials (Putnam 1993). En el context d'una societat de la informació, implica una ciutat de l'oci, així com una vida cívica i associativa recolzada per l'existència d'una xarxa d'activitats i atraccions en forma d'infraestructures i serveis (Clark et al 2002). L'existència d'aquest dinamisme i prestació de serveis és el que farà que el capital humà s'estableixi en els barris o ciutats.

Contràriament, el model de capital humà postula que el desenvolupament de les ciutats es dona per l'existència d'individus amb talent, o el que és el mateix, amb educació superior (Glaeser 2005; Glaeser 2011). Aquests individus talentosos i

2.- Fonamentació teòrica.

les seves preferències per l'oci, la vida nocturna o la pràctica de l'esport els fa necessitar d'unes ciutats més orientades al consum que a la producció (Glaeser 2005, 2011), consum estimulat, precisament, per l'existència d'una demanda propensa.

Tot plegat forma part d'un debat tradicional en la ciència regional (Tervo 2016; Borts i Stein 1964, Lowry 1966, Muth 1971): són les persones que segueixen les ofertes de lloc de treball o, en sentit contrari, són les empreses que localitzen els seus llocs de treball en llocs on ja existeixen les persones?

La resposta, com la major respostes donades en les disciplines socials, no té una solució dicotòmica vertadera sinó que les conclusions i les evidències són variades. El mateix Richard Florida, amb certa ironia escriu un post a la revista electrònica *CityLab* on respon a la pregunta amb un "sometimes"² qualificant la pregunta-resposta com el major dilema ou-gallina del desenvolupament econòmic. Darrera d'aquest dilema s'amaga el debat sobre el protagonisme de la demanda o de l'oferta (Tervo 2016). Derivant-se d'aquests dos dilemes inicials sorgeixen noves controvèrsies: genera la població els canvis en els llocs de treball o són els llocs de treball els fan canviar els individus (Tervo 2016). O bé, creixen les regions en qualitat de vida perquè les empreses atrauen a la població; o la gent es mou a regions per una millor qualitat de vida (i altres raons no econòmiques) i les empreses generen allà els llocs de treball? (Ferguson et al 2007).

El debat arran d'aquestes qüestions és ampli, i no és conclouent: de vegades les persones segueixen als llocs de treball (Vias 1999, Hoogstra et al 2017; de Graaf

² <https://www.citylab.com/life/2017/05/do-jobs-follow-people-or-do-people-follow-jobs/523296/>

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.5.- Els treballadors de baixa especialització

et al 2012; Sörenson 2012); però, també hi ha evidències que són els llocs de treball els que van a buscar les persones (Ostbye et al 2018; Tervo 2016). L'escala regional o de categorització laboral en la que s'elaboren els estudis pot influir en els resultats (Ostbye 2018). Novament, les evidències no són concloents en tant que apunten resultats tant cap a una visió com cap a l'altra (Vias 1999; Arauzo Carod 2007; Vermeulen i Van Ommeren 2009).

Això ha portat que alguns estudis suggereixen l'existència d'una relació bidireccional entre ambdues hipòtesis. Així, en períodes de crisi els llocs de treball tendeixen a seguir a aquelles persones amb un capital humà més elevat, mentre que en la resta de moments econòmics la relació és inversa, on les persones van allà on hi ha els llocs de treball (Tervo 2016). No obstant, no s'han trobat evidències que puguin definir algun tipus de relació en un o altre sentit.

2.2.5.- Els treballadors de baixa especialització

Malgrat la discussió sobre el paper dels creatius en el desenvolupament econòmic aquests suposen només i aproximadament un quart de la població ocupada dels països desenvolupats. La resta de treballadors (en el cas de Florida fa servir bàsicament els *service i la working class* com a elements comparadors dels creatius), no són tinguts en compte en el debat.

Les formes contemporànies del capitalisme han emfatitzat les diferències existents entre dues grans masses de treballadors, generant cada cop més desigualtat entre ells: els cada cop més ben pagats i els cada cop pitjor pagats (Boterman 2018; Sassen 1991,2014). Els segons sovint tractats com a un efecte col·lateral del triomf de les capes creatives o altament qualificades, són, però, complementaris als primers (Autor et al 2008; Levy i Murnane 2004). És més, es

2.- Fonamentació teòrica.

considera que la massa de treballadors amb baixos salaris són un dels fonaments de la vida urbana contemporània i dels seus patrons de creixement ja que són els que suporten les xarxes, les infraestructures i els serveis que ajuden a mantenir la totalitat del sistema urbà (Storper i Scott 2009).

Tal i com s'ha enunciat anteriorment, el sociòleg britànic Guy Standing va teoritzar sobre tota aquesta gran massa de treballadors amb baixos salaris i inestabilitat laboral qualificant-los de precarietat (Standing 2011). Tot i que la definició del treball precari sigui un repte en si mateixa, en part per la dificultat d'assolir dades estadístiques sobre algunes de les condicions del treball associades als treballadors precaris (Jaquemond i Breau 2015); existeixen diferents aproximacions a aquesta. Rodgers (1989) identifica fins a quatre criteris per definir el treball precari: la certesa temporal del treball; el control sobre el treball, el marc regulador; i, en darrer terme, les característiques relacionades amb la remuneració.

Una de les característiques principals dels treballadors precaris és la seva baixa remuneració sovint per sota del salari necessari per viure (McKay et al 2012). Altres autors consideren també que els treballadors precaris no acostumen a tenir seguretat laboral, no tenen accés als beneficis derivats del seu treball, tenen dificultat d'accés als beneficis socials (sanitat, pensions, assegurances varies), no tenen el lloc protegit pels convenis col·lectius pel fet de treballar en empreses petites, i derivat d'aquest fet pateixen més problemes de salut (McKay et al 2012; O'Connor 2010; Fudge 2009; Kawatchi 2008; Benach i Muntaner 2007; Siefert et al 2007).

*2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització**2.2.5.- Els treballadors de baixa especialització*

Alguns s'han interessat per estudiar la precarització de part del mercat laboral. Així, la Unió Europea, en un estudi que defineix la tendència d'aquest tipus de treballadors assenjala tres aproximacions al treball precari a partir dels contractes individuals, de l'elecció subjectiva del treballador, i a partir de la qualitat del treball (EC 2014). Aquesta darrera és la que hem triat per definir la categoria de treballadors de baixa especialització en tant que es centra, a banda de la seguretat de la posició de treball, en l'accés a la formació, el desenvolupament d'una carrera i en els salaris.

D'altra banda, l'operacionalització de la classe creativa proposada per Florida no queda determinada ni per la seguretat en la feina ni per la capacitat salarial d'aquests podent trobar treballadors que a més de creatius, siguin precaris. En aquest sentit, per tal de crear una categorització amb una naturalesa inversa a la proposada per Florida per als creatius i tenint en compte les limitacions de les dades censals per moltes de les informacions que calen s'ha optat per l'aproximació realitzada per Jordan et al (2016) al treball precari a partir de categories censals.

En un estudi comparatiu per la localització dels treballadors precaris a Londres i Hong Kong (Jordan et al 2017) es van trobar amb les dificultats per realitzar una aproximació esmentades en els paràgrafs anteriors. Així, prenent l'exemple de Londres, van utilitzar tres indicadors basats en categories censals: els treballs rutinaris o semi-rutinaris; els treballs de manufactura, construcció i serveis, i els treballs basats en una baixa qualificació (serveis personals, venedors i serveis a clients, operadors de màquines i ocupacions elementàries). Aquestes variables proposen, justament, una visió antagònica a la categorització realitzada pels treballadors creatius caracteritzats, precisament, per tenir feines no rutinàries,

2.- Fonamentació teòrica.

per no treballar en el sector manufacturer, de construcció o de serveis i, en general, per la gran qualificació dels seus llocs de treball.

La categorització de treballadors de baixa especialització utilitzada en aquesta recerca, malgrat estar basada en criteris utilitzats en altres estudis (sobre tot Jordan et al 2016), esta creada *ad hoc*. Aquest fet pot suposar una aportació empírica interessant per futures recerques ja que no molts estudis han analitzat les característiques residencials d'aquests treballadors; i molts dels que s'han realitzat han centrat el seu objecte en les característiques ètniques (White 1977; Thomas i Moye 2015, Hall et al 2015), de gènere (MacLafferty i Preston 1988; Hanson i Pratt 1988; Tammaru et al 2016, Preston i McLafferty 2016) o nacionals (Beckers i Boschman 2019; Sleutjes i Boterman 2016) dels individus més que en les seves capacitats productives (Rubiales et al 2012).

Tot i amb això, sí que existeixen estudis que analitzen les implicacions residencials de conceptualitzacions similars als treballadors de baixa especialització des d'una perspectiva econòmica en la forma de *low income workers* o des d'una perspectiva de la qualificació acadèmica en forma de *low skilled workers*.

Els estudis sobre la segregació de la residència urbana es remunten a l'Escola de Chicago, fa pràcticament cent anys (Park et al 1925) rebent una aproximació quantitativa a partir de mitjans del segle XX (Duncan et al 1955). Dels estudis derivats de l'anàlisi de la segregació urbana es deriven implícitament el supòsit de la concentració de determinats grups socials en àrees socialment homogènies (Sabatini et al 2001; White 1983); i, amb categories similars a les proposades en aquest estudi, es demostra un nivell de cada cop més segregació urbana en les

2.2.- Els treballadors creatius i de baixa especialització

2.2.5.- Els treballadors de baixa especialització

ciutats europees (Musterd et al 2016) causats per un retrocés de l'estat del benestar i la liberalització del mercat immobiliari. Tot i semblar lògic, el preu de l'habitatge és un dels principals factors de segregació urbana juntament que els equipaments del lloc o barri siguin baixes (Diamond 2016). En aquest sentit, una major desigualtat en els salaris prediu l'existència una major segregació residencial de residents en una mateixa ciutat en funció de la renda de la qual gaudeixen (Macinak et al 2016).

La creixent polarització de la desigualtat en els salaris (Botterman 2018) ha tendit que nombres cada cop més grans de treballadors amb rendes baixes siguin expulsats, en nombres creixents, a la perifèria de les ciutats (McLafferty i Preston 2019) portant-los cada cop més a viure en llocs menys desitjables i inaccessibles. Així, autors com Cooke i Denton (2014) han arribat a plantejar-se l'existència d'un procés de suburbanització de la pobresa sobre tot en zones suburbials poc densament poblades. Aquest fet provoca de retruc uns temps de *commuting* més llargs per als treballadors de baixa especialització, en tant que, moltes de les seves feines es troben al centre de les ciutats (McLafferty i Preston 2019).

També s'ha apuntat que la segregació residencial d'aquests treballadors poc qualificats a més de dependre d'elements econòmics; depèn moltes vegades altres valors de caràcter més local com les característiques del mercat immobiliari, L'estructura territorial de la ciutat o els llaços de la solidaritat familiar no sent idèntica la correlació entre desigualtat social i segregació en totes les ciutats (Maloutas 2012). El mateix autor va analitzar el cas d'Atenes arribant a la conclusió que existia una segmentació vertical més que no pas horitzontal (Maloutas 2016, 2019). En el cas dels municipis centrals de l'àrea metropolitana de Barcelona, s'observa també, un procés de no segregació en el període fins a

2.- Fonamentació teòrica.

2001. Posteriorment es desenvolupa una segregació basada en les conseqüències de la crisi immobiliària iniciada als anys 2007-2008 (Sarasa et al 2018).

Als municipis turístics, són les condicions locals les que expliquen l'existència de segregació. Així, en un estudi sobre la localització dels treballadors no qualificats del ressort de Scottsdale (Arizona), Harner (2016) evidencia que els treballadors viuen el més a prop possible del ressort en tant per l'existència d'una oferta d'habitatge assequible com per la necessitat d'establir xarxes de solidaritat familiar o d'amistat per tal de poder viure millor. En el cas de Salou Pujol-Perdices i Gutiérrez (2016) mostren com en una de les principals destinacions turístiques de Catalunya, el mercat immobiliari i l'estructura territorial de la ciutat expliquen la localització residencial de la població immigrada que tendeix a concentrar-se en els pisos de dimensions més reduïdes i amb pitjors condicions d'habitabilitat.

2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.

El procés d'urbanització iniciat tímidament en els burgs medievals ha assolit, mitjançant el procés d'industrialització i urbanització, uns elevats nivells de població urbana. Així, l'any 2018 el 55% de la població mundial vivia en zones urbanes (UN 2018) xifra que amaga realitats superiors depenent de la zona del món: a Europa el 74% de la població ja viu en zones urbanes.

Les ciutats s'han convertit en la punta de llança de les societats mòbils i líquides contemporànies en tant que representen, com cap altra estructura, els llocs on es realitza el treball abstracte, sent aquest una activitat que suma la cooperació entre els cervells de multitud de treballadors mòbils i flexibles (Zusman i Quintar 2001). Així, s'ha tendit a interconnectar les economies i les societats locals,

*2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.**2.2.5.- Els treballadors de baixa especialització*

regionals i nacionals en base a la constant voluntat humana de moure's i cercar noves oportunitats generant un paradigma de la mobilitat contemporània que posa en relleu l'existència d'unes relacions complexes entre persones i llocs connectats entre sí (Sheller i Urry 2006).

Sheller i Urry defineixen un paradigma de la mobilitat on la principal característica és l'existència tant de mobilitats físiques (les quals barregen tecnologies i desplaçament físic), com d'unes mobilitats intangibles caracteritzades pels moviments d'informació i imatges a una escala local, regional i global (Sheller i Urry 2006). L'escala d'aquestes noves mobilitats és tant global com local i, en darrer terme, són interdependents.

La mobilitat depèn de les condicions canviants de l'activitat social. Per tal de desenvolupar plenament una vida social les persones viatgen; i aquests viatges poden aportar estatus social o, fins i tot, certes formes de poder social.

La mobilitat pot proporcionar un estatus i una posició de poder per aquells que la realitzen en tant que obre la possibilitat de generar connexions complexes entre els individus en moviment, que de retruc poden activar la mobilitat social, tant en sentit ascendent com descendent. L'anàlisi de les mobilitats comporta estudiar quines conseqüències comporta aquesta dinàmica tant per a les persones com pels llocs (Pooley et 2006). La mobilitat s'organitza sempre a partir d'uns nodes determinats on es generen noves formes de vida social, sent aquests gairebé la totalitat de llocs que actuen en la vida urbana diària (aeroports, estacions, ressorts, espais d'oci, platges, museus, ciutats etc).

El paradigma de les mobilitats no diferencia entre els llocs i les persones que viatgen a aquests llocs. En aquest sentit, cal recuperar la idea d'Stock

2.- Fonamentació teòrica.

presentada anteriorment on plantejava clarament que la construcció simbòlica dels llocs es basa en l'ús que fan d'ells les persones i les seves maneres d'habitar en les societats hipermòbils o de les mobilitats (Stock 2017). Els llocs, en aquest sentit, no deixen de ser espais en moviment on es relacionen els territoris, les persones, els materials, les imatges construïdes i els sistemes de diferència que generen (Sheller i Urry 2006).

El paradigma de les mobilitats es defineix a partir de sis premisses teòriques.

- La primera, relacionada amb l'urbanisme, té com a element central el tempo de la ciutat, el pols de la ciutat entenent aquest no només com allò que governa el seu desenvolupament social, econòmic i infraestructural sinó també les formes físiques urbanes que fan que cada petit moviment resulti completament diferent al que passa en les zones rurals.
- La segona està relacionat amb les geografies híbrides que relacionen a humans i no humans (Whatmore 2002) i que de manera contingent permeten que les persones i els materials es moguin i mantinguin la seva forma de moure's
- La tercera està relacionant amb l'espai i la capacitat que tenen les persones, el capital i els objectes de moure's i de formar i reformar el seu propi espai.
- El quart element teòric està relacionat amb les capacitats físiques del cos humà per sentir el lloc i el moviment. En aquest sentit, a més, no només es contempla el cos individual sinó que s'estén als espais familiars, els barris, les regions, les nacions i els espais d'oci.

2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.

2.3.1.- La mobilitat dels llocs turístics.

- Un cinquè se centra en les xarxes socials i els patrons que poden generar i com s'expandeixen en tant que el món està cada cop més connectat a la xarxa.
- En darrer terme l'anàlisi de les noves mobilitats implica l'estudi de sistemes complexos que semblen perfectament ordenats però que, dinàmicament, són sistemes dinàmics i adaptatius.

En aquest sentit, en aquesta recerca s'interpreta que els municipis turístics poden configurar-se com a nodes d'atracció global, amb capacitat d'articular i vertebrar sistemes urbans tal i com ho fan els altres tipus de ciutats. La complexa activitat que es desenvolupa a les destinacions turístiques ha permès l'aparició d'espais de relació diferenciats que són susceptibles de generar noves formes de desenvolupament (Blay i González 2019). Aprofitant diferents dinàmiques residencials i productives es posa de manifest que determinades destinacions turístiques han entrat a formar part de les complexes tendències globals del capitalisme i afronten els seus reptes mitjançant transformació en espais permanentment habitats (Anton Clavé 2012, 2014).

2.3.1.- La mobilitat dels llocs turístics.

En el debat sobre la mobilitat, crucial en les societats contemporànies, les destinacions turístiques han tingut un protagonisme escàs (Storper i Scott 2016). Tot i amb això, darrerament s'han realitzat estudis que intenten parcialment abordar aquest escàs protagonisme en les destinacions mediterrànies (Romero

2.- Fonamentació teòrica.

Padilla et al 2017; Anton Clavé i Wilson 2016; Sanz-Ibañez i Anton-Clavé 2018) i en altres parts de mon (Bosman et al 2016; González et al 2014).

Als llocs turístics la mobilitat es desenvolupa, bàsicament, de dues maneres: una mobilitat ràpida, caracteritzada per ser extremadament volàtil com els fluxos de turistes; i, una mobilitat lenta, caracteritzada per diversos tipus de migració que porta als individus a establir-se i residir en el llarg termini les destinacions turístiques (Servillo et al 2011).

Williams (2009) proposa l'existència d'un patró de mobilitat bàsic en la ciutat turística: una mobilitat de tipus contingent en la que la presència d'una sèrie de migrants amb formació, nivell educatiu i salaris elevats acostuma a portar la presència d'altres migrants sense aquestes característiques. Es tracta d'un fenomen de mobilitat col·lectiva on la presència d'un determinat tipus de població condiona una futura arribada d'individus dependents d'ella (Williams 2009). Aquest patró de mobilitat completa el procés de desenvolupament urbà on es proposa que els segons tipus de migrants són els necessaris per al desenvolupament de la vida urbana (Storper i Scott 2009).

Diferents públics poden ser atrets per un mateix lloc segons la seva situació personal amb una diversitat de conseqüències sobre la relació, l'estabilitat i la duració que mantindran amb els llocs als quals van. En aquest sentit, la gran varietat de factors d'atracció dels llocs (que poden anar des de la cerca d'un lloc de treball fins a factors més tangibles com la qualitat de vida o l'ascens social) incideixen sobre la composició dels fluxos migratoris i poden derivar en una considerable segmentació de la població residents en aquests llocs (Servillo et al 2011).

2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.

2.3.1.- La mobilitat dels llocs turístics.

Entre els factors que condicionen el volum i la intensitat de les migracions envers els llocs turístics es troben la velocitat del desenvolupament turístic, l'escala de la demanda o la capacitat per a transferir llocs de treball des d'un sector de l'economia local cap a un altre. A més, també influeixen factors propis de l'estructura demogràfica local existent i la grandària de la destinació o l'estacionalitat (Williams i Hall 2000).

En aquest sentit, la migració lenta que es dona en els municipis i destinacions turístiques també provoca l'atracció de nous residents i treballadors generant un nou rol de pol d'atracció territorial (Williams i Jobes 1990; Rogerson 1999; McCan 2004; Trip 2007). Factors relacionats amb la qualitat del lloc així com a l'existència de relacions i configuracions socio-espacials específiques (Servillo et al 2011) amb elements de satisfacció i de benestar personals així com amb consideracions sobre la qualitat de vida que ofereix un lloc determinat (Foster 1977) expliquen l'evolució demogràfica d'aquests llocs.

Les pràctiques i les valoracions residencials i sobre la ciutat que treballadors creatius i de baixa especialització realitzen sobre els espais turístics (capítol 7) obren la porta a poder definir les maneres que tenen d'habitar aquests espais i com els interpreten simbòlicament. Un règim d'habitar (Stock 2001) que serveix per assenyalar un ordre espacial en que s'inserten les seves pràctiques (Stock 2004, 2007, 2015).

Aquestes formes d'habitar l'espai no deixen de ser el reflex dels estils de vida que resulten de la construcció i interpretació simbòlica que dels municipis turístics realitzen els treballadors creatius i de baixa especialització a partir d'uns

2.- Fonamentació teòrica.

patrons conductuals, valoratius i de creences (Garmendia 1996, Stock 2015, Corraliza et al 1996; Martín et al 2001).

2.3.2.- Migracions en els espais turístics

Mullins (1991, 1994) defineix el lloc turístic com un lloc espacial i simbòlicament diferent caracteritzat per l'atracció de residents però també per uns fluxos de mobilitat lenta on existeix una migració amb l'objectiu d'establir-s'hi a residir permanentment (Servillo et al 2011). Aquests migrants lents provoquen un creixement poblacional gran, amb un sistema de producció i un consum massiu diferent del de les ciutats convencionals. En aquest sentit, diferents estudis posen de manifest que les ciutats turístiques experimenten ràpids creixements en períodes curts de temps (Membrado Tena 2015a i 2015b; Soares et al 2015; Blay i González 2019).

L'anàlisi dels protagonistes d'aquestes mobilitats lentes s'ha centrat en l'anàlisi dels migrants residencials que reben les destinacions i els municipis turístics. Així, Williams i Hall (2000) defineixen fins a cinc tipus predominants d'individus que escullen les destinacions turístiques per a residir, motivats per cinc causes migratòries: la migració laboral, la migració empresarial, la migració de retorn; la migració de jubilació; i les segones residències.

La migració laboral té una naturalesa dual, en tant que la demanda turística encaixa perfectament en els posicionaments dels mercats segmentats duals. Així, la demanda turística és en gran part temporal (tant en puntes diàries, setmanals o de temporada) i en conseqüència, la migració laboral ha de ser necessàriament flexible (Tuulentie & Heimtun, 2014; Thulemark 2015). Això fa necessària l'existència d'uns treballadors perifèrics per suplir les puntes de

2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.

2.3.2.- Migracions en els espais turístics

producció; però, també de ma d'obra qualificada per tal de dirigir aquests contingents així com les pròpies empreses, moltes vegades, durant tot l'any.

La migració empresarial es caracteritza per tenir una dimensió global. Diversos estudis mostren les característiques d'aquesta migració a la Costa del Sol (Eaton 1995; Madden 1999; Skaptadóttir & Wojtyńska, 2008; Wojtyńska, 2011). La migració caracteritzada com a capitalista-global basa els seus fonaments en que els mercats de turisme de masses proveeixen bones oportunitats per emprendre negocis, sense tenir en compte la nacionalitat tant dels emprenedors com dels turistes. Hi ha d'altra banda els *amenity-seekers* definits com migrants que volen viure en les zones turístiques però que no són especialment emprenedors.

La migració de retorn es caracteritza per la tornada al lloc d'origen d'emigrants de baixa qualificació en dos moments: el primer és estacional amb naturalesa de migrant ràpid, quan retornen durant els períodes de vacances als seus llocs d'origen. D'altra banda, i amb un major impacte en la reconfiguració i urbanització dels llocs, hi ha una migració de retorn, quan retornen de forma permanent als seus llocs d'origen aportant amb ells un capital humà (les habilitats apreses o l'idioma) i financer (estalvis) que els permeten emprendre o auto-ocupar-se en el sector serveis.

Els migrants de jubilació són persones que decideixen marxar a una destinació turística una vegada ha acabat la seva relació amb l'activitat productiva. La seva principal característica és que no depenen de l'estructura productiva del lloc d'arribada. Hi ha diferents aproximacions aquests (O'Reilly 1995; King et al., 2000; Rodríguez, 2001;), però, bàsicament són migrants permanents que s'identifiquen amb el lloc d'arribada (expatriats o permanents) (Huete 2010;

2.- Fonamentació teòrica.

Membrado Tena 2013); migrants temporals que lloguen habitatges i passen al voltant de sis mesos en ells; propietaris de segones residències; i, turistes que passen el temps de les vacances.

Els migrants de segona residència es caracteritzen per transformar les segones residències en primeres residències transformant l'estil de vida dels individus que les posseeixen. Müller i Marjavaara (2012) distingeixen quatre tipus de migracions a les segones residències: les que tenen com a objecte les zones properes als centres urbans per arribar a aquest diàriament (Marjavaara 2007); les que arriben a zones anteriorment agrícoles (Lindgren 2003); les que arriben a zones de muntanya i de costa caracteritzades per un nombre alt de segones residències caracteritzades per petites comunitats amb petits mercats de treball, però que es poden desenvolupar (Lundmark i Marjavaara 2005; Müller 2005 i 2006); i les situades en espais perifèrics, caracteritzats per l'objecte de la migració de retorn desitjosa de retrobar-se amb aquests estils de vida (Müller 2002 i 2004).

2.3.3.- L'evolució de la urbanització dels llocs turístics.

Les diferents migracions que es donen en les destinacions turístiques provoquen la seva urbanització progressiva. Aquesta urbanització no s'entén només com a procés d'edificació i transformació del medi ambient; sino com a un procés de generació de la urbanitat dels llocs (Lussault 2003) a partir de la complexització urbana derivada de la concentració de població i activitats i de les pràctiques que realitzen en llocs en aquests llocs edificats (Stock i Lucas 2012; Moriconi-Ebrard 2003).

*2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.**2.3.3.- L'evolució de la urbanització dels llocs turístics.*

En aquest sentit els migrants residencials dels llocs turístics generen urbanitat en tant que provoquen un solapament de la densitat i la diversitat d'objectes socials en un mateix espai (Lussault 2003). Aquesta es desenvolupa a partir de la posada en pràctica de les diferents maneres d'habitar de cada un dels grups socials que hi resideixen (Stock 2001b). Les maneres d'habitar permeten comprendre en tota la seva complexitat el caràcter urbà de determinats municipis turístics, també, com a lloc de centralitat en tant que suposa la centralització de serveis, l'accessibilitat i una centralitat simbòlica (Monnet 2000).

De tot això es desprèn la idea que les ciutats turístiques, més enllà de ser un espai de refugi temporal o permanent per a jubilats o treballadors de temporada (Huete i Mantecon 2010; Membrado Tena 2015; Morote 2016) atrauen residents en funció del seu estil de vida i del tipus de migració que realitzen. Müller i Marjavaara (2012) mostren con les migracions, en aquest cas a les segones residències, no són només per qüestions laborals si no que existeix un important factors relacionat amb el cicle de vida de les persones. Així, un dels resultats de la seva investigació apunta que en individus i famílies joves, esdeveniments importants com l'ampliació de la família, els fa buscar habitatges amb més espai en una localització geogràfica que els permeti continuar amb les seves carreres professionals. I aquesta localització, per norma general, es dona en zones perifèriques dels centres urbans on el valor del sol és més baix.

Les migracions cap a les destinacions turístiques defineixen sistemes socio-espacials diferents (Mullins 2003) que no han de ser interpretats exclusivament des d'una perspectiva turística en tant que ha crescut la complexitat urbana de les destinacions a mesura que augmenta el desenvolupament urbanístic i residencial (Knafou 2006).

2.- Fonamentació teòrica.

El creixement de l'espai urbà, a més, està basat en l'assimilació de pràctiques sobre l'espai i inversions econòmiques, que generen noves centralitats i transformen les destinacions turístiques en ciutats que han generat conurbacions turístiques amb una tendència metropolitana com pot ser els casos de la Costa Brava, la Costa Brava o Florida (Équipe MIT 2002 i 2005; Knafou 2006; Cuadrado-Ciuraneta et al 2013).

Els llocs turístics es transformen en espais urbans que s'obren a funcions comercials i administratives alternatives a les dels llocs anteriorment únicament turístics (Stock 2017). La migració de les elits es complementa amb altres migrants, les capes no tan afavorides de les societats (Williams 2009) combinació que, finalment, és la que es dona a les ciutats i que fa possible mantenir els seus cicles productius (Storper i Scott 2009).

En aquest sentit, la tipologia realitzada per l'Equipe MIT (2002) ofereix una classificació dels llocs turístics així com també del seu procés evolutiu a partir de l'atracció de residents permanents i de les activitats que es desenvolupen en elles. Així, es caracteritzen quatre tipus de llocs turístics depenent de la seva urbanitat:

- Els llocs turístics, definits per l'absència de llocs d'acollida; l'absència de població local i sense funcions urbanes.
- Els *comptoir* turístic on únicament hi ha capacitat d'acollida
- L'estació turística on a més de capacitat d'acollida hi ha presència de població local
- Ciutat turística que té capacitat d'acollida, presència de població local i funcions turístiques urbanes diversificades [ciutat polifuncional]

2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.

2.3.3.- L'evolució de la urbanització dels llocs turístics.

El punt culminant del procés d'urbanització turística definit per l'Équipe MIT és el *moment des lieux* definit com "*la durada més o menys precisa durant la qual un lloc determinat (però també una àrea o una xarxa de llocs) encarna una situació d'abast general més enllà de la participació del lloc; per tant, el moment en què el lloc, a causa de la invenció o de la consolidació d'una pràctica o, més generalment, d'una innovació social en una dimensió espacial afirmada, constituïa una referència, fins i tot un model d'altres llocs.*" (Équipe MIT 2005, p.)

El concepte del moment del lloc va ser definit inicialment per tal de comprendre les condicions d'aparició i difusió de les noves pràctiques turístiques a partir de les pròpies pràctiques dels actors i uns llocs amb certes qualitats, una eina per reconstruir el desenvolupament del turisme. Amb tot, un dels ideòlegs del concepte, considera que és operatiu per donar compte de les pràctiques socials en general, ja que, per definició, es desenvolupen en llocs on prenen aquest sentit (Knafou 2018).

La conceptualització del moment del lloc es nodreix en el substrat teòric de dos dels pensadors francesos més prominents del segle XX: Michel Foucault i Pierre Bourdieu. En la idea del moment del lloc d'entreveuen les influències de l'ontologia del present de Foucault i de *l'habitus* de Bourdieu. De manera sintètica, l'ontologia del present es pot resumir en entendre el passat per a comprendre el present; i, l'habitus, com la plataforma mitjancera entre les condicions socials i posicionaments compartits en l'espai social i les pràctiques que configuren els estils de vida.

Una interpretació del moment del lloc és que és un moment temporal concret; a partir del qual, a causa d'un procés històric, un lloc, en aquest cas turístic, es

2.- Fonamentació teòrica.

transforma en un punt central d'innovació degut a les influències generades per altres agents que actuen com a factors exògens més enllà del propi lloc (Papatheodorou 2004) i que transformen el propi lloc. Aquest moment del lloc està protagonitzat per uns individus o grups d'individus que moguts pel seu estil de vida, per les pràctiques que desenvolupen sobre l'espai turístic, generen urbanització residencial (Equipe MIT 2002).

Aquest moment del lloc suposa un canvi en el procés d'urbanització turística. El canvi de la manera d'habitar en les destinacions turístiques provoca que, algunes destinacions (o alguns municipis que componen aquestes) es transformin en espais permanentment habitats. En el moment en que s'innoven les pràctiques que els individus realitzen sobre la destinació turística; i aquestes són residencials amb tot el que comporta (urbanitat, polifuncionalitat i un sistema socio-espacial diferent i que supera la perspectiva turística); la destinació turística passa a ser una ciutat.

Aquest enfocament sobre el procés d'urbanització turística no deixa de ser una aproximació on es tracta l'espai de la destinació turística com un lloc amb naturalesa històrica i amb elements que permeten la interacció d'aquest lloc amb altres agents socials, polítics o econòmics que també desenvolupen la seva vida diària en el mateix espai territorial, obrint la porta a la interacció de tots els agents que intervenen en ell i possibilitant la construcció social del lloc a partir de les interaccions realitzades per ells.

Brouder et al (2017) classifiquen aquesta aproximació al procés evolutiu dels llocs turístics per tenir una visió longitudinal i un component històric, enfront les visions definides per l'augment l'augment quantitatiu tant dels serveis, com de

2.3.- La dimensió urbana de les destinacions turístiques.

2.3.3.- L'evolució de la urbanització dels llocs turístics.

les infraestructures com dels turistes. Per exemple, el model de cicles de vida de les destinacions i les seves derivades (Butler 1980, Agarwall 1997) i predecessores (Cristaller 1964; Plog 1974) que tracten l'espai i la destinació turística com un producte, un bé de consum necessari en la societat postfordista i postindustrial. Des d'aquesta perspectiva els llocs no deixen de ser, únicament, els espais on es desenvolupa l'activitat turística.

Tantmateix, la conceptualització del moment del lloc pot ser considerat, en certa mesura, el predecessor parcial del marc analític de la Evolutionary Economic Geography (EEG) una disciplina definida com l'anàlisi de l'activitat econòmica a través de l'espai i en el llarg terme (Boschma & Martin 2010; Boschma & Frenken 2011). La EEG es basa en tres pilars teòrics bàsics: la *path dependence* o existència històrica d'un camí evolutiu principal que es retroalimenta i reforça contínuament (Boschma & Martin, 2010); la teoria de la complexitat segons la qual les economies locals i regionals poden acabar desenvolupant una co-evolució (Martin & Sunley, 2015); i, el darwinisme generalitzat, on el desig de varietat, en contrast amb la diversificació, actua com a motor de la innovació i el creixement regional. El concepte de varietat fa referència al fet que dos processos en una regió poden ser complementaris sense ser competència directa (Hodgson & Knutsen, 2010).

Des d'una perspectiva econòmica evolutiva s'ha analitzat casos d'evolució de la urbanitat i la urbanització turística en diferents àmbits territorials com la costa danesa (Halkier i James 2017), la zona turística hivernal de Whistler (Gill i Williams 2011), d'Europa Central (Niewiadomsky 2015), de Benidorm (Soares et al 2016), Torre Vieja (Morales Gil et al 2016) o de la mateixa costa Daurada (Sanz-Ibáñez i Anton-Clavé 2014; Sanz-Ibáñez et al 2017, Anton Clavé i Wilson 2017).

2.- Fonamentació teòrica.

En tots els casos, el desenvolupament de moments exògens és el que ha comportat uns canvis en les maneres d'habitar en aquests llocs turístics i, per tant, la pròpia transformació de les destinacions en ciutats.

En aquest escenari, cal preguntar-se per la capacitat d'atracció de les ciutats turístiques sobre grups de treballadors diversos, observant les diferències entre ells, en tant que són aquests treballadors i residents els que, en darrer terme, generen la urbanitat del lloc turístic (objectius específics 3 i 4 de la recerca). De la mateixa manera, les diferents maneres d'habitar que els residents generen en aquestes ciutats turístiques, condicionar la construcció i interpretació simbòlica dels llocs, tant pel que fa als significats cap a ells mateixos com a residents; com pel que fa als significats que construeixen envers els altres, els que resideixen fora (objectius específics 5 i 6 de la recerca).

3.- Àrea d'Estudi

L'àrea d'estudi de la present tesi és Catalunya. La recerca es desenvolupa en dos escales diferents i amb tres unitats d'anàlisi: els municipis de més de 1.000 habitants, els municipis turístics i els set municipis que conformen el Penedès Marítim. El fet de seleccionar únicament els municipis de més de 1.000 habitants respon a la inexistència de dades referents municipis amb menys població en moltes de les bases de dades utilitzades (veure capítol 4).

La primera de les escales és el conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya. En aquest cas l'anàlisi es centra en dos objectes diferents: d'una banda, el conjunt de municipis de més de 1.000 habitants i d'un altra banda els municipis que han estat considerat com a turístics. Amb l'escala regional es pretenen assolir els quatre primers objectius específics: la descripció de la distribució i l'evolució de la residència creativa i de baixa especialització en el sistema urbà (objectiu específic 1); l'anàlisi de les característiques territorials de l'atracció residencial (objectiu específic 2); la descripció de la singularitat dels municipis turístics com a receptors de treballadors residents (objectiu específic 3); i, la caracterització de l'evolució residencial dels municipis turístics catalans a partir de l'atracció de treballadors creatius i de professions de serveis de baixa especialització (objectiu específic 4).

La segona escala de la recerca és el Penedès Marítim, un conjunt de municipis litorals situats entre el cor metropolità de Barcelona i la conurbació urbano-turística del Camp de Tarragona/Costa Daurada. A partir de l'anàlisi de l'atracció de residents en els municipis turístics del Penedès Marítim es pretén assolir els dos objectius específics restants: la caracterització socio-demogràfica dels

3.- Àrea d'Estudi

treballadors que escullen els municipis penedesencs per residir (objectiu específic 5) i l'exploració de possibles diferències significatives entre els diferents grups de treballadors residents i els diferents tipus de municipi turístic (objectiu específic 6).

Presentar una àrea d'estudi regional com és Catalunya, els seus municipis turístics o el mateix Penedès Marítim pot resultar en sí mateixa l'objectiu d'una tesi doctoral en tant que poden ser estudiats multitud de fenòmens: des de les característiques socio-demogràfiques de la població fins a les característiques culturals dels seus habitants, passant per les seves característiques econòmiques, productives o emulacions. És per això que, en particular, aquesta tesi es centra en l'evolució dels municipis partir de l'anàlisi de l'evolució demogràfica d'unes tipologies concretes d'individus.

El present capítol s'estructura en tres blocs: en el primer es descriu de manera breu l'organització de Catalunya com a regió policèntrica descentralitzada (Boix i Trullen 2012) apuntant al procés de desconcentració urbana; en el segon es descriu de manera evolutiva el procés de litoralització de la població descrivint l'oferta d'allotjament turístic i classificant els municipis catalans segons la dimensió d'aquesta oferta; en tercer lloc, es presenta el Penedès Marítim, amb les principals característiques demogràfiques i d'oferta d'allotjament dels set municipis que el conformen.

3.1.- L'escala regional: la Catalunya metropolitana.

El sistema urbà regional de Catalunya compta amb una macrocefàlia centrada a Barcelona i la seva àrea metropolitana (Masip i Roca 2012 a i 2012b). Déu ser per aquest motiu que els estudis existents sobre localització residencial dels

3.1.- L'escala regional: la Catalunya metropolitana.

treballadors es centren generalment en la dimensió metropolitana obviant que les àrees metropolitanes generen efectes en els límits administratius els processos de periferialització i suburbanització (Kühn 2015; Antroop 2004; Bretagnolle 2002). En aquest sentit, la presa en consideració de l'escala regional que es fa en aquesta tesi, comporta una aportació interessant en el debat sobre la localització residencial dels treballadors creatius i de baixa especialització en tant que possibilita l'observació de processos i tendències que poden restar amagats en una visió únicament metropolitana.

Catalunya és un dels centres competitius i creatius del sud d'Europa (Boix i Lazzaretti 2012; Kerimoglu i Karashan 2014; Musterd i Gritsai 2013). Barcelona, la capital, compta amb aproximadament un milió i mig d'habitants en els límits estrictes del seu terme municipal mentre que suma tres milions d'habitants en la seva àrea metropolitana més propera i entorn a cinc milions d'habitants en l'àrea metropolitana entesa en sentit ampli del terme. Des del moviment romàntic la Renaixença es va considerar el territori català com la Catalunya –Ciutat. Amb tot, és a partir de l'aparició del GATCPAC (Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània) durant el període de la segona República quan aquesta idea pren més força. Sota la direcció de l'arquitecte Rubió i Tudurí és el *Pla per la Distribució en Zones del Territori Català* basat en l'aplicació a Catalunya del Regional Planning Americà. En aquest, Barcelona era (només) un gran barri de la Catalunya-Ciutat. Aquesta idea va quedar reflectida en la divisió comarcal de 1936, que es va realitzar sota criteris de mercat i no d'uniformitat provincial o amb criteris historicistes.

No es però, fins la dècada del 1990 quan es vol transformar la xarxa de ciutats catalanes, apuntant a una Catalunya policèntrica amb Barcelona com a centre

3.- Àrea d'Estudi

urbà primari (Boix i Trullen 2012). Així, a partir de 1995, i durant tota la primera dècada del segle XXI es desenvolupen el Pla Territorial Generali els Plans Territorials Parcials per cada una de les vegueries. Avui dia, la Catalunya-Ciutat està consolidada al voltant de Barcelona, amb vint-i-quatre sub-centres regionals incloent municipis tant de l'interior com litorals (Masip i Roca 2012a).

A més existeixen tres important conurbacions urbanes (Lleida, Girona, Tarragona-Reus) que constitueixen una continuació de l'espai metropolità a través de dos comarques ròtules (el Baix Penedès amb Tarragona; la Selva amb Girona); i, Lleida, de forma no tan intensa, però que també queda connectada amb Barcelona mitjançant l'autovia A2 (Buixadé 2008). Als darrers anys, s'ha apuntat l'existència d'un sistema amb una capitalitat bicèfala, compartida entre la ciutat de Barcelona i la ciutat de ciutats del Vallès (Terrassa, Sabadell, Sant Cugat del Vallès i Cerdanyola del Vallès); i amb els principals n seguit d'altres sub-centres com la conurbació de Tarragona-Reus, Girona-Salt i als pols de Lleida, Manresa i Vic, havent, a més, altres sub-sistemes més aïllats tant a les Terres de l'Ebre (Tortosa) com a les valls pirinenques (Masip i Roca 2012b).

L'expansió metropolitana de Barcelona s'ha desenvolupat a partir d'un joc dialèctic, socioeconòmic i territorial, entre el centre i la perifèria tendint a integrar-les (Borja et 2004). S'ha generat un procés de descentralització urbana on la desconcentració demogràfica ha integrat espais cada cop més allunyats del centre on cada grup social ha escollit viure a les ciutats que ha considerat més favorables als seus interessos (Nel-lo 2010). El resultat de tot plegat és la constitució d'un sistema urbà policèntric desequilibrat (Boix i Trullen 2012) format per una combinació de ciutats compactes, difuses i mixtes (García Coll et al

3.1.- L'escala regional: la Catalunya metropolitana.

2012) on, a l'igual que amb les característiques demogràfiques, també s'ha descentralitzat el mercat de treball (Garcia- López 2012).

D'altra banda, aquest procés d'integració metropolitana, ha integrat espais turístics litorals i de segona residència habitant permanentment espais pensats inicialment únicament per al turisme (González Reverté 2003, 2008; Rovira i Anton 2014, 2017) en un procés iniciat a mitjans dels anys setanta que ha convertit la major part del litoral català en un eix força compacte de concentració de població, d'activitat i d'inversions (González i Anton 2014). De forma similar al procés de donat a la costa Blava francesa, la implantació turística ha acabat per generar l'aparició de conurbacions litorals que combinen centres suburbans o perifèrics de nova centralitat amb els centres urbans històrics i amb zones d'urbanització dispersa amb menor capacitat de generar centralitat (Jourdan i Maralpin 2003).

La xarxa de ciutats petites i mitjanes catalanes s'ha vist reforçada per la coincidència d'aquests dos factors i, a més, s'ha beneficiat de diferents processos paral·lels com el creixement de pols regionals a partir de ciutats mitjanes especialitzades (en el sector industrial, en serveis agroalimentaris i en serveis a les persones), el desenvolupament de ciutats turístiques i de lleure o l'enfortiment de l'administració local a partir de les capçaleres de serveis i judicials tradicionals reforçades amb noves funcions administratives i de capitalitat. Malgrat aquest desenvolupament, molta de la població arribada a aquesta xarxa de ciutats continua treballant i havent-se de desplaçar diàriament fins al seu lloc de treball al cor de la metròpolis (Alberich 2014) on a més estan situats els principals clústers d'empreses amb necessitat de mà d'obra creativa del país (Coll i Arauzo-Carod 2018).

3.- Àrea d'Estudi

Aquesta visió urbana de Catalunya no ha tingut una tradició en les eines de planejament a l'ús com els mencionats plans territorials en tant que aquests prenen com a unitat d'acció les vegueries o àmbits descentralitzats de la Generalitat de Catalunya. Pròpiament, la planificació de la regió metropolitana de Barcelona compta amb un Pla Metropolita (PGMB) que obliga establir uns criteris de planejament, intervenció i control unificat per als 166 municipis que conformen oficialment la regió (Miralles-Guasch i Pujol 2012). Les eines de planificació vigents, però, continuen pensades per a uns límits administratius i físics tancats (en aquest cas les vegueries) sent un veritable obstacle per a una veritable planificació a escala regional en tant que es continua sense tenir en compte el desenvolupament de processos de periferialització i suburbanització més enllà dels límits administratius definits (Kühn 2015, Bretagnolle et al 2002, Antroop 2004).

A banda de la gran àrea metropolitana barcelonina, el Ministerio de Fomento defineix, per l'any 2018 (Fomento.gob.es), les següents àrees urbanes en el conjunt de la regió catalana:

- L'àrea urbana de Tarragona i Reus, que compta amb 16 municipis, entre ells els centrals de la Costa Daurada (Salou, Cambrils i Vila-Seca) i on hi resideixen 378.401 habitants. Es pot considerar aquesta àrea urbana com la conurbació urbano-turística més gran de la regió en tant que compren els municipis integrats en la Costa Daurada.
- L'àrea urbana de Girona, que compren els 9 municipis més propers a la ciutat. Hi Resideixen 156.527 habitants.

*3.1.- L'escala regional: la Catalunya metropolitana.**3.1.1.- Classificació dels municipis de Catalunya*

- L'àrea urbana de Blanes-Lloret de Mar, que inclou a més d'aquests dos municipis, el terme de Tossa de Mar. És la segona conurbació urbano-turística més gran de Catalunya amb més de vuitanta mil habitants.
- L'àrea urbana de Sant Feliu de Guíxols, la tercera i, darrera, conurbació urbano-turística catalana. Compta amb quatre municipis turístics (Sant Feliu de Guíxols, Palamós, Calonge i Castell-Platja d'Aro) i resideixen en aquesta àrea urbana poc més de seixanta mil habitants.

Amb tot, la classificació realitzada pel Ministeri de Fomento pot resultar arbitrària en tant que, per exemple, no té en compte els municipis litorals del Baix Penedès (el Vendrell, Calafell i Cunit) no inclosos en l'àrea metropolitana de Barcelona, que conformen una ciutat lineal consolidada i sumen més de setanta mil habitants (70.074, any 2018) cosa que col·locaria l'àrea urbana com la tercera conurbació urbano-turística catalana

3.1.1.- Classificació dels municipis de Catalunya

Per tal de descriure la distribució i l'evolució dels treballadors creatius i dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització cercant les diferències existents en les condicions d'atractivitat residencial dels municipis segons la seva tipologia de grandària demogràfica (objectius específics 1 i 2), juntament amb les limitacions existents a nivell de recollida de dades censals (veure capítol 4) s'han classificat els municipis catalans a partir de la seva grandària demogràfica (veure taula 3.1). La recerca inclou els municipis catalans de més de 1.000 habitants, que representen el 49% dels ens locals però on resideix més del 98% dels més de set milions i mig d'habitants de Catalunya.

3.- Àrea d'Estudi

Per tal de classificar aquests municipis de més de 1.000 habitants, s'han establert tres categories: les ciutats petites (amb un nombre absoluts de residents d'entre 1.000 habitants i 25.000 habitants); les ciutats mitjanes (amb un nombre de residents d'entre 25.001 i 50.000 habitants); i, les ciutats grans (amb més de 50.000 residents). Els municipis petits representen el 44% del total de municipis catalans però només contenen el 31% de la població; els municipis mitjans representen un 3% dels municipis i comprenen el 14% de la població; mentre que els municipis grans són el 2% i comprenen el 55% de la població total del país.

Taula 3.1.-Categorització dels municipis catalans segons la població. Any 2016

Categoria	Definició	Municipis		Població (2016)	
		N	%	N	%
Total	<i>Municipis de Catalunya</i>	947	100	7.448.332	100
Exclusos	<i><1.000 habitants</i>	486	51%	122.379	2%
Inclusos	<i>>1.000 habitants</i>	466	49%	7.325.953	98%
Ciutats Petites	<i>1.000-24.999 habitants</i>	414	44%	2.278.501	31%
Ciutats Mitjanes	<i>25.000 – 49.999 habitants</i>	28	3%	994.501	14%
Ciutats Grans	<i>>50.000 habitants</i>	23	2%	4.052.951	55%

En el mapa 3.1 s'observa la distribució territorial del conjunt de municipis segons la seva grandària poblacional. Els municipis grans es concentren bàsicament en el centre de la regió amb Barcelona com a municipi més poblat i amb la gran majoria dels municipis de més de 50.000 habitants en la seva rodalia més pròxima com els casos de l'Hospitalet de Llobregat, Badalona o Santa Coloma

3.1.- L'escala regional: la Catalunya metropolitana.

3.1.1.- Classificació dels municipis de Catalunya

de Gramanet (Barcelonès); Terrassa, Sabadell o Sant Cugat del Vallès (Vallès), Castelldefels (Baix Llobregat) o Mataró (Maresme). Fora de l'àmbit metropolità de Barcelona trobem municipis de més de 50.000 habitants en els principals nodes jeràrquics del sistema urbà català: a la conurbació del Camp de Tarragona (Reus i Tarragona); a les capitals dels àmbits de Ponent (Lleida) i Girona (Girona); i, a les co-capitals dels àmbits funcionals Central (Manresa) i del Penedès (Vilanova i la Geltrú).

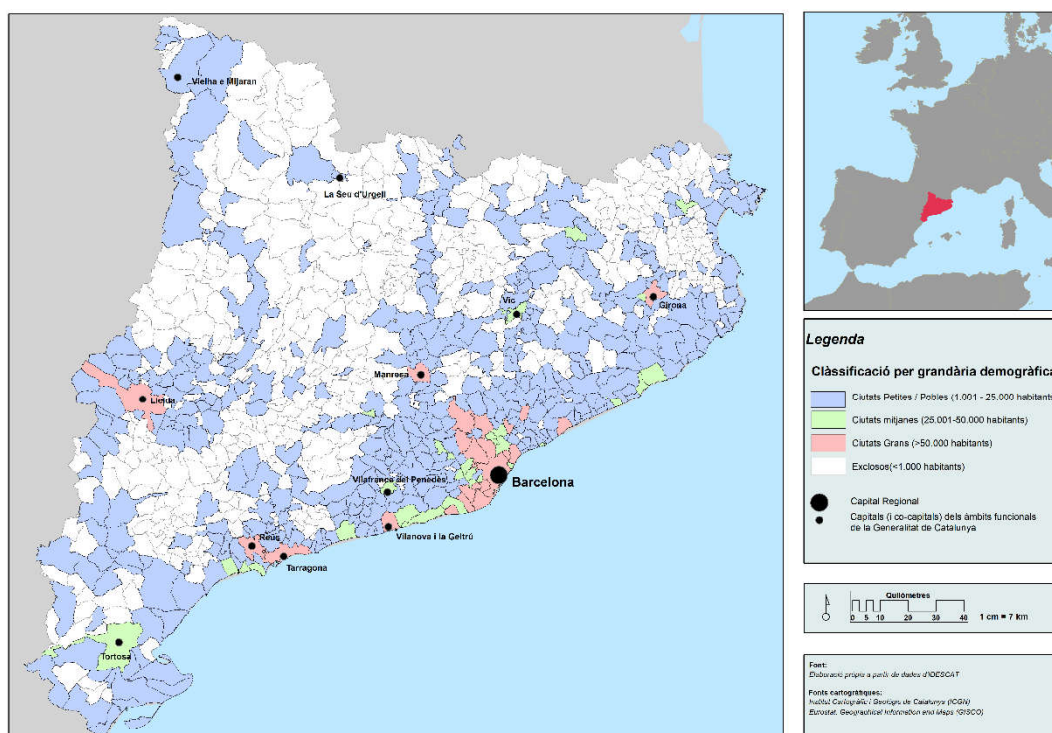
Les ciutats mitjanes tot i que més repartides pel territori, són també en la seva major part a les rodalies del nucli metropolità (Martorell, Gavà, Pineda de Mar, Ripollet o Barberà del Vallès); incloent fora d'aquest, capitals comarcals que actuen com a nodes secundaris del sistema urbà (Figueres, Olot, Vic, Igualada, Vilafranca del Penedès, el Vendrell o Tortosa); municipis que conformen àrees urbanes de primer ordre com Salt (amb Girona) o de segon ordre com Sant Pere de Ribes i Sitges (amb Vilanova i la Geltrú). En darrer terme, els municipis centrals de les dos principals destinacions turístiques catalanes també formen part d'aquesta categoria: així, hi trobem els dos municipis que conformen la conurbació turística del sud de la Costa Brava (Lloret de Mar i Blanes) com també trobem els municipis centrals de la Costa Daurada (Salou i Cambrils).

Els municipis que tenen una població entre 1.000 i 25.000 habitants estan distribuïts per tot el territori català tot i que amb diferències entre els diferents àmbits funcionals de la Generalitat de Catalunya: així mentre tots els municipis litorals formen part d'aquest grup (o de superiors), excepte Colera (Alt Empordà) a mesura que ens endinsem en l'interior del país observem com existeixen àmplies zones continues on no hi ha municipis de més de 1.000 habitants (la zona compresa entre el Camp de Tarragona i Ponent; l'interior de les Terres de

3.- Àrea d'Estudi

l'Ebre o la zona de transició entre la plana lleidatana i el Pirineu). Amb tot, la zona més despoblada i amb menys nuclis de població per sobre de 1.000 habitants és tota la línia fronterera amb l'estat francès i Andorra que es corresponen a les fites de major alçada de la serralada pirinenca.

Mapa 3.1.- Distribució territorial dels municipis de més de 1.000 habitants i classificació segons grandària poblacional d'aquests.

3.2.- Els municipis turístics catalans

Tot i no formar part dels recorreguts tradicionals dels Grand Tours, ja des de finals del segle XVIII i inicis del XIX, dos tipus de viatgers recorren Catalunya moltes vegades com a punt d'entrada i/o sortida de la península ibèrica: els viatgers il·lustrats, amb esperit enciclopèdic, esperonats en part pel pas del Principat a l'Imperi Francès (1800-1812); i, els viatgers romàntics, que cercaven un exotisme que no trobaven en tant que Catalunya estava a punt per a un

3.2.- Els municipis turístics catalans

3.1.1.- Classificació dels municipis de Catalunya

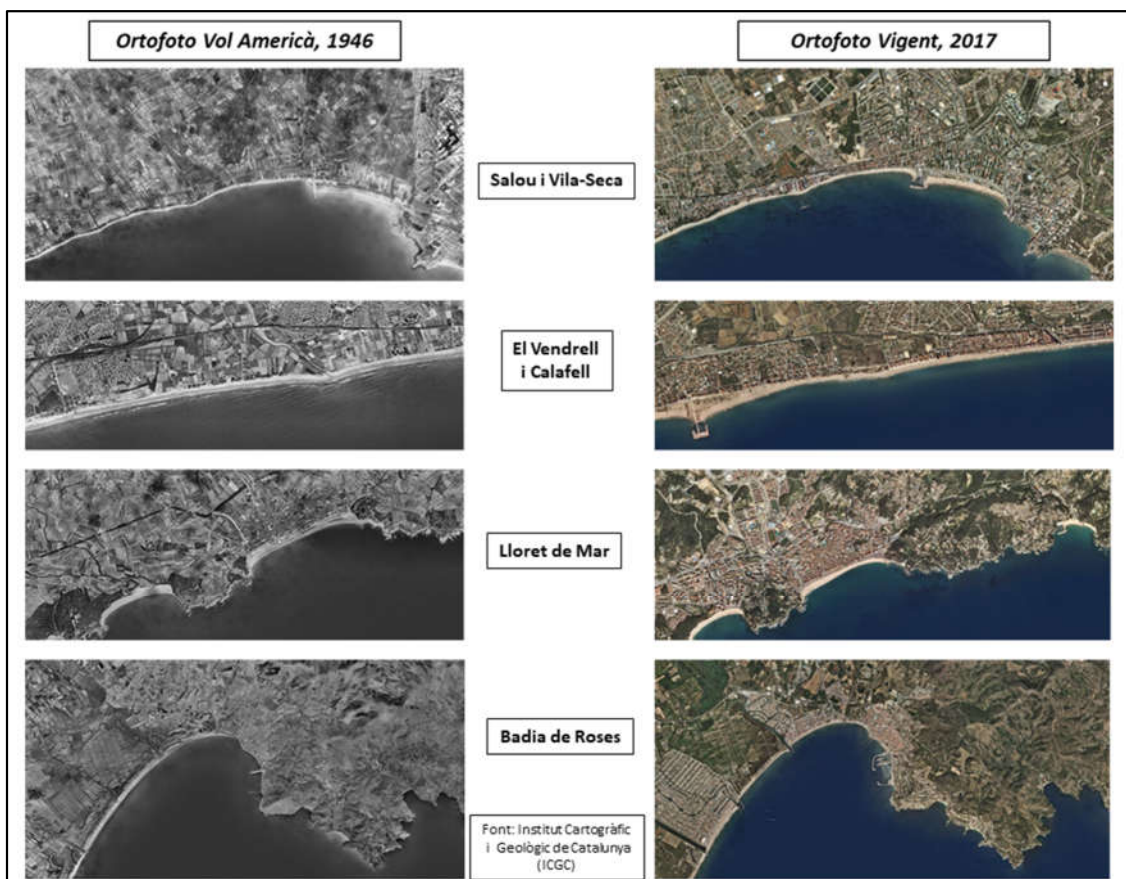
important esclat industrial ben allunyada dels estereotips vigents de l'Espanya de bandolers i gitanos (Prats Canals i Jiménez 2006).

A finals del segle XIX, amb una burgesia barcelonina cada vegada més europeïtzada, comencen a desenvolupar-se diferents estacions termals que hereves directes de termes romanes com Caldes Montbui (Aqua Calidae), Caldes de Malavella (Aquis Voconis) o Caldes de Boí. Durant aquesta època també estan documentats els banys de mar a Barcelona, a la platja de la Barceloneta (inicis del segle XIX) o a Sitges, entre altres. En paral·lel al desenvolupament d'aquestes primeres estacions termals turístiques, es funden, també a imatge i semblança del que passa al continent europeu, diversos clubs excursionistes que, en part, recorren el país per tal de conèixer-hodins el moviment romàntic de la Renaixença.

Aquests fets són, però, punts inicials en el que seria el posterior desenvolupament turístic tant del litoral català com de part de les zones pirinenques durant el segle XX. Tot i existir una incipient indústria turística amb anterioritat a la Guerra Civil (1936-1939) tant el posterior desenvolupament de la Segona Guerra Mundial (1939-1945) com el període autàrquic de la primera època de la dictadura del general Francisco Franco (1939-1958) van retardar l'explosió del fenomen turístic fins la segona part de la dècada dels cinquanta. Ara bé, a partir de l'entrada dels tecnòcrates al govern de l'estat i la implementació dels programes econòmics *desarrollistes*, el turisme es converteix en un dels principals sectors productors de riquesa de l'estat espanyol fins els nostres dies.

L'assumpció del model de les 3 S (Sun, Sand, Sea) va ser el principal motor d'atracció de turistes i va provocar la consideració del litoral com a centre gravitacional de part de l'economia turística catalana. A la figura 3.2 es poden veure els efectes del turisme en la segona meitat del segle XX en diferents punts del litoral català, creant veritables ciutats de vacances que foren paulatinament transformant-se en ciutats polifuncionals. L'Equipe MIT (2005) utilitza una tipologia per tal de classificar la transformació d'aquests primigenis llocs turístics que compten inicialment amb poca capacitat d'acolliment, no tenen presència de població local i, encara menys, disposen de unes funcions turístiques i urbanes diversificades.

Figura 3.1.- Exemples d'urbanització litoral a Salou i Vila-Seca, El Vendrell i Calafell, Lloret de Mar i la Badia de Roses

3.2.- Els municipis turístics catalans

3.2.1.- Categorització dels municipis turístics catalans

3.2.1.- Categorització dels municipis turístics catalans

Per tal d'analitzar l'evolució residencial de treballadors creatius i de baixa especialització (objectiu específic 3) i el paper dels municipis turístics catalans en el conjunt del sistema urbà regional (objectiu específic 4), així com les hipòtesis relacionades a aquests objectius, s'ha construït una tipologia de municipis turístics catalans (veure el capítol 4.1.4 per a la descripció de la seva construcció) (objectiu operatiu 3). Aquesta tipologia també s'utilitza per tal de definir els municipis turístics centrals de les diferents àrees territorials definides (objectiu operatiu 4).

La tipologia resultant (taula 3.2) classifica els municipis catalans en sis categories depenent de l'oferta turística que ofereixen (s'exclouen els municipis de menys de 1.000 habitants. Un total de 486 municipis (el 51%)) que únicament concentren uns 120.000 habitants (el 2% del total català).

Barcelona: Barcelona concentra al voltant del 22% de la població i un 12% de les places turístiques. Per aquesta raó hem considerat que havia de tenir una categoria especial pel que fa a l'anàlisi dels municipis turístics.

- ***Municipis turístics especialitzats:*** Aquells municipis que contenen més de 15.000 places reglades i alhora més de 15.000 places de segona residència. Son un total de 5 municipis (el 1% del total dels analitzats) que concentren més de 118.000 habitants (l'1,6% de la població de Catalunya.
- ***Municipis turístics vacacionals:*** Aquells municipis que tenen més de 15.000 places de segona residència i menys de 15.000 places hoteleres. En total han estat categoritzats en aquesta categoria 22 municipis (el 5%

3.- Àrea d'Estudi

del total dels municipis analitzats) on resideixen més de mig milió de d'habitants (entorn el 7,5% de la població catalana)

- **Municipis turístics diversificats:** Tenen entre 5.000 i 15.000 places hoteleres o de segona residència. Son el gruix dels municipis turístics, però, també, aquells més diversificats en altres àmbits productius. En total són 43 municipis (el 9%) del total català i gairebé hi resideixen dos milions de persones (el 26% del total de la població catalana)
- **Municipis no turístics:** Aquells que tenen menys de cinc mil places hoteleres o de segona residència. Són 395 municipis (85% dels municipis analitzats) i comprenen una població de més de tres milions d'habitants (el 42% del total català)

3.2.- Els municipis turístics catalans

3.2.1.- Categorització dels municipis turístics catalans

Taula 3.2.- Tipologia de municipis turístics.

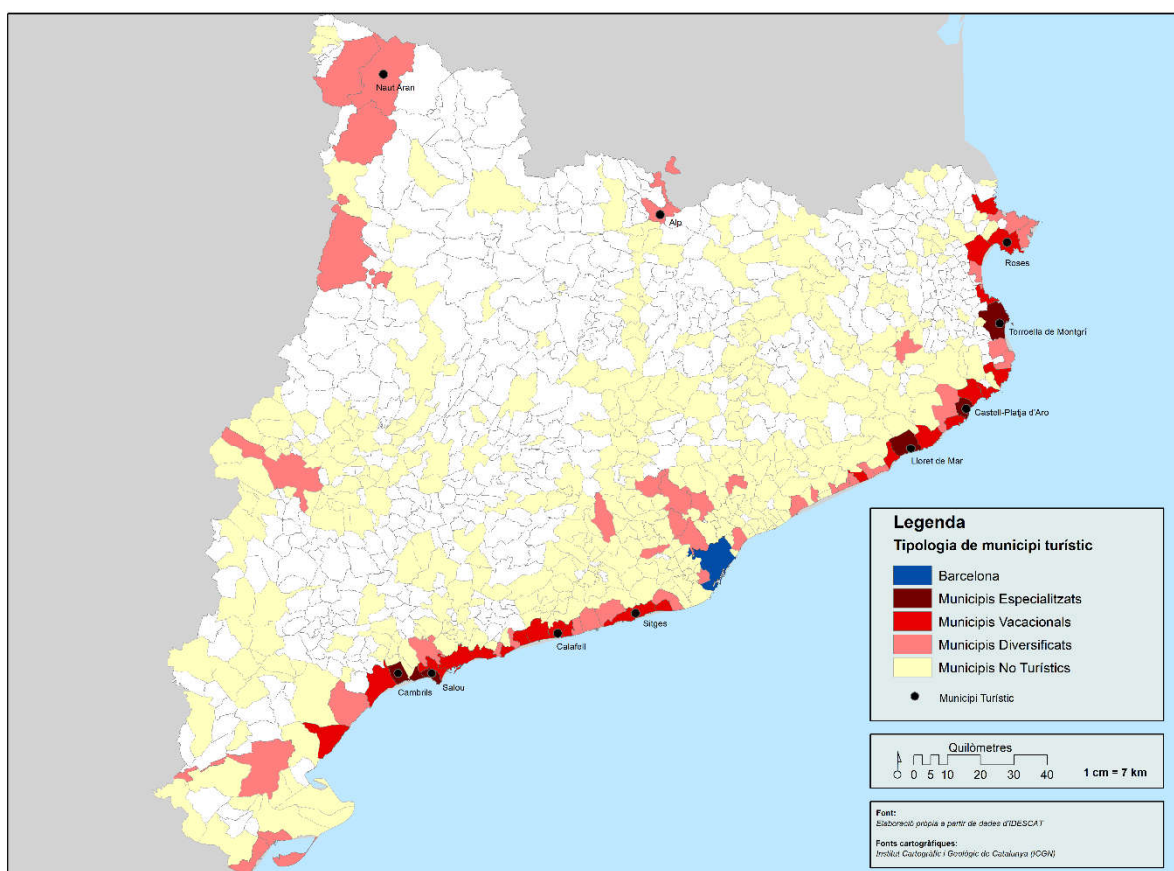
Tipologia	Criteri classificació	Municipis		Població (2016)		
		N	%	N	%	
<i>Total Catalunya</i>	Todos los municipios	947	100	7.448.332	100	
<i>Barcelona</i>	Barcelona	1	0.2	1.608.476	22.0	
Turístics	Total	Total municipis turístics	70	15.0	2.579.334	34.6
	Especialitzats	>15.000 places hoteleres i >15.000 places de segona residència	5	1.0	118.774	1.6
	Vacacionals	>15.000 places de segona residència i <15.000 places hoteleres	22	4.7	548.820	7.4
	Diversificats	>5.000 i < 15.000 places hoteleres o de segona residència	43	9.2	1.911.740	26.1
	No Turístics	<5.000 places hoteleres o segona residència	395	84.8	3.137.873	42.7
<i>Exclossos</i>	Municipis de Catalunya amb menys de 1.000 habitants	486	51.8	122.649	1.7	

La distribució dels municipis turístics definits segons aquesta tipologia s'observa en el Mapa 3.2. Els cinc municipis especialitzats es concentren tres a la Costa Brava (Lloret de Mar, Castell-Platja d'Aro, Torroella de Montgrí) i dos a la Costa Daurada (Salou i Cambrils). Els municipis vacacionals estan més distribuïts pel territori des de les Terres de l'Ebre (el Perelló) fins la Costa Brava (Roses, Castelló d'Empúries) passant per municipis del Penedès (el Vendrell, Calafell), o metropolitans (Castelldefels, Pineda de Mar). Els municipis turístics diversificats

3.- Àrea d'Estudi

són la resta de municipis litorals que contempen aquestes característiques més una sèrie de municipis interiors de la regió metropolitana de Barcelona com Sant Cugat del Vallès, Terrassa o Sabadell; les dos capitals provincials no litorals (Lleida i Girona) així com els principals nuclis turístics del Pirineu català, localitzats a la Vall d'Aran i la Vall de Boí (Vielha, Naut Aran, Boí) i a la Cerdanya (Puigcerdà, Llívia, Alp).

Mapa 3.2.- Distribució territorial dels municipis turístics per tipologia turística

3.2.2.- Caracterització demogràfica dels municipis turístics.

Els setanta municipis turístics catalans que es deriven de la tipologia realitzada representen el 15% dels ens administratius locals catalans de més de 1.000 habitants (taula 3.3) molt allunyats dels tres-cents noranta-cinc municipis no turístics que representen entorn el 85% dels municipis catalans. Malgrat aquesta

*3.2.- Els municipis turístics catalans**3.2.2.- Caracterització demogràfica dels municipis turístics.*

diferència en el nombre d'administracions locals, la població està distribuïda de manera més homogènia: Barcelona, amb més d'un milió i mig de residents concentra el 22% de la població en el seu municipi únic; els municipis turístics concentren 2.579.334 habitants, xifra que representa el 35% de la població; mentre que els municipis no turístics i amb més de 1.000 habitants contenen residint en ells més de tres milions d'habitants, que representen entorn el 43% de la població.

Els municipis turístics poden ser també classificats demogràficament a partir de la tipologia de ciutats que s'ha elaborat per tal de classificar els municipis catalans de més de 1.000 habitants. Així, els 47 municipis turístics que, alhora, són ciutats petites, representen el 67% dels municipis turístics i contenen poc més de quatre-cents cinquanta-mil residents, que representen el 18% de la població. Les ciutats turístiques mitjanes són un total de 10 municipis, amb un més de tres-cents trenta mil habitants que representen entorn el 14% de la població resident. En darrer terme, a les ciutats turístiques grans hi resideixen més d'un milió set-cents mil habitants, cosa que representa entorn el 69% de la població resident en els municipis turístics.

Taula 3.3- Distribució de la població per tipologia turística, Catalunya 2016

Tipologia Turística	Tipologia Urbana	Municipis		Població	
		N	%	N	%
Barcelona		1	0%	1.608.746	22%
No Turístiques		395	85%	3.137.873	43%
Turístiques	Total	70	15%	2.579.334	35%
	Ciutats Petites	47	67%	457.140	18%
	Ciutats Mitjanes	10	14%	336.812	13%
	Ciutats Grans	13	19%	1.785.382	69%
	Total	466	100%	7.325.953	100%

Encara, però, es pot realitzar una classificació més exhaustiva dels municipis turístics catalans a partir de les dos tipologies de classificació presentades tal i com es pot observar en la taula 3.4. Es classifiquen, en primer terme, els municipis turístics en les seves tres categories (especialitzats, vacacionals i diversificats) i posteriorment a partir de la seva categorització demogràfica (ciutats petites, mitjanes i grans).

Els cinc municipis especialitzats representen el 12% dels municipis turístics catalans de més de 1.000 habitants i contenen residint en ells 118.774 habitants, el 6% dels residents en els municipis turístics. Els municipis especialitzats són dos ciutats petites, que contenen poc més de vint-i-dos mil habitants (el 19% de la població dels municipis especialitzats) i tres ciutats mitjanes on resideixen gairebé cent-mil habitants (el 81% de la població dels municipis especialitzats).

Els municipis vacacionals són un total de vint-i-dos, que representen el 31% dels municipis categoritzats com a turístics i on resideixen més de mig milió

*3.2.- Els municipis turístics catalans**3.2.2.- Caracterització demogràfica dels municipis turístics.*

d'habitants, el 21% de la població resident en els municipis turístics. Dels vint-i-dos municipis vacacionals, setze són ciutats petites (el 73%) on resideixen poc més de dos-cents vint mil habitants (el 41% de la població dels municipis vacacionals); quatre (el 18%) són ciutats mitjanes amb una població resident de poc més de cent trenta mil habitants (el 36% de la població dels municipis vacacionals); mentre que dos municipis són ciutats grans (el 9% dels municipis) on es concentra el 36% de la població resident en els municipis vacacionals, amb gairebé, dos-cents mil habitants.

Els municipis diversificats són els més nombrosos dels municipis turístics i també els més poblats. Amb quaranta un municipis representen el 61% del total d'aquests concentrant, a més, gairebé dos milions d'habitants, el que representa el 74% de la població dels municipis turístics. La categoria dels municipis diversificats és la única on les ciutats grans no són les menys en tant que amb onze ciutats grans (el 26%) són més que les tres ciutats mitjanes (el 7%), però, lluny de les vint-i-nou ciutats petites (el 67%). En quant a la distribució de la població, en les ciutats grans hi resideixen el 84% dels habitants de les ciutats turístiques diversificades (més d'un milió i mig d'habitants) mentre que a les ciutats mitjanes tot just es superen els cent mil habitants (el 7% de la població) i a les ciutats petites poc més de dos-cents mil habitants que representen entorn el 11% de la població de les ciutats turístiques diversificades.

Taula 3.4.- Distribució de la població segons tipologia de ciutat i tipologia turística

Tipologia Turística	Tipologia de Ciutat	Municipis		Població	
		N	%	N	%
Barcelona	<i>Ciutats Grans</i>	1	100	1.608.746	100%
	<i>Total</i>	1	100	1.608.746	100%
Especialitzats	<i>Ciutats Petites</i>	2	40%	22.073	19%
	<i>Ciutats Mitjanes</i>	3	60%	96.701	81%
	<i>Ciutats Grans</i>	0	0%	0	0%
	<i>Total</i>	5	12%	118.774	6%
Vacacionals	<i>Ciutats Petites</i>	16	73%	222.574	41%
	<i>Ciutats Mitjanes</i>	4	18%	130.260	24%
	<i>Ciutats Grans</i>	2	9%	195.986	36%
	<i>Total</i>	22	31%	548.820	21%
Diversificats	<i>Ciutats Petites</i>	29	67%	212.493	11%
	<i>Ciutats Mitjanes</i>	3	7%	109.851	6%
	<i>Ciutats Grans</i>	11	26%	1.589.396	83%
	<i>Total</i>	43	61%	1911740	74%
Total³		70	100%	100%	100%

En el mapa 3.3 es mostra la distribució territorial dels municipis segons la seva grandària poblacional. Els dos municipis turístics especialitzats que també són ciutats petites es troben a la Costa Brava (Platja d'Aro i Torroella de Montgrí) sent el tercer d'aquesta destinació la ciutat mitjana especialitzada de Lloret de Mar.

³ No inclou els habitants de la ciutat de Barcelona.

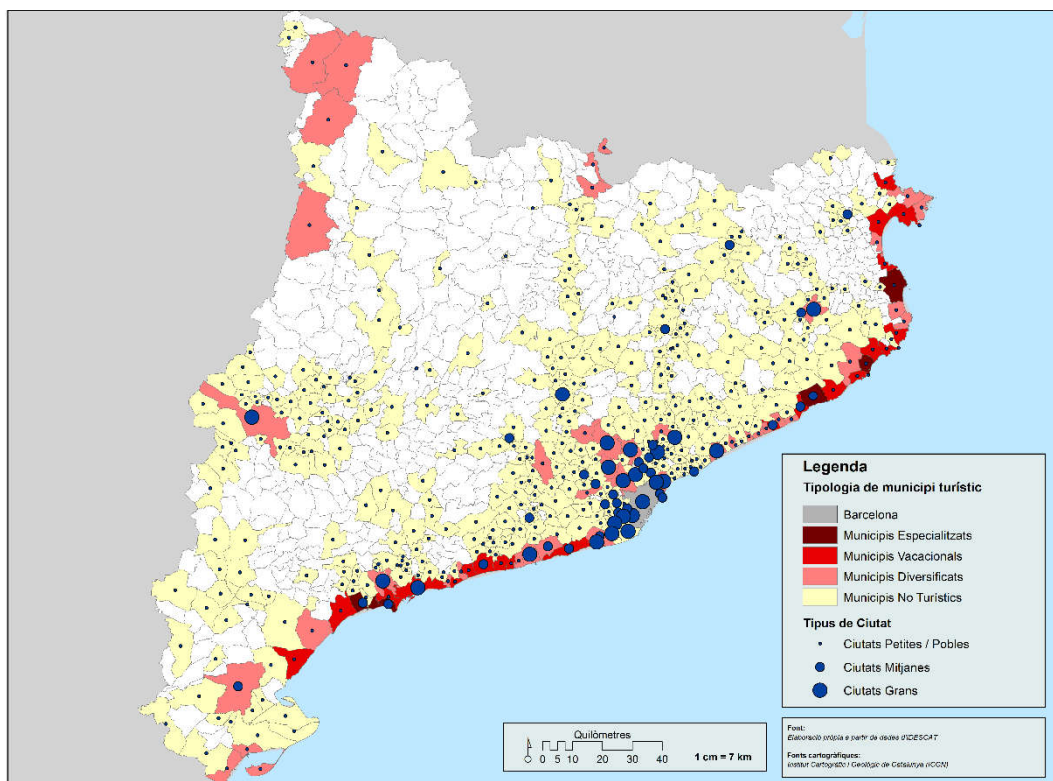
3.2.- Els municipis turístics catalans

3.2.2.- Caracterització demogràfica dels municipis turístics.

En canvi els dos municipis especialitzats de la Costa Daurada (Salou i Cambrils) són ciutats mitjanes. Els municipis vacacionals són en general ciutats petites distribuïdes per tot el territori litoral (des d'El Perelló fins a Roses, passant per Calafell o Palafrugell) mentre que els vacacionals mitjans corresponen a capitals de comarca litorals com El Vendrell o ciutats que formen part de conurbacions turístiques com el cas de Vila-Seca (amb Salou i Cambrils) o de Blanes (amb Lloret de Mar) mentre que els dos municipis vacacionals grans són poblacions directament relacionades amb dinàmiques metropolitanes (Castelldefels) i, a més, una capital provincial (Tarragona)

En les ciutats diversificades podem trobar tres patrons: en primer lloc, les ciutats grans, situades bàsicament en el cor de l'àrea metropolitana de Barcelona (com Terrassa, Sabadell o Sant Cugat del Vallès) o conformant part d'aquesta com a nodes urbans secundaris (Vilanova i la Geltrú, Reus o Mataró) a més de les capitals de província de Lleida i Girona; en segon lloc, un segon grup de ciutats petites diversificades litorals, esteses per tota línia de la costa des d'Alcanar fins al Port de la Selva, passant per l'Hospitalet de l'Infant, Cubelles o Pals; i, en darrer terme, els principals municipis turístics de muntanya tant a l'Arán (Vielha i Mijaran, Naut Aran), el Pallars (Tremp, Sort, Boí) com a la Cerdanya (Alp, Puigcerdà).

Mapa 3.3.- Distribució dels municipis turístics segons la seva grandària poblacional. Catalunya, 2016

3.2.3.- Evolució demogràfica als municipis turístics.

A la taula 3.5 es mostra l'increment de població de a Catalunya, segons tipologia turística agregada, durant els primer anys del segle XXI. L'any 2001 als municipis turístics de més de 1.000 habitants de Catalunya hi residien poc més de dos milions d'habitants, que representaven el 34% de la població. L'any 2016, la població d'aquests municipis turístics havia crescut en mig milió d'habitants, un 24% més que l'any 2001, creixent els municipis turístics vuit punts per sobre del total de Catalunya, que durant aquest període ha crescut un 15%. Ambtot, són els municipis no turístics els que més creixen en tant que el creixement d'aquests suposa el 48% del creixement poblacional donat durant aquest període, per sobre del 43% del creixement que aporten els municipis turístics. Queda bastant

*3.2.- Els municipis turístics catalans**3.2.3.- Evolució demogràfica als municipis turístics.*

palès com, des de una perspectiva global, els municipis turístics atrauen residents.

Ara bé, el creixement dels municipis turístics segueix uns patrons diferents segons la tipologia concreta de municipis turístics. Així, en els municipis especialitzats, la població en aquest anys, ha crescut un 71% passant dels pocs mes dels setanta mil habitants que representaven poc més del 3% de la població dels municipis turístics; fins als gairebé cent vint mil habitants, representant entorn el 5% de la població dels municipis turístics. El creixement donat als municipis vacacionals, tot i ser més moderat, és d'un 35% fent passar els municipis vacacionals de poc més de quatre-cents mil habitants a més de mig milió d'habitants. De la mateixa manera que els especialitzats, el pes de la seva població en el global dels municipis turístics passa del 19% fins al 21%. El creixement també és important, tot i que menor que ens els casos anteriors en els municipis diversificats que guanyen gairebé tres cents mil residents en aquest període arribant a residir en aquest tipus de municipis turístics més d'un milió nou-cents mil habitants, el 74% de la població dels municipis turístics. El pes d'aquests municipis en la composició demogràfica dels municipis es redueix cinc punts en tant que l'any 2001 representaven el 79% de la població dels municipis turístics.

3.- Àrea d'Estudi

**Taula 3.5.- Evolució de la població segons tipologia turística. Catalunya
 2011-2016**

	Població 2001		Població 2016		Diferència		Tasa Creixement
	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	1.503.884	24%	1.608.746	22%	98.051	7%	9%
No Turístics	2.582.599	42%	3.137.873	43%	555.274	22%	48%
Turístics	2.079.692	34%	2.579.334	35%	499.642	24%	43%
Especialitzats	70.453	3%	118.774	5%	50.025	71%	10%
Vacacionals	405.322	19%	548.820	21%	143.532	35%	29%
Diversificats	1.603.917	77%	1.911.740	74%	298.268	19%	62%
Total	6.166.175	100%	7.325.953	100%	1.152.967	16%	100%

A la taula 3.6 es mostren els creixements municipals de població a partir de la segmentació dels municipis turístics segons la seva tipologia i del seu creixement pels intervals definits. Hi ha un total de 9 municipis (el 13% del total) que creixen per sobre del 75% en el període entre 2001 i 2016: el 40% dels especialitzats (Salou i Lloret), el 23% dels vacacionals (Calafell o l'Escala) i el 5% dels diversificats (Cunit o Cubelles). Entre el 50% i el 75%, també, dos municipis especialitzats (el 40% d'aquests) com són Platja d'Aro i Cambrils; en el 23% dels vacacionals (en municipis com el Vendrell, Roses, Vila-Seca o Roda de Berà); i en el 9% dels diversificats en municipis com Creixell o Santa Susanna, però, també al Pirineu al municipi de Llivia). Amb un creixement d'entre el 25% i el 50%, l'interval que compta amb més municipis turístics (el 41%) trobem el darrer municipi especialitzat (Torroella de Montgrí); el 32% dels municipis vacacionals amb exemples com Sitges, Alcanar o l'Escala; i el 49% dels municipis diversificats amb municipis litorals com Cadaqués, Malgrat de Mar o l'Hospitalet de l'Infant; i municipis pirinencs com Alp i els centres urbans d'aquestes zones

3.2.- Els municipis turístics catalans

3.2.3.- Evolució demogràfica als municipis turístics.

com Puigcerdà i Vielha. En el darrer interval trobem el 23% dels municipis vacacionals com Palafrugell o Palamós; i el 37% dels diversificats, també, amb municipis litorals, sobretot de la costa metropolitana (Gavà, Mataró o Canet de Mar), del litoral més allunyat del centre metropolità (Alcanar) i la resta de municipis turístics pirinencs (Boí, Naut Aran).

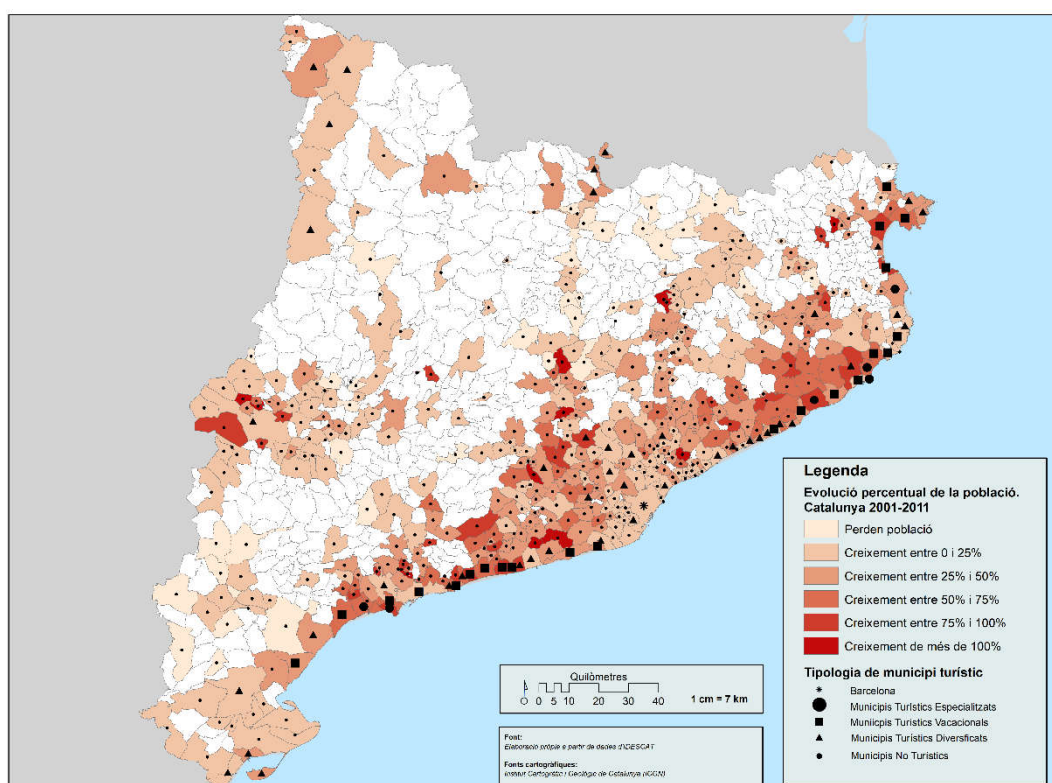
Taula 3.6.- .Creixement demogràfic als municipis turístics segons proporció del creixement

	Menys de 25%		25%-50%		50%-75%		Més del 75%		Total
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	1	100%	0	0	0	0	0	0	1
Especialitzats	0	0%	1	20%	2	40%	2	40%	5
Vacacionals	5	23%	7	32%	5	23%	5	23%	22
Diversificats	16	37%	21	49%	4	9%	2	5%	43
Total	21	30%	29	41%	11	16%	9	13%	71

S'observa en el mapa l'existència de petits clústers de creixements demogràfic. Així, es detecta un creixement intens de la població, amb clústers de creixement per sobre del 50% al nord de la Costa Brava, a la zona de la badia de Roses (Roses, Castelló d'Empúries, l'Escala); al sud de la Costa Brava (Lloret de Mar, Blanes); al Penedès Marítim (Cubelles, Cunit, Calafell, el Vendrell); al nord de la Costa Daurada (Creixell, Roda de Berà); i al sud de la Costa Daurada (Cambrils, Salou i Vila-Seca). El creixement demogràfic relatiu és inferior en tota la zona metropolitana de Barcelona, des de Vilanova i la Geltrú fins a Blanes així com en els municipis interiors d'aquesta en la zona del Vallès (Terrassa, Sabadell). Als

municipis turístics de muntanya el creixement és més moderat i només sobrepassa el 25% a Vielha i Mijaran (Vall d'Arán) i en els tres municipis turístics definits a la Cerdanya (Alp, Llivia i Puigcerdà)

Mapa 3.4.- Evolució percentual de la població resident segons tipologia municipal turística. Catalunya 2001-2011.

3.2.4.- Oferta d'allotjament turístic.

La mesura de l'allotjament turístic s'ha realitzat a partir de la oferta tradicional d'allotjament turístic. Així, s'ha tingut en compte el nombre de places hoteleres, de campings i d'establiments rurals (places reglades) i les places de segona residència. No s'han tingut en compte les places disponibles a partir dels habitatges d'ús turístic (HUTS) en plataformes com Airbnb i similars.

3.2.4.1.- Les places reglades

La primera de les variables considerades per a la descripció de l'oferta d'allotjament turístic ha estat l'existència de places hoteleres, de càmping i d'establiments rurals. A la taula 3.8 es mostra la relació de les places hoteleres reglades existents a Catalunya l'any 2016. Com es d'esperar, la major part de places turístiques, el 72%, es troben en els municipis turístics catalans, amb total de 394.025 places molt per sobre del 14% de places de Barcelona i els municipis no turístics de més de 1.000 habitants. La darrera columna de taula 3.7 mostra la relació entre les places hoteleres reglades i la població resident. En el global de Catalunya, existeixen 7 places reglades per cada 100 habitants xifra que augmenta fins les 15 places per cada cent residents en els municipis turístics turístics, considerats aquí, de forma agregada. Barcelona, exponent del turisme global, té una ràtio de 5 places reglades per cada 100 habitants mentre que en els municipis no turístics aquesta xifra es redueix fins les 2 places.

La distribució de les places segons la tipologia de municipis turístics mostra una distribució de les places homogènia, però, unes diferències importants en quant a les ràtios per habitant. Els municipis especialitzats concentren el 30% de les places reglades sent, curiosament, els que menys en tenen en la mesura agregada d'aquestes ja que tant els vacacionals com els diversificats els superen: els primers compten amb el 39% de les places reglades mentre que els segons amb el 31%.

Ara bé, les ràtios de places per resident mostren la jerarquia definitiva de la tipologia: en els municipis especialitzats per cada resident en aquests municipis

3.- Àrea d'Estudi

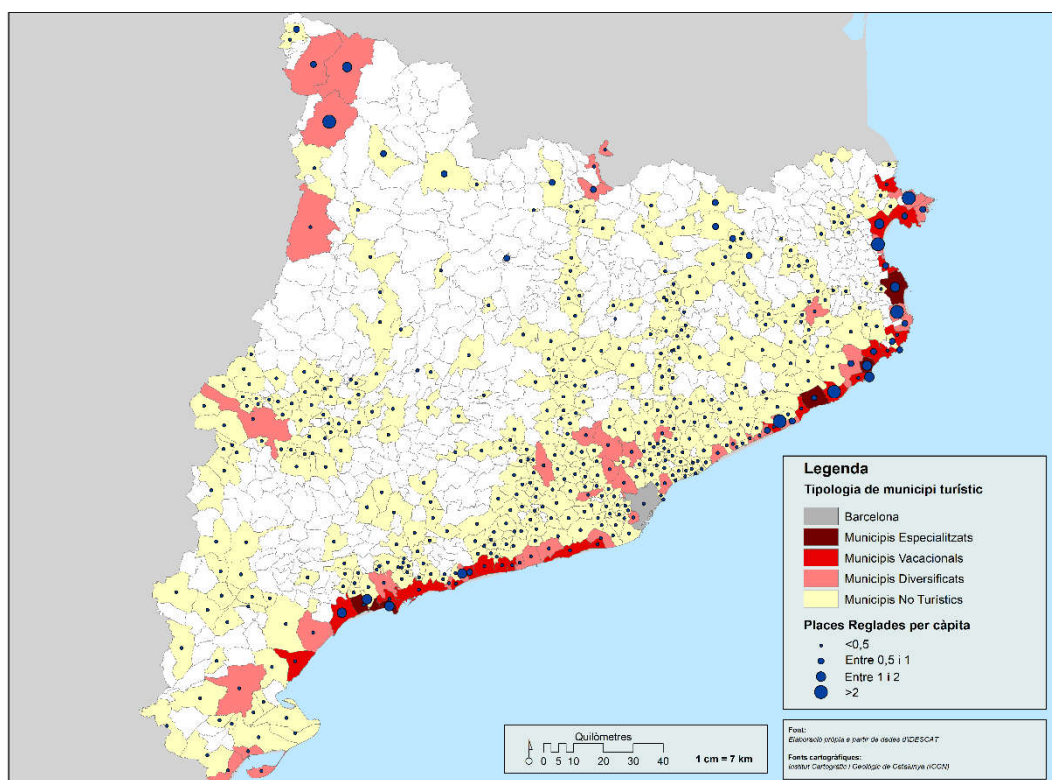
hi ha un plaça reglada. La ràtio baixa fins les 28 places reglades per cada 100 habitants en els municipis vacacionals mentre que en els municipis diversificats aquesta relació és de 6 places reglades per cada 100 habitants.

Taula 3.7.- Places reglades i ràtio per càpita segons tipologia turística. Catalunya 2016

	Places 2016		Població	Ràtio per Càpita
	N	%	N	
Barcelona	74.876	14%	1.608.746	0,05
No Turístics	75.058	14%	3.137.873	0,02
Turístics	394.025	72%	2.579.334	0,15
Especialitzats	118.944	30%	118.774	1,00
Vacacionals	154.176	39%	548.820	0,28
Diversificats	120.905	31%	1.911.740	0,06
Total	599.009	100,00%	7.448.602	0,07

En el mapa 3.5 s'observa la distribució territorial dels municipis segons l'interval al que pertanyen en les ràtio entre places reglades i residents. Bàsicament s'observen tres elements interessants: la concentració de la major part d'aquests municipis en la Costa Brava, menys poblada que la Daurada, entre Santa Susanna (Maresme) i el Port de la Selva (Alt Empordà); la diferència existent al Pirineu, on els municipis turístics occidentals tenen unes ràtios superiors a una plaça per resident a diferència dels municipis cerdans que no arriben a aquesta xifra; i, la poca presència de municipis amb altes ràtios a la Costa Daurada amb l'excepció de Salou i Mont-Roig del Camp, en part, perquè està molt més poblada permanentment que la Costa Brava.

**Mapa 3.5.- Ratio de Places Turístiques reglades per tipologia turística.
Catalunya 2016**

3.2.4.2.- Les Segones Residències

Als municipis turístics catalans de més de 1.000 habitants també hi ha una gran quantitat de places de segona residència arribant en el conjunt d'aquests municipis a més de 1,7 milions de places d'aquestes característiques. La taula 3.8 mostra la distribució de les places de segona residència en les categories municipals de forma agregada. Lògicament, els municipis turístics són les que més places de segona residència contenen, sobrepasant folgadamente el milió de places i que corresponen al 70% del total de les places de segona residència catalanes. Els municipis no turístics, tenen el 21% de les places mentre que a la ciutat de Barcelona, hi ha el 9% de les places de segona residència catalanes.

Com en el cas de les places reglades la darrera columna mostra la relació existent entre places de segona residència i habitants totals en cada una de les

3.- Àrea d'Estudi

tipologies. Si bé el promig del global català és relativament alt, més del triple que en el cas de les places reglades, la ràtio per càpita es dispara fins a gairebé una plaça per cada dos residents en els municipis turístics, per restar a nivells inferiors, però, superiors al de les places reglades en el cas dels municipis no turístics (0,12 places per resident) i en el cas de Barcelona (0,1 places de segona residència per cada resident).

Els municipis vacacionals, definits bàsicament per la seva gran quantitat de places de segona residència, contenen el 54% de places de segona residència catalanes, amb una xifra total que s'apropa a les set centes mil. El percentatge restant es distribueix entre els municipis diversificats amb el 29% de les places i els municipis especialitzats que tot just superen les dos centes mil places, que representen el 17% d'aquestes.

La ràtio d'aquest tipus de places per resident no mostra la jerarquia més residencial dels municipis vacacionals en tant són els municipis turístics especialitzats els que mostren una ràtio superior, situada en 1,73 places de segona residència per cada resident en aquests municipis. Amb tot, els municipis vacacionals també tenen més d'una plaça per resident, situant-se en 1,21 places de segona residència per cada resident. Són els municipis diversificats els que fan baixar la ràtio global d'aquesta relació fins al promig de 0,48 en tant que malgrat contenir el 29% d'aquestes places, la seva important població (quasi dos milions d'habitants) situa la seva ràtio en les 0,19 places per cada resident

Taula 3.8.-Places de segona residència i ràtio per categoria municipal turística, Catalunya 2016

Tipologia	Places segones residencies, 2016		Població	Ràtio per Càpita
	N	%	N	
Barcelona	164.768	9%	1.608.746	0,10
No Turístics	363.949	21%	3.137.873	0,12
Turístics	1.226.427	70%	2.579.334	0,48
Especialitzats	206.002	17%	118.774	1,73
Vacacionals	666.103	54%	548.820	1,21
Diversificats	354.323	29%	1.911.740	0,19
Total	1.755.144	100%	7.448.602	0,24

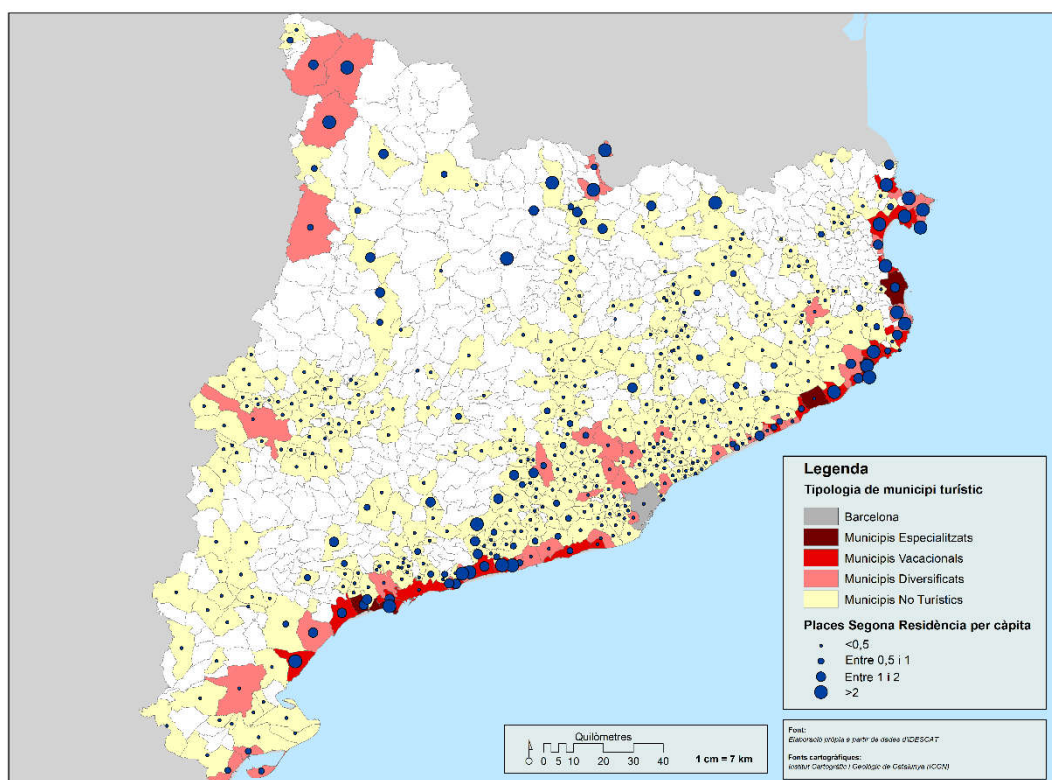
En el mapa 3.6 s'observa la distribució territorial municipal de les ràtios de places de segona residència per cada resident. Es dibuixen de manera clara tres important àmbits de agrupació de municipis amb altes ràtios: la Costa Brava, la Costa Daurada i l'àmbit Pirinenc. La Costa Brava mostra un continu de ràtios altes des de Llançà fins a Tossa de Mar amb pics de més de 6 places per resident al Port de la Selva (6,16) i més de 5 places a Llançà (5,67) i més de quatre a diversos municipis com Platja d'Aro, l'Escala, Castelló d'Empúries o Pals. La Costa Daurada es divideix en dos grans àmbits al nord i al sud de la ciutat de Tarragona, amb un pic màxim a Roda de Berà (3,39) i amb una capital de comarca com el Vendrell (amb més de 35.000 habitants) amb més d'una plaça de segona residència per habitant (1,44). La resta de municipis de la Costa Daurada, amb l'excepció de Tarragona, superen la plaça de segona residència per habitant.

En l'àmbit del Pirineu també hi ha unes importants ràtios de places de segona residència per habitant tant a la Vall d'Arán com a la Cerdanya, amb puntes que

3.- Àrea d'Estudi

superen les 7 places a Alp, les 6 places a Naut Aran i les 5 a Boí. A banda d'aquests tres àmbits de concentració de places de segona residència, els municipis del nord del Maresme (des de Sant Vicenç de Montalt fins a Malgrat de Mar) també tenen unes ràtios importants així com els municipis situats al sud de l'Ebre (Alcanar i Sant Carles de la Ràpita). La menor intensitat d'aquesta ràtio es dona a la costa metropolitana on tots els municipis considerats turístics no sobrepassen les 0,5 places de segona residència per habitant.

Mapa 3.6.- Places de Segona Residència per municipi, Catalunya 2016

3.2.4.3.- Places Turístiques Totals

La darrera caracterització dels municipis turístics a escala regional catalana hem realitzat a partir de la agregació de les places reglades i les places de segona residència el que, bàsicament, provoca que aquest punt sigui de síntesis dels dos anteriors. Amb tot, cal recordar que la tipologia no contempla les places

*3.2.- Els municipis turístics catalans**3.2.4.- Oferta d'allotjament turístic.*

turístiques ofertades en habitatges d'us turístic en plataformes com Airbnb i similars.

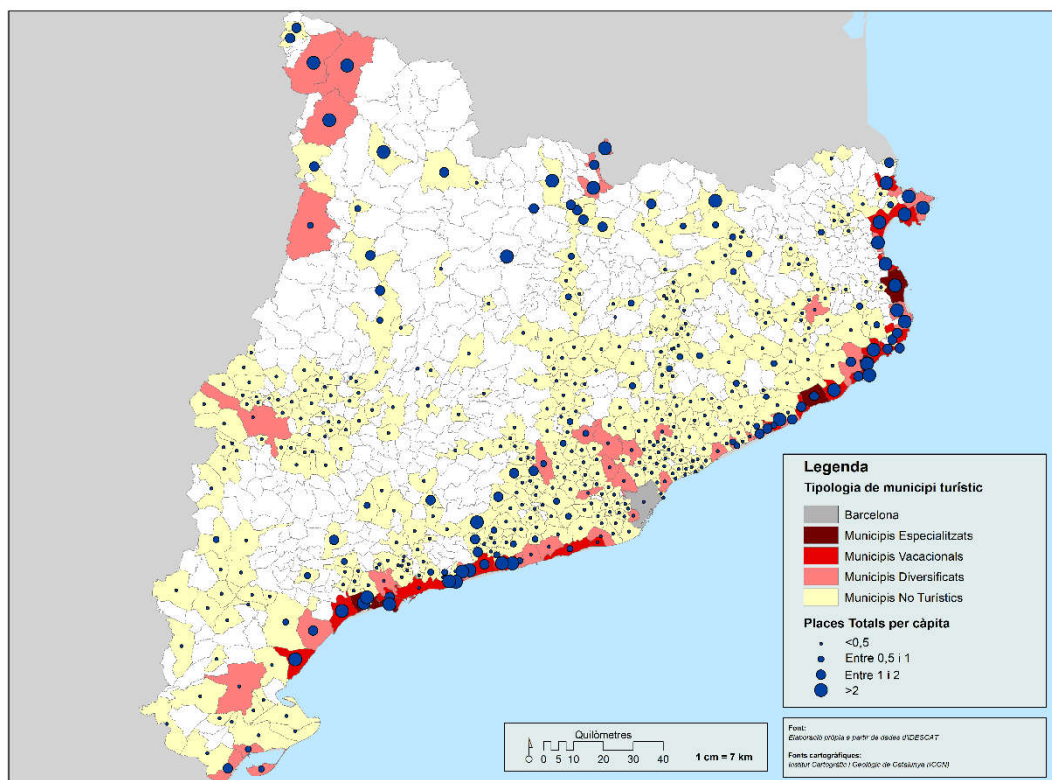
En aquest sentit, la taula 3.9 mostra la relació total de places turístiques en els municipis catalans de més de 1.000 habitants. Els municipis turístics concentren el 70% d'aquestes places, repartint-se el 30% restant entre els municipis no turístics (19%) i Barcelona (10%). Les ràtios entre plaça turística reglada i residents són, de la mateixa manera, dispars en tant que malgrat tenir un promig català situat en 0,31 places per càpita aquesta xifra s'enfila fins les 0,63 places en el cas dels municipis turístics i es redueix fins les 0,15 en el cas de Barcelona i 0,14 en el cas dels municipis no turístics.

Els municipis especialitzats, els més turístics en la tipologia definida, malgrat tenir únicament el 20% del total de places turístiques tenen la relació més alta entre plaça turística i residents censats, situant-se aquesta en 2,74 places per cada resident. Amb aquesta xifra els municipis especialitzats, en cas d'ocupar la totalitat de la seva oferta turística tindrien una població turística molt superior a la de residents. Els municipis vacacionals, que concentren més de la meitat del total de les places (51%), també superen la paritat en la relació entre places i residents, situant-se la ràtio en 1,49 places per cada resident, i podent, per tant, gairebé duplicarien la seva població en supòsit d'ocupació total. En darrer terme, els municipis diversificats, concentrant el 30% de les places turístiques totals, tenen una relació de 0,25 places turístiques totals per cada resident.

Taula 3.9.-Places Turístiques Totals i ràtio per càpita, Catalunya 2016

	Places Totals		Població	Ràtio per Càpita
	N	%	N	
Barcelona	239.644	10%	1.608.746	0,15
No Turístics	439.007	19%	3.137.873	0,14
Turístics	1.620.452	70%	2.579.334	0,63
Especialitzats	324.946	20%	118.774	2,74
Vacacionals	820.279	51%	548.820	1,49
Diversificats	475.228	29%	1.911.740	0,25
Total	2.299.103	100%	7.325.953	0,31

El mapa resultant (Mapa 3.7) mostra les principals zones turístiques de Catalunya: al litoral nord la Costa Brava, des de Llançà fins a Blanes amb la major part dels municipis amb una relació total de places per sobre de la paritat; al litoral sud, entre la buidor cromàtica del centre ocupat pel cor metropolità i el Delta de l'Ebre, la Costa Daurada, amb un trencament a la ciutat de Tarragona que dibuixa perfectament la Costa Daurada Nord i la Sud; en darrer terme, al Pirineu, les dos principals zones de turisme de muntanya la Vall d'Arán i el Pallars i la Cerdanya.

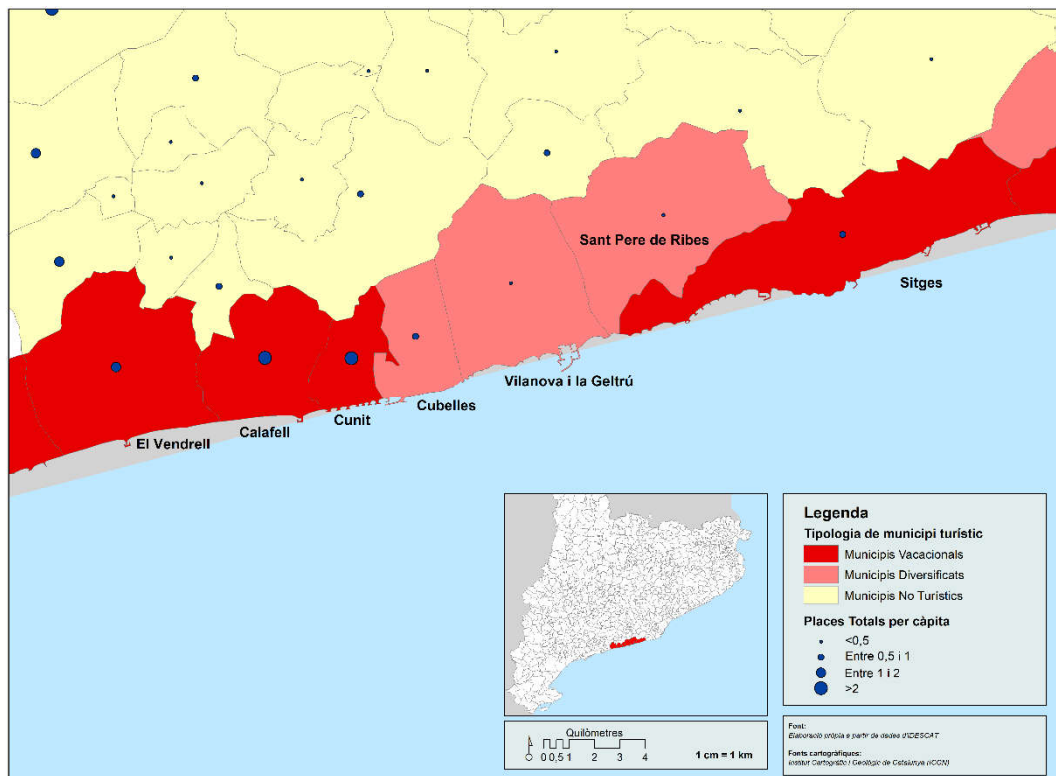
Mapa 3.7.- Places totals per municipi, Catalunya 2016**3.3.- L'escala comarcal: el Penedès Marítim**

Per realitzar l'anàlisi a nivell comarcal i municipal s'han escollit els municipis del Penedès Marítim, la façana litoral de l'àmbit funcional del Penedès, àmbit funcional de la Generalitat de Catalunya des de l'aprovació de la modificació de la llei 30/2010, coneguda popularment com a llei de Vegueries, mitjançant l'aprovació legislativa de la llei 2/2017. El Penedès comprèn les comarques de l'Anoia, l'Alt i el Baix Penedès i el Garraf; sent el Penedès Marítim els set municipis litorals d'aquestes darreres dos comarques: el Vendrell, Calafell, Cunit, Cubelles, Vilanova i la Geltrú, Sant Pere de Ribes i Sitges (veure mapa 3.8). Els municipis del Penedès Marítim són municipis turístics vacacionals i diversificats,

3.- Àrea d'Estudi

situats a cavall de l'àrea metropolitana de Barcelona i la conurbació urbano turística del Camp de Tarragona.

Mapa 3.8.- Situació del Penedès Marítim

S'ha considerat que, per la seva situació i naturalesa turística, els municipis del Penedès Marítim són un excel·lent laboratori per a estudiar les característiques sociodemogràfiques (objectiu específic 5) i de l'elecció residencial (objectiu específic 6) de treballadors creatius i de baixa especialització en els municipis turístics.

3.3.1.- Distribució de la població al Penedès Marítim

L'any 2018 (tabla 3.10 i Figura 3.2), en els set municipis del Penedès Marítim residien segons dades oficial del padró de població 215.816 habitants (Idescat). La distribució d'aquesta població estava bastant desequilibrada en tant que Vilanova i la Geltrú, el municipi més habitat comptava amb el 31% dels residents

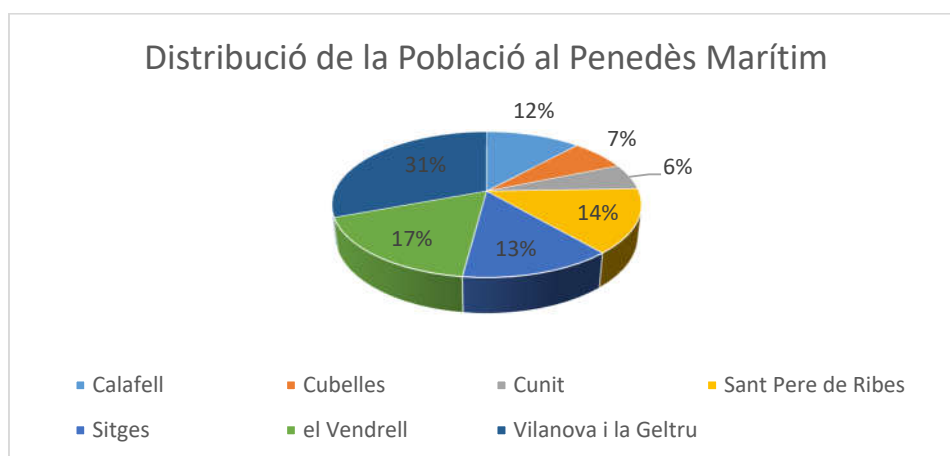
3.3.- L'escala comarcal: el Penedès Marítim

dels municipis; els quatre municipis mitjans de l'àrea (el Vendrell, Sant Pere de Ribes, Sitges i Calafell) tenien un percentatge entre el 17% del Vendrell i el 12% de Calafell; mentre que els dos municipis més petits (Cubelles i Cunit) únicament concentraven el 6% i el 7% de la població de l'àrea. El conjunt de municipis del Penedès Marítim concentrava el 46% de la població de tota la vegueria mentre que la vegueria únicament contenia el 6% de la població catalana.

Taula 3.10.-Distribució de la població al Penedès Marítim. Any 2018

Municipi	Població	Percentatge
Calafell	25.444	12%
Cubelles	14.992	7%
Cunit	12.326	6%
Sant Pere de Ribes	30.658	14%
Sitges	28.969	13%
el Vendrell	37.153	17%
Vilanova i la Geltrú	66.274	31%
Total Penedès Marítim	215.816	100%

Figura 3.2.-Distribució de la població segons municipi, Penedès Marítim 2018

3.3.2.- Evolució demogràfica al Penedès Marítim.

Als darrers 20 anys, la població del Penedès Marítim ha crescut un 66% passant dels 130.872 residents l'any 1998 fins als 217.834 de l'any 2018; en part pel procés de desconcentració urbana patit al centre de la metròpoli de Barcelona; en part per la transformació urbana de municipis i espais dels municipis pensats inicialment per al turisme i que poc a poc han guanyat funcions urbanes fins a convertir-se en ciutats habitades permanentment (veure taula 3.11). La distribució del creixement també s'ha donat d'una manera desequilibrada en tant que Vilanova i la Geltrú, el municipi més poblat, ha crescut en aquests vint anys només un 32%, guanyant més de 16.000 habitants en el període; mentre que els municipis de Cubelles i Cunit han triplicat la seva població en aquest període. Calafell també ha doblat la seva població mentre que el municipi del Vendrell ha estat el que més ha crescut de manera absoluta gairebé doblant la seva població. Els augments de Sitges i Sant Pere de Ribes, tot i ser significatius, semblen petits amb els grans augments soferts pels seus veïns.

3.3.- L'escala comarcal: el Penedès Marítim
3.3.2.- Evolució demogràfica al Penedès Marítim.

Taula 3.11.- Evolució de la població, Penedès Marítim 1998-2018

	Població 1998	Població 2018	Diferencia Absoluta	Taxa de Creixement
Calafell	10.576	25.444	14.868	141%
Cubelles	5.390	14.992	9.602	178%
Cunit	4.849	12.326	7.477	154%
Sant Pere de Ribes	20.213	30.658	10.445	52%
Sitges	17.600	28.969	11.369	65%
el Vendrell	20.002	37.153	17.151	86%
Vilanova i la Geltru	50.244	66.274	16.030	32%
Total Penedès Marítim	128.874	217.834	86.962	66%

Amb tot, com es pot observar a la taula 3.12, la població porta estabilitzada des de l'any 2011 moment en que es va elaborar el darrer Censo de Población y Viviendas per par del Instituto Nacional de Estadística (INE). Als capítols posteriors de l'anàlisi d'aquest treball farem servir dades d'aquest Censo 2011, però es pot observar que el gruix de creixement de població dels municipis del Penedès Marítim ja s'havia estancat en el moment de la seva realització.

Taula 3.12.- Estabilització de la població, Penedès Marítim 2011-2018

Municipi	2018	2011	Diferencia
Calafell	25.444	24.984	460
Cubelles	14.992	14.293	699
Cunit	12.326	12.551	-225
Sant Pere de Ribes	30.658	28.783	1.875
Sitges	28.969	28.617	352
el Vendrell	37.153	36.453	700
Vilanova i la Geltru	66.274	66.905	-631
Total Penedès Marítim	215.816	212.586	3.230

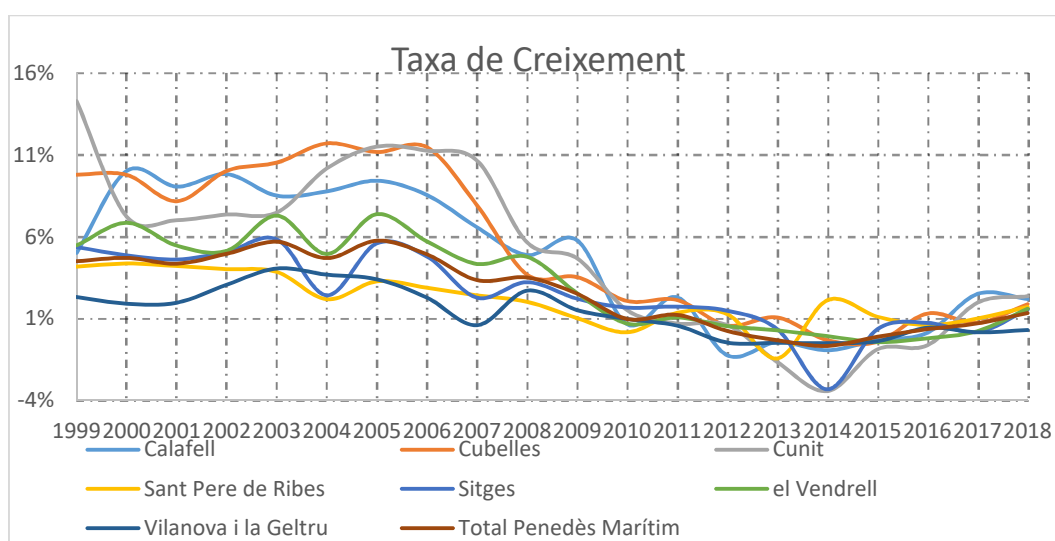
Aquest fet s'observa analitzant la taxa de creixement de la població en els municipis del Penedès Marítim entre 1999 i 2018 (Figura 3.3). Fins l'any 2007, moment en que esclata la bombolla immobiliària i financera, la taxa de creixement dels municipis es situa entre percentatge anuals del 4% i el 12%, amb alguna excepció puntual per als municipis de Sitges (anys 2004) i Sant Pere de Ribes (2004-2007) i amb una excepció general per al municipi de Vilanova i la Geltrú que només assoleix el 4% de creixement anual en els anys 2003 i 2004. Els municipis del Baix Penedès creixen de manera intensa durant aquest període: la taxa de creixement de Calafell únicament baixa del 7% l'any 1999 (5%) amb pics del 10% l'any 2000 i 2002; Cubelles i Cunit, en cap any tenen una taxa de creixement de població inferior al 7% amb pics del 14% a Cunit (1999) i del 12% a Cubelles (2004). El Vendrell amb un creixement més moderat, es situa en taxes de creixement sostingut entre el 5% i el 7% en aquest període temps. De manera global, els municipis del Penedès Marítim ténen unes taxes de creixement sostingut entre el 4% i 6% en aquest període de temps.

3.3.- L'escala comarcal: el Penedès Marítim

3.3.2.- Evolució demogràfica al Penedès Marítim.

A partir de l'any 2007 i amb la crisi econòmica subsegüent, les taxes de creixement de població dels municipis del Penedès Marítim comencen a estabilitzar-se entorn l'1% i el 2% anual, situant-se en els municipis més poblats per sota d'aquest 1%; i obtenint creixements negatius en la major part de municipis en alguns anys concrets: Calafell (2012- 2015); Cunit (2013-2016); Cubelles (2014 i 2015); Sant Pere de Ribes (2013). Als municipis més poblats la població també va decreixeer de manera molt minsa: al Vendrell entre els anys 2014 i 2016 (màxim de decreixement del 0,4) i a Vilanova i la Geltrú entre 2012 i 2014 (màxim de decreixement del 0,5%). Aquesta situació de creixement ínfim o, fins i tot, pèrdua de població, queda reflectit en la taxa de creixement global dels municipis del Penedès Marítim després de 2007 on la taxa encara influenciada pel període de bonança econòmica es situa amb creixements del 3% i el 2% els anys 2008 i 2009; però, després, únicament supera 1% l'any 2011 existint, a més, un període de decreixement entre 2013 i 2014, tot i que el màxim decreixement per aquests anys es situï en el 0,6%.

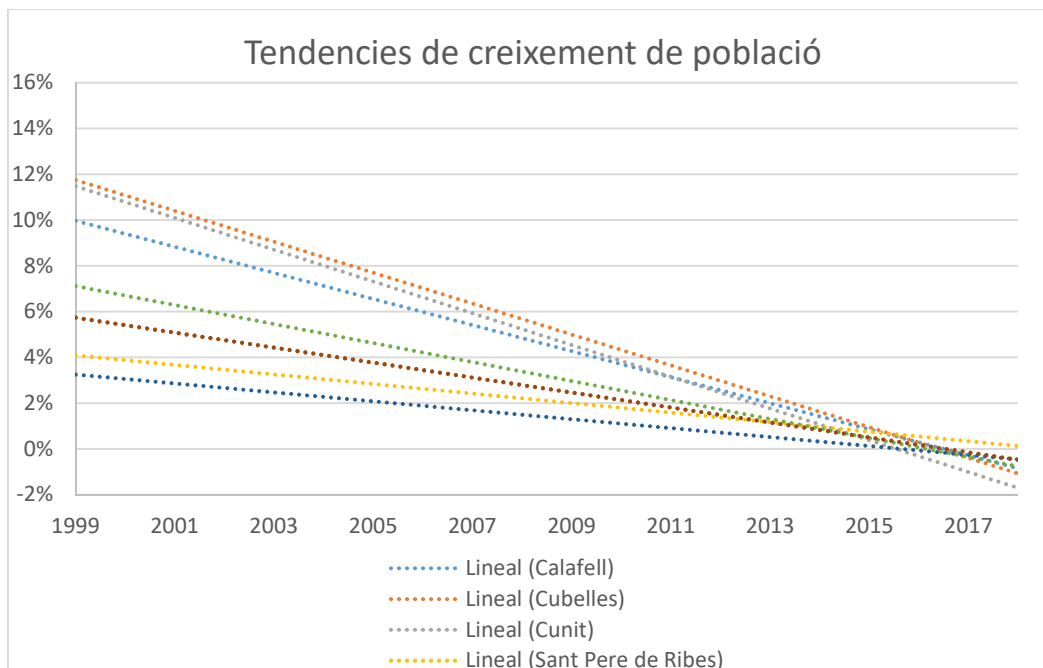
Figura 3.3.-Taxa de Creixement de la Població, Penedès Marítim, 1999-2018

3.- Àrea d'Estudi

Als dos darrers anys (2017 i 2018; Figura 3.4) tots els municipis del Penedès Marítim creixen, fet que no es donava des de 2011. Mentre el creixement del 2017 varia des de el 2% del municipi de Calafell fins al 0,1% de Sitges i Vilanova i la Geltrú amb minsos creixements també al Vendrell (0,2%), Cubelles (0,7%) i Sant Pere de Ribes (1%) i un global del Penedès Marítim que no arriba a l'1% (0,7%); el creixement de l'any 2018 sembla apuntar a un nou cicle de creixement demogràfic a la zona en tant que tots els municipis a excepció de Vilanova i la Geltrú, el municipi més poblat, creixen per sobre d el'1,5% amb pics del 2.1% a Calafell i del 2,3% a Cubelles; elevant fins a l'1,3% la taxa de creixement poblacional del conjunt de municipis del Penedès Marítim.. En aquest sentit, l'únic municipi en el qual la línia de tendència queda per sobre del 0 és Sant Pere de Ribes; situant-se en els més petits (i que més van créixer en la rodalia de 2%) (Figura 3.4).

Figura 3.4.- Tendència de creixement de població, Penedès Marítim 1998-2018

3.3.3.- Caracterització turística dels municipis del Penedès Marítim.

A la taula 3.13 mostra la oferta d'allotjament turístic dels set municipis conformants del Penedès marítim. El Penedès Marítim és un territori turístic bàsicament vacacional com es pot deduir de l'existència de 0,91 places de segona residència per cada resident una ràtio molt allunyada de la resultant a les places reglades on només existeixen 0,11 places reglades per cada resident.

El municipi amb més places hoteleres reglades és Sitges (7.031 places) on també la ràtio de places reglades és més elevada (0,25). Prop de Sitges, El Vendrell compta amb 6.300 places reglades i un ràtio de 0,17. Vilanova i la Geltrú s'apropa a l'absolut de places d'aquests dos municipis (5.412), però, la ràtio per persona és de només de 0.08 places per resident; una ràtio molt similar a la de la resta de municipis. En conjunt, el Penedès Marítim compta amb 22.602 places d'allotjament reglat el que suposa una ratio de onze places per cada cent residents.

En quant a les places de segona residència, en el Penedès Marítim s'han comptabilitzat 193.032 el que comporta l'existència de gairebé una plaça de segona residència per cada resident. A nivell municipal el ràtio de places és molt divers: desde el les 0.21 i 0.18 places de segona residència de Sant Pere de Ribes i Vilanova i la Geltrú fins les 2.8 places de Cunit. Entre mig, la resta de municipis propers a una plaça de segona residència per cada resident (Cubelles i Sitges) i les que superen aquesta barrera (el Vendrell i Calafell).

En tota la ràtio de places turístiques totals per resident es mou en un rang comprès entre les 0,18 places de Vilanova i la Geltrú i les 2,80 places de Cunit, amb un altre municipi que passa de dos places per cada resident (Calafell, 2,45),

3.- Àrea d'Estudi

un altre que sobrepassa la plaça per resident (El Vendrell 1,61) un on per cada plaça turística reglada hi ha un pràcticament un resident (Cubelles, 0,99) i un darrer en el que gairebé hi una plaça turística per resident (Sitges, 0,91).

Taula 3.13.- Places turístiques (reglades, de segona residència i totals) al Penedès Marítim segons municipi

Municipi	Tipus Turístic	Places			Ràtio		
		Reglades	Segona Residència	Total	Reglades	SR	Total
Calafell	Vacacional	1.490	57.948	59.438	0,06	2,39	2,45
Cubelles	Diversificat	1.362	13.073	14.435	0,09	0,89	0,99
Cunit	Vacacionals	824	32.244	33.068	0,07	2,73	2,80
Sant Pere de Ribes	Diversificat	183	6.251	6.434	0,01	0,21	0,22
Sitges	Vacacional	7.031	18.980	26.011	0,25	0,67	0,91
El Vendrell	Vacacional	6.300	52.568	58.868	0,17	1,44	1,61
Vilanova i la Geltrú	Diversificat	5.412	11.968	17.380	0,08	0,18	0,26
Total		22.602	193.032	215.634	0,11	0,91	1,02

El Penedès Marítim, doncs, és un conjunt de municipis en el que la població ha augmentat de manera considerable en els darrers anys, però, continua mantenint una important activitat turística vacacional en els seus municipis. En aquest sentit, cal recordar la teoria de metropolitanització dels espais turístics (Lundgren 1973) i els estudis de González Reverté (2003) que ja apuntaven a aquesta tendència a transformació metropolitana d'alguns dels municipis inclosos en el Penedès Marítim. Així hem considerat adient realitzar la part micro de l'anàlisi en aquest àmbit ja que reuneix les característiques apropiades: municipis turístics que han

3.3.- L'escala comarcal: el Penedès Marítim

3.3.3.- Caracterització turística dels municipis del Penedès Marítim.

aconseguit atraure residents i que estan immersos en procés de metropolitització i dins d'aquests integrants tant de la classe creativa com dels treballadors de baixa especialització en un context d'activitat turística important.

3.- Àrea d'Estudi

4.1.1.- Fonts d'informació regional

3.2.4.3.- Places Turístiques Totals

4.- Fonts, dades i tècniques

En el present capítol es presenten les fonts de la informació utilitzades en la recerca, la manipulació que s'ha realitzat sobre les dades obtingudes de les diferents fonts i les tècniques utilitzades per tal de generar els resultats dels capítols posteriors. El capítol està estructurat en base a la utilització de les dos escales d'anàlisi presentades anteriorment, havent utilitzat diferents fonts i tècniques depenent de l'escala d'anàlisi, presentant-se, en conseqüència, en una doble dimensió per l'escala regional i per l'escala municipal.

4.1.- Fonts d'informació i estructuració de les dades a escala regional

4.1.1.- Fonts d'informació regional

Per tal de descriure la distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització (objectiu específic 1); les seves relacions amb les condicions de creativitat del territori (objectiu específic 2); la descripció de la singularitat residencial dels municipis turístics (objectiu específic 3) i la seva caracterització evolutiva residencial (objectiu específic 4) ha estat necessari la descàrrega d'informació dels Censos de Persones i Habitatges realitzats per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) que a més han possibilitat l'assoliment de l'objectiu operatiu 1, la categorització dels treballadors creatius i de baixa especialització; i, part de l'objectiu operatiu 2 (la construcció d'una base de dades de condicions de creativitat).

En aquest apartat es presenten les dades censals que han estat utilitzades i el tractament al qual han estat sotmeses per tal de construir els indicadors utilitzats

4.- Fonts, dades i tècniques

respecte als grups de treballadors i les variables incloses en els índexs de creativitat del territori. Com es presentarà posteriorment, algunes de les variables d'aquests índexs han estat extretes d'altres institucions com l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), l'Oficina de Patentes y Marcas (OEPM) o l'Anuari Estadístic de la Caixa-Caixabank en tant que les dades proporcionades pels dos censos (2001 i 2011) no aportaven informació sobre determinades qüestions com la renda, el preu de l'habitatge, el nombre de bars i restaurants o el nombre de patents.

4.1.1.1.- Les dades censals

La major part de les dades utilitzades per tal d'assolir els primers quatre objectius específics de la recerca han estat extretes dels censos de població i habitatges realitzats per l'Instituto Nacional de Estadística (INE) de l'estat espanyol en els anys 2001 i 2011. És important assenyalar que malgrat que la recerca utilitzi la mateixa eina per tal d'aconseguir informació per als dos anys, existeixen diferències en l'elaboració dels dos censos, que han portat a excloure de l'anàlisi els municipis de menys de 1.000 habitants per a tots dos casos.

Així el Cens del 2001 es defineix com a "recomptes exhaustius de la població que la legislació obliga a realitzar de forma periòdica a les oficines de estadística dels països, normalment cada deu anys, per a conèixer les característiques socials i demogràfiques dels seus habitants" (INE, 2001)⁴. L'objectiu del cens de població és proporcionar informació sobre el nombre i la distribució de les principals característiques demogràfiques i socials, amb l'únic límit de guardar el secret estadístic (INE, 2001). El de l'any 2001, és de caràcter exhaustiu recollint

⁴ www.ine.es/censo2001/preguntas.htm#1

informació sobre tota la població que té la seva residència habitual en el territori nacional espanyol (espanyols i estrangers) incloent tant "els habitatges familiars com altres allotjaments (coves, *chabolas*, *carromatos* etc.) així com establiments col·lectius (convents, residències d'avis, etc.). Inclós les persones sense domicili fix..." (INE, 2001)⁵.

El cens de 2001 va ser realitzat per uns 35.000 agents censals, aproximadament un per cada una de les 33.000 seccions censals registrades en el total del territori espanyol (amb casos on per diferents motius, pugui haver-hi seccions censals realitzades per dos o més agents). Els agents disposaven de fins a quatre qüestionaris (de dades padronals, d'habitatge, de la llar i individual) que havien de ser complimentats per les diferents persones residents a la llar. En el cas de la present tesis, la descàrrega de les dades es va realitzar a partir dels dos darrers qüestionaris: el de llar contenia dades sobre l'estat civil, els estudis realitzats i similars; mentre que l'individual, realitzats a les persones majors de 16 anys que estudiaven i treballaven, recollia informació relativa al tipus de treball, el lloc de la feina/estudi i similars (INE, 2001)⁶.

La recollida de les dades es va fer de forma personal per part dels agents censals tant en l'entrega com en la recollida dels qüestionaris. D'altra banda, els mateixos agents, responien personalment a dubtes i fins i tot complimentaven els qüestionaris quan cap dels integrants de la llar estava capacitada per a fer-ho (INE, 2001)⁷. Per tal de preservar la privacitat i el secret estadístic de les dades censals l'INE assegurava que cap de les dades censals reproduïdes i publicades serien

⁵ <http://www.ine.es/censo2001/preguntas.htm#5>

⁶ <http://www.ine.es/censo2001/preguntas.htm#14>

⁷ <http://www.ine.es/censo2001/preguntas.htm#16>

4.- Fonts, dades i tècniques

difoses amb caràcter nominal impeding la identificació de la persona concreta garantint, a més, que cap empresa o administració podria conèixer les dades personals.

A diferència del cens 2001, el realitzat deu anys després, defineix el mateix cens com a “una operació estadística que té com a objectiu determinar l'estructura bàsica de la població i la seva desagregació territorial per comunitats autònomes, províncies, municipis a una data de referència. A més, aporta informació de variables demogràfiques, econòmiques i socials suficientment desagregada territorialment (INE, 2011)⁸. En aquesta definició s'observa la principal diferència entre els dos censos: mentre el de l'any 2001 parla de “recomptes de població” el de 2011 parla de “operació estadística”. En conseqüència, el caràcter exhaustiu des del 2001 no es repeteix en el cens de 2011, que està basat en una mostra de la població espanyola: “*La población objeto de estudio es una muestra del 9% del conjunto de residentes habituales, en viviendas familiares convencionales o en alojamiento*” (INE, 2011)⁹.

La metodologia mostral emprada es basa en la combinació de diferents registres administratius existents (Padró, Cadastre i Cens 2001 fonamentalment) complementats amb altres dades provinents de les oficines d'estadística de les comunitats autònomes (INE, 2011) per a crear un primer fitxer “pre-censal” que contenia el 12% dels habitatges del conjunt nacional. La recollida de dades es va dur a terme mitjançant de l'aplicació CAWI i *tablets* que permetien obtenir respostes coherents avisant d'errors i incongruències. Ambtot, el mateix INE, avisa de problemes de sobre i sub representació de diferents col·lectius que

⁸ <http://www.ine.es/dynt3/metadatos/es/RespuestaDatos.htm?oe=30243>

⁹ www.ine.es/dynt3/metadatos/es/RespuestaDatos.htm?oe=30243

diuen haver solucionat mitjançant l'aplicació de tècniques de calibrat de la informació i dels errors de mostreig a partir del mètode *Jakniffe* o de variança de l'estimador (INE, 2011).

D'altra banda, l'aplicació del Reglament Europeu 223/2009, relatiu a l'estadística europea estableix "la necessitat d'establir principis i orientacions comuns que garanteixin la confidencialitat de les dades utilitzades per a elaborar estadístiques europees i l'accés a les dades confidencials, tenint en compte el progrés tècnic i de les necessitats dels usuaris en una societat democràtica" (INE, 2011).¹⁰ En resum, mitjançant la legislació de l'esmentat reglament europeu, s'estenia la protecció de les dades personals i es restringia molt el secret estadístic. En aquest sentit, per garantir el secret estadístic, la confidencialitat i la impossibilitat d'inferir la filiació dels enquestats, les dades obtingudes per al cens de 2011 estan subjectes a tècniques de confidencialitat de les dades (INE, 2011). Les que més influencien els resultats obtinguts en el present treball de recerca són l'arrodoniment de la informació a 0 i 5 (*data swapping*) i la necessitat que el nombre d'observacions de cada cel·la superi un determinat llindar per ser mostrades.

El mateix INE considera que les dades censals obtingudes l'any 2001 i 2011 poden ser comprables en tant que els censos comparteixen fins al 90% de les variables. Ara bé, l'existència de lleis de confidencialitat i secret estadístic que impedeix la mostra d'un alt nombre de caselles juntament amb l'arrodoniment a 0 i 5 ha provocat que per l'any 2011 hagi estat impossible utilitzar (i trobar) dades de qualitat per als municipis de menys de 1.000 habitants de Catalunya per la

¹⁰ www.ine.es/dynt3/metadatos/es/RespuestaDatos.htm?oe=30243

4.- Fonts, dades i tècniques

gran precisió necessària per construir les dades d'algunes variables. En conseqüència, per l'any 2001 hem utilitzat únicament els municipis que l'any 2011 tenien més de mil habitants i podien ser comparables en termes evolutius.

A la taula 4.1 es mostren les variables obtingudes a partir dels censos de població i habitatges del 2001 i 2011, la seva definició, el seu ús posterior i l'objectiu específic i operatiu que a partir del seu tractament s'assoleix.

Taula 4.1.- Dades extretes dels Censos de Persones i Habitatges, Anys 2001 i 2011

Dada	Definició de la dada censal¹¹	Ús	Objectiu
Població	Residents	Població	--
Població Ocupada	Residents Ocupats	Població Ocupada	--
Ocupació a tres dígit	Nombre de treballadors a tres dígit en determinades categories	Treballadors creatius	Objectiu Operatiu 1.
Ocupació a dos dígit	Nombre de treballadors a dos dígit	Treballadors Low Level	Objectius Específics 1, 2 i 3
Parelles Homosexuals	Nombre de parelles del mateix sexe	Índex de Tolerància	Objectiu Operatiu 2
Nascuts a l'estranger	Nombre de nascuts a l'estranger		
Joves	Nombre de persones entre 18 i 35 anys		
Famílies Monoparentals	Nombre de famílies monoparentals		
Parelles de fet	Nombre de parelles de fet		
Treballadors en llocs de direcció	Nombre de treballadors en llocs de direcció dones i homes	Índex de Talent	Objectius Específics 2 i 3
Estudis	Nombre de llicenciats		
Estudis (2)	Nombre de PHD's		
Estudis (3)	Nombre d'arribats estrangers en els darrers cinc anys amb estudis universitaris		

4.1.1.2.- Dades extretes d'altres bases de dades.

El territori, en els censos, són els llocs on viuen les persones, i no contenen informació referida als municipis més enllà de les inferibles a partir de les

¹¹ Les dades s'han recollit per a cada municipi.

4.- Fonts, dades i tècniques

característiques de les persones. En aquest sentit, per tal de recollir dades referents a altres aspectes no contemplats en les elaboracions censals s'han hagut de cercar altres bases de dades que poguessin contenir les dades necessàries per tal de tenir una visió global i comprovar si existeixen relacions entre els diferents grups de treballadors de les condicions de creativitat i de les condicions socioeconòmiques dels municipis catalans de més de 1.000 habitants (objectiu específic 2) i en els municipis turístics (objectiu específic 3). Així, han estat utilitzades dades provinents d'altres organismes públics (Oficina Española de Patentes i Marcas, OEPM; Institut d'Estadística de Catalunya; Departament de Cultura i Departament de Territori de la Generalitat de Catalunya) i privats (Anuari Econòmic de la Caixa-Caixabank).

Oficina Espanyola de Patenes i Marcas

A partir de les dades censals han pogut obtenir-se dades per tal de ser utilitzades en els índexs de tolerància i de talent, dos de les quatre T's definitòries de les condicions de creativitat (González et al 2016) i seguir en el camí d'assolir l'objectiu operatiu segon (la construcció de la base de dades de condicions de creativitat). Per tal de realitzar una aproximació a la tercera T, la de les condicions de tecnologia, es va optar per cercar informacions sobre les patents, marques i models d'utilitat registrats en els municipis catalans. Malgrat no sigui un indicador definitiu de les característiques tecnològiques dels municipis, sí que es considera que aquests indicadors són de més qualitat que els llocs de treball tecnològics localitzats en cada un dels municipis en tant que aquests poden ser ocupats per no residents. Per contra, els models d'utilitat o les patents, sí que han estat registrades per residents (individuals o empreses) en els municipis, aportant un valor sobre la innovació tecnologia d'aquests.

L'organisme competent a l'estat espanyol en el registre de patents i similars és l'*Oficina Espanyola de Patents i Marques* (OEPM) definit com "un organisme autònom de l'Administració General de l'Estat que impulsa el desenvolupament i dona suport al desenvolupament tecnològic i econòmic atorgant protecció jurídica a les diferents modalitats de la propietat industrial mitjançant la concessió de patents i models d'utilitat (invencions), dissenys industrials (creacions de forma); marques i noms comercials (signes distintius)" (OEPM, 2019)¹². De la secció estadística de l'OEPM s'han extret les dades relacionades en la taula 4.2. De la mateixa manera que en el cas de les dades censals, l'extracció de les dades s'ha realitzat a escala municipal. Bàsicament, les dades de l'OEPM han servit per tal de construir la base de dades de condicions de creativitat (objectiu operatiu 2) que haurà de servir per cercar associacions amb les aglomeracions residencials de treballadors creatius i treballadors de baixa especialització (objectius específics 2 i 3).

Taula 4.2.- Dades extretes de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques

Dada	Definició	Ús	Objectiu
Patents	Nombre de Patents	Índex de Tecnologia	Objectiu Operatiu
Models d'utilitat	Nombre de Models d'Utilitat		2 Objectiu Específic
Marques	Nombre de Marques		2 i 3

Organismes i Departaments de la Generalitat de Catalunya

A l'igual que amb l'índex de tecnologia, els censos de població i habitatges no aporten informació sobre les activitats que es desenvolupen en els municipis. Per

¹² https://www.oepm.es/es/sobre_oepm/quienes_somos/objetivos_funciones/index.html

4.- Fonts, dades i tècniques

tal de cercar dades per construir l'índex de territori s'han utilitzats les dades provinents de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i de l'Inventari d'Equipaments Culturals del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Amb aquestes dades gairebé es completa la base de dades de condicions de creativitat (objectiu operatiu 2) per tal de procedir després a cercar associacions amb les aglomeracions residencials de treballadors (objectiu específic 2 i 3). Les dades per tal de construir la tipologia de municipis catalans (objectiu operatiu 3) també han estat extretes del portal d'estadística de la Generalitat de Catalunya. A més de construir la tipologia, les dades referents a l'oferta d'allotjament dels municipis catalans també ha possibilitat definir quins d'aquests municipis són els centrals dels seus sistemes fet que ha de permetre caracteritzar l'evolució residencial dels sistemes urbans amb centre en els municipis turístics i perifèria no turística (objectiu operatiu 4 i objectiu específic 3).

Més enllà de les dades extretes de l'IDESCAT, s'han aconseguit de dades a partir dels portals webs de dos departaments de la Generalitat de Catalunya. Del Departament de Cultura, i més concretament, de l'Inventari d'Infraestructures de la Subdirecció General de Promoció Cultural, després d'una feina manual de cerca municipi a municipi, s'han aconseguit dades referents a cinemes, teatres i espais escènics visuals que complementen l'índex de territori i ajuden en la construcció de la base de dades de condicions de creativitat (objectiu operatiu 2) que posteriorment, analitzant les seves relacions amb els percentatges de treballadors residents permetran assolir els objectius específics 2 i 3.

De l'Agència Catalana de l'Habitatge, depenent del Departament de Territori, s'han obtingut dades referents a la mitjana del preu de lloguer de l'habitatge. Les

4.1.1.- Fonts d'informació regional

4.1.1.2.- Dades extretes d'altres bases de dades.

dades del preu del lloguer han estat utilitzades per tal de cercar els efectes que les diferents condicions socioeconòmiques dels municipis turístics realitzen sobre la presència de treballadors creatius i de baixa especialització residint en ells (objectiu específic 3).

4.- Fonts, dades i tècniques

Taula 4.3.- Dades obtingudes d'organismes i departaments de la Generalitat de Catalunya

Organisme	Dada	Definició	Ús	Objectiu
	Biblioteques	Nombre de Biblioteques		Objectiu Operatiu 2
	Espais Esportius	Nombre d'Espais Esportius		
	Museus	Nombre de Museus		
	Arxius	Nombre d'Arxius		
Departament de Cultura. Subdirecció General de Promoció Cultural. Inventari d'Infraestructures	Cinemes	Nombre de Cinemes		Objectius Específics 2 i 3
	Teatres	Nombre de Teatres		
	Espais Escènics i Visuals (EEV)	Nombre d'EEV		
IDESCAT	Hotels	Places total d'hotel	Tipologia de municipis turístics	Objectiu Operatiu 3
	Turisme Rural	Places de turisme rural		
	Càmping	Places de càmpings		
	Segones Residències	Places de segona residència		
	Renda Familiar Disponible	Renda Familiar Disponible	Condicions socioeconòmiques dels municipis turístics	Objectiu específic 3
Departament de territori. Agència Catalana de l'Habitatge	Lloguer 2014	Preu mitjà del lloguer l'any 2014		

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional**4.1.1.2.- Dades extretes d'altres bases de dades.**

La darrera de les bases de dades de les quals s'han extret dades per a la realització d'aquesta recerca és l'Anuari Estadístic de la Caixa. El principal motiu per cercar dades en aquesta base va ser el fet que IDESCAT va deixar de fer recomptes d'establiments de restauració, sent el darrer recompte d'aquests l'any 2002. Per a l'any 2011 l'única forma d'aproximar-se a aquesta dada era l'oferta per la fundació de l'entitat financera. Amb aquesta dada es completa l'índex de territori i en conseqüència la base de dades de condicions de creativitat (objectiu operatiu 2) que permetrà cercar les associacions amb les aglomeracions de treballadors creatius i de baixa especialització residents en els municipis catalans de més de 1.000 habitants (objectius específics 2 i 3).

D'altra banda, la mateixa base de dades ofereix una dada sintètica que reflexa l'activitat econòmica dels municipis. Aquesta dada va ser extreta per tal de ser utilitzada per caracteritzar socio-demogràficament els municipis turístics catalans i cercar l'existència d'associacions amb la presència de treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització residents en ells (objectiu específic 3).

Taula 4.4.- Dades extretes de l'Anuari Estadístic de la Caixa - Caixabank

Dada	Definició	Ús	Objectiu
Bars i Restaurants	Nombre de Bars i Restaurants per municipi	Índex de Territori	Objectiu Operatiu 2 i Objectiu Específic 2 i 3
Activitat Econòmica	Índex d'Activitat Econòmica	Condicions socioeconòmiques dels municipis turístics	Objectiu específic 3

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.- Fonts, dades i tècniques

Les dades reportades des de les diferents bases de dades han servit per tal d'assolir els objectius operatius definits en la recerca, condició necessària per realitzar el contrast de les hipòtesis plantejades i assolir els diferents objectius específics així com l'objectiu general de la tesi doctoral. L'estructuració de les dades necessàries per a l'anàlisi a escala regional s'ha desenvolupat per tal d'establir la categorització dels grups de treballadors residents en els municipis catalans (objectiu operatiu 1); per tal de construir la base de dades de condicions de creativitat (objectiu operatiu 2); per generar la tipologia de municipis turístics (objectiu operatiu 3); i, per a generar els espais territorials conformats per un centre turístic i la seva perifèria turística i no turística (objectiu operatiu 4).

4.1.2.1.- Categoritzant els grups de treballadors residents en els municipis turístics catalans.

Per tal d'assolir els diferents objectius de la recerca així com testar les diferents hipòtesis de treball plantejades, ha estat necessari assolir el primer objectiu operatiu de la recerca: categoritzar els grups de treballadors que seran els protagonistes de les anàlisis posteriors: els treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització. Els percentatges de residents d'ambdós grups permetran analitzar la seva distribució i evolució en el territori (objectiu específic 1), la seva relació amb les condicions de creativitat (objectiu específic 2), la seva distribució i evolució singular en els municipis turístics (objectiu específic 3) i la caracterització de l'evolució residencial en els subsistemes turístics catalans (objectiu específic 4). A més, com s'explicarà en l'apartat 4.2, serviran també per categoritzar els casos derivats del treball de camp.

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.1.- Categoritzant els grups de treballadors residents en els municipis turístics catalans.

Els treballadors creatius.

La construcció de la categoria de treballadors creatius s'ha realitzat a partir d'un procés d'agregació dels diferents subgrups de treballadors creatius: súper creatius, bohemis i creatius professionals. Per tal de construir les diferents categories referides als subgrups creatius s'ha utilitzats la classificació de l'ocupació a tres dígits que hom pot trobar en els censos, tant en el 2001 com en el del 2011. Per tal de construir les categories de treballadors creatius s'han seguit referents publicats a nivell americà (Florida 2002), europeu (Clifton 2008; Boschma y Fritsch 2009) i també a nivell espanyol (González et al 2016, Romero Padilla 2016).

A la taula 4.5 es mostren les equivalències entre les classificacions de 2001 (CNO-94) i del 2011 (CNO-11) a tres dígits per al grup del súper creatius. L'agregació dels resultats absoluts a nivell municipal de totes les ocupacions ha permès sumar la categoria agregada de treballadors súper creatius per a l'any 2001 i 2011. En el grup dels súper creatius destaquen, com definia Florida (2002), aquelles ocupacions incrustades en el procés creatiu i que a més de la seva capacitat per resoldre problemes, poden cercar de nous (Florida 2002, p.69). Són treballadors caracteritzats per l'ús d'un coneixement analític. Existeixen certes diferències classificatòries entre les categories d'ambdós censos però es poden establir relacions entre uns i altres.

4.- Fonts, dades i tècniques

Taula 4.5.- Relació d'ocupacions súper creatives

Ocupació	Codi CNO-94 (2001)	Codi CNO-11 (2011)
Veterinaris	213	213
Professors d'Universitat	221	221
Físics, Químics, Matemàtics i Similars	201, 202	241
Professionals de les ciències naturals	211	242
Enginyers	205	243
Enginyers elèctrics, electrònics i telecomunicacions	205	244
Arquitectes i Urbanistes	204	245
Analistes i dissenyadors de programari i multimèdia	203	271
Especialistes en bases de dades i xarxes informàtiques	203	272
Sociòlegs, historiadors, psicòlegs i altres professionals de les ciències socials	243	282
Programadors informàtics	303	382
Bibliotecaris i Arxivers	410	421

La classificació dels bohemis és la que més diferències té, tot ser la més petita, amb el canvi de la classificació nacional a tres dígits donada a terme entre els censos de l'any 2001 i del 2011. La principal característica dels bohemis és la utilització d'un coneixement simbòlic a l'hora de desenvolupar les seves funcions laborals i està format, en la seva major part, per escriptors, artistes o músics (Florida 2002, p.69). A la taula 5 es mostren les relacions dels codis i les ocupacions que formen part del subgrup dels bohemis.

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.1.- Categoritzant els grups de treballadors residents en els municipis turístics catalans.

Taula 4.6.- Relació d'ocupacions bohèmies

	Codi CNO-94 (2001)	Codi CNO-11 (2011)
Escriptors, artistes de la creació o de la interpretació	251	292, 293
Professionals del món artístic, de l'espectacle i dels esports	354	372, 373, 383
Models de moda, art i publicitat	531	--
Treballadors d'arts gràfiques i similars	772	762

A la taula 4.7 es mostren les relacions entre les dos classificacions nacionals d'ocupacions per als treballadors creatius professionals. Aquests són els tradicionals treballadors que basen la seva feina en un corpus de coneixement sintètic (Florida 2002, p.69; Hansen et al 2007). Trobem des de metges fins a directors generals d'empreses, passant per professionals financers, legals o sanitaris; mestres i professors no universitaris, professionals associats a les categories súper creatives (com en el cas dels arquitectes o enginyers tècnics) o comptables.

4.- Fonts, dades i tècniques

Taula 4.7.- Relació d'ocupacions professionals.

Ocupació	Codi CNO-94 (2001)	Codi CNO-11 (2011)
Direccions generals i presidents executius	111	112
Directors de departaments de producció	112	131
Directors d'àrees i departaments especialitzats	113	132
Metges i odontòlegs	212	211
Farmaceútics	214	214
Altres professionals de la sanitat	219	215
Professors de secundària	222	223
Altres professionals de l'ensenyament	223, 224, 225	231, 232
Professors de formació professional		224
Professors de primària i mestres		225.226
Advocats i jutges	231	251
Jutges i magistrats	232	251
Professionals de l'organització i administració d'empreses	241	261, 262
Economistes	242	281
Professionals associats a les ciències	261	311, 312, 314
Arquitectes tècnics	264	248
Enginyers tècnics	265	246
Infermers	272	212
Professionals administratius	341, 342	361
Tècnics de seguretat (policies i bombers)	521, 522, 523	591, 592, 593
Comptables i graduats socials	291	

La taula 4.8 mostra, en síntesis, la construcció de cada una dels subgrups de treballadors creatius. Per tal de saber el nombre de treballadors de cada subgrup s'ha realitzat un sumatori entre tots els valors absoluts de cada una de les ocupacions. Un cop conegut el nombre total de treballadors súper creatius,

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.1.- Categoritzant els grups de treballadors residents en els municipis turístics catalans.

bohemis i professionals, s'ha realitzat un segon sumatori per configurar la categoria agregada de treballadors creatius.

Taula 4.8.- Construcció dels treballadors creatius

Grup de treballadors	Definició 2001	Definició 2011
Súper creatius	SCC (2001) = \sum 213, 221, 201, 202, 211, 205, 204, 203, 243, 303, 421	SCC (2011) = \sum 213, 221, 241, 242, 243, 244, 245, 271, 272, 282, 382, 421
Bohemis	BOH (2001) = \sum 251, 354, 531, 772	BOH (2011) = \sum 292, 293, 372, 373, 383, 762
Professionals	CP (2001) = \sum 111, 112, 113, 212, 214, 219, 222, 223, 224, 225, 231, 232, 241, 242, 261, 264, 265, 272, 341, 342, 521, 522, 523, 291	CP (2011) = \sum 112, 131, 132, 211, 214, 215, 223, 231, 232, 224, 225, 226, 251, 261, 262, 281, 311, 312, 314, 248, 246, 212, 361, 591, 592, 593
Treballadors Creatius	CC (2001, 2011) = \sum Súper Creatius, Bohemis, Creatius professionals	

Els treballadors ocupats en professions de baixa especialització

La necessitat d'establir una classificació de treballadors de baixa especialització neix arran de disposar una categorització de treballadors antagònics als treballadors creatius. En aquest sentit, es parteix de la base que si els treballadors creatius són els que utilitzen el coneixement en la seva vida diària, els treballadors de baixa especialització són els que desenvolupen feines de baixa qualificació acadèmica. A més, Jordan (2016), Jaquemond (2012) i diversos informes de la Comissió Europea (2015) i institucions universitàries (Einet), classifiquen els treballadors precaris com aquells que a) realitzen feines de baixa qualificació b) realitzen feines monòtones, c) tenen horaris antisocials i d) tenen un risc físic i/o psíquic per la seva salut.

4.- Fonts, dades i tècniques

La definició dels treballadors de baixa especialització s'ha desenvolupat a partir de la classificació a dos dígit de la classificació nacional d'ocupacions de l'INE en tant que, a diferència dels creatius on a nivell teòric existia una concreció clara sobre qui eren creatius i qui no a un nivell molt acurat, en el cas dels treballadors de baixa especialització les característiques ocupacionals a dos dígit ja permetien definir els treballadors que tenien una de les quatre característiques definides anteriorment. De la mateixa manera que amb els creatius, per tal de diferenciar aquells treballadors més característics dels llocs turístics relacionats amb els serveis i altres treballadors de caràcter més industrial, s'ha dividit la categoria de treballadors de baixa especialització entre industrials i de serveis.

Així, a la taula 4.9, es mostra la relació de treballadors de serveis de baixa especialització i a la taula 4.10 els treballadors industrials de baixa especialització. De manera sintètica, a la taula 4.11, es mostra la construcció de la categoria agregada de treballadors de baixa especialització.

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.1.- Categoritzant els grups de treballadors residents en els municipis turístics catalans.

Taula 4.9.- Treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització

Grup de treballadors	Naturalessa	Definició	Definició
		2001	2011
Treballadors assalariats de serveis de restauració	Baixa		
	Qualificació Horaris Anti-Socials	50	51
Dependents de botigues i magatzems	Baixa		
	Qualificació	53	52
Venedors	Baixa		
	Qualificació	53	54
Caixers i taquillers (excepte banca)	Baixa		
	Qualificació	46	55
Empleats domèstics	Baixa		
	Qualificació	91	91
Personal de Neteja	Baixa		
	Qualificació	93	92
Ajudants de preparació d'aliments	Baixa		
	Qualificació Horaris Anti-Socials	50	93
Ocupacions elementals de serveis (repartidors, escombradors, repartidors de publicitat, reponedors...)	Baixa		
	Qualificació	93	94

4.- Fonts, dades i tècniques

Taula 4.10.- Treballadors ocupats en professions industrials de baixa especialització

Ocupació	Naturalessa	Codi CNO-94 (2001)	Codi CNO-11 (2011)
Peons agraris, forestals i de la pesca	Baixa Qualificació	95	94
Peons de la construcció i la mineria	Baixa Qualificació- Perill físic	96	95, 96
Peons de la indústria manufacturera	Baixa Qualificació – Treball monòton	97	97
Peons de transport, descargadors i reponedors	Baixa Qualificació	98	98
Operadors d'extracció i explotació de minerals	Baixa Qualificació – Treball monòton	811	811

Taula 4.11.- Construcció agregada dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització

Grup de treballadors	Definició 2001	Definició 2011
Serveis	BES (2001) = \sum 50, 53, 46, 91, 93, 50, 93	BES (2011) = \sum 51, 52, 54, 55, 91, 92, 93, 94
Industrials	BEI (2001) \sum 95, 96, 97, 98, 811	BEI (2011) = \sum 94, 95, 96, 97, 98, 811
Treballadors de Baixa Especialització	BE (2001, 2011) \sum Serveis, Industrials	

Resta de treballadors

En algunes parts de la tesi es treballa amb la resta de treballadors. La definició d'aquest respon d'una manera lògica a la quantitat de treballadors (població ocupada) que no són definits ni com a creatius ni com a treballadors de baixa especialització. La següent equació mostra la definició matemàtica d'aquests:

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.2.- Construcció de la base de dades de condicions de creativitat

$$\text{Resta de treballadors}_{2001,2011} = \text{Població Ocupada}_{2001,2011} - (\text{CC}_{2001,2011} + \text{BE}_{2001,2011})$$

4.1.2.2.- Construcció de la base de dades de condicions de creativitat

El segon objectiu operatiu de la recerca es defineix en la construcció d'una base de dades de condicions de creativitat del territori. Per tal d'assolir aquest segon objectiu operatiu s'han generat quatre índexs sintètics de tolerància, talent, tecnologia i territori (Florida 2002, 2005, 2008; Thulemark i Haugé 2014; González et al 2016; Romero Padilla 2016). La construcció d'aquesta base de dades de condicions de creativitat del territori serà utilitzada posteriorment per tal de testejar l'associació d'aquests amb la presència de treballadors creatius i de baixa especialització residents en els municipis catalans de més de 1.000 habitants (hipòtesi parcial 2) i en els municipis turístics definits (hipòtesi parcial 3) que, al mateix temps, permetran assolir els objectius específics relacionats amb aquestes hipòtesis: l'anàlisi de les característiques territorials de creativitat de la presència de treballadors creatius i de baixa especialització en el conjunt de municipis catalans (objectiu específic 2) i la singularitat de l'atracció dels municipis turístics (objectiu específic 3).

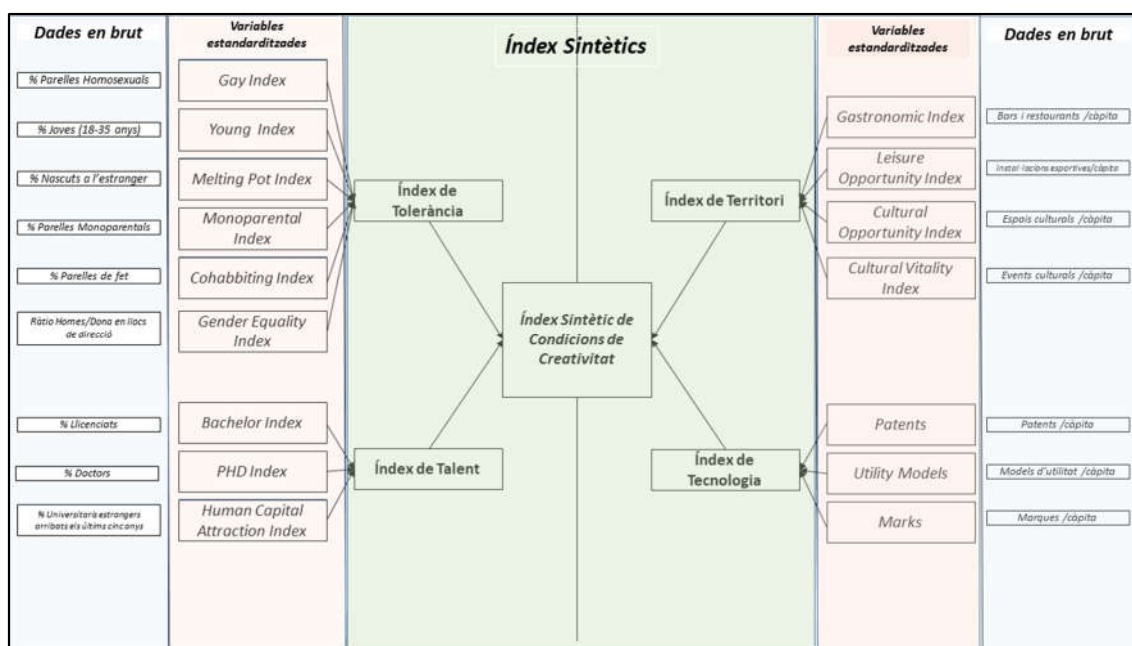
Composició i procés construcció dels índexs sintètics de condicions de creativitat.

A la figura 4.1 es mostra la composició desagregada de l'índex sintètic de condicions de creativitat, també anomenat índex 4 T's. L'índex sintètic de condicions de creativitat és un intent de copsar de forma combinada en un índex sintètic les característiques territorials que el geògraf americà Richard Florida (2002, 2005, 2008) defineix com les característiques que cerquen els treballadors creatius per a establir-s'hi residencialment: la tolerància, el talent, la

4.- Fonts, dades i tècniques

tecnologia i posteriorment, el territori (Thulemark i Haugé 2014). L'índex sintètic de condicions de creativitat utilitzat en aquest estudi està basat en part en el treball realitzat entre altres per González Reverté (2016) i Romero Padilla (2016, 2017) que utilitzen algunes de les variables que també s'utilitzen en aquest estudi.

Figura 4.1.- Esquema de transformació de les dades en brut en els índexs sintètics

El procés de construcció dels índexs s'ha desenvolupat complint els següents passos:

1/ En primer lloc, en base a treballs previs (Florida 2002, 2005, 2008; Clifton 2008; Boschma i Fritsch 2009; Haisch i Klöpffer 2015; Bereis craft i Cammack 2015; González et al 2016; Romero Padilla et al 2016) s'han seleccionat les variables per a cada un dels índexs obtenint el nombre absolut de, per exemple, les parelles homosexuals residents en els municipis objecte d'estudi.

2/ En segon lloc, s'han calculat les freqüències relatives de cada un dels nombres absoluts en tants per mil per al cas de les variables demogràfiques (per exemple,

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.2.- Construcció de la base de dades de condicions de creativitat

nascuts a l'estranger o residents amb estudis universitaris) i per càpita en el cas de les altres variables (per exemple, en el cas de les patents o dels equipaments esportius).

3/ S'han calculat les variables estandarditzades en base a la fórmula (equació 4.1) definida en la metodologia de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides (Schuscny i Soto 2009):

Equació 4.1.- Estandarització de les variables sociodemogràfiques

$$y_t^i = \text{Ranking}(x_t^i \in X)$$

4/ S'han calculat els sumatoris per a cada un dels quatre índexs en base al resultat obtingut per cada municipi en les variables estandarditzades (veure següent apartat). Cada índex ha estat, un altre cop estandarditzat seguint el mateix procediment del punt 3.

5/ Un cop obtingudes les puntuacions estandarditzades per a cada un dels índexs, s'ha realitzat el sumatori de les quatre puntuacions, obtenint la puntuació de l'índex sintètic de condicions de creativitat.

6/ Per tal de simplificar els resultats, s'ha reclassificat (mitjançant la fórmula anterior), l'índex sintètic de condicions de creativitat entre els valors 1 (mínimes condicions de creativitat) i 466 (màximes condicions de creativitat).

Índex de Tolerància

A la taula 4.12 es mostra la composició de l'índex sintètic de Tolerància. La primigènia teoria de Florida atorgava un paper preponderant a l'existència de parelles homosexuals en les ciutats i barris creatius així com l'existència de joves i estrangers. A banda es considera l'existència d'una societat oberta l'existència

4.- Fonts, dades i tècniques

de noves formes familiars més enllà de la tradicional família nuclear i és per això que s'inclouen en aquest índex dos tipus de famílies allunyades de la tradicional composta per la parella heterosexual clàssica. Així, s'integren també com a índexs les famílies monoparentals i les famílies basades en parelles de fet. En darrer terme, un darrer element d'obertura, tolerància i modernitat d'una societat és l'existència de dones en llocs de direcció, quelcom cada cop més habitual però que encara costa d'entendre en alguns àmbits, cultures i ideologies.

Taula 4.12.- Composició de l'Índex de Tolerància

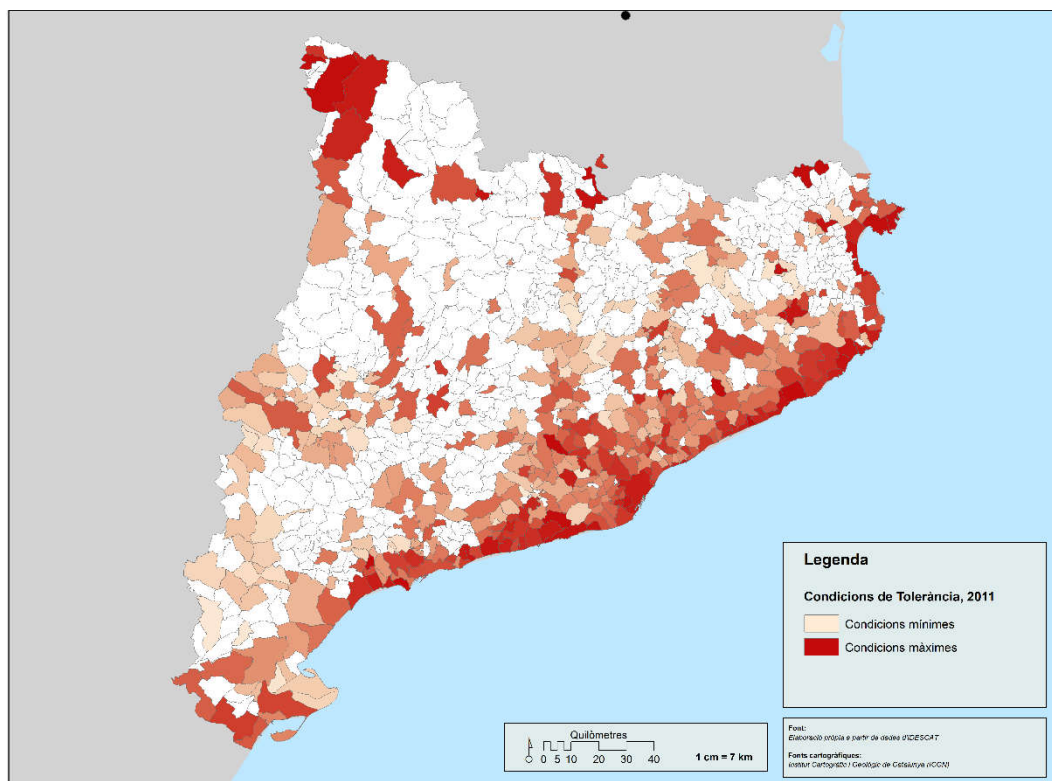
Índex Sintètic	Dades en brut	Dades estandarditzades	Font	Referències
Tolerància	% Parelles homosexuals	Gay Index	Cens 2011	Florida 2002, 2005 Clifton 2008, Haisch i Klöper 201 Bereicscraft i Cammack 2015
	% Joves (18-35 anys)	Young Index		Florida 2002, 2005
	% Estrangers	Melting Pot Índex		Florida 2002, 2005 Boschma i Fritsch 2009
	% Famílies Monoparenteals % Parelles de fet Ràtio Homes/Dona en llocs de direcció	Monoparental Index Cohabiting Index Gender Equality Index		González et al 2016

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.2.- Construcció de la base de dades de condicions de creativitat

Les condicions de tolerància es reparteixen per la totalitat del territori català (mapa 4.1).

Mapa 4.1.- Distribució de l'índex de condicions de tolerància, 2011

Índex de Talent

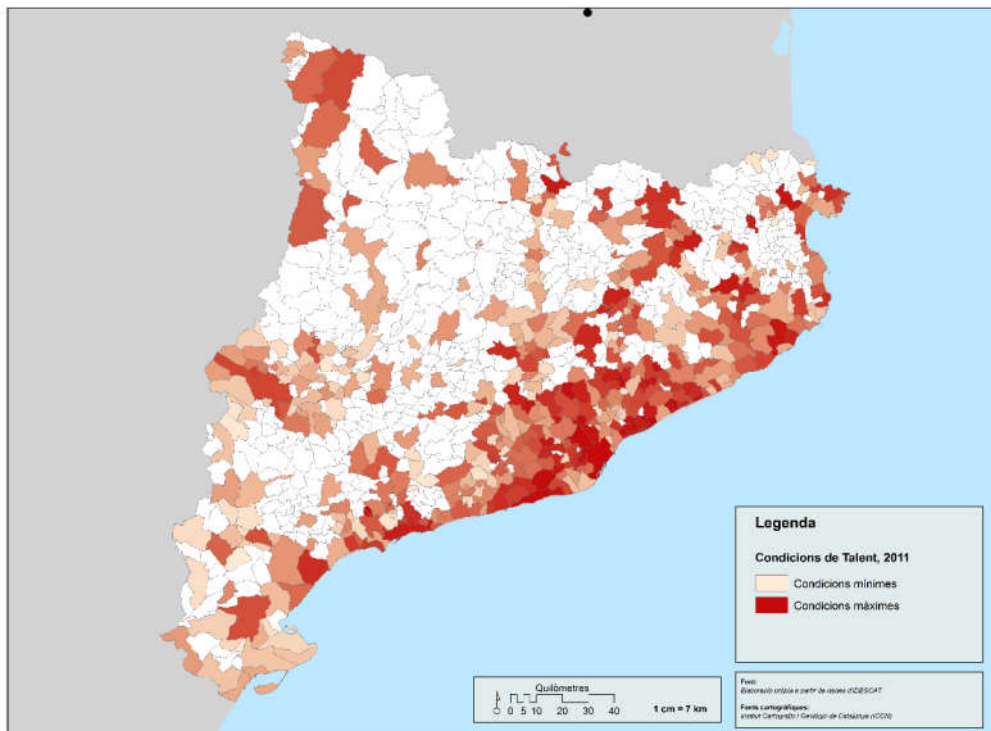
La definició de l'índex de talent (taula 4.13) utilitzada en aquest treball és basa en tres variables: el percentatge de llicenciats, el percentatge doctors i el percentatge d'estrangers arribats en els darrers cinc anys. Inicialment havíem inclòs, com s'havia realitzat en altres estudis (González et al 2016) variables relatives a l'emprenedoria i l'empresariat però s'entén que aquestes són unes derivades del capital humà (i econòmic) i no un indicador d'existència de talent, podent estar aquestes darreres sotmeses a factors externs (sistema impositiu, ajudes, crisis i altres factors macro i micro econòmics).

Taula 4.13.- Composició de l'índex de talent

Índex Sintètic	Dades en brut	Dades estandarditzades	Font	Referències
Talent	% Llicenciats	Bachelor Índex	Cens 2011	Andersen et al 2010. Hansen i Nyedomisl 2007 Florida 2002, 2008 González et al 2016 González et al 2016
	% Doctors	PHD Index		
	% Arribats estrangers en els darrers cinc anys amb estudis secundaris	Human Attraction Índex		

La distribució de les condicions de talent està representada en el mapa 4.2. Les condicions de talent es concentren en els principals nodes urbans del sistema urbà català.

Mapa 4.2.- Distribució de les condicions de talent, Catalunya 2011

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.2.- Construcció de la base de dades de condicions de creativitat

Índex de Tecnologia

Les condicions de tecnologia s'han calculat a partir de les dades trobades a l'Oficina Espanyola de Patens i Marques (OEPM). S'utilitzen tres indicadors que mostren la vitalitat tecnològica dels municipis catalans: el nombre de patents, el nombre de models d'utilitat i el nombre de marques, estandarditzades, cada una d'elles, en la seva relació per càpita . És decideix no utilitzar dades referents a la localització de treballs d'alta tecnologia (i similars) per l'alta probabilitat existent que els treballadors d'aquests llocs no resideixin en els municipis on es troben localitzats en part per l'existència d'importants clústers industrials d'aquestes característiques concentrats en pocs municipis del territori (Coll i Arauzo-Carod 2018) en part per l'existència d'una àmplia massa de treballadors que cada dia es desplacen a altres municipis a treballar (Alberich 2012).

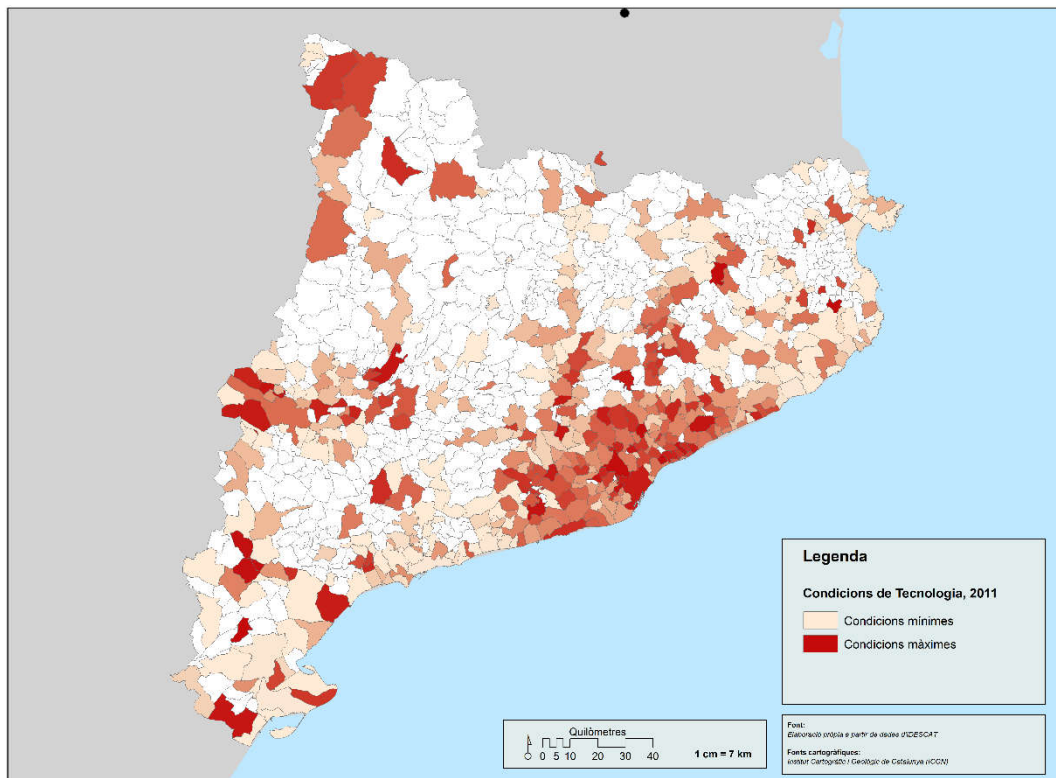
Taula 4.14.- Composició de l'índex de tecnologia

Índex Sintètic	Dades en brut	Dades estandarditzades	Font	Referències
Tecnologia	Patents Municipals / càpita	Patents Índex	OEPM	González et 2016 Romero Padilla et al 2016
	Models d'utilitat / càpita	Utility Models Índex		
	Marques /càpita	Marks Índex		

Els municipis amb més condicions de tecnologia es concentren bàsicament en l'àrea metropolitana de Barcelona, però, no específicament en el cor d'aquesta d'on parteixen diferents eixos cap a l'interior (Mapa 4.3). A diferència dels casos anteriors, la costa no és un lloc excessivament tecnològic.

4.- Fonts, dades i tècniques

Mapa 4.3.- Distribució municipal de les condicions de tecnologia, Catalunya 2011

Índex de Territori

El darrer índex utilitzat és l'índex de territori (taula 4.15). L'índex de territori és, dels quatre, el més divers de tots en tant que pretén copsar en un únic indicador elements tant dispars com l'activitat cultural a partir d'esdeveniments populars; els equipaments esportius i culturals i els bars i restaurants. Florida defineix els creatius com a treballadors atrets per ambients culturals dinàmics; (Clifton 2008; Boscha i Fritsch 2009) desenvolupen el *Night Life Index* en tant suposen l'atracció dels creatius per Bars, Pubs i Restaurants, cosa que també evidencia Glaeser (2011); mentre que Van Holm (2014) evidencia que aquests, entre altres, coses prefereixen realitzar esport fora de gimnasos i domicilis. L'índex de territori d'aquest treball pretén copsar tots aquests elements de la vida cultural dels municipis catalans.

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional

4.1.2.2.- Construcció de la base de dades de condicions de creativitat

Taula 4.15.- Composició de l'índex de territori

Índex Sintètic	Dades en brut	Dades estandarditzades	Font	Referències
Territori	(Nombre de Bars + Nombre de Restaurants /càpita Equipaments de Cultura ¹³ Espais Esportius ¹⁴ Events culturals	Gastronomy Index Cultural Opportunity Index Sport Opportunity Index Cultural Vitality Índex	IDESCAT. Anuario Economic de Caixa Bank IDESCAT IDESCAT, Cens d'equipaments esportius de Catalunya CoNCA, González Reverté (2014)	Clifton 2008 Boschma i Fristch 2009 Glaesser 2011 González et al 2016 S'introdueix en aquest estudi S'introdueix en aquest estudi

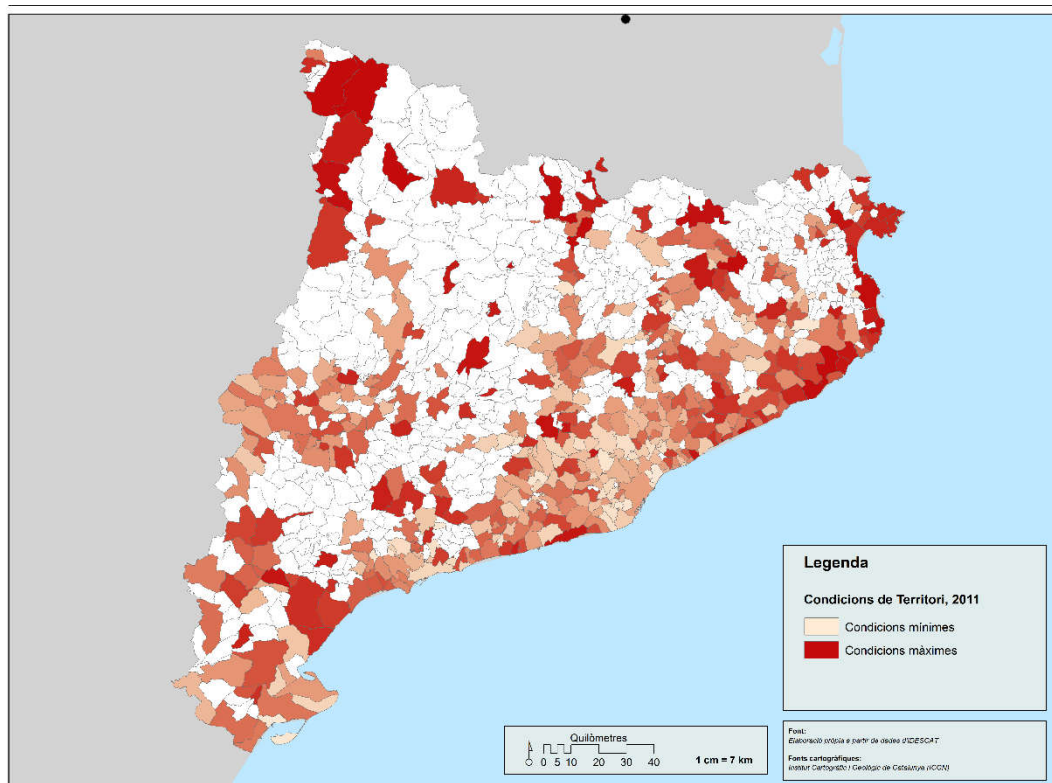
La distribució territorial de les condicions territorials es mostren en el Mapa 4.4. Com és lògic, en tant que l'estandardització es realitza en relació als habitants, l'àrea metropolitana queda bastant mal parada en els valors d'aquest índex. Ambtot, sí que hi ha certa relació entre aquestes condicions i les zones turístiques (a la Costa Daurada, la Costa Brava i, sobretot en tant que, són municipis menys poblats, els de muntanya).

¹³ Com a Equipaments culturals es comptabilitzen: Arxius, Biblioteques, Museus, Coleccions, Cinemes, Teatres i Espais de cultura Visuals

¹⁴ Com a espais esportius es comptabilitzen: Pavellons, Pistes, Camps, Sales, Frontons, Pistes de Tennis, Pistes d'esquaix i pistes de padel, pistes a l'aire lliure, piscines cobertes, pistes d'atletisme, pistes de petanca i altres espais convencionals. No es comptabilitzen espais singulars com a motors, rocòdroms o camps de golf

4.- Fonts, dades i tècniques

Mapa 4.4.- Distribució municipal de les condicions de territori, Catalunya 2011

Índex Sintètic de Condicions de Creativitat

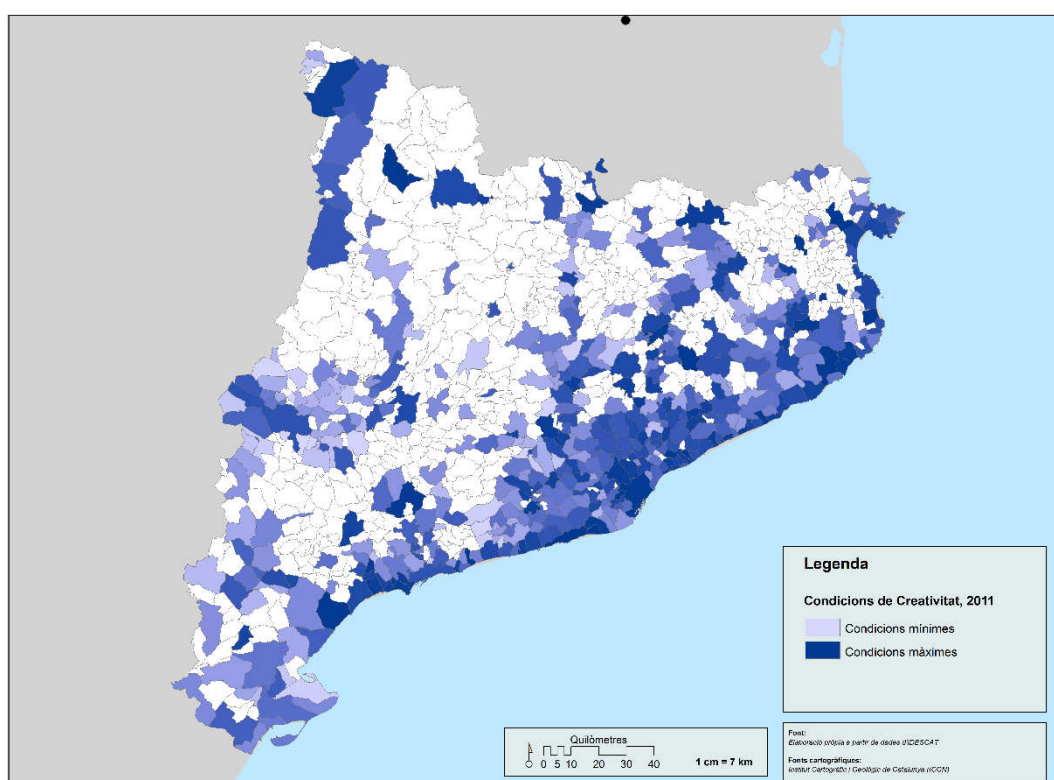
El darrer pas ha estat la combinació dels quatre índexs en l'índex sintètic de condicions de creativitat (ISCC) (taula 4.16). La distribució de les condicions de creativitat en els municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya mostra una tendència clara a la descentralització (Mapa 4.5). L'any 2011 s'observa una desconcentració general de les condicions amb un eix força compacte en el litoral, un segon eix força compacte en els municipis de segona línia i en alguns dels corredors que connecten la costa i l'àrea metropolitana amb les valls pirinenques (Eix del Llobregat; Eix d'Osona-Ripollès)

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional
4.1.2.3.- Indicadors de característiques socioeconòmiques

Taula 4.16.- Composició de l'índex sintètic de creativitat

Índex Sintètic	Dades estandarditzades	Referències
Condicions de Creativitat	Tolerància Talent Territori Tecnologia	González et al 2016; Romero Padilla et al 2016

Mapa 4.5.- Distribució municipal de les condicions de creativitat, Catalunya 2011

4.1.2.3.- Indicadors de característiques socioeconòmiques

Per tal de cercar singularitat en les condicions territorials dels municipis turístics (objectiu específic 3) més enllà de les condicions de creativitat s'han cercat altres variables. La tria d'aquestes variables s'ha realitzat després de realitzar innumerables proves amb tot tipus de variables socioeconòmiques (atur, llocs de treball, superfícies comercials, preu de compra de l'habitatge i similars).

4.- Fonts, dades i tècniques

Finalment per a la caracterització de la singularitat dels municipis turístics les variables que més robustesa aportaven als models estadístics proposats han estat tres: la renda familiar disponible, el preu del lloguer de l'habitatge i l'índex d'activitat econòmica.

A la taula 4.17 es mostren les tres variables sociodemogràfiques utilitzades en els models de regressió construïts a escala turística. D'entre totes les variables utilitzades i provades en els models de regressió aquestes tres són les que mostraven un coeficient de determinació més alt així com una incidència més alta dels coeficients de regressió tipificats. Les tres variables s'han utilitzat per a caracteritzar els municipis turístics com espais d'oportunitat en una doble dimensió: en primer terme, com un espai d'oportunitat dels treballadors creatius per a trobar llocs on més enllà de les condicions de creativitat trobessin elements atractors; en segon terme, com a un espai d'oportunitat dels treballadors de baixa especialització per cercar estratègies per tal de poder desenvolupar la seva vida amb més qualitat.

Taula 4.17.- Variables socioeconòmiques

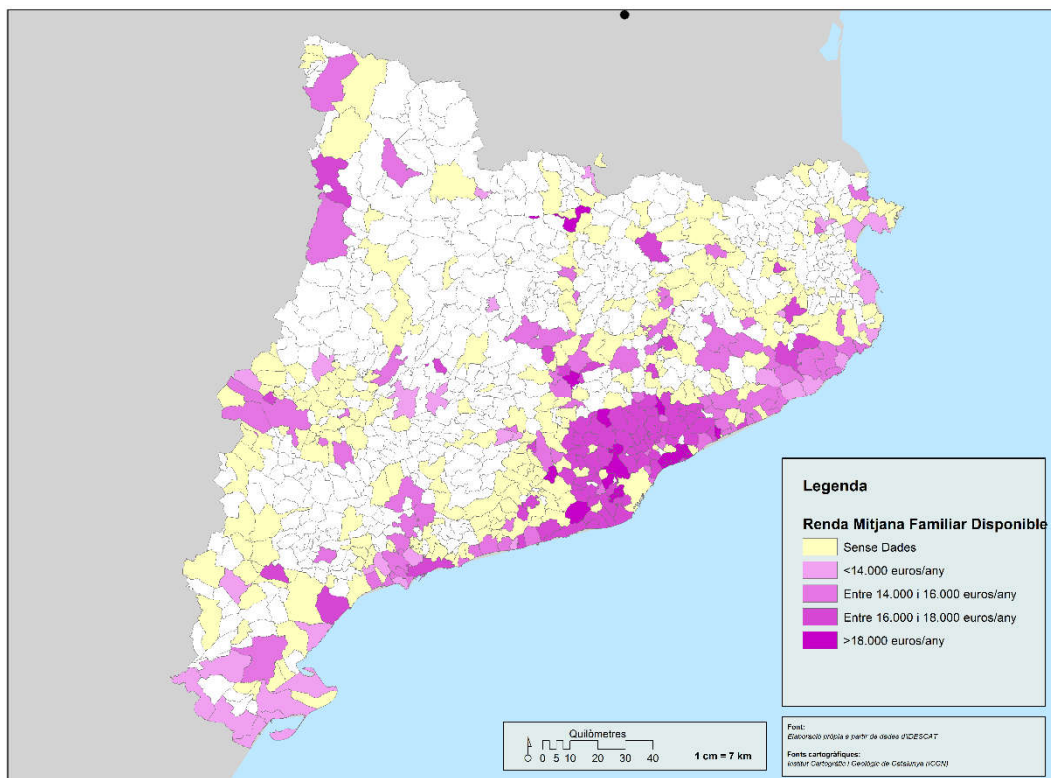
Variable	Dades en brut	Font	Referències
Renda	Renda Familiar Disponible per habitant	IDESCAT	Florida 2012; Stolarick et al 2011
Preu del Lloguer	Preu mitjà del lloguer a Catalunya	Agència Catalana de l'Habitatge	Egedy 2013
Activitat Econòmica	Índex d'Activitat Econòmica	Anuari Estadístic de Caixa Bank.	S'introdueix en aquest estudi

En el mapa 4.6 s'observa la distribució de la renda per als municipis de més de 5.000 habitants (excepte Barcelona, on no existeixen dades) per l'any 2015. De manera general, els municipis amb més renda es situen en l'àrea metropolitana

4.1.2.- Estructuració de les dades de l'escala regional
4.1.2.3.- Indicadors de característiques socioeconòmiques

de Barcelona (amb Sant Cugat del Vallès al capdavant); situant-se els municipis amb menys renda en les zones turístiques (amb Lloret de Mar com el municipi amb menys renda familiar disponible).

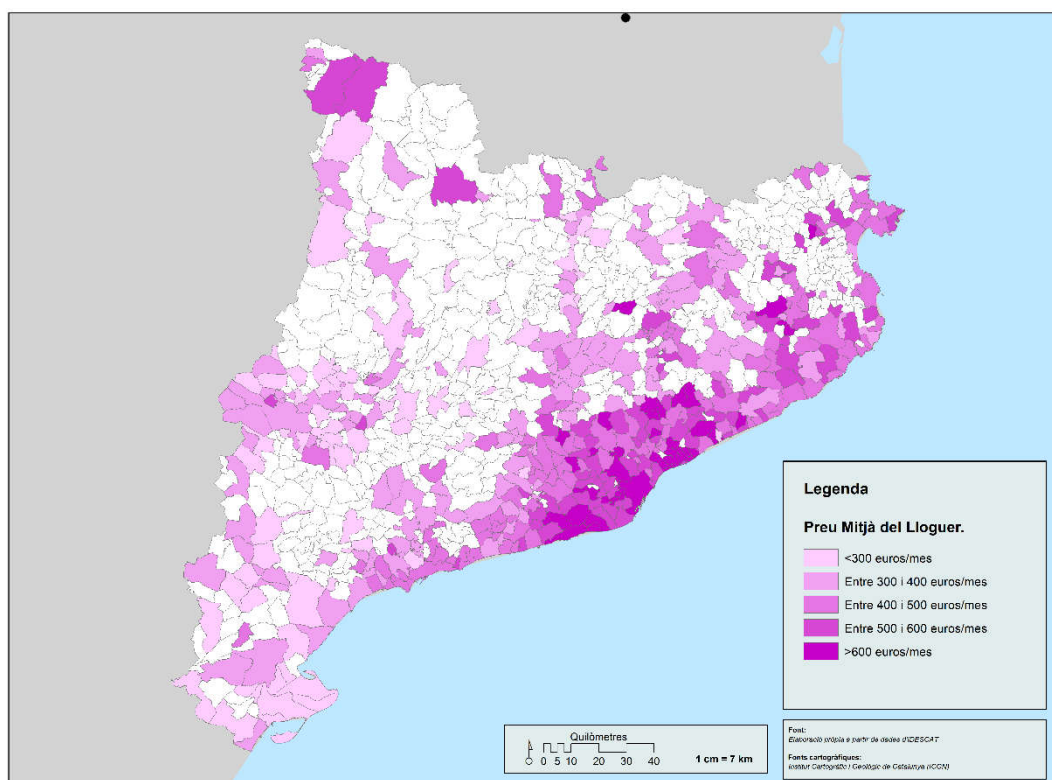
Mapa 4.6.- Renda familiar disponible. Catalunya 2015

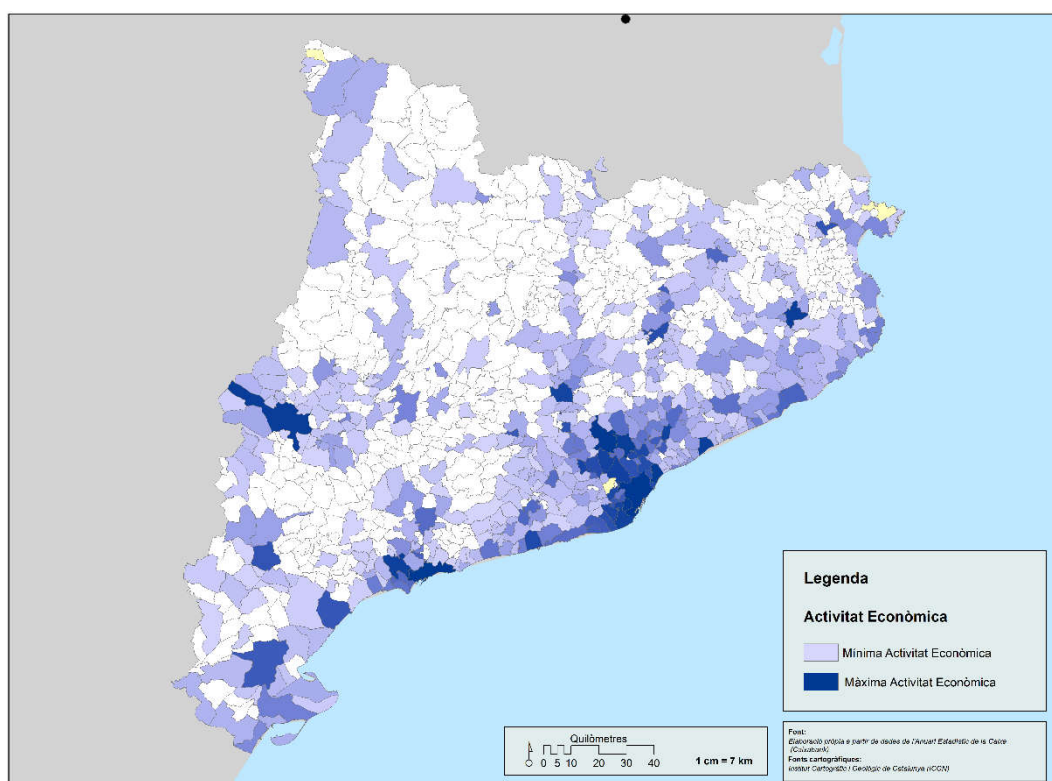
La distribució del preu del lloguer segueix un patró similar a la distribució de la renda familiar disponible (mapa 4.7). De fet, ambdues variables estan moderadament correlacionades ($r=.681$, $p<0.01$). Malgrat aquesta correlació, de forma general, el preu del lloguer als municipis turístics no és dels més baixos, precisament, per la influència de l'activitat turística en la mitjana anual.

4.- Fonts, dades i tècniques

Mapa 4.7.- Preu mitjà de l'habitatge de lloguer. Catalunya 2015

La distribució territorial de l'activitat econòmica (mapa 4.8), es concentra bàsicament, en el cor de l'àrea metropolitana i en els principals nodes del sistema urbà de Catalunya. L'activitat econòmica està lleugerament correlacionada amb el preu del lloguer ($r=.113$, $p<0.05$) i no té cap relació estadísticament significativa amb el valor municipal de la renda.

4.1.3.- *Tècniques estadístiques aplicades en l'anàlisi regional.*4.1.3.1.- *Tècniques d'associació estadística.***Mapa 4.8.- Distribució de l'activitat econòmica. Catalunya 2011****4.1.3.- Tècniques estadístiques aplicades en l'anàlisi regional.***4.1.3.1.- Tècniques d'associació estadística.*

En primer terme s'ha utilitzat el coeficient de correlació tau-b de Kendall per tal de comprovar l'existència de relacions entre els índexs sintètics i les aglomeracions de residents treballadors creatius, de les aglomeracions de residents dels subgrups creatius així com dels residents ocupats en professions de baixa especialització per tal de testejar si existeixen aquestes relacions (hipòtesis parcials 2 i 3) i analitzar les relacions entre les condicions de creativitat i la presència de residents creatius i de baixa especialització tant al conjunt del sistema regional (objectiu específic 2) com als municipis turístics (objectiu específic 3).

4.- Fonts, dades i tècniques

El coeficient Tau-B de Kendall (τ) és un coeficient de correlació que contempla la possibilitat de provar l'associació existent entre variables contínues i ordinals podent-se considerar un intermediari entre el coeficient de Pearson (per dos variables contínues) i el coeficient de Spearman (per dos variables nominals o dos contínues no paramètriques). Com els seus coeficients homòlegs, el coeficient de Kendall pren valors entre -1 i 1, sent l'associació entre variables més potent (en sentit positiu o negatiu) a mesura que més a prop es troba de l'1. Es consideren que les associacions són significatives en punt crític de significació, establert en aquest cas en el 90% ($p < 0.1$). El coeficient tau-b de Kendall es defineix en la següent equació n_p és la freqüència de les concordances; n_q la freqüència de les inversions i $n_{B(j)}$ la freqüència d'empats per a les variables correlacionades.

Equació 2: Tau-b de Kendall

$$\tau_b = \frac{(n_p - n_q)}{\sqrt{(n_p + n_q + n_{B(X)}) (n_p + n_q + n_{B(Y)})}}$$

En el cas de dos de les variables utilitzades per definir la singularitat de les condicions territorials dels municipis turístics (la renda i el preu del lloguer), s'ha utilitzat el coeficient de correlació de Pearson en tant que les variables posades a prova eren en tots dos casos contínues. L'estadístic de correlació de Pearson té un funcionament igual al de Kendall, prenent valors entre -1 i 1, mostrant una associació superior a mesura que s'aproxima a 1. De la mateixa manera que en el cas anterior, s'ha considerat el nivell crítica de significació estadística el 90%, o el que és el mateix, un *p-valor* de 0,1. L'estadístic de correlació R de Pearson es defineix en la següent equació on x i y són les puntuacions diferencials per cada cas, S_i són les desviacions típiques de cada variable i n el nombre de casos:

4.1.3.- *Tècniques estadístiques aplicades en l'anàlisi regional.*4.1.3.1.- *Tècniques d'associació estadística.***Equació 3.- Coeficient de Correlació de Pearson**

$$r_{xy} = \frac{\sum x_i y_i}{n S_x S_y}$$

Per tal de comprovar l'existència de singularitat en les característiques territorials en l'atracció residencial de treballadors creatius i de baixa especialització (objectius específics 3 i 4) ha calgut realitzar proves d'associació estadística amb variables de naturalesa qualitativa (per exemple per tal de provar l'existència d'un tipus concret d'especialització residencial i la tipologia de municipis turístics). En aquest cas s'ha utilitzat l'estadístic Xi Quadrat per a refutar l'existència de l'associació. L'estadístic Xi Quadrat planteja una hipòtesi nul·la d'associació entre les variables a un nivell de significació del 90% ($p < 0.1$). Aquesta hipòtesi és rebutjada, acceptant l'alternativa de no associació entre les variables, en el moment en que el nivell de significació és superior al 90% ($p > 0.1$). El valor de l'estadístic Xi Quadrat es calcula mitjançant les següents equacions: la primera calcula les freqüències esperades dels esdeveniments mentre que la segona calcula el valor de l'estadístic a partir de la primera

Equació 4.- Freqüències esperades en taules de contingència

$$(freqüència esperada) m_{ij} = \frac{(\text{total de la fila } i) (\text{total de la fila } j)}{\text{nombre total de casos}}$$

Equació 5.- Estadístic Xi quadrat

$$X^2 = \sum_i \sum_j \frac{(n_{ij} - m_{ij})^2}{m_{ij}}$$

El principal problema del test d'associació basat en l'estadístic de Xi Quadrat és la fàcil violació de dos dels seus supòsits: en primer terme, una freqüència real

4.- Fonts, dades i tècniques

de 6 en totes les caselles de la taula de contingència generada; i, en segon terme, menys del 20% de les caselles amb una freqüència esperada inferior a 5. En els casos en els que aquests supòsits han estat violats s'ha utilitzat com a substitut l'estadístic exacte de Fisher, un estadístic menys restrictiu que Xi Quadrat i que s'interpreta d'una manera anàloga al primer: s'accepta la hipòtesi nul·la d'associació entre variables al nivell crític de significació del 90% ($p < 0.1$) mentre que la hipòtesi alternativa s'accepta a partir d'un valor de la significació superior a aquest punt crític. L'estadístic exacte de Fisher es defineix en la següent equació on A, B, C, D representen les cel·les; $\binom{n}{k}$ és el coeficient binomial i el símbol ! indica l'operador factorial.

Equació 6.- Estadístic Exacte de Fisher

$$p = \frac{\binom{A+C}{A} \binom{B+D}{B}}{\binom{N}{A+B}} = \frac{(A+B)! (C+D)! (A+C)! (B+D)!}{A! B! C! D! N!}$$

4.1.3.2.- Models de regressió simple i múltiple.

El següent pas a la realització de les correlacions ha estat la realització de regressions lineals i múltiples. Tot i que els models de regressió són utilitzats en altres àmbits científics per a realitzar prediccions i proves sobre la variabilitat de les variables definides com a dependents, en la present recerca es defugen de pretensions predictives dels models de regressió. En aquest sentit s'utilitzen els models de regressió per tal d'analitzar els efectes de les diferents variables territorials (explicatives) en el percentatge de residents creatius i de baixa especialització (definites com variables dependents). L'aplicació de les tècniques de regressió permetran definir de manera més clara els diferents efectes de les condicions de creativitat en la localització residencial dels treballadors creatius i

*4.1.3.- Tècniques estadístiques aplicades en l'anàlisi regional.**4.1.3.2.- Models de regressió simple i múltiple.*

de baixa especialització en el sistema urbà català (objectiu específic 2) i en els municipis turístics definir la seva singularitat en base a les diferències observades amb els municipis no turístics (objectiu específic 3).

Una regressió lineal es defineix com una tècnica estadística que cerca la relació entre dos variables i que es defineix, en la seva forma simple, en una recta amb la següent equació:

Equació 7.- Regressió Lineal Simple

$$Y = B_0 + B_1 X$$

On Y és la variable independent; B_0 és el punt de la recta talla l'eix vertical (constant); B_1 és el coeficient de regressió de canvi de la variable independent, i la X definida com a la variable independent. La regressió lineal pretén predir canvis en la variable dependent (Y) en base als efectes (B_1) provocats per la variable independent. Amb tot la utilització de les regressions en aquest treball no pretén predir el percentatge de, per exemple, treballadors creatius sinó descriure els efectes que les variables explicatives proposades tenen sobre la variable dependent.

L'ampliació lògica de la regressió lineal simple és la regressió lineal sent l'única diferència entre la simple i la múltiple l'existència de K variables explicatives. La regressió múltiple es defineix a partir d'una recta basada en la següent equació:

Equació 8.- Regressió Lineal Múltiple

$$Y = B_0 + B_1 X_1 + B_2 X_2 + \dots + B_k X_k + \epsilon$$

4.- Fonts, dades i tècniques

On Y continua sent la variable dependent; B_0 és el punt de la recta que talla l'eix vertical (constant); B_k són els coeficients de regressió de les diferents variables explicatives i X_k són les variables explicatives i ϵ és l'error.

A banda dels efectes de les variables mesurats en els coeficients de regressió, en el cas d'aquest estudi en tant que no utilitzem les rectes de regressió, hem utilitzat un segon coeficient que mesura l'efecte de les variables explicatives: els coeficients de regressió estandarditzats o betes tipificades. Els coeficients de regressió a l'estar expressats en la mateixa unitat que la variable independent té una interpretació difícil en els models múltiples. En canvi, els coeficients tipificats o betes tipificades es distribueixen entre -1 i 1 mostrant un efecte superior a mesura que el valor s'aproxima a 1. Així, per tal de poder interpretar de manera més senzilla els efectes de les variables independents sobre les dependents i no de generar prediccions, en aquest treball, es presenten en els models de regressió les betes tipificades.

Un altre de les dades que calcula la tècnica de la regressió és el coeficient de determinació o bondat d'ajust del model. El coeficient de determinació (R^2) és defineix com el quadrat del coeficient de correlació i expressa la variabilitat de la variable dependent explicat mitjançant el model de regressió. El coeficient de correlació s'expressa mitjançant un valor comprés entre 0 i 1, sent 1 una explicació total (100%) de la variabilitat de la variable dependent. En altres paraules, un model de regressió amb un coeficient de correlació de 0,999 explica la totalitat de la variabilitat de la variable dependent mitjançant les variables explicatives introduïdes en el model. Tot i mostrar els coeficients de determinació dels models calculats, no es posa especial èmfasi en ells en tant que l'objectiu dels models de regressió d'aquesta tesi és explicar els efectes de les variables,

4.1.3.- Tècniques estadístiques aplicades en l'anàlisi regional.

4.1.3.2.- Models de regressió simple i múltiple.

sense tenir gaires pretensions a demostrar la capacitat explicatives dels models presentats en tant que s'accepta que la localització de treballadors en municipis no pot ser explicada únicament per variables quantitatives de caire censal.

Tant els coeficients de regressió, els coeficients de regressió estandarditzats (betes tipificades), la constant com els coeficients de determinació tenen un nivell crític de significació. Per tal de conèixer el nivell de significació dels coeficients de regressió s'obté un estadístic t amb distribució de probabilitat t de Student per tal de conèixer si la variable dependent i independent estan relacionades significativament. En aquest treball s'han definit quatre nivells de significació, tots ells per sobre del 90% ($p < 0.1$) que seria el menys significatiu. A aquest primer nivell de significació segueix un segon al 95% ($p < 0.05$), un tercer al 99% ($p < 0.01$), i un darrer al 99,99% ($p < 0.001$). Els diferents coeficients s'han classificat en aquests quatre intervals de significació.

Per als models presentats en la present tesi s'han comprovat els quatre supòsits de la tècnica de la regressió lineal:

1/ La independència: els residus constitueixen una variable independent aleatòria. Aquest fet s'ha comprovat a partir de l'estadístic de Durbin-Watson que mesura l'autocorrelació dels residus i en que en tots els models ha estat, com ha de ser per aconseguir el supòsit, al voltant de 2.

2/ Linealitat: L'equació de la recta de regressió és lineal

3/ Homocedasticitat: La variança dels residus és constant per cada valor dels residus.

4/ Normalitat: Els residus es distribueixen seguint una distribució normal.

4.- Fonts, dades i tècniques

5/ Co-linealitat: S'han calculat estadístics de tolerància i d'inflació de la variança (FIV) per tal de comprovar que les variables no es tan linealment relacionades entre elles.

En darrer terme, de les regressions lineal plantejades s'han analitzat també els residus. Els residus es defineixen com la diferència existent entre els valors esperats (o pronosticats) pels models i el valor real observat. Els residus es defineixen segons la següent equació:

Equació 9.- Càlcul dels residus

$$Residus = Y_t - \hat{Y}_t$$

On Y és el valor del valor observat real i \hat{Y} el valor dels residus esperats.

En aquest treball l'anàlisi residual s'ha materialitzat de dues maneres:

1/ Anàlisi visual dels residus mitjançant gràfics de dispersió que combinen en l'eix Y l'evolució percentual dels treballadors creatius i en l'eix X el valor dels residus tipificats (classificats segons la seva desviació estàndard i no pel seu valor calculat per tal de fer més intel·ligible el gràfic). En aquests gràfics es poden observar les tendències dels tipus de ciutats en relació a l'evolució real i l'esperada (complementant així l'objectiu específic 1)

2/ Mapes territorials de residus on s'ha representat el valor del residu per a cada municipi que ha tingut les condicions per tal d'entrar en els models de regressió (complementant, també, l'objectiu específic 1).

4.1.4.- Caracteritzant els municipis turístics.

La construcció d'una tipologia de municipis turístics amb els municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya és l'objectiu operatiu 3 de la recerca. La

4.1.4.- *Caracteritzant els municipis turístics.*
4.1.3.2.- *Models de regressió simple i múltiple.*

construcció d'aquesta tipologia ha de permetre classificar els municipis turístics catalans en tres categories turístiques depenent de l'oferta d'allotjament que contenen. A partir de l'assoliment d'aquest objectiu operatiu es podran desenvolupar les tasques adients per tal d'assolir objectius específics, concretament, el tercer (la singularitat dels municipis turístics), el quart (la caracterització de l'evolució dels municipis turístics catalans), el cinquè (la definició sociodemogràfica dels treballadors creatius i baixa especialització residents en diferents tipus de municipis) i el sisè (l'anàlisi dels diferents grups de treballadors en quant a les diferències existents en la tria i les preferències residencials en els municipis turístics definits). D'altra, l'assoliment d'aquest objectiu operatiu permetrà iniciar els treballs per tal de definir els sub-sistemes amb nucli turístic i perifèria turística i no turística (objectiu operatiu 4).

Així, per tal de classificar els municipis amb activitat turística s'ha emprat una aproximació basada en l'oferta d'allotjament turística absoluta dels municipis catalans de més de 1.000 habitants. Les dades utilitzades són de dues característiques de l'oferta turística: les places reglades existents en els municipis (hotels, càmpings i establiments rurals); i, les places de segona residència existents en cada municipi (taula 4.18). La complementació dels dos criteris ha permès generar la tipologia de municipis turístics amb tres categories i classificar els 70 municipis inclosos dins els criteris establerts en: 5 municipis especialitzats (més de 15.000 places reglades i més de 15.000 places de segona residència); 23 municipis vacacionals (més de 15.000 places de segona de residència i menys de 15.000 places reglades); i, 43 municipis diversificats (més de 5.000 places reglades o de segona residència) (taula 4.19). Barcelona, degut a les seves característiques especials de ciutat turística però amb una naturalesa

4.- Fonts, dades i tècniques

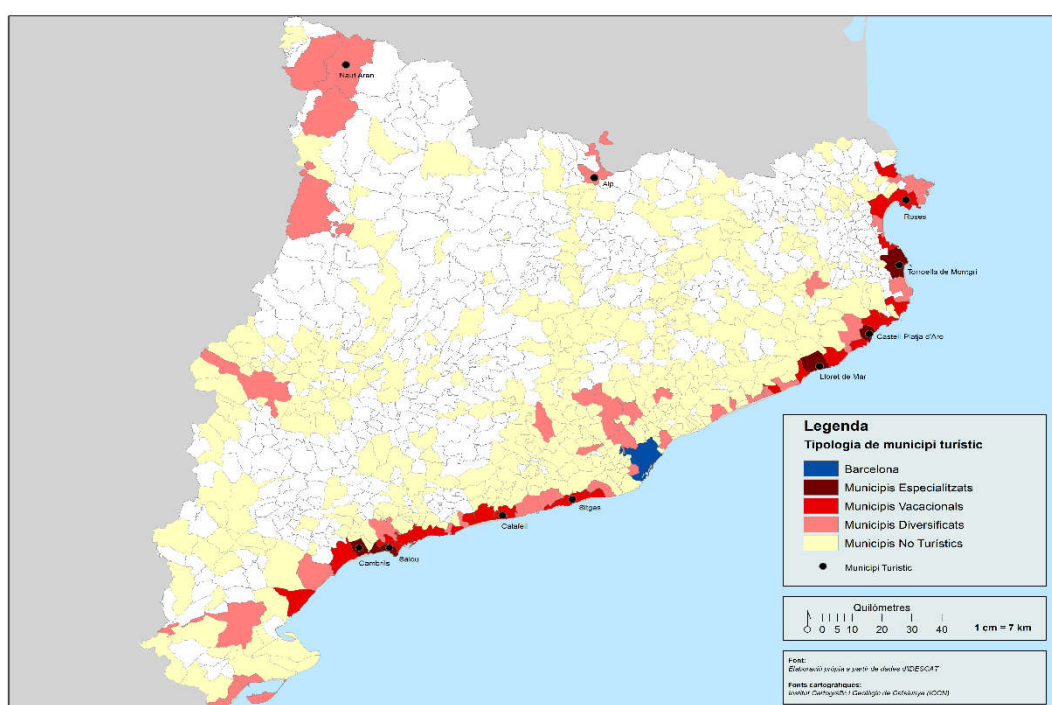
diferent que la resta dels municipis degut a la seva grandària, no ha estat inclosa en les categoritzacions turístiques. En el mapa 4.9 es mostra la localització dels municipis turístics segons la seva tipologia.

Taula 4.18.- Criteri de places reglades (hotels, càmpings i establiments rurals) i places de segona residència

Tipus	Criteri	Tipologia
Places reglades	>15.000 places reglades	A. Hotelers Especialitzats
	Entre 5.000 i 15.000 places reglades	B. Hotelers d'intensitat mitjana
	> 5.000 places reglades	C. Hotelers de baixa intensitat
Residencial	>15.000 places de segona residència	A. Vacacionals Especialitzats
	Entre 5.000 i 15.000 places de segona residència	B. Vacacionals d'intensitat mitjana
	<5.000 places de segona residència	C. Vacacionals de baixa intensitat

Taula 4.19.- Tipologia de municipis turístics

Tipologia	Tipologia Hotelera	Tipologia Segona Residencia	Criteri	N (municipis)
Especialitzats	A	A	>15.000 places d'hotel i >15.000 places segona residència	5
Vacacionals	B, C	A	>15.000 places de segona residència i <15.000 places hoteleres	22
Diversificat	B, C	B, C	>5.000 places hoteleres o de segona residència	43
No Turístics Barcelona	Municipis que no pertanyen a cap de les anteriors. Tractada de manera separada			395 1

Mapa 4.9.- Localització dels municipis turístics catalans**4.2.- El treball de camp: la recollida de dades a nivell comarcal**

Per tal de conèixer les característiques socio-demogràfiques dels residents creatius i dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització en l'àmbit del Penedès Marítim (objectiu específic 5) i les seves valoracions envers la tria i les preferències residencials (objectiu específic 6); ha calgut recollir les dades mitjançant un treball de camp. La realització del treball de camp, a partir de la tècnica de l'enquesta per qüestionari, ha permès obtenir dades de qualitat per tal d'assolir els dos objectius específics i donar resposta a les hipòtesis parcials formulades en relació aquests objectius: l'existència d'una diferència socio-demogràfica i de valoració de les preferències residencials entre els treballadors creatius i els de baixa especialització (hipòtesi parcial 5); i,

4.- Fonts, dades i tècniques

l'establiment dels determinants residencials, segons el tipus de municipis turístic, per ambdós grups de treballadors residents.

4.2.1.- Desenvolupament del procés de recollida de dades.

L'enquesta va ser realitzada mitjançant entrevistes personals al grup seleccionat com a mostra representativa dels municipis del Penedès Marítim. Els municipis del Penedès Marítim (Calafell, Cubelles, Cunit, el Vendrell, Sant Pere de Ribes, Sitges i Vilanova i la Geltrú) tenen una sèrie de característiques que les defineixen tant des del punt de vista urbà, metropolitana i turístic.

Són municipis petits (Cunit, Cubelles i Calafell), mitjans (el Vendrell, Sant Pere de Ribes i Sitges) i grans (Vilanova i la Geltrú). Són municipis situats, a priori, en diferents corones metropolitanes de Barcelona (Vilanova i la Geltrú i Sitges, en la segona; la resta en la tercera); que conformen un sub-sistema metropolitana primari (amb centre a Vilanova i la Geltrú) que al mateix temps està conformat per dos sub-sistemes urbans secundaris (amb centres al Vendrell i la mateixa Vilanova i la Geltrú). Són, també, municipis turístics vacacionals (Calafell, Cunit, el Vendrell i Sitges) i diversificats (Vilanova i la Geltrú, Sant Pere de Ribes i Cubelles) que conformen dues turístiques al nord de la Costa Daurada (els municipis del Baix Penedès) i metropolitana (els municipis del Garraf).

4.2.1.1.- El qüestionari

Les preguntes del qüestionari van ser definides a partir d'altres experiències anteriors d'investigadors (Rao i Dai 2016; Coulter i Scott 2015; Frenkel et al 2013; Martin-Brelot et al 2010; Trip 2007; McCann 2004; Rogerson 1999; entre molts altres). En l'Annex 1 es pot consultar la totalitat del qüestionari.

Es van definir quatre objectius clau a aconseguir mitjançant les informacions obtingudes mitjançant l'enquesta per qüestionari (objectiu operatiu 6):

1.- Descriure si hi ha tendències diferents entre els treballadors creatius i no creatius en el moment de triar residència.

2.- Dibuixar l'impacte de les diferents T's en el moment de la tria residencial.

3.- Comprovar si a nivell micro els creatius segueixen la tendència de buscar i valorar la tolerància, el talent, la tecnologia i equipaments.

4.- Definir els fets concrets que valoren els creatius en el moment de la tria residencial.

El qüestionari va ser dividir en cinc blocs de preguntes, agrupades per les característiques de les informacions conteses en elles (taula 4.20).

Taula 4.20.- Blocs temàtics del qüestionari

Bloc	Temàtica	Exemples	Tipus de Resposta
A	Preguntes de Cribatge	Municipi i Barri de residència	Nominal
B	Tria residencial	Valoració del preu i les prestacions de l'habitatge; de la taxa d'impostos; de les distàncies a serveis públics (escoles, serveis sanitaris), a infraestructures de mobilitat.	Likert 1-7
C	4 T's	Valoració de tenir veïns joves, homosexuals, amb el mateix nivell educatiu o econòmic; accés a espais de recerca; accés a infraestructura tecnològica; satisfacció amb restaurants, botigues.	Likert 1-7
D	Place Attachment, Quality of Place	Consciència sobre la seguretat del barri; identificació amb la comunitat; visió com a foraster; estil de vida	Likert 1-7
E	Preguntes sociodemogràfiques	Edat, Estudis, Propietat, preu i tipus de l'habitatge, Residència anterior; ideologia, classe social subjectiva	Nominal.

4.- Fonts, dades i tècniques

4.2.1.2.- La Mostra

La mostra es va calcular en base a la totalitat de la població ocupada del Penedès Marítim (objectiu operatiu 5) en tant que eren els treballadors els que ens interessava entrevistar. Es va assumir un marge d'error del 5% i es va assumir la probabilitat d'un 50% per a encerts/ errades dels individus enquestats. En tant que la grandària de l'univers era conegut (la població ocupada) la formula emprada per tal de calcular la mida de la mostra representativa va ser la següent:

$$n = \frac{N \cdot Z_{\alpha}^2 \cdot p \cdot q}{d^2 \cdot (N - 1) + Z_{\alpha}^2 \cdot p \cdot q}$$

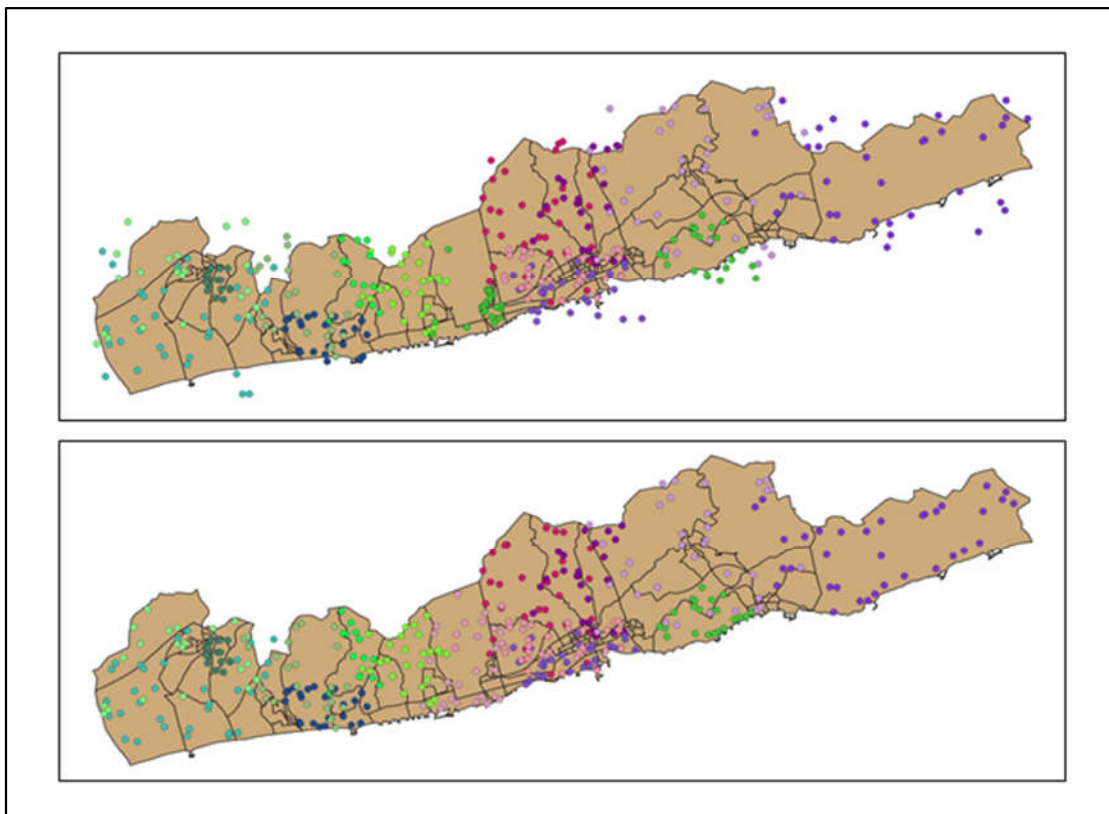
On N és la mida de la població coneguda (la població ocupada); Z el nivell de confiança (95%); p la probabilitat d'èxit (0,5); q la probabilitat d'error (0,5); i d la probabilitat d'error (5%). Els resultats de la mostra per al conjunt del Penedès Marítim va ser el següent:

$$\frac{81770 \cdot 0.95_{\alpha}^2 \cdot 0.5 \cdot 0.5}{0.05^2 \cdot (81770 - 1) + 0.95 \cdot 0.5 \cdot 0.5} = 396$$

El següent pas va ser decidir on realitzar les enquestes. Per tal de realitzar la presa de decisió, es va realitzar un procés de distribució aleatòria de punts mitjançant el *software* d'investigació geogràfica QGIS. En primer lloc es va calcular el nombre d'enquestes per a cada municipi relacionant el percentatge relatiu del total de població ocupada de cada municipi amb les 396 enquestes calculades amb la mostra. Posteriorment, es van distribuir els 396 punts que representaven les enquestes en una capa vectorial amb els municipis del Penedès Marítim; posteriorment, mitjançant la tècnica de proximitat d'elements, es van classificar en el municipi més proper els punts que aleatòriament van quedar fora dels límits municipals o bé havien estat situats en la Mar Mediterrània

(Figura 4.2). En aquest procés, es va mantenir l'aleatorietat dels punts malgrat que superessin els límits de cada un dels municipis.

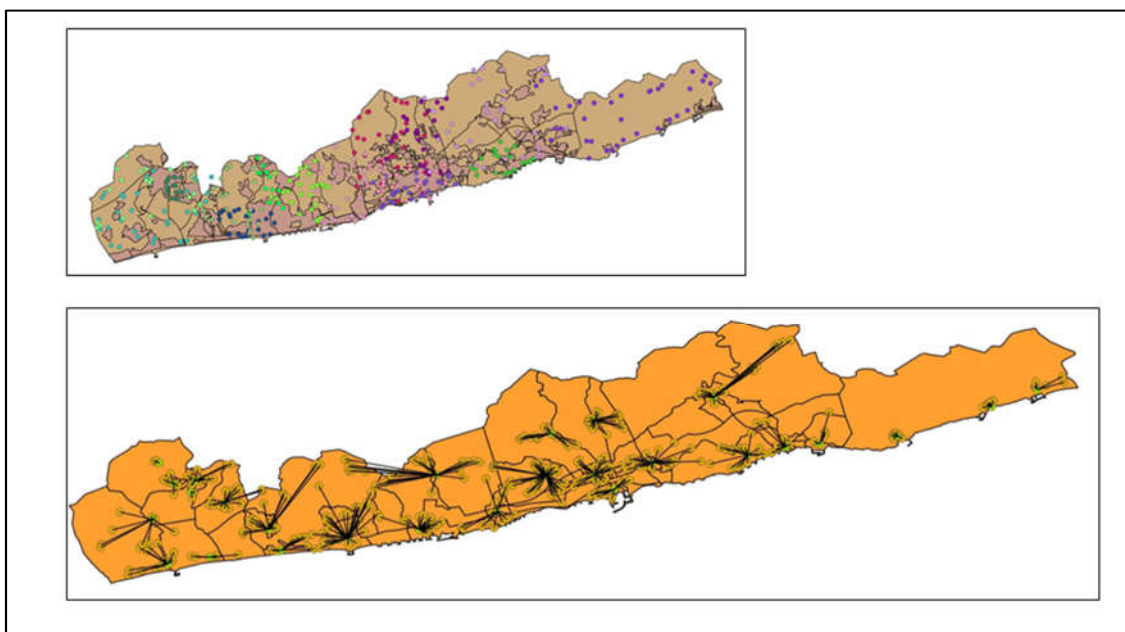
Figura 4.2.- Distribució aleatòria de les enquestes i concentració en els límits municipals

El següent pas introduir les zones urbanitzades en tant que molts punts quedaven en zones no urbanes: enquestar individus sobre la tria residencial en zones no urbanitzades, a més de difícil i costós, perdia gairebé tot el sentit. En aquest sentit es van generar centroides per als polígons que representaven les zones urbanitzades (Figura 4.3). Cada punt aleatori d'enquesta va ser relacionat amb un dels centroides

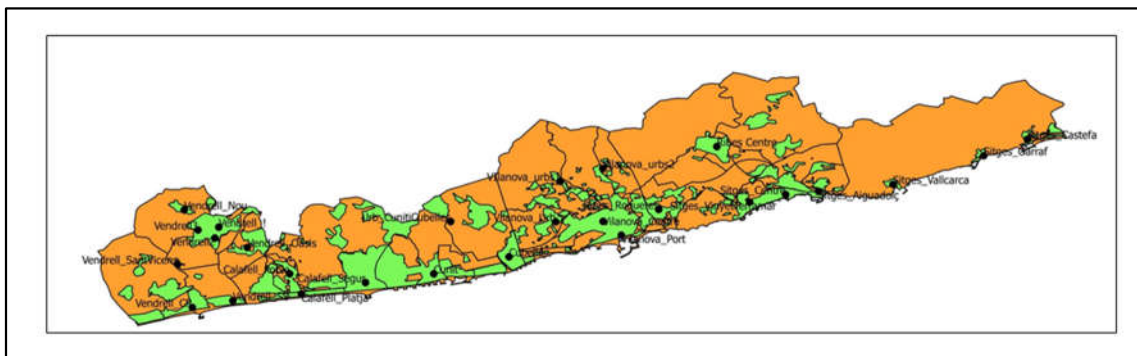
4.- Fonts, dades i tècniques

Figura 4.3.- Proximitat a les zones urbanes i creació de hubs

Es van generar, a partir dels centroides, diferents punts d'enquesta (Figura 4.4). Ara bé, molts d'aquests punts d'enquesta, com s'observa en la figura 2 tenien un nombre escàs d'enquestats augmentant el temps temporal i econòmic de la realització de les entrevistes. D'altra banda, existien punts molt pròxims entre ells: en el cas del Vendrell, fins a tres punts d'enquesta estaven situats en el nucli històric del municipi.

Figura 4.4.- Punts d'enquesta

4.1.4.- *Caracteritzant els municipis turístics.*4.2.1.2.- *La Mostra*

En col·laboració amb l'organització encarregada de dur a terme l'enquesta es va decidir simplificar els punts d'enquesta als punts més centrals dels diferents municipis però tenint com a base els punts generats aleatòriament. A la taula 4.21 es mostren el nombre de punts finals situats dins els límits administratius, el nombre calculat en relació a la mostra i la seva relació amb el percentatge de població ocupada. La relació és pràcticament lineal en la major part dels municipis excepte a Sant Pere de Ribes, on existeix un decalatge de més de cinc punts percentuals entre el nombre d'enquestes a realitzar i el seu pes en el global de la població ocupada.

Taula 4.21.- Càlcul final de les enquestes per municipi

Municipi	Enquestes (n)		% Enquestes		Població (%)
	Proposta	Mostra	Propo.	Mostra	
El Vendrell	70	72	17.5	18.1	17.1
Calafell	60	61	15.1	15.4	11.7
Cunit i Cubelles	58	57	14.6	14.3	12.3
Vilanova	116	117	29.9	29.5	31.4
Ribes	36	35	9.0	8.8	13.5
Sitges	60 (56)	54	14.4	13.6	13.4
Total	400 (396)	396	100	100	100

Com es pot veure a la taula 4.22, el nombre de creatius i treballadors de baixa especialització entrevistats és superior al percentatge de creatius residents en el Penedès Marítim, mentre que el nombre d'altres treballadors és inferior. El marge d'error per al conjunt de treballadors del Penedès Marítim és situa en un 4,8%, percentatge que s'eleva, en el pitjor dels casos al 10% per als treballadors de baixa especialització. El marge de confiança del resultat de les enquestes és d'almenys, el 90% valor que ofereix molta seguretat estadística.

En tant que l'objectiu de l'enquesta és caracteritzar els grups de treballadors en diferents àmbits de la seva vida, malgrat existir aquests marges d'error es

4.- Fonts, dades i tècniques

considera positiu l'existència de la sobre-representació tant de treballadors creatius com dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització.

Taula 4.22.- Representació dels grups de treballadors al Cens 2011 i l'enquesta.

Tipus de treballadors	Cens		Enquesta		
	N	% Ocupats	N	% Enquesta	Marge d'Error (%) (p=q=0.5)
Creatius	17.110	20.93	149	36.9	8
Baixa Especialització	14.215	17.39	87	21.5	10
Resta	54.402	61.6	168	41.6	7.5
Univers (població ocupada)	81.770	100	409	100	4.8

Malgrat que la mostra representativa sobre la població ocupada dels municipis del Penedès Marítim es calculés per al global dels municipis; els marges d'error segons la tipologia de municipi turístic són acceptables (taula 4.23) per a realitzar una anàlisi centrada tant en els municipis turístics vacacionals (per als quals l'error es situa en el 6.6%) com per als municipis turístics diversificats (on l'error és sensiblement superior, situant-se en el 7.1%). Per l'anàlisi dels resultats obtinguts per sistema de municipis turístics obtenim uns marges d'error entorn el 6,8% als municipis del sistema turístic del Baix Penedès i del 6,2% en el cas dels municipis turístics del Garraf; uns marges d'error acceptables en els dos casos.

4.1.4.- *Caracteritzant els municipis turístics.*4.2.1.3.- *Desenvolupament del procés de recollida de dades.***Taula 4.23.- Marges d'Error de la mostra segons tipologia municipal**

Marges d'Error de	Cens		Enquesta		
	N	% Ocupats	N	% Enquesta	Marge d'Error (%) (p=q=0.5)
Vacacionals	37.600	46%	217	53%	6.6
Diversificats	44.170	54%	190	47%	7.1
Baix Penedès	25.144	31%	157	38%	6.8
Garraf	56.626	69%	250	62%	6.2
Penedès Marítim	81.770	100%	407	100%	4.8

4.2.1.3.- *Desenvolupament del procés de recollida de dades.*

La realització de l'enquesta va ser encarregada a l'Observatori de Turisme del Parc Científic i Tecnològic de Turisme i Oci de Catalunya de Vila-Seca (avui, Departament d'Innovació Turística d'Eurecat). En un primer moment l'enquesta havia de ser executada durant les dos darreres setmanes de setembre de l'any 2017. Finalment, l'enquesta es va planificar per al mes de novembre del mateix any, duent-se a terme entre el dimecres 15 de novembre i el dissabte de 25 de novembre en horaris alterns de matí i tarda.

El qüestionari va ser realitzat de manera presencial, en llengua catalana i castellana, per part de tres enquestadors, que registraven les respostes dels individus mitjançant aparells informàtics (tablets). A les tablets les enquestes es realitzaven mitjançant el programa informàtic *Snaps Surveys*. Cada un dels tres enquestadors va dedicar 56 hores, 168 hores en total, per tal d'aconseguir un total de 409 respostes, de les quals 407 van ser considerades vàlides.

4.- Fonts, dades i tècniques

Durant la realització de les enquestes es van reportar, principalment, quatre grans problemàtiques:

1/ Els individus enquestats, a més de respondre a les preguntes plantejades, aprofitaven per a xerrar sobre altres temes.

2/ La importància del temps meteorològic en tant que les baixes registrades durant els dies de realització de l'enquesta feia que els enquestats no volguessin ser entrevistats en les darreres hores de la tarda.

3/ La situació política del país i la creença en molts casos que les preguntes sociodemogràfiques amagaven quelcom més.

4/ La formulació de les preguntes de les preguntes amb la fórmula "Assenyali la importància de les següents afirmacions...." va ser canviada per la fórmula " Per a vostè és important tenir...." en tant que comportava equivocacions interpretatives a l'enquestat.

4.2.2.- Estructuració de les dades recollides: tabulació i manipulació.

El fitxer de resultats va ser entregat en format *excel* (.xlsx) que va ser transformat al moment en un fitxer *SPSS* (.sav) software utilitzat per a l'anàlisi de les dades. Es tabulen els resultats per tal de poder realitzar l'anàlisi tant descriptiu (per exemple etiquetant i codifiquen els municipis de residència o els estudis) com l'anàlisi exploratori (creació de variables dicotòmiques i *dummys*) per tal de insertar-les en els models de regressió logística. A la taula 4.24 es mostren les manipulacions de les variables donades durant el procés de tabulació de les dades.

4.2.2.- Estructuració de les dades recollides: tabulació i manipulació.

4.2.1.3.- Desenvolupament del procés de recollida de dades.

Taula 4.24.- Processos executats en la tabulació i manipulació de les dades de l'enquesta per qüestionari

Manipulació	Descripció de la tabulació
Transformació d'escalles Likert	Transformació de les respostes a escales ordinals 1-7. Es respecten les respostes NS/NC Es categoritzen com a valors perduts l'absència de respostes.
Construcció de les categories de treballadors	Classificació de les ocupacions en cinc grups: Súper Creatius, Bohemis, Professionals, Baixa Especialització i Resta
Agregació de les categories ocupacionals	Es generen dues categories agregades (Creatius i Baixa Especialització) mantenint la categoria resta.
Tabulació dels llocs de residència	Es tabulen els llocs de residència (1= Calafell; 2= Cubelles; 3= Cunit; 4= el Vendrell; 5= Sant Pere de Ribes; 6= Sitges; i, 7= Vilanova i la Geltrú
Tabulació dels barris de residència	Es tabulen els barris de residència seguint la categorització anterior (>11 Calafell; >20 Cubelles; >30 Cunit; >40 el Vendrell, >50 Sant Pere de Ribes; >60 Sitges; >70 Vilanova i la Geltrú
Agregació de municipis segons tipologia urbana i turística	Municipis Petits (1, 2 i 3) = 1 Municipis Mitjanes (4, 5 i 6) = 2 Municipis Grans (7) = 3 Municipis Vacacionals (1,3,4,6)=1 Municipis Diversificats (2,5 i 7)=2
Tabulació dels llocs de treball i de procedència	Es segueix la següent regla classificatòria: 1-7: Municipis del Penedès Marítim >100: Municipis de la resta del Penedès >400: Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona >450 Municipis del Camp de Tarragona >470: Altres municipis de Catalunya >600: Municipis de l'Estat Espanyol >800: Municipis estrangers
Tabulació dels anys d'arribada de forma agregada	<1990: 1 Entre 1991 i 2000: 2 Entre 2001 i 2010: 3 >2011: 4
Transformació de les variables <i>likert</i> en dicotòmiques	1-4: No M'importa = 0 5-7: M'importa = 1

4.- Fonts, dades i tècniques

Transformació de variables sociodemogràfiques en variables dummies	<p>Exemple:</p> <p>V1:</p> <p>Estudis universitaris = 1 No estudis secundaris = 0</p> <p>V2:</p> <p>Estudis secundaris = 1 No estudis secundaris = 0</p> <p>V3:</p> <p>Estudis Primaris = 1 No estudis primaris = 0</p>
Extracció de components principals	Aplicació de l'anàlisi factorial amb extracció per components principals i rotació <i>varimax</i> .
Transformació de les variables factorials	Transformació de les variables factorials contínues en variables dicotòmiques.

4.2.3.- Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari

La recollida de les dades de forma òptima (objectius operatius 5 i 6) va ser només una de les parts realitzades per tal d'assolir els objectius específics 5 i 6. Un cop recollides les dades, tabulades i manipulades i amb la construcció de la base de dades neta i preparada per ser analitzada, s'han aplicat diverses tècniques estadístiques per, ara sí, conèixer si existeixen diferències significatives entre els grups de treballadors creatius i d'ocupats en professions de baixa especialització residents en els municipis turístics estudiats tant a nivell socio-demogràfic com en les preferències i tria residencial (objectiu específic 5) i en els seus determinants d'elecció residencial (objectiu específic 6). A tal efecte, sobre les dades recollides en l'enquesta s'han aplicat un seguit de tècniques com l'anàlisi de la fiabilitat de les respostes; les proves d'associació entre variables a partir dels estadístics Xi Quadrat i Estadístic Exacte de Fisher; proves de diferència significativa en les mitjanes i rangs (ANOVA i proves U de Mann-Whitney, H de Kruskal-Wallis i proves *post-hoc* mitjançant la prova HSD de

4.2.3.- Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari

4.2.3.1.- Anàlisi de la fiabilitat de les respostes.

Tukey); la reducció de dimensions mitjançant l'extracció de components principals i les regressions logístiques.

4.2.3.1.- Anàlisi de la fiabilitat de les respostes.

L'anàlisi de la fiabilitat de les respostes, malgrat no estar relacionada amb cap dels objectius específics ni hipòtesis plantejades ha estat realitzada per tal de comprovar que les dades recollides a partir de l'enquesta eren fiables i vàlids (González i Pazmiño 2015) i els individus enquestats no "havien respost per respondre". Així, per tal de validar la confiança en el qüestionari com a instrument idoni s'ha utilitzat la prova de fiabilitat α (*alpha*) de Cronbach inclosa en el paquet estadístic SPSS. L'alpha de Cronbach es defineix en la següent equació:

Equació 10.- Alpha de Cronbach

$$\alpha = \frac{Kp}{1 + (p(k - 1))}$$

on k és el nombre d'ítems i p és el promig de les correlacions lineals entre cada ítem.

L'estadístic alpha de Cronbach es distribueix entre els valors compresos entre 0 i 1, representant el valor màxim d'1 la màxima fiabilitat de l'escala. En el cas de la present tesis es comprova la validesa del qüestionari, definint el mínim acceptable en un valor α de 0.7 (Bojórquez et al 2013).

El resultat de la prova α de Cronbach es presenta mitjançant tres taules: una primera on es mostra el valor de l'estadístic i els elements introduïts provinents del qüestionari (taula 4.23); una segona on es mostren els estadístics de l'escala resultant (mitjana, variança i desviació típica) (taula 4.24); i, una tercera on es mostren les correlacions entre els ítems i el total de l'escala en el cas que l'ítem

4.- Fonts, dades i tècniques

fos remogut de l'anàlisi (taula 4.25). En aquesta darrera taula es mostra el nou valor de l'estadístic sense introduir l'ítem. Els pocs canvis observats amb l'eliminació dels ítems introduïts porten a considerar com a vàlida i fiable les respostes dels individus al qüestionari. En altres paraules, els individus no han respost per respondre.

El valor de l' α de Cronbach per als trenta-nou elements inclosos en l'enquesta per qüestionari és de .844 (taula 4.25). La fiabilitat de les respostes es considera acceptable i lògica a partir d'un valor de l'estadístic de Cronbach superior a 0.700; conseqüentment, es considera que els individus que han respost a l'enquesta per qüestionari ho han fet de manera lògica i coherent, i que per tant, el tractament de les dades és adient.

Taula 4.25.- Fiabilitat de les Respostes

α de Cronbach	Elements
.844	39

A la taula 4.26 es mostren els principals estadístics de l'escala generada per la combinació dels trenta nou elements de l'enquesta per qüestionari; mentre que la taula 4.27 mostra la variació dels mateixos estadístics si s'elimina l'ítem. Tant la variació de l' α Cronbach com de les mitjanes i la variança de l'escala són mínimes en eliminar qualsevol dels ítems de l'enquesta per qüestionari. En conseqüència, es decideix no eliminar cap dels ítems de l'anàlisi estadístic de la informació recollida per l'enquesta per qüestionari.

4.2.3.- Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari
 4.2.3.1.- Anàlisi de la fiabilitat de les respostes.

Taula 4.26.- Estadístics de l'escala generada pel test α de Crombach

Mitjana	Variança	Desviació Típica	N elements
195,72	714,69	26,73	39

Taula 4.27.- Variació dels estadístics de l'escala de Crombach en eliminar l'ítem

Variable (ítem)	Mitjana de l'escala si s'elimina l'element	Variança de l'escala si s'elimina l'element	Correlació elemento-total corregida	Correlació múltiple al quadrat	Alfa de Cronbach eliminant l'element
<i>foraster_visio</i>	193,54	720,62	-0,09	0,28	0,85
<i>like_immi</i>	191,73	705,52	0,09	0,41	0,85
<i>nice_neigh</i>	189,91	704,02	0,12	0,33	0,84
<i>life_mun</i>	191,82	680,53	0,23	0,49	0,84
<i>techo_infra</i>	189,45	702,26	0,17	0,27	0,84
<i>safe_neigh</i>	188,98	708,36	0,18	0,22	0,84
<i>outlife_satis</i>	189,52	703,43	0,19	0,32	0,84
<i>like_grans</i>	191,06	698,62	0,21	0,43	0,84
<i>Preu Habitatge</i>	189,32	700,44	0,22	0,31	0,84
<i>import_ecolevel</i>	191,91	692,32	0,23	0,37	0,84
<i>simlifestyle_acces</i>	190,35	694,11	0,23	0,33	0,84
<i>like_young</i>	191,03	694,23	0,24	0,40	0,84
<i>rest_satis</i>	190,36	692,94	0,25	0,35	0,84
<i>like_gay</i>	191,10	697,19	0,25	0,38	0,84
<i>Distància a la platja</i>	190,62	684,00	0,27	0,25	0,84
<i>community_iden</i>	190,65	678,83	0,31	0,52	0,84
<i>Properia autopiastes</i>	191,57	676,44	0,32	0,36	0,84
<i>no_off_edu</i>	189,83	686,88	0,32	0,49	0,84
<i>possibilitat d'accedir peatonalemnt als llocs</i>	189,88	683,13	0,32	0,33	0,84
<i>sport_inf_satis</i>	189,97	689,25	0,34	0,46	0,84
<i>edu_level</i>	189,57	686,07	0,34	0,50	0,84
<i>Viure en un city mitjana</i>	190,55	678,40	0,34	0,34	0,84

4.- Fonts, dades i tècniques

La família viu aquí	191,35	663,05	0,35	0,51	0,84
shops_satis	189,99	684,77	0,36	0,41	0,84
Prestacions	189,70	684,16	0,38	0,39	0,84
Habitatge					
place_autoreali	190,80	672,80	0,36	0,62	0,84
Distància treball	190,84	667,06	0,36	0,47	0,84
research_acce	190,25	676,73	0,39	0,38	0,84
Treballar aquí	191,03	660,65	0,39	0,49	0,84
network_acce	190,56	674,83	0,39	0,41	0,84
Habitatges per comprar	191,54	663,23	0,39	0,31	0,84
Hi ha open spaces	189,96	674,01	0,45	0,43	0,84
Amics viuen aquí	191,73	659,85	0,43	0,55	0,84
Properia Urban Bus	191,13	656,92	0,45	0,61	0,84
Distància escoles	190,91	657,60	0,47	0,57	0,84
Distància centre urbà	190,81	660,38	0,49	0,49	0,84
Existència carrils bici	191,79	653,70	0,48	0,62	0,84
Impostos més baixos	191,65	647,53	0,52	0,53	0,83
Distància serveis sanitaris	190,45	655,61	0,57	0,67	0,83

4.2.3.2.- Proves d'associació i diferència significativa entre variables.

Per tal de cercar diferències significatives en les condicions sociodemogràfiques dels grups de treballadors definits en la recerca (objectiu específic 5), en el tractament de les dades recollides a partir del qüestionari s'han realitzat dos tipus diferents proves d'associació depenent de la naturalesa de les variables: allà on les variables eren de naturalesa qualitativa (per exemple estudis) s'han testejat les hipòtesis nul·les a partir de tècniques basades en Xi Quadrat i, en els casos on no es compleixen les condicions necessàries d'aquesta distribució, a partir de l'estadístic Exacte de Fisher (veure apartat 4.1.4.1 per tal d'una explicació més concreta d'aquests estadístics); en el cas de les variables quantitatives contínues

4.2.3.- *Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari*4.2.3.2.- *Proves d'associació i diferència significativa entre variables.*

s'han realitzat les proves basades en la tècnica de la ANOVA d'una direcció, i per discernir diferències significatives entre els diferents grups de treballadors, la prova post-hoc basada en l'estadístic HSD (Honest Significance Difference) de Tukey.

Ús de la ANOVA d'una direcció

L'ANOVA ha estat utilitzada per cercar diferències significatives en les variables de caire quantitatiu continu en els diferents grups de treballadors, en aquells casos en el que era possible aplicar la tècnica: variables amb una distribució normal i homocedàstica on no existeix limitació per l'aplicació de proves paramètriques (variables com l'edat, l'any d'arribada, el valor de l'habitatge o les puntuacions factorials derivades de la reducció de dimensions). La ANOVA d'una direcció és defineix com a una prova de diferència significativa de les mitjanes basada en l'anàlisi de la variança. El nivell crític de significació va ser definit al 90% ($p < 0.1$) per sota de la qual es considera que la diferència en la mitjana és significativa.

El càlcul de l'estadístic F, que mostra l'acceptació de les hipòtesis nul·les sempre i quan sigui significativament diferent a 1, es defineix en la següent equació:

Equació 12.- Estadístic F de la prova ANOVA

$$F = \frac{MS_i}{MS_j}$$

Sent MS_i i MS_j les variàncies de les diferències entre les poblacions intergrups (MS_i) i entre grups (MS_j). A la seva vegada les variàncies es calculen mitjançant l'expressió:

4.- Fonts, dades i tècniques

Equació 13.- Variances intergrups, entregrups i total de l'ANOVA

$$MSi = \frac{(\sum_{k=1}^K n_k (\bar{X}_k - \bar{X})^2)}{K - 1}$$

$$MSj = \frac{(\sum_{k=1}^K \sum_{j=1}^{n_k} (\bar{X}_{kj} - \bar{X}_k)^2)}{N - K}$$

$$MS_T = \frac{(\sum_{k=1}^K \sum_{j=1}^{n_k} (\bar{X}_{kj} - \bar{X})^2)}{N - 1}$$

On K indica el nombre de grups de treballadors; N el nombre de total de resultats i \bar{X} les mitjanes dels subgrups de població.

HSD de Tukey

L'existència de tres grups on es realitzen les proves de diferència entre els grups pot amagar diferències entre grups. Amb l'objectiu d'esclarir aquestes possibles diferències s'han realitzat proves post-hoc tant per l'ANOVA d'una via. Per l'ANOVA s'ha emprat l'estadístic HSD (Honest Significant Difference en anglès)¹⁵ de Tukey que cerca diferències significatives entre els diferents K (en aquest cas tres) grups de definits en la prova de diferència de les mitjanes. El nivell crític de significació de l'estadístic HSD de Tukey ha estat definit en el 90% ($p < 0.1$). L'equació que defineix l'estadístic HSD de Tukey és la següent:

Equació 14.- Honest Significant Difference de Tukey

$$HSD = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{MS_w \left[\frac{1}{n} \right]}}$$

¹⁵ Podria traduir-se com a Diferencia Significativament Honesta.

4.2.3.- *Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari*

4.2.3.3.- *Proves de diferència significativa en les valoracions i preferències residencials.*

On \bar{x}_1 i \bar{x}_2 són les mitjanes dels dos grups; MS_w és el valor quadràtic mitjà; i la n és el nombre total per mitjanes.

4.2.3.3.- *Proves de diferència significativa en les valoracions i preferències residencials.*

La controvèrsia en l'anàlisi dels resultats en format Likert

Existeix una àmplia i intensa controvèrsia tant a la literatura com als principals fòrums d'estadística i investigació social sobre l'anàlisi de les dades obtingudes, com és el cas de l'enquesta realitzada en aquesta tesi, a partir d'escala de tipus Likert. La realització de qüestionaris amb respostes Likert són continus tant a les ciències socials com a les ciències mèdiques des de la definició d'aquestes per Likert (1930). Les escales Likert pretenen classificar les valoracions dels individus a partir d'escala. La més simple seria una escala Likert amb tres categories de resposta, com per exemple, " A favor" "Indiferent" "En contra" i poden complicar-se amb cinc, set, deu o fins a cent categories de respostes.

Les escales Likert mantenen una gradació de les respostes dels individus i són de naturalesa eminentment ordinal, en tant que classifiquen les respostes entre dos interval (Molt poc important- Molt important) amb un seguit de categories escalades (poc important – indiferent – important). Molts investigadors donen un tractament quantitatiu a les respostes obtingudes en els corresponents qüestionaris mitjançant la transformació de les valoracions en expressions numèriques (1: Molt poc important; 2 Poc Important; 3 Indiferent; 4 Important; 5 Molt Important). Ara bé, existeixen diferents controvèrsies envers el tractament quantitatiu de les dades.

4.- Fonts, dades i tècniques

En primer terme, en tractar-se de variables eminentment nominals, molts estadístics i investigadors consideren que no té sentit calcular mitjanes, desviacions estàndards i de més bateria d'estadístics quantitativs per a variables on el valor numèric és nominal. Consideren que, amb l'exemple anterior, no té cap sentit dir que la variable té una mitjana de 2,5 en tant que la categoria 2 ben podria haver-se tabulat com a 7 o com 232.

En segon terme, per tal de poder considerar una variable aconseguida mitjançant respostes en escala Likert com a contínua, i aplicar en conseqüència la bateria de proves i anàlisis quantitativs, cal que l'escala d'interval derivada de la transformació de la variable ordinal originària compleixi els supòsits bàsics d'aquestes escales d'interval. El principal supòsit que violen les escales likert en el moment de ser transformades en escales d'interval és l'existència de la mateixa distància entre cada punt de l'interval. Així, un interval mètric o de temperatura, hi ha la certesa i la convicció d'una mateixa distància entre el quilòmetre 2 i el 3 i entre el 3 i el 4 o entre el grau Celsius 10 i 11 i el 11 el 12. En aquest sentit, tot i que des de la perspectiva de l'investigador, es presenten les escales likert com a simètriques i amb una distància igual entre els diferents punts de l'escala; la consideració de l'investigat canvia i sovint la diferència existent entre el Molt Important i l'Important no és la mateixa que entre l'Important i l'Indiferent.

Amb tot, en aquesta investigació tot i donar per suposada la mateixa distància dels diferents punts Likert dels ítems de l'enquesta com en altres estudis (Asempapa 2019; Bozgeyiki 2019), la realització de les proves de normalitat mitjançant la prova de Kolmogorov-Smirnov van mostrar que tots els ítems de l'enquesta tenien distribucions no paramètriques. En aquest sentit, per tal de

4.2.3.- *Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari*4.2.3.3.- *Proves de diferència significativa en les valoracions i preferències residencials.*

provar l'existència de diferències significatives entre grups, tal si tractaven les variables likert com a quantitatives com si les tractaven com el que realment són, variables ordinals; no es podia utilitzar el contrast habitual de mitjanes ANOVA i calia utilitzar el contrast per a les variables amb una distribució no paramètrica: la U de Mann-Whitney i la H de Kruskal-Wallis.

La diferència significativa en variables ordinals de preferència i valoració residencial: la U de Mann-Whitney i la H de Kruskal Wallis.

La U de Mann-Whitney i la H de Kruskal Wallis són proves complementaries per cercar diferències significatives en les respostes donades a les diferents variables ordinals o quantitatives no paramètriques amb l'única diferència que la U és per a dos mostres independents i la H de Kruskal-Wallis és per tres o més mostres independents. Per tal de cercar les diferències significatives en les valoracions i les preferències residencials i fixar els determinants de l'elecció residencial de treballadors creatius i de baixa especialització en els municipis turístics estudiats (objectius específics 5 i 6) així com per testejar les hipòtesis plantejades (l'existència de diferències significatives entre els grups i entre els tipus de municipis), donat el resultat no paramètric de les variables recollides a partir de l'enquesta per qüestionari i l'existència de tres grups de treballadors a contrastar (creatius, baixa especialització i resta) considerades com a mostres independents; s'ha utilitzat l'estadístic H de Kruskal-Wallis com a prova de diferenciació significativa entre els rangs de respostes dels grups de treballadors.

La H de Kruskal-Wallis calcula el rang promig de les respostes als diferents ítems i realitza una prova d'associació el resultat de la qual s'aproxima mitjançant la distribució de Xi Quadrat. En conseqüència, la hipòtesi nul·la de la distribució de Xi Quadrat s'accepta amb un nivell crític de significació del 90% ($p < 0.1$) i accepta

4.- Fonts, dades i tècniques

l'existència d'una diferència significativa en els rangs promigs dels ítems. El rebuig de la hipòtesi nul·la ($p > 0.1$) porta a acceptar la no existència d'una diferència significativa en el rang promig dels diferents ítems del qüestionari. La H de Kuskal Wallis es defineix en la següent equació on n_i és el nombre d'observacions d'un grup; r_{ij} és el rang de l'observació j en el grup; i N és el nombre total d'observacions de tots els grups.

Equació 11.- Estadístic de Kruskal Wallis

$$H = (N - 1) \frac{\sum_{i=1}^g n_i (r_i - r)^2}{\sum_{i=1}^g \sum_{j=1}^{n_i} n_i (r_{ij} - r)^2}$$

4.2.3.4.- Reducció de dimensions de les variables de l'enquesta per qüestionari

Una anàlisi factorial es defineix per ser una regressió múltiple que relaciona variables observades (els ítems del qüestionari) amb variables latents (els components que defineix l'anàlisi). L'objectiu principal de l'anàlisi factorial és la cerca de factors que expliquin les dades, i que, alhora, defineixen les variables latents. A la present recerca la reducció de dimensions mitjançant la tècnica de l'anàlisi factorial per extracció de components principals té dos objectius: definir els components latents i reduir en poques dimensions, molt més analítiques les variables derivades de l'enquesta per qüestionari.

La definició dels components latents pretén explicar de manera més clara i sintètica si existeixen valoracions significativament diferents sobre l'elecció i la valoració residencial dels grups de treballadors (objectiu específic 5). És a dir, està be definir l'existència d'una valoració significativament diferent entre els grups de variables com la distància a la feina o a les escoles entre els diferents grups de treballadors, però pot existir un component latent de mobilitat, també amb diferència significativa, amb major poder interpretatiu que variables aïllades.

4.2.3.- *Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari*

4.2.3.4.- *Reducció de dimensions de les variables de l'enquesta per qüestionari*

La reducció de les dimensions derivada de la definició dels components principals de les variables extretes de la informació recollida a partir de l'enquesta per qüestionari té un caràcter, a més, operatiu. Una de les limitacions dels models de regressió logística és la impossibilitat d'introduir en el model més de deu variables regresores. En aquest sentit, com a pas previ, per a poder definir els diferents determinants de l'elecció residencial de treballadors creatius i de baixa especialització segons la tipologia de municipis turístics (objectiu específic 6), l'extracció de components principals hauria de poder reduir les dimensions de tal manera que poguessin ser introduïdes en els models posteriors.

En aquesta recerca es realitzarà una anàlisi factorial exploratori (AFE) l'objectiu del qual és definir les variables que a priori havien d'aparèixer. Per a tal fi, s'introduiran en el model els quaranta ítems de resposta en el que es basava l'enquesta per qüestionari. La primera de les proves a realitzar són les anàlisis de la matriu de correlació per tal de comprovar si les variables estan intercorrelacionades i si l'adequació mostral és adient. La primera de les proves és realitza mitjançant el test d'esfericitat de Barlett, on les hipòtesis nul·les (distribuïdes segons una distribució de Xi Quadrat, i per tant, amb un nivell crític de significació de $p < 0.05$) mostra si les variables estan intercorrelacionades. Per tal de comprovar l'adequació mostral es realitza la prova KMO (Kayser-Meyer-Olkin) on el nivell de significació es situa també en $p < 0.05$ i on és acceptable valor de més de 0.5 en l'estadístic KMO per considerar bona l'adequació mostral.

L'extracció dels factors s'ha realitzat pel mètode de components principals sense definir a priori el nombre de components i restringit els components a aquells en que els seus *Eigenvectors* superior la xifra d'1. L'extracció per components principals construeix els components estimant les puntuacions factorial

4.- Fonts, dades i tècniques

mitjançant les puntuacions tipificades de les primeres K-components i de la matriu de pesos factorials mitjançant les correlacions de les variables originals amb dits components tenint l'avantatge que aquest mètode sempre aporta una solució. (De la Fuente 2011). Els components s'han rotat pel mètode varimax en tant que és un mètode de rotació que minimitza el número de variables amb pesos alts en un factor, millorant així la interpretació dels factors (De la Fuente 2011).

Un cop extrets i rotats els factors s'ha procedit a definir-los amb un nom per tal de poder realitzar les anàlisis posteriors. La tria del nom s'ha realitzat intentant mantenir en la major part del possible les característiques de la variable latent "descoberta" mitjançant l'anàlisi factorial. En darrer terme s'han guardat les puntuacions factorials utilitzant el mètode de regressió en tant que dona lloc a puntuacions amb màxima correlació amb les puntuacions teòriques (De la Fuente 2011).

Amb aquestes variables factorials latents s'han repetit les proves ANOVA de diferència en les mitjanes per a cada un dels grups de classificació definits per tal de definir en quines d'elles la diferència és significativa. A més, posteriorment (veure següent apartat) s'han utilitzat per a la definició dels determinants de l'elecció residencial de treballadors creatius i ocupats en professions de serveis de baixa especialització en els municipis turístics del Penedès Marítim.

4.2.3.5.- Càlcul de probabilitats dels determinants de l'elecció residencial.

La regressió logística binària és una anàlisi de regressió que pretén assolir dos objectius: en primer terme la classificació dels casos segons la seva relació amb

4.2.3.- *Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari*4.2.3.5.- *Càlcul de probabilitats dels determinants de l'elecció residencial.*

un esdeveniment dicotòmic; i, en segon terme, la predicció d'unes probabilitats d'ocurrència d'aquest esdeveniment en relació a les seves variables predictores. En aquest recerca la regressió logística s'ha utilitzat per tal de definir els determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius i dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització (objectiu específic 6) a partir de les probabilitats d'uns i altres de valorar els diferents components que hauran estat extrets de la reducció de dimensions a partir de l'extracció de components principals.

La regressió logística binària es defineix en la següent equació:

Equació 16.- Regressió Logística Binària

$$Y_i \sim B(p_i, n_i)$$

On Y és la variable dependent, n és el nombre de casos i la p són la probabilitat d'èxits.

Habitualment, la variable dependent és dicotòmica. En el cas del plantejat en aquest treball s'ha realitzat una transformació de les variables ordinals i les seves derivades factorials en variables dicotòmiques i dummies per tal de definir-les com important/no important i d'aquí valorar les probabilitats que uns treballadors i altres valorin aquests fets. Els resultats de la regressió logística es presenten en una taula on queden expressats els coeficients beta (les probabilitats d'ocurrència del succés) així com els coeficients de determinació de Cox i Snell, i de Nagelkerke. Aquests darrers són coeficients semblants al coeficient de determinació de les regressions lineals, que expliquen la variació explicada pel model (Aguayo 2007).

Les regressions logístiques binàries permeten, també, la classificació dels casos. Una de les sortides de resultats mostrades per SPSS permet guardar el grup

4.- Fonts, dades i tècniques

pronosticat de pertinença pel model de regressió. La comparació i el càlcul del percentatge de classificació correcta s'ha fet de forma "manual", comparant i calculant els percentatges a partir de la classificació original i de la proporcionada pel model de regressió.

Les regressions logístiques multinomials segueixen el mateix procediment que les regressions logístiques binàries amb la diferència d'una variable dependent que pot adoptar més de dues categories de resposta. En aquest cas, les prediccions de probabilitats es fan relació amb una categoria de referència i es comparen la resta de grups en relació a aquesta categoria de resposta.

4.3.- Límits metodològics

Qualsevol investigació en ciències socials, per la pròpia naturalesa de les disciplines socials, implica l'acceptació d'uns límits metodològics. Alguns d'aquests límits són generals per la ciència social: els límits ètics de no poder investigar humans o la incapacitat moltes vegades d'establir grups de control de laboratori que permeti observar diferències entre diferents grups de persones.

El principal límit metodològic d'aquesta investigació és la derivada del canvi metodològic en l'elaboració del Cens 2011. Si el cens de l'any 2001 s'autodefinia com a "recomptes de població"; el de 2011 s'autodefineix com a "operació estadística" basada en una mostra del 9% de les llars espanyoles. En aquest sentit, és impossible realitzar una anàlisi municipal complet havent hagut de restringir l'anàlisi als municipis de més de 1.000 habitants on sí que es van trobar dades que prenen sentit en el moment d'agregar-les en categories ocupacionals (hagués estat impossible de fer una anàlisi sense les categories agregades). Això, ha provocat que en la major part dels casos, la tesi se centri en les

*4.2.3.- Tècniques d'anàlisi estadística aplicades a les dades recollides a partir del qüestionari**4.2.3.5.- Càlcul de probabilitats dels determinants de l'elecció residencial.*

tendències i no en la dada exacta municipal, assumint que poden haver-hi errors derivats del cens. A més, l'enduriment de les restriccions referents al secret estadístic i la confidencialitat de les dades, van acabar d'ajudar a fer d'aquestes restriccions de les dades censals el límit metodològic més important de la present tesis.

Les dades disponibles han limitat la intensitat explicativa dels models en comparació a altres realitzats en altres contextos, especialment, anglosaxons. Així, mentre els estudis basats en aquests àmbits disposen de micro-dades de qualitat sobre qüestions com la raça o la renda així com més capacitat d'aconseguir dades creuades amb la base de la ocupació ocupada (en aquesta recerca, la impossibilitat d'aconseguir dades referents al nivell tecnològic de l'ocupació o de dades referents a la mobilitat dels residents ocupats).

En relació a la recollida d'informació primària l'enquesta per qüestionari, també, té uns límits a l'hora de la recollida de les dades referents als individus tant des del punt de vista legal, des de la pròpia psicologia dels individus, i des de la perspectiva operacional.

Per tal de garantir la confidencialitat i el secret estadístic cal assegurar uns nivells de seguretat de les dades només assolibles per grans corporacions o administracions. En aquest sentit, hi ha informacions que estan sotmeses a una gran restricció *per se*: és el cas de la ideologia, la religió, la pertinença a partits polítics o grups religiosos; el nivell de renda; o les informacions relacionades amb les preferències sexuals entre moltes altres. En aquest sentit, durant la realització de l'enquesta, per tal d'eliminar part d'aquestes restriccions es va haver de

4.- Fonts, dades i tècniques

preguntar de manera indirecte sobre aquestes temàtiques, perdent, en algunes vegades, valor de la informació.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Els treballadors creatius i els processos derivats de la seva presència en els sistemes urbans són una constant en la literatura acadèmica (Lazzaretti 2014) des de la publicació l'any 2002 del llibre del geògraf americà Richard Florida *The Rise of Creative Class*. (Florida 2002). En el seu darrer llibre Florida (2017) mostra com els treballadors creatius es caracteritzen per diferents processos de localització residencial havent creatius que resideixen en el centre de les metròpolis, en els suburbis d'aquestes o en municipis isolats. D'altra banda, també s'ha evidenciat que els treballadors creatius tenen associacions positives amb diferents indicadors de tolerància (Haisch i Klöpffer 2015; Bereichcraft i Cammack 2015, Clifton 2008) i de talent (Hansen i Niedomyls 2009) encara que altres estudis apunten al fet que aquests factors no són significatius (Frenkel et 2013; Lawton et al 2013; Bontje et al 2016).

Els treballadors de baixa especialització, tot i estar caracteritzats per la precarietat i poca qualificació de les seves ocupacions professionals, són necessaris pel desenvolupament dels sistemes urbans on desenvolupen les seves feines d'alt valor els treballadors que es consideren creatius (Storper i Scott 2009) i no poden ser obviats en una anàlisi de desconcentració urbana basada en la segmentació dels mercats laborals: sense aquests darrers, no s'aguantaria el funcionament urbà que permet als primers viure en una mena d'elit moderna, dinàmica i important.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Als sistemes urbans contemporanis, els treballadors amb menys qualificació i habilitats resideixen en espais cada cop més allunyats dels centres de la metròpolis o de les principals ciutats (McLafferty i Preston 2019), procés que apunta a una cada cop més plausible suburbanització de la pobresa (Cooke i Denton 2014) en tant que aquests treballadors acostumen a residir en espais amb preus baixos de l'habitatge i un índex baix d'equipaments territorials (Diamond 2016) configurant àrees socialment homogènies (Sabatini et al 2001, White 1983, Park et al 1925).

En aquest sentit, en aquest primer capítol de resultats es descriu la distribució i l'evolució dels treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització residents en els municipis de més de 1.000 habitants del sistema urbà català (objectiu específic 1). La construcció d'un indicador de residència creativa i de baixa especialització a partir de les dades censals de 2001 i 2011 (objectiu operatiu 1) permetran testar la hipòtesi de l'existència d'un procés de desconcentració metropolitana de caire residencial per als residents treballadors creatius i de periferialització residencial en el cas dels treballadors de baixa especialització (hipòtesi parcial 1).

A partir de l'existència de diferents estudis que evidencien l'associació existents entre algunes condicions de creativitat (Florida 2002, 2005, 2008; Clifton 2008; Boschma i Fritsch 2009; Hansen i Nyedomils 2009; Haiscch i Klöpffer 2015; Bereichcraft i Cammack 2015; González et al 2016) dels llocs encara que altres apunten en la direcció contrària (Frenkel et al 2013, Lawton et al 2013) s'ha construït una base de dades on es contempen les condicions de creativitat dels

municipis de més de 1.000 habitants del sistema urbà català (objectiu operatiu 2).

Així, es podrà testar si aquestes condicions de creativitat influeixen en la localització residencial dels treballadors de creatius i, també, en la dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització (hipòtesi parcial 2) descrivint, a més, si existeixen diferències entre uns i altres. Aquesta hipòtesi suposa una novetat i pot representar una aportació innovadora i interessant en tant que podria ser que els residents de baixa especialització també mostressin associacions estadísticament significatives amb les condicions de creativitat. Del testeig d'aquesta hipòtesi es podran definir les característiques territorials de creativitat de l'atracció residencial dels dos grups de residents (objectiu específic 2).

L'anàlisi tant de la distribució i l'evolució (objectiu específic 1) com de les característiques de les condicions de creativitat municipals (objectiu específic 2) s'ha realitzat a partir dels subgrups de treballadors creatius (súper creatius, bohèmics i professionals) com dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització (industrials i de serveis). Posteriorment l'anàlisi se centra els treballadors de serveis ocupats en professions de baixa especialització.

Aquest fet es deu a dues: en primer lloc, per tal de comprovar si els diferents subgrups de treballadors tenen unes característiques similars tant de la distribució i evolució com de les condicions de creativitat que s'associen als llocs on resideixen. En segon terme, per poder observar tendències tendències diferents en els subgrups dels súper creatius i dels bohèmics que resideixen en els municipis de més de 1.000 habitants del sistema urbà català.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

L'anàlisi es realitza a escala regional per tal poder observar com es poden donar en el sistema urbà català els processos de periferialització i d'expansió metropolitana que trenquen els límits administratius de les àrees metropolitanes i portant a espais perimetropolitans i perifèrics del sistema urbà (Kühn 2014; Antroop 2004; Bretagnolle 2002).

Així, el present capítol s'estructura en tres apartats: en el primer s'analitzen la distribució i l'evolució dels residents creatius, bohemis i professionals i dels treballadors ocupats en professions industrials i de serveis de baixa especialització en els municipis catalans de més de 1.000 habitants (objectiu específic 1). En el segon s'analitzen les associacions estadístiques existents entre les condicions de creativitat dels municipis del sistema urbà i la presència dels dos grups de treballadors (objectiu específic 2). En el tercer apartat es posen a debat i es discuteixen els resultats obtinguts així com les principals aportacions derivades d'aquest anàlisi.

5.1.- Distribució i evolució de la residència dels treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització a Catalunya.

En el primer apartat d'aquest capítol s'analitza la presència de treballadors creatius i de baixa especialització en els municipis del sistema urbà català de més de 1.000 habitants (objectiu específic 1). En primer terme (capítol 5.1.1) s'analitza la residència de creatius descrivint la seva distribució l'any 2001 i 2011, tant per al global de treballadors creatius com per a cada un dels seus subgrups (súper creatius, bohemis i professionals). Posteriorment, s'analitza l'evolució d'aquests en el període inter-censal 2001-2011. El segon subapartat repeteix

5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.

l'anàlisi per als treballadors ocupats en professions de baixa especialització (capítol 5.1.2). A partir d'aquests anàlisis es podrà confirmar o refutar l'existència d'un procés de desconcentració metropolitana de la residència creativa i de baixa especialització (hipòtesi parcial 1).

En el segon apartat (capítol 5.2) es mostren resultats de les proves d'associació estadística i dels efectes de les variables explicatives basades en les condicions de creativitat dels municipis realitzen en les aglomeracions residencials dels treballadors creatius i dels seus subgrups així com dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització (objectiu específic 2). A partir d'aquesta anàlisi es podrà comprovar la incidència, o no, de les condicions de creativitat dels municipis en el percentatge de residents de cada un dels grups de treballadors definits (hipòtesi parcial 2) a més de definir possibles tendències supra-metropolitanes o regionals així com diferències segons la grandària demogràfica de la ciutat.

En tercer subapartat es posen a discussió els resultats obtinguts (capítol 5.3). La discussió dels resultats es desenvolupa en dos a partir de les característiques territorials de la residència creativa i de baixa especialització així com a partir de la relació que pugui existir entre les variables de condicions de creativitat i la presència residencial d'aquests grups residencial. Posteriorment, s'analitzen els reptes que suposen per a la planificació urbana i regional els resultats obtinguts en aquest primer capítol.

5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

El primer grup objecte de l'anàlisi de la distribució i l'evolució residencial en els municipis catalans de més de 1.000 habitants és els dels treballadors creatius. En aquest apartat s'analitza la distribució residencial dels treballadors creatius l'any 2001 i 2011 així com la seva evolució en el període 2001-2011. L'anàlisi es realitza tant per al global de treballadors creatius, com per a cada un dels subgrups que el conformen: els treballadors súper creatius, els treballadors bohèmics i els treballadors creatius professionals. Tant l'anàlisi segmentat dels diversos grups com l'escala regional, també segmentada en tres tipus urbans, en la que s'emmarca l'anàlisi han de permetre observar patrons de localització residencial més enllà dels límits estrictes de la metròpoli i possiblement diferents comportaments dels diferents subgrups en els diferents tipus de ciutat (grans, petites i mitjanes) definides.

5.1.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius l'any 2001

L'any 2001 hi havia al conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya 570.026 treballadors creatius sobre una població ocupada de 2.734.811 treballadors (taula 5.1). Els treballadors creatius representaven un 21% de la població ocupada catalana enregistrada el cens. La distribució de la residència dels treballadors creatius, però, era desigual segons les tipologies municipals definides: les ciutats grans concentraven el 23% d'aquesta força laboral, amb un total de 372.642 treballadors, dos punts superiors al del conjunt de municipis més de 1.000 habitants de Catalunya; les ciutats mitjanes concentraven 62.014 treballadors creatius, que representaven el 17% de la seva força laboral se situaven (dos punts percentuals per sota de la mitjana de la

5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.

5.1.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius l'any 2001

catalana); de la mateixa manera, en el conjunt de municipis petits residien 135.370 treballadors, que representaven el 17% de la seva població ocupada, també, dos punts per sota del percentatge total de Catalunya.

Taula 5.1.- Distribució dels treballadors creatius residents, Catalunya 2001

Tipus	Treballadors Creatius	Població Ocupada	% Creatius
Ciutats Petites	135.370	792.272	17%
Ciutats Mitjanes	62.014	357.411	17%
Ciutats Grans	372.642	1.593.128	23%
Total	570.026	2.742.811	21%

Del total de 466 municipis amb més de 1.000 habitants, en 22 municipis tenien més de 40% de treballadors creatius residint en ells; en 62 municipis els treballadors creatius representaven entre el 20% i el 30% de la població ocupada resident; en 343, la immensa majoria d'aquests municipis, els treballadors creatius que residien eren entre el 10% i el 20%; en darrer terme, un total de 39 municipis, el 9%, tenien com a residents menys del 10% de treballadors creatius (taula 5.2).

Dels 22 municipis amb més d'un 40% de residents ocupats creatius 19 eren municipis petits, una ciutat mitjana, Sitges; i dues ciutats grans, Sant Cugat del Vallès (amb més del 47% dels treballadors residents creatius) i la capital Barcelona. La major part dels municipis tenen situen l'interval d'entre el 10% i el 20% de treballadors creatius residents sobre el total de la població ocupada. A més s'observa que les ciutats grans tendeixen a reunir residents en elles un percentatge més gran d'aquests treballadors que no pas les ciutats petites i mitjanes.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

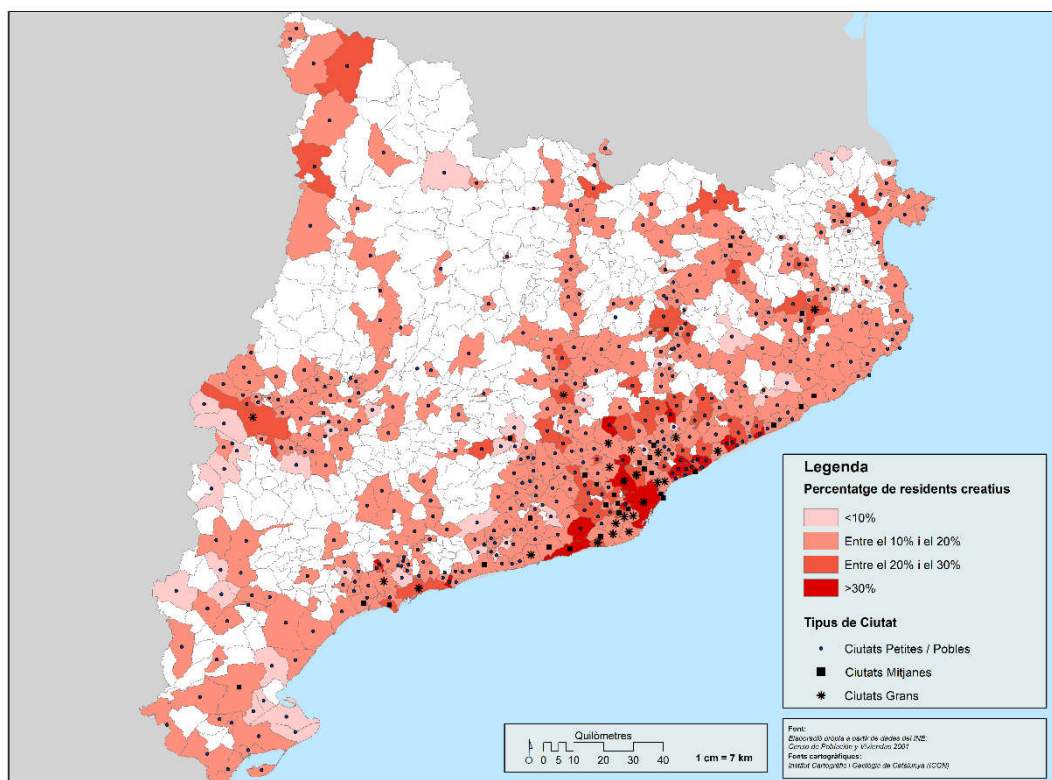
Taula 5.2.- Distribució dels municipis en intervals de percentatge de treballadors creatius residents, Catalunya 2001

Tipus	Treballadors Creatius									
	<10%		10%- 20%		20%-30%		>30%		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Petites	39	9%	307	74%	49	12%	19	5%	414	100%
Mitjanes	0	0%	21	72%	7	24%	1	3%	29	100%
Grans	0	0%	15	65%	6	26%	2	9%	23	100%
Total	39	9%	343	74%	62	13%	22	5%	466	100%

El percentatge de residents creatius als municipis catalans de més de 1.000 habitants es mostra en el mapa 5.1. S'observen tres importants clústers de residència creativa amb municipis per sobre del 30% de residents ocupats creatius: en primer terme, el nucli de l'àrea metropolitana amb els municipis de Barcelona, Sant Just Desvern, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès; una segona agrupació al litoral sud del Maresme (en els municipis d'Alella, Tiana, Teià o Premià de Mar), i de manera quasi simètrica, en el litoral nord del Garraf (Sitges i Begues). En una segona corona, i amb agrupacions més petites, trobaríem municipis al Vallès (Matadepera i l'Ametlla del Vallès) i al nord del litoral del Maresme (Sant Vicenç de Montalt, i Sant Andreu Llavanes). El patró sembla que es repetia, a menor escala i amb matisos, en la conurbació de Tarragona i Reus. Sense un cor metropolità que superés el 30% de treballadors residents creatius; dos municipis situats en la primera corona de la conurbació com Almoixeres i Altafulla sobrepassen aquesta xifra.

5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.

5.1.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius l'any 2001

Mapa 5.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001

A més dels municipis amb el major volum de treballadors creatius residents l'any 2001 hi havia concentracions importants (entre el 20% i el 30%) en algunes capitals comarcals (Lleida, Tarragona, Girona Vic, Manresa i Igualada) i en municipis dels seus entorns propers (Gurb, Sant Joan de Vilatorrada, Salou o Sant Julià de Ramis) així com diferents municipis pirinencs (Naut Aran, Alp o Camprodon).

La major part dels municipis tenen entre el 10% i el 20% de treballadors creatius residents. Tal i com s'observa, en aquesta categoria quedava la major part de l'àrea metropolitana de Barcelona, tot el sistema costaner amb l'excepció de la part nord del Delta de l'Ebre; els municipis situats en la Plana de Lleida i els que situen sobre els principals eixos de comunicació cap a les valls del Pirineu, ja sigui a Ponent (Eix Lleida-Agramunt-Artesa de Segre-Tremp-Pont de Suert-

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Vielha); l'eix del Llobregat (Manresa- Berga- Puigcerdà) o el triangle que conté en els seus vèrtex Vic, Olot, i Girona.

Els municipis amb menys del 10% de treballadors creatius es localitzen, la major part d'ells, en les zones més allunyades de les zones sota la influència de les dinàmiques metropolitanes i en general menys poblades. Així, trobem municipis d'aquest interval a la part nord del Delta de l'Ebre (Camarles, Deltebre, Sant Jaume d'Enveja); al darrer tram del riu Ebre (Batea, la Fatarella); al sud de la ciutat de Lleida (Alcarràs, Aitona, Castellans) o zones ben situades per rebre les dinàmiques metropolitanes però situades en entorns muntanya (el Montmell, Sant Hilari Sacalm). A banda, una sèrie de municipis enclavats a l'àrea metropolitana també se situen per sota d'aquest 10% de treballadors creatius residents (la Llagosta o Polinyà) i on municipis demogràficament grans o mitjans tot just arriben a aquest 10% com en cas de Santa Coloma de Gramenet (10,9%) o Sant Andreu de la Barca (10,9%).

De manera resumida podem establir que les principals característiques de la localització residencial creativa l'any 2.001 es resumien en:

- Una major concentració d'aquests en les grans àrees urbanes del sistema urbà de Catalunya: Barcelona com els municipis més propers de la seva àrea metropolitana; com la resta de capitals.
- Una menor concentració en les ciutats petites, sent menys a mesura que la diferència espacial amb Barcelona i la costa augmentava.
- Una sèrie de municipis pirinencs amb percentatges elevats de residents creatius.
-

*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.2.- Distribució residencial dels subgrups creatius l'any 2001.**5.1.1.2.- Distribució residencial dels subgrups creatius l'any 2001.*

A la taula 5.3 es mostren el pes absolut i relatiu de cada un dels tres subgrups creatius sobre el total dels treballadors creatius l'any 2001. El major component dels treballadors creatius és el dels creatius professionals, que en el conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya suposaven el 83% dels treballadors creatius amb poc més de 475.000 treballadors d'aquest tipus. Els treballadors súper creatius representaven l'11% d'aquests treballadors amb poc més de quaranta-cinc mil integrants; mentre que el grup amb menys pes era el dels bohemis, amb 32.390 treballadors, que representaven el 6% del total de treballadors creatius.

Encara que no es troben gaires diferències importants en la distribució percentual dels treballadors dels subgrups creatius per tipus de ciutats, existeixen certes diferències de matís en la seva distribució: a les ciutats grans hi ha un percentatge més gran de treballadors súper creatius i un percentatge inferior de treballadors professionals; mentre que a les ciutats petites i mitjanes, aquesta distribució s'inverteix sent percentualment més els treballadors creatius professionals.

L'any 2001 els treballadors creatius es localitzen a les ciutats grans degut a l'efecte del volum d'aquestes i el nombre de casos que s'inclouen en cada una de les categories de ciutat. Per entendre millor la distribució dels subgrups de treballadors creatius s'opta per analitzar-ho a partir de la seva estructura (taula 5.4). En ella s'observa de manera més clara la tendència de les grans ciutats a concentrar un percentatge superior de treballadors súper creatius, i en sentit invers, de les petites a tenir residint en elles un major percentatge de treballadors

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

creatius professionals. La tendència de les ciutats mitjanes és en el mateix sentit que les petites amb un percentatge inferior de treballadors súper creatius residint en ells i superior en el cas dels professionals.

Taula 5.3.- Distribució dels subgrups creatius i pes en el total de treballadors creatius per tipus de ciutat. Catalunya 2001

Tipus	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ciutats Petites	11.617	9%	7.384	5%	116.369	86%	135.370	100%
Ciutats Mitjanes	5.713	9%	3.401	5%	52.900	85%	62.014	100%
Ciutats Grans	45.259	12%	21.605	6%	305.778	82%	372.642	100%
Total	62.589	11%	32.390	6%	475.047	83%	570.026	100%

Taula 5.4.- Distribució dels subgrups creatius segons el pes en la tipologia municipal, Catalunya 2001

Tipus	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals		Total		Població Ocupada
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Ciutats Petites	11.617	19%	7.384	23%	116.369	24%	135.370	24%	29%
Ciutats Mitjanes	5.713	9%	3.401	11%	52.900	11%	62.014	11%	13%
Ciutats Grans	45.259	72%	21.605	67%	305.778	64%	372.642	65%	58%
Total	62.589	100%	32.390	100%	475.047	100%	570.026	100%	100%

*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.2.- Distribució residencial dels subgrups creatius l'any 2001.***5.1.1.2.1.- Els treballadors súper creatius.**

L'any 2001 els treballadors súper creatius eren minoritaris dins de la població ocupada catalana i, també, dins els treballadors creatius. La major part dels municipis se situen per sota del 4% d'aquests treballadors residint en ells, amb dos excepcions: el Port de la Selva i Sant Cugat del Vallès (veure mapa 5.2).

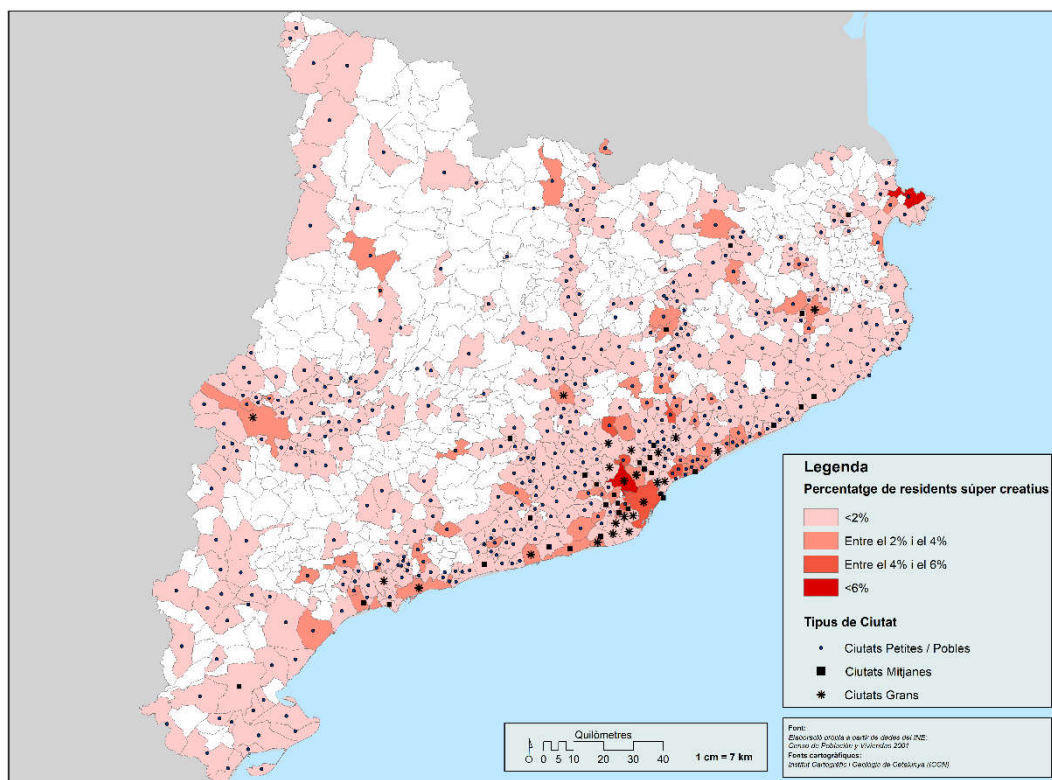
Els altres municipis amb més residents súper creatius (entre el 3% i el 4% dels residents ocupats) són Barcelona i sis municipis situats en la primera corona barcelonina, tres al Vallès (Sant Quirze del Vallès, l'Ametlla del Vallès i Matadepera), dos al Maresme sud (Tiana i Alella) i el darrer al Baix Llobregat (Sant Just Desvern).

Amb un percentatge de residents entre el 2% i el 3% se situaven en els principals sub-sistemes urbans de la regió catalana del moment: les tres capitals de província; els centres urbans interiors; i l'eix litoral i els municipis interiors més propers al centre de la metròpolis. Tant Lleida, com Girona i Tarragona se situen en aquest interval, juntament amb alguns dels seus municipis perifèrics (Alpicat a Lleida; Altafulla i Cambrils a Tarragona; Fornells de la Selva i Sant Gregori a Girona); es dibuixaven, també, el node de Manresa com el sub-sistema urbà d'Osona (Vic i Gurb) així com els municipis del Maresme (Mataró, Teià, Premià de Mar entre d'altres) i del Garraf (Vilanova i la Geltrú i Sitges) juntament amb Castelldefels; i de l'interior del Baix Llobregat (Sant Joan Despí; Begues, Torrelles de Llobregat o Corbera de Llobregat entre d'altres). En darrer terme en aquest interval trobàvem municipis puntals en algun cas capital de comarca com Banyoles, però, en la gran majoria de casos perifèrics a aquestes com els casos

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

de Banyeres del Penedès (en relació al Vendrell), la Vall de Bianya (amb Olot) o Almogetó (amb Reus).

Mapa 5.2.- Distribució residencial dels treballadors súper creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001

5.1.1.2.2.- Els treballadors bohemis

L'any 2001, els bohemis eren entorn el 6% de la força laboral creativa catalana. La classificació d'aquest subgrup de treballadors creatius en intervals mostra com únicament un municipi, petit (Naut Aran), sobrepassava el 4% dels treballadors bohemis residents mentre que únicament 13, el 3% del total, tenia més del 2% dels seus residents ocupats en professions bohèmies.

La distribució municipal de la residència dels treballadors bohemis l'any 2001 s'observa al mapa 5.3. La principal agrupació d'aglomeracions de treballadors bohemis es dona als municipis del Pirineu més occidental, on es trobava el

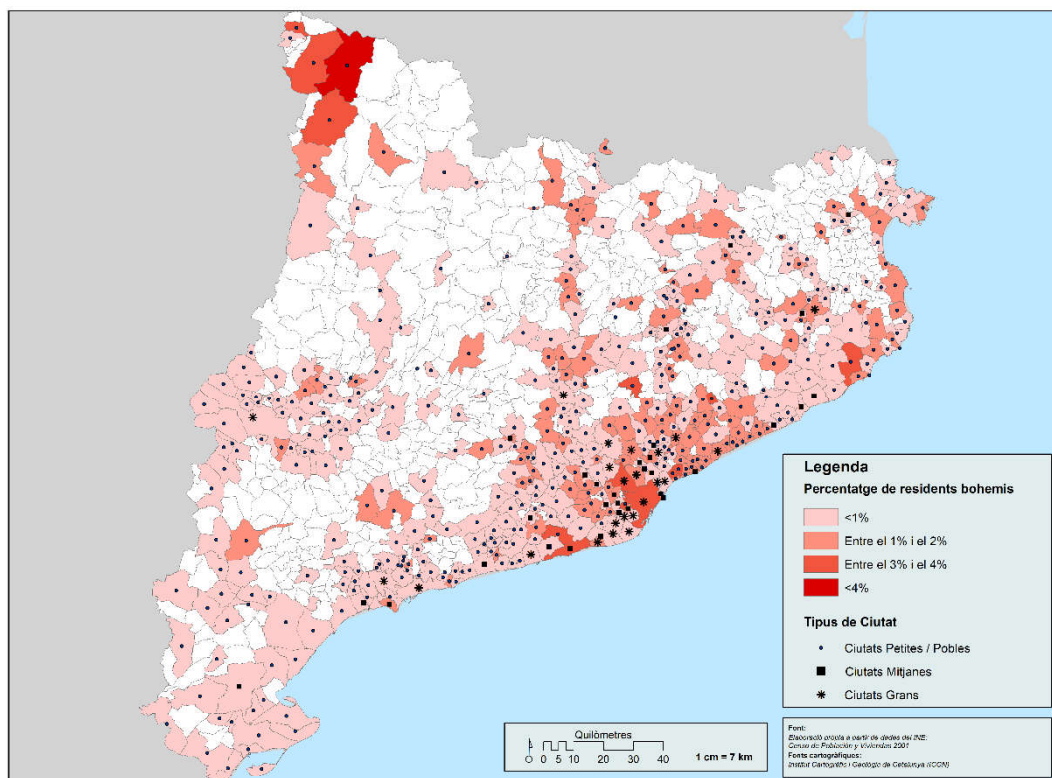
*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.2.- Distribució residencial dels subgrups creatius l'any 2001.*

municipi amb un percentatge superior de treballadors d'aquest tipus (Naut Aran) així com fins a tres municipis més amb un percentatge de treballadors d'aquest tipus residint per sobre del 3% com Boí, Vielha i Mijaran i Bossòst. La resta de municipis per sobre del 3% de treballadors residents bohemis se situen al cor metropolità (Barcelona i Sant Cugat del Vallès) i a la seva primera rodalia tant al nord (Tiana i Alella, al Maresme) com al sud (Sitges i Canyelles, al Garraf); amb tres municipis aparentment allunyats de les dinàmiques metropolitanes més intenses com Castellterçol, Sant Esteve de Palautordera i Santa Cristina d'Aro.

Els municipis per sobre de l'1% de treballadors residents bohemis se situen, bàsicament, a territori històric de la Catalunya Vella, a la riba i al nord del riu Llobregat. Així, en el mapa s'observa com es dibuixava una residència dels bohemis tant al Maresme com al Vallès interior; al sistema urbà de Girona (Girona, Sant Gregori i Vilablareix), a la part central de la Costa Brava (des de Castell-Platja d'Aro fins a Castelló d'Empúries); a l'eix del Llobregat (Santpedor, Avià, Berga, Guardiola de Berguedà), i en municipis pirinencs i prepirinencs (Vall de Bianya, Sant Joan de les Abadesses o Ribes de Fresser). Al sud d'aquesta frontera històrica trobàvem municipis aïllats com Olèrdola (tot i que en connexió amb l'aglomeració del Garraf); Bellvei, Salou, Perafort, el Morell, Vimbodí i Poblet, Flix, Tèrmens o Vallfogona de Balaguer.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.3.- Distribució residencial dels treballadors bohemis per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001

5.1.1.2.3.- Els treballadors creatius professionals

En el mapa 5.4 es mostra la distribució municipal de la residència dels treballadors creatius professionals l'any 2001 sobresortint els municipis metropolitans com a principal focus d'aglomeració residencial d'aquest tipus de treballadors residents. La principal aglomeració residencial de treballadors professionals, per sobre del 30% de la població ocupada resident, se situaven en els municipis de l'interior del sud del Maresme (Alella, Tiana o Teià) a més de municipis veïns de Barcelona tant al Baix Llobregat (Sant Just Desvern) com al Vallès (Sant Cugat del Vallès, Sant Quirze del Vallès). En una segona corona metropolitana es localitzaven dos municipis més per sobre d'aquesta xifra (Matadepera i l'Ametlla del Vallès). Amb més del 20% de residents creatius

*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.2.- Distribució residencial dels subgrups creatius l'any 2001.*

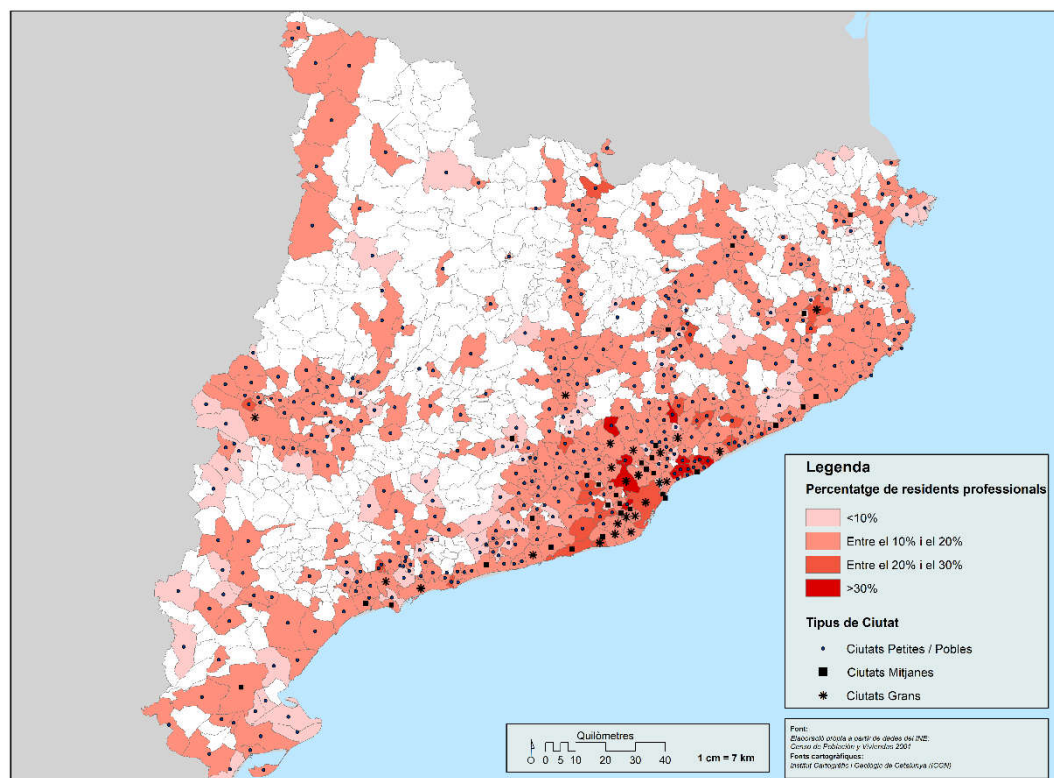
professionals es trobàvem municipis del Baix Llobregat i el Garraf (Sitges, Castelldefels, Torrelles de Llobregat, Corbera de Llobregat, entre d'altres) així com municipis, més allunyats del centre metropolità al Vallès (Llinars del Vallès o Cardedeu).

Fora de l'entorn metropolità trobem per sobre del 20% de treballadors residents creatius la ciutat de Girona així com municipis perifèrics a Girona (Fornells de la Selva) i les altres dos capitals provincials com Alpicat a Lleida i Altafulla, Castellvell del Camp i Almoixeres en la conurbació de Tarragona i Reus. Apareixen també Puigcerdà, capital de la Cerdanya i una de les ciutats més importants de l'àmbit pirinenc així com una petita aglomeració de dos municipis osonencs per sobre del 20% de treballadors professionals (Folgueroles i Sant Joan de Vilatorrada).

La major part dels municipis de més de 1.000 habitants tenien una població resident professional d'entre el 10% i el 20%. Els municipis situats per sota del 10% de treballadors professionals estan, en la seva major part en entorns allunyats de les dinàmiques metropolitanes ja sigui al Delta de l'Ebre (Deltebre, Sant Jaume d'Enveja); al darrer tram fluvial d'aquest (Horta de Sant Joan, Batea), zones interiors (Sarral, Vimodí) o de muntanya prelitoral (El Montmell, Albinyana o Sant Hilari Sacalm).

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.4.- Distribució residencial dels treballadors professionals per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001

5.1.1.2.- Distribució residencial dels treballadors creatius l'any 2011.

L'any 2011 hi havia al conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya 674.630 treballadors creatius sobre una població ocupada de 2.954.5431 treballadors (taula 5.5). Els treballadors creatius representaven un 23% de la població ocupada catalana enregistrada el cens. La distribució residencial dels treballadors creatius, però, era desigual segons les tipologies municipals definides: les ciutats grans concentraven el 31% d'aquests residents creatius, amb un total de 506.795 treballadors, vuit punts superiors al del conjunt de municipis més de 1.000 habitants de Catalunya; les ciutats mitjanes concentraven 73.335 treballadors creatius residents, que representaven el 19% de la seva força laboral (quatre punts percentuals per sota de la mitjana de la catalana); en els municipis petits residien 94.500 treballadors, que representaven

5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.

5.1.1.2.- Distribució residencial dels treballadors creatius l'any 2011.

el 10% de la seva població ocupada, també, tretze punts per sota del percentatge total de Catalunya.

Taula 5.5.- Distribució dels residents treballadors creatius, Catalunya**2011.**

Tipus	Treballadors Creatius	Població Ocupada	% Creatius
Ciutats Petites	94.500	922.226	10%
Ciutats Mitjanes	73.335	388.359	19%
Ciutats Grans	506.795	1.643.957	31%
Total	674.630	2.954.543	23%

Del total de 466 municipis amb més de 1.000 habitants, en 7 municipis més del 30% de residents eren treballadors creatius; en 43 municipis els treballadors creatius representaven entre el 20% i el 30% de la població ocupada resident; en 103, la immensa majoria d'aquests municipis, els treballadors creatius que residien eren entre el 10% i el 20%; en darrer terme, un total de 313 municipis tenien com a residents menys del 10% de treballadors creatius (taula 5.6).

Dels 7 municipis amb més d'un 30% de residents ocupats creatius dos eren municipis petits (Castellar del Vallès i Sant Joan Despí), una ciutat mitjana (Sitges); i quatre ciutats grans, Sant Cugat del Vallès, la capital Barcelona, Tarragona i Girona. Els 43 municipis amb un percentatge de residents creatius entre el 20% i el 30% són gairebé la majoria de ciutats grans, un terç de les mitjanes i 18 municipis petits, distribuïts per tot el sistema regional (veure mapa 5.5). La major part dels municipis té menys del 10% de treballadors creatius

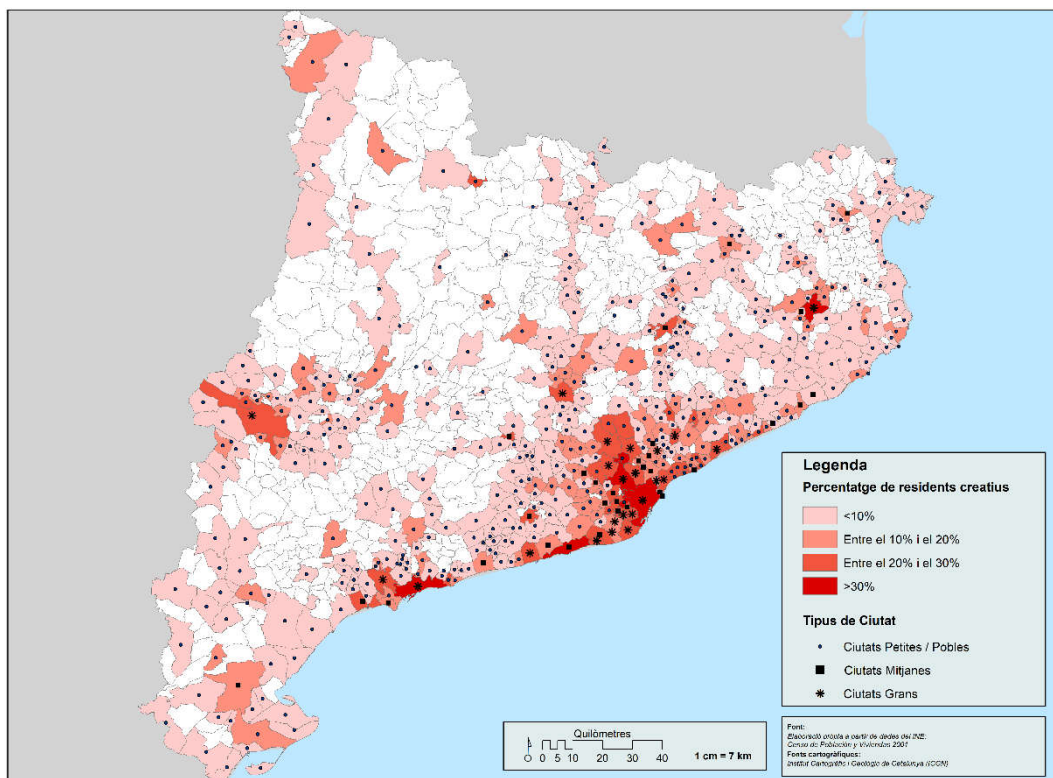
5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

resident en ells, entre ells 3 ciutats mitjanes i la immensa majoria dels municipis petits.

Taula 5.6.- Distribució dels municipis segons tipologia municipal i interval de treballadors creatius residents, Catalunya 2011

Tipus	Treballadors Creatius									
	<10%		10%- 20%		20%-30%		>40%		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Petites	310	75%	84	20%	18	4%	2	0%	414	100%
Mitjanes	3	1%	15	52%	10	34%	1	3%	29	100%
Grans	0	0%	4	17%	15	65%	4	17%	23	100%
Total	313	67%	103	22%	43	9%	7	2%	313	100%

Mapa 5.5.- Distribució residencial dels treballadors creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001.

*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.2.- Distribució residencial dels treballadors creatius l'any 2011.*

El mapa 5.5 mostra la distribució municipal de la residència dels treballadors creatius l'any 2001. S'observa que, tres importants clústers de residència creativa amb municipis per sobre del 30% de residents ocupats creatius: en primer terme, el nucli de l'àrea metropolitana amb els municipis de Barcelona, Sant Just Desvern, Sant Cugat del Vallès i Sant Quirze del Vallès; així com les ciutats de Tarragona i Girona i la ciutat mitjana de Sitges.

Amb més del 20% de treballadors creatius residents trobem tant municipis de les dos primeres corones metropolitanes de diferents tipus: tant ciutats grans (Terrassa, Sabadell); mitjanes (per exemple Viladecans o Molins de Reis); i petites (Alella, Tiana, Teià). També una sèrie de capitals comarcals esteses per tot el territori (la Sue d'Urgell, Lleida, Reus, Manresa, Vic, Mataró o Vilanova i la Geltrú) i alguns municipis perifèrics d'aquestes (Cambrils, Alpicat o Sant Andreu de Llavaneres).

El patró es repeteix amb els municipis que tenen entre un 10% i un 20% de treballadors creatius residents: municipis metropolitans grans (Mollet del Vallès), mitjans (Montcada i Reixach o Santa Perpetua de Mogoda) i (Begues o Sant Fost de Campsentelles); capitals de comarca (El Vendrell, Valls, Tortosa, Solsona, Olot o Ripoll) i municipis amb un fort component turístic (Salou, Vila-Seca, Blanes, Tossa de Mar o Palafrugell); a més de ciutats perifèriques de capitals de comarca (Cubelles, Sallent de Llobregat, Cardedeu, Tona, Sant Joan de les Abadesses o Santa Pau).

Els municipis amb menys del 10% de treballadors creatius es localitzen, la major part d'ells, en les zones més allunyades de les zones sota la influència de les dinàmiques metropolitanes i en general menys poblades. Així, trobem municipis

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

d'aquest interval a la part nord del Delta de l'Ebre (Camarles, Deltebre, Sant Jaume d'Enveja); al darrer tram del riu Ebre (Batea, la Fatarella); al sud de la ciutat de Lleida (Alcarràs, Aitona, Castellans) o zones ben situades per rebre les dinàmiques metropolitanes però situades en entorns muntanya (el Montmell, Sant Hilari Sacalm).

De manera resumida podem establir que les principals característiques de la localització residencial creativa l'any 2.011 es resumien en:

- Una major concentració d'aquests en les grans àrees urbanes del sistema urbà de Catalunya: majorment a Barcelona com els municipis més propers de la seva àrea metropolitana.
- Unes ciutats grans amb un important percentatge de treballadors creatius residents.
- Una relació poc lineal amb la grandària de la població en tant que moltes poblacions considerades tenen petites tenen importants contingents de treballadors creatius residents.
- Un eix litoral més o menys compacte des de Blanes fins Cambrils amb importants concentracions de treballadors creatius.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

La taula 5.7 mostra la distribució dels treballadors creatius per subgrup creatiu i tipus municipal. De forma global, en els municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya, els treballadors súper creatius amb 145.455 integrants representen el 22% dels residents; amb 49.755 treballadors, els bohemis, representen el 7%

5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

d'aquests residents; i, de la mateixa manera que deu anys abans, els creatius professionals representaven el gruix de la força laboral creativa amb gairebé mig milió de treballadors creatius professionals residents, un 71% de tots els treballadors creatius residents en aquests municipis.

A diferència del que passava l'any 2001 els treballadors creatius tenen una distribució percentual més diferenciada, malgrat que en alguns casos hi hagi de manera absoluta més integrants en alguns dels subgrups. Tot i això, es manté el mateix patró on les ciutats petites tenen un percentatge superior de residents professionals mentre que les ciutats grans supercreativitzen la seva estructura residencial (taula 5.8).

Taula 5.7.- Distribució dels subgrups creatius i pes en el total de treballadors creatius per tipus de ciutat. Catalunya 2011

Tipus	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ciutats Petites	16.075	17%	5.350	6%	73.075	77%	94.500	100%
Ciutats Mitjanes	14.570	20%	6.335	9%	52.430	71%	73.335	100%
Ciutats Grans	114.810	23%	38.070	8%	353.915	70%	506.795	100%
Total	145.455	22%	49.755	7%	479.420	71%	674.630	100%

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.8.- Distribució dels subgrups creatius segons el pes en la tipologia municipal, Catalunya 2011

Tipus	Súper Creatius		Bohemis		Professionals		Total		Ocupats
	N	%	N	%	N	%	N	%	%
Ciutats Petites	16.075	11%	5.350	11%	73.075	15%	94.500	14%	31
Ciutats Mitjanes	14.570	10%	6.335	13%	52.430	11%	73.335	11%	16
Ciutats Grans	114.810	79%	38.070	77%	353.915	74%	506.795	75%	56
Total	145.455	100%	49.755	100%	479.420	100%	674.630	100%	23%

5.1.1.1.1.- Els treballadors súper creatius

L'any 2011 els treballadors súper creatius, tot i continuar sent molt més minoritaris que els treballadors professionals, tenen una concentració superior al 6% de residents en més municipis que deu anys abans. La major part dels municipis per sobre d'aquest percentatge se situa en les zones centrals de l'àrea metropolitana (amb Barcelona i municipis contigus com Sant Cugat del Vallès, Sant Quirze del Vallès o Cerdanyola del Vallès), en el litoral sud d'aquesta (a Vilanova i la Geltrú, Sitges i Castelldefels), i en altres nodes capitals del sistema urbà (Girona, Tarragona, Vic i Sort) (veure mapa 5.6).

En l'interval on queden classificats els municipis que tenen entre un 4% i un 6% de súper creatius residents trobem municipis metropolitans petits (Santa Coloma de Cervelló o Allella), mitjans (Gavà o Sant Joan Despí) i grans (Hospitalet de Llobregat o Rubí). També algunes capitals comarcals, majorment a les primeres corones metropolitanes (Terrassa, Sabadell, Mataró i Granollers) però d'altres distribuïdes per la resta del territori (Lleida, Reus, Banyoles i la Seu d'Urgell). En

*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011*

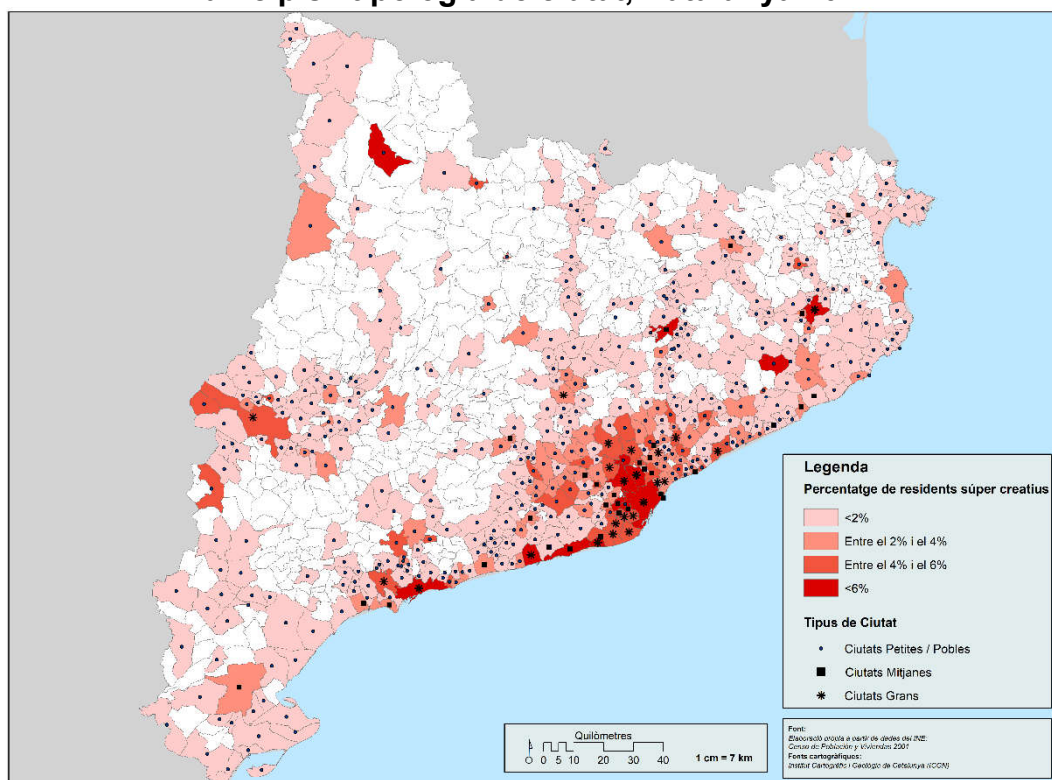
darrer terme s'observen municipis més allunyats del centre metropolità però dins de les seves dinàmiques (Subirats, Gelida, Matadepera o l'Ametlla del Vallès) i alguns municipis perifèrics a les capitals provincials (Altafulla i Alpicat).

S'observa que en l'interval amb residents súper creatius entre el 2% i el 4% es categoritzen moltes altres capitals comarcals distribuïdes pel conjunt del territori (com els casos de Tortosa, les Borges Blanques, Tremp, el Vendrell, Vilafranca del Penedès, Manresa, Solsona, Ripoll o Olot); municipis turístics (Torroella de Montgrí, Blanes, Salou o Cambrils); municipis de les primeres corones metropolitanes tant mitjans (Martorell o Molins de Rei) com petits (Sant Andreu de la Barca, Tiana o Montgat) com municipis més allunyats del centre metropolità (Piera o Sant Celoni) a més de municipis perifèrics de capitals comarcals (com Alpicat, Salt, Sallent de Llobregat, Cubelles o Torredembarra).

El darrer interval, on queden categoritzats la major part dels municipis catalans s'observen des de municipis metropolitans (Pallejà o el Papiol); capitals comarcals amb una posició més perifèrica en el sistema urbà com les situades en l'eix de l'Ebre (Mora d'Ebre, Amposta) i en el Pirineu (Vielha e Mijaran, Puigcerdà, Berga) i el cas de Figueres arribant a la frontera francesa. En aquest interval trobem, amb alguna excepció, la major part dels municipis de la Costa Brava (tant els litorals com els de segona línia) i els situats al sud de la Costa Daurada. En darrer terme, la major part dels municipis interiors situats en els corredors d'infraestructures tant en l'eix Barcelona-Pirineus, com en les connexions secundàries dels nodes de Tarragona, Lleida i Girona.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.6.- Distribució residencial dels treballadors súper creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2011

5.1.1.1.2.- Els treballadors bohemis

L'any 2011, els bohemis, eren entorn el 7% de la força laboral creativa catalana. La classificació d'aquest subgrup de treballadors creatius en intervals mostra que a diferència de 2001 quan únicament un municipi passava del 4% de residents d'aquest tipus, l'any 2011 una desena dels municipis superaven aquesta xifra. Els municipis on els bohemis són més de 4% estan distribuïts per la totalitat del territori sense cap patró clar en tant que trobem ciutats capitals tant provincials (Girona) com comarcals (Gandesa o la Seu d'Urgell); municipis metropolitans (Sant Cugat del Vallès) de la perifèria metropolitana (Torrelavit o Sant Pere de Riudebitlles) i totalment allunyats del centre metropolità (Naut Aran); també, s'observen municipis perifèrics de capitals provincials (Tèrmens o Bordils) i

*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011*

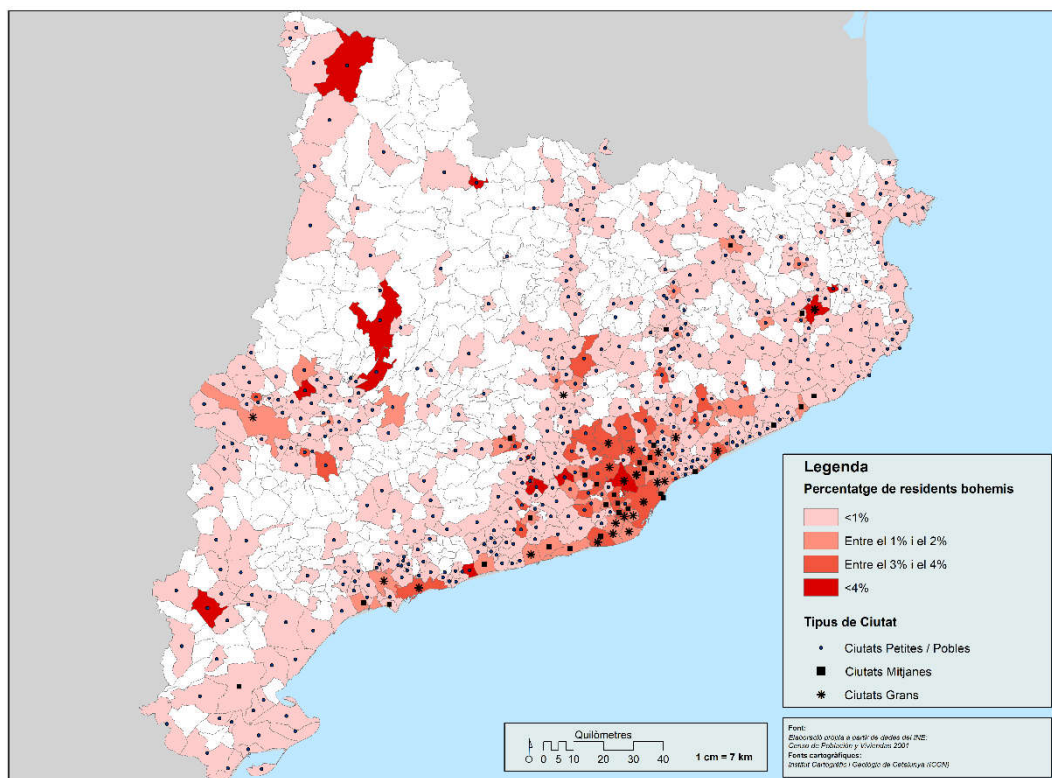
comarcals (Artesa de Segre) i municipis turístics litorals (Roda de Berà) i de muntanya (Naut Aran).

La major part dels municipis on resideixen entre l'1% i el 2% així com entre el 2% i el 3% es localitzen en les primeres corones metropolitanes sent tant la capital, Barcelona, com municipis petits (Vallirana o Alella) mitjans (Sant Feliu de Llobregat o Barberà del Vallès) i grans (Cerdanyola del Vallès o Castelldefels); així com en moltes capitals comarcals (Terrassa, Mataró, Vilanova i la Geltrú, el Vendrell, Tàrraga, Olot, Banyoles, Balaguer, les Borges Blanques o Reus), en municipis litorals amb fort component turístic (Cambrils, Blanes i Sitges); i, en municipis perifèrics d'algunes capitals comarcals (Vilablareix, Sant Pere de Ribes, Sant Joan de Vilatorrada, Santa Margalida i els Monjos o Santa Margalida de Montbuí).

La major part dels municipis té una població bohèmia resident a l'1% de la població ocupada municipal. Aquests municipis estan també distribuïts per la major part del territori des de municipis metropolitanos (com Pallegà, Sant Quirze del Vallès o Alella) passant per capitals comarcals (Tortosa, Figueres, Vic Puigcerdà, Tremp o Manresa), la totalitat dels municipis turístics de la Costa Brava amb l'excepció de Blanes i gran part dels municipis turístics de la Costa Daurada).

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.7.- Distribució residencial dels treballadors bohemis per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2011

5.1.1.1.3.- Els treballadors creatius professionals

L'any 2011, els professionals, eren entorn el 70% de la força laboral creativa catalana. A diferència de l'any 2001 quan els treballadors professionals estaven distribuïts pel conjunt del territori català, l'any 2011 s'observa un procés de concentració d'aquests en les ciutats més poblades del sistema. També en els municipis capitals comarcals. Així, per sobre del 30% de residents d'aquest tipus de treballadors només hi ha un municipi (Sant Cugat del Vallès). La gran majoria dels pocs municipis on els residents professionals són entre el 20% i el 30% es troben al cor metropolità (Barcelona, Sant Joan Despí, Alella o Tiana) o són capitals provincials (Girona, Lleida i Tarragona).

Els municipis en l'interval d'entre el 10% i el 20% de creatius professionals residents es distribueixen per la major part del territori tractant-se en el major part

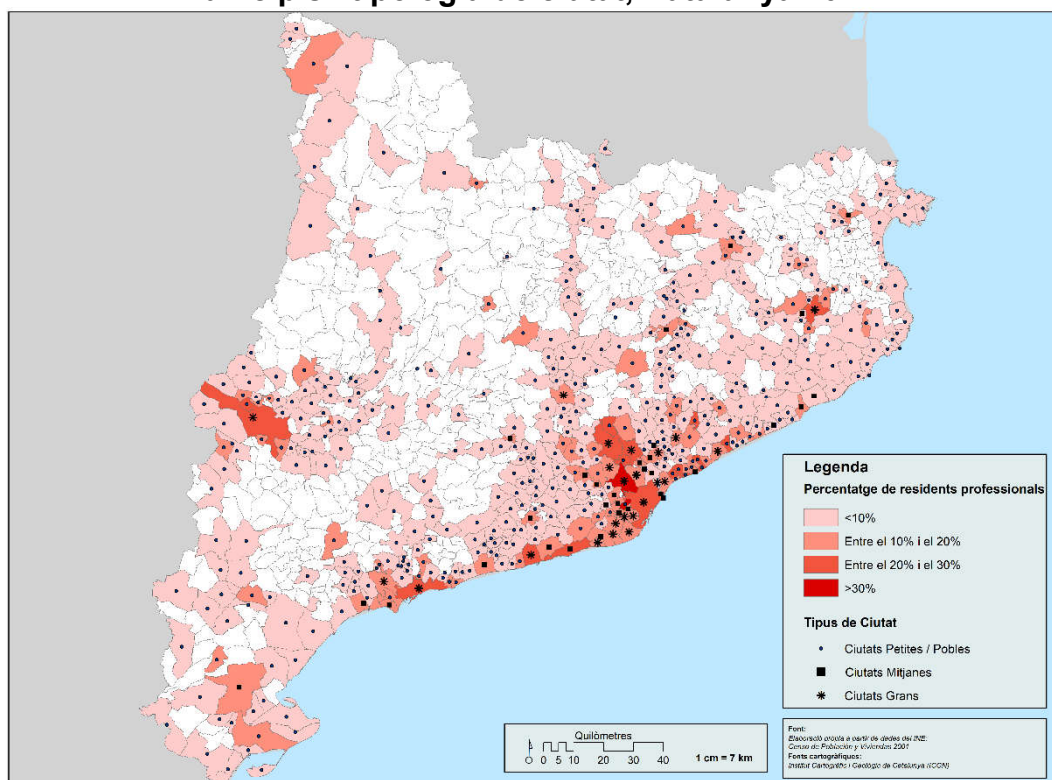
*5.1.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius als anys 2001 i 2011.**5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011*

dels casos de municipis capitals comarcals (la Seu d'Urgell, Solsona, Balaguer, Figueres, la Bisbal d'Empordà, el Vendrell, Vic, Olot, Reus, Tortosa o Amposta); municipis perifèrics de les ciutats capitals (Alpicat, Fornells de la Selva, Altafulla, Folgueroles, Santa Pau o Cubelles); i municipis de les primeres corones metropolitanes (Castelldefels, el Prat de Llobregat, Badalona o Cerdanyola del Vallès). També s'observen alguns municipis amb fort component turístic a la Costa Daurada (Cambrils, Salou i Vila-Seca) i a la Costa Brava (Blanes).

La gran majoria de municipis, però, se situa per sota de l'interval del 10% de residents professionals. Aquests municipis estan, també, distribuïts per tot el territori des de zones metropolitanes (Sant Adrià dels Besos o Sant Vicenç dels Horts) i perifèriques de les altres capitals provincials (Constantí o Salt); capitals de comarca interiors i pirinenques (Trepç, Berga, Puigcerdà, Valls, Montblanc o Gandesa), els municipis turístics de la Costa Brava i gran part dels situats al sud del nucli central de la Costa Daurada.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.8.- Distribució residencial dels treballadors professionals per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2011

En general les dades censals de l'any 2011 apunten a una doble dinàmica de la residència creativa de concentració i desconcentració.

- La concentració es dona entorn, principalment, de la regió metropolitana de Barcelona i de la resta de capitals provincials i els seus sistemes urbans.
- La desconcentració, s'observa un cop analitzats els subgrups de creatius, on s'observa de manera més clara aquesta doble dinàmica: súper creatius i bohemis tendeixen, a més de concentrar-se en el cor metropolità, a distribuir-se per municipis petits i mitjans, així com capitals comarcals, allunyades o poc influïdes per les dinàmiques metropolitanes.

La descripció d'aquesta situació quedarà més clara en el moment d'analitzar l'evolució de cada un dels subgrups en el període inter-censal 2001-2011 per

*5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.**5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011*

cada una de les tipologies de ciutat (al capítol 5.3, així com una vegada analitzem els processos succeïts als municipis turístics al capítol 6.3).

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

La taula 5.9 mostra el nombre absolut de creatius residents en els municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya per l'any 2001 i 2011 així com la diferència absoluta i percentual entre els dos anys, pel global d'aquests municipis i per cada una de les tipologies de municipis definides. Els treballadors creatius l'any 2011 són 104.604 més que l'any 2001, havent-hi un creixement global d'aquests del 18%. El creixement, però, no és homogeni: en termes absoluts, les ciutats grans concentren gran part d'aquest creixement, en tant que en aquests municipis resideixen 134.153 creatius més, un 36% més que deu anys abans mentre que a les ciutats mitjanes, el creixement percentual és del 18%, al mateix nivell que el global, amb un creixement absolut de 11.321 treballadors creatius residents. En les ciutats petites es dona un procés de decreixement en tant que perden més de quaranta mil treballadors creatius residents, un 30% del total dels residents creatius de l'any 2001.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.9.- Evolució dels treballadors creatius residents segons tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

Tipus	Treballadors Creatius			
	Any		Diferència	
	2001	2011	N	%
Ciutats Petites	135.370	94.500	-40.870	-30%
Ciutats Mitjanes	62.014	73.335	11.321	18%
Ciutats Grans	372.642	506.795	134.153	36%
Total	570.026	674.630	104.604	18%

Les ciutats petites, malgrat tenir un creixement del 38% de residents súper creatius, perden residents creatius per la gran desaparició de treballadors bohèmics (28% menys) i professionals (37 % menys) donat en el període 2.001-2.011. Les ciutats mitjanes tenen un creixement absolut de residents creatius força important en tant que únicament perden residents professionals, i molt pocs (l'1%); tenint un important creixement dels residents bohèmics (86% més) i, sobretot, en els residents súper creatius, que més que dupliquen la xifra de residents de l'any 2001 creixent un 155%. Les ciutats grans experimenten el major creixement en tant que en tots tres subgrups tenen creixements importants: són les úniques que aconseguen tenir més residents professionals (16% més) tenint un important creixement de residents tant de bohèmics (76% més) i, sobretot, com en les petites i les mitjanes, en el grup dels súper creatius que també passen a ser l'any 2011 més del doble (un 154% més).

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

Taula 5.10.- Evolució dels subgrups creatius residents per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

Tipus de Ciutat	Creatius		Súper creatius		Bohemis		Professionals	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ciutats Petites	-40.870	-30%	4.458	38%	-2.034	-28%	-43.294	-37%
Ciutats Mitjanes	11.321	18%	8.857	155%	2.934	86%	-470	-1%
Ciutats Grans	134.153	36%	69.551	154%	16.465	76%	48.137	16%
Total	104.604	18%	82.866	132%	17.365	54%	4.373	1%

Aquest creixement, juntament amb la desaparició de treballadors professionals en nombres absoluts donat a les ciutats petites i mitjanes així com el descens dels treballadors bohemis en les ciutats petites i una població ocupada lleugerament inferior, fan canviar, també, el pes relatiu de cada una de les tipologies en el total dels subgrups (taula 5.11). Així, les ciutats petites guanyen presència en el pes global tant en el total com per cada un dels subgrups: passen de residir en els municipis petits el 14% dels creatius l'any 2001 al 24% en l'any 2011. Aquest creixement queda reflectit, també, en els subgrups: els bohemis guanyen fins a dotze punts percentuals passat de l'11% del 2001 al 23% del 2011; els creatius professionals guanyen 9 punts percentuals passant de residir en els municipis petits el 15% d'aquests l'any 2001 al 24% l'any 2011 mentre que en el cas del súper creatius, el pes dels municipis petits augmenta vuit punts percentuals passant de l'11% al 19%.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

En el cas de les ciutats mitjanes les xifres queden molt aparellades amb els pesos observats en l'any 2001 havent, fins i tot, alguna pèrdua percentual. Residien en ciutats mitjanes l'11% de creatius en l'any 2001, mateix percentatge observat en l'any 2011. De la mateixa manera, els creatius professionals residint en aquest tipus de ciutats l'any 2001 i l'any 2011 eren els mateixos: un 11%. Les pèrdues es donen en el cas dels bohemis i dels súper creatius. En el cas dels primers es redueix un punt percentual el seu pes en el global del subgrup (del 13% a l'11%) mentre que en el cas dels súper creatius el decreixement és d'un punt percentual, passant del 10% l'any 2001 al 9% l'any 2011.

El decreixement és més importat en el cas de les ciutats grans on el pes global dels creatius es redueix del 75% al 65%: l'any 2001 tres de cada quatre dels creatius residia en una gran ciutat mentre que deu anys més tard la proporció s'ha reduït a dos de cada tres. La pèrdua més important del pes de les ciutats grans s'ha donat en els subgrups dels bohemis i dels creatius professionals, ambdós amb una pèrdua del 10%; en el cas dels súper creatius el decreixement és sensiblement inferior, en tant que perden set punts percentuals, passant del 79% al 72%.

Taula 5.11.- Comparativa del pes dels subgrups segons tipologia municipal, Catalunya 2001-2011

Tipus de Ciutat	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals		Total	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Ciutats Petites	11%	19%	11%	23%	15%	24%	14%	24%
Ciutats Mitjanes	10%	9%	13%	11%	11%	11%	11%	11%
Ciutats Grans	79%	72%	77%	67%	74%	64%	75%	65%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

A la taula 5.12 es mostren de manera sintètica els guanys de residents creatius. El 21% dels municipis catalans de més de 1.000 habitants, un total de 27, tenen més residents creatius l'any 2011 que en l'any 2001. Entre aquests destaquen les ciutats grans on el 100% dels municipis que conformen aquesta categoria tenen més creatius; percentatge que es redueix al 76% de les ciutats mitjanes on només set no aconsegueixen tenir més creatius l'any 2011 que l'any 2001. Amb tot, malgrat les pèrdues observades manera agregada, també hi ha fins a 52 municipis petits, el 13% d'aquests, que també aconsegueixen augmentar el nombre de creatius durant el període inter-censal.

Taula 5.12.- Evolució absoluta de treballadors creatius residents per tipologia municipal, Catalunya 2001-2011

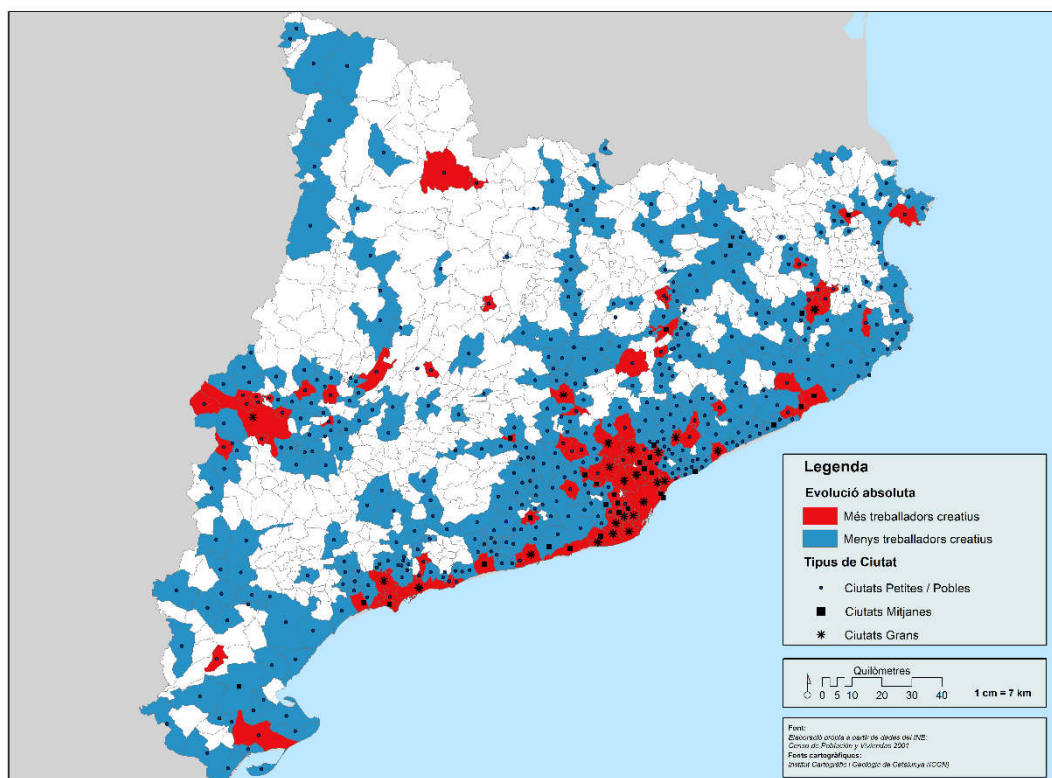
o	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	
Ciutats Petites	362	87%	52	13%	414
Ciutats Mitjanes	7	24%	22	76%	29
Ciutats Grans	0	0	23	100%	23
Total	369	79%	97	21%	466

En el mapa 5.9 s'observa la distribució territorial dels municipis que guanyen treballadors creatius. L'àrea metropolitana de Barcelona concentra la major part de municipis que obtenen aquests guanys ja siguin municipis petits (Sant Quirze del Vallès), mitjans (Sant Feliu de Llobregat, Sant Just Desvern, Cerdanyola del Vallès o Gavà) o grans (Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Sant Cugat del Vallès o Badalona). Fora del centre de l'àrea metropolitana es dibuixen els sistemes urbans de les altres tres capitals provincials (Lleida amb els seus

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

municipis perifèrics com Alpicat, Albatàrrec o Torrefarrera); Tarragona i Reus (amb els seus municipis perifèrics com Cambrils, Salou o Altafulla); i Girona amb Bordils i Sant Julià de Ramis. A banda, es dibuixen els principals nodes urbans secundaris ja siguin a les primeres corones metropolitanes com l'eix Vilanova i la Geltrú (juntament amb Sitges i Cubelles), Vilafranca del Penedès, Igualada, Manresa, Granollers i Mataró; ciutats mitjanes metropolitanes perifèriques i capitals de comarca com el Vendrell i Vic; municipis litorals turístics com Roses o Lloret de Mar; altres capitals de comarca com Amposta, Solsona i Moià. En darrer terme es dibuixa també el node central pirinenc de la Seu d'Urgell i el seu municipi perifèric (Castellbó i Montferrer).

Mapa 5.9.- Distribució territorial dels municipis que guanyen creatius residents en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011

Ara bé, el creixement absolut de nombre de treballadors creatius amaga el creixement demogràfic donat en molts dels municipis catalans de més de 1.000

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.**5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011**

habitants. En aquest sentit a la taula 5.13 es classifiquen els municipis que tenen més percentatge de residents creatius sobre la població ocupada, relativitzant d'aquesta manera l'existència d'un creixement demogràfic. Així, si de manera absoluta hi havia 97 municipis que mostraven guanys de residents creatius, en aquest cas només 56, el 12%, municipis tenen un creixement global dels seus residents creatius en relació amb la població ocupada. Els municipis petits són els que més davallada tenen en tant que passen de 52 municipis amb augment absolut de treballadors creatius a 17, només el 4% d'aquests. Les ciutats mitjanes es reparteixen pràcticament entre les dos categories tot i que són més les que tenen un percentatge superior de creatius residents (55%) que inferior (45%). Amb tot, les ciutats mitjanes amb un percentatge superior de creatius residents és inferior sobre les que tenen un creixement absolut d'aquests, passant de les 22 (el 76% del total) a 16. A les ciutats grans no hi ha gaires canvis, i el 100% d'aquestes tenen un percentatge superior de creatius residents l'any 2011.

Taula 5.13.- Evolució percentual dels creatius residents segons tipologia municipal. Catalunya 2001-2011

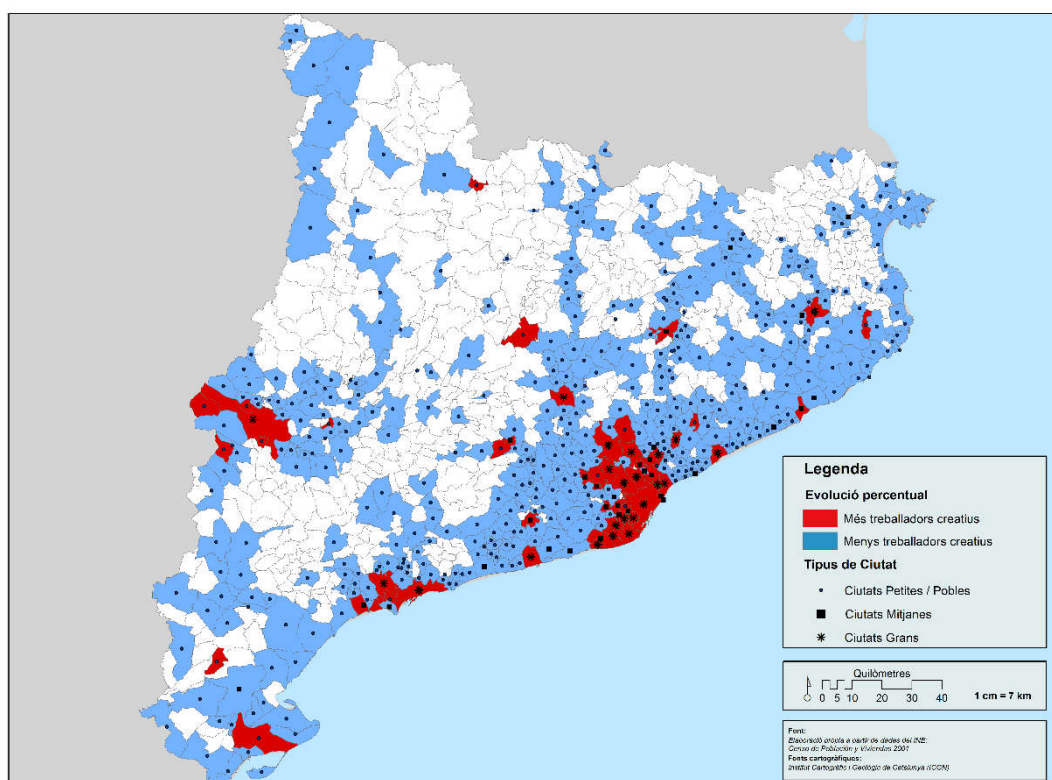
Tipus de Ciutat	Menys % de creatius		Més % de creatius		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	397	96%	17	4%	414
Ciutats Mitjanes	13	45%	16	55%	29
Ciutats Grans	0	0%	23	100%	23
Total	410	88%	56	12%	466

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

En el mapa 5.10 es mostra la distribució territorial d'aquests municipis. En general el mapa és molt similar al del creixement absolut amb una diferència principal, s'observa una desaparició de la major part dels municipis perifèrics de les capitals de comarca (la Seu d'Urgell, Vic, Manresa o Vilanova i la Geltrú. D'altra banda, es continuen marcar tant l'àrea metropolitana de Barcelona com les principals conurbacions del país (Girona, Lleida i Tarragona, Blanes-Lloret de Mar). En aquestes darreres desapareixen part dels municipis perifèrics a Lleida (Alcoletge, Torrefarrera o Benavent de Segrià) i Tarragona (Salou, Torredembarra, Altafulla) i la totalitat a Girona on només es manté amb creixement la capital i a la conurbació turística de la Costa Brava, on només Blanes manté un creixement percentual global de creatius residents. Es manté, també, l'eix Vilanova i la Geltrú – Vilafranca del Penedès – Igualada- Manresa- Granollers- Mataró

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

Mapa 5.10.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors creatius, Catalunya 2001-2011

5.1.2.1.- Evolució dels subgrups creatius en el període 2001-2011.

Amb tot, com es mostrarà en els següents subapartats, l'evolució residencial dels subgrups de treballadors dista molt d'aquesta caracterització general agregada mostrada fins ara en tant que cada un d'ells ha patit un procés evolutiu diferent en el període inter-censal 2001-2011, i que, de forma segmentada mostra un procés de desconcentració i/o redistribució residencial en dos dels subgrups (súper creatius i bohèmics) i un procés de concentració residencial en el dels creatius professionals. De manera resumida, es pot avançar un creixement important dels treballadors súper creatius tant a nivell absolut en termes de categoria com a nivell municipal, amb gran quantitat de municipis petits, mitjans i grans que tenen un percentatge superior de treballadors súper creatius residents; un creixement moderat dels treballadors bohèmics; i, un creixement

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

desequilibrat dels treballadors creatius professionals, més centrat en les ciutats grans i mitjanes que no pas en les petites.

5.1.2.1.1.- Els treballadors súper creatius

Els treballadors súper creatius residents han tingut un creixement absolut en 165 municipis catalans de més de 1.000 habitants (taula 5.14). La totalitat de les ciutats grans i 22 (el 76% de les ciutats mitjanes) han tingut més residents súper creatius l'any 2011 que en l'any 2001. Amb tot, la dada més interessant del creixement absolut de treballadors creatius, i que apunta a la desconcentració o la redistribució d'aquests, és la xifra de municipis que petits que tenen residint més treballadors súper creatius (gairebé un terç d'ells).

Taula 5.14.- Evolució absoluta de treballadors súper creatius residents per tipologia municipal, Catalunya 2001-2011

Tipus de Ciutat	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	294	71%	120	29%	414
Ciutats Mitjanes	7	24%	22	76%	29
Ciutats Grans	0	0	23	100%	23
Total	369	65%	165	35%	466

En el mapa 5.11 es mostra la distribució territorial dels municipis amb més residents súper creatius l'any 2011. La major part dels municipis centrals de la metròpoli tenen més residents súper creatius. De la mateixa manera que en el cas que el global de treballadors creatius, aquests també tenen més residents en les capitals de província i alguns dels seus municipis perifèrics i en gran part

*5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.**5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011*

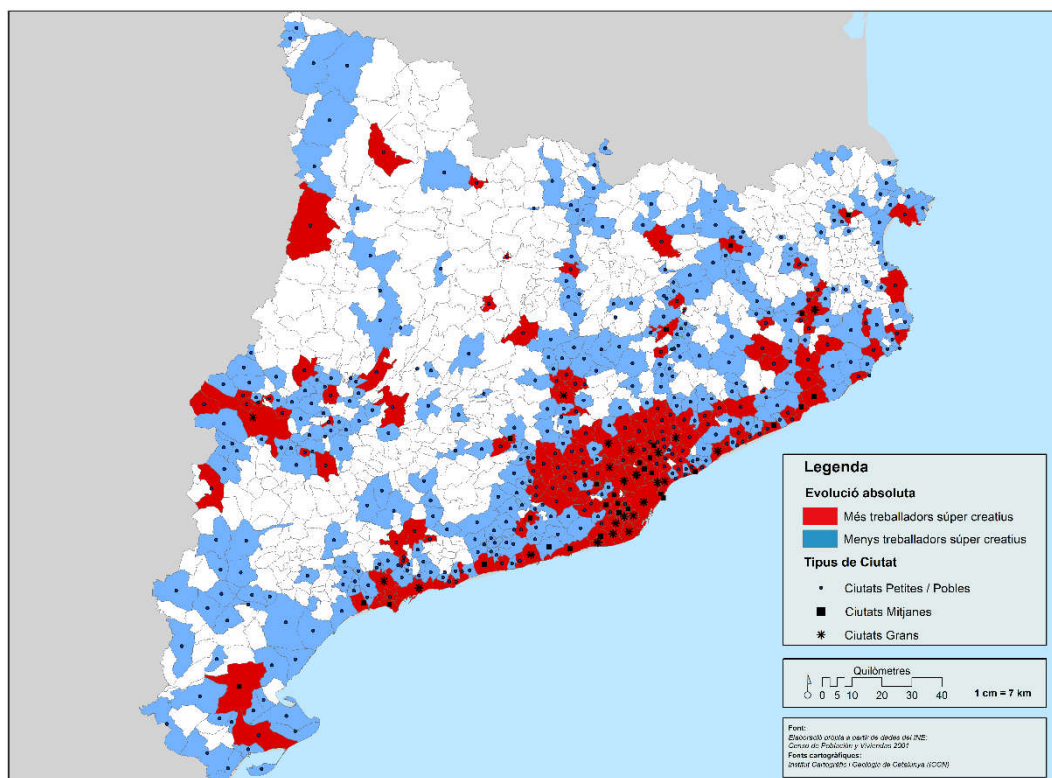
dels nodes secundaris del sistema urbà català: es torna a repetir l'eix Vilanova i la Geltrú- Vilafranca del Penedès Igualada)- Manresa, Granollers i Mataró.

Es dibuixa, també, un eix costaner gairebé ininterromput des de Lloret de Mar a Cambrils (amb excepcions al Maresme sud en municipis on l'any 2001 ja hi havia nombres importants de súper creatius residents, i tècnicament era molt difícil que fossin, deus anys després més; i de dos municipis més al litoral tarragoní com Cunit i Creixell) amb taques en diferents municipis del litoral gironí com Roses, Torroella de Montgrí o Begur. A l'interior es reconeixen fàcilment capitals de comarca com Figueres, Olot, Vic, Solsona, Berga o Tàrraga i alguns dels principals nuclis urbans de les valls pirinenques com Tremp, Sort, la Seu d'Urgell o Ripoll així com les dos principals capitals de les Terres de l'Ebre (Tortosa i Amposta).

Sobre el mapa, bàsicament, es dibuixen a banda de l'àrea metropolitana de Barcelona els principals eixos que connecten aquesta amb la resta de conurbacions urbanes: l'eix litoral sud en direcció a Tarragona que es complementa amb el corredor de l'autopista AP-7 pel Penedès; l'eix litoral nord en direcció a Girona, que també es complementa amb el corredor de l'autopista AP-7, aquest cop, pel Vallès; i de forma més desdibuixada tres eixos interiors en direcció a Lleida i que passa per Igualada i Tàrraga; i en direcció al Pirineu, a través d l'eix del Llobregat (Manresa-Berga) i l'eix d'Osona fins a Vic, primer vèrtex d'un triangle amb Ripoll i Olot. Més allunyat queden les capitals de comarca del sud (Amposta i Tortosa); els municipis empodanencs litorals (Roses, Begur i Torroella de Montgrí) i interiors (Figueres); i, els municipis pirinencs (Tremp, Sort i la Seu d'Urgell).

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.11.- Distribució dels municipis amb més residents súper creatius en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011

L'evolució percentual dels súper creatius residents, manté, malgrat que amb unes xifres evolutives més discretes, les tendències mostrades en el creixement absolut d'aquests residents (taula 5.15). A diferència del conjunt dels creatius, on les diferències entre els municipis que guanyaven creatius de manera absoluta i percentual eren grans; en el cas del súper creatius, tot i existir aquestes diferències, són minses: de manera global només difereix en municipi en tant que del 165 municipis que tenien un creixement absolut de creatius 164 també han tingut un creixement percentual. En un de cada tres municipis catalans de més de 1.000 habitants el percentatge de súper creatius residents ha crescut. Aquest creixement s'ha donat en totes les ciutats grans, en la immensa majoria de les ciutats mitjanes (amb l'excepció d'una, Sant Pere de

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

Ribes) i en 113 municipis petits. Les ciutats mitjanes, a més, compten amb sis municipis que tot i no haver guanyat súper creatius de forma absoluta, degut a altres factors com el decreixement de la població ocupada, el percentatge d'aquests, és superior a la xifra obtinguda a partir del cens de 2001.

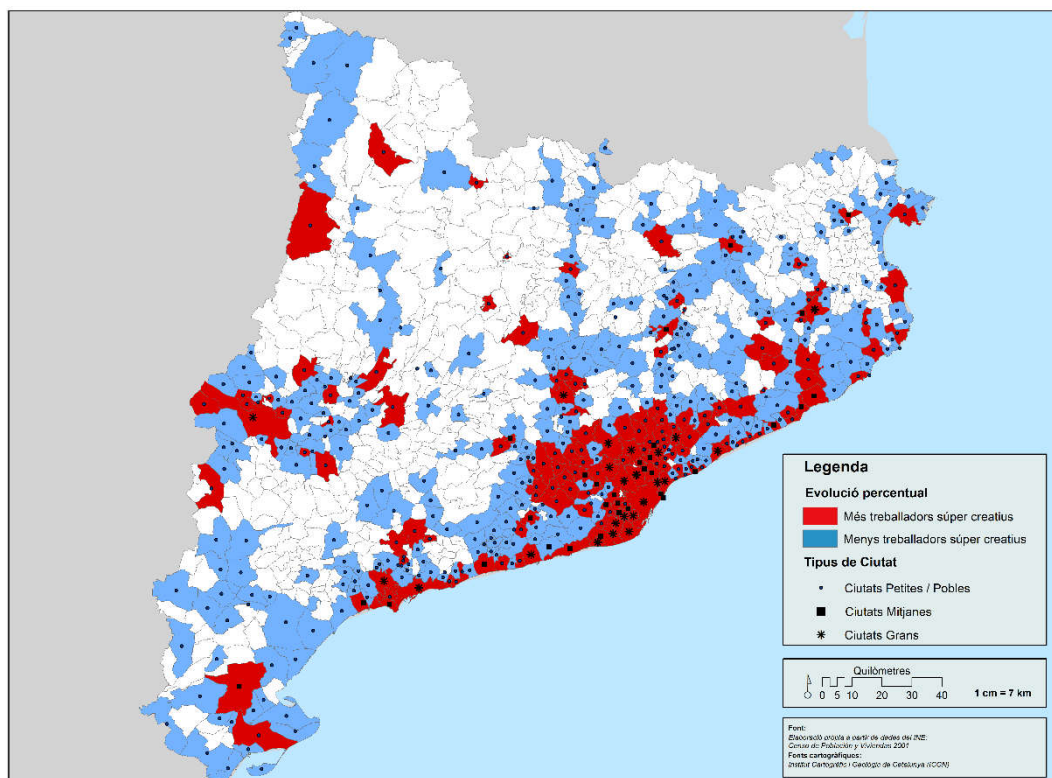
Taula 5.15.- Evolució percentual municipal dels residents súper creatius per tipus de ciutat. Catalunya 2001-2011

Tipus	Menys % de creatius		Més % de creatius		Total N
	N	%	N	%	
Ciutats Petites	301	73%	113	27%	414
Ciutats Mitjanes	1	3%	28	97%	29
Ciutats Grans	0	100%	23	100%	23
Total	302	65%	164	35%	466

La distribució d'aquests municipis que tenen un percentatge superior de súper creatius residents es pot observar en el mapa 5.12. Amb tot, no existeixen gaires diferències amb el resultat del creixement absolut (mapa 5.11) mostrant-se els principals eixos abans esmentats que emergeixen de l'àrea metropolitana: litoral i interior de connexió amb Girona i Tarragona; i interiors, en direcció a Lleida, l'eix del Llobregat i Osona juntament amb el triangle que conformen Vic, Olot i Ripoll. De la mateixa manera apareixen isolats les capitals ebrenques (Tortosa i Amposta); els municipis del litoral empordanenc (Roses i Torroella de Montgrí) i la seva capital, Figueres; i les capitals comarcals del Pirineu (Tremp, Sort i la Seu d'Urgell).

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.12.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors súper creatius, Catalunya 2001-2011

5.1.2.1.2.- Els treballadors bohemis

En el cas de la residència bohèmia es descriu un procés evolutiu amb la mateixa tendència que el donat en el cas dels súper creatius, amb unes xifres inferiors de creixement tant en municipis petits com en ciutats mitjanes (taula 5.16). Un total de 97 municipis van guanyar residents bohemis de manera absoluta, una xifra que representa el 21% dels municipis d'aquesta categoria. A l'igual que amb els súper creatius, el creixement absolut dels residents bohemis difereix segons la tipologia municipal: el 90% i el 91% de les ciutats mitjanes i petites van aconseguir l'any 2011 una xifra superior de residents bohemis. Per contra, en els municipis petits, únicament el 14% d'aquestes, un total de seixanta municipis, van veure incrementada la seva xifra absoluta d'aquest tipus de residents.

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

Taula 5.16.- Evolució absoluta de residents bohemis per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

Tipus	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	354	86%	60	14%	414
Ciutats Mitjanes	5	10%	24	90%	67
Ciutats Grans	2	9%	21	91%	23
Total	369	79%	97	21%	466

La distribució d'aquests municipis, mostrada al mapa 5.13, sembla una versió esquifida del mapa de creixement absolut i relatiu dels treballadors súper creatius (mapes 5.11 i 5.12). En el cas dels bohemis, l'àrea metropolitana de Barcelona queda ben definida, tot i que, de manera més restrictiva que en el cas anterior en tant que l'amplitud dels municipis que obtenen una xifra superior de bohemis és més minsa en l'interior d'aquesta. De la mateixa manera, les altres conurbacions urbanes del sistema urbà català, també veuen com es marquen molts menys municipis: en el cas de Lleida, únicament el municipi perifèric de Benavent de Segrià; en el cas de Tarragona, únicament els municipis centrals de la conurbació (Tarragona, Reus i Cambrils) i en el cas de Girona únicament el municipi de Bordils.

L'eix costaner es dibuixa de manera intermitent des de Lloret de Mar fins a Cambrils. Al nord de Lloret de Mar i al sud de Cambrils, no hi ha cap municipi litoral que tingui més treballadors bohemis l'any 2011. Al sud de Lloret de Mar molts municipis maresmencs que obtenien un creixement absolut en el grup dels súper creatius no obtenen una xifra superior de bohemis; i de la mateixa manera,

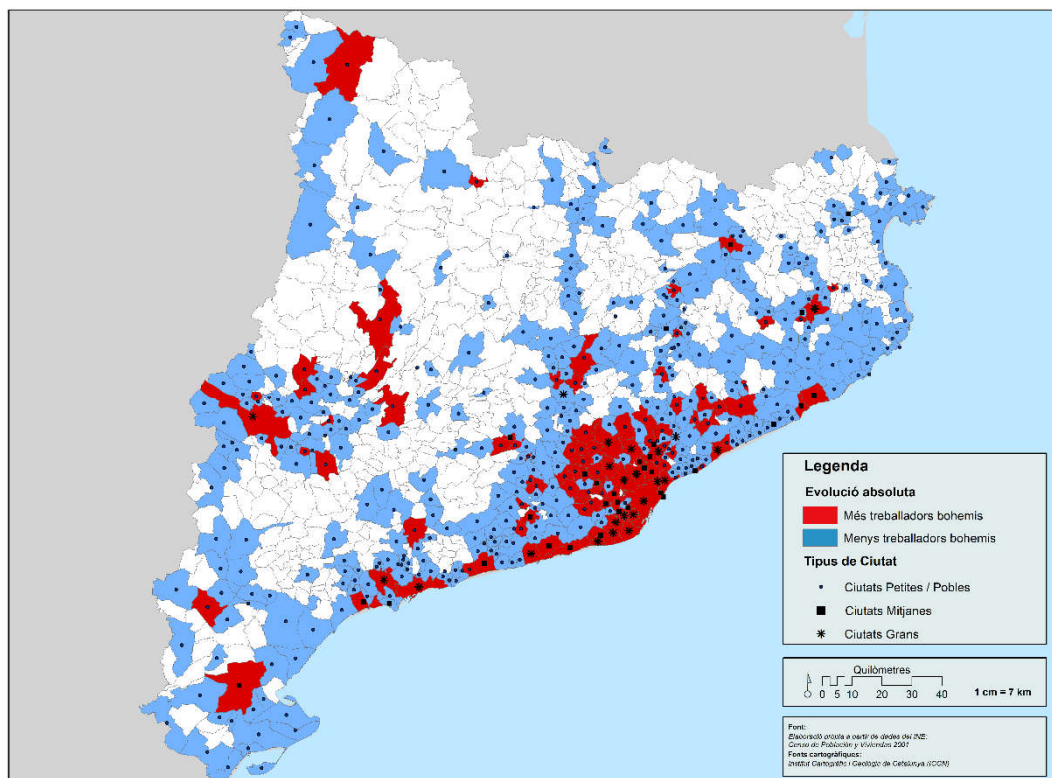
5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

en el litoral sud els municipis que obtenen més bohemis residents apareixen intermitentment. Un cop superada la comarca del Garraf, s'observa com apareixen amb un creixement absolut els municipis contigus d'El Vendrell i Roda de Berà; per posteriorment, tenir únicament creixement les ciutats de Tarragona i Cambrils.

Amb tot, moltes de les capitals comarcals que actuen com a nodes secundaris del sistema urbà català i com a centrals en els seus sub-sistemes sí que tenen un creixement absolut de treballadors bohemis. És el cas de Tortosa, Valls, Olot, la Seu d'Urgell, Balaguer, les Borges Blanques o Tàrrrega; a Igualada, hi ha dos municipis perifèrics que també guanyen treballadors residents bohemis (Òdena i Santa Margalida de Montbui), com també passa a Vilafranca del Penedès, amb l'afegit dels municipis perifèrics de Sant Pere de Riudebitlles i Santa Margalida i els Monjos; i, a Mataró, amb Sant Andreu de Llavaneres. Cal assenyalar que Manresa, única ciutat gran que perd bohemis de manera absoluta (juntament amb Granollers), té al seu voltant fins a tres municipis on aquests creixen de manera absoluta (Sallent de Llobregat, Castellnou de Bages i Sant Joan de Vilatorrada), procés que també es repeteix a Vic, on la capital osonenca no té un creixement absolut, però els municipis perifèric de Santa Eulàlia de Berga i Torelló sí.

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

Mapa 5.13.- Distribució municipal de l'evolució dels residents bohemis en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011

Els percentatges de municipis amb més o menys residents bohemis no varien en excés un cop comparant-los amb els que obtenen un creixement absolut (taula 5.17). 102 municipis tenen un creixement percentual de residents bohemis, tres més dels que tenen un creixement absolut de residents bohemis: les ciutats mitjanes perden dos municipis, són 22 (un 90% d'elles); en el cas de les ciutats grans, Granollers, passa de no créixer de manera absoluta a tenir un creixement percentual dels seus bohemis residents; en les ciutats petites, passen d'haver 60 amb un creixement absolut de residents bohemis a 58, sent el percentatge en ambdós casos del 14%.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

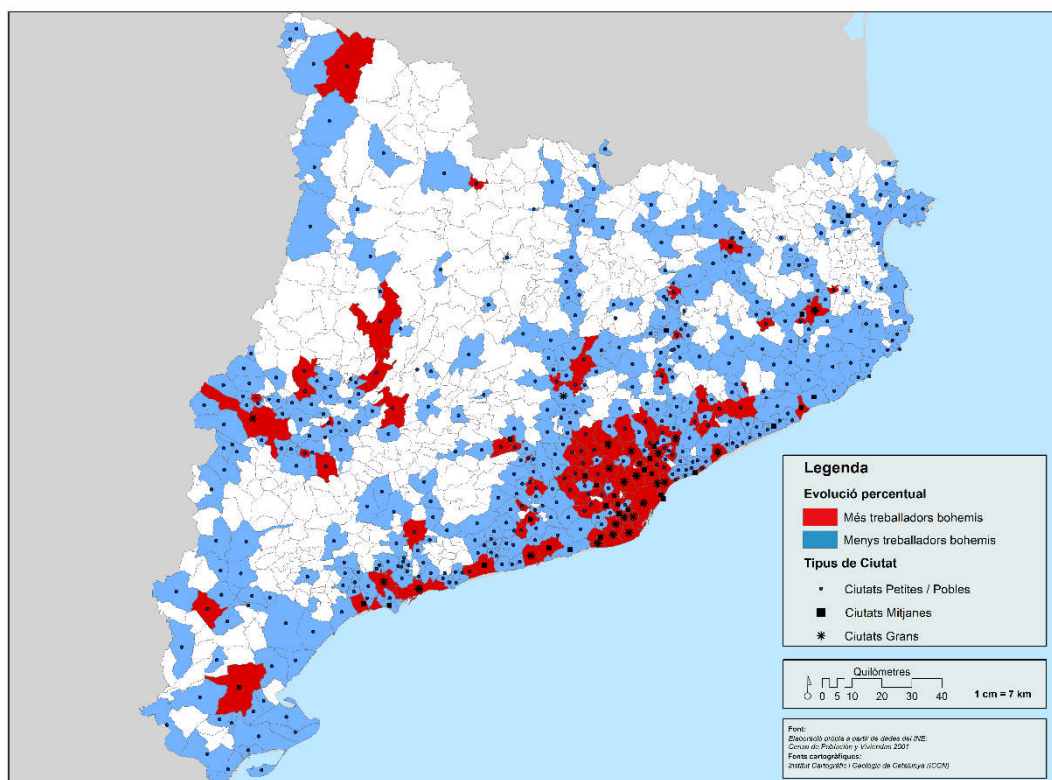
Taula 5.17.- Evolució percentual municipal de bohemis residents. Catalunya 2001-2011

Tipus	Menys % de bohemis		Més % de bohemis		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	356	86%	58	14%	414
Ciutats Mitjanes	7	24%	22	76%	29
Ciutats Grans	1	4%	22	96%	23
Total	364	78%	102	22%	466

El mapa 5.14, que mostra la distribució dels municipis amb un creixement percentual de treballadors residents bohemis, és pràcticament el mateix de l'observat per al creixement absolut. Els principals canvis que es poden observar és la desaparició de les ciutats mitjanes que tenien un creixement absolut però no percentual (Sitges i Lloret de Mar) com del municipi perifèric del node de Mataró (Sant Andreu de Llavaneres) i l'aparició en el mapa del municipi de Vilablareix, en la conurbació de Girona.

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

Mapa 5.14.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors bohemis, Catalunya 2001-2011

5.1.2.1.3.- Els treballadors creatius professionals

El creixement evolutiu en el cas dels treballadors professionals és el més discret dels tres subgrups de treballadors creatius (taula 5.18). Un total de 97 municipis, el 21% del total, han tingut un creixement absolut de residents creatius professionals en el període inter-censal 2001-2011. Com en la resta dels subgrups creatius, les ciutats grans són les que més creixen en el cas dels treballadors creatius professionals: 19 municipis grans, el 83%, tenen més residents professionals l'any 2011. La xifra es redueix en el cas de les mitjanes on menys de la meitat d'aquestes creixen: un total de 13 municipis grans tenen residint més treballadors creatius professionals. En darrer terme, únicament el

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

8% de les ciutats petites veuen com la xifra de treballadors professionals augmenta en el període inter-censal 2001-2011.

Taula 5.18.- Evolució absoluta dels residents professionals per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	380	92%	34	8%	414
Ciutats Mitjanes	16	55%	13	45%	41
Ciutats Grans	4	17%	19	83%	23
Total	369	79%	97	21%	466

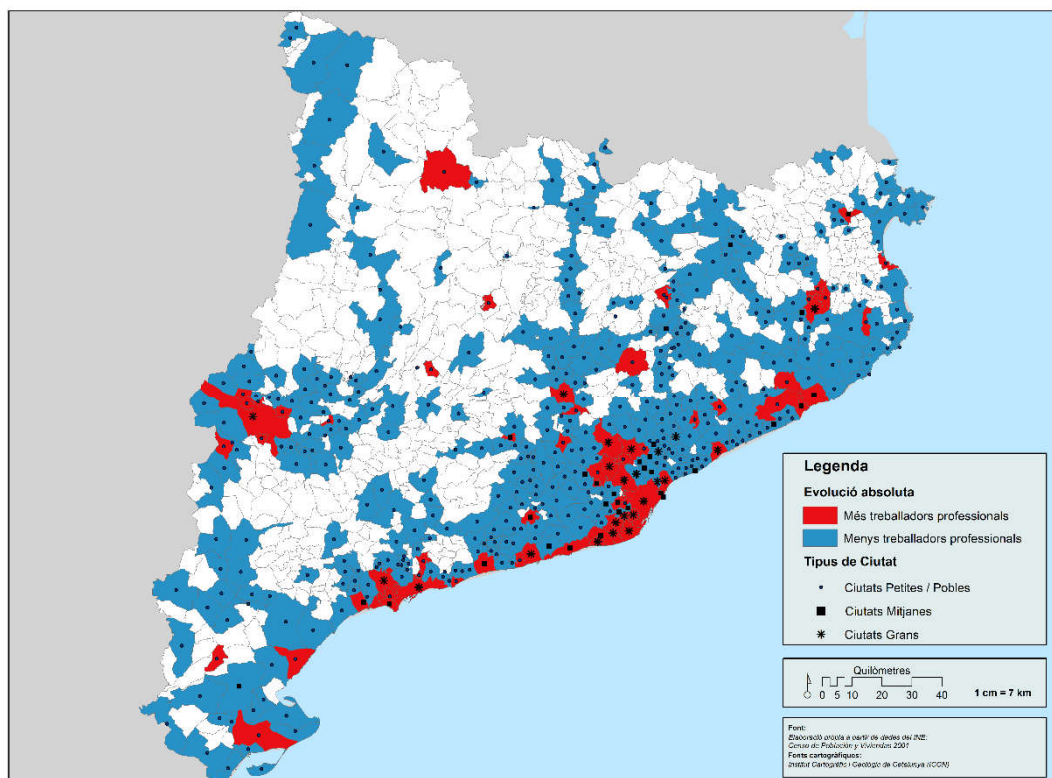
En el mapa 5.15 es mostra la distribució territorial dels municipis que tenen més creatius professionals residint en ells. En relació a l'àrea metropolitana de Barcelona, si el mapa dels bohemis era més esquifit que els dels súper creatius; el mapa resultant amb els creatius professionals és més esquifit que els dels bohemis centrant el creixement d'aquests als municipis centrals (Barcelona, Hospitalet de Llobregat, Badalona, Terrassa o Sabadell) i als de la primera corona metropolitana (el Prat de Llobregat, Gavà, Castelldefels, Sant Joan Despí, Sant Just Desvern, Sant Quirze del Vallès o Cerdanyola del Vallès. Les restants conurbacions urbanes també veuen augmentat el nombre de treballadors creatius professionals tant en els municipis centrals (Girona, Lleida, Tarragona i Reus) com en els perifèrics (Sant Julià de Ramis o Celrà en el cas de Girona; Cambrils, Salou o Vila-Seca en el cas de Tarragona; Alpicat, Alcoletge o Torrefarrera en el cas de Lleida).

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.1.1.- Distribució dels residents creatius per subgrups a l'any 2011

És torna a dibuixar en el mapa l'eix Vilanova i la Geltrú– Vilafranca del Penedès– Igualada – Manresa – Granollers amb alguns dels seus municipis perifèrics (Sitges, la Roca del Vallès i Cànoves i Samalús). Com en el cas dels bohemis el litoral nord queda desdibuixat ja que únicament Blanes, Lloret de Mar i Roses tenen més treballadors creatius professionals l'any 2011. En el sud, el municipi del Vendrell fa de nexa entre el Garraf i l'àrea metropolitana de Barcelona per una banda i la conurbació de Tarragona i Reus per l'altra. A banda, apareixen diferents capitals de comarca com Amposta, la Seu d'Urgell, Moià, Vic, Banyoles i Figueres; amb alguns municipis perifèrics (Tona, les Masies de Voltregà, Montferrer i Castellbó).

Mapa 5.15.- Distribució municipal de l'evolució dels residents professionals en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

A la taula 5.17 es mostren els municipis que tenen un percentatge superior de residents professionals en relació a la població ocupada l'any 2011. La diferència principal és que només un 12% té més percentatge de residents creatius professionals, un total de 56 municipis. Només el 4% dels municipis petits han guanyat el període inter-censal 2001-2011 percentatge de residents professionals quan els municipis que havien guanyat professionals de manera absoluta eren just el doble (34 municipis, 8% dels petits. Les ciutats mitjanes que tenen un percentatge superior de treballadors professionals són 16, el 55% d'aquestes, tres més de les que obtenien un guany absolut d'aquest tipus de treballadors. En darrer terme, totes les ciutats grans guanyen percentatge de treballadors professionals, havent-hi quatre que no guanyaven creatius de forma absoluta.

Taula 5.17.- Evolució percentual dels residents bohèmics per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

Tipus	Menys % de professionals		Més % de professionals		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	397	96%	17	4%	414
Ciutats Mitjanes	13	45%	16	55%	29
Ciutats Grans	0	0%	23	100%	23
Total	410	88%	56	12%	466

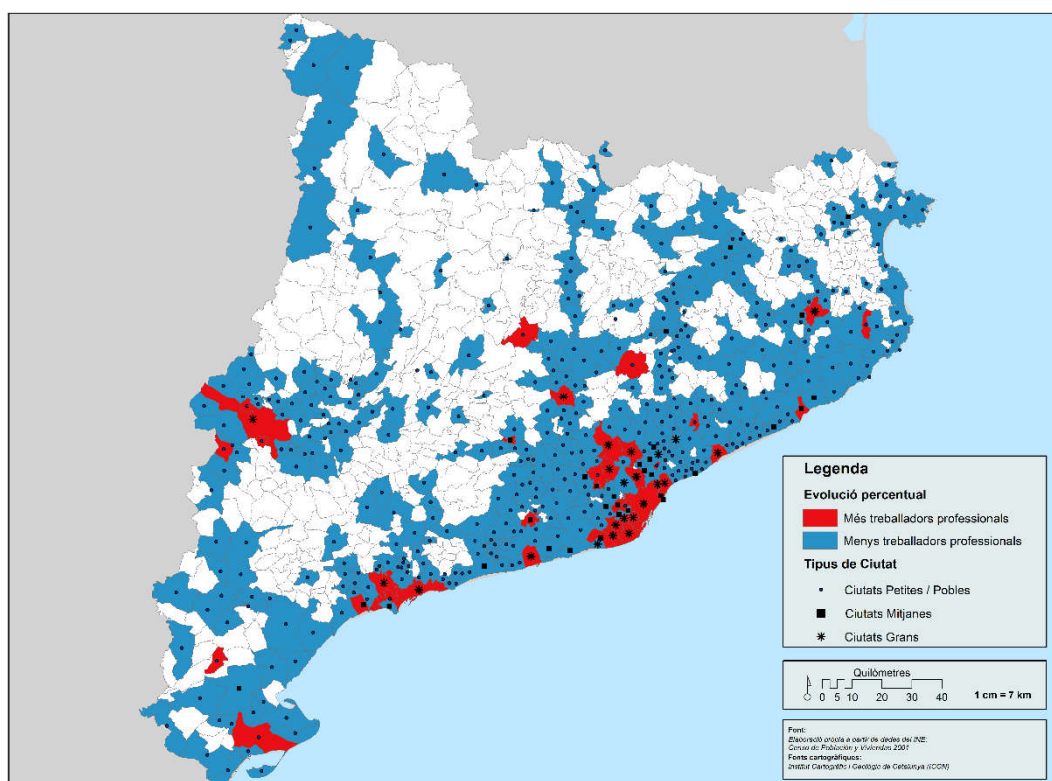
El mapa 5.16 mostra els municipis catalans de més de 1.000 habitants on el percentatge de residents creatius professionals són més. En quant a l'àrea metropolitana de Barcelona, el dibuix d'aquests municipis encara s'esquifeix més

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.4.- Síntesi de l'atracció residencial de treballadors creatius a escala regional.

definint, bàsicament, els municipis que conformen el cor metropolità (el Barcelonès, el Vallès Occidental i el litoral del Baix Llobregat). A banda, es dibuixen les principals conurbacions urbanes a Lleida; a Tarragona i Reus (i a Girona. Continua observant-se l'eix Vilanova i la Geltrú- Igualada Manresa- Granollers- Mataró amb l'afegit de Vic. Apareixen, també diferents capitals de comarca com Amposta, la Bisbal d'Empordà o la Seu d'Urgell i alguns municipis aïllats com Blanes, Xerta o Cardona.

Mapa 5.16.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors professionals, Catalunya 2001-2011

5.1.4.- Síntesi de l'atracció residencial de treballadors creatius a escala regional.

A la taula 5.18 es mostra els municipis que durant el període inter-censal 2001-2011 han aconseguit obtenir més percentatge de treballadors súper creatius, bohemis i residents. Un total de 28 municipis, el 6% del total, han tingut un

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

percentatge més alt per als tres subgrups: un 78% de les ciutats grans (un total de 18); el 28% de les ciutats mitjanes i dos municipis petits tenen un percentatge superior de súper creatius, bohemis i professionals residint en ells l'any 2011. Els municipis que han guanyat percentatge de residents són un total de 60, el 13% del total: d'aquests 5 són ciutats grans (el 22% d'aquestes), 13 són ciutats mitjanes (el 45%) i fins a 42 municipis petits (el 10%) han passat a tenir més residents en dos subgrups. Els municipis que han atret un subgrup són 102: vuit ciutats mitjanes (el 28% d'aquestes) i fins a 94 municipis petits (el 23% d'aquests).

Taula 5.18.- Evolució sintètica per subgrups i per tipologia municipal, Catalunya 2001-2011

	Atracció dels subgrups								Total
	Cap		1		2		3		
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Ciutats Petites	276	67%	94	23%	42	10%	2	0%	414
Ciutats Mitjanes	0	0%	8	28%	13	45%	8	28%	29
Ciutats Grans	0	0%	0	0%	5	22%	18	78%	23
Total	276	59%	102	22%	60	13%	28	6%	466

A la taula 5.19 es mostren de manera resumida els municipis que guanyen percentatge de treballadors creatius en, almenys, un dels subgrups. En aquest sentit, la totalitat de les ciutats mitjanes i grans catalanes guanyen treballadors creatius d'algun tipus mentre que fins a 138 municipis petits, un de cada 3, també ho fan.

5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.

5.1.4.- Síntesi de l'atracció residencial de treballadors creatius a escala regional.

**Taula 5.19.- Evolució sintètica per subgrups i tipus de ciutat, Catalunya
2001-2011**

	Síntesi d'atracció de creatius				
	No Guanyen subgrups		Guanyen subgrups creatius		
	N	%	N	%	
Ciutats Petites	276	67%	138	33%	414
Ciutats Mitjanes	0	0%	29	100%	29
Ciutats Grans	0	0%	23	100%	23
Total	276	59%	190	41%	466

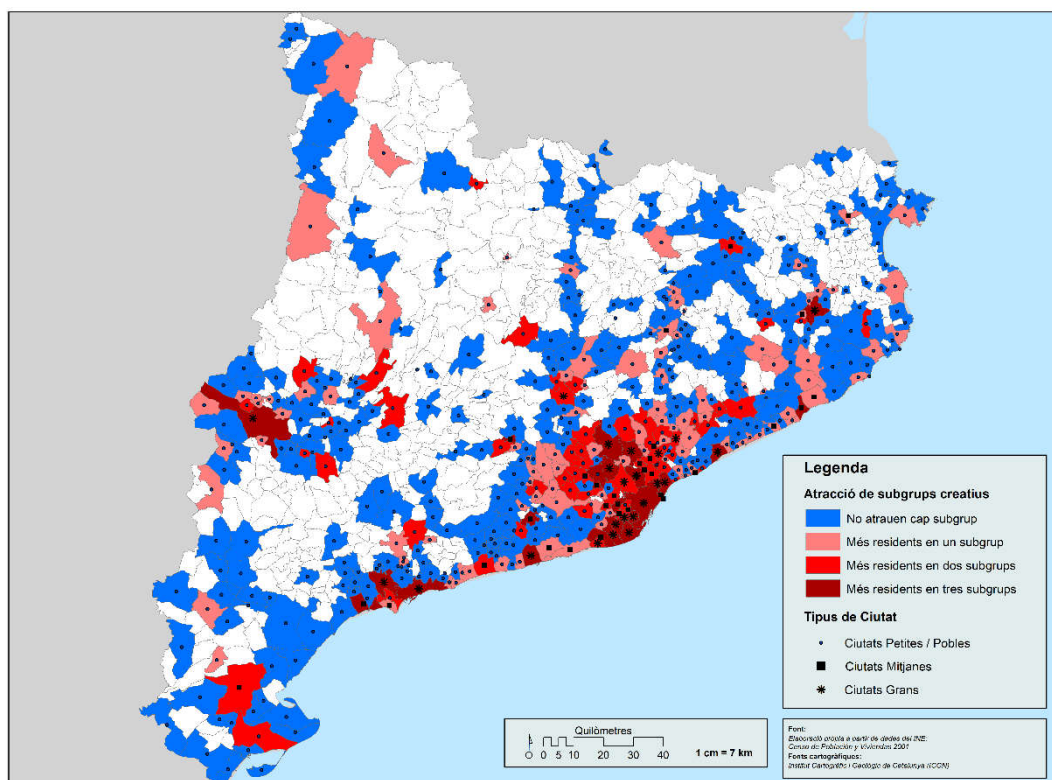
En el mapa 5.17 es mostra la distribució territorial dels municipis que guanyen residents creatius en els tres subgrups. La major part dels municipis es troben en el cor de l'àrea metropolitana de Barcelona (Barcelona, Hospitalet, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Terrassa, Sabadell o Cerdanyola del Vallès) i en la primera corona metropolitana (el Prat de Llobregat, Gavà, Rubí o Sant Andreu de la Barca). En aquesta primera corona trobem els dos municipis petits que han aconseguit guanys percentuals en els tres subgrups: Castellbisbal i la Llagosta. Amb guanys en els tres municipis també trobem els centres de les altres conurbacions catalanes (Tarragona i Reus, Girona i Lleida) així com un dels municipis de la conurbació turística de la Costa Brava Sud (Blanes). El darrer patró que es descriu és l'eix del Penedès format per Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès i Igualada.

Moltes capitals de comarca també tenen guanys en dos dels subgrups (Amposta, Olot, Valls o Manresa) així com municipis grans, mitjans i petits de les primeres

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

corones metropolitanes com Castelldefels, Sant Joan Despí, Sant Just Desvern o Sant Cugat del Vallès així com municipis perifèrics de les principals conurbacions (Vila Seca a Tarragona; Alpicat a Lleida; Vilablareix a Lleida).

Mapa 5.17.- Atracció de subgrups creatius, Catalunya 2001-2011

En una síntesi del que s'acaba d'exposar sobre l'evolució dels treballadors dels diferents grups de treballadors creatius, cal destacar els següents eixos de concentració de municipis on, almenys, en un grup d'aquests són més (veure mapa 5.18):

- L'eix litoral sud, que connecta a través del Penedès Marítim, l'àrea metropolitana de Barcelona i la conurbació de Tarragona i Reus.

*5.1.2.- La supercreativització de la força laboral creativa en el període 2001-2011.**5.1.4.- Síntesi de l'atracció residencial de treballadors creatius a escala regional.*

Aquest eix litoral queda complementat pel corredor de l'AP-7, interior, entre Martorell, Vilafranca del Penedès i El Vendrell.

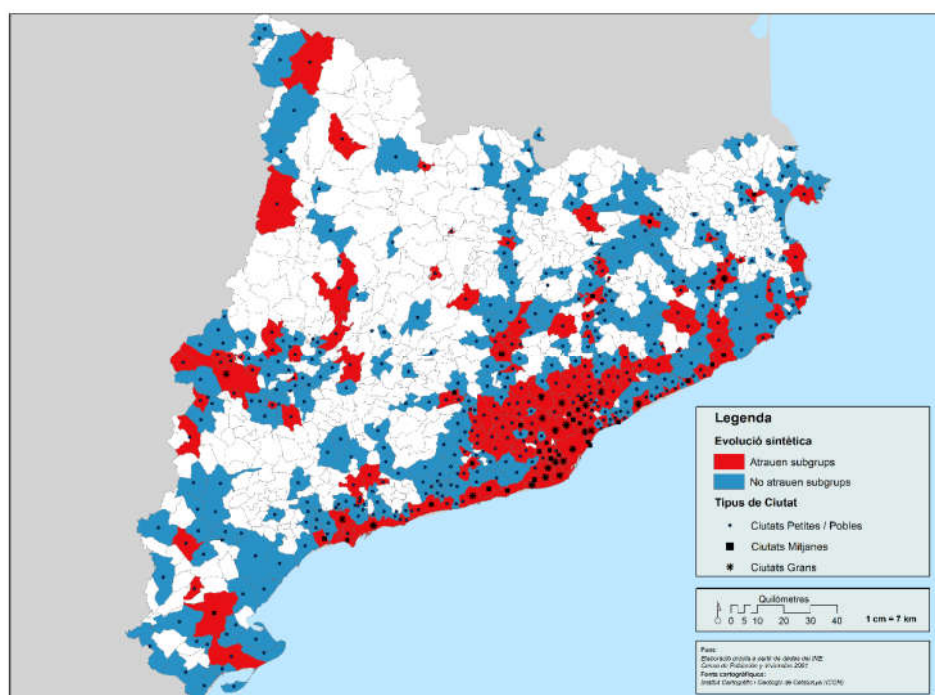
- L'eix litoral nord, que a través del Maresme i la Selva Marítima connecta l'àrea metropolitana de Barcelona, amb la conurbació de Girona. Aquest eix, igual que l'anterior queda complementat pel corredor de l'AP-7 interior a través del Vallès Oriental i la Selva Interior.
 - o Des de Girona, resseguint cap al nord l'AP-7, es connectaria amb Figueres i aquesta amb Roses, formant un sub-sistema urbà a la Costa Brava Nord
 - o Des de Girona, cap al litoral, mitjançant la Bisbal d'Empordà quedaria configurat un sub-sistema de residència creativa amb els municipis litorals de Torroella de Montgrí, Calonge i Palafrugell.
- L'eix del Llobregat que des de l'àrea metropolitana connecta amb Manresa i des d'aquí amb Cardona, Solsona i Berga.
- L'eix d'Osona que des del centre metropolità ressegueix el corredor de la C-17 fins a arribar a Vic. Vic funciona com un dels vèrtexs del triangle que connecta aquesta ciutat amb Ripoll i Olot. Al mateix temps, Olot queda connecta amb Girona a través de Banyoles.
- L'eix interior, de Ponent, que a través de l'A-2 connecta l'àrea metropolitana amb Igualada, i des d'aquí amb Tàrraga, les Borges Blanques, Mollerussa i Lleida.
- Des de Lleida, sorgeixen dos eixos secundaris:

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

- L'eix de l'Ebre que mitjançant Xerta i Gandesa arriba fins a Tortosa i Amposta, ciutats ben allunyades de les dinàmiques metropolitanes.
- L'eix de les Nogueres que mitjançant els municipis de Artesa de Segre i Agramunt connecta la capital de Ponent amb les valls pirinenques i els seus principals centres urbans (Tremp, Sort i la Seu d'Urgell).

De manera final, cal destacar que el creixement dels residents creatius, tot i tenir una major concentració en els municipis centrals de l'àrea metropolitana, es localitza en tots els tipus de ciutat definides segons la seva grandària en les ciutats grans, mitjanes i petites distribuïdes per la totalitat del territori català, amb un especial èmfasi en el litoral i en molts dels seus municipis turístics (veure capítol 6).

Mapa 5.18.- Mapa de síntesi d'atracció de subgrups creatius, Catalunya 2001-2011

*5.1.3.- Distribució residencial dels treballadors de baixa especialització als 2001 i 2011.**5.1.3.1.- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2001***5.1.3.- Distribució residencial dels treballadors de baixa especialització als 2001 i 2011.**

Els treballadors de baixa especialització són el segon grup de treballadors als quals s'analitzarà la distribució de la seva residència l'any 2001 i 2011 així com la seva evolució en el període inter-censal 2001-2011. De la mateixa manera que en l'anàlisi de resultats realitzat en l'apartat anterior per als residents ocupats en professions creatives, l'anàlisi de la localització residencial dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització es realitza per al global de la categoria així com per als dos subgrups que els conformen: els treballadors de serveis i els treballadors industrials. De la mateixa manera que en el cas dels treballadors creatius, l'escala regional on es realitza l'anàlisi així com la divisió dels municipis en tres tipologies de ciutat, permetran observar de manera segmentada les diferents situacions de la localització residencial dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització en el període temporal definit.

5.1.3.1.- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2001

Els treballadors de baixa especialització representaven l'any 2001 el 29% de la força laboral resident en els municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya. 797.976 treballadors catalans eren treballadors de baixa especialització (taula 5.22). En les ciutats grans gairebé un de cada tres de la força laboral resident eren d'aquest tipus, arribant gairebé al mig milió d'integrants (497.268 treballadors en total). El percentatge d'ocupats d'aquest tipus era similar en les ciutats mitjanes, amb 107.490 treballadors residents, aquests representaven el 30% del total de treballadors residents. En darrer terme, en els municipis petits,

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

aquest tipus de força laboral resident representava pràcticament un de cada quatre treballadors amb 193.218 ocupats residents de baixa especialització. La tendència amb aquests treballadors és clara: a major grandària de la ciutat més percentatge de força laboral poc especialitzada.

Taula 5.22.- Distribució dels treballadors de baixa especialització residents per tipus de ciutat, Catalunya 2001

Tipus	Treballadors de baixa especialització	Població Ocupada	% Baixa especialització
Ciutats Petites	193.218	792.272	24%
Ciutats Mitjanes	107.490	357.411	30%
Ciutats Grans	497.268	1.593.128	31%
Total	797.976	2.742.811	29%

A la taula 5.29 es mostra la classificació dels municipis de més de 1.000 habitants en intervals segons el seu percentatge de treballadors de baixa especialització. Fins a un 14% de municipis catalans de més de 1.000 habitants tenien més del 30% de la força laboral resident de baixa especialització, entre aquests destaquen les 14 ciutats grans (un 61% d'aquestes) i les 13 ciutats mitjanes (pràcticament la meitat d'aquestes amb el 45% d'aquestes). En les ciutats petites únicament 39, el 9%, queden categoritzades dins aquest interval. La major part de les ciutats petites (el 53%) i de les ciutats mitjanes (un 52%) tenen entre un 20% i un 30% de treballadors de baixa especialització, xifra que es redueix, en el cas de les ciutats grans, fins el 35%. Amb menys del 20% de residents de

5.1.3.- Distribució residencial dels treballadors de baixa especialització als 2001 i 2011.

5.1.3.1.- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2001

baixa especialització es troben el 37% dels municipis petits i una ciutat gran i una ciutat mitjana mentre que per sota del 10% només hi ha dos municipis petits.

Taula 5.23.- Distribució municipal de la residència de baixa especialització el intervals per tipus de ciutat, Catalunya 2001

Tipus	<10%		Entre 10% i 20%		Entre 20% i 30%		Més del 30%		Total
	N	%	N	%	N	%	N	%	
	Ciutats Petites	2	0%	154	37%	219	53%	39	
Ciutats Mitjanes	0	0%	1	3%	15	52%	13	45%	29
Ciutats Grans	0	0%	1	4%	8	35%	14	61%	23
Total	2	0%	156	33%	242	52%	66	14%	466

La distribució geogràfica d'aquesta classificació està representada en el mapa 5.19. Els municipis per sobre del 30% de treballadors residents de baixa especialització es localitzen en cinc aglomeracions: les principals del cor metropolità, amb moltes ciutats grans, (Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Terrassa i Sabadell) i la façana litoral de Baix Llobregat (el Prat de Llobregat, Gavà o Castelldefels; la conca del riu Llobregat amb l'eix Manresa - Berga; els municipis del Garraf; i els municipis del nord del Maresme i del sud de la Costa Brava; i en el sub-sistema urbà d'Osona. A banda, municipis capital de comarca com Vilafranca del Penedès o Mataró; i municipis com Roses o Calaf.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

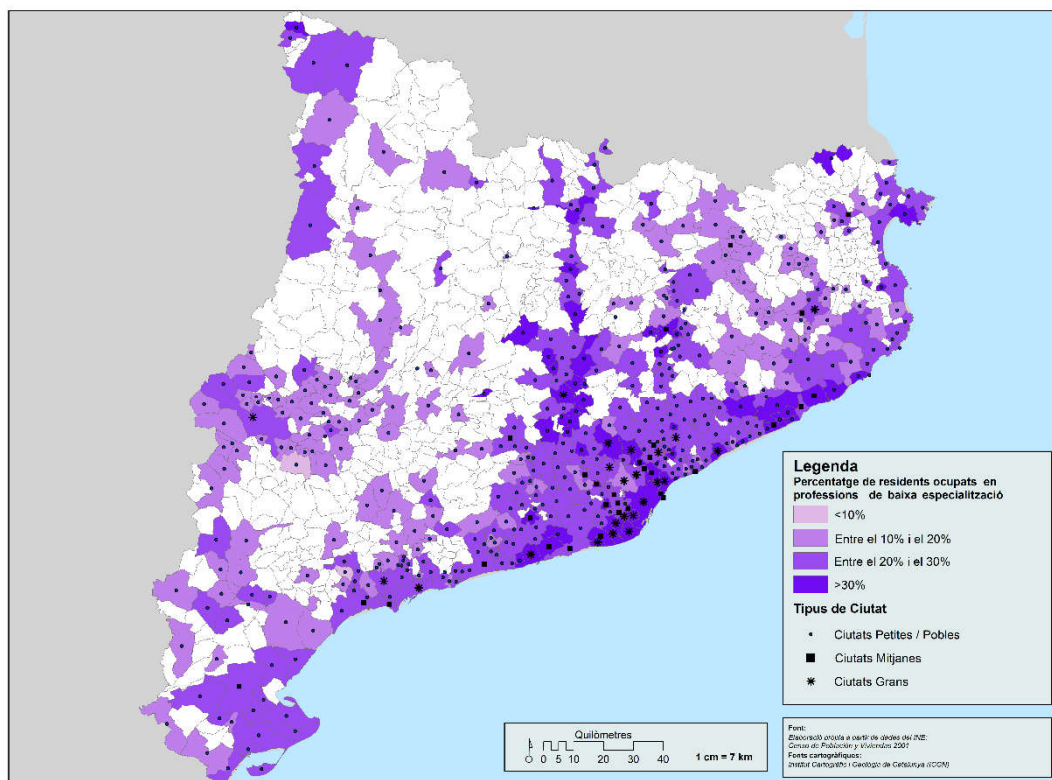
Un cop afegits els municipis de amb més del 20% de treballadors residents de baixa especialització apareix la major part de l'àrea metropolitana de Barcelona (amb l'excepció de Sant Cugat del Vallès). També, les tres conurbacions restants del sistema urbà català (Lleida, Girona i Tarragona) amb part dels seus municipis perifèrics. El litoral forma un eix força compacte de municipis amb un percentatge de més del 20% de treballadors de baixa especialització des de Llançà fins a Alcanar, amb cinc excepcions puntuals (Begur, Santa Cristina d'Aro, Sant Vicenç de Montalt, Altafulla i Vandellós i l'Hospitalet de l'Infant).

Es complementava, també, l'eix del Llobregat amb la inclusió de la major part dels municipis del Bages així com de la Cerdanya (incloent la seva capital Puigcerdà) i el sistema urbà d'Osona. Apareixen també diferents capitals comarcals tant a la zona de l'Ebre (Ampostà, Tortosa i Móra d'Ebre) com a la zona pirinenca (la Seu d'Urgell, Vielha, Tremp i la Pobla de Segur) així com Figueres en l'extrem nord-est del país. Per últim, diferents municipis que per casuístiques diferents tenien un percentatge superior a aquest 20%: Riba-Roja d'Ebre o Ribes de Frèsser (industrials); la Jonquera o Llívia (frontera francesa) o Naut Aran (turisme).

Els municipis amb més del 10%, estan concentrats bàsicament en els municipis petits, alguns capitals comarcals de la Plana de Lleida; en la zona de la Garrotxa i el Ripollès i en l'eix que els connecta amb la conurbació de Girona; i en les zones interiors de les Terres de l'Ebre i el Camp de Tarragona, zones eminentment agrícoles.

5.1.3.- Distribució residencial dels treballadors de baixa especialització als 2001 i 2011.

5.1.3.1.- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2001

Mapa 5.19.- Distribució municipal dels residents ocupats en professions de baixa especialització, Catalunya 2001

5.1.3.1.1- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2001.

Del total de 797.976 treballadors de baixa especialització censats en els municipis de més de 1.000 habitants catalans l'any 2001, el 87% corresponien a treballadors de serveis de baixa especialització mentre que el 13% restant corresponia a treballadors industrials (taula 5.22). El pes dels treballadors de baixa especialització era més a les ciutats grans, on els residents treballadors de serveis representaven el 89% de la força laboral de baixa especialització i, percentualment, molt menys a les ciutats petites, on representaven, només el 81% d'aquesta força laboral. En aquestes els treballadors industrials de baixa especialització representaven gairebé el 20% de la força labora de baixa especialització.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.22.- Distribució dels residents per subgrup de baixa especialització i tipus de ciutat, Catalunya 2001

Tipus	Baixa Especialització		Serveis		Industrials	
	N	%	N	%	N	%
Ciutats Petites	193.218	100%	157.328	81%	35.890	19%
Ciutats Mitjanes	107.490	100%	92.221	86%	15.269	14%
Ciutats Grans	497.268	100%	444.688	89%	52.580	11%
Total	797.976	100%	694.237	87%	103.739	13%

El mapa 5.20 mostra la distribució dels municipis segons el seu percentatge de residents de baixa especialització. Molts dels municipis amb percentatges alts de residents de baixa especialització (>30%) es troben en el litoral immediat a la ciutat de Barcelona (per exemple, Gavà, el Prat de Llobregat o Badalona) i en el seu interior (Santa Coloma de Gramanet o l'Hospitalet de Llobregat). A banda, també estan per sobre d'aquest llindar municipis repartits per tot el territori tant a l'interior (Sant Vicenç de Castellet o Bagà) i al litoral, en municipis amb fort component turístic com Lloret de Mar o Calella.

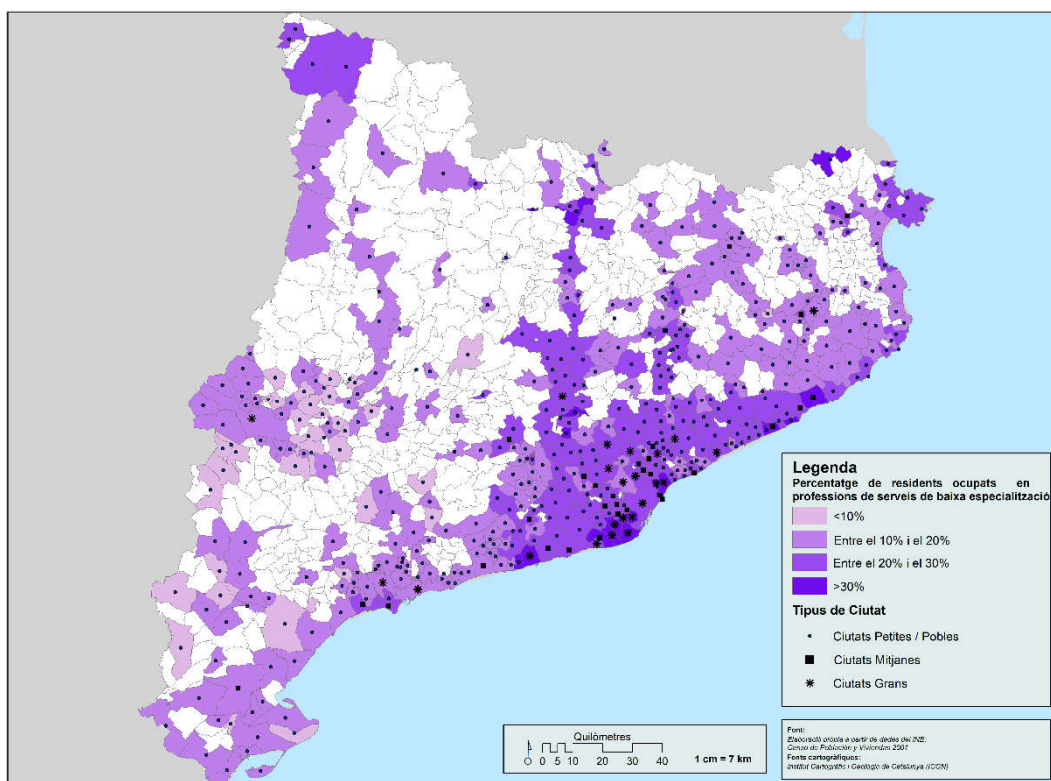
Amb un percentatge d'entre el 20% i el 30% de treballadors de serveis residents es trobaven la major part dels municipis centrals de l'àrea metropolitana de Barcelona, com per exemple la mateixa capital amb l'excepció dels municipis on hi havia una gran percentatge de treballadors creatius (Sant Cugat del Vallès o els municipis del sud del Maresme). Una segona àrea de localització dels municipis categoritzats en aquest interval es troba en els eixos de comunicació que connecten Barcelona amb el Pirineu per la vall del Llobregat (Manresa-

5.1.3.- Distribució residencial dels treballadors de baixa especialització als 2001 i 2011.

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

Berga-Puicerdà) i per Osona (Granollers-Vic). En darrer terme, gran part dels municipis turístics de la Costa Brava i els centrals de la Costa Daurada també es trobaven amb aquests als percentatges de treballadors de baixa especialització.

Mapa 5.20.- Distribució dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització, Catalunya 2001

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

Els treballadors de baixa especialització representaven l'any 2011 el 21% dels treballadors residents en els municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya (taula 5.23). Es trenca la tendència observada l'any 2001 en tant que les ciutats mitjanes són la tipologia de ciutat que conté més percentatge de treballadors d'aquest tipus residint-hi en tant que una de cada quatre treballadors residents en elles és de baixa especialització. El percentatge es redueix en les ciutats grans, que encara mostren un percentatge superior al del global de municipis

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

(22%). Per contra, a les ciutats petites, aquests treballadors són el 17% de la població ocupada resident

Taula 5.23.- Distribució dels residents de baixa especialització per tipus de ciutat, Catalunya 2011

Tipus	Treballadors de baixa especialització	Població Ocupada	% Baixa especialització
Ciutats Petites	132.430	792.272	17%
Ciutats Mitjanes	89.965	357.411	25%
Ciutats Grans	356.190	1.593.128	22%
Total	578.585	2.742.811	21%

Només 5 municipis de més de 1.000 habitants tenen més del 30% de residents de baixa especialització (taula 5.24) trobant dos ciutats grans, una mitjana i dos petites que representen el 9% de les grans, el 3% de les mitjanes i menys de l'1% de les petites. En l'interval comprés entre el 20% i el 30% de residents de baixa especialització residents se situen la immensa majoria de les ciutats mitjanes (76%) i de les grans (78%); mentre que, la majoria de les ciutats petites (51%) se situen en l'interval comprés entre el 10% i el 20% de residents de baixa especialització. Amb menys del 10% de residents de baixa especialització únicament hi ha ciutats petites.

5.1.3.- Distribució residencial dels treballadors de baixa especialització als 2001 i 2011.

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

Taula 5.24.- Distribució dels residents de baixa especialització segons tipologia municipal, Catalunya 2011

Tipus	<10%		Entre 10% i 20%		Entre 20% i 30%		Més del 30%		Total N
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Ciutats Petites	172	42%	210	51%	30	7%	2	0%	414
Ciutats Mitjanes	0	0%	6	21%	22	76%	1	3%	29
Ciutats Grans	0	0%	3	13%	18	78%	2	9%	23
Total	172	37%	219	47%	70	15%	5	1%	466

Els municipis amb més del 30% de residents de baixa especialització, es localitzen en l'àrea metropolitana de Barcelona (Hospitalet de Llobregat i Santa Coloma de Gramanet) i en municipis amb especificitats concretes com Lloret de Mar (Turisme); la Jonquera (frontera amb França) i la Juncosa del Montmell (sense una característica clara) (veure mapa 5.21).

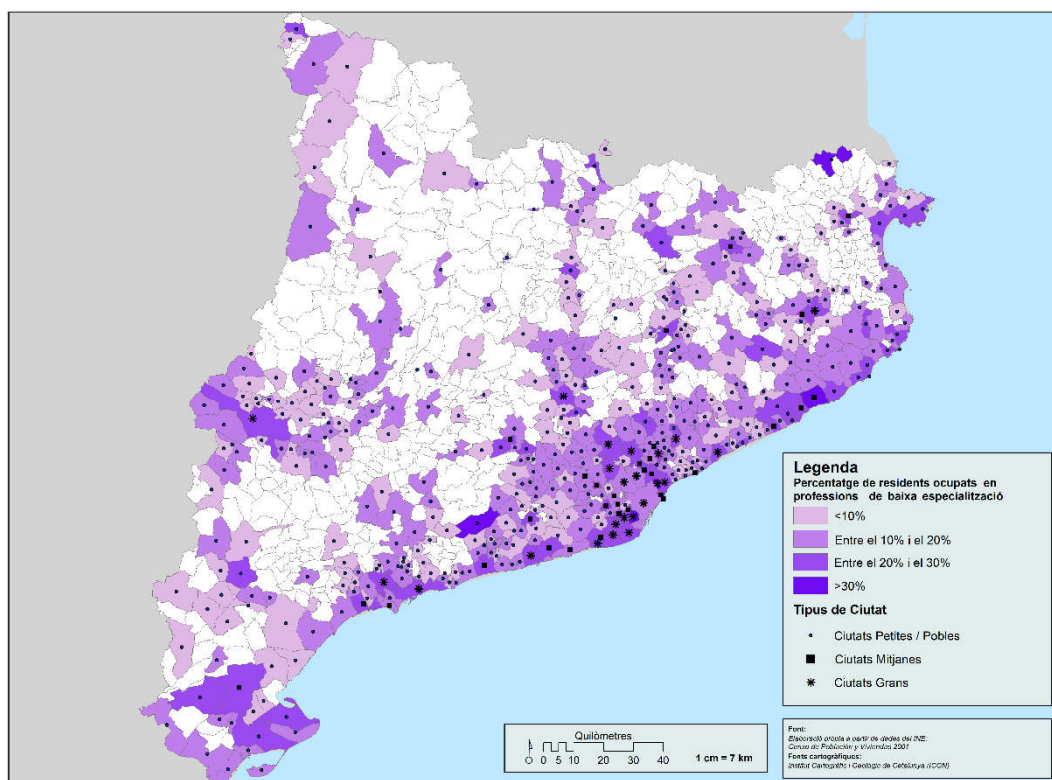
Els municipis amb més del 20% de residents ocupats en professions de baixa ocupació es localitzen en les primeres corones metropolitanes en municipis mitjans i grans, tant en el litoral sud barceloní (Gavà, Castelldefels o el Prat) com en l'interior metropolità (Terrassa, Sabadell, Ripollet o Rubí). Un segon eix amb més del 20% de treballadors de baixa especialització residents se situa en els principals nodes jeràrquic del sistema urbà (Lleida, Tarragona i Girona) i en ciutats que exerceixen la capitalitat comarca (Vilafranca del Penedès, Igualada, Manresa, Vic o Olot). Municipis turístics litorals (Cambrils, el Vendrell, Roses,

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Cadaquès, Blanes, o Palafrugell) o de muntanya (Vielha e Migaran o Puigcerdà) també superen el llindar del 20% de residents de baixa especialització.

Superant el 10% de residents d'ocupats en professions baixa especialització es troben molts dels municipis metropolitans on els creatius arribaven a percentatges superiors (Barcelona, Sant Quirze del Vallès o Sant Cugat del Vallès); la resta de municipis litorals (amb alguna excepció com Begur o l'Ampolla i l'Atmella de Mar) i els municipis perifèrics de les ciutats centrals dels seus sub-sistemes urbans comarcals.

Mapa 5.21.- Distribució municipal dels residents de baixa especialització, Catalunya 2011

5.2.3.2.1.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2011.

Del total de 578.585 treballadors de baixa especialització censats en els municipis de més de 1.000 habitants catalans l'any 2011, el 86% corresponien a

5.1.3.- Distribució residencial dels treballadors de baixa especialització als 2001 i 2011.

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

treballadors de serveis de baixa especialització mentre que el 14% restant corresponia a treballadors industrials (taula 5.25). El pes dels treballadors de baixa especialització era més a les ciutats grans, on els residents treballadors de serveis representaven el 88% de la força laboral de baixa especialització i, percentualment, menys, a les ciutats mitjanes, on representaven, el 84% d'aquesta força laboral, tipologia de ciutat on els treballadors són menys, a diferència de l'any 2001 quan eren menys a les ciutats petites. En aquestes els treballadors industrials de baixa especialització representaven el 16% de la força labora de baixa especialització.

Taula 5.25.- Distribució dels residents per subgrup de baixa especialització i tipus de ciutat, Catalunya 2011

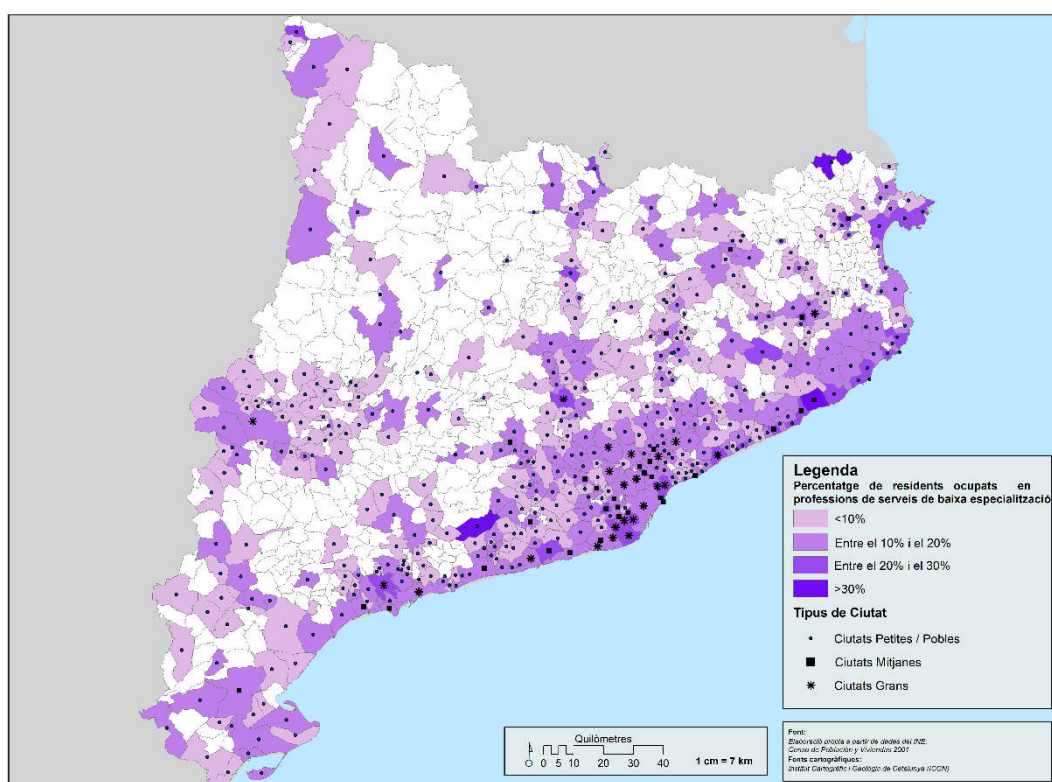
Tipus	Baixa Especialització		Serveis		Industrials	
	N	%	N	%	N	%
Ciutats Petites	132.430	100%	111.945	85%	20.485	15%
Ciutats Mitjanes	89.965	100%	75.730	84%	14.235	16%
Ciutats Grans	356.190	100%	312.095	88%	44.095	12%
Total	578.585	100%	499.770	86%	78.815	14%

El mapa 5.21 mostra la distribució dels municipis segons el seu percentatge de residents de baixa especialització. Els municipis amb més residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització (>30%) són Lloret de Mar, La Jonquera i la Juncosa del Montmell. La localització residencial d'aquests treballadors té una presència intensa (>20%) en municipis situats en la rodalia de Barcelona (Hospitalet de Llobregat, el Prat de Llobregat, Sant Adirà del Besós o Badalona) on els municipis turístics de la Costa Brava (Blanes, Palafrugell,

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Castell i Platja d'Aro, Roses o Cadaquès); també, en municipis que exerceixen la capital comarcal (Vielha, Berga, Manresa o Reus). La major part de l'àrea metropolitana així com l'eix litoral se situen amb més del 10% de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització, mentre que els municipis que no superen aquest llindar, són, bàsicament, municipis interiors tant a les valls pirinenques, la plana de Lleida o el darrer tram del riu Ebre,

Mapa 5.22.- Distribució territorial dels residents ocupats en serveis de baixa especialització, Catalunya 2011

5.1.4.- La periferialització de la residència dels treballadors de baixa especialització en el període 2001-2011

Els treballadors de baixa especialització residents als municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya són un 27% menys l'any 2011 en relació al 2001 (taula 5.26): hi ha 219.191 residents ocupats en aquestes professions. La desaparició d'aquest tipus de residents és generalitzada i té un impacte superior en les ciutats

5.1.4.- La periferialització de la residència dels treballadors de baixa especialització en el període 2001-2011

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

petites (un 31% menys) i en les ciutats grans (un 28%) mentre que a les ciutats mitjanes es perden només el 16% d'aquest tipus de residents. La pèrdua d'aquests treballadors és similar en els seus subgrups (taula 5.27) amb una pèrdua sensiblement superior en els treballadors de serveis (28%) que en els industrials (24%). En els treballadors de serveis continuen sent les ciutats grans (30%) i petites (29%) les que més en perden mentre que la pèrdua de treballadors residents en professions industrials de baixa especialització és molt més intensa en les ciutats petites (43%) que no pas en les grans (16%) i, sobretot, en les mitjanes (7% menys).

Taula 5.26.- Evolució dels residents de baixa especialització per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

Tipus	Any		Diferència	
	2001	2011	N	%
Ciutats Petites	193.218	132.430	-60.788	-31%
Ciutats Mitjanes	107.490	89.965	-17.525	-16%
Ciutats Grans	497.268	356.190	-141.078	-28%
Total	797.976	578.585	-219.391	-27%

Taula 5.27.- Evolució dels residents de baixa especialització per subgrups i tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

Tipus	Baixa Especialització		Serveis		Indsutrial	
	N	%	N	%	N	%
Ciutats Petites	-60.788	-31%	-45.383	-29%	-15.405	-43%
Ciutats Mitjanes	-17.525	-16%	-16.491	-18%	-1.034	-7%

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Ciutats Grans	-141.078	-28%	-132.593	-30%	-8.485	-16%
Total	-219.391	-27%	-194.467	-28%	-24.924	-24%

Ambtot, un 12% dels municipis de més de 1.000 habitants tenen, de forma absoluta, més residents ocupats en professions de baixa especialització (taula 5.28). Les ciutats mitjanes són les que més capitalitzen aquests guanys: gairebé una de cada quatre té més residents d'aquest tipus per un 13% de les ciutats grans i un 13% de les petites.

Taula 5.28.- Evolució dels residents ocupats en professions de baixa especialització, Catalunya 2001-2011

Tipus	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	366	88%	48	12%	414
Ciutats Mitjanes	22	76%	7	24%	29
Ciutats Grans	20	87%	3	13%	23
Total	408	88%	58	12%	466

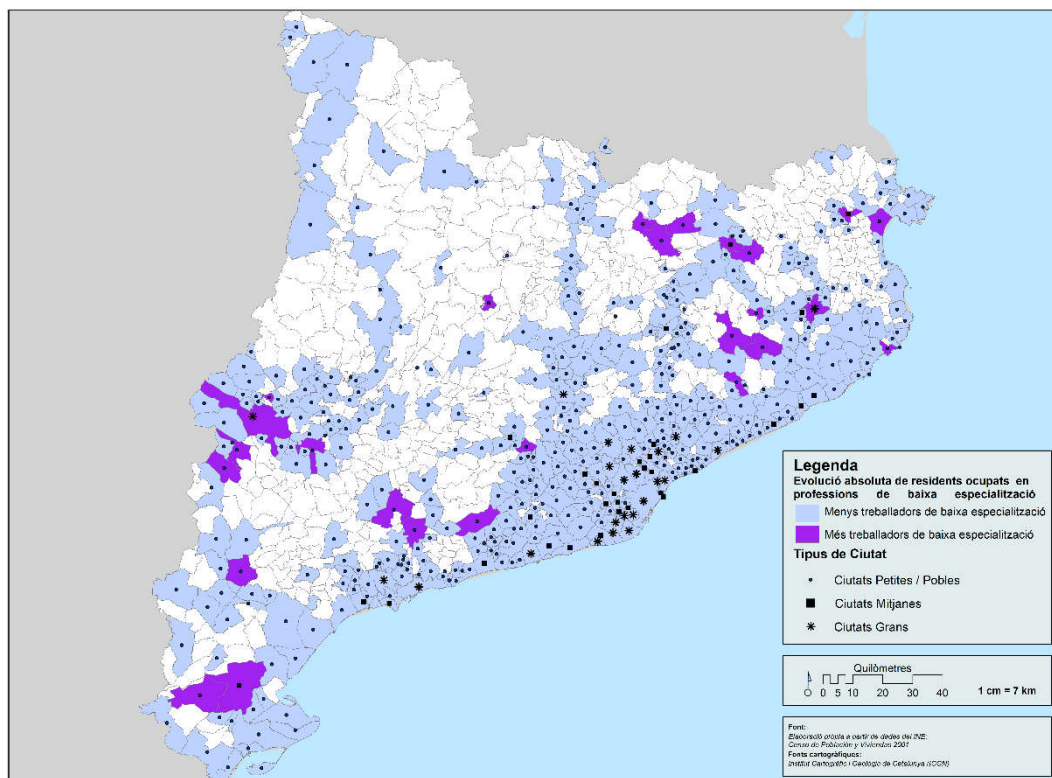
Els municipis que tenen més residents de baixa especialització es localitzen en una sèrie d'àmbits territorials concrets (mapa 5.23): en primer terme en municipis turístics de la Costa Daurada (Cambrils, Vila-Seca, Creixell o Calafell) i de la Costa Brava (Blanes, Lloret de Mar o Castelló d'Empúries) i en municipis situats en l'interior d'aquestes; en capitals provincials (Lleida i Girona) i comarcals (Les Borges Blanques, Tortosa, Reus, Figueres, Olot o Banyoles) i municipis adjacents a aquestes (Juneda, Santa Pau o la Selva del Camp). Destacar també

5.1.4.- La periferialització de la residència dels treballadors de baixa especialització en el període 2001-2011

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

la no existència de municipis situats en el cor metropolità que tinguin, de manera absoluta, més treballadors de baixa especialització l'any 2011.

Mapa 5.23.- Evolució municipal dels residents ocupats en professions de baixa especialització en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011

De manera percentual únicament el 6% de municipis de més de 1.000 habitants tenen un percentatge superior de residents de baixa especialització l'any 2011 (taula 5.29). Les ciutats mitjanes continuen sent les que més en guanyen (el 10%), tot i que sense unes diferències tan grans com en el cas de l'evolució absoluta en tant que el 9% de les ciutats grans tenen un percentatge més gran de residents. La distribució territorial d'aquests municipis (mapa 5.26) mostra com, bàsicament, els municipis que tenen un percentatge superior de treballadors residents ocupats en professions de baixa especialització són capitals de comarca i província (Girona, Lleida, Valls, Montblanc, Santa Coloma

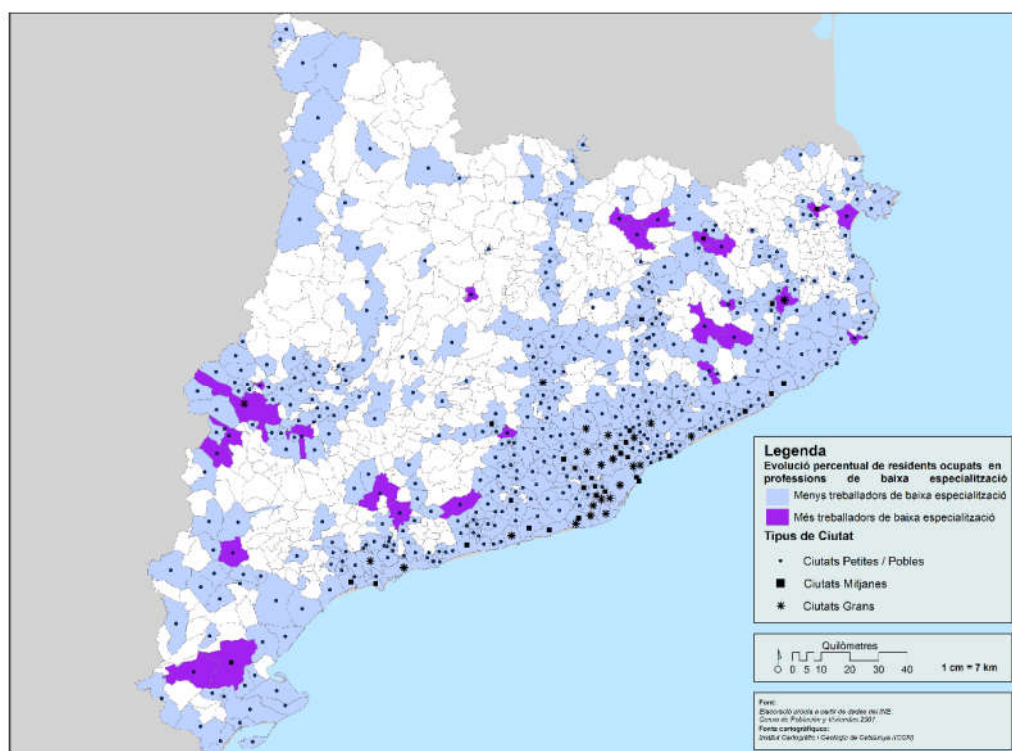
5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

de Farners, Olot, Ripoll, Figueres) i municipis perifèrics a aquestes (Santa Pau, Sant Joan de les Abadesses, Sant Hilari Sacalm, Roquetes o Torres de Segre).

Taula 5.29.-Distribució municipal de l'evolució percentual de residents de baixa especialització, Catalunya 2001-2011

Tipus	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	
Ciutats Petites	393	95%	21	5%	414
Ciutats Mitjanes	26	90%	3	10%	29
Ciutats Grans	21	91%	2	9%	23
Total	440	94%	26	6%	466

Mapa 5.24.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització, Catalunya 2001-2011

5.1.4.- *La periferalització de la residència dels treballadors de baixa especialització en el període 2001-2011*

5.1.3.2- *Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011*

5.1.4.1- *Evolució dels treballadors de serveis de baixa especialització*

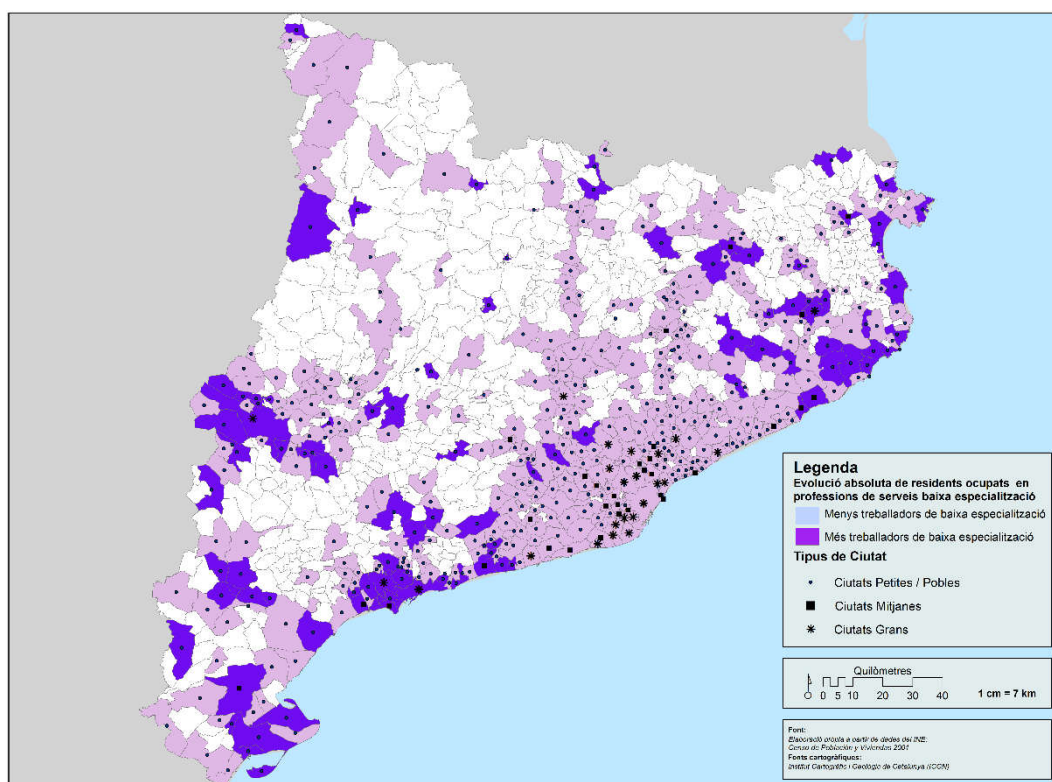
Els municipis que tenen de manera absoluta més residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització són el 20% del conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya (taula 5.30). El 31% de les ciutats mitjanes, el 20% de les petites i el 17% de les grans tenen l'any 2011 residint en elles més treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització. La distribució territorial d'aquests municipis (mapa 5.25) és fora de l'àrea metropolitana de Barcelona: a les dos principals destinacions turístiques (Costa Brava i Costa Daurada); i en els principals nodes urbans en l'exterior de la metròpolis (Girona, Lleida i Tarragona) així com en ciutats que exerceixen la capitalitat comarcal al llarg de tot el territori (Tortosa, Valls, Les Borges Blanques, Solsona, Vielha, Olot o Figueres) com ciutats perifèriques a aquestes (Alcarràs, Salt, la Selva del Camp, Santa Pau o Sant Hilari Sacalm).

Taula 5.30.- Evolució dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització en nombres absoluts per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011

Tipus	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	N
Ciutats Petites	333	80%	81	20%	414
Ciutats Mitjanes	20	69%	9	31%	29
Ciutats Grans	19	83%	4	17%	23
Total	372	80%	94	20%	466

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Mapa 5.25.- Distribució municipal de l'evolució residencial dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011

Amb tot, només l'12% dels municipis de més de 1.000 habitants tenen percentualment més residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització (taula 5.31): el 20% de les ciutats mitjanes, el 13% de les grans i l'11% de les petites tenen més treballadors d'aquest tipus resident en elles. La localització d'aquests municipis (mapa 5.26) segueix els patrons observats per a l'evolució absoluta d'aquests residents: els municipis que guanyen percentualment aquest tipus de municipis es continuen concentrant en els municipis turístics (Cambrils, el Vendrell; Blanes, Lloret de Mar o Castelló d'Empúries); en els principals nodes urbans distribuïts per tot el territori que exerceixen la capitalitat provincial (Lleida, Girona, Tarragona) o comarcal (Tortosa, Reus, Valls, Montblanc, les Borges Blanques, Solsona, Puigcerdà, Banyoles, Santa Coloma de Farners, Figueres, Olot o Ripoll) i en municipis

5.1.4.- La periferalització de la residència dels treballadors de baixa especialització en el període 2001-2011

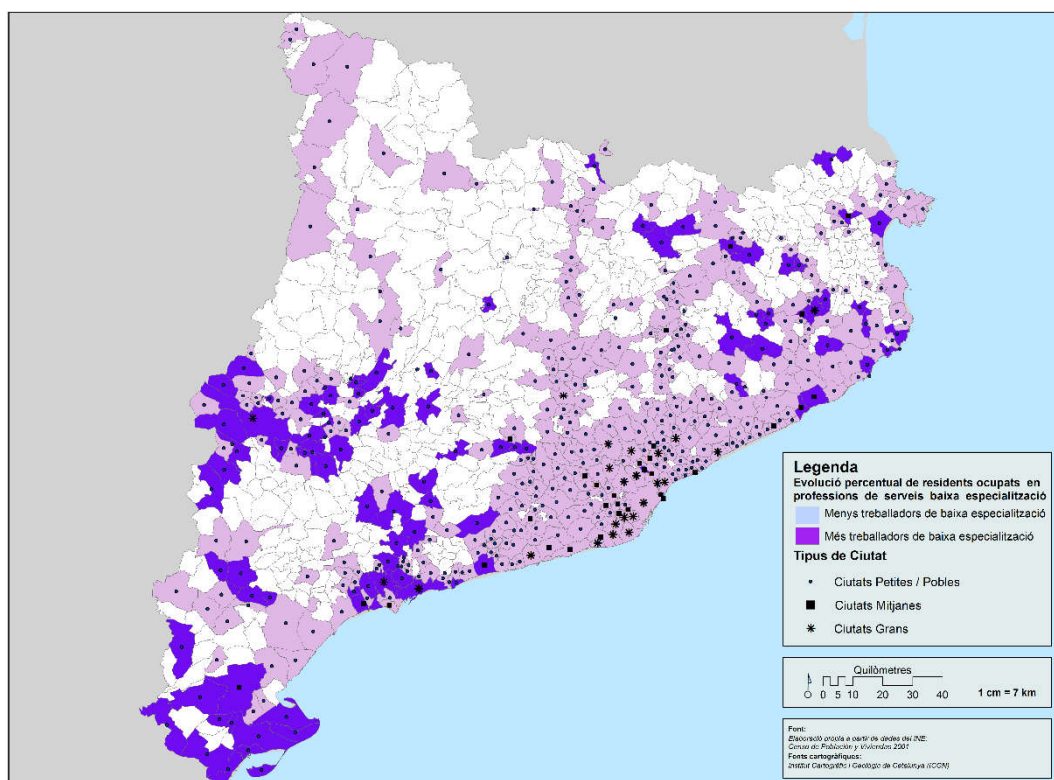
5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

perifèrics a aquestes (Roquetes, Juneda, Cabra del Camp, la Selva del Camp, Sant Hilari Sacalm, Santa Pau o Sant Joan de les Abadesses.

Taula 5.31.- Evolució percentual dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització, Catalunya 2001-2011.

Tipus	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	
Ciutats Petites	366	89%	48	11%	414
Ciutats Mitjanes	23	80%	6	20%	29
Ciutats Grans	20	87%	3	13%	23
Total	413	88%	58	12%	466

Mapa 5.26.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització, Catalunya 2001-2011

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

5.2.- Les condicions del lloc com a factor d'atracció dels treballadors residents.

El segon apartat d'aquest capítol presenta els resultats de l'anàlisi exploratori realitzat mitjançant procediments estadístics. Mitjançant els resultats aportats en aquest apartat es comprovarà la influència de les condicions de creativitat tant en la localització residencial dels treballadors creatius i dels seus subgrups com dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització i subgrup de treballadors de serveis de baixa especialització (hipòtesi parcial 3) que permetran definir les característiques de l'associació entre la residència creativa i de baixa especialització i les condicions de creativitat del territori (objectiu específic 2). A més de comprovar la seva associació per als treballadors residents creatius també s'han comprovat les relacions estadístiques existents amb els treballadors residents de baixa especialització, un fet innovador en tant que s'ha relacionat sempre les condicions de creativitat del territori amb els treballadors creatius.

Les condicions de creativitat dels municipis catalans de més de 1.000 habitants s'han mesurat a partir de l'Índex Sintètic de Condicions de Creativitat (ISCC) format pels índexs de tolerància, talent, tecnologia i territori¹⁶ a partir de la construcció d'una base de dades contingent de les informacions en brut, estandarditzades i sintetitzades de cada un dels índexs (objectiu operatiu 2).

L'anàlisi exploratori es basa en primer terme en la cerca d'associacions estadístiques significatives entre les variables que contenen el percentatge de

¹⁶ veure el capítol de metodologia per una visió més completa de la construcció de l'índex i les variables que conformen cada índex

5.2.1.- El paper de les condicions de creativitat dels llocs en la localització residencial creativa i de baixa especialització

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

residents per cada un dels municipis de més de 1.000 habitants i els índexs de condicions de creativitat del territori. Les proves d'associació s'han realitzat a partir de l'estadístic tau-b de Kendall en tant que les variables testades eren de naturalesa ordinal (els índexs) i contínua (els percentatges de residents). Les proves d'associació també s'han realitzat per als diferents tipus de ciutat definides.

Després de les proves d'associació estadística s'han construït diversos models de regressió lineal amb l'objectiu, en primer lloc, de buscar diferències en els efectes de l'índex sintètic de condicions de creativitat en la població creativa, de baixa especialització i de la resta de població ocupada per posteriorment realitzar diferents models per als subgrups creatius i de serveis de baixa especialització. Per qüestions metodològiques (falta de casos per les variables introduïdes) no s'han realitzat els models de regressió simple i múltiple per tipologia de ciutat¹⁷.

En la darrera part de l'anàlisi exploratori s'ha realitzat una anàlisi dels residus de la regressió lineal múltiple per tal de comparar els valors esperats a partir dels models i els valors realment observats. Això ha permès realitzar una anàlisi de tendències a partir de la comparació de la desviació estàndard dels valors esperats i dels valors evolutius observats per als treballadors súper creatius, bohemis, professionals i ocupats en professions de serveis de baixa especialització.

5.2.1.- El paper de les condicions de creativitat dels llocs en la localització residencial creativa i de baixa especialització

¹⁷ Únicament, les ciutats petites podrien suportar els models de regressió, en tant que es necessiten vint casos per cada variable regressora introduïda en el model.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Tant els treballadors creatius residents com els treballadors de baixa especialització residents en els municipis de més de 1.000 habitants del sistema urbà català tenen una associació estadística significativa i positiva amb l'índex sintètic de creativitat (veure taula 5.33). Malgrat la significativitat estadística el coeficient de correlació tau-b de Kendall és moderat per als treballadors creatius ($\tau=.269$; $p<0,01$) i feble per als treballadors de baixa especialització ($\tau=.103$; $p<0.01$). No obstant, podem afirmar que hi ha una associació estadísticament significativa entre aquells municipis on el percentatge de treballadors creatius i de baixa especialització és més alt i els municipis que tenen més condicions de creativitat.

El percentatge de residents de baixa especialització té una associació superior ($\tau=.318$; $p<0.01$) que el percentatge de residents treballadors creatius ($\tau=.227$; $p<0.01$) en l'índex de tolerància. D'altra banda, els treballadors creatius tenen una associació significativa i positiva les condicions mesurades a l'índex de talent ($\tau=.296$; $p<0.01$) i a l'índex de tecnologia ($\tau=.166$, $p<0.01$) condicions amb les que el percentatge de residents treballadors de baixa especialització no té una associació significativa. Amb l'índex de territori tots dos grups de treballadors residents comparteixen associació significativa i negativa. A grans trets, la presència de treballadors creatius s'associa als municipis on les condicions de tolerància, talent i tecnologia són més altes i les de territori més baixes; la presència de treballadors de baixa especialització són més a mesura que els municipis tenen més condicions de tolerància i de territori.

5.2.1.- El paper de les condicions de creativitat dels llocs en la localització residencial creativa i de baixa especialització

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

Taula 5.33.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents creatius i de baixa especialització i els índexs de creativitat, Catalunya 2011

Grup / Variable	Tolerància	Talent	Tecnologia	Territori	ISCC	N
Creatius	,227**	,296**	.166**	-.182**	.269**	466
Baixa Especialització	,318**	-0,010	.003	-.114**	.103**	466

Els percentatges de treballadors residents súper creatius, bohemis i professionals mantenen unes associacions similars al conjunt de treballadors creatius residents tot i que es poden observar diferències entre els tres subgrups (veure taula 5.34). Els treballadors residents súper creatius s'associen a les condicions de tolerància ($\tau=.270$; $p<0.01$) i de tecnologia ($\tau=.169$, $p<0.01$). Els treballadors residents bohemis tenen una relació negativa amb les condicions del territori ($\tau=.240$; $p<0.01$) mentre que els treballadors residents professionals tenen una associació superior amb el talent ($\tau=.319$; $p<0.01$). L'índex sintètic de creativitat s'associa significativament ($p<0.01$) amb els tres subgrups ($\tau=.263$ per als professionals; $\tau=.244$ amb els súper creatius; $\tau=.153$ amb els bohemis).

Els treballadors de serveis de baixa especialització es comporten també de manera similar al conjunt de treballadors de baixa especialització. Així, tenen una associació més intensa amb l'índex sintètic de creativitat ($\tau=.164$, $p<0.01$) i, gairebé semblant, amb l'índex de tolerància ($\tau=.320$, $p<0.01$). A diferència del global de treballadors de baixa especialització, els treballadors de serveis també tenen una relació molt feble tot i que estadísticament significativa amb els municipis on les condicions de talent són superiors ($\tau=.070$, $p<0.05$).

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.34.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents dels subgrups creatius i de baixa especialització i els índexs de creativitat, Catalunya 2011

	Índex				ISCC	N
	Tolerància	Talent	Tecnologia	Territori		
Súper	,270**	,222**	,169**	-.202**	,244**	466
Creatius						
Bohemis	,222**	,143**	,126**	-.240**	,153**	466
Professionals	,208**	,319**	,157**	-.165**	,263**	466
BE Serveis	,320**	,070*	,000	-,050	,164**	466

5.2.2.- La diferent associació de les condicions de creativitat dels treballadors residents en funció del tipus de ciutat.

A partir dels resultats obtinguts en realitzar la prova d'associació tau-b de Kendall segons les tipologies municipals definides (taula 5.35) s'observa que el percentatge de treballadors residents creatius s'associen a tots els tipus de ciutat, tot i no existir un patró específic en l'associació. En canvi, el percentatge de treballadors residents de baixa especialització, tot i tenir una associació positiva molt feble sense significativitat estadística ($\tau = .060$, $p = 0.067$), a les ciutats mitjanes tenen una associació negativa moderada i significativa ($\tau = -.286$, $p < 0.01$) i a les ciutats grans significativament negativa i intensa ($\tau = -.565$, $p < 0.01$)

5.2.2.- La diferent associació de les condicions de creativitat dels treballadors residents en funció del tipus de ciutat.

5.1.3.2- Distribució dels treballadors de baixa especialització l'any 2011

Taula 5.35.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents creatius i de baixa especialització i l'índex de condicions de creativitat (ISCC) segons tipus de ciutat, Catalunya 2011

ISCC	Municipis >1.000 habitants	Ciutats Petites	Ciutats Mitjanes	Ciutats Grans
Creatius	,269**	,269**	,229**	,335*
Baixa Especialització	,103**	0,060	-,286*	-,565**
N	466	414	29	23

L'associació amb les variables territorials de condicions de creativitat sí que varien en el moment de realitzar les proves amb els índexs sintètics que conformen el de creativitat i segmentar els municipis segons la seva tipologia de grandària municipal (taula 5.36). Els municipis petits es comporten de manera similar que el conjunt de municipis de més de mil habitants en tant que es manté la significativitat estadística i el sentit de la relació en tots els índexs sintètics. Tot i amb això, els coeficients de correlació són sensiblement inferiors en els índexs de talent, tecnologia i territori, mantenint-se el primer com l'associació més forta ($\tau=.255$, $p<0.01$); en canvi en l'índex de tecnologia la davallada del coeficient de correlació és més intensa, situant-se el coeficient en .136 ($p<0.01$). En les ciutats mitjanes només l'índex sintètic de talent, de tecnologia i el sintètic de condicions de creativitat mantenen la significació estadística, tot i que en els dos darrers amb una significació inferior al 95% ($p<0.05$). Els tres índexs tenen unes associacions més forta tant en comparació amb les ciutats petites com el conjunt de municipis de més de 1.000 habitants. En el cas de la tolerància és interessant observar com el coeficient de correlació és negatiu i seria significatiu al 93% en tant que el valor de p és de 0.066.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Dels resultats de la taula 5.36 es destaca per als treballadors creatius:

- L'índex de tolerància sigui únicament significatiu en les ciutats petites ($\tau=.136$, $p<0.01$) sent negatiu a les mitjanes i no significatius (tot i ser positiu) a les grans.
- El canvi de signe en l'índex de territori que passa de ser significativament negatiu a les ciutats petites ($\tau=-.115$, $p<0.01$) a significativament positiu en les ciutats grans ($\tau=.312$, $p<0.05$).
- L'associació amb l'índex de tecnologia, positiva en tots els casos i significativa en el cas de les ciutats petites i mitjanes.
- L'associació, linealment creixent, entre la grandària poblacional i l'índex de talent.

Per al cas dels treballadors de serveis de baixa especialització destaquen dos dels resultats obtinguts:

- La relació negativa existent amb l'ISCC a les ciutats grans i mitjanes.
- La relació negativa i, en moltes ocasions significativa, amb els índexs de talent, tecnologia i territori en els diferents tipus de ciutat.
- La relació positiva amb l'índex de tolerància en les ciutats petites; sent aquesta gairebé inexistent en les ciutats mitjanes i petites.

Taula 5.36.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents creatius i de baixa especialització i els índexs de creativitat segons tipus de ciutat, Catalunya 2011

Variable / Tipus	Creatius				Baixa Especialització			
	>1.000	Petites	Mitjanes	Grans	>1.000	Petites	Mitjanes	Grans
ISCC	,269**	,229**	,335*	,628**	,103**	0,060	-,286*	-,565**
Tolerància	,227**	,136**	-0,241	0,138	,318**	,240**	0,133	-0,028
Talent	,296**	,255**	,512**	,810**	-0,010	-,070*	-,286*	-,684**
Tecnologia	,166**	,135**	,301*	0,227	0,003	-0,028	-,356**	-,347*
Territori	-,182**	-,115**	0,042	,312*	-,114**	-0,031	-0,190	-,312*
N	466	414	29	23	466	414	29	23

5.2.3.- La singularitat de les ciutats mitjanes

5.5.3.1.- La especificitat de les associacions dels treballadors residents bohemis

La presència de treballadors dels diferents subgrups de creatius s'associa de manera positiva i estadísticament significativa en les tres tipologies de ciutat definides (taula 5.37). El fet més destacable és el cas dels bohemis que mostren una associació molt feble amb l'ISCC a les ciutats petites ($\tau=0.087$, $p<0.05$) i un coeficient més feble i sense significació en les ciutats mitjanes. Per la resta la principal tendència observable és una associació més forta a mesura que la grandària demogràfica és superior, amb uns coeficients sensiblement superiors per als treballadors professionals.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.37.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents dels subgrups creatius i l'índex de condicions de creativitat (ISCC) per tipus de ciutat, Catalunya 2011

Grup / Variable	Municipis >1.000 habitants	Ciutats		
		Petites	Mitjanes	Grans
Creatius	,269**	,269**	,229**	,335*
Súper Creatius	,244**	,199**	,276*	,486**
Bohemis	,153**	,087*	0,032	,328*
Professionals	,263**	,220**	,335*	,565**
N	46	414	29	23

Dels resultats de les correlacions entre els diferents índexs de condicions de creativitat i els subgrups de treballadors creatius segons les tipologies de ciutat definides (veure taules 5.38, 5.39 i 5.40) cal destacar que les associacions dels subgrups tenen punts en comú, però, també de singularitat per cada un d'ells. Així, s'observa com súper creatius i creatius professionals tenen un comportament més homogeni que no pas els bohemis. Els primers comparteixen una associació positiva, en tots els casos amb les condicions de talent i uns coeficients de correlació molt similars en relació a la tecnologia i la tolerància, amb associacions positives significatives en les ciutats petites que perden la significativitat a mesura que les ciutats tenen més habitants. La principal diferència entre ambdós, més enllà de la diferència en les intensitats de les relacions, és el fet que en les ciutats mitjanes els súper creatius tenen una associació negativa ($\tau=-0.116$, $p=0.378$) amb l'índex de territori mentre que en el

5.2.3.- La singularitat de les ciutats mitjanes

cas dels creatius professionals, malgrat la relació sigui igualment no significativa, és positiva ($\tau=1.60$).

Els bohemis, en canvi, no tenen relació significativa amb el talent més que a les ciutats grans ($\tau=.304$, $p<0.05$); l'única relació significativa amb l'índex de tecnologia és a les ciutats mitjanes ($\tau=.404$, $p<0.01$); sent potser el més sorprenent de tot el coeficient d'associació negatiu moderat i significatiu amb l'índex de tolerància a les ciutats mitjanes ($\tau=-.373$, $p<0.01$). Dels resultats de les proves d'associació es desprèn que els residents bohemis tenen un comportament diferent al dels seus companys súper creatius i professionals.

Taula 5.38.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents súper creatius i els índexs de creativitat segons tipus de ciutat, Catalunya 2011

Índex / Tipus Ciutat	Municipis >1.000 habitants	Ciutats	Ciutats	Ciutats
		Petites	Mitjanes	Grans
ISC	,244**	,199**	,276*	,486**
Tolerància	,270**	,172**	-0,044	0,075
Talent	,222**	,169**	,305*	,621**
Tecnologia	,169**	,139**	,331*	0,155
Territori	-,202**	-,127**	-0,116	,296*
N	466	414	29	23

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.39.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents bohemis i els índexs de creativitat per tipus de ciutat, Catalunya 2011

Índex / Tipus	Municipis >1.000 habitants	Ciutats Petites	Ciutats Mitjanes	Ciutats Grans
ISCC	,153**	,087*	0,032	,328*
Tolerància	,222**	,108**	-,373**	0,091
Talent	,143**	0,069	0,215	,304*
Tecnologia	,126**	0,077	,404**	0,275
Territori	-,240**	-,167**	-,292*	0,170
N	466	414	29	23

Taula 5.40.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents professionals i els índexs de creativitat per tipus de ciutat, Catalunya 2011

Índex / Tipus	Municipis >1.000 habitants	Ciutats Petites	Ciutats Mitjanes	Ciutats Grans
ISCC	,263**	,220**	,335*	,565**
Tolerància	,208**	,122**	-0,192	0,028
Talent	,319**	,276**	,621**	,731**
Tecnologia	,157**	,122**	0,178	0,195
Territori	-,165**	-,100**	0,160	0,249
N	466	414	29	23

*5.2.3.- La singularitat de les ciutats mitjanes**5.2.3.2.- La importància de la tolerància en la localització residencial dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització en les ciutats petites**5.2.3.2.- La importància de la tolerància en la localització residencial dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització en les ciutats petites*

Tot i que els treballadors de baixa especialització en el seu conjunt tenen una relació lineal significativa negativa a mesura que s'augmenta la grandària demogràfica de les ciutats, el comportament dels treballadors de serveis difereix matissadament a les ciutats mitjanes tal i com diferia per als subgrups de treballadors creatius (taula 5.41). A les ciutats petites tant el conjunt de treballadors de baixa especialització com els de serveis tenen una associació positiva amb l'índex sintètic de condicions de creativitat, però, només per als segons l'associació és estadísticament significativa ($\tau=.129$, $p<0.01$) mentre que per al global de treballadors l'associació és mínima amb una significació estadística per sobre del 90% ($\tau=0.060$, $p<0.1$). A les ciutats mitjanes malgrat que el signe i el coeficient de correlació mostrin la continuació de la tendència ($\tau=-.167$) sense poder assegurar estadísticament la relació en tant que el valor de p és superior a 0,05 ($p=.202$). A les ciutats grans, en tots dos casos la relació és intensament negativa i significativa, amb un coeficient de correlació superior per al conjunt de treballadors de baixa especialització ($\tau=-.565$, $p<0.01$) que únicament al subgrup dels de serveis ($\tau=-.419$, $p<0.01$).

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.41.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents de baixa especialització i l'índex de creativitat (ISCC) per tipus de ciutat, Catalunya 2011

ISCC	Municipis >1.000 habitants	Ciutats		
		Petites	Mitjanes	Grans
Baixa especialització	,103**	0,060	-,286*	-,565**
Serveis	,164**	,129**	-0,167	-,439**
Total	466	414	29	23

Les associacions dels treballadors de baixa especialització de serveis segueixen, en part, la tendència de les associacions del conjunt de treballadors de baixa especialització (taula 5.42). Així, a les ciutats petites únicament tenen una associació significativa, i positiva, amb l'índex de tolerància ($\tau=.240$, $p<0.01$). Les relacions amb els índexs de talent i territori són en sentit positiu però sense significació i gairebé inexistents ($\tau=.023$ per al talent, $\tau=0.040$ pel territori). De la mateixa manera, el coeficient de correlació amb l'índex de tecnologia és, també, no significatiu tot i que en aquest cas el sentit de la relació és negativa ($\tau=-0.033$). L'única relació significativa existent a les ciutats mitjanes és la que associa l'índex de tecnologia amb els treballadors de serveis de baixa especialització, sent el sentit d'aquesta negativa ($\tau=-.277$, $p<0.01$). La resta d'associacions, malgrat de tenir coeficients clars sobre el sentit de la relació no són estadísticament significatius. A les ciutats grans la situació és la contrària: a excepció de la tolerància ($\tau=-.123$, $p<0.01$), la resta de coeficients mostren una relació estadísticament significativa i negativa: l'índex de talent té una associació moderada i negativa ($\tau=-.462$, $p<0.01$) de la mateixa manera que, amb un

5.2.4- Efectes dels índexs de condicions de creativitat en la localització residencial de treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització

5.2.4.1- La singularitat de la població ocupada no creativa ni de baixa especialització.

coeficient cada vegada més inferior, els índexs de tecnologia ($\tau=-0.363$, $p<0.05$) i de territori ($\tau=-.296$, $p<0.05$).

Taula 5.42.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents ocupats en professions de serveis baixa especialització i els índexs de creativitat, Catalunya 2011

Índex / Tipus	Municipis >1.000 habitants	Ciutats		
		Petites	Mitjanes	Grans
ISCC	,164**	,129**	-0,167	-,439**
Tolerància	,320**	,240**	0,192	-0,123
Talent	,070*	0,023	-0,167	-,462**
Tecnologia	0,000	-0,033	-,277*	-,363*
Territori	-0,050	0,041	-0,185	-,296*
N	466	414	29	23

5.2.4- Efectes dels índexs de condicions de creativitat en la localització residencial de treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització

5.2.4.1- La singularitat de la població ocupada no creativa ni de baixa especialització.

Els resultats dels models de regressió simple (taula 5.43) un comportament diferenciat dels treballadors creatius i els de baixa especialització en relació al conjunt de la població ocupada. Així, mentre els dos primers s'associen positivament a la presència de condicions de creativitat (M1 i M2), la relació del conjunt restant de la població ocupada és negativa (M3).

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Taula 5.43.- Models simples de regressió lineal

Variable Dependent	M1. Treballadors creatius	M2. Treballadors de baixa especialització	M3. Resta població ocupada
Variable Independent	Beta tipificada		
Constant	.023***	.113***	.863***
ISCC	.404***	.131**	-.344**
R2	.161***	.017**	.118**
F.	90,543	8.119	62.272

Els quatre subgrups de treballadors definits (els tres creatius i el de baixa especialització) també s'associen de manera positiva amb l'ISC (taula 5.44). Com en el cas de les correlacions els efectes de l'índex és inferior en el subgrup dels bohemis sent el coeficient de determinació d'aquests el més baix dels quatre subgrups. Ambtot, queda palès que el conjunt de treballadors creatius com de baixa especialització tenen una relació diferent amb els índexs de condicions de creativitat del territori que la resta de la població ocupada no inclosa en aquests dos grups.

5.2.4- Efectes dels índexs de condicions de creativitat en la localització residencial de treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització
5.2.4.2.- Efectes divergents en els subgrups de treballadors

Taula 5.44.- Models de regressió simple per subgrups.

Variable Depenent	M4. Súper Creatius	M5. Bohemis	M6. Creatius Professionals	M7.BE Serveis
Variable Independent	Beta tipificada			
Constant	.026***	.002*	0.019**	.086***
ISCC	.321***	.168***	.396***	.221***
R2	.103***	.028***	.157***	.049***
F.	53.270	13.500	86.142***	23.759

5.2.4.2.- Efectes divergents en els subgrups de treballadors

La variabilitat de les variables dependents augmenta considerablement en el moment de realitzar les regressions de forma múltiple, amb els quatre índexs que conformen l'índex sintètic de condicions de creativitat de manera separada (taula 5.45). En el cas dels creatius (M8), el model estadístic proposat explica fins a un 36% ($p < 0.01$) de variació de la variable dependent mentre que en el cas dels treballadors de baixa especialització aquest explica fins el 23% de la variabilitat ($p < 0.01$).

Dels models generats (M8 per als creatius i M9 per als treballadors de baixa especialització) destacar els següents punts:

- Els efectes positius i significatius que les variables dependents introduïdes en els models (els índexs) tenen en el percentatge de treballadors creatius sent l'índex de talent és el que més incideix

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

mentre que les condicions de territori tenen un efecte negatiu com ja s'apuntava en les correlacions.

- Els efectes gairebé inexistents d'aquestes variables en els treballadors de baixa especialització, sent aquests significativament negatius per a l'índex de talent i de territori. El punt discordant és l'efecte moderat ($b_1=.466$, $p<0.01$) de l'índex de tolerància, més intens, que en el cas dels creatius.

Taula 5.45.- Models de regressió múltiple per grups de treballadors

Variable Dependent	M8. Creatius	M9. Baixa Especialització
Variable Independent	Beta tipificada	
Constant	.011***	.097***
Tolerància	.244***	.466***
Talent	.409***	-.090*
Tecnologia	.104**	.009
Territori	-.244***	-.009**
R2	.363***	.239***
F.	65.661	36.237

Els models realitzats per a cada un dels subgrups (taula 5.46) tenen una explicació de la variabilitat diversa: des de poc menys 9% en el cas dels bohemis (M11) fins el 35% en el cas dels creatius professionals (M12). Amb els resultats d'aquests models es confirma el patró similar de les associacions observades mitjançant les correlacions en els efectes que els índexs de condicions realitzen

5.2.4- Efectes dels índexs de condicions de creativitat en la localització residencial de treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització

5.2.4.2.- Efectes divergents en els subgrups de treballadors

sobre el percentatge de cada un dels subgrups: súper creatius (M10) i creatius professionals (M11) tenen un efecte similar en tots els quatre índexs, amb uns valors superiors en la tolerància i la tecnologia en el subgrup dels creatius i del talent i del territori en el cas dels professionals. El talent i la tecnologia no tenen efecte significatiu en el subgrup dels bohemis (M11), mentre que l'efecte de la tolerància i el territori és inferior en comparació als altres dos subgrups de creatius. Pel que fa als treballadors de serveis de baixa especialització (M13) cal destacar que l'únic efecte de dimensió considerable i significatiu és el que exerceix l'índex de tolerància ($b_1=.459$, $p<0.01$) sent molt superior en aquests que en qualsevol dels subgrups dels creatius.

Taula 5.46.- Models de regressió múltiple per subgrups de residents creatius i de baixa especialització, Catalunya 2011

Variable Dependent	M10. Súper Creatius	M11. Bohemis	M12.Creatius Professionals	M13. BE Serveis
Variable Independent	Beta tipificada			
Tolerància	.280***	.178***	.199***	.459***
Talent	.251***	.073	.441***	.025
Tecnologia	.119***	.064	.087**	-.018
Territori	-.214***	-.178***	-.220***	-.024
R2	.254***	.087***	.345***	.216***
F.	39.166	11.005	60.639	31.800

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

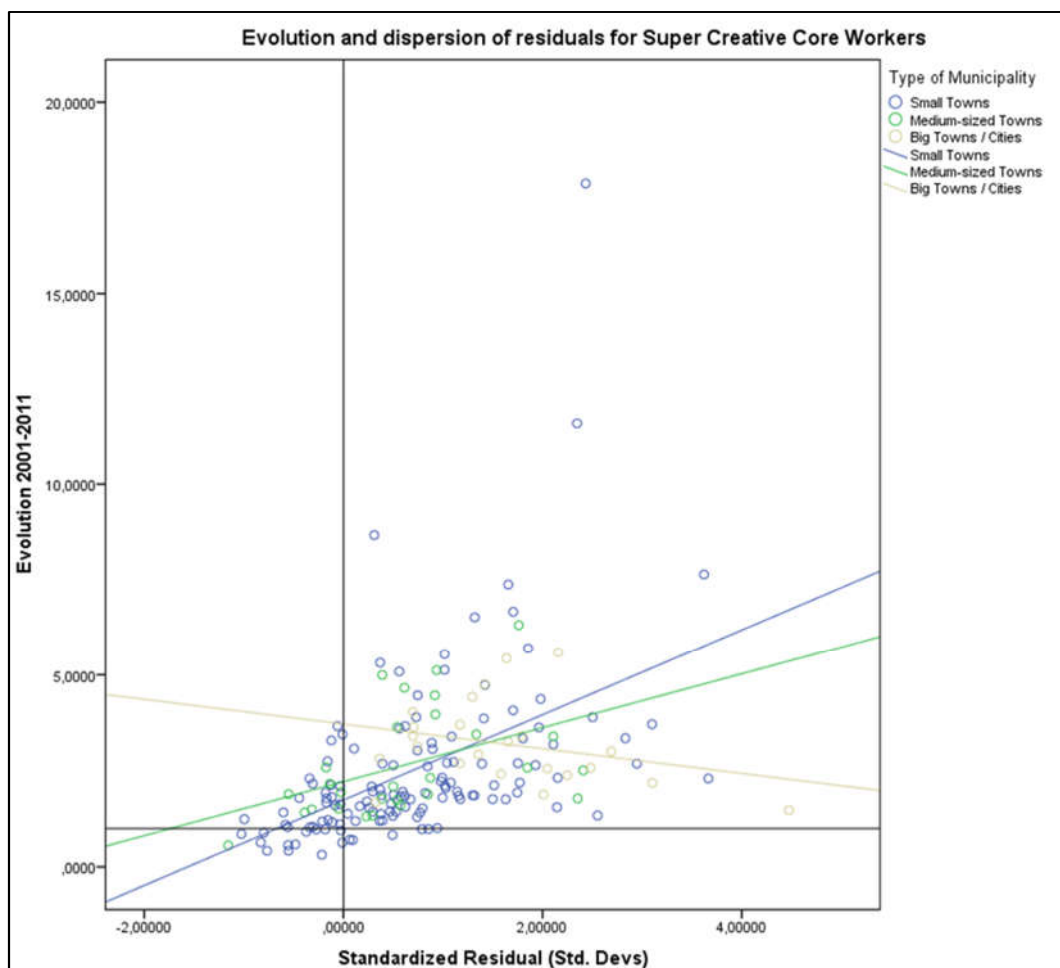
5.2.5.- Tendències de localització dels subgrups de treballadors creatius.

Els residus estandarditzats de la regressió múltiple ens permeten elaborar una anàlisi de les tendències de localització per a cadascun dels subgrups creatius (Figures 5.1, 5.2 i 5.3). A la Figura 5.1 observem el gràfic de tendència dels súper creatius, amb l'evolució en l'eix y i els residus estandarditzats en l'eix x. Moltes de les ciutats petites tenen uns valors reals molt superiors als esperats, marcant una línia de tendència que tot i començar en valors negatius inferiors a la resta, acaba en uns valors superiors. Les ciutats petites tenen una capacitat d'atracció de treballadors molt per sobre de la de les ciutats mitjanes i de les grans, on la tendència de la gràfica és en sentit contrari.

5.2.5.- Tendències de localització dels subgrups de treballadors creatius.

5.2.4.2.- Efectes divergents en els subgrups de treballadors

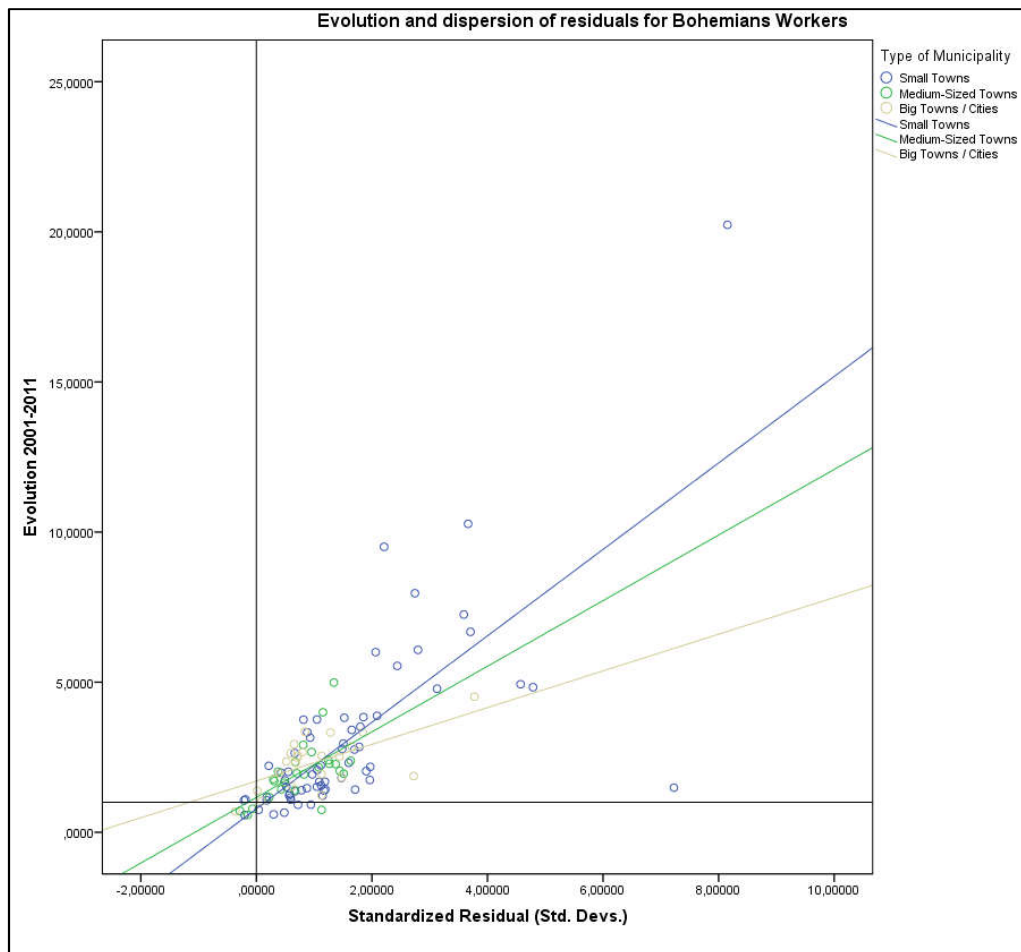
**Figura 5.1.-Evolució i dispersió dels residus dels Super Creatius.
Catalunya, 2001-2011**

A la Figura 5.2 s'observa que els treballadors creatius bohemis tenen una tendència similar a la dels súper creatius. Algunes ciutats petites tenen més bohemis dels esperats. Les línies de tendència, malgrat augmentar totes, assenyalen novament que les ciutats petites tendeixen a atreure més treballadors bohemis dels que els hi pertocaria per la seva grandària.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Figura 5.2.- Evolució i residus de regressió múltiple dels treballadors bohemis. Catalunya, 2001-2011

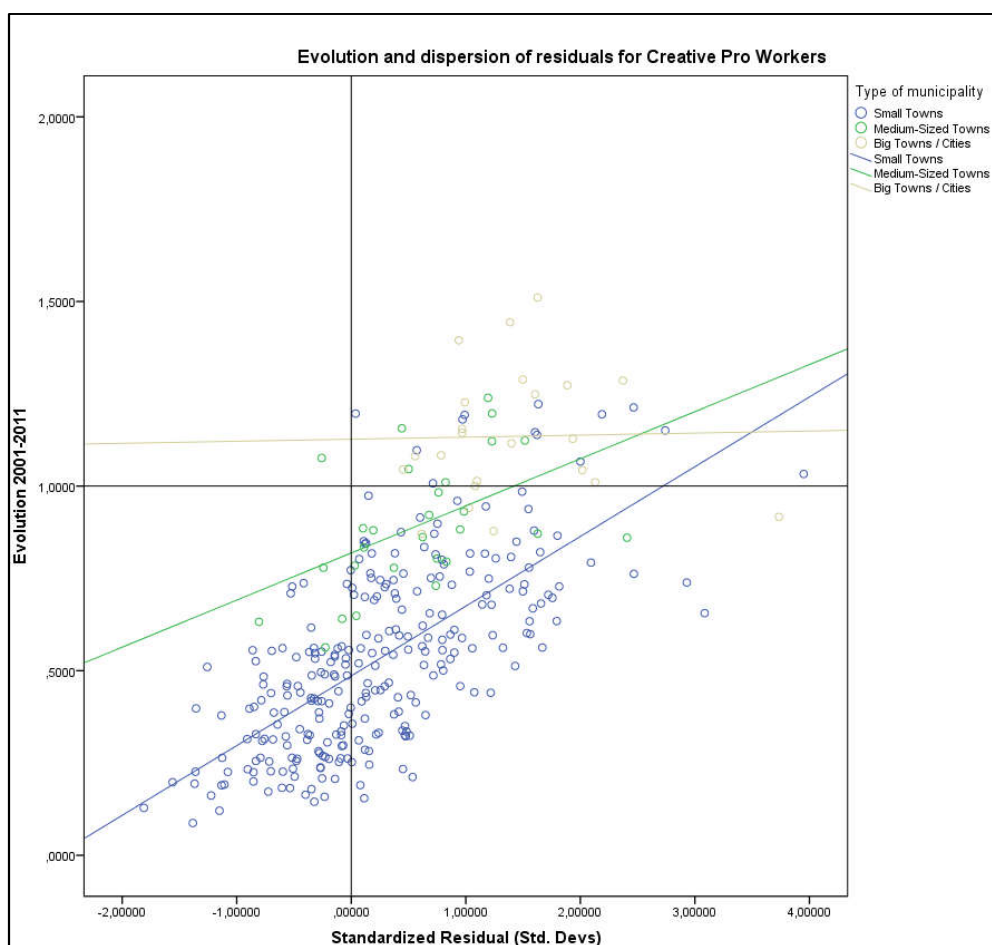

En el cas dels creatius professionals no s'observa grans diferències en la seva tendència entre els diferents tipus de ciutat (Figura 5.3). Destaca el fet que molts municipis tenen una pèrdua de treballadors (valors per sota de 1 en l'eix Y) seguint els tipus de ciutat, de manera general, el patró general.

5.2.5.- Tendències de localització dels subgrups de treballadors creatius.

5.2.4.2.- Efectes divergents en els subgrups de treballadors

Figura 5.3.- Evolució i residus de regressió múltiple dels Creatius Professionals. Catalunya, 2001-2011

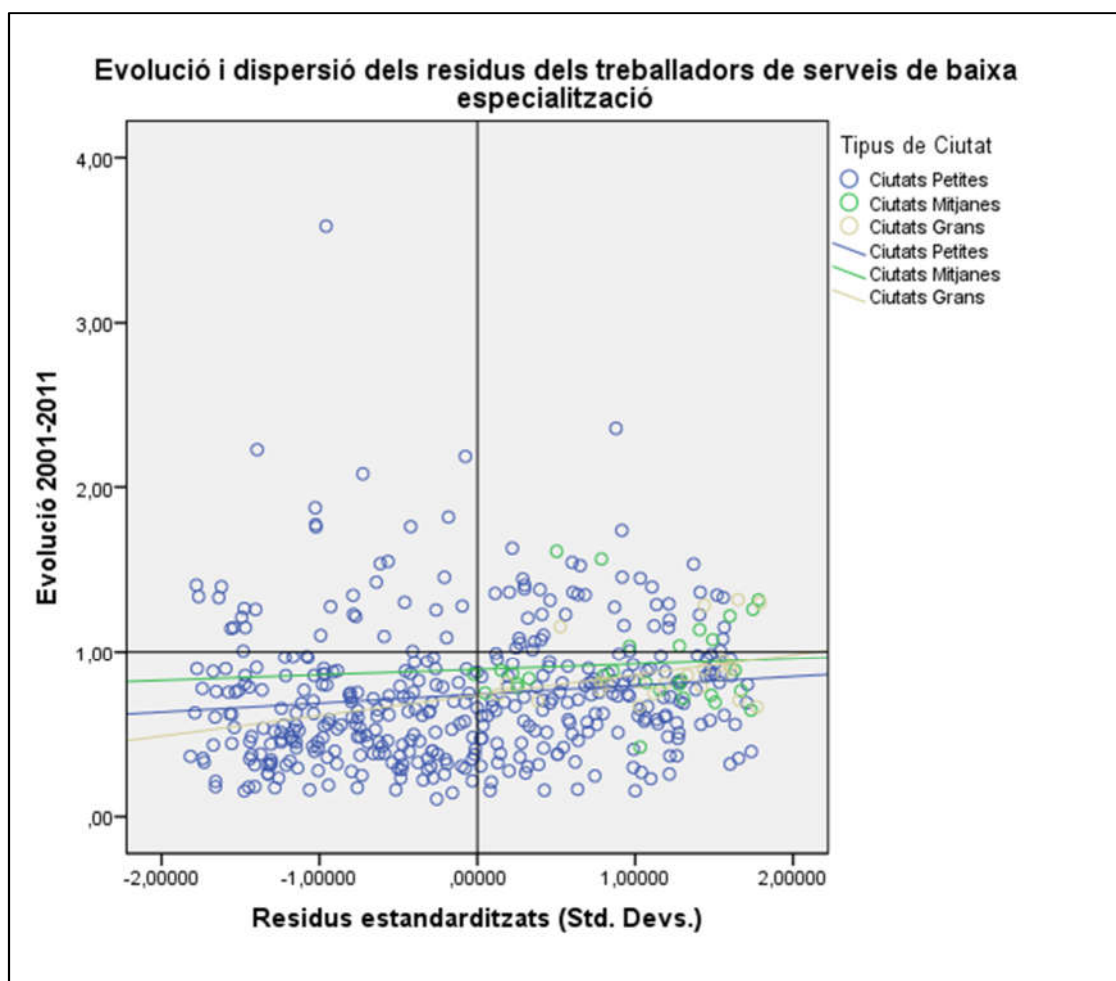

En resum, les anàlisis per tipus de treballadors creatius indiquen que part de les ciutats petites i les mitjanes, juguen un paper important en el sistema urbà català des del punt de vista de l'atracció de treballadors creatius. La tendència positiva en aquests dos tipus de ciutats contrasta amb una tendència menor en el cas de les ciutats grans,.

En el cas dels treballadors de serveis de baixa especialització no aporta resultats d'interès (Figura 5.4). Això és degut a que les variables utilitzades en l'anàlisi han estat pensades per mesurar treballadors creatius, en part per la gran pèrdua de treballadors d'aquest tipus donat en el període inter-censal 2001-2011.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Figura 5.4.- Evolució i residus de regressió múltiple dels treballadors de serveis de baixa especialització

5.2.5.- L'abast territorial de l'atracció de treballadors creatius i dels treballadors de baixa especialització

A la Figura 5.5 mostren la distribució territorial dels gràfics de dispersió municipal.

El primer mapa contempla els municipis (per tipus) que atrauen treballadors creatius de forma superior a l'esperada. El mapa expressa l'existència d'una distribució de guanys de treballadors creatius per sobre dels esperats en tres grans àmbits: l'Àrea Metropolitana de Barcelona i la seva perifèria litoral; el sistema urbà de Lleida i determinats municipis aïllats fora d'aquests dos àmbits.

Al voltant de Barcelona capital, la tendència de guany i atracció de treballadors

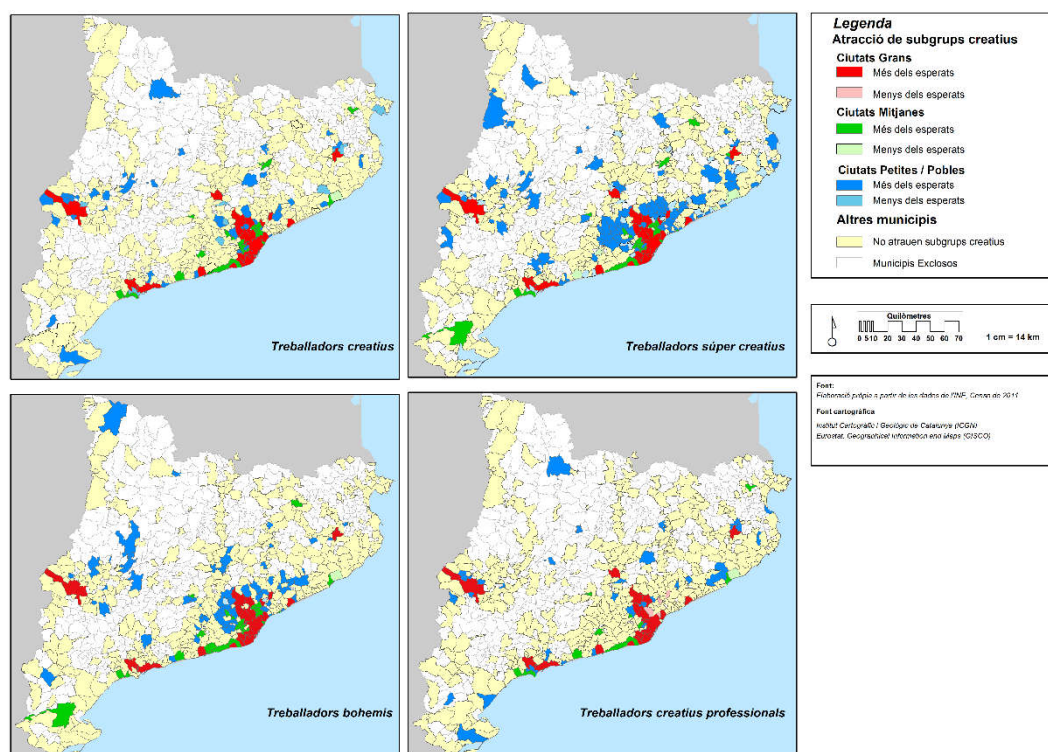
5.2.5.- *L'abast territorial de l'atracció de treballadors creatius i dels treballadors de baixa especialització*

5.2.4.2.- *Efectes divergents en els subgrups de treballadors*

creatiu és superior a l'esperada. Aquesta situació es perllonga pel conjunt del litoral català, un dels espais sociodemogràfics i econòmics més dinàmics de tot el sistema urbà, i pel corredor interior vinculat a diversos eixos de mobilitat metropolitans que vertebrin el territori. La regió de Lleida apareix desconnectada del sistema metropolità barceloní, però actua, des del punt de vista de l'atracció de treballadors creatius, com a principal node interior del sistema urbà català. Finalment, diferents municipis (especialment a l'extrem sud de Catalunya), desvinculats dels eixos principals atreuen també més treballadors creatius dels esperats. També al Pirineu, apareixen diversos punts aïllats, sent els centres urbans de les valls que recorren de nord a sud i en els que existeixen importants infraestructures de mobilitat els més destacats.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Figura 5.5.- Evolució i atracció dels treballadors residents creatius i els seus subgrups, Catalunya 2001-2011

El mapa 5.27 és una síntesi dels anteriors resultats i mostra els municipis que guanyen més treballadors creatius dels esperats (en negre) i els que guanyen menys treballadors creatius dels esperats (en groc). Visualment es distingeixen diferents eixos territorials, amb epicentre al cor metropolità de Barcelona i que es ramifiquen cap a la costa de Tarragona i de Girona i cap a l'interior. Així, s'observa que:

- 1/ el cor metropolità de Barcelona té més residents creatius en el període intercensal 2001-2011 i obté més treballadors que el que prediuen els models.
- 2/ Les principals zones urbanes del país també guanyen residents creatius i tenen més dels esperats.

5.2.5.- L'abast territorial de l'atracció de treballadors creatius i dels treballadors de baixa especialització

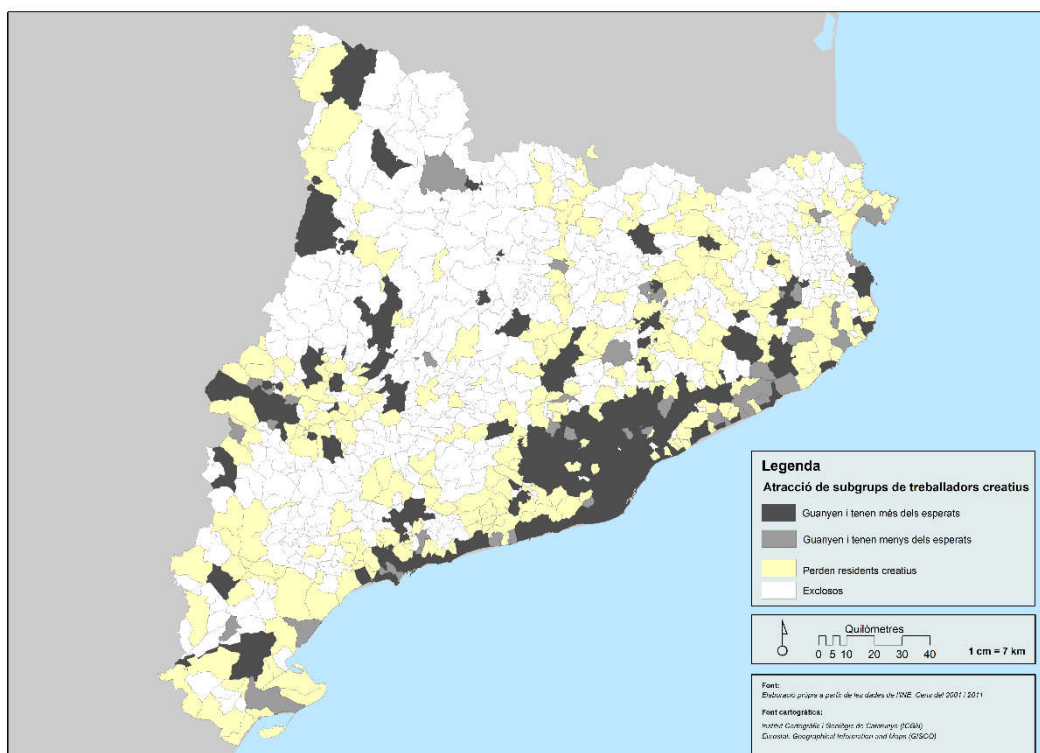
5.2.4.2.- Efectes divergents en els subgrups de treballadors

3/ Es dibuixa en eix litoral, tant al nord com al sud de la capital catalana, que barreja ciutats mitjanes i petites que tenen una capacitat superior d'atracció de residents creatius.

4/ En l'interior, un gran nombre de municipis petits mostren la tendència a atraure cada cop més residents dels subgrups creatius observats en les tendències.

5/ Municipis relativament aïllats que guanyen residents creatius en l'interior i en les valls pirinenques.

Mapa 5.27.- Síntesi de l'atracció municipal de treballadors creatius

Al mapa 5.28 s'observen l'atracció municipal de treballadors de serveis de baixa especialització així com els municipis que obtenen més residents d'aquest tipus i tenen més dels esperats segons els residus dels models de regressió múltiple plantejats.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Tot i que els models de regressió es plantegen per a unes condicions de creativitat del territori, en el mapa s'observa que una sèrie de municipis, localitzats principalment en tres àmbits territorials tenen més residents de baixa especialització observats que els que prediuen els models. En aquest sentit, s'observen diferents patrons en la residència dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització en el sistema urbà català:

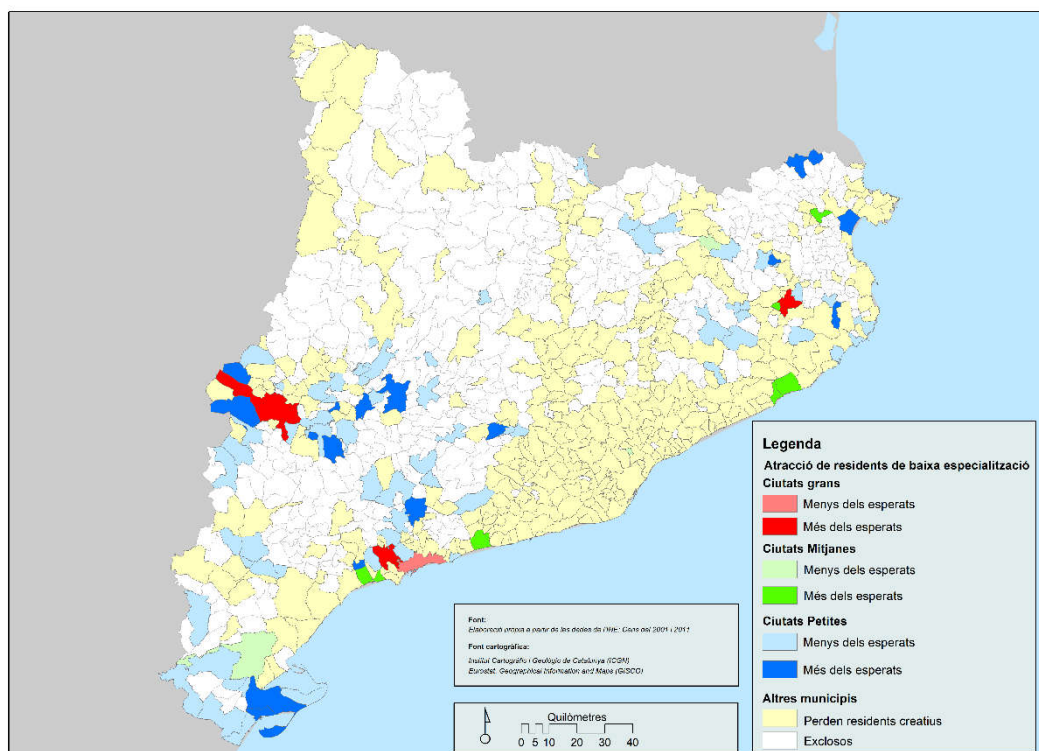
1/ La desaparició de l'àrea metropolitana de Barcelona de municipis on aquests treballadors representin més treballadors l'any 2011 que al 2001. Els treballadors de serveis de baixa especialització no desapareixen dels municipis metropolitans, però, no són més.

2/ La definició de tres àmbits ben definits en els entorns les tres capitals administratives provincials (Tarragona, Lleida i Girona) on els treballadors de baixa especialització són més dels que proposen els models de regressió. En el cas de la conurbació de Tarragona, mentre la capital de la província té menys residents de baixa especialització dels esperats, la ciutat de Reus té més dels esperats. En el cas de Lleida, tant la capital com alguns dels seus municipis limítrofs tenen més residents de baixa especialització dels esperats. En el cas de Girona, únicament els municipis de Girona i de Salt tenen més treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització dels esperats.

3/ Diferents capitals de comarca (Ampostà, Valls, Banyoles o Figueres) també es tenen més treballadors ocupats en professions de baixa especialització residint l'any 2011 i a més, la xifra observada d'aquests és més de la proposada pel model.

4/ Diferents municipis turístics de les dos principals destinacions catalanes de sol i platja també tenen més residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització observats que esperats a partir del model. Són a més municipis turístics especialitzats com Cambrils en la Costa Daurada o Lloret de Mar en la Costa Brava; i, municipis turístics vacacionals com el Vendrell o Castelló d'Empúries.

Mapa 5.28.-Síntesi de l'atracció municipal dels treballadors de baixa especialització

5.3- Discussió

La distribució i evolució de la residència dels treballadors creatius i dels treballadors de serveis de baixa especialització en el període inter-censal 2001-2011 respon a processos de periferialització metropolitana de la funció

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

residencial (Kühn 2014, Atroop 2004, Bretagnole 2002) fet que caracteritza als estadis cíclics de la dinàmica de les regions metropolitanes contemporànies a la Mediterrànea (Van den Berg 1982; Salvatti 2013, 2014).

D'acord amb el que es plantejava en la primera hipòtesi, l'anàlisi empírica ha posat de manifest que la distribució dels treballadors creatius és desigual segons la grandària de les ciutats. En termes absoluts les ciutats grans concentren més creatius que les ciutats mitjanes i que les petites i també n'han guanyat més durant el període 2001 a 2011, però, segons els models, en aquestes darreres hi ha més treballadors creatius que els esperats i presenten una tendència a guanyar-ne molt més pronunciada que les ciutats grans.

Aquests resultats es vinculen a una lectura d'acord amb l'evolució recent del sistema urbà català en el context de recessió econòmica que es va iniciar dins del període analitzat. Com va succeir en bona part dels països mediterranis europeus, des de l'any 2007, Catalunya entra de ple en un període de crisi econòmica caracteritzat per la destrucció d'ocupació, l'augment de l'atur i la flexibilització del mercat laboral (Martínez-Celorio et al 2016). Les conseqüències d'aquesta crisi sobre els treballadors creatius no ha estat analitzada aquí, però sí que s'han observat alguns elements estructurals que hi poden tenir relació.

D'una banda, la disminució del pes relatiu dels treballadors creatius professionals a Catalunya entre 2001 i 2011 és un indicador de l'efecte de la caiguda de l'ocupació sobre els mercats laborals tal i com succeeix, per exemple, a la comunitat de Madrid (Prada Trigo 2015). D'altra banda, el creixement, presència i associació de treballadors creatius professionals a les ciutats grans té a veure

amb el fet que aquest tipus de treballadors (professionals liberals, serveis a les persones, etc.) requereixen un volum de clients que només s'ofereix de forma "captiva" a les majors aglomeracions urbanes. En canvi, la presència i tendència del creixement per sobre de l'esperat dels bohemis i súper creatius en ciutats petites i mitjanes s'explicaria per la seva major capacitat de resiliència als canvis en el mercat d'ocupació (per raons d'especialització i qualificació) que els ha fet resistir millor la caiguda de l'ocupació derivada de la crisi econòmica.

A banda de les diferències existents en la distribució dels treballadors creatius en el sistema urbà també s'ha evidenciat l'existència d'àmbits territorials amb desigual pes en la localització de creatius. Dit d'una altra manera, les diferències en els indicadors d'obertura, tecnologia, diversitat i talent municipals afecten la distribució dels treballadors creatius ja que malgrat que existeixen relacions i associacions estadísticament significatives entre la presència d'uns i d'altres, la manifestació final de la distribució espacial és geogràficament diferent.

Aquesta distribució desigual té un caràcter que va més enllà de les condicions que ofereixen els llocs i que, tal i com l'interpretem, reposa sobre algunes de les dinàmiques particulars del sistema urbà català. Un primer factor a tenir en compte és la desconcentració demogràfica que ha experimentat Catalunya des de Barcelona cap a altres polaritats del sistema urbà. Un segon factor a tenir en compte seria la litoralització experimentada pel sistema urbà català.

Aquest fet coincideix amb el guany de treballadors creatius produït a bona part del litoral i que és més elevat del que s'hauria d'esperar segons els models de regressió efectuats. La litoralització respon a fenòmens socials i econòmics molt diversos, entre els quals hi trobem el procés de residencialització iniciat amb la

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

construcció del parc de segones residències a partir dels anys 60 del segle passat (González Reverté 2008; González Reverté 2003; Rovira Soto i Anton-Clavé 2014 i 2017) i la progressiva turistificació del litoral durant més d'un segle.

Una tercera particularitat geogràfica a tenir en compte és l'existència de pols de concentració de treballadors creatius en espais no metropolitans de reduïda dimensió demogràfica; i de concentració de residents de baixa especialització en les segones perifèries del sistema urbà.

Algunes ciutats petites i localitats de menys de 25.000 habitants han rebut més creatius dels que es podia esperar segons els models de regressió. Tot i que no són molt abundants en nombre, aquesta situació amaga tendències de fons a les quals també caldrà buscar explicació en recerques futures. Com a primera interpretació, la situació suggereix que els canvis en la mobilitat residencial metropolitana són fruit directe del diferencial del preu del sòl i de l'habitatge existent entre les diferents corones metropolitanes i no metropolitanes, que condiciona a uns i altres buscar el seu lloc de residència. Així, mentre existeixen evidències que en el moment d'ampliar la família, els treballadors amb possibles busquen espais residencials més grans en la primera perifèria dels centres urbans (Muller i Majaraava 2012); també, hi ha evidències de l'expulsió i suburbanització de la residència dels treballadors amb menys habilitats (McLaferty i Preston 2019; Cooke i Denton 2014).

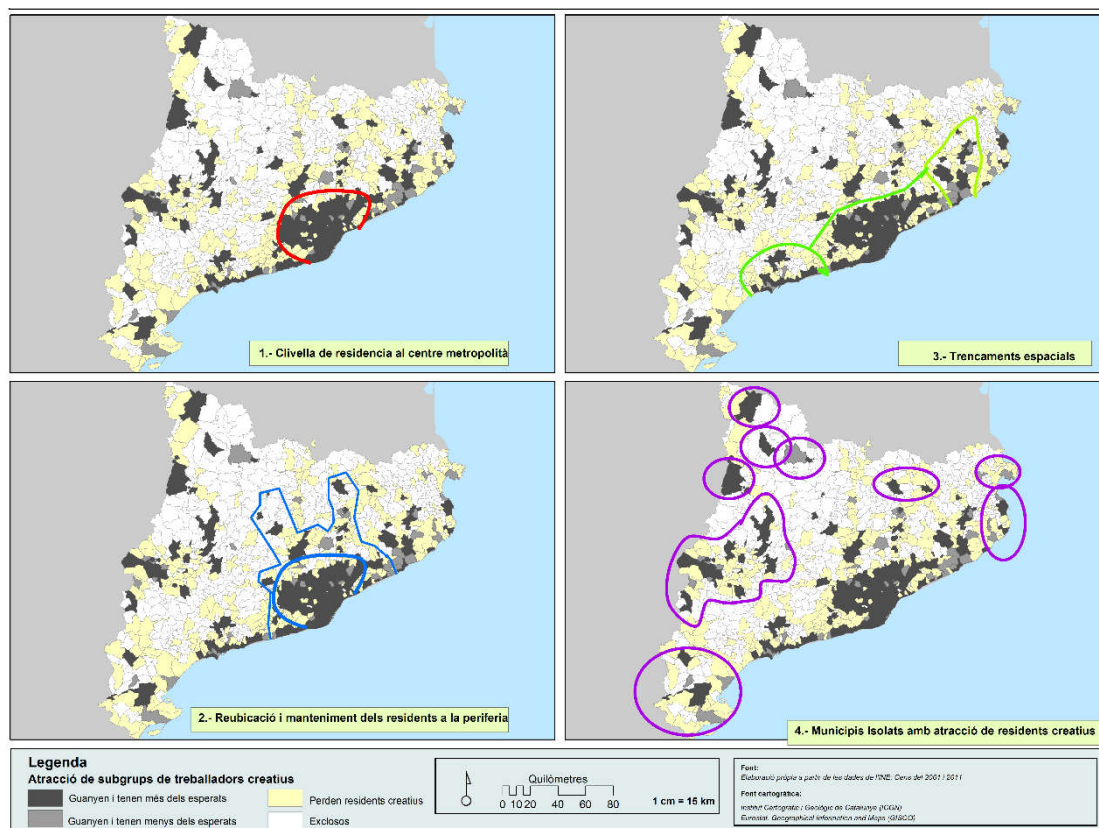
En aquest sentit també cal preguntar-se pel paper que poden haver tingut factors com la progressiva implantació d'una percepció urbana de l'entorn rural com a espai de qualitat de vida, la consolidació de la xarxa de capitals administratives comarcals com a centres de serveis, la major cohesió social i capacitat

d'integració dels municipis petits, o les diferents iniciatives de desenvolupament local de diferent tipus que s'han anat desplegant des dels anys 80 en les localitats del medi rural.

En el cas dels treballadors creatius, sembla constituir-se la *patchwork* metròpolis definida pel geògraf americà Richard Florida (2017). Florida anomena *patchwork* metròpolis a un procés de configuració metropolitana definit per: el retorn al *city core*; el manteniment (i creixement) de creatius en els suburbis; l'existència d'una frontera física definida en la serralada prelitoral catalana i traspassada per les valls dels principals rius; i, l'existència de municipis isolats. En el cas de Catalunya hi ha alguns comportaments diferents respecte als patrons de localització residencial, caracteritzat per un retorn al centre de la metròpolis així com al voltant dels principals centres del poder administratiu i dels principals nodes jeràrquics del sistema urbà català. El manteniment als suburbis es dona tant en ciutats mitjanes com petites a partir de l'atracció de súper creatius i bohemis. La clivella física-territorial podria ser homologable a la històrica tradició catalana de mirar al mar, amb un litoral dinàmic i més poblat i un interior, modern però agrícola. En darrer terme, en els municipis isolats sembla que atrauen residents creatius per ser centres secundaris o terciaris del sistema urbà, sobretot en els centres de les valls pirenaïques.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Figura 5.7.- Patchwork metròpolis en la residència creativa

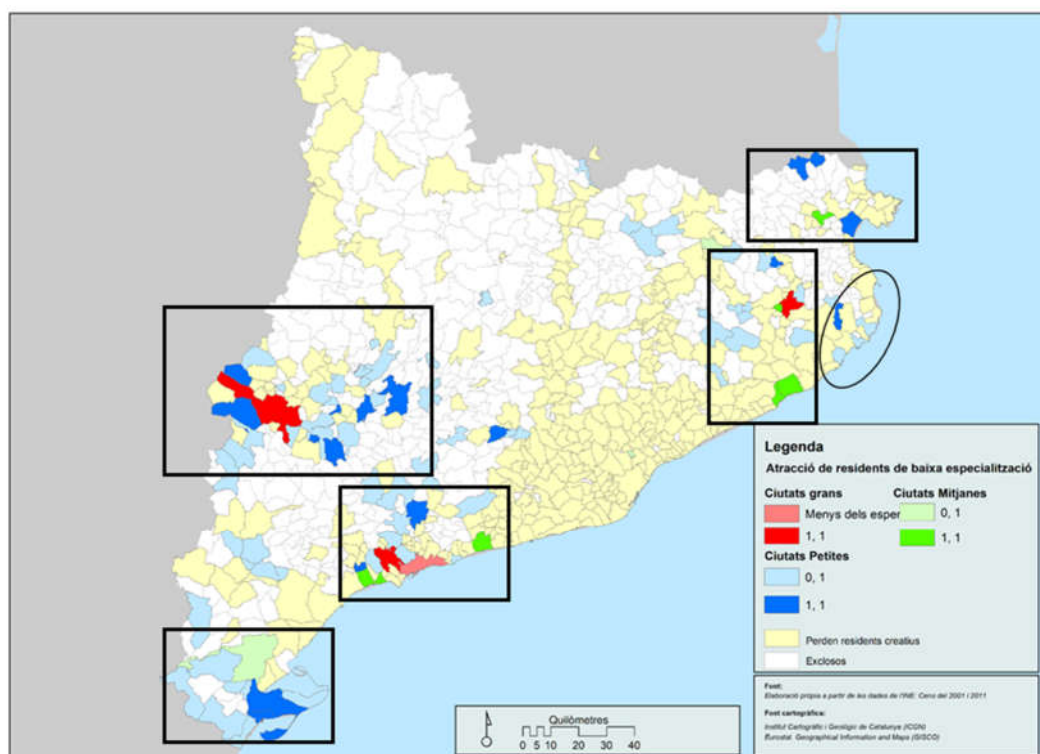
L'anàlisi de la redistribució de la residència dels treballadors de serveis de baixa especialització demostra un procés de periferialització, un fenomen ja observat en altres sistemes metropolitanes (McLafferty i Preston 2019). La interpretació d'aquesta re-ubicació té un doble caràcter econòmic i immobiliari. D'una banda, la pressió i condicionament del mercat immobiliari realitzat sobre el conjunt dels espais urbans de Catalunya (i de la resta de l'estat espanyol) va suposar la construcció desmesurada d'habitatges en el període anterior a l'esclat de la bombolla immobiliària.

D'altra banda, es pot plantejar la hipòtesi que la constitució de Barcelona com a una de les destinacions turístiques globals, ha provocat l'absència d'una oferta

d'habitatge assolible per les, a priori, baixes remuneracions que tenen els treballadors de baixa especialització; tant per l'augment del lloguer turístic com per la falta d'habitatge públic.

En aquest sentit, tal i com queda palès en el mapa 5.29 els municipis que atrauen residencialment als treballadors de baixa especialització se situen en dos zones urbanes caracteritzades generalment fora de l'àrea metropolitana de Barcelona (els àmbits de Girona i Tarragona); i en tres espais perifèrics del sistema regional (al nord, al sud i a l'interior).

Mapa 5.29.- Procés de suburbanització i perifeiralització de la residència de serveis de baixa especialització

La confluència de tots aquests aspectes ha contribuït decisivament a la transformació recent del sistema urbà català tal i com es pretén sintetitzar en el mapa 5.30. Una de les característiques d'aquest mapa és que fa evident

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

l'expansió metropolitana, almenys des del punt de vista residencial, a les àrees que atrauen treballadors residents de baixa especialització, agafant així la importància que diferents autors donen a aquest grup com a complementaris dels primers i com a condició necessària per al desenvolupament de la vida urbana contemporània (Storper i Scott 2009; Autor et al 2008; Levy i Murnane 2004).

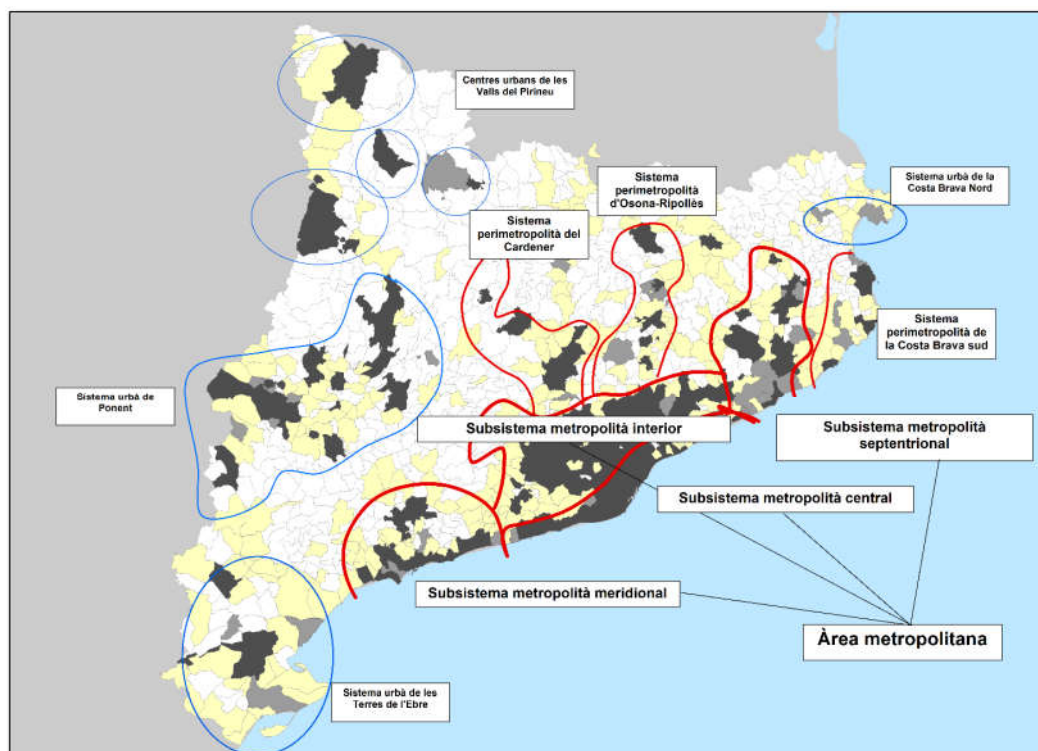
El mapa pretén distingir àmbits d'especial interès:

- Un espai central metropolità que superant les barreres administratives s'estén des de Barcelona cap al nord (fins a Girona), cap al sud (fins a la conurbació de la Costa Daurada); i cap a l'interior (amb els municipis del Vallès). La principal característica dels sub-sistemes metropolitans centrals i interior, situats en el cor de la metròpolis és que no tenen una atracció de residents de baixa especialització i per contra concentren grans creixements de residents creatius. Els sub-sistemes metropolitans septentrional i meridional, a més de la captació de treballadors residents creatius, atrauen en part dels seus municipis treballadors de baixa especialització.
- Tres sub-sistemes perimetropolitans continguts a l'àrea metropolitana. Els sub-sistemes perimetropolitans del Cardener i d'Osona-Ripollès segueixen les principals de vies de comunicació en direcció al Pirineu i es caracteritzen per tenir, bàsicament, més residents creatius (tot i amb això, en la zona més pirinenca també hi ha municipis amb creixement de residents de baixa especialització, tot i que, amb uns valors menors dels esperats. El sub-sistema perimetropolità de la

Costa Brava Sud, caracteritzat per municipis turístics que atrauen per residir treballadors creatius i de baixa especialització. Els sub-sistemes urbans de Lleida, la Costa Brava Nord i les Terres de l'Ebre. Situats en tres àmbits perifèrics del sistema urbà català, atrauen per residir tant treballadors creatius (en municipis concrets, generalment, capitals de comarca) i treballadors de baixa especialització tant en els centres comarcals com en altres municipis.

- Els centres urbans del Pirineu, que atrauen bàsicament treballadors creatius per residir en ells; i, en molts casos, de manera superior als valors pronosticats pels models de regressió.

Mapa 5.30.- Sistema metropolità des de la perspectiva residencial creativa i de baixa especialització, Catalunya 2011.

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

Aquesta situació reflecteix un canvi del sistema urbà català on els efectes de la crisi, els estils de vida i l'emergència de nous nodes i pols d'atracció urbana (com per exemple, el litoral) són factors que contribueixen a explicar aquesta transformació. En aquest sentit, analitzar les condicions de creativitat dels municipis del sistema urbà (objectiu específic 2) és un element interessant per tal d'avaluar les preferències residencials tant dels treballadors creatius com dels de baixa especialització en tant que són elements que expliquen part dels seus estils de vida; i, en conseqüència, d'habitar l'espai.

Tal com es suggereix en la segona hipòtesi parcial, les condicions de creativitat del territori tenen una associació estadísticament significativa amb la localització residencial dels treballadors creatius; i, també amb els treballadors de baixa especialització (hipòtesi parcial 2), però és detecta una diferència important en relació al paper que juguen els equipaments culturals i recreatius així com a les tendències mostrades pels subgrups de treballadors residents.

Així, al contrari del que proposa Florida, a Catalunya les atraccions culturals i de lleure tenen una associació negativa amb la presència de treballadors creatius per a tots els subgrups i en tots els tipus de ciutats, excepte en les ciutats grans. En altres contextos diferents al nord-americà (com és el cas dels països nòrdics), les alteracions del patró respecte al que proposa Florida (en l'índex de bohemis) han estat atribuïdes a la jerarquia urbana, donada la influència i atracció que la ciutat principal exerceix sobre els mercats laborals (Hansen & Niedomysl 2009; Andersen et al. 2010a i 2010b).

En el cas de Catalunya la interpretació sobre l'alteració del comportament de l'índex de territori sembla estar relacionat, per contra, amb la integració

metropolitana del conjunt del sistema urbà. Es pot interpretar, de fet, que els treballadors creatius no donen prou importància a la presència d'equipaments culturals i recreatius allà on resideixen perquè la proximitat al centre metropolità fa que es tingui l'oferta molt a l'abast malgrat que no n'hi hagi en el propi lloc de residència. El paper dels equipaments culturals i recreatius en la distribució dels treballadors creatius a Catalunya ha de llegir-se, doncs, en clau d'integració funcional a escala metropolitana, tal i com també suggereixen altres recerques sobre treballadors creatius en els països nòrdics (Lorenzen & Andersen 2009).

En canvi, els factors associats a la tolerància i a la diversitat són entesos com a valors diferenciadors de la qualitat del lloc de cada localitat i, per tant, la seva presència o absència a nivell local explica l'existència residencial dels treballadors creatius i de treballadors de baixa especialització. Malgrat que la tolerància s'associa amb l'atracció de treballadors creatius algunes propostes interpretatives d'aquest fet es contradiuen amb alguns estudis empírics anteriors (Haisch & Klöpffer 2015; Bereitschaft & Cammack 2015a; Tiruneh 2014; González Reverté et al. 2016) i en recolzen d'altres que afirmen que la tolerància té limitacions com a factor explicatiu de la tria residencial dels treballadors creatius sent altres factors els importants (Frenkel et al. 2013; Lawton et al. 2013) i en la distribució regional dins del sistema urbà (Hansen & Niedomysl 2009). Els indicadors de talent i de tecnologia s'associa directament a la presència de treballadors creatius, en la línia que apunten estudis anteriors (Florida 2002; Florida 2008; Florida et al. 2008; Hoyman & Faricy 2008; Andersen al. 2010a i 2010b).

En aquest sentit, una de les aportacions empíriques més importants d'aquesta anàlisi és la constatació que si bé la tolerància (i el global de condicions de

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

creativitat) s'associa en determinades situacions amb els treballadors creatius; també ho fa, i en alguns casos de manera més intensa, amb els residents ocupats en professions de baixa especialització. Una possible interpretació de resultat de la tolerància pot trobar-se en les relacions de solidaritat existents entre els treballadors menys qualificats dels sistemes capitalistes (Maloutas 2012); mentre que la interpretació de les associacions amb el conjunt de condicions de creativitat, més enllà de suposar que els treballadors de baixa especialització també consideren atractives per ells les mateixes condicions que els treballadors creatius; caldria buscar-les o en les característiques del mercat immobiliari o en l'estructura territorial de la ciutat i les oportunitats que se'n deriven d'aquests fets (Maloutas 2012).

La interpretació d'aquest fet es pot realitzar a partir de dos supòsits: o bé les condicions de tolerància estan esteses pel conjunt del territori o bé les condicions són un element d'atractivitat territorial. Si prenem per bona la primera interpretació, la tolerància no hauria de ser un factor distintiu de l'atracció territorial. La interpretació del segon supòsit és la contrària: si la tolerància és un element d'atracció territorial, és un element valorat no només per treballadors creatius i de baixa especialització sinó que hauria d'ésser valorat pel conjunt de residents.

L'anàlisi de les relacions existents entre les condicions territorials i la localització residencial dels treballadors creatius i de baixa especialització; porta a assumir que les maneres d'habitar dels dos grups en el sistema urbà regional català són diferents. De la mateixa manera, també són diferents les maneres d'habitar l'espai que realitzen els diferents subgrups de treballadors creatius.

Conseqüentment a partir dels resultats derivats de l'anàlisi regional; es demostra la influència de l'estratificació social a l'hora de condicionar les maneres d'habitar que els grups realitzen sobre el territori.

A nivell regional la professió estructura de manera clara la manera d'habitar el territori. De fet la perspectiva d'estructuració social funcionalista pren tot el protagonisme; mentre que, a aquest nivell d'anàlisi, falta informació per tal de poder realitzar la mateixa interpretació des d'una òptica weberiana; i, encara més, des d'una aproximació marxista; falten elements també per analitzar l'estructura de classes des de les posicions definides per Bourdieu.

Els resultats empírics mostren com les categoritzacions dels individus a partir de la seva relació amb l'ocupació (Parsons 1967) és la que condiciona els espais de vida dels treballadors. Existeix una segmentació dual de la residència en base a la segmentació dual dels mercats de treball: la perifèria laboral, caracteritzada pels treballadors de baixa especialització genera una perifèria geogràfica residencial; la centralitat laboral, caracteritzada pels treballadors creatius, genera centralitat geogràfica residencial, però també altres tendències.

La periferialització urbana de la residència dels treballadors de baixa especialització és interpretable des del punt de vista dels seus salaris derivats, alhora, de les feines no qualificades que desenvolupen. La teoria de la segmentació dual del mercat laboral apunta que una de les característiques del segment inferior és la baixa qualificació que provoca, entre altres coses, uns salaris més baixos. Això provoca, com ja s'ha apuntat, una cerca d'espais més assequibles per viure. Els treballadors de serveis de baixa especialització habiten uns espais de manera homogènia caracteritzada a nivell regional per una

5.- Desconcentració metropolitana de residents: atracció de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català

localització allà on hi ha condicions de tolerància i una localització allà on no hi ha condicions de talent.

Els treballadors de baixa especialització, més enllà de ser els arquetips del proletariat marxista i neo-marxista (incloent tant els models teòrics de Olin Wright com de Standing) ja implícits en la seva definició; poden ser considerats un grup de treballadors amb posicions de classe en base a una identitat demogràfica compartida (un treball no basat en l'aplicació del coneixement) i una identitat cultural compartida en l'aspecte residencial on es localitzen en llocs sense la presència de condicions de talent i tecnologia; però, amb condicions de tolerància

El cas dels treballadors creatius és més complex en tant que els diferents subgrups apunten que no es comporten de manera homogènia a l'hora de la localització residencial. Krätke (2010) considera que els treballadors súper creatius i els bohemis són els que comparteixen més característiques per tal de ser considerats els únics creatius. Els resultats presentats mostren que en el cas del sistema urbà català, són els treballadors súper creatius i els professionals els que comparteixen uns factors de localització residencial. Els bohemis, tenen una localització residencial singular.

En aquest sentit, en l'escala regional, els treballadors creatius mostren una sèrie de comportaments compartits que fan pensar en una identitat cultural compartida (malgrat els matisos dels bohemis) i una identitat demogràfica (tipus de treball basat en el coneixement) que sí que recorden les conceptualitzacions weberianes i neoweberianes de l'estratificació social i que, també, fan pensar en uns estils de vida compartits. I la vinculació entre tots ells és la seva relació amb

l'estructura productiva mitjançant la posició que ocupen en l'estructura social, l'argument bàsic de l'estructuració social funcionalista,

Les dades obtingudes a partir de l'anàlisi a escala regional no tenen prou informació per tal de poder reflexionar sobre l'explotació en qualsevol de les seves dimensions (béns d'organització, de capital o de propietat). Les dades analitzades, més enllà de suposar una situació explotadora dels treballadors creatius en el capital (entès aquest com a coneixement), que no té per què ser (Arvidson 2007) no aporten informació sobre, per exemple, la situació contractual dels treballadors creatius o la seva posició en l'organigrama de les organitzacions en les que participen. Aquests elements possibilitarien la construcció d'un discurs sobre la situació de classe dels treballadors creatius des d'una perspectiva neo-marxista.

En resum, com s'apuntava en els objectius específics 1 i 2 s'ha evidenciat l'existència d'àmbits territorials amb desigual pes i influència dels factors de condicions de creativitat en la localització residencial de creatius i de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització. Aquesta distribució desigual té un caràcter que va més enllà de les condicions que ofereixen els llocs i que, pot ser interpretat per les dinàmiques particulars del sistema urbà català.

El següent capítol de la recerca analitzarà la distribució, evolució i les característiques d'atracció dels municipis turístics catalans, buscant una possible singularitat d'aquests en el fet de l'atracció residencial d'aquests grups de treballadors a partir de les seves condicions d'atracció territorial.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

Les característiques de la desconcentració metropolitana en la residència dels treballadors creatius i dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització observada i evidenciada en el capítol anterior serveixen com a punt de partida per a l'anàlisi de l'especialització residencial dels municipis turístics del sistema regional català. Els llocs turístics tenen dues mobilitats bàsiques: les mobilitats ràpides, característiques dels fluxos de turistes que acudeixen a les destinacions per períodes curts de temps; i les mobilitats lentes, caracteritzades per individus que decideixen instal·lar-se en els llocs turístics per tal de residir (Servillo et al 2011).

Als llocs turístics existeix un patró de mobilitat contingent on la presència de migrants amb formació, nivell educatiu i salaris elevat porta a la presència de migrants sense aquestes característiques tractant-se d'un fenomen de mobilitat col·lectiva (Williams 2009) que completa el procés de desenvolupament urbà on es considera que el desenvolupament generat pels primers té com a condició necessària l'existència en els mateixos espais dels segons (Storper i Scott 2009). La descripció i l'evolució d'aquests migrants lents caracteritzats com a treballadors creatius i de baixa especialització permetrà definir l'existència o no d'una singularitat en l'atracció d'aquests treballadors per part dels municipis turístics catalans (objectiu específic 3). En aquest sentit, es vol demostrar que els municipis turístics catalans tenen un creixement ràpid i simbòlicament diferents (Mullins 1991, 1994), si més no en tots, almenys en alguns d'ells en període inter-censals 2001-2011.

6.- *L'especialització residencial dels municipis turístics.*

Un altra de les pretensions d'aquest capítol és demostrar l'existència que diferents públics poden ser atrets per factors d'atracció diferents que es donen en el mateix lloc (Servillo et al 2011). Els municipis turístics del Mediterrani espanyol tenen condicions de creativitat (González et al 2016; Romero Padilla 2016) que poden servir com a diferents factors d'atracció de residents. En aquest sentit, en aquest capítol es comprovarà si en els municipis turístics catalans la residència de treballadors creatius i de baixa especialització s'associa estadísticament a aquestes, tal i com s'ha presentat en el capítol cinquè d'aquesta recerca, o si bé són les condicions econòmiques com l'activitat econòmica o la renda (Stolarick et 2012) les que expliquen millor la presència residencial d'aquests treballadors.

Alguns estudis defineixen els residents dels municipis turístics com a treballadors caracteritzats per la seva poca formació i qualificació i formació (Pizam 1982; Atkinson 1984; Williams i Shaw 1995); mentre que mostren evidències d'una retenció residencial de treballadors pertanyents als grups socials més vulnerables (Agarwal i Brunt 2006). Les dades mostrades en aquest capítol permetran caracteritzar, o no, l'alineament dels municipis catalans dins d'aquestes evidències; o bé al contrari, descriure, en una segona dimensió, la seva singularitat també en relació a aquestes, en tant que atreguin residents creatius (no precisament un grup socialment vulnerable).

D'altra banda, a partir de considerar l'existència de diferents sistemes turístics en el sistema urbà regional de Catalunya on es defineix l'existència d'un municipi central turístic i una rodalia on poden haver tant municipis turístics com no turístics (objectiu operatiu 4). En aquest sentit, es pretén analitzar si existeixen

patrons que caracteritzin aquests sistemes turístics a partir de l'especialització residencial del seu centre i les seves rodalies (objectiu específic 4).

L'atracció de treballadors residents de diferents tipus semblen la punta de llança per considerar que es desenvolupen municipis turístics polifuncionals que obtenen jerarquia i centralitat (Equipe Mit 2002 i 2005, Stock 2017) més enllà de ser un refugi temporal o simples ciutats d'oci. En aquest sentit, es considera que les ciutats turístiques actuen com a imants per a les seves àrees d'influència, es desenvolupen i adquireixen una resiliència davant les condicions canviants dels seus entorns (Clivaz et 2014; Camagni i Capello 2015), però, des d'una posició central. En aquest sentit, un bon indicador de la centralitat dels llocs turístics en els sistemes urbans, definida no per la qualitat dels llocs sinó per les poblacions que resideixen en ells (Knafou et al 1997) serà testar l'existència de patrons d'especialització residencial dels sistemes turístics per tal de comprovar si s'assemblen a espais urbans amb la centralitat clarament definida (hipòtesi parcial 4).

El present capítol s'estructura en tres apartats: en el primer es descriuen la distribució dels treballadors creatius i ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents en els municipis turístics catalans l'any 2001 i 2011 així com els principals factors d'atracció que porten a uns i altres a residir en els municipis turístics.

Al segon apartat, a partir de la definició dels sistemes turístics urbans de la regió urbana de Catalunya (objectiu operatiu 4) es caracteritza i defineix l'existència de multitud de sistemes turístics urbans, formats a partir d'un centre turístic (especialitzat, vacacional o diversificat) i una rodalia formada per municipis

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

turístics i/o municipis no turístics (objectiu específic 4). En ell es posarà a debat el paper central de determinants municipis turístics que gràcies a la residència de diferents tipus de treballadors han generat una centralitat similar a la dels sistemes urbans no turístics amb centres ben visibles.

Al tercer apartat del capítol es discutiran les principals aportacions generades a partir de l'anàlisi dels resultats posant a debat la consideració dels municipis turístics com a espais d'oportunitat en tant que aquests, des del punt de vista residencial, s'haurien convertit en pols d'atracció territorial a partir de les seves condicions econòmiques i de qualitat del lloc (Williams i Jobes 1990; Rogerson 1999; McCan 2004; Trip 2007) i dels elements de qualitat de vida i de benestar personal que ofereixen els llocs de manera determinada (Foster 1977).

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

En aquest primer apartat del present capítol s'analitza la distribució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents en els municipis turístics catalans l'any 2001 i 2011. L'objectiu principal d'aquesta descripció és tenir una fotografia clara dels residents creatius i de baixa especialització per tal de passar a analitzar la seva evolució.

Les dimensions de l'anàlisi són dos: d'una banda, s'analitzen de forma agregada els municipis turístics i no turístics; posteriorment, s'analitzen els municipis turístics a partir de les tres categories definides: municipis turístics especialitzats, vacacionals i diversificats. Barcelona, per les seves característiques demogràfiques, queda exclosa de l'anàlisi tot i que es mostren els resultats per

6.1.1.- Els treballadors creatius als municipis turístics
6.1.1.1.- Distribució dels treballadors creatius l'any 2001

la seva condició de ciutat turística global. Un cop descrita la distribució residencial de treballadors creatius i de baixa especialització en els municipis turístics catalans s'analitza la seva evolució a partir del creixement (o decreixement) de residents dels subgrups de treballadors creatius.

6.1.1.- Els treballadors creatius als municipis turístics

6.1.1.1.- Distribució dels treballadors creatius l'any 2001

L'any 2001 en els municipis turístics catalans residien el 30% del total de treballadors creatius dels municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya (veure taula 6.1). Aquests treballadors creatius representaven el 19% de la força laboral resident en aquests municipis un nombre bastant inferior en relació al percentatge d'habitants ocupats d'aquests municipis, els quals representaven el 33% del total de la població ocupada catalana. La xifra dels municipis turístics es trobava dos punts percentuals per sota del promig català (21%), sent més els ocupats creatius en els municipis turístics que en els no turístics (17%) però bastant menys que els treballadors creatius de Barcelona (31%).

Taula 6.1.- Distribució dels treballadors creatius residents segons tipologia turística agregada, Catalunya 2001

Tipologia	Treballadors creatius			Població Ocupada	
	N	% Ocupats	% Residents Creatius	N	%
Barcelona	200.085	31%	35%	645.682	24%
Turístics	171.988	19%	30%	918.433	33%
No Turístics	197.953	17%	35%	1.178.696	43%
Total	570.026	21%	100%	2.742.811	100%

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.**

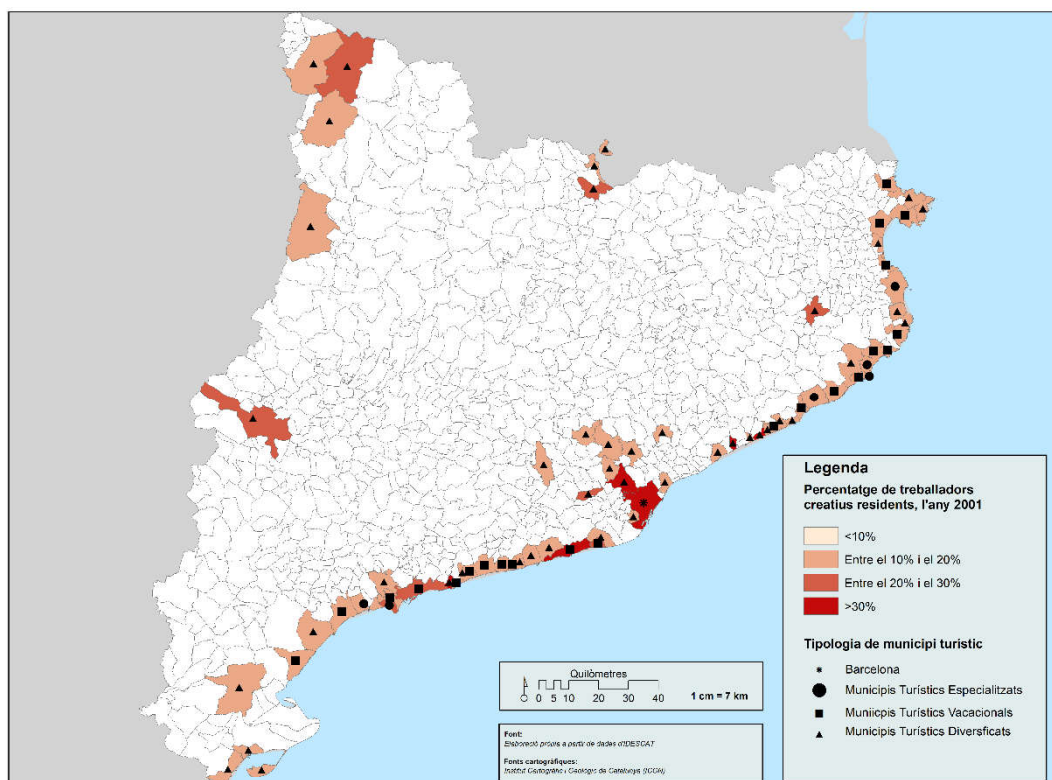
Tot i que residien en els municipis turístics gairebé un de cada tres creatius catalans, aquests no es caracteritzaven per tenir percentatges elevats treballadors creatius (taula 6.2). Així, només cinc municipis (un 7%) tenien un percentatge superior al 30% de residents creatius i només vuit (un 11%) tenen entre un 20% i un 30% de residents creatius. La major part dels municipis turístics es mouen en una forquilla entre el 10% el 20% de treballadors d'aquest tipus resident en ells. Amb tot, no hi cap municipi turístic en el que el percentatge se situï per sota del 10%. En aquest sentit, la distribució dels treballadors creatius en els municipis turístics l'any 2001 mostra com aquests no es situen en posicions extremes, ni amb molt pocs creatius i només en pocs casos amb molts creatius.

Taula 6.2.- Distribució del percentatge de treballadors creatius residents en intervals segons tipologia turística agregada, Catalunya 2001

Tipologia	<10%		10%-20%		20%-30%		>30%		Total
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
Barcelona	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	1	1
Turístics	0	0,0%	57	81,4%	8	11,4%	5	0	70
No Turístics	39	9,9%	286	72,4%	54	13,7%	16	0	395
Total	39	0,0%	343	0,0%	62	0,0%	22	0	466

6.1.1.- Els treballadors creatius als municipis turístics
6.1.1.1.- Distribució dels treballadors creatius l'any 2001

Mapa 6.1.- Distribució geogràfica dels treballadors creatius segons tipologia turística, Catalunya 2001

La distribució de la residència dels treballadors creatius per subgrups té com a característica definidora, l'any 2001, una distribució més homogènia de la residència en comparació amb les distribucions observades en el capítol 5.2 en el sistema urbà català (taula 6.3). Així, tot i que els municipis no turístics tenen de forma global més creatius (35%) que els municipis turístics (30%) el nombre de súper creatius que resideix en les tipologies agregades és pràcticament el mateix (un 28% del total de súper creatius, amb una petita diferència de poc més de dos cents residents súper creatius més en els municipis no turístics). La diferència entre una i altra tipologia es dona en el cas dels bohemis i professionals on, en tots dos casos, en els municipis turístics viuen un 5% menys d'aquests treballadors.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.3.- Distribució de la residència per als subgrups de treballadors creatius i tipologia turística agregada, Catalunya 2001**

Tipologia	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals		Creatius
	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	27.582	44%	13.136	41%	159.367	34%	35%
Turístics	17.394	28%	8.783	27%	145.811	31%	30%
No Turístics	17.613	28%	10.471	32%	169.869	36%	35%
Total	62.589	100%	32.390	100%	475.047	100%	100%

Aquest matis de distribució dels treballadors residents súper creatius s'observa també en el pes relatiu de cada un dels subgrups en el conjunt dels treballadors creatius (taula 6.4). D'aquesta manera, en els municipis turístics l'any 2001, els súper creatius representaven el 10% dels treballadors creatius, un punt percentual per sobre dels municipis no turístics, amb un percentatge del 5%, tenint en conseqüència, un punt percentual menys en el pes dels treballadors professionals.

Taula 6.4.- Pes dels subgrups creatius en el total de treballadors creatius residents a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001

Tipologia	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals		Total
	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	27.582	14%	13.136	7%	159.367	80%	200.085
Turístics	17.394	10%	8.783	5%	145.811	85%	171.988
No Turístics	17.613	9%	10.471	5%	169.869	86%	197.953
Total	62.589	11%	32.390	6%	475.047	83%	570.026

6.1.1.- Els treballadors creatius als municipis turístics
6.1.1.1.- Distribució dels treballadors creatius l'any 2001

6.1.1.1.2.- Distribució per tipologia turística

La distribució dels treballadors creatius en les categories municipals turístiques és proporcional amb el percentatge de població ocupada tant per als municipis especialitzats, vacacionals i diversificats (taula 6.5): no existeixen diferències entre el percentatge de residents creatius en les diferents tipologies de municipis turístics i el percentatge d'ocupats que resideixen en aquests municipis turístics.

Taula 6.5.- Distribució dels treballadors creatius residents per tipologia turística municipal, Catalunya 2001

Tipologia	Treballadors Creatius			Població Ocupada	
	N	% Ocupats	% Residents	N	%
Barcelona	200.085	31%	35%	645.682	24%
Especialitzats	5.272	31%	3%	31.027	3%
Vacacionals	33.010	19%	19%	177.631	19%
Diversificats	133.706	17%	77%	709.775	77%
Total	171.988	21%	100%	918.433	100%
Turístic¹⁸					

Analitzant la distribució de treballadors creatius en una lectura transversal en relació a la seva estructura observem que la distribució del pes de cada un dels subgrups creatius en les categories turístiques definides era molt homogènia l'any 2001 (taula 6.6). No existien gaires diferències en el pes de cada un dels subgrups. És a dir, l'any 2001 tots els municipis turístics tenien una estructura similar de treballadors creatius en relació a la seva població ocupada.

¹⁸ No inclou Barcelona

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.6.- Distribució dels residents treballadors creatius per subgrups i tipologia turística, Catalunya 2001**

Subgrup	(1)		(2)		(3)		(4)		Total ¹⁹	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Súper Creatius	27.582	14%	496	9%	3.228	10%	13.670	10%	17.394	12%
Bohemis	13.136	7%	320	6%	1.792	5%	6.671	5%	8.783	6%
Professionals	159.367	80%	4.456	85%	27.990	85%	113.365	85%	124.492	83%
Total	200.085	100%	5.272	100%	33.010	100%	133.706	100%	150.669	100%

(1) *Barcelona*; (2) *Municipis Especialitzats*; (3) *Municipis Vacacionals*; (4) *Municipis Diversificats*

Observem a la taula 6.7 com els municipis turístics especialitzats tenen entre un 10% i un 30% de treballadors creatius, uns valors similars als municipis vacacionals i als diversificats. En cap de les tipologies de municipis turístics els treballadors creatius són menys del 10% de la població resident. Cal destacar, també, l'existència d'un municipi vacacional (el 5% d'aquests) i fins a quatre diversificats (el 9%) que superen el llindar del 30% de residents creatius.

Taula 6.7.- Distribució dels treballadors creatius residents segons intervals i tipologia municipal agregada, Catalunya 2001

Tipologia	Barcelona		Especialitzats		Vacacionals		Diversificats		Total
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
<10%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0
10%-20%	0	0%	4	80%	19	86%	34	79%	57
20%-30%	0	0%	1	20%	2	9%	5	12%	8
>30%	1	100%	0	0%	1	5%	4	9%	5
Total	1	100%	5	100%	22	100%	43	100%	71

¹⁹ No inclou Barcelona

6.1.1.- *Els treballadors creatius als municipis turístics*
6.1.1.1.- *Distribució dels treballadors creatius l'any 2001*

A la figura 6.2 s'observa la distribució dels tres subgrups creatius i del conjunt dels creatius en els municipis especialitzats. El nombre de súper creatius i de creatius professionals era superior en els dos municipis especialitzats de la Costa Daurada (Cambrils i Salou) que no pas en els tres situats en la Costa Brava (Lloret de Mar, Castell-Platja d'Aro i Torroella de Montgrí). Els bohemis tenien dos municipis amb un major percentatge de residència un a cada una de les destinacions (Salou i Torroella de Montgrí). En global, el mapa de distribució dels treballadors creatius repeteix el patró generat en els creatius professionals i els súper creatius, mostrant un centre de la conurbació turística de la Costa Daurada amb un percentatge superior d'aquests treballadors.

A la figura 6.3 s'observa la distribució dels treballadors creatius en els municipis vacacionals l'any 2001. S'observa una preeminència de tots els subgrups així com els agregats en els municipis vacacionals metropolitans (Castelldefels i Sitges) així com a la ciutat de Tarragona. La presència d'aquests treballadors a la resta de municipis de la Costa Brava i de la Costa Daurada és baixa. El patró es repeteix tant amb els bohemis com amb els creatius professionals, tot i que, amb aquests darrers emergeix una tercera zona situada en els municipis litorals del Baix Penedès (el Vendrell i Calafell). En darrer terme, el percentatge global de treballadors creatius, mostra els mateixos patrons.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

Figura 6.2.- Distribució dels treballadors per subgrups creatius als municipis especialitzats, Catalunya 2001

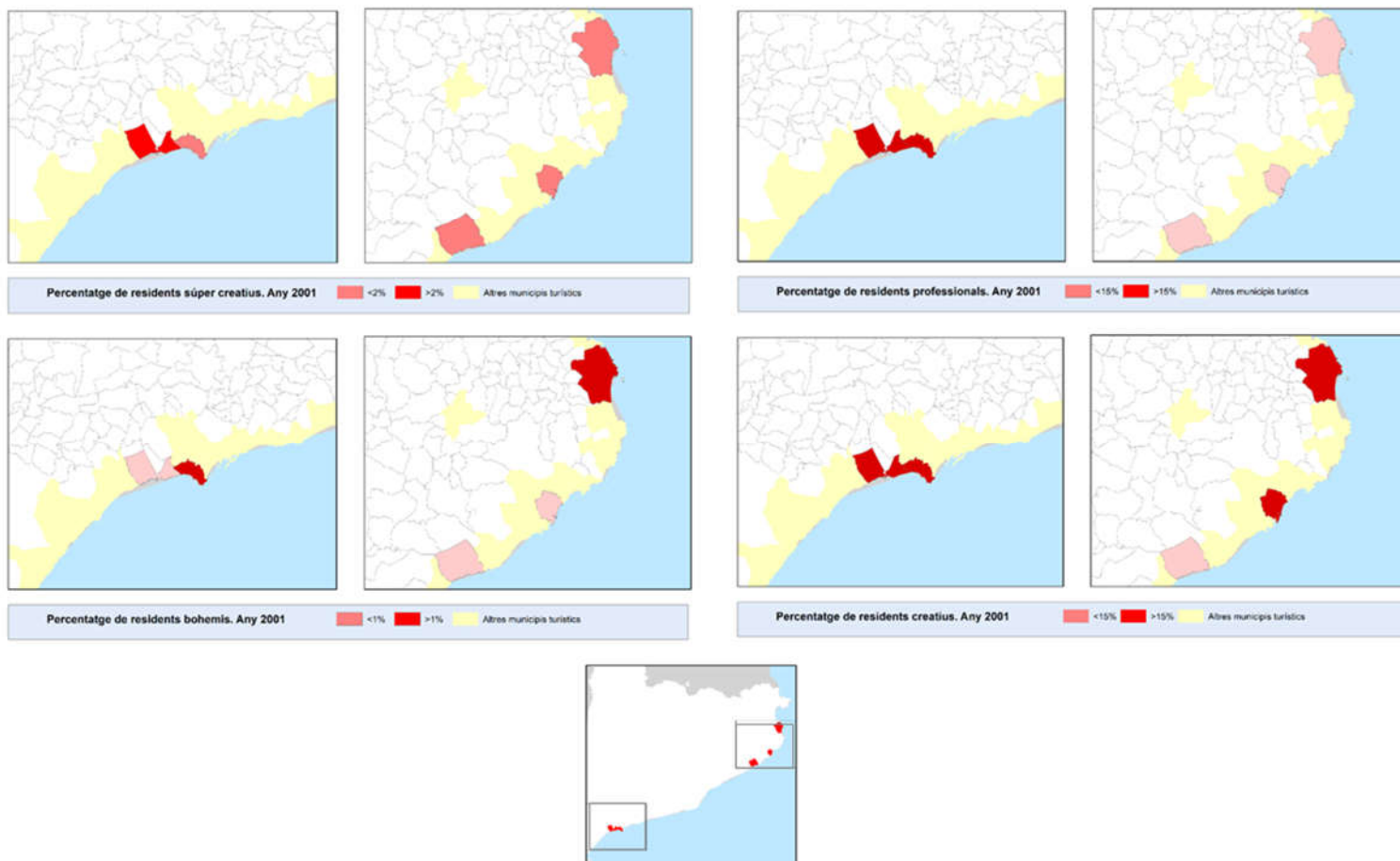
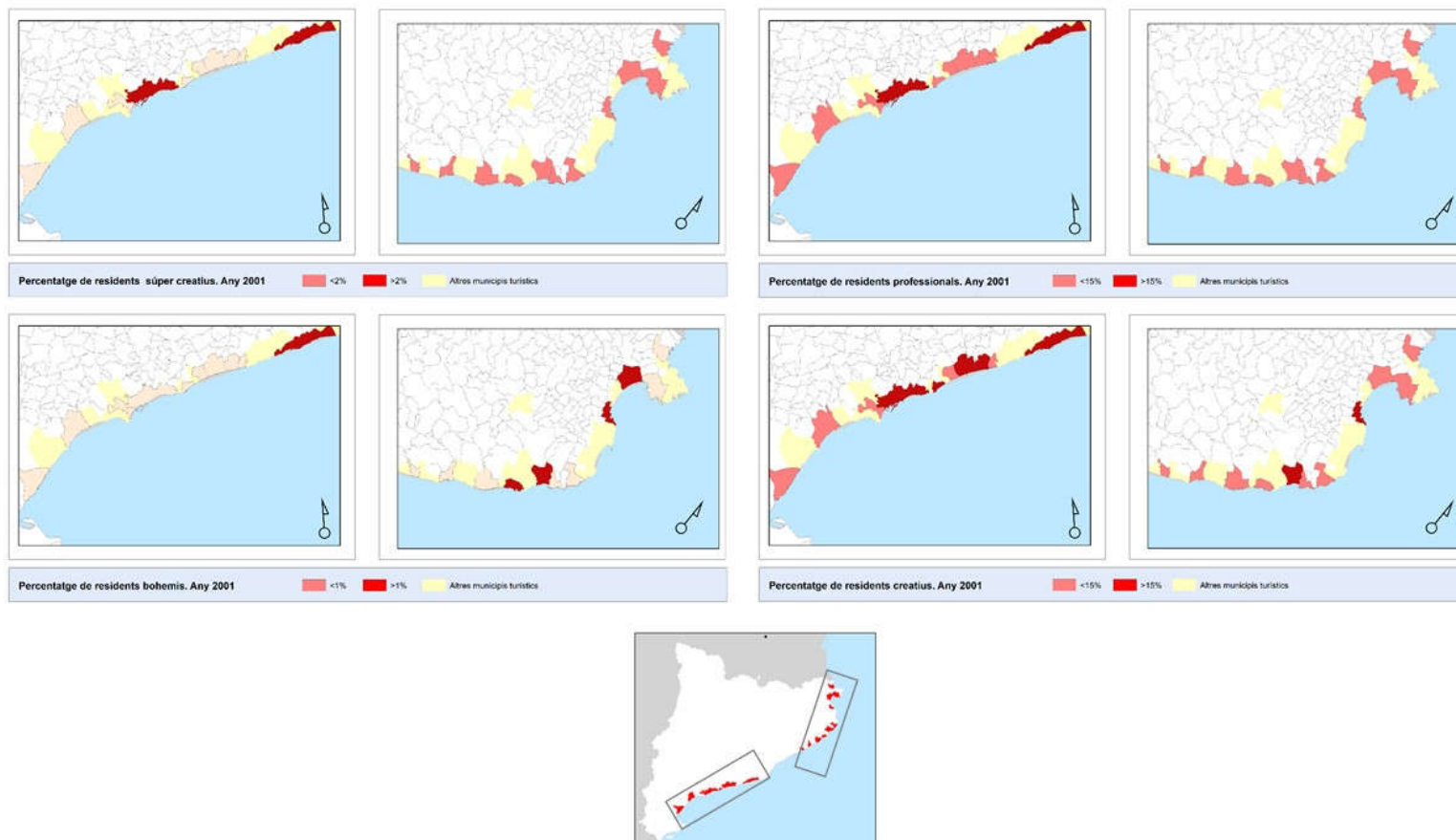

Figura 6.3.- Distribució dels treballadors per subgrups creatius als municipis vacacionals, 2001

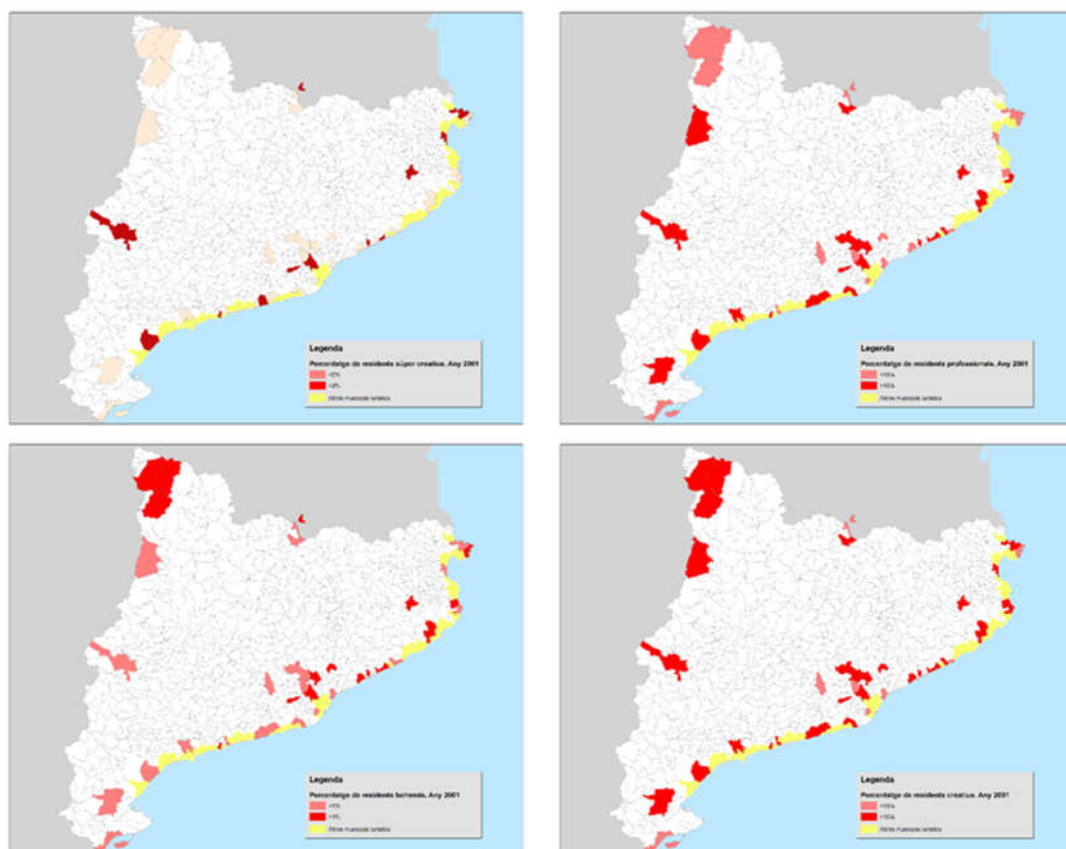
6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

La major heterogeneïtat dels municipis diversificats mostra també diferència en la residència dels treballadors (veure figura 6.4). Així, els treballadors súper creatius tenen dos puntes una interior metropolitana més relacionada amb les dinàmiques urbanes centrals de Barcelona (Sant Cugat del Vallès) i una ciutat turística litoral (el Port de la Selva). Existeixen altres punts amb una importància relativament important dels treballadors súper creatius (les ciutats de Lleida i Girona, els municipis situats en la primera corona metropolitana amb veïnatge amb Sant Cugat; i, ciutats mitjanes i petites del sistema urbà català com Puigcerdà, Premià de Mar o Altafulla. La màxima concentració de treballadors bohemis es dona al Pirineu (Naut Aran i Boí) així com al municipi metropolità de Sant Cugat i al municipi litoral de Begur. En la resta de municipis turístics la xifra de bohemis l'any 2001 era baixa. Les majors concentracions de treballadors professionals es localitzen, un altre cop, en el centre metropolità i en la seva perifèria (el nord del Maresme). A banda, municipis que a més de ser turísticament diversificats són centres urbans mitjans i petits (Reus o Tortosa o Puigcerdà) i municipis perifèrics (com el cas d'Altafulla).

6.1.1.- Els treballadors creatius als municipis turístics
6.1.1.2.- Distribució dels treballadors creatius l'any 2011

Figura 6.4.-Distribució dels treballadors creatius per subgrups als municipis diversificats

6.1.1.2.- Distribució dels treballadors creatius l'any 2011

L'any 2011 s'observa certa tendència a la desconcentració en relació a la situació observada existent l'any 2001. Així, l'any 2011 el 35% dels creatius residents en els municipis catalans de més de 1.000 habitants, residia en municipis turístics. Més d'un terç dels creatius catalans residia en municipis turístics xifra molt similar al percentatge de residents creatius a Barcelona (veure la taula 6.8). Amb tot, la principal diferència té a veure amb el percentatge d'ocupats: malgrat que un 35% dels creatius resideix en els municipis turístics, només el 24% dels ocupats d'aquests municipis turístics són creatius, o el que és el mateix, hi ha un percentatge un 11% de residents creatius que treballa o bé en municipis no turístics o a Barcelona.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.8.- Distribució dels treballadors creatius residents a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2011**

Tipologia	Treballadors creatius			Població Ocupada	
	N	% Ocupats	% Residents Creatius	N	%
Barcelona	256.070	38%	38%	681.302	23%
Turístics	236.435	24%	35%	1.005.575	34%
No Turístics	182.125	14%	27%	1.267.663	43%
Total	674.630	23%	100%	2.954.540	100%

Malgrat aquests percentatges de residència i d'ocupació de treballadors creatius als municipis turístics, en la major part d'aquests la força laboral resident creativa és inferior al 10% del total de la població ocupada (taula 6.9). Tot i amb això, en els municipis no turístics, aquest percentatge és superior, mostrant els municipis turístics una capacitat més gran de contenir treballadors creatius residint en ells.

Taula 6.9.-Distribució del percentatge de residents treballadors creatius en intervals a les tipologies turístiques agregades, Catalunya 2011

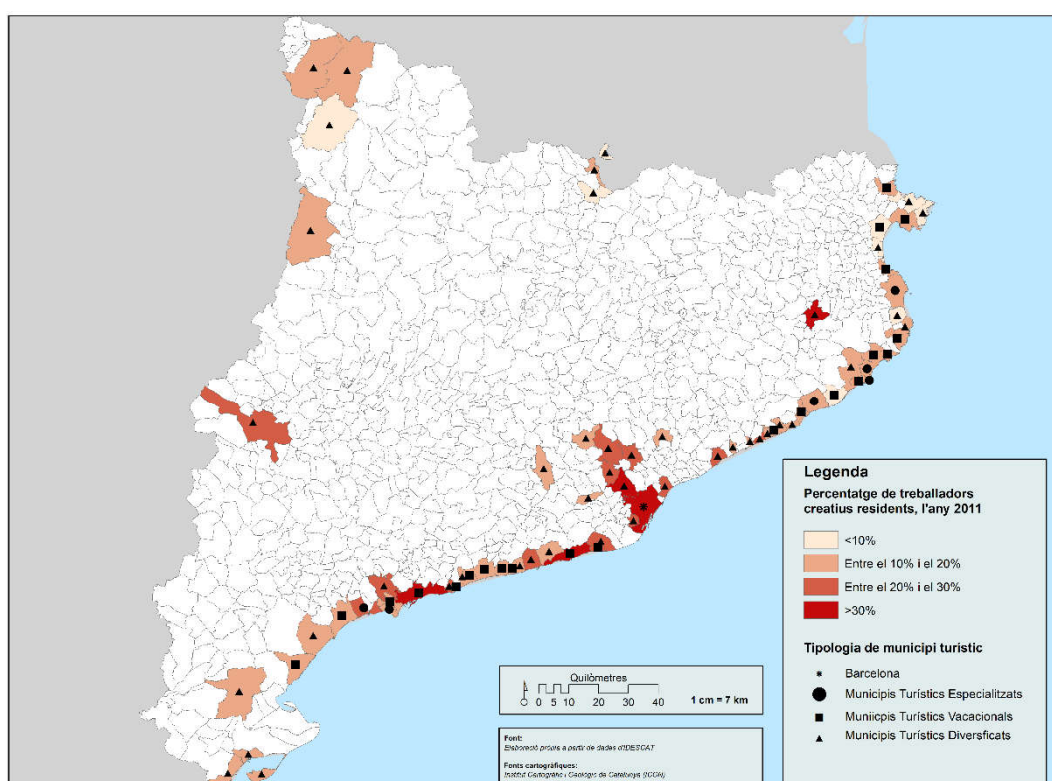
Tipologia	<10%		10%-20%		20%-30%		>30%		Total N
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	1	1
Turístics	37	52,9%	15	21,4%	14	20,0%	4	0	70
No Turístics	276	69,9%	88	22,3%	29	7,3%	2	0	395
Total	313	0,0%	103	0,0%	43	0,0%	7	0	466

Aquesta distribució desigual s'observa en la figura 6.5. Els majors percentatges de residents creatius es troben tant en l'àrea metropolitana de Barcelona com en dues de les principals conurbacions turístiques del país: per una banda en la

6.1.1.- Els treballadors creatius als municipis turístics
6.1.1.2.- Distribució dels treballadors creatius l'any 2011

conurbació de la Costa Daurada (Cambrils, Salou, Vila-Seca, Tarragona, Reus i Altafulla) i per l'altra en la conurbació turística del sud de la Costa Brava (la conurbació de Blanes i Lloret i els municipis del nord del Maresme). Tant nord de la Costa Brava com els municipis situats al sud de la conurbació tarragonina mostren percentatges inferiors de treballadors creatius residents així com part dels municipis del Tarragonès i el Baix Penedès situats entre la conurbació turística de la Costa Daurada i la segona corona metropolitana. Els municipis turístics de muntanya, també tenen percentatges relativament baixos de residents creatius.

Mapa 6.2.- Distribució dels treballadors creatius als municipis turístics, Catalunya 2011

Als municipis turístics resideixen entorn un terç dels treballadors dels subgrups creatius amb puntes del 38% dels treballadors bohemis, en la línia de l'observat per al conjunt de treballadors (taula 6.10 i taula 6.11),. En aquest sentit sembla

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

que els treballadors creatius tinguin preferència per residir en municipis turístics.

No obstant, l'anàlisi de l'estructura interna assenyalava que els súper creatius tenen un pes inferior en aquesta en els municipis turístics mentre que els bohemis tenen una distribució similar i els treballadors creatius professionals són els que conformen majorment l'estructura dels creatius residents en els municipis turístics.

Taula 6.10.- Distribució dels residents treballadors creatius per subgrups a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2011

Tipologia	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals	
	N	%	N	%	N	%
Barcelona	63.555	44%	17.055	34%	175.460	37%
Turístics	45.080	31%	18.685	38%	172.670	36%
No Turístics	36.820	25%	14.015	28%	131.290	27%
Total	145.455	100%	49.755	100%	479.420	100%

Taula 6.11.- Pes dels subgrups creatius en el total de creatius residents a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2011

Tipologia	Súper Creatius		Bohemis		Creatius Professionals		Total N
	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	63.555	25%	17.055	7%	175.460	69%	256.070
Turístics	45.080	19%	18.685	8%	172.670	73%	236.435
No Turístics	36.820	20%	14.015	8%	131.290	72%	182.125
Total	145.455	22%	49.755	7%	479.420	71%	674.630

6.1.1.2.1.- Distribució per tipologia municipal turística

Analitzant la distribució de treballadors creatius en una lectura transversal en relació a la seva estructura (taula 6.12) observem que a distribució del pes de

6.1.1.- Els treballadors creatius als municipis turístics
6.1.1.2.1.- Distribució per tipologia municipal turística

cada un dels subgrups creatius en les categories turístiques definides era menys homogènia que l'observada l'any 2001. Als municipis especialitzats els percentatges de bohemis i de treballadors súper creatius residents inferiors al total dels municipis turístics mentre que en els altres dos tipus de municipis els percentatges són similars al del total.

Taula 6.12.- Distribució dels residents per subgrups creatius en els municipis turístics, Catalunya 2011

Tipologia	(1)		(2)		(3)		(4)		Total ²⁰	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Súper Creatius	63.555	44%	1.085	17%	7.915	19%	36.080	19%	45.080	19%
Bohemis	45.080	31%	260	4%	2.855	7%	15.570	8%	18.685	8%
Professionals	36.820	25%	4.970	79%	30.435	74%	137.265	73%	172.670	73%
Total	145.455	100%	6.315	100%	41.205	100%	188.915	100%	236.435	100%

(1) *Barcelona*, (2) *Municipis Especialitzats*, (3) *Municipis Vacacionals*, (4) *Municipis Diversificats*

A la taula 6.13 es mostra la distribució dels municipis turístics en interval segons el percentatge de treballadors creatius de forma agregada. De manera general, poc menys de la meitat dels municipis turístics tenen més del 10% de residents creatius constant-se que els municipis especialitzats i vacacionals, malgrat tenir un important nombre de creatius, aquests no són percentualment molts. La tendència es repeteix en els municipis vacacionals i diversificats tot i que en aquests darrers, dos municipis de cada tipologia superen el llindar del 30% de residents creatius.

²⁰ No inclou Barcelona

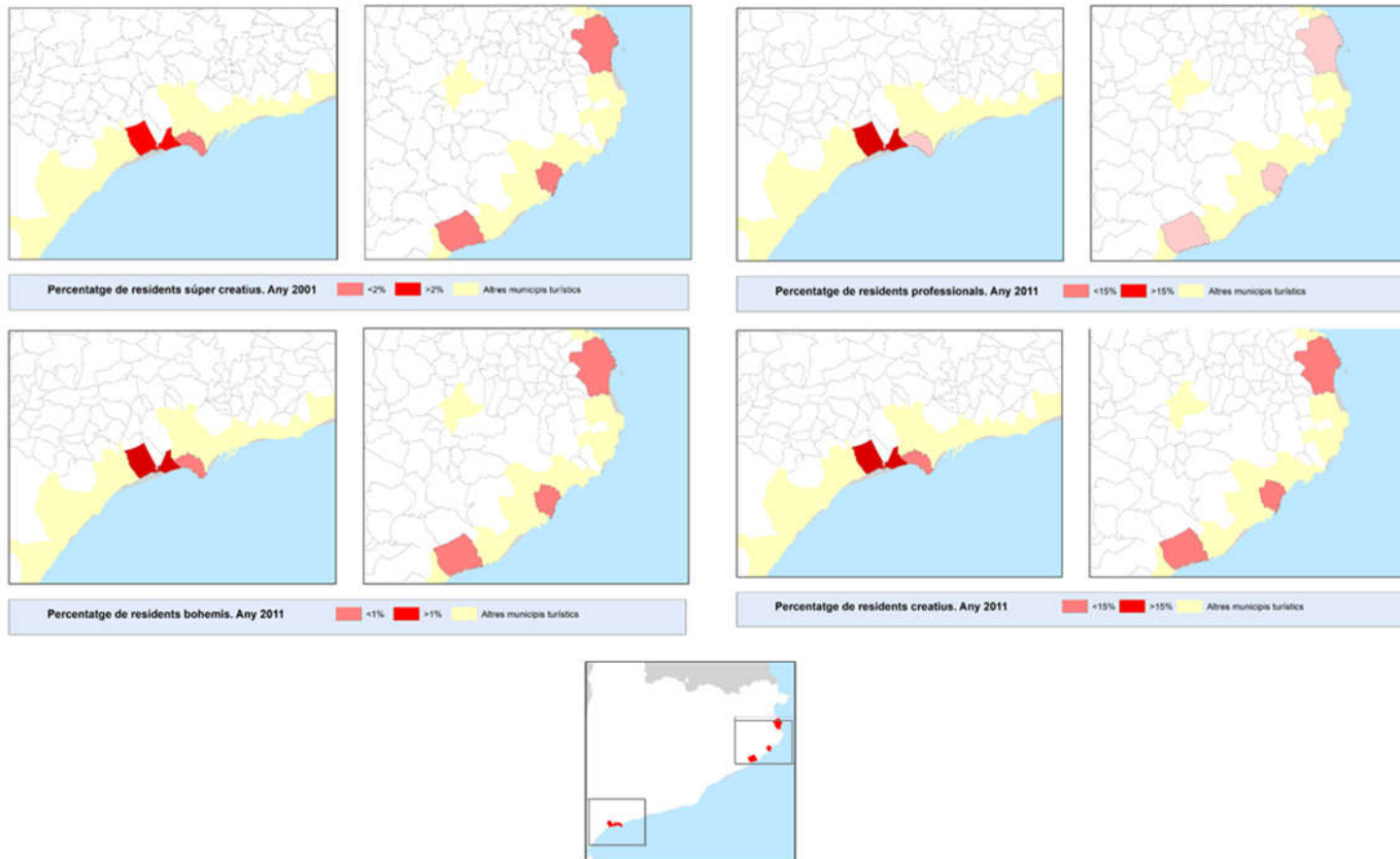
6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.13.- Distribució dels residents creatius en intervals als municipis turístics, Catalunya 2011**

Tipologia	Barcelona		Especialitzats		Vacacionals		Diversificats		Total
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
<10%	0	0%	3	60%	13	59%	21	49%	37
10%-20%	0	0%	1	20%	6	27%	8	20%	15
20%-30%	0	0%	1	20%	1	5%	12	29%	14
>30%	1	100%	0	0%	2	10%	2	5%	4
Total	1	100%	5	100%	22	100%	43	100%	71

A partir de les figures 6.6, 6.7 i 6.8 s'analitza en base a la cartografia la distribució dels treballadors creatius en els municipis turístics catalans per tal de veure les diferències territorials existents.

D'entre els municipis especialitzats, hi ha un, Cambrils a la Costa Daurada, que sobresurt de la resta (Figura 6.6). En el cas dels súper creatius, a banda de Cambrils, destaquen pel seu percentatge Salou i Torroella de Montgrí. En el cas dels bohemis, a banda del municipi tarragoní, cap dels altres especialitzats supera l'1% de residents d'aquest tipus mentre que en el cas dels treballadors professionals també son predominants a la Costa Daurada. De forma global la Costa Daurada té un percentatge superior de creatius residents que la Costa Brava.

Figura 6.5.- Percentatge de residents súper creatius, bohemis, professionals i creatius en els municipis especialitzats, Catalunya 2011

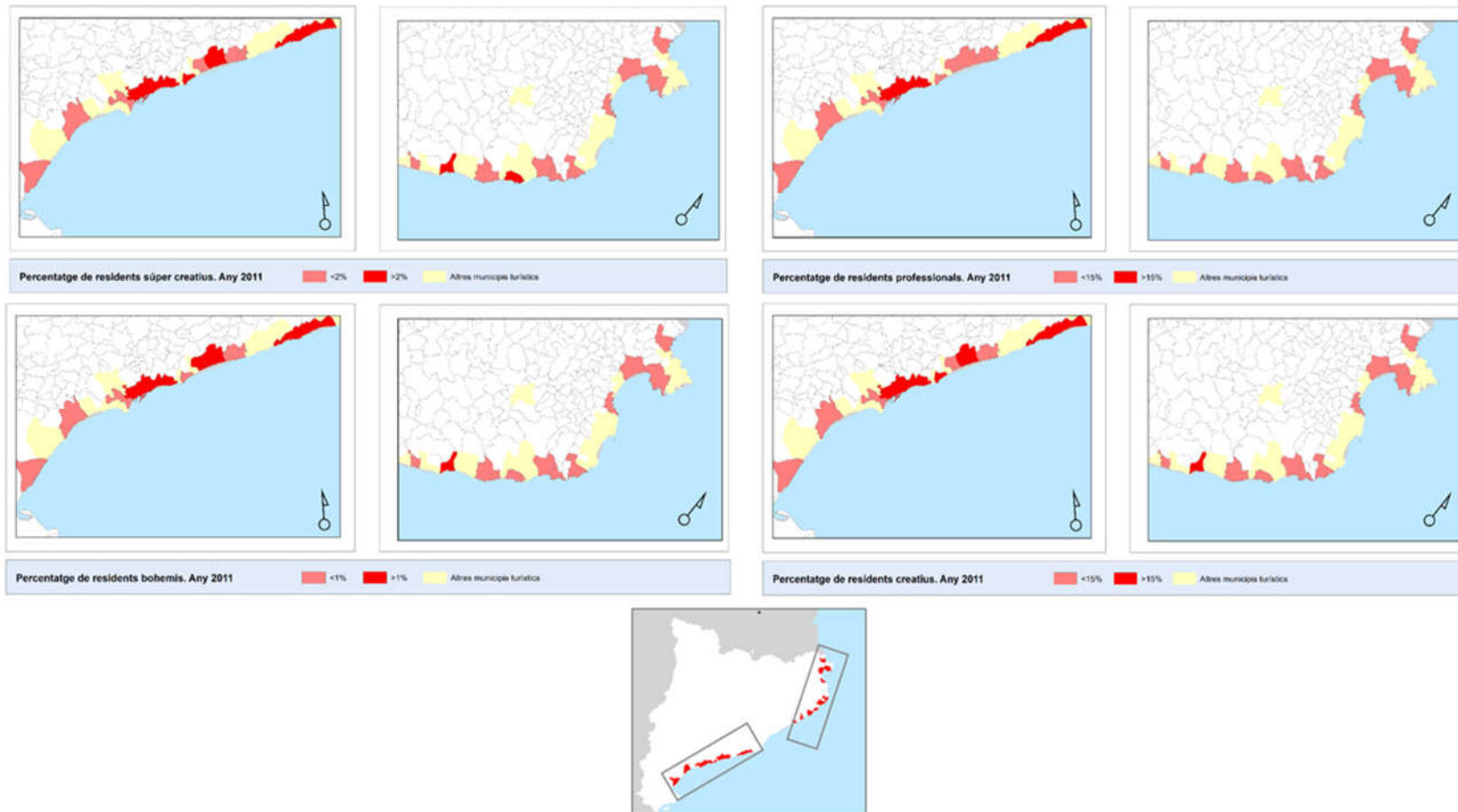

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

Els dos municipis vacacionals per sobre del 6% de treballadors súper creatius són municipis, que a més de ser turístics, estan immersos en dinàmiques metropolitanes (Tarragona i Sitges). De la resta ressaltar percentatges d'entre el 10% destacar tres municipis un al litoral tarragoní (el Vendrell) i dos al sud de la Costa Brava (Blanes i Tossa de Mar). La resta de municipis vacacionals no tenen un percentatge superior al 10% de súper creatius residents. En el cas dels bohemis, destaquen més municipis en el litoral sud, entre ells, l'únic amb un percentatge superior al 3% (Roda de Berà) així com Castelldefels i Tarragona mentre que en el litoral nord només Blanes té més d'1% de residents bohemis. En el cas dels professionals és municipis amb un percentatge d'aquests són municipis centrals dels seus sistemes i sub-sistemes urbans, capitals administratives a nivell provincial (Tarragona) i comarcal (el Vendrell) així com municipis on són patents les dinàmiques metropolitanes de Barcelona (Sitges) i quasi-metropolitanes de Tarragona (Torredembarra). En darrer terme només el municipi de Blanes a la Costa Brava té un percentatge superior al 10% de treballadors professionals. De manera agregada, destaquen dos municipis (Tarragona i Sitges) on els alts percentatges de treballadors creatius s'explicarien per les seves característiques urbanes combinades, també, amb un factor turístic. Amb tot, municipis com Vila-Seca, El Vendrell, Blanes, Tossa de Mar i Palafrugell, aquests sí, amb un component turístic més palpable

Figura 6.6.- Distribució dels súper creatius, bohemis, professionals i creatius en els municipis vacacionals, 2011

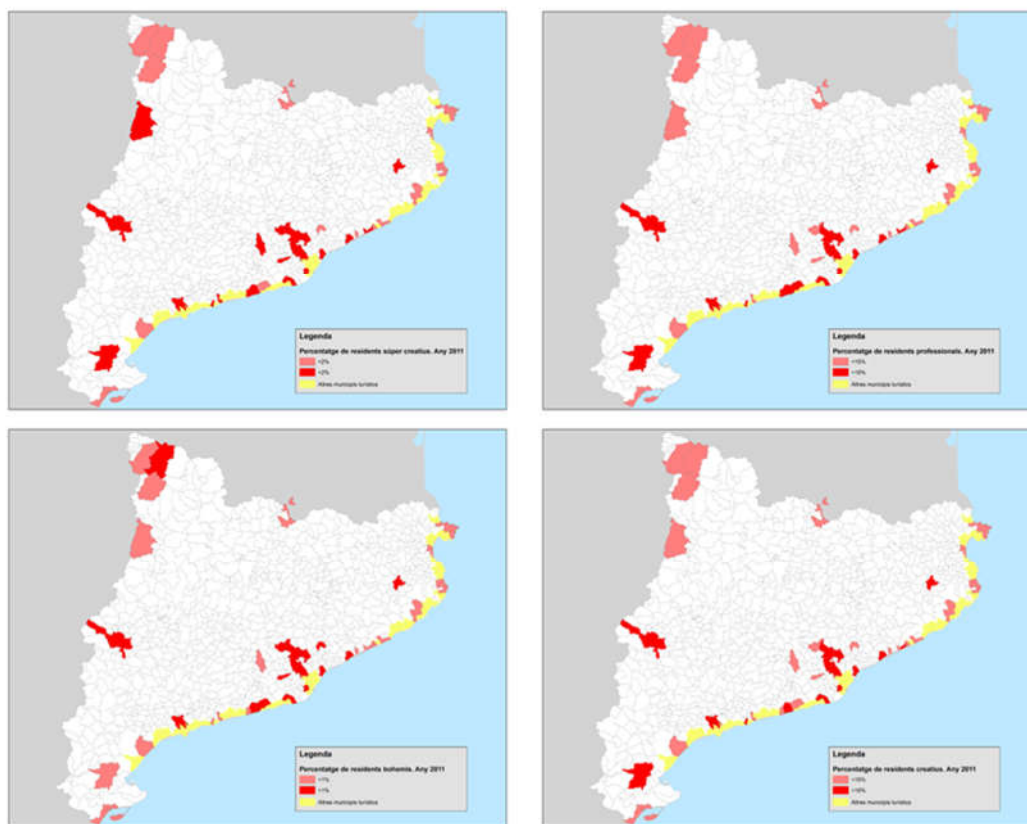
6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

En el cas dels municipis diversificats les màximes aglomeracions de residents creatius es donen en ciutats amb un important component urbà (figura 8). Així ressalten per sobre de la resta, en totes categories les ciutats de les primeres corones de metropolitanes tant les del Barcelonès (Hospitalet de Llobregat o Badalona) com les ciutats del Vallès (Sant Cugat, Terrassa, Sabadell) així com els centres urbans de Lleida, Reus i Girona i sub-centres com Tortosa, Vilanova i la Geltrú o Mataró. En el cas dels súper creatius apareixen nodes perifèrics (Trep) i municipis del nord del Maresme; municipis aquests darrers que repeteixen en el cas dels professionals, juntament amb un altre centre pirenaic perifèric (Vielha i Mijaran). En la categoria agregada de creatius tornen a aparèixer aquests àmbits territorials: l'àrea metropolitana de Barcelona i les seves primeres corones; les ciutats de Lleida, Girona, Reus i Tortosa; els nodes de Vilanova de la Geltrú i els seus municipis perifèrics i de Mataró amb part dels municipis del nord del Maresme; i, el centre perifèric pirinenc de Vielha e Mijaran.

6.1.2.- Atracció de residents creatius en els municipis turístics en el període 2001-2011.
6.1.1.2.1.- Distribució per tipologia municipal turística

Figura 6.7.- Distribució de treballadors súper creatius, bohemis, professionals i creatius als municipis diversificats, 2011

6.1.2.- Atracció de residents creatius en els municipis turístics en el període 2001-2011.

El procés de desconcentració de la residència creativa observat a nivell regional en el capítol cinc, afecta de ple als municipis turístics (taula 6.14). En el període inter-censal 2001-2011, els treballadors creatius creixen el 18% en el conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya. Als municipis turístics, de forma agregada, tenen més de seixanta quatre mil treballadors creatius més residint en ells, un creixement que representa el 37% respecte l'any 2001. Així, els municipis turístics són els que més creixen, tant de manera absoluta com de manera percentual, per sobre de la capital, Barcelona, i molt per sobre dels municipis no turístics que de forma global perden el 8% dels seus residents creatius.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.14.- Evolució Absoluta de treballadors creatius residents segons tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011**

Tipologia	Any		Diferència	
	2.001	2011	N	%
Barcelona	200.085	256.070	55.985	28%
Turístics	171.988	236.435	64.447	37%
No Turístics	197.953	182.125	-15.828	-8%
Total	570.026	674.630	104.604	18%

El creixement de treballadors creatius provoca canvis tant en el pes d'aquests en relació a la població ocupada com en relació a la distribució percentual dels residents creatius (taula 6.15). Així, els residents ocupats en feines creatives en els municipis turístics creixen un 26% mentre que el percentatge de residents creatius augmenta un 16%. En ambdós casos, el creixement és superior tant a la ciutat de Barcelona com als municipis no turístics. De forma agregada aquests darrers tenen percentatge inferior de residents creatius com d'ocupats creatius.

Taula 6.15.- Evolució percentual de residents treballadors creatius i de residents creatius ocupats a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011

Tipologia	% Creatius Ocupats			% Creatius Residents		
	2.001	2.011	Diferència	2001	2011	Diferencia
Barcelona	31%	38%	21%	35%	38%	8%
Turístics	19%	24%	26%	30%	35%	16%
No Turístics	17%	14%	-14%	35%	27%	-22%
Total	21%	23%	10%	100%	100%	100%

Amb tot, el creixement dels residents creatius no és homogeni (taula 6.16).

Només un 24% dels municipis turístics aconseguen créixer en el percentatge

6.1.2.- Atracció de residents creatius en els municipis turístics en el període 2001-2011.

6.1.1.2.1.- Distribució per tipologia municipal turística

de treballadors residents. Sembla que els treballadors creatius tendeixen a concentrar-se en un de cada quatre municipis catalans de més de 1.000 habitants.

Taula 6.16.- Municipis que tenen més percentatge de treballadors creatius residents per tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011

Tipologia	Creatius				Total
	Perden		Guanyen		
	N	%	N	%	
Barcelona	0	0%	1	100%	1
Turístics	53	76%	17	24%	70
No Turístics	357	90%	38	10%	395
Total	410	88%	56	12%	466

El creixement sí que és compartit per tots els subgrups de treballadors creatius (taula 6.17). És més, els municipis turístics de forma agregada tenen el creixement absolut més gran tant en treballadors súper creatius, com bohemis com creatius professionals. El percentatge de residents súper creatius i bohemis és més del doble l'any 2011 mentre que el percentatge de treballadors professionals és d'un 18%, un creixement significatiu tenint en compte la pèrdua d'ocupats en aquest grup en el conjunt català que queda reflectit en els municipis no turístics. De fet, els municipis turístics de forma agregada tenen un creixement en els tres subgrups de treballadors creatius i en el seu conjunt superior al de Barcelona.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.17.- Evolució absoluta dels residents dels subgrups creatius a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011**

Tipologia	Súper Creatius		Bohemis		Professionals		Creatius	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Barcelona	35.973	130%	3.919	30%	16.093	10%	55.985	28%
Turístics	27.686	159%	9.902	113%	26.859	18%	64.447	37%
No Turístics	19.207	109%	3.544	34%	-38.579	-23%	-15.828	-8%
Total	82.866	132%	17.365	54%	4.373	1%	104.604	18%

El creixement dels treballadors creatius residents en els municipis turístics (un 37% més) permet apuntar a major nombre de residents ocupats en professions creatives en els municipis turístics: cada cop hi ha més residents ocupats en professions creatives, sobretot en supera creatives i bohèmies, que resideixen en els municipis turístics i que aporten un major valor afegit al capital turístic del lloc. El seu pes superior en aquests municipis també està relacionat amb les diferents preferències vitals i estils de vida urbans amb el que s'apunta que més que únicament espais turístics, els municipis turístics tenen altres factors d'atracció o dinàmiques que fan que aquests treballadors optin per residir en ells.

6.1.2.1.- Evolució als municipis especialitzats

Els municipis especialitzats destaquen pel gran creixement dels treballadors súper creatius donat el període 2001-2011. Aquest tipus de treballadors creatius són l'any 2011 més del doble dels comptabilitzats deu anys abans, fet que situa els municipis especialitzats en la tendència observada a nivell regional com turístic de supercreativització dels residents ocupats. De la mateixa manera els treballadors professionals residents creixen un 12%. Per contra, tal i com passa

6.1.2.- Atracció de residents creatius en els municipis turístics en el període 2001-2011.

6.1.1.2.1.- Distribució per tipologia municipal turística

en les ciutats petites, els bohemis perden residents en els municipis especialitzats (un 19%)

Taula 6.18.- Evolució absoluta dels treballadors creatius residents als municipis turístics especialitzats al període 2001-2011

Subgrups	Any		Diferència	
	2001	2011	Diferencia	%
Súper Creatius	496	1.085	589	119%
Bohemis	320	260	-60	-19%
Professionals	4.456	4.970	514	12%
Creatius	7.273	8.326	1.053	14%

Aquests creixements i decreixements absoluts no són homogenis en tots els municipis especialitzats: els súper creatius són més en quatre dels cinc municipis especialitzats; els bohemis són més en dos i els professionals en tres.

Taula 6.19.- Evolució absoluta de residents creatius segons subgrups als municipis turístics especialitzats al període 2001-2011

Tipologia	Menys treballadors		Més treballadors		Total N
	N	%	N	%	
Súper	1	20%	4	80%	5
Creatius					
Bohemis	3	60%	2	40%	5
Professionals	2	40%	3	60%	5
Creatius	2	40%	3	60%	5

Destaca que, el creixement dels súper creatius en els municipis especialitzats es manté en l'evolució percentual d'aquests respecte a la població ocupada (taula 6.20), mostrant una tendència d'aquests municipis a especialitzar-se en aquest

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.**

tipus de treballadors. Així, els quatre municipis especialitzats que de manera absoluta guanyen residents súper creatius també ho fan de manera relativa; mentre que els municipis que tenen més percentatge de residents bohemis i professionals es redueixen a un cas en els dos subgrups.

Taula 6.20.- Evolució percentual dels residents dels subgrups creatius en els municipis turístics especialitzats al període 2001-2011

Subgrups	Menys Percentatge		Més percentatge		Total
	N	%	N	%	N
Súper Creatius	1	20%	4	80%	5
Bohemis	4	80%	1	20%	5
Professionals	4	80%	1	20%	5
Creatius	4	80%	1	20%	5

6.1.2.2.- Evolució als municipis vacacionals

EL creixement de residents creatius en els municipis vacacionals és més homogeni i superior al dels municipis especialitzats en residir l'any 2011 un 23% més de creatius que l'any 2001 (taula 6.21). Així, tots tres subgrups tenen més presència residencial en els municipis vacacionals sent el creixement dels súper creatius (145%) el més important. Els bohemis, que creixen seguint la tendència observada per a tots els municipis turístics, son un 59% més l'any 2011 mentre que els creatius professionals, creixen un 9%.

6.1.2.- Atracció de residents creatius en els municipis turístics en el període 2001-2011.

6.1.2.2.- Evolució als municipis vacacionals

Taula 6.21.- Evolució absoluta dels treballadors creatius residents per subgrups als municipis turístics vacacionals al període 2001-2011

Subgrup	Any		Diferencia	
	2001	2011	N	%
Súper Creatius	3.228	7.915	4.687	145%
Bohemis	1.792	2.855	1.063	59%
Professionals	27.990	30.435	2.445	9%
Creatius	35.011	43.216	8.205	23%

El creixement dels subgrups de treballadors, però, no afecta de manera homogènia a tots els municipis de les categories tal i com es pot observar en la taula 6.22. Els treballadors creatius malgrat duplicar àmpliament la seva presència residencial en els municipis vacacionals, només creixen en el 59% d'aquests municipis. De la mateixa manera els bohemis i professionals creixen de manera més mesurada tenint un creixement absolut en pocs municipis vacacionals: els primers en el 27%, els segons en el 41%. De forma global, únicament el 36% dels municipis vacacionals tenen un creixement absolut de residents creatius. Els percentatges de guanys es redueix en el cas de professionals i bohemis en relació als municipis tenen més percentatge de residents d'aquests subgrups (taula 6.23).

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.22.- Evolució absoluta de residents creatius segons subgrups als municipis turístics vacacionals al període 2001-2011.**

Subgrup	Menys treballadors		Mes treballadors		Total N
	N	%	N	%	
Súper Creatius	9	41%	13	59%	22
Bohemis	16	73%	6	27%	22
Professionals	13	59%	9	41%	22
Creatius	14	64%	8	36%	22

Els creixements percentuals de residents ocupats per subgrups creatius (taula 6.23) continuen mostrant una tendència a la súpercreativització residencial en tant que gairebé dos tercers parts dels municipis vacacionals tenen més treballadors súper creatius residint en ells. A diferència dels municipis especialitzats, els residents bohemis en els municipis vacacionals són més en el 23% dels municipis mentre que, els municipis vacacionals, guanyen residents creatius professionals en el 14% de municipis seguint la tendència observada a nivell regional de concentració d'aquest tipus de treballadors en determinats tipus de ciutats.

Taula 6.23.- Municipis amb més percentatge de treballadors residents segons subgrup creatiu als municipis turístics vacacionals al període 2001-2011

Subgrup	Menys Percentatge		Més percentatge		Total N
	N	%	N	%	
Súper Creatius	9	41%	13	59%	22
Bohemis	17	77%	5	23%	22
Professionals	19	86%	3	14%	22
Creatius	18	82%	4	18%	22

6.1.2.- Atracció de residents creatius en els municipis turístics en el període 2001-2011.

6.1.2.2.- Evolució als municipis vacacionals

6.1.2.3.- Evolució als municipis diversificats

El majors creixements de residents tant dels subgrups com de forma agregada es dona en els municipis diversificats que no són tan turístics i tenen la seva activitat diversificada (taula 6.24). En global, en els municipis diversificats resideixen un 41% de treballadors creatius més que deu anys abans. Ara bé, el creixement d'aquests és totalment diferent: mentre que els creatius professionals són un 21% més, els treballadors súper creatius són un 164% que deu anys abans mentre que els bohemis, que també dupliquen els seus residents, creixen un 133%. Una dada il·lustrativa del creixement dels súper creatius és la seva xifra de creixement absoluta, que s'apropa a la xifra absoluta de creixement dels creatius professionals aquests en termes globals són quatre vegades més que els súper creatius.

Taula 6.24.- Evolució absoluta dels treballadors creatius residents per subgrups als municipis turístics diversificats al període 2001-2011.

Subgrup	Any		Diferència	
	2001	2011	N	%
Súper Creatius	13.670	36.080	22.410	164%
Bohemis	6.671	15.570	8.899	133%
Professionals	113.365	137.265	23.900	21%
Creatius	135.707	190.926	55.219	41%

Amb tot, aquest creixement, com en els altres dos casos no és homogeni (taula 6.25). Només un 33% dels municipis diversificats té un creixement absolut de treballadors creatius residents. De la mateixa manera que les altres tipologies turístiques, els municipis on creixen els residents creatius són la majoria

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.**

d'aquests (el 58%) mentre que el percentatge es redueix tant per als bohemis (un 42%) com per als professionals (un 30%).

Taula 6.25.- Evolució absoluta de residents creatius per subgrups als municipis turístics diversificats al període 2001-2011

Subgrup	Menys Percentatge		Més percentatge		Total N
	N	%	N	%	
Súper Creatius	18	42%	25	58%	43
Bohemis	25	58%	18	42%	43
Professionals	30	70%	13	30%	43
Creatius	29	67%	14	33%	43

El nombre de municipis on els residents creatius i dels subgrups creatius són percentualment més no varia gaire en el cas dels municipis diversificats (taula 6.26). Tot i amb això, els municipis on els súper creatius són més percentualment són un menys que els que creixien de manera absoluta i on els professionals són més percentualment, el nombre de municipis es redueix en dos. De manera agregada, un 28% dels municipis diversificats tenen un creixement percentual de treballadors creatius residents, la xifra més alta tot comparant-la amb especialitzats i vacacionals.

Taula 6.26.- Creixement percentual de residents creatius per subgrup als municipis turístics diversificats al període 2001-2011

Subgrups	Menys Percentatge		Més percentatge		Total N
	N	%	N	%	
Súper Creatius	19	44%	24	56%	43
Bohemis	25	58%	18	42%	43
Professionals	32	74%	11	26%	43
Creatius	31	72%	12	28%	43

6.1.2.2.- Evolució als municipis vacacionals

Els municipis diversificats, tal i com passa en els especialitzats i els diversificats, també s'especialitzen en la captació residencial de treballadors súper creatius. La principal diferència d'aquests, envers les altres dos tipologies anteriors, és que són capaços d'obtenir percentualment més residents bohemis i professionals en més municipis degut probablement a la seva menor especialització en turisme i la seva major actuació com a nodes regionals, comarcals i sub-comarcals tant per als casos dels bohemis com dels professionals.

6.1.2.4.- Evolució sintètica dels treballadors creatius als municipis turístics.

En realitzar l'anàlisi evolutiu dels residents creatius en els municipis turístics observem com l'anàlisi segmentat d'aquests en els subgrups que els conformen permeten asseverar que gairebé dos de cada tres municipis turístics tenen guanys en algun dels subgrups creatius (taules 6.27 i 6.28) a diferència dels municipis no turístics on la proporció és, justament, a la inversa. Els municipis turístics destaquen, també, per obtenir guanys en diferents combinacions de subgrups de treballadors creatius. La diferència, com s'observa a les taules, amb els municipis no turístics és important, sobretot entre els municipis que aconsegueixen tenir més percentatge de treballadors dels tres subgrups; és més, la meitat dels municipis d'aquesta categoria són turístics.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.27.- Evolució sintètica dels municipis amb més residents creatius en algun dels subgrups. Catalunya 2001-2011**

Tipologia	No Atrauen		Guanyen un		Guanyen dos		Guanyen tres		Total
	subgrups		subgrup		subgrups		subgrups		
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	1
Turístics	26	37%	22	31%	8	11%	14	20%	70
No Turístics	250	63%	80	20%	52	13%	13	3%	395
Total	276	59%	102	22%	60	13%	28	6%	466

Taula 6.28.- Evolució sintètica dels municipis amb més percentatge de treballadors creatius residents en algun dels subgrups. Catalunya 2001-2011

Tipologia	No Atrauen subgrups		Atrauen Subgrups creatius		Total
	N	%	N	%	
Barcelona	0	0%	1	100%	1
Turístics	26	37%	44	63%	70
No Turístics	250	63%	145	37%	395
Total	276	59%	190	41%	466

6.1.2.4.1.- Evolució sintètica segons tipologia turística.

A les taules 6.29 i 6.30 es mostra l'evolució sintètica per tipologia de municipi turístic. En tots els casos, més de la mitat dels municipis especialitzats, vacacionals i diversificats atrauen almenys treballadors residents d'algun subgrup creatiu. En el cas dels especialitzats, el 80% d'aquests ho fa; percentatge que es redueix al 64% per als municipis vacacionals i al 60% per als municipis diversificats. Ambtot, tres dels quatre municipis especialitzats que tenen més percentatge de treballadors de subgrups creatius residents, només

6.1.2.4.- Evolució sintètica dels treballadors creatius als municipis turístics.

6.1.2.4.1.- Evolució sintètica segons tipologia turística.

guanya percentatge en un dels subgrups (en tots els casos súper creatius). Els municipis vacacionals mostren una tendència similar, més municipis que atrauen un subgrup i una reducció dels municipis a mesura que comprovem si atrauen dos o els tres subgrups. Els municipis diversificats són els que percentualment tenen menor capacitat d'atraure treballadors creatius en tant que el 40% d'aquests no té guanys en cap dels subgrups.

Taula 6.29.- Evolució sintètica de l'atracció absoluta de residents creatius segons subgrup a les tipologies turístiques agregades. Municipis turístics catalans 2001-2011

Tipologia	No Atrauen subgrups		Guanyen un subgrup		Guanyen dos subgrups		Guanyen tres subgrups		Total N
	N	%	N	%	N	%	N	%	
	Barcelona	0	0%	0	0%	0	0%	1	
Especialitzats	1	20%	3	60%	0	0%	1	20%	5
Vacacionals	8	36%	9	41%	3	14%	2	9%	22
Diversificats	17	40%	10	23%	5	12%	11	26%	43
Total Turístic	26	37%	22	31%	8	11%	15	21%	71

Taula 6.30.-Classificació agregada dels municipis que tenen més percentatge de treballadors creatius residents en algun dels subgrups. Municipis turístics catalans, 2001-2011

Tipologia	No Atrauen subgrups		Atrauen Subgrups creatius		Total N
	N	%	N	%	
Barcelona	0	100%	1	100%	1
Especialitzats	1	20%	4	80%	5
Vacacionals	8	36%	14	64%	22
Diversificats	17	40%	26	60%	43
Total	26	37%	45	63%	71

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

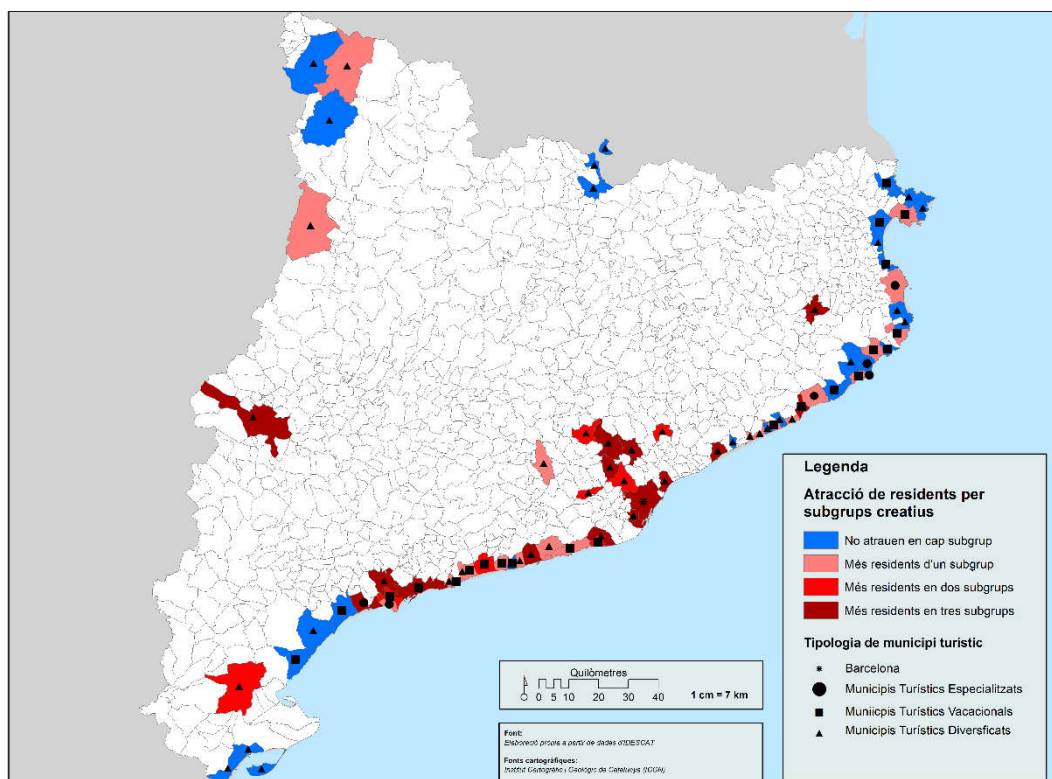
6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

En el mapa 6.1 s'observa la distribució territorial de l'augment residencial dels subgrups de treballadors creatius. Els municipis que no creixen en cap dels subgrups es situen en els extrems del país, tant litorals (a la Costa Brava Nord; al sud de la Costa Daurada, a les Terres de l'Ebre i als municipis turístics pirenaics. El creixement de dos subgrups es dona, bàsicament, en municipis metropolitans que alhora són turístics, en nodes urbano-turístics (com el cas del Vendrell o Vila-Seca) i en nodes urbans (Tortosa). El creixement en els tres subgrups es dona en un dels municipis centrals de la conurbació turística de la Costa Daurada (Cambrils) i de la conurbació turística de Lloret de Mar (Blanes) així com en municipis metropolitans i en els centres urbans primaris que alhora són també municipis turístics (Lleida, Girona, Tarragona i Reus) i en nodes secundaris situats en el litoral (Vilanova i la Geltrú, Mataró). La resta de municipis litorals entre Torroella de Montgrí i Cambrils, llevat d'alguna excepció com el municipi especialitzats de Castell-Platja d'Aro, el vacacional de Tossa de Mar i alguns diversificats (Begur, Santa Sussanna o Cunit), aconsegueixen atraure, almenys com a residents a un dels subgrups creatius.

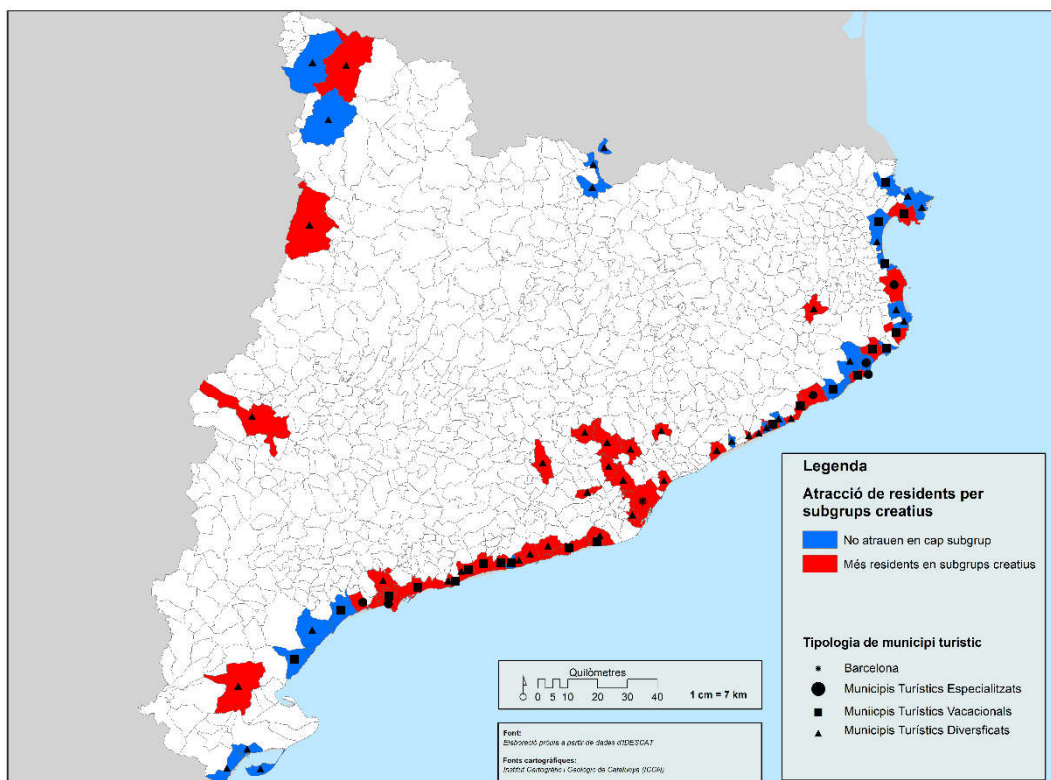
6.1.2.4.- Evolució sintètica dels treballadors creatius als municipis turístics.

6.1.2.4.1.- Evolució sintètica segons tipologia turística.

Mapa 6.1.- Distribució territorial dels municipis turístics amb més percentatge de subgrups creatius

La continuïtat de l'atracció de residents creatius en el litoral s'observa de manera més clara en el mapa 6.2. Llevat de la zona central metropolitana que no hem considerat turística, s'observa una linealitat al sud d'aquesta (des de Castelldefels a Cambrils) i una linealitat intermitent en la zona al nord d'aquest centre metropolità, cosa que, denota diferents patrons territorials d'atracció de treballadors creatius residents en les dos principals destinacions turístiques de sol i platja catalanes.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Mapa 6.2.- Resum sintètic d'atracció de subgrups creatius en els municipis turístics****6.1.3- Els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis residents als municipis turístics catalans en el període 2001-2011.**

Al segon apartat d'aquest capítol s'analitza la distribució i evolució dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització residents en els municipis turístics catalans. L'objectiu és el mateix que els definits per als treballadors creatius residents, tenir una fotografia clara de la residència de baixa especialització en els municipis turístics, tant a nivell agregat com amb les particularitats de cada un dels tipus turístics definits. Davant les característiques no industrials, en el sentit fabril del terme, del turisme; s'ha optat per realitzar l'anàlisi només per als treballadors ocupats en serveis de baixa especialització en tant que són els més relacionats amb les característiques dels municipis

6.1.3- Els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis residents als municipis turístics catalans en el període 2001-2011.

6.1.3.1- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2001 turístics. Per tal de seguir el mètode utilitzat amb els treballadors creatius, l'anàlisi de l'evolució en el període inter-censal 2001-2011 també s'ha realitzat de manera sintètica, tenint en compte només si hi ha més treballadors d'aquest tipus residents.

6.1.3.1- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2001

L'any 2001 els treballadors amb ocupats en professions de serveis de baixa especialització als municipis turístics representaven, amb 237.026 residents el 26% de la força laboral d'aquests municipis (veure taula 6.31). Els treballadors de serveis de baixa especialització representaven un de cada quatre treballadors que residien en els municipis turístics. D'altra banda, residien en els municipis turístics el 34% d'aquest tipus de treballadors, una xifra que representava pràcticament el mateix percentatge de població ocupada que resident en aquests municipis.

Taula 6.31.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització residents per tipologia municipal agregada, 2001

Tipologia	Treballadors de serveis de baixa especialització			Població Ocupada	
	N	% Ocupats	% Residents	N	%
Barcelona	181.631	28%	26%	645.682	24%
Turístics	237.026	26%	34%	918.433	33%
No Turístics	275.580	23%	40%	1.178.696	43%
Total	694.237	25%	100%	2.742.811	100%

Els municipis turístics sí que tenien l'any 2001 importants aglomeracions de treballadors de serveis de baixa especialització residint en ells (taula 6.32). Així, el 13% de municipis turístics tenien més del 30% de residents ocupats en aquest

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.**

tipus de feines mentre que el 41% d'aquests tenien un percentatge d'entre el 20% i el 30% de residents ocupats en serveis de baixa especialització. En ambdós casos, el percentatge de municipis en aquests intervals era superior al percentatge donat en els municipis no turístics. Encara més, no hi havia cap municipi turístic per sota del 10% de residents ocupats en aquestes feines.

Taula 6.32.- Classificació del percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització segons tipologia de municipi turístic agregada. Catalunya 2001

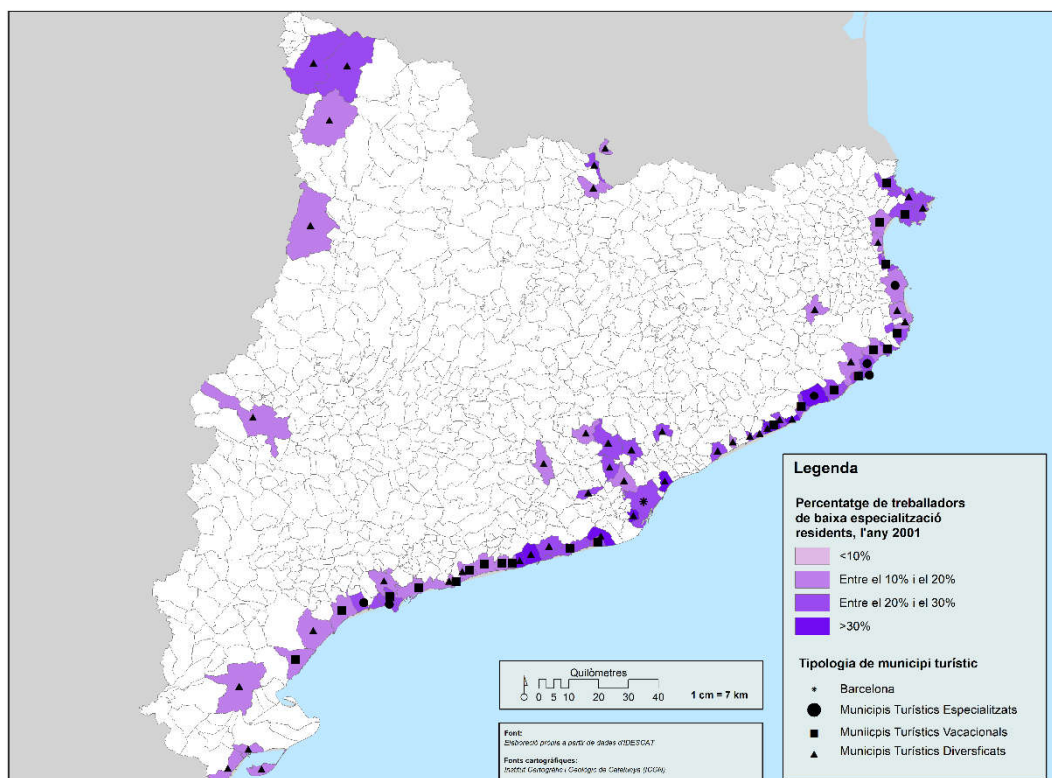
Tipologia	<10%		10%-20%		20%-30%		>30%		Total
	N	%	N	%	N	%	N	%	N
Barcelona	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1
Turístics	0	0%	32	46%	29	41%	9	13%	70
No Turístics	35	9%	202	51%	147	37%	11	3%	395
Total	35	8%	234	50%	177	38%	20	4%	466

Al mapa 6.3 es mostra la distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització als municipis turístics l'any 2001. S'observa unes majors concentracions en els municipis perifèrics del centre metropolità de Barcelona (al sud, entre Castelldefels i Cubelles; i al nord, en els municipis del nord del Maresme i el sud de la Costa Brava); també en els municipis integrats dins el cor metropolità (l'Hospitalet de Llobregat, Badalona i les capitals del Vallès) així com en els municipis turístics pirinencs, tant a la Vall d'Aràn i el Pallars com a la Cerdanya. Val a dir que els municipis de la Costa Daurada, a diferència dels municipis integrants de la Costa Brava, no tenien percentatges elevats de treballadors de serveis de baixa especialització.

6.1.3- Els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis residents als municipis turístics catalans en el període 2001-2011.

6.1.3.1.1- Distribució per tipologia municipal turística

Mapa 6.3.- Distribució dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització als municipis turístics de Catalunya

6.1.3.1.1- Distribució per tipologia municipal turística

Analitzant la distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització per tipologia turística (taula 6.33) no podem establir l'existència de cap tendència. Més enllà d'una relació gairebé paritària entre el percentatge de residents ocupats i el percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització; no podem establir una relació entre tipologies turístiques i percentatge de residents ocupats: en els municipis diversificats el percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització és el superior (27%) mentre que en els municipis vacacionals aquests tenen la participació més baixa en el total de la força laboral (22%) deixant els municipis especialitzats en una posició intermitja (26%).

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.33.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització residents als municipis turístics, 2001**

Tipologia	Treballadors de professions de serveis de baixa especialització			Població Ocupada	
	N	% Ocupats	% Residents	N	%
Barcelona	181.631	28%	26%	645.682	24%
Especialitzats	8.106	26%	3%	31.027	3%
Vacacionals	39.110	22%	17%	177.631	19%
Diversificats	189.810	27%	80%	709.775	77%
Total²¹	237.026	26%	100%	918.433	100%

La distribució en intervals mostra que només existia una tendència lineal l'any 2001: els municipis diversificats tenen menys municipis classificats a mesura que augmenta el percentatge ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents (taula 6.34) la representació territorial del percentatge de residència (Figura 6.8). Per contra tant municipis especialitzats no mostren cap tipus de linealitat: tant els primers com els segons tenen la majoria dels seus municipis en el tercer interval, tenint únicament un municipi en darrer dels intervals.

²¹ No inclou Barcelona

**6.1.3- Els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis residents als municipis
turístics catalans en el període 2001-2011.**

6.1.3.1.1- Distribució per tipologia municipal turística

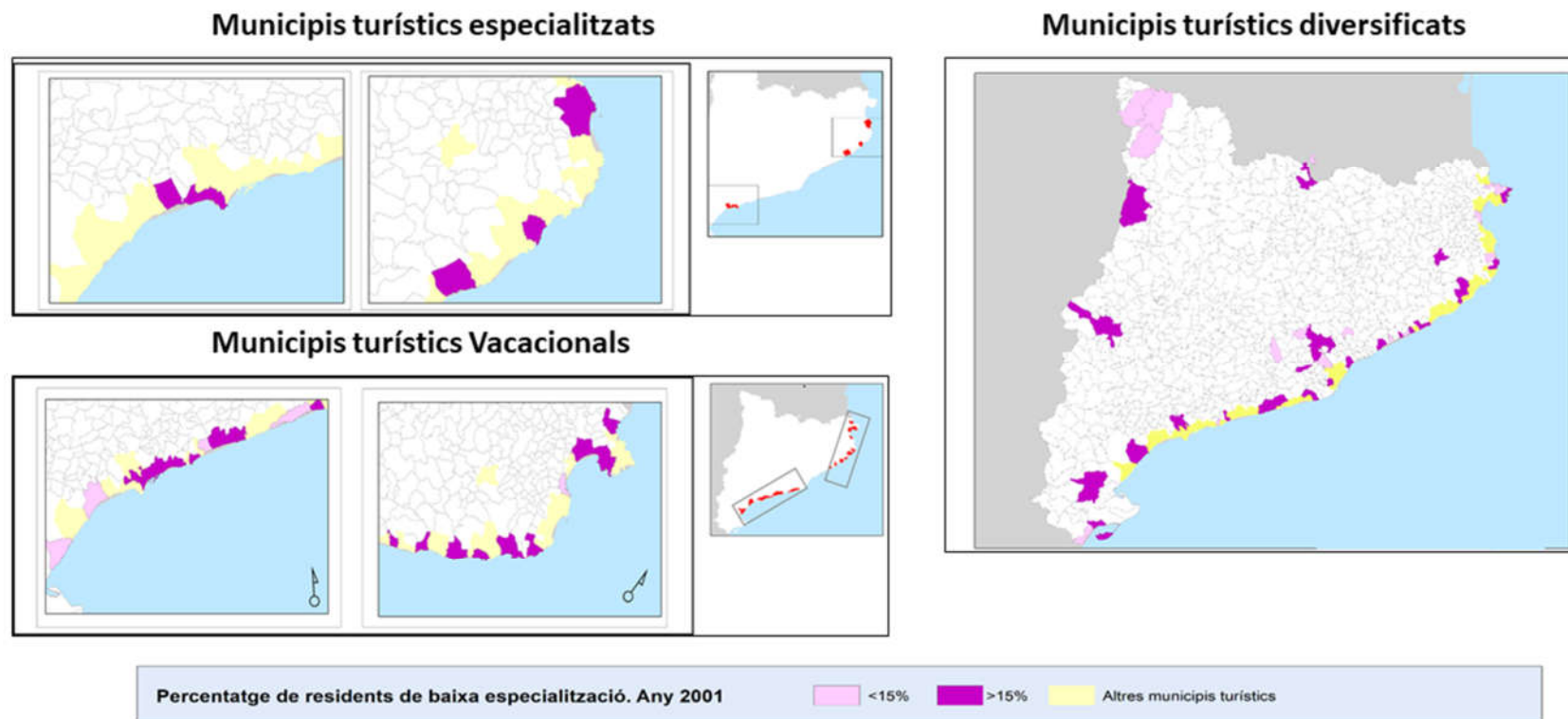
**Taula 6.34.- Classificació del percentatge de residents ocupats en
professions de serveis de baixa especialització segons tipologia de
municipi turístic. Catalunya 2001**

	Barcelona		Especialitzats		Vacacionals		Diversificats		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
<10%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
10%-20%	0	0%	1	20%	10	45%	21	49%	32	45%
20%-30%	1	100%	3	60%	11	50%	15	35%	30	43%
>30%	0	0%	1	20%	1	5%	7	16%	9	13%
Total	1	100%	5	100%	22	100%	43	100%	71	100%

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

Figura 8.- Distribució del percentatge de residents dels treballadors de baixa especialització segons tipologia turística, Catalunya any 2001

6.1.3- Els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis residents als municipis turístics catalans en el període 2001-2011.

6.1.3.2.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2011

6.1.3.2.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2011

L'any 2011 els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis turístics representaven amb 197.475 residents el 20% de la força laboral d'aquests municipis (taula 6.35). Residien en els municipis turístics el 40% d'aquest tipus de treballadors. A diferència de l'any 2001 en que els municipis turístics se situaven en una situació intermitja, la destrucció d'aquest tipus d'ocupacions en el període inter-censal 2001-2011, provoca que l'any 2011 els municipis turístics tinguin els percentatges més alts tant en percentatge de treballadors ocupats en serveis de baixa especialització com en el percentatge de residència d'aquests. Així, la paritat obtinguda l'any 2001 entre població ocupada i percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització queda trencada: en els municipis turístics hi ha un percentatge superior de treballadors d'aquest tipus residents que percentatge d'ocupats; mentre que en els municipis no turístics la relació inversa.

Taula 6.35.- Percentatge dels treballadors de baixa especialització residents a les tipologies turístiques agregades, Catalunya 2011

Tipologia	Treballadors de serveis de baixa especialització			Població Ocupada	
	N	% Ocupats	% Residents	N	%
Barcelona	115.725	17%	23%	681.303	23%
Turístics	197.475	20%	40%	1.005.576	34%
No Turístics	186.570	15%	37%	1.267.664	43%
Total	499.770	17%	100%	2.954.543	100%

La pèrdua generalitzada de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització queda, també, reflexada en la classificació dels municipis

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.**

en intervals de residents d'aquest tipus (taula 6.36). Així, mentre l'any 2001 no hi havia municipis per sota d'un 10% de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents, l'any 2011 en aquest interval trobem el 16% dels municipis turístics i més de la meitat dels municipis no turístics (54%).

Amb tot, la major part dels municipis continuen situant-se en l'interval que compren entre el 10% i el 20% de treballadors de residents d'aquest tipus. La resiliència d'aquests treballadors en els municipis turístics s'observa en el gran percentatge de municipis que tenen més del 20% de treballadors LLS resident en ells, representant el 25% d'aquests, molt per sobre dels municipis no turístics on el percentatge tot just arriba al 5%.

Taula 6.36.- Classificació en intervals de percentatge de residents de serveis de baixa especialització a les categories turístiques agregades, Catalunya 2011

Tipologia	<10%		10%-20%		20%-30%		>30%		Total N
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Barcelona	0	0%	1	100%	0	0%	0	0%	1
Turístics	11	16%	41	59%	17	24%	1	1%	70
No Turístics	213	54%	164	42%	16	4%	2	1%	395
Total	224	48%	206	44%	33	7%	3	1%	466

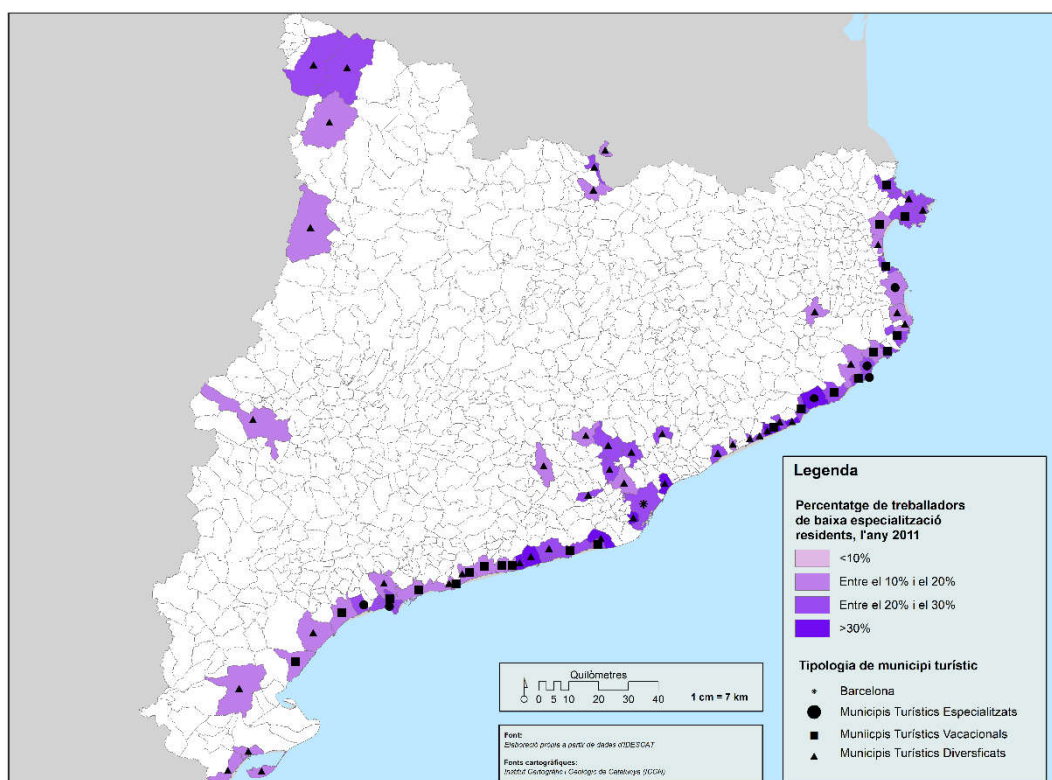
A la representació territorial d'aquests municipis (mapa 6.4) la principal diferència que s'observa entre els dos moments censals és la pèrdua de percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització en l'àmbit metropolità barceloní i en el seu litoral sud (zona del Garraf). La resta de patrons plantejats en la distribució de 2001 no canvien en excés: els municipis del litoral nord metropolità i del sud de la Costa Brava mantenen uns percentatges de

6.1.3- Els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis residents als municipis turístics catalans en el període 2001-2011.

6.1.3.2.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2011

residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització alts, a l'igual que la resta de la destinació de la Costa Brava. En canvi, en els municipis de la Costa Daurada els percentatges continuen sent inferiors en relació al litoral gironí. Assenyalar també que en els municipis muntanyencs els percentatges de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització són inferiors en relació als percentatges relativament alts donats l'any 2001.

Mapa 6.4.- Distribució dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents als municipis turístics de Catalunya, Any 2011

6.1.3.2.1.- Distribució per tipologia turística

Destaca, observant els recomptes de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització (veure taula 6.37), el gran percentatge que obtenen els municipis turístics especialitzats: amb un 25% de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització superen de manera àmplia

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.**

tant la mitjana dels municipis turístics com les altres dos tipologies turístiques.

Amb tot, la relació entre el percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització i de població ocupada és gairebé paritària (6% de residents per un 5% de població ocupada).

Assenyalar també que en els municipis vacacionals, la població ocupada resident ocupada en professions de serveis de baixa especialització és la més baixa (un 18% dels ocupats treballen en aquest tipus de feines) havent-hi una relació més baixa entre residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització i residents ocupats.

Taula 6.37.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització residents als municipis turístics, 2011

Tipologia	Treballadors de serveis de baixa especialització			Població Ocupada	
	N	% Ocupats	% Residents	N	%
Barcelona	115.725	17%	23%	681.303	23%
Especialitzats	11.715	25%	6%	46.487	5%
Vacacionals	37.405	18%	19%	206.179	21%
Diversificats	148.355	20%	75%	752.911	75%
Total²²	197.475	20%	100%	1.005.576	100%

El major percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització en els municipis especialitzats s'observa en la classificació per intervals de percentatge d'aquests treballadors en aquests municipis (taula 6.38). Els municipis especialitzats són l'única tipologia on algun dels seus municipis, concretament un (Lloret de Mar) té un percentatge de més del 30% de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització

²² No inclou Barcelona

6.1.3- Els treballadors de serveis de baixa especialització als municipis residents als municipis turístics catalans en el període 2001-2011.

6.1.3.2.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització l'any 2011 residents. A més, afegint els municipis del segon interval, veiem com un 40% dels municipis especialitzats tenen més del 20% de treballadors d'aquest tipus residint en ells, per sobre de les ciutats vacacionals (36% d'elles) i molt per sobre de les ciutats turístiques diversificades (19%). Amb tot, com en el cas agregat la major part de municipis especialitzats, vacacionals i diversificats es classifiquen en l'interval entre el 10% i el 20% de treballadors residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització.

Taula 6.38.- Classificació del percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització segons tipologia de municipi turístic. Catalunya 2011

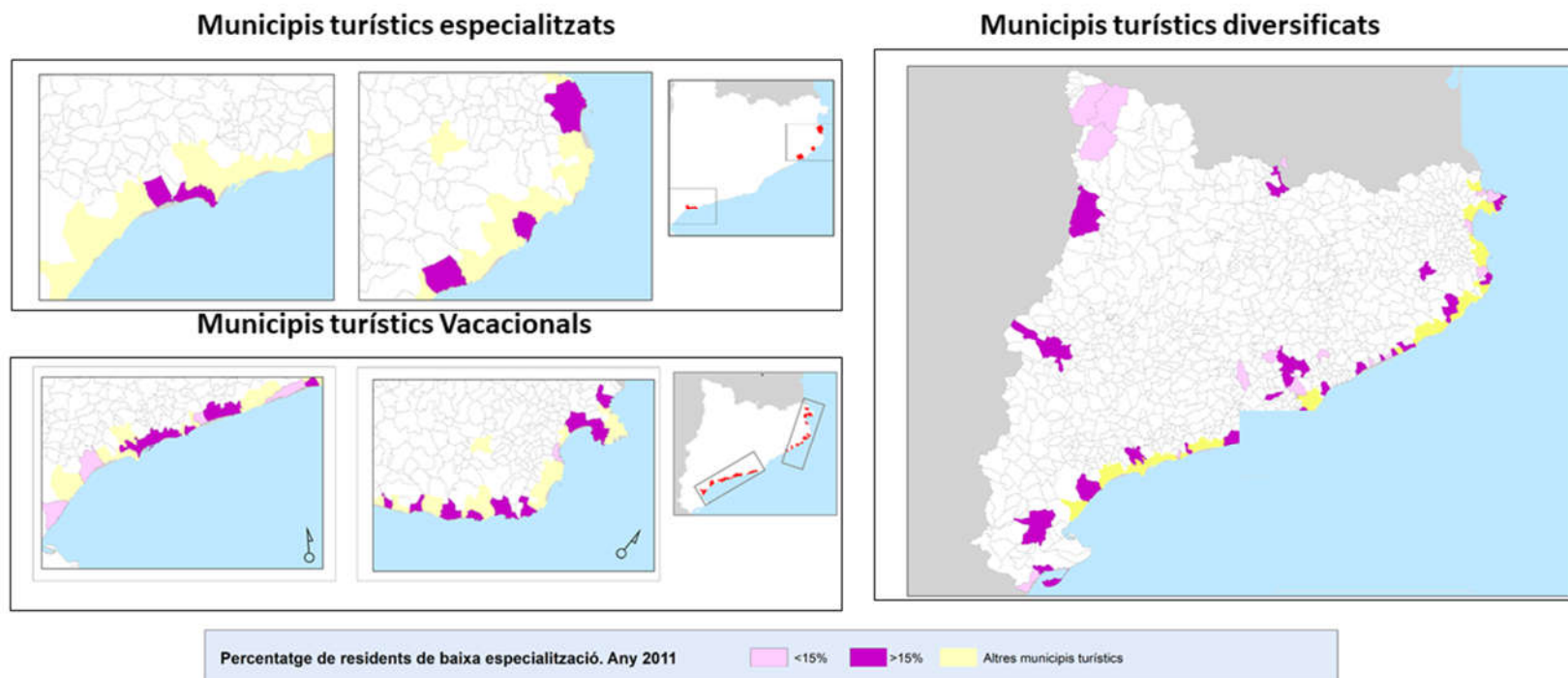
Tipologia	Barcelona		Especialitzats		Vacacionals		Diversificats		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
<10%	0	0%	0	0%	1	5%	10	23%	11	16%
10%-20%	1	100%	3	60%	13	59%	25	58%	42	59%
20%-30%	0	0%	1	20%	8	36%	8	19%	17	24%
>30%	0	0%	1	20%	0	0%	0	0%	1	1%
Total	1	100%	5	100%	22	100%	43	100%	71	100%

A la figura 6.9 es mostra la distribució territorial de la residència de treballadors de baixa especialització als municipis turístics segons la seva tipologia.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

Figura 6.9.- Distribució del percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització per tipologia turística, Catalunya 2011

6.1.4.- Atracció de residents ocupats en professions de baixa especialització en els municipis turístics catalans en el període 2001-2011

6.1.4.- Atracció de residents ocupats en professions de baixa especialització en els municipis turístics catalans en el període 2001-2011

En el període inter-censal 2001-2011 es redueixen en un 28% els treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents en el conjunt de municipis de més de 1.000 habitants de Catalunya (veure taula 6.39). La disminució d'aquest tipus de treballadors arriba gairebé als dos cents mil llocs de treball. La distribució de les pèrdues d'aquests treballadors és, però, desigual: mentre que a Barcelona com als municipis turístics es desapareixen el 36% i el 32% d'aquests residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització als municipis turístics, la diferència és menor, amb un 17% menys de residents d'aquest tipus que deu anys abans.

Taula 6.39.- Evolució absoluta dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011

Tipologia	Any		Diferència	
	2.001	2011	N	%
Barcelona	181.631	115.725	-65.906	-36%
Turístics	237.026	197.475	-39.551	-17%
No Turístics	275.580	186.570	-89.010	-32%
Total	694.237	499.770	-194.467	-28%

La menor desaparició de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització als municipis turístics s'observa a la taula 6.40. Si bé en relació al pes d'aquests en el conjunt de la força labora ocupada la diferència en els municipis turístics és la més alta (un 31% menys que el 2001); en el cas del percentatge de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents en els municipis turístics, la tendència és a la inversa:

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.

l'any 2011 en els municipis turístics catalans resideixen el 40% dels treballadors d'aquest tipus, 6 punts percentuals per sobre i amb una diferència percentual del 18% respecte l'any 2001. Els municipis turístics, amb un percentatge de població ocupada total inferior a la dels municipis no turístics, concentren residint en ells un percentatge superior d'ocupats en professions de serveis de baixa especialització.

Taula 6.40.- Evolució del percentatge de residents i d'ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents a les categories municipals agregades, Catalunya 2001-2011

Tipologia	Treballadors de serveis de baixa especialització					
	Ocupats			Residents		
	2001	2011	Diferència	2001	2011	Diferència
Barcelona	28%	25%	-11%	26%	23%	-12%
Turístics	26%	18%	-31%	34%	40%	18%
No Turístics	23%	20%	-13%	40%	37%	-8%
Total	25%	20%	-20%	100%	100%	0%

Aquest creixement de percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització en els municipis turístics s'observa analitzant de manera individual els guanys municipals (taula 6.41). Així, mentre només un 16% dels municipis no turístics tenen un creixement absolut d'aquest tipus de treballadors, en els municipis turístics la xifra s'enlaira fins gairebé la meitat (44%). Amb tot, aquest 44% s'observa que no tots els municipis turístics tenen guanys absoluts de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització.

6.1.4.- *Atracció de residents ocupats en professions de baixa especialització en els municipis turístics catalans en el període 2001-2011*

Taula 6.41.- Classificació dels municipis segons l'evolució absoluta de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria municipal agregada. Catalunya 2001-2011

Tipologia	Treballadors de serveis de baixa especialització				
	Perden		Guanyen		Total N
	N	%	N	%	
Barcelona	1	100%	0	0%	1
Turístics	39	56%	31	44%	70
No Turístics	332	84%	63	16%	395
Total	373	80%	94	20%	466

El creixement absolut de residents, però, pot amagar un creixement general de la població resident en els diferents municipis. Normalitzat el creixement a partir del percentatge de residents, a la taula 6.42, es mostren els municipis que tenen un percentatge superior de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització l'any 2011 en relació a l'any 2011. El creixement percentual de treballadors d'aquests treballadors als municipis turístics es redueix pràcticament a la meitat (24%) mentre que en el cas dels municipis no turístics són més els municipis que obtenen guany percentual l'any 2011 (19%) encara però per sota dels municipis turístics.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.42.- Classificació dels municipis segons l'evolució percentual de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria municipal agregada. Catalunya 2001-2011**

Tipologia	Treballadors de serveis de baixa especialització				
	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	N
Barcelona	1	100%	0	0%	1
Turístics	53	76%	17	24%	70
No Turístics	320	81%	75	19%	395
Total	374	80%	92	20%	466

6.1.4.1.- Evolució per tipologia municipal turística

La tendència principal observada analitzant l'evolució absoluta dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització en tipologies turístiques és que, ara sí, es pot observar una tendència lineal clara: a menys especialització turística més desaparició de residents d'aquest tipus (veure la taula 6.43). Així, els municipis diversificats perden el 22% dels seus residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització, una disminució molt superior als municipis vacacionals on només es perden el 4% d'aquests residents. Amb tot, la dada més important d'aquesta taula és el guany de treballadors d'aquest tipus als municipis especialitzats on l'any 2011 són el 45% que l'any 2001, amb un creixement absolut de més de tres mil sis cents integrants.

6.1.4.1.- Evolució per tipologia municipal turística

Taula 6.43.- Evolució dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització a les tipologies turístiques. Catalunya 2001-2011

Tipologia	Any		Diferencia	
	2001	2011	N	%
Barcelona	181.631	115.725	-65.906	-36%
Especialitzats	8.106	11.715	3.609	45%
Vacacionals	39.110	37.405	-1.705	-4%
Diversificats	189.810	148.355	-41.455	-22%
Total²³	237.026	197.475	-39.551	-17%

S'observa una tendència similar en l'evolució del percentatge d'ocupats i residents en professions de serveis de baixa especialització (veure taula 6.44). La disminució dels ocupats en professions de serveis de baixa especialització és menor a mesura que l'especialització turística augmenta. En sentit contrari, el creixement dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització augmenta, i molt, a mesura que els municipis estan més especialitzats turísticament.

²³ No inclou Barcelona

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.44.- Evolució del pes dels treballadors de serveis de baixa especialització en la població ocupada i en el percentatge de residents als municipis turístics, Catalunya 2001-2011**

Tipologia	Ocupats			Residents		
	2001	2011	Diferència	2001	2011	Diferència
Barcelona	28%	25%	-11%	26%	23%	-12%
Especialitzats	26%	25%	-4%	3%	6%	100%
Vacacionals	22%	18%	-18%	17%	19%	12%
Diversificats	27%	20%	-26%	80%	75%	-6%
Total²⁴	26%	20%	-23%	100%	100%	0%

Aquests resultats global tenen continuïtat en analitzar el comportament municipal en cada una de les tipologies: la totalitat de municipis especialitzats guanyen treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització de manera absoluta reduint-se aquesta xifra a poc de la meitat dels vacacionals i a un terç dels especialitzats (taula 6.45). Com s'ha observat en altres casos, no en tots els municipis turístics hi ha menys treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residint, sinó que n'hi ha que guanyen integrants d'aquesta categoria laboral. En aquest cas, gairebé la meitat dels municipis turístics tenien més treballadors d'aquest tipus de forma absoluta.

²⁴ No inclou Barcelona

6.1.4.1.- Evolució per tipologia municipal turística

Taula 6.45.- Classificació dels municipis segons l'evolució absoluta de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria municipal turística. Municipis turístics de Catalunya, 2001-2011

Tipologia	Treballadors de serveis de baixa especialització				
	Perden		Guanyen		Total
	N	%	N	%	
Barcelona	1	100%	0	0%	1
Especialitzats	0	0%	5	100%	5
Vacacionals	10	45%	12	55%	22
Diversificats	29	67%	14	33%	43
Total	41	58%	31	42%	71

Ara bé, tal i com hem observat en el cas dels municipis turístics de forma global, els municipis tenint en compte l'evolució del percentatge de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residint, la xifra es redueix al 22% dels municipis turístics (veure taula 6.46). Les tres tipologies tenen menys municipis que guanyen percentualment residents d'aquest tipus. La tendència, però, és manté: a més especialització turística més municipis que tenen un percentatge superior de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització: el 60% dels especialitzats (Cambrils, Lloret de Mar i Castell-Platja d'Aro), el 32% dels vacacionals i el 16% dels diversificats. Dit d'un altra manera, el percentatge es multiplica per dos en cada pas de tipologia: el percentatge de municipis vacacionals que tenen més residents d'aquest tipus és el doble que el percentatge de municipis diversificats; i, percentatge de municipis especialitzats és el doble dels municipis vacacionals.

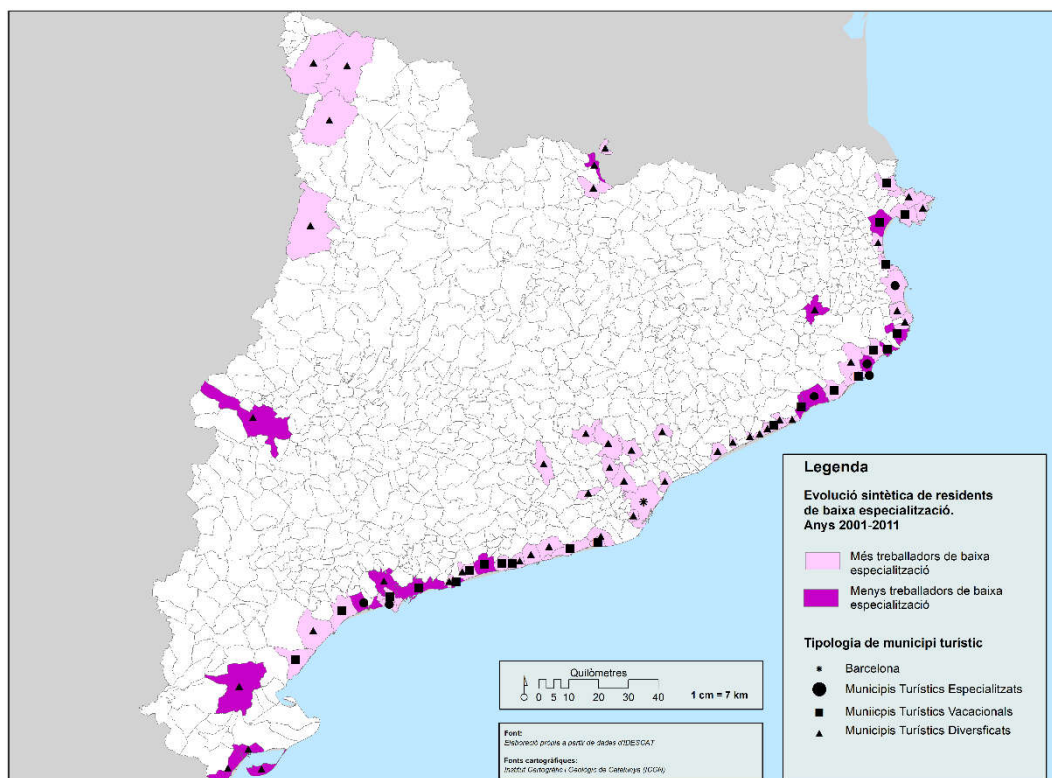
6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.1.- Distribució i evolució dels treballadors creatius i de baixa especialització residents als municipis turístics en el període 2001-2011.****Taula 6.46.- Classificació dels municipis segons l'evolució percentual de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria turística. Municipis turístics de Catalunya, 2001-2011**

	Treballadors de serveis de baixa especialització				Total
	Perden		Guanyen		
	N	%	N	%	
Barcelona	1	100%	0	0%	1
Especialitzats	2	40%	3	60%	5
Vacacionals	15	68%	7	32%	22
Diversificats	36	84%	7	16%	43
Total	54	78%	17	22%	71

En el mapa 6.5 es mostra la distribució territorial dels municipis que tenen un creixement percentual de residents treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització. A banda de les ciutats capitals provincials (Lleida i Girona) i de nodes jeràrquics urbans (Tortosa i Puigcerdà) s'observa que el guany percentual d'aquests residents es concentra bàsicament en els municipis de la conurbació turística de la Costa Brava: a les conurbacions turístiques de la Costa Brava (Lloret de Mar-Blanes i Sant Feliu de Guíxols) i punts d'ambdues costes que han pogut guanyar centralitat (Palamós, Palafrugell, Cambrils o el Vendrell). En darrer terme, els municipis litorals al sud del Delta de l'Ebre també tenen un percentatge superior de residents LLS.

6.1.4.1.- Evolució per tipologia municipal turística

Mapa 6.5., Distribució territorial dels municipis amb més percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització als municipis turístics catalans. Anys 2001-2011

6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.

Un cop observades la distribució i evolució dels treballadors creatius i de serveis de baixa ocupació residents en els municipis turístics, s'ha realitzat una anàlisi exploratori per tal de testar si els municipis turístics catalans tenen unes característiques singulars en la localització dels percentatges de residents dels dos grups de treballadors (objectiu específic 3 i hipòtesi parcial 3). En aquest sentit, s'han cercat diferències significatives en les mitjanes del percentatge de residents, tant de forma agregada com per als tres tipus de municipis turístics: s'han comprovat l'existència d'associacions entre les condicions de creativitat i el percentatge de residents dels dos grups de treballadors. Veient la no existència d'associacions estadísticament significatives en l'índex s'han introduït

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.**

noves variables, de caràcter socioeconòmic per tal de comprovar si realment els municipis turístics ofereixen característiques singulars als treballadors creatius i als treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització.

6.2.1.- Diferències estructurals en els municipis turístics i no turístics segons la presència de treballadors creatius i de baixa especialització

Els municipis turístics tenen de mitjana més treballadors creatius i treballadors de baixa especialització residint en ells que els municipis no turístics, però, molts menys que la ciutat de Barcelona (tala 6.47). La tendència sembla clara un cop aïllat el factor de capitalitat i de primàcia urbana de Barcelona: és significatiu per a la mitjana d'ocupats creatius que el tipus de municipi en el que resideixen sigui turístic o no turístic havent una probabilitat major de tenir una mitjana superior de treballadors creatius en els primers. Podem afirmar que la probabilitat dels municipis turístics de tenir una mitjana superior de treballadors creatius i de serveis de baixa especialització que els municipis no turístics està suportada per criteris estadístics.

Fent el mateix exercici per tipologies de municipis turístics observem que no existeix una diferència significativa entre les mitjanes de treballadors creatius per als municipis especialitzats, vacacionals i diversificats en tant que el valor de F és de 0.281 amb una significativitat del 18% ($p=.819$). No es pot establir amb consistència estadística l'existència d'un patró lineal entre menor component turístic i major mitjana de treballadors creatius en tant que tal patró no existeix al tenir els municipis especialitzats una mitjana més alta que els municipis vacacionals.

En el cas dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització els municipis especialitzats (23,9%) tenen una mitjana de

6.2.2.- Factors d'associació dels treballadors creatius i de baixa especialització
6.2.2.1.- Condicions de creativitat als municipis turístics.

treballadors d'aquest tipus superior a la dels municipis vacacionals (19%) i a la dels municipis diversificats (17%). El valor de F (5.541) amb una significativitat de més del 99% ($p=0.006$) ens permet assumir l'existència d'un patró basat en el component turístic: a més component turístic més percentatge de treballadors d'ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents.

Taula 6.47.- Significació entre les diferències de les mitjanes de treballadors respecte a la població ocupada (ANOVA)

Tipologia Agregada	Mitjana de treballadors (%)	
	Creatius	Baixa Especialització
Barcelona	37.59%	18.65%
No Turístics	7.29%	12.02%
Turístics	12.80%	17.91%
F (Fisher-Snédecor)	20.609***	24.039***
Tipologia Turística		
Especialitzats	12.31%	23.96%
Vacacionals	11.70%	19.00%
Diversificats	13.42%	16.65%
F (Fisher Snédecor)	.201	5.541*

***Significació 99,99% ($p<0.001$); *Significació 99,0% ($p<0.1$)

6.2.2.- Factors d'associació dels treballadors creatius i de baixa especialització

6.2.2.1.- *Condicions de creativitat als municipis turístics.*

S'ha realitzat, en primer terme, les proves d'associació estadística basades en el coeficient de correlació tau-b de Kendall entre les variables de treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització residents als municipis turístics (de forma agregada i per cada tipologia de municipis turístics definits), i per tal de comparar-ho, també als municipis no turístics (taula 6.48 i 6.49). Als

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.**

municipis turístics no existeix una associació estadísticament significativa ni per als treballadors residents creatius ($t=0.026$) ni per als treballadors residents ocupats en professions de baixa especialització ($t=0.029$). És més, en tant que els coeficients són propers a 0, les variables són gairebé independents. Per contra, en els municipis no turístics existeix una associació estadísticament significativa tant per als treballadors creatius residents ($t=.270$, $p<0.001$) com per als treballadors ocupats en professions de baixa especialització ($t=.111$; $p<0.001$) en la línia de l'observat per al global dels municipis catalans de més de 1.000 habitants en el capítol 5 d'aquesta recerca.

Taula 6.48.- Associació estadística als municipis turístics i no turístic de l'índex de condicions de creativitat (ISCC) i el percentatge de residents creatius i de baixa especialització

Variable	Treballadors creatius		Treballadors de baixa especialització	
	Municipis	Municipis No	Municipis	Municipis No
	Turístics	Turístics	Turístics	Turístics
ISCC	.026	.270***	-.029	.111***

*** Significació al 99,99% ($p<0.001$)

Als municipis turístics especialitzats i diversificats tampoc existeix relació estadísticament significativa entre les condicions de creativitat i la presència residencial dels dos grups de treballadors. És més, malgrat no tenir significació en els municipis turístics diversificats els treballadors creatius residents i les condicions de creativitat tenen una relació inversa ($\rho=-0.100$) però positiva en els vacacionals ($t=.156$). En el cas dels diversificats, menys turístics, l'associació és significativa ($t=.313$, $p>0.01$) i positiva en la línia de l'observat per al global

6.2.2.- Factors d'associació dels treballadors creatius i de baixa especialització
6.2.2.1.- Associacions amb variables socioeconòmiques.

dels municipis del sistema urbà català. Els treballadors de baixa especialització tenen relacions negatives i no significatives en tots tres casos.

Taula 6.49.- Associació estadística als municipis turístics especialitzats, vacacionals i diversificats de l'índex de condicions de creativitat (ISCC) i el percentatge de residents creatius i de baixa especialització

Variable independent	Treballadors Creatius			Treballadors de baixa especialització		
	(a)	(b)	(c)	(a)	(b)	(c)
ISCC	-.100	.156	.313**	-.300	-.004	-.070

(a) Municipis especialitzats; (b) Municipis Vacacionals; (c) Municipis diversificats

*** Significació al 99,9% ($p < 0.01$)

6.2.2.1.- Associacions amb variables socioeconòmiques.

La pràctica inexistència d'associacions entre el percentatge de residents creatius i de baixa especialització en els municipis turístics catalans ha portat a introduir diverses variables socio-demogràfiques per tal que aquestes puguin constituir-se com a variables explicatives de les condicions singulars que els municipis turístics ofereixen a aquests treballadors. En aquest sentit es decideix cercar variables que puguin oferir una explicació de caràcter econòmic per ser les més fàcilment abastables en bases de dades amb informació per als municipis (turístics i no turístics) inclosos en l'àmbit d'estudi.

Així, després de proves on es descarten multitud de variables d'aquest tipus (per exemple l'atur, els llocs de treball municipals, el PIB, el preu de la propietat del lloguer, el nombre d'habitatges principals i secundaris, l'índex comercial, les superfícies comercials) o bé per falta d'associació o bé per falta de robustesa estadística en els models posteriors, es decideix realitzar les proves estadístiques a partir de tres variables, que en gran mesura, expliquen de forma

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.

sinètica part de les condicions econòmiques dels llocs: la renda familiar disponible; el preu mitjà de l'habitatge de lloguer; i, l'activitat econòmica municipal.

De les proves d'associació realitzades segons tipologia turística agregada (taula 6.50) destaquen diferents aspectes: l'associació estadísticament significativa entre el preu del lloguer i la residència dels treballadors en els municipis turístics ($r=0.440$, $p<0.001$); però, també, amb el percentatge de residents de baixa especialització ($r=.304$, $p<0.05$) sent interessant que en els municipis no turístics aquesta associació no és estadísticament significativa i el coeficient de correlació de Pearson és molt baix ($r=0.031$, $p=0.535$).

Els treballadors creatius s'associen positivament i significativament amb la renda amb un coeficient feblement superior als municipis turístics ($r=.670$, $p<0.01$) que als municipis no turístics ($r=.570$, $p<0.01$); i, unes associacions negatives en els treballadors de baixa especialització, també, feblement superiors en els municipis turístics ($r=-.334$, $p<0.05$) que en els municipis no turístics ($r=-.270$, $p<0.01$). En el cas de l'activitat econòmica, uns i altres s'associen significativament i positivament amb aquesta tant als municipis turístics com als no turístics.

6.2.2.- Factors d'associació dels treballadors creatius i de baixa especialització
6.2.2.1.- Associacions amb variables socioeconòmiques.

Taula 6.50.- Associacions entre variables econòmiques i residents creatius i de baixa especialització als municipis turístics i no turístics²⁵

Variable	Treballadors creatius		Treballadors de baixa especialització	
	Municipis	Municipis No	Municipis	Municipis No
	Turístics	Turístics	Turístics	Turístics
ISCC	.026	.270***	-.029	.111***
Renda	.670***	.570***	-.334**	-.274***
Activitat Econòmica	.552***	.424***	.362***	.338***
Preu Lloguer	.440***	.459***	.304**	.031

Les associacions existents entre els grups de treballadors i les variables proposades varien segons la tipologia turística dels municipis (taula 6.52). Als municipis vacacionals els treballadors creatius tenen relacions significatives i positives amb la renda ($r=.771$, $p<0.01$), l'activitat econòmica ($t=.624$, $p<0.01$) i el preu del lloguer ($r=.612$, $p<0.01$). A més, malgrat no ser significativa, la relació amb l'índex de condicions de creativitat és positiva ($t=.156$, $p=.310$). En canvi les associacions amb els treballadors de baixa especialització no segueixen el mateix patró i únicament hi ha significativitat en la relació per l'activitat econòmica ($t=.296$, $p<0.1$) sent les associacions febles de signe negatiu.

Els municipis diversificats mostren un patró similar al dels municipis vacacionals tant en el cas dels treballadors creatius amb relacions positives, significatives i intenses amb la renda ($r=.595$, $p<0.01$) i l'activitat econòmica ($t=.558$, $p<0.01$) i moderades tant amb l'índex de condicions de creativitat ($t=.313$, $p<0.01$) com amb el preu del lloguer ($r=.386$, $p<0.01$). En el cas dels treballadors de baixa

²⁵ Coeficient de Correlació de Pearson (r) per la Renda i el Preu del Lloguer; coeficient de correlació tau-b de Kendall (t) per l'índex sintètic de condicions de creativitat (ISC) i per l'índex d'activitat econòmica (IAE).

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.**

especialització, s'observa una pèrdua de significació de totes les variables amb excepció de l'activitat econòmica.

En darrer terme, les correlacions dels municipis especialitzats son poc robustes (no hi ha cap relació significativa). Tot i això, en els treballadors creatius mantenen la direcció positiva de les relacions en el cas de la renda i l'activitat econòmica però és negativa en el cas de l'índex de condicions de creativitat i el preu del lloguer.

Taula 6.51.- Associacions entre variables econòmiques i residents creatius i de baixa especialització segons tipologia turística.²⁶

Variable independent	Treballadors Creatius			Treballadors de baixa especialització		
	(a)	(b)	(c)	(a)	(b)	(c)
ISCC	-.100	.156	.313**	-.300	-.004	-.070
Renda	.410	.771***	.595***	-.205	-.109	-.226
Activitat Econòmica	.100	.624***	.558***	.300	.296*	.439***
Preu Lloguer	-.100	.612***	.386***	.200	-.058	.161

(a) Municipis especialitzats; (b) Municipis Vacacionals; (c) Municipis diversificats

6.2.3.- Efectes de les variables econòmiques en la localització residencial dels treballadors als municipis turístics.

6.2.2.1.- Aproximació estadística als efectes de les variables econòmiques

Els resultats anteriors suggereixen l'existència de diferents condicions d'atracció urbana en els municipis analitzats. Per tal de mesurar la relació existent entre aquestes condicions i el percentatge de treballadors tant creatius com treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents

²⁶ Coeficient de correlació d'Spearman (rho) per als municipis especialitzats; Coeficient de Correlació Tau-b (t) per als índex en els municipis vacacionals i diversificats; Coeficient de Correlació de Pearson (r) per la renda i el preu del lloguer en els municipis vacacionals i diversificats

6.2.3.- Efectes de les variables econòmiques en la localització residencial dels treballadors als municipis turístics.

6.2.2.1.- Aproximació estadística als efectes de les variables econòmiques s'han elaborat diferents models de regressió (taula 6.53) per cada un dels tipus de treballadors així com per la resta de la població ocupada per poder mesurar les diferències entre els factors que incideixen en uns i altres. Per la seva realització s'utilitzen quatre variables que mesuren la vitalitat i el dinamisme urbà (índex sintètic de creativitat (ISC)) i aspectes de l'economia local (renda, activitat econòmica (IAE); preu dels lloguers).

Existeixen diferències tant entre els tipus de municipis (turístics i no turístics) com entre els grups (creatius, ocupats en professions de serveis de baixa especialització, resta). Els models proposats per als treballadors creatius (M1 i M4) destaquen per ser els més explicatius, sobretot el model referent als municipis turístics on la variabilitat queda explicada en un 74% (M1, $r^2=.742$) però també en els no turístics ($r^2=.519$) on s'explica el 51% de la variabilitat, els dos amb una significativitat estadística al 99,99% ($p<0.01$). Els models de referits als treballadors de baixa especialització (M2 i M5) són menys clars explicant un 32% de la variabilitat del percentatge d'aquests en els municipis turístics ($r^2=.324$) i un 46% en els municipis no turístics ($r^2=.466$), sent, també, significatius en al 99,9% en els dos casos ($p<0.01$). Els models per la població ocupada en general (M3 i M6) són encara menys explicatius tant en els municipis turístics ($r^2=.193$, $p<0.01$) com en la resta de municipis ($r^2=.185$, $p<0.01$).

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.

Taula 6.52.- Efectes de les variables econòmiques i de condicions de creativitat en el percentatge de residents creatius, de baixa especialització i de la resta de treballadors en els municipis turístics i no turístics.

Tipologia Municipal	Variable Dependent	Constant	ISCC	Renda	IAE	Lloguer	R ²
Turístics	(M1)	-.271***	.080	.352***	.538***	.251***	.742***
	(M2)	.376***	-.108	-.571***	.501***	.254*	.324***
	(M3)	.278***	-.029	.368**	-.251	.135	.193**
No Turístics	(M4)	-.154***	.184***	.228**	.341***	.302***	.519***
	(M5)	.035***	-.177***	-.386***	.534***	.012	.466***
	(M6)	.289***	.031	.483***	-.160**	-.119	.185***

*** Significació al 99,99% (p<.001); **Significació al 95.0% (<.05); Significació al 90%(p<.1)

Creatius: M1 i M4; serveis de baixa especialització M2 i M5; Resta de la població ocupada: M3 i M6

Dels models de regressió destaca que en els municipis turístics no s'associen la presència de treballadors creatius i de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització amb les condicions de creativitat representades per l'ISC a diferència del que s'observa en els municipis no turístics que segueixen el patró observat en l'anàlisi del sistema regional català realitzat en el capítol anterior. La presència de treballadors creatius en els municipis turístics s'explica per la presència d'altres variables sense relació amb les condicions de creativitat sinó que s'explica més aviat per variables de competitivitat urbana com els exposats en els models.

6.2.2.2.- Tendències en la localització dels treballadors en els municipis turístics.

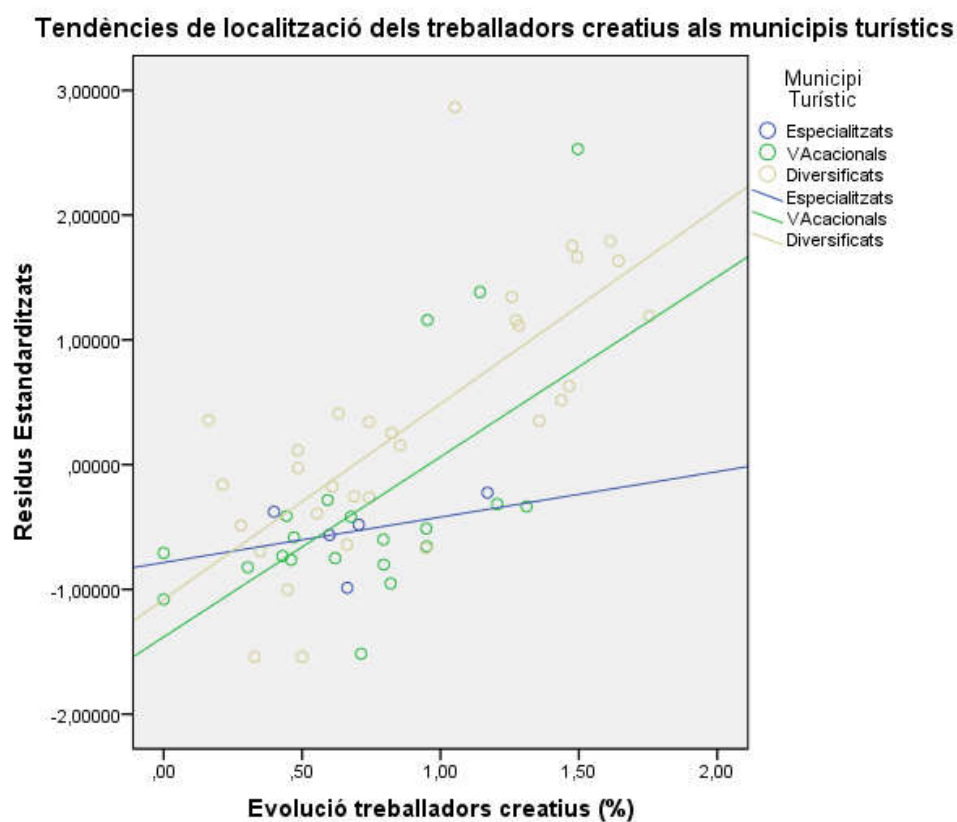
La figura 7.8 mostra la distribució dels residus estandarditzats del model estadístic relatiu als treballadors creatius residents en els municipis turístics (M1). Tots tres tipus municipals mostren tendències de creixement tot i tenir els

6.2.3.- Efectes de les variables econòmiques en la localització residencial dels treballadors als municipis turístics.

6.2.2.2.- Tendències en la localització dels treballadors en els municipis turístics.

municipis turístics especialitzats uns percentatges de treballadors creatius residents inferiors als observats realment. Als municipis vacacionals, i sobretot, en els diversificats hi ha molts municipis amb valors observats per sobre dels reals.

Figura 6.10.- Tendències de localització dels treballadors creatius en els municipis turístics

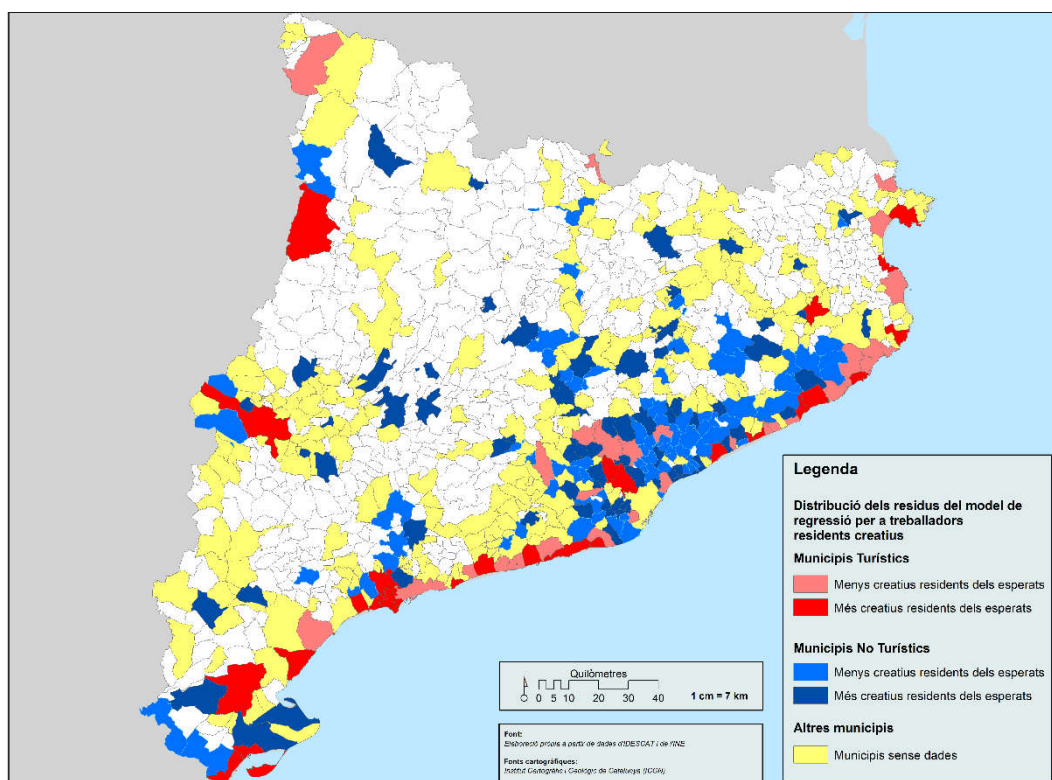

Al mapa 6.6 es mostra la distribució territorial dels residus dels models de regressió dels municipis turístics (i dels no turístics). S'observa com en alguns casos (Tortosa, Alcanar, Salou-Cambrils, el Vendrell, Lloret o Tremp) l'existència de municipis turístics en els que existeix una presència de treballadors creatius

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.2.- Les condicions singulars de l'atracció residencial dels municipis turístics.**

superior a l'esperada, està relacionada amb l'existència de municipis turístics i no turístics on la presència d'aquests és menys de l'esperada.

Mapa 6.6.-Localització territorial dels residus de la regressió per als treballadors creatius

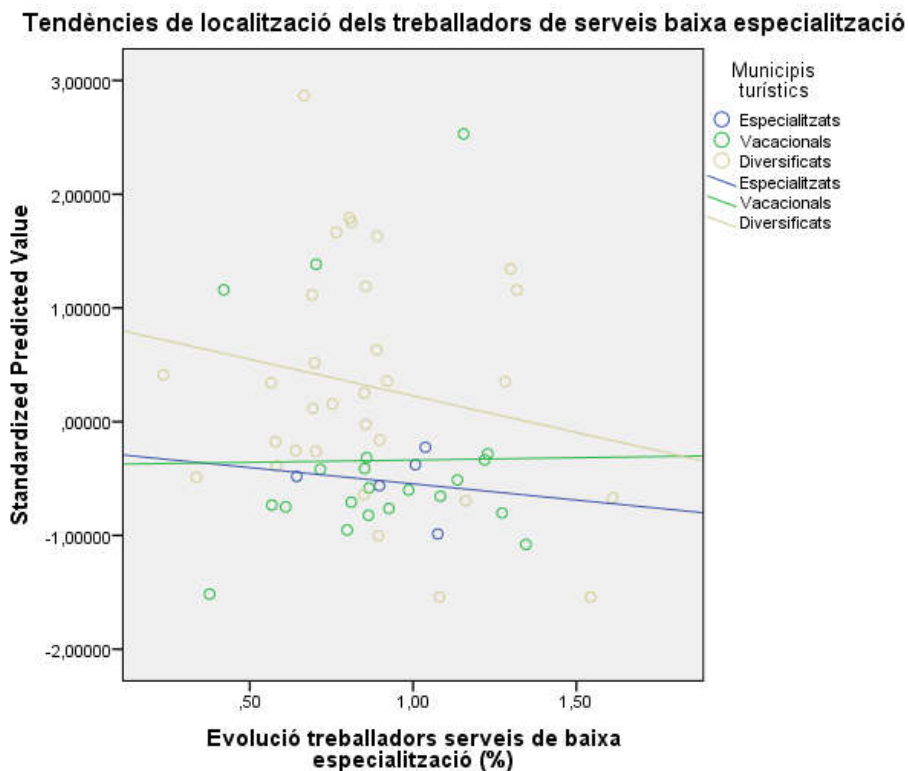

Les tendència de localització dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització difereixen en gran mesura de les observades per als treballadors creatius (Figura 6.11). Així, tant en els municipis turístics especialitzats com, sobretot, en els diversificats la tendència apunta a una cada cop menys atracció d'aquest tipus de treballadors; que per contra, mostren un lleu creixement en els municipis turístics vacacionals.

6.2.3.- Efectes de les variables econòmiques en la localització residencial dels treballadors als municipis turístics.

6.2.2.2.- Tendències en la localització dels treballadors en els municipis turístics.

Figura 6.11.- Tendències de localització dels treballadors de baixa especialització en els municipis turístics

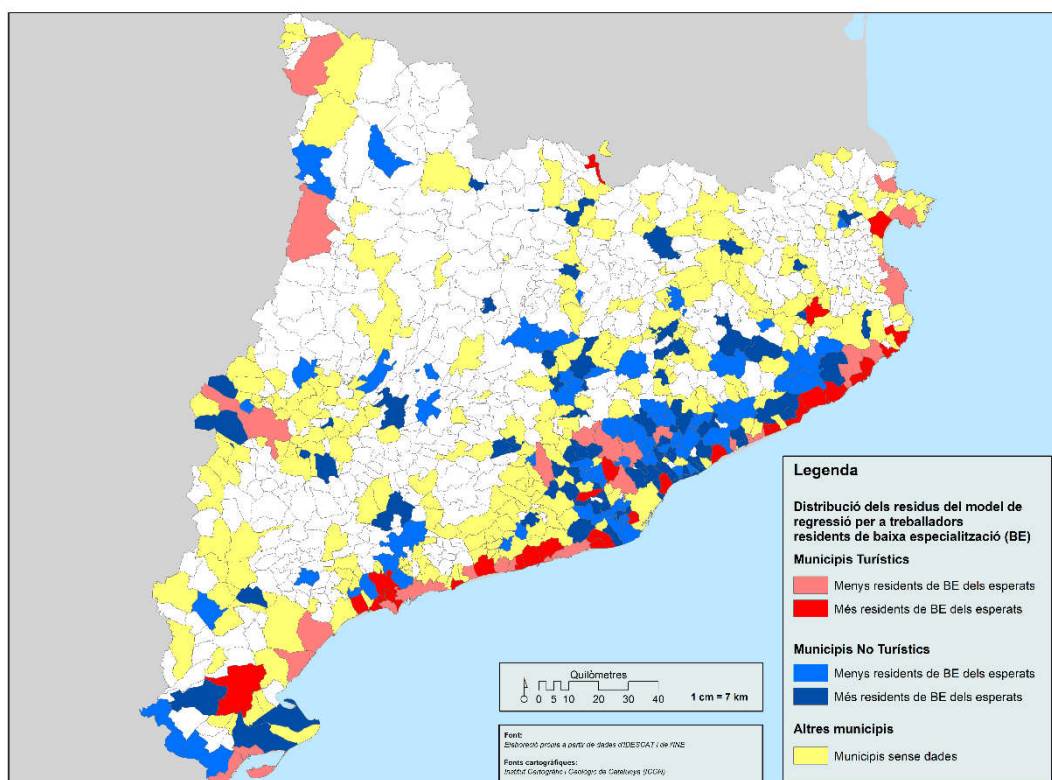

De la mateixa manera que amb els treballadors creatius, hi ha municipis turístics amb uns valors esperats superiors de residents de treballadors de baixa especialització (Tortosa, Cambrils, el Vendrell, Lloret de Mar, Castelló d'Empúries) vorejats d'altres municipis turístics i no turístics on la presència d'aquest tipus de treballadors és inferior a l'esperada.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

Mapa 6.7.- Distribució territorial dels residus de regressió per als treballadors de baixa especialització

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

La identificació de l'existència de municipis turístics on la presència de treballadors creatius i de baixa especialització residents és l'esperada, mentre que en la seva rodalia existeixen municipis on els valors observats són inferiors als esperats; porta a considerar que puguin existir diferents patrons evolutius de la residència creativa i de baixa especialització no únicament a nivell municipal sinó també a nivell de sistemes urbans amb centre en els municipis més turístics de cada un d'ells.

Per tal d'aprofundir en l'anàlisi sistèmic de l'evolució residencial dels municipis turístics tot integrant en l'anàlisi els municipis perifèrics, s'han definit diferents sistemes turístics al llarg del sistema urbà regional català (objectiu operatiu 4).

6.3.1.- Definició dels instruments d'anàlisi: tipologia d'especialització residencial i sub-sistemes turístics.

6.3.1.1.- Tipologia d'especialització residencial.

Aquesta divisió en sistemes, o sub-sistemes urbano-turístics permetrà caracteritzar l'existència de diferents patrons d'especialització residencial (objectiu específic 4) i testar si els patrons d'especialització residencial dels diferents sistemes són similars entre si i similars a l'observat en àrees urbanes no turístiques.

Així, per poder analitzar l'especialització residencial dels municipis turístics catalans s'ha desenvolupat una tipologia d'especialització residencial. Aquesta s'aplica primerament als municipis turístics per tal de poder definir si existeix algun tipus de patró d'especialització residencial en ells. Després, una vegada definits els sub-sistemes urbano-turístics, s'aplica tant als municipis centrals d'aquests com als municipis perifèrics, siguin turístics o no turístics.

6.3.1.- Definició dels instruments d'anàlisi: tipologia d'especialització residencial i sub-sistemes turístics.

6.3.1.1.- Tipologia d'especialització residencial.

La descripció del comportament tant de treballadors i subgrups creatius per una banda com de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització dóna una idea de l'evolució d'aquests dos grups en els municipis turístics. Ara bé, la fusió de les evolucions d'ambdós grups treballadors dona una imatge més completa de l'especialització residencial dels municipis turístics així com una major descripció de la seva centralitat urbana des del punt de vista residencial.

En aquest sentit, s'ha generat una tipologia d'especialització residencial (taula 6.53). El principal criteri de classificació és el fet de tenir guanys percentuals de residents en algun dels subgrups creatius i/o de treballadors ocupats en

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans**

professions de serveis de baixa especialització. La tipologia d'evolució residencial dels municipis turístics combina l'atracció o absència d'atracció de cada un dels tipus de treballadors residents analitzats. Així, l'especialització residencial dels municipis turístics té quatre categories:

- **Sense Atracció:** perden percentatge de treballadors residents tant creatius com de baixa especialització.
- **Atracció Creativa:** guanyen percentatge de treballadors residents en algun dels subgrups creatius.
- **Atracció de baixa especialització:** guanyen percentatge residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització.
- **Atracció dual:** guanyen en percentatge de residents ocupats tant creatius com de baixa especialització

Taula 6.53.- Tipologia d'especialització residencial dels municipis turístics.

<i>Tipus</i>	<i>Definició</i>
Sense Atracció	<i>Pèrdua de treballadors creatius i de baixa especialització</i>
Creatius	<i>Augment del percentatge en subgrups creatiu</i>
Baixa Especialització	<i>Augment del percentatge de treballadors de serveis de baixa especialització</i>
Duals	<i>Augment de creatius i de baixa especialització</i>

6.3.1.2.- Tipologia d'especialització residencial dels sub-sistemes urbans

Per tal de caracteritzar de l'especialització residencial dels diferents sub-sistemes definits s'ha ampliat la tipologia anterior. En tant que els municipis turístics centrals poden tenir una especialització residencial mixta (en el cas de centres sistèmics formats per dos o més municipis) així com els municipis

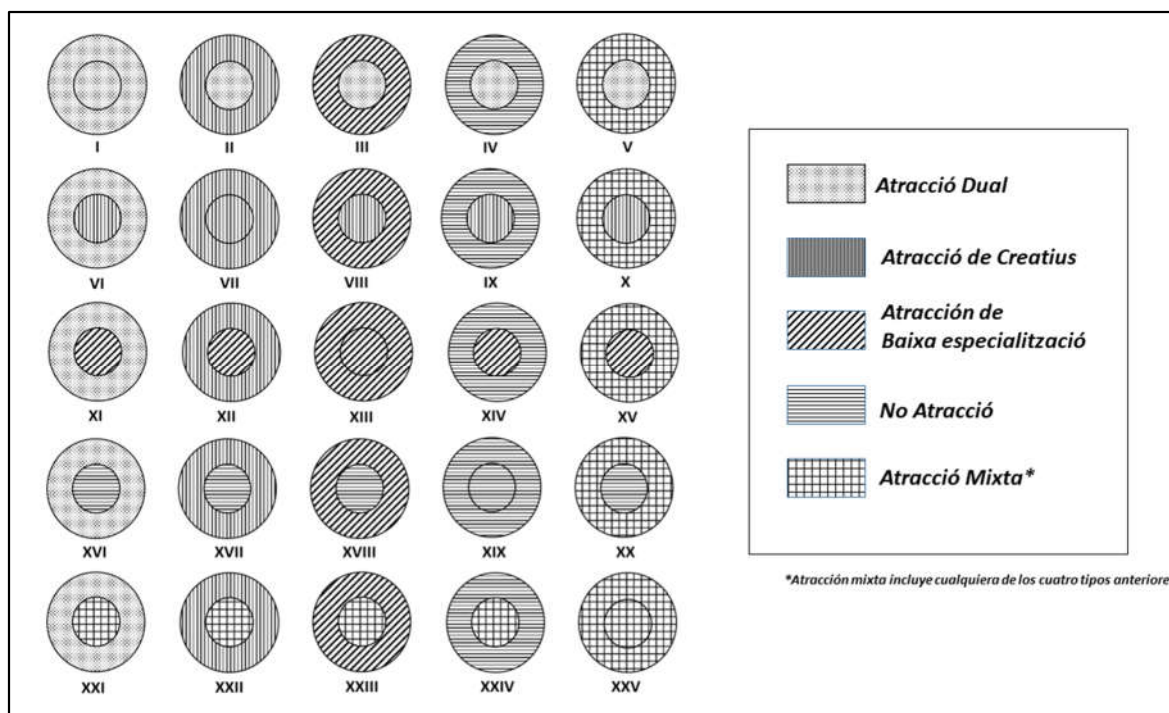
6.3.1.- Definició dels instruments d'anàlisi: tipologia d'especialització residencial i sub-sistemes turístics.

6.3.1.2.- Tipologia d'especialització residencial dels sub-sistemes urbans perifèrics també, en tant que múltiples, poden tenir una especialització múltiple; s'ha afegit la categoria d'especialització mixta. Apareixen llavors fins a vint-i-cinc potencials possibilitats d'especialització residencial sistèmica (taula 6.54) i fins a vint-i-cinc representacions gràfiques relacionades directament amb aquestes (figura 6.12).

Taula 6.54.- Tipologia d'especialització residencial sistèmica

Centre / Perifèria	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
Atracció Dual (a)	I	II	III	IV	V
Atracció de Creatius (b)	VI	VII	VIII	IX	X
Atracció de baixa especialització (c)	XI	XII	XIII	XIV	XV
No Atracció (d)	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
Atracció Mixta (e)	XXI	XXII	XXIII	XXIV	XXV

Figura 6.12.- Representació de la tipologia d'especialització residencial en una dimensió sistèmica

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

6.3.1.3.- Subsistemes turístics del sistema urbà català.

Els sub-sistemes turístics del sistema urbà català s'han definit a partir de la tipologia de municipis turístics desenvolupada per l'anàlisi de la distribució i evolució dels residents creatius i d'ocupats en professions de serveis de baixa especialització. Així, s'ha considerat que els centres dels sistemes turístics són en primer terme els municipis turístics especialitzats, havent triat en cas de veïnatge entre dos, el municipi turístic especialitzats amb més places turístiques totals (taula 6.55). En segon terme, seguint el mateix criteri de les places totals en cas de veïnatge, s'han considerat els municipis turístics vacacionals; en darrer terme, amb el mateix criteri a partir dels municipis turístics diversificats.

S'han considerat dos tipus de sistemes: els sistemes continus, on els municipis limítrofs s'integren en el sistema que conforma el municipi central; i, els sistemes complexos, on a més dels municipis limítrofs s'integren en el sistema municipis turístics que puguin quedar aïllats per la proximitat d'un altre sub-sistema (Figura 6.13). També s'han considerat criteris geogràfics: per exemple, s'ha considerat que Boí, municipi situat en el vessant sud dels Pirineus, tot i tenir veïnatge amb el centre de Naut Arán, havia de formar part del sistema de Tremp en tant que la Vall d'Aràn està situada en el vessant nord dels Pirineus. O en el cas del centre metropolità de Barcelona s'ha considerat tot com un sub-sistema

6.3.1.- Definició dels instruments d'anàlisi: tipologia d'especialització residencial i sub-sistemes turístics.

6.3.1.3.- Subsistemes turístics del sistema urbà català.

Taula 6.55.- Criteris de definició dels sub-sistemes turístics

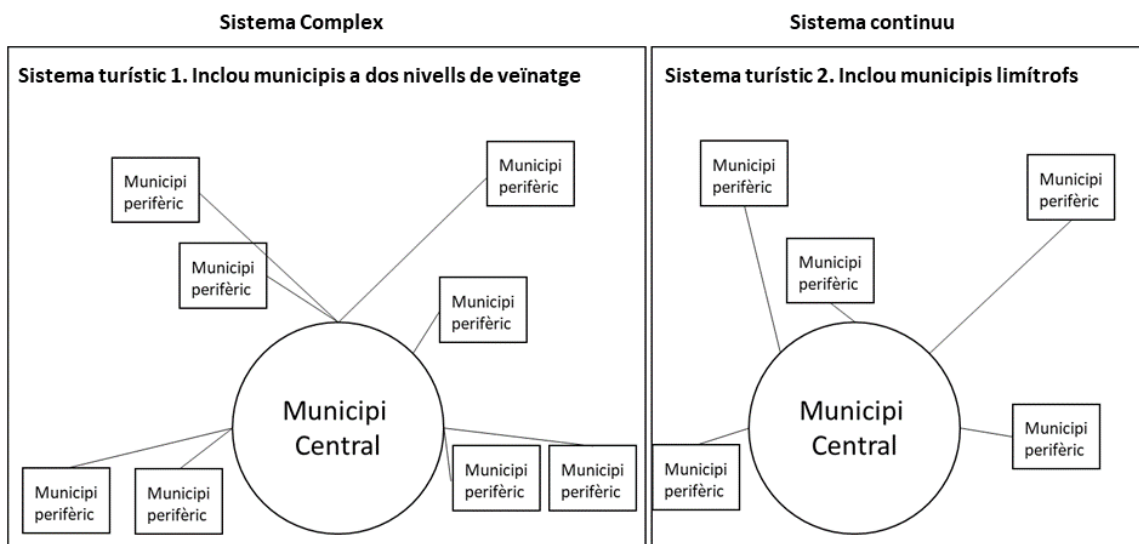
Criteris de definició dels sub-sistemes urbans

-
- 1.- Municipis especialitzats (en cas de veïnatge el que té més places totals)
 - 2.- Municipis vacacionals (en cas de veïnatge el que té més places totals)
 - 3.- Municipis diversificats (en cas de veïnatge el que té més places totals)
-

Criteri territorial

- 1.- Delimitació a un grau de llunyania la grandària del sub-sistema
- 2.- Criteris Geogràfics

Figura 6.13.- Exemple de sistemes turístics

A la taula 6.56 es mostren els municipis centrals dels diferents sub-sistemes turístics. L'abast territorial dels diferents sub-sistemes turístics i la seva localització territorial es mostren al mapa 6.8. Dels setze sub-sistemes turístics definits quatre tenen centre en els municipis especialitzats (l'únic no considerat com a centre ha estat Cambrils, en tant que Salou té més places turístiques totals); quatre més tenen el centre en municipis vacacionals; quatre més corresponen a municipis turístics diversificats litorals o de muntanya; tres són nodes urbans consolidats; i, el darrer, és la capital, Barcelona.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

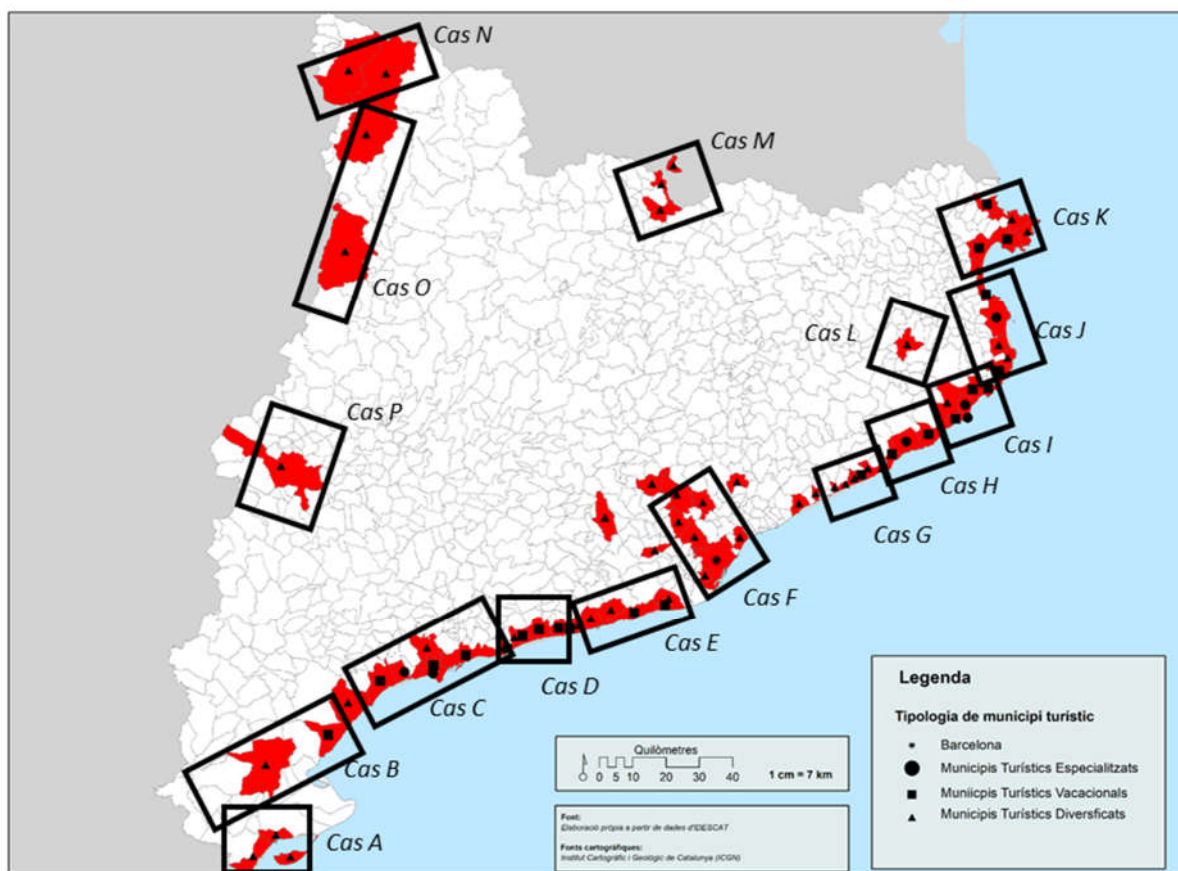
Taula 6.56.- Municipis centrals dels sub-sistemes turístics

Tipologia turística	Municipi Central	Cas	Àmbit
Barcelona	Barcelona	<i>F</i>	<i>Barcelona</i>
Especialitzats	Salou-Cambrils	<i>C</i>	<i>Costa Daurada</i>
	Lloret	<i>H</i>	<i>Costa Brava</i>
	Platja d'Aro	<i>I</i>	<i>Costa Brava</i>
	Torroella	<i>J</i>	<i>Costa Brava</i>
Vacacionals	Calafell	<i>D</i>	<i>Costa Daurada</i>
	Pineda de Mar	<i>G</i>	<i>Litoral metropolità Nord</i>
	Sitges	<i>E</i>	<i>Litora metropolità Sud</i>
	Roses	<i>K</i>	<i>Costa Brava</i>
Diversificats	Sant Carles de la Ràpita	<i>A</i>	<i>Terres de l'Ebre</i>
	Alp	<i>M</i>	<i>Pirineus</i>
	Naut Aran	<i>N</i>	<i>Pirineus</i>
	Tremp	<i>O</i>	<i>Pirineus</i>
	Lleida	<i>P</i>	--
	Girona	<i>L</i>	--
	Tortosa	<i>B</i>	--

6.3.2.- La capacitat d'atracció residencial diversa i singular dels municipis turístics catalans

6.3.1.3.- Subsistemes turístics del sistema urbà català.

Mapa 6.8.- Subsistemes turístics de Catalunya

6.3.2.- La capacitat d'atracció residencial diversa i singular dels municipis turístics catalans

A partir de la tipologia d'especialització residencial proposada s'han classificat els municipis turístics catalans de forma agregada i segons la seva tipologia turística (especialitzada, vacacional o diversificada) (taula 6.57).

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

Taula 6.57.- Percentatge de municipis segons la seva capacitat d'atracció de treballadors i especialització turística.

Atracció	Especialitzats		Vacacionals		Diversificats		Total		No Turístics	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
No Atracció	0	0%	6	27%	14	33%	20	29%	197	50%
Creatius	2	40%	9	41%	22	51%	33	47%	123	31%
Baixa Especialització	1	20%	2	9%	3	7%	6	9%	53	13%
Duals	2	40%	5	23%	4	9%	11	16%	22	6%
Total	5	100%	22	100%	43	100%	70	100%	395	100%

Test de Associació

χ^2 ²⁷	20.045 (p<0.01)
EEF ²⁸	7.069 (p=.258)

Són menys els municipis turístics que en el seu conjunt tenen una especialització residencial de no atracció: un 71% dels municipis turístics són duals, creatius o de baixa especialització; mentre que, la meitat dels municipis no turístics són de no atracció. El 16% dels municipis turístics tenen una especialització residencial dual, o el que és el mateix, en el període inter-censal 2001-2011 han guanyat residents en algun dels subgrups de treballadors creatius i en els treballadors ocupats en professions de baixa especialització. Als municipis no turístics aquest percentatge es redueix fins a tot just el 6% del total de municipis de la categoria.

El 47% dels municipis turístics tenen una especialització residencial creativa. Gairebé la meitat dels municipis turístics tenen més residents súper creatius i bohèmics i, menor mesura, professionals. Sumats els municipis turístics

²⁷ Estadístic Xi Quadrat (χ^2)²⁸ Estadístic Exacte de Fisher

*6.3.2.- La capacitat d'atracció residencial diversa i singular dels municipis turístics catalans**6.3.1.3.- Subsistemes turístics del sistema urbà català.*

d'especialització creativa i dual (que també tenen creixement residencial creatiu) més del 60% dels municipis turístics tenen percentualment més treballadors residents d'algun dels seus tres subgrups. Als municipis no turístics, els d'especialització creativa representen el 31% dels municipis (el 37% afegint els duals). Els municipis turístics han guanyat treballadors creatius residents de manera molt més àmplia com a categoria agregada que els municipis no turístics.

En canvi, són més els municipis no turístics que tenen percentualment més residents ocupats en professions de baixa especialització residint en ells l'any 2011 en relació al percentatge de 2001: mentre el 13% dels municipis no turístics són de baixa especialització; únicament el 9% dels municipis turístics tenen una especialització residencial de baixa especialització. Ara bé, afegint els municipis duals, el 24% dels municipis turístics tenen un increment de residents d'aquest tipus de treballadors; per un 19% dels municipis no turístics. En conseqüència, els municipis turístics també han guanyat residents ocupats en professions de baixa especialització com a categoria agregada més que els municipis no turístics.

Els municipis turístics especialitzats, són d'entre totes les categories definides, els que percentualment tenen més especialització dual i de baixa especialització. Així, el 40% dels municipis turístics especialitzats són duals; el 40% són creatius i el 20% restant són de baixa especialització. Ara bé, després d'afegir el percentatge dels duals, són el 80% dels municipis especialitzats els que tenen més residents d'algun dels subgrups creatius i el 60% els que tenen més residents ocupats en professions de baixa especialització.

*6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans*

Els municipis turístics vacacionals tenen un important nombre de municipis d'especialització residencial creativa (41%) i, sensiblement inferior, de no atracció (27%) i d'especialització dual (23%). El percentatge de municipis amb especialització residencial de baixa especialització és el mateix que el donat en el total de municipis turístics (9%). En total, el 64% dels municipis turístics vacacionals té més percentatges de residents en algun dels subgrups creatius; mentre que el 32% té més percentatge de residents de baixa especialització.

Els municipis turístics diversificats són els que entre dins els municipis turístics tenen un percentatge superior de municipis sense especialització residencial (33%) i de baixa especialització (7%) i d'entre totes les categories definides els que tenen més municipis amb una especialització creativa (51%). El 9% dels municipis restants són d'especialització residencial dual. En total, el 60% dels municipis turístics diversificats tenen l'any 2011 més residents en algun dels subgrups creatius; mentre únicament el 16% dels municipis tenen més treballadors de serveis de baixa especialització residint en ells.

De la descripció de l'especialització residencial dels municipis turístics catalans tant de forma conjunta com per cada una de les tipologies de municipi definides es pot afirmar que:

- 1) Els municipis turístics tenen una major capacitat d'atracció de treballadors residents que els no turístics. La meitat dels municipis no turístics són municipis sense atracció, sent només el 27% dels turístics (33% dels diversificats, 27% dels vacacionals i cap especialitzats) els inclosos en aquesta categoria. El valor de l'estadístic xi quadrat és de 20.045 amb una significació estadística

*6.3.2.- La capacitat d'atracció residencial diversa i singular dels municipis turístics catalans**6.3.1.3.- Subsistemes turístics del sistema urbà català.*

del 99,99% ($p < 0.01$), acceptant la hipòtesi alternativa de la no independència estadística, i per tant, d'associació estadística significativa entre l'especialització residencial i el tipus municipal agregat.

- 2) L'especialització en turisme dels municipis s'associa a la seva capacitat d'atracció per a residir en ells tant a treballadors creatius com a treballadors ocupats en professions de baixa especialització. Així, un 40% dels municipis especialitzats un 23% dels vacacionals i el 9% dels diversificats atrauen els dos tipus de treballadors percentatges sempre per sobre del 6% de municipis no turístics que son de tipus dual. Els municipis turístics d'atracció creativa són gairebé la meitat (40% dels especialitzats, 41% dels vacacionals, 51% dels diversificats) molt per sobre, també, del 31% dels municipis no turístics. Amb tot, malgrat que la tendència es dibuixi de manera, el valor de l'estadístic exacte de Fisher ($EEF=7.069$) només permet afirmar la significativitat estadística al 74% ($p=.258$).

Resulta interessant observar que existeixen diferències territorials en l'atracció de treballadors segons la tipologia de municipis turístics (veure mapa 6.9). Els municipis que atrauen creatius es concentren bàsicament en l'àrea metropolitana de Barcelona, tant en la seva zona interior com en els municipis litorals al nord i al sud de la capital; en els municipis centrals de la conurbació turística de la Costa Daurada (Salou i Vila-Seca); en la conurbació turística de Sant Feliu de Guíxols a la Costa Brava (Sant Feliu de Guíxols i Calonge) així com en el municipi especialitzats de Torroella de Montgrí.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans**

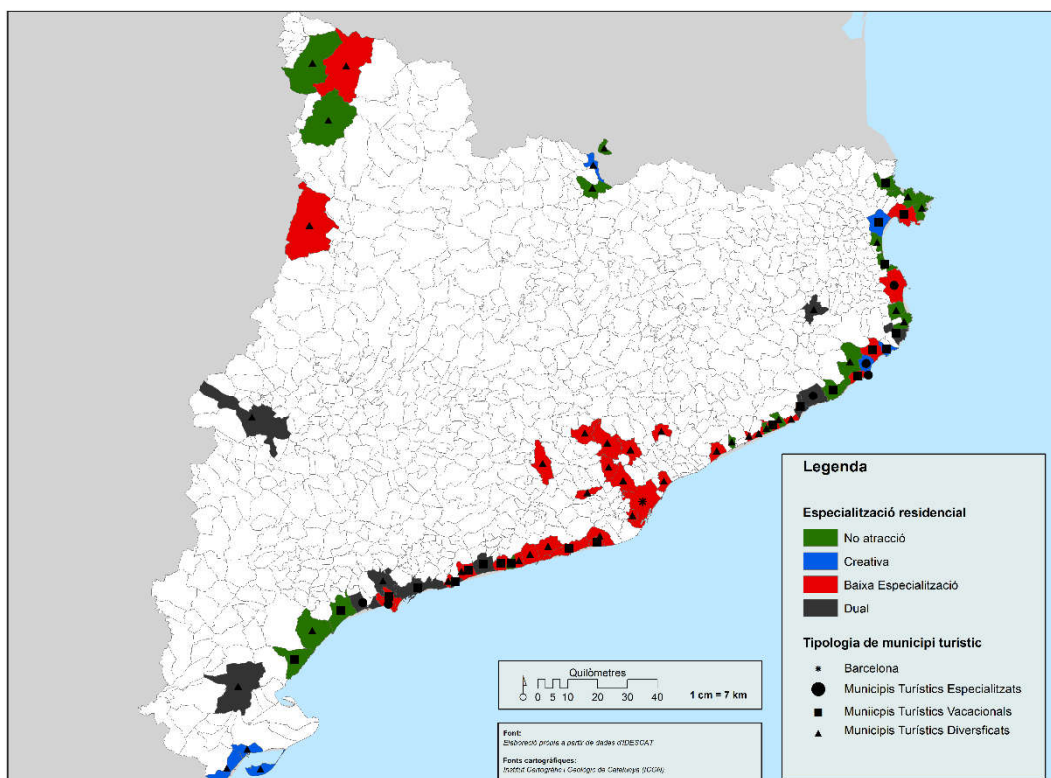
Els municipis duals es concentren en centres urbans primaris i secundaris (Lleida i Girona), en la perifèria de la conurbació turística de la costa Daurada així com a Lloret de Mar. A banda, municipis com el Vendrell i Palafrugell que actuen com nodes secundaris en les destinacions turístiques (Costa Daurada el primer, Costa Brava el segon) i els sistemes urbans derivats d'aquestes.

Els municipis que atrauen únicament treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització es localitzen bàsicament en la Costa Brava (Castell-Platja d'Aro; Palamós i Castelló d'Empúries) així com a Puigcerdà i els municipis d'Alcanar i Sant Carles de la Ràpita.

Els municipis sense atracció dels dos tipus de treballadors es localitzen a la perifèria de la Costa Daurada tant al sud (Mont Roig del Camp, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant) com al nord (Cunit) i a la Costa Brava on es distribueixen intermitentment per tota la línia litoral. Finalment, també hi ha municipis sense atracció al Pirineu tant a la Cerdanya (Alp i Llivia) i a Vielha e Mijaran.

6.3.3.- Caracterització dels patrons d'especialització residencial dels sistemes turístics.

6.3.1.3.- Subsistemes turístics del sistema urbà català.

Mapa 6.9.- Distribució territorial dels municipis segons la seva especialització residencial.**6.3.3.- Caracterització dels patrons d'especialització residencial dels sistemes turístics.**

Una vegada analitzada l'especialització residencial dels municipis turístics s'analitza els patrons d'especialització residencial en els setze sub-sistemes turístics analitzats. La taula 6.59 mostra les particularitats de cada un dels sub-sistemes definits.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

Taula 6.59.- Patrons d'especialització residencial dels sub-sistemes turístics catalans

Tipus	Municipi	Cas	Especialització residencial			Especialització del sistema turístic		Tipol.		
			Central	Centro	Perifèria Turística	Perifèria No Turística	Centro			Perifèria
	Barcelona	F		Creatiu	Creativa	Creativa	Creatiu	Creativa	VII	
(a)	Salou-Cambrils	C		Creatiu	Dual	Baixa Especialització	Creatiu	Mixta	XXV	
	Lloret de Mar	H		Dual	Dual	Creativa	Dual	Mixta	X	
	Platja d'Aro	I		Baixa Especialització	Creativa	Sense Atracció	Baixa Especialització	Creativa	XII	
	Torroella	J		Creatiu	Sense Atracció	----	Creatiu	Sense Atracció	IX	
(b)	Calafell	D		Creatiu	Dual	Sense Atracció	Creatiu	Dual	VI	
	Pineda de Mar	G		Creatiu	Creativa	Sense Atracció	Creatiu	Creativa	VII	
	Sitges	E		Creatiu	Creativa	Sense Atracció	Creatiu	Creativa	VII	
	Roses	K		Creatiu	Sense Atracció	Sense Atracció	Creatiu	Sense Atracció	IX	
(c)	Sant Carles	A		Baixa Especialització	Baixa Especialització	----	Baixa Especialització	Baixa Especialització	XIII	
	Alp	M		Baixa Especialització	Sense Atracció	-----	Baixa Especialització	Sense Atracció	XIII	
	Naut Aran	N		Creatiu	Sense Atracció	-----	Creatiu	Sense Atracció	IX	
	Tremp	O		Creatiu	Sense Atracció	Sense Atracció	Creatiu	Sense Atracció	IX	
	Lleida	P		Dual	----	Mixta	Dual	Mixta	X	
	Girona	L		Dual	----	Mixta	Dual	Mixta	X	
	Tortosa	B		Dual	----	Mixta	Dual	Mixta	X	

(a) Municipis Turístics Especialitzats; (b) Municipis Turístics Vacacionals; (c) Municipis Turístics Diversificats

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

De les particularitats de cada un dels casos, es detecten set de les tipologies d'especialització residencial sistèmiques de les vint-i-cinc possibles. La tipologia més observada és la tipologia X on el centre turístic té una especialització residencial dual i una perifèria, majoritàriament no turística encara que no en tots sub-sistemes, mixta. La tipologia X correspon als casos on els centres turístics són els centres urbans consolidats de Tortosa (cas B), de Girona (cas L), de Lleida (cas P), totes elles amb unes perifèries no turístiques on es barregen els municipis amb especialització residencial creativa, de baixa especialització i sense atracció. El quart cas és el sub-sistema turístic amb centre amb Lloret de Mar a la Costa Brava (cas H). El municipi turístic especialitzat té una especialització residencial dual i la perifèria té una atracció mixta tot i que segmentada en uns municipis turístics perifèrics amb especialització residencial també dual o sense atracció i una perifèria no turística majoritàriament d'especialització creativa.

La segona tipologia més observada, amb tres casos, és la tipologia IX, definida per l'existència d'un centre turístic d'especialització residencial creativa i una perifèria sense atracció residencial. La tipologia IX detecta en el sistema urbà català corresponen als casos del municipi especialitzat de Torroella de Montgrí (cas J) a la Costa Brava; i als dos sub-sistemes turístics definits en el Pirineu Oriental amb centres als municipis turístics diversificats a Naut Aran (cas N) a la Vall d'Aran i de Tremp (cas O). Els tres casos, a més d'una localització perifèrica en el sistema urbà regional, tenen una definició similar amb un centre creatiu en el municipi turístic, una perifèria turística sense atracció i una perifèria no turística amb municipis de menys de 1.000 habitants (i per tant, exclosos de l'anàlisi).

*6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans*

S'han detectat dues tipologies amb dos casos cada una: la tipologia VI, la tipologia X. La tipologia VI es defineix per tenir un centre turístic amb especialització residencial creativa i una perifèria mixta tot i que en els casos definits és majoritàriament dual. Els dos casos de la tipologia VI corresponen als dos sub-sistemes turístics definits en la Costa Daurada amb centre al municipi turístic especialitzat d Salou (cas C) i al municipi turístic vacacional de Calafell (cas D). En els dos casos els municipis centrals són d'especialització creativa mentre que els municipis perifèrics turístics, en els dos casos més poblats i en alguns casos centres administratius (Tarragona en el cas de Salou; el Vendrell en el cas de Calafell), són d'especialització dual. La principal diferència entre els dos és que en el cas del sub-sistema turístic de Salou la perifèria no turística és d'especialització residencial de baixa especialització mentre que la perifèria no turística del cas amb centre a Calafell és sense atracció.

La tipologia X correspon als casos amb centre als municipis turístics vacacionals de Sitges (cas E) i Pineda de Mar (cas G) i es caracteritza per un centre creatiu i una perifèria mixta. Els dos casos semblen calcats en tant que situats quasi simètricament en els litorals sud i nord de Barcelona, comparteixen una especialització residencial creativa en els municipis turístics centrals i en la perifèria turística, situada en els dos casos en el litoral; i uns municipis sense atracció residencial a segona línia del litoral.

La resta de tipologies (la V, la VI, la VII, la XIII, la XIV, la XV i la XXV) s'han detectat únicament en un sub-sistema turístic.

La tipologia XXV es defineix per tenir un centre turístic amb especialització residencial mixta i una perifèria mixta tot i que en els casos definits és

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

majoritàriament dual. És el cas de la Costa Daurada central amb el centre als municipis de Cambrils i Salou, l'únic sub-sistema amb un centre doble. El municipi de Salou té una especialització residencial creativa mentre que Cambrils té una especialització dual, a l'igual que els municipis de Reus i Tarragona. Aquest fet fa que en la perifèria turística predomini l'especialització dual mentre que en els municipis no turístics és de no atracció

La tipologia V correspon al sub-sistema turístic amb centre al municipi vacacional de Roses (cas K) al nord de la Costa Daurada. La tipologia es defineix per una especialització residencial en el municipi central i una perifèria mixta. En el cas del sub-sistema K, la perifèria turística és tant de baixa especialització com sense atracció mentre que la perifèria no turística no té atracció residencial.

La tipologia VI correspon al cas de Calafell (cas d) a la part nord de la Costa Daurada. Es caracteritza per un centre creatius i una perifèria dominada per la dualitat en l'atracció residencial.

La tipologia VII definida per l'especialització residencial creativa tant al centre turístic com en la perifèria turística i no turística i es dona en el sub-sistema turística amb centre a la ciutat de Barcelona (cas F). El cas F, abarcant el centre l'àrea metropolitana de Barcelona té una especialització totalment creativa, aquest fet ja s'ha observat en aquesta recerca des d'altres perspectives als capítols cinquè i sisè).

La tipologia XIII es dona al sub-sistema turístic amb centre a Sant Carles de la Ràpita (cas A) situat al sud del delta de l'Ebre. Es caracteritza per una especialització residencial de baixa especialització i una perifèria turística i no turística també amb especialització residencial de baixa especialització.

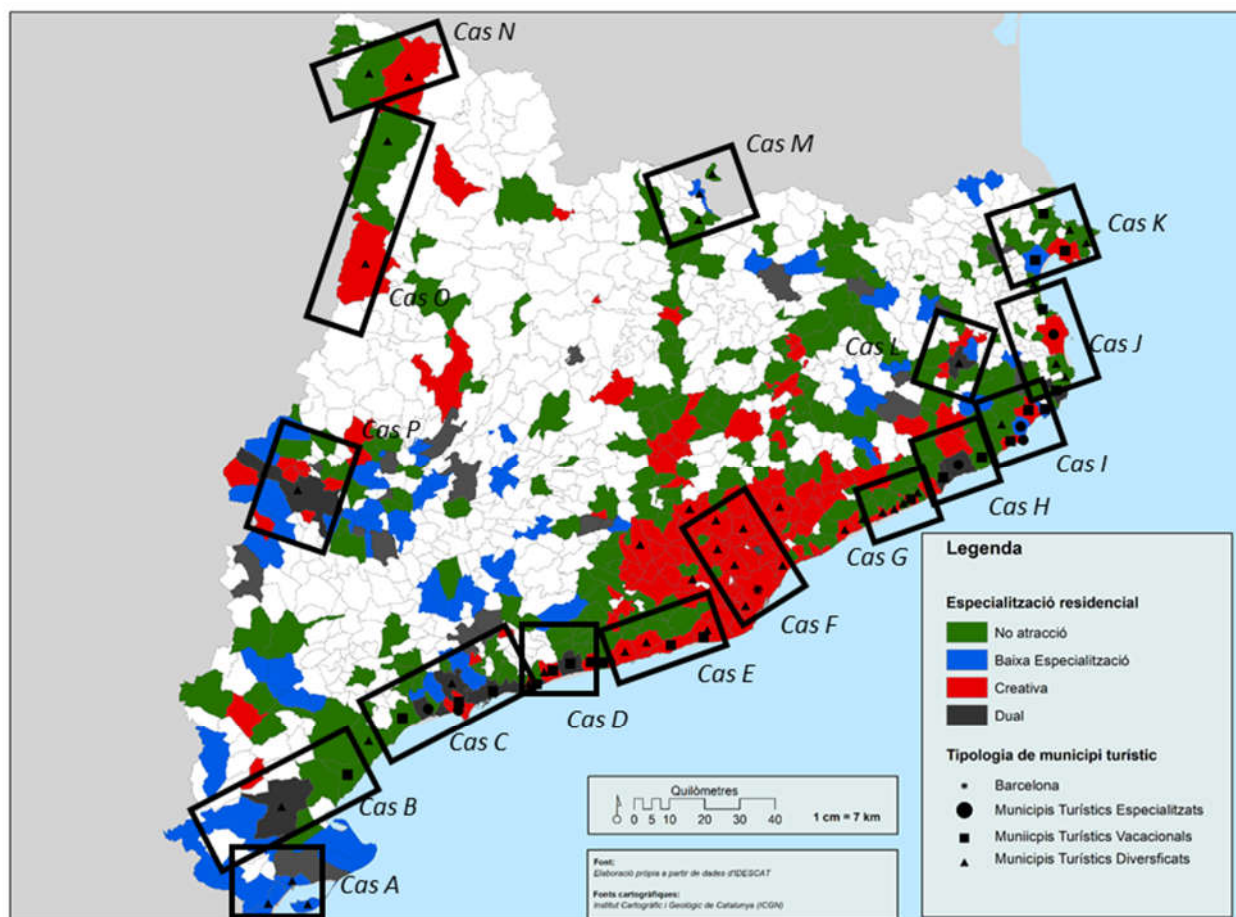
*6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.**6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans*

La tipologia XIV correspon al sub-sistema turístic amb centre a Alp (Cas M), la zona pirinenca de la Cerdanya. La tipologia es defineix per l'existència d'un centre amb una especialització residencial de baixa especialització i una perifèria turística i no turística sense atracció, amb la particularitat de l'existència de municipis exclosos de l'anàlisi per tenir menys de 1.000 habitants.

La tipologia XV, centre de baixa especialització i perifèria mixta s'ha detectat en el sub-sistema turístic amb centre al municipi turístic especialitzat de Castell-Platja d'Aro (cas I). El municipi de Castell-Platja d'Aro té una especialització residencial de baixa especialització mentre que en els municipis turístics de la perifèria l'especialització residencial és creativa mentre que en els municipis no turístics no hi ha atracció residencial.

Al mapa 6.10 es mostra la especialització residencial dels subsistemes urbano-turístics catalans, així com dels municipis no turístics.

Mapa 6.10.- Especialització residencial dels sub-sistemes turístics

6.- *L'especialització residencial dels municipis turístics.*

6.3.- *Patrons residencials dels sistemes turístics urbans*

Més enllà de les particularitats observades en cada cas, s'adverteixen alguns patrons territorials de conjunt d'interès:

1/ L'atracció de treballadors residents mostra un procés de redistribució cap a la perifèria metropolitana en el que el litoral turístic juga un paper important en la captació d'aquests residents, siguin treballadors creatius o treballadors ocupats en professions de baixa especialització.

2/ Es constaten l'existència de diferències importants en el sistema urbà. En primer terme un patró repetit en diversos àmbits territorials:

- A l'espai metropolità central, els municipis turístics que es troben en ell i la seva àrea d'influència immediata (cas F) plantegen un model d'atracció de treballadors basat en la (re) centralització dels treballadors creatius. És a dir, malgrat l'existència d'un patró de desconcentració es relativitza donat que la presència d'un focus de concentració als municipis turístics del centre metropolità.
- Als municipis litorals turístics més propers (Cas E i Cas G) i en els municipis turístics de la segona corona interior. És interessant destacar que en aquests àmbits s'estan generant sistemes urbans amb patrons d'atracció de treballadors diferents de la resta.
- En municipis turístics rurals i de muntanya com en el cas de la Vall d'Aran, un important centre de turisme hivernal (Cas N), o en el cas dels municipis del Pallars (Cas O).

3/ L'existència de punts de trencament de la pauta metropolitana situats en els punts d'inici de les dues grans destinacions turístiques sol i platja amb pautes

6.3.- Patrons residencials dels sistemes turístics urbans

d'atracció de treballadors diferenciades de al resta. Els municipis que conformen conurbacions turístiques mostren patrons diferenciats entre sí:

- A la Costa Daurada els dos centres definits (Calafell (cas D) i Salou (Cas C)) atrauen treballadors creatius mentre que tenen unes perifèries on predomina l'atracció dual.
- A la Costa Brava, els patrons són més heterogenis existint un cas de conurbació turística amb un patró de sistema urbà consolidat (Lloret de Mar, Cas H) que té al nucli una atracció dual; dos sistemes turístics on cada municipi s'ha especialitzat en l'atracció de treballadors creatius (Roses, cas K) en treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització (Castell-Platja d'Aro, cas I) amb perifèries oposades (en el cas de Roses, la perifèria atrau treballadors de baixa especialització; i en el cas de Castell-Platja d'Aro, treballadors creatius); i un darrer que repeteix la pauta metropolitana (Torroella de Montgrí, cas J).

4/ Municipis turístics perifèrics que no han estat capaços de generar conurbacions i que no exerceixen una centralitat administrativa i que únicament atrauen treballadors de baixa especialització (Cas A i cas M).

5/ Àmbits no metropolitans ni turístics amb pautes pròpies d'atracció de creatius menys intensa (Cas B, L i P). Son espais perifèrics en relació a l'entorn central metropolità on els municipis turístics no han estat capaços de generar conurbacions però amb capacitat d'atraure residencialment tant creatius com treballadors de baixa especialització degut al seu paper com a centre i com capitalitat administrativa.

6.4.- Discussió

Els municipis turístics catalans, ja siguin especialitzats, vacacionals o diversificats, estan sotmesos a les dues forces bàsiques de mobilitat que exerceixen la seva influència en les destinacions turístiques: la mobilitat ràpida, exercida pels fluxos de turistes; i, la mobilitat lenta caracteritzada pels qui decideixen anar a viure a aquestes (Servillo et al 2011). Si bé en aquests resultats no analitzem la mobilitat ràpida que defineix els fluxos de turistes, la simple existència d'una gran oferta d'allotjament en els setanta municipis turístics ja indica l'existència d'aquest tipus de mobilitat. L'efecte de la migració lenta es manifesta en els processos de decisió residencial, ja que molts individus decideixen quedar-se a viure en els municipis turístics.

Els resultats presentats en aquest capítol permeten afirmar que els municipis turístics catalans són singulars com espais receptors de treballadors residents (objectiu específic 3). A diferència dels municipis no turístics, atrauen residents de grups de treballadors tan antagònics entre ells com els treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització (hipòtesi parcial 3). Sembla clar que el patró de la mobilitat col·lectiva contingent (Williams 2009) també es dona en molts dels municipis i sub-sistemes turístics catalans. Ara bé, donat que l'anàlisi es concentra en un únic període inter-censal no es pot distingir l'origen d'aquest fenomen. És a dir, si és la presència prèvia de residents creatius allò que condiciona l'arribada dels residents de baixa especialització o viceversa.

La manera d'habitar dels municipis turístics difereix en relació a la dels municipis no turístics. El desenvolupament dels municipis turístics s'ha caracteritzat per

una progressiva expansió dels seus components urbans i residencial. En un context d'elevada competència global, els processos de renovació i revitalització urbana són necessaris per tal de mantenir estable la capacitat competitiva de les destinacions turístics. Aquest fet ha permès reforçar els mecanismes de desenvolupament urbà. En aquest sentit, l'avanç de la urbanització turística ha generat en els municipis turístics un augment del seu capital urbà en forma de diversitat, densitat i centralitat (Clivaz et al 2014; Camagni i Capello 2015).

Els resultats d'aquest capítol corroboren aquestes premisses i contribueixen a explicar, en el context català, com el procés d'urbanització turística esta donant com a resultat ciutats que, a més de mantenir la seva elevada especialització funcional turística, augmenten el seu caràcter residencial, i en conseqüència, la seva capacitat d'atraure residents. Una manifestació d'aquesta situació és l'atracció residencial de diversos tipus de treballadors amb ocupacions molt diverses i que, en molts casos no són vinculables a l'existència d'activitat turística.

L'atracció dual de treballadors (els treballadors més qualificats, però, també els treballadors més precaris i menys qualificats) és especialment important en els municipis que posseeixen major especialització turística, fet que interpretem com un element que caracteritza la seva transformació en espais urbans complexos. Aquest fenomen esta en sintonia amb la dualització de la societat capitalista contemporània, la qual es defineix cada cop més per l'existència de dos tipus de treballadors (Botterman 2017; Sassen 1991,2013).

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

Els municipis turístics atrauen diferents residents per motius diferents (Servillo et al 2011). Aquests motius difereixen en part dels factors d'atracció observats en el conjunt del sistema urbà català (veure capítol 5).

Els municipis turístics no atrauen als treballadors creatius per les seves condicions de creativitat. Això, difereix d'altres estudis empírics realitzats on sí que hi havia associació amb l'atmosfera urbana, la tolerància i la concertació de talent (Bereichcraft et al 2015a i 2015b ; Haisch y Kloper 2015; González Reverté et al 2016; Clifton 2008; Andersen et al 2010; Hansen y Niedomyly 2009); almenys, en espais urbans no turístics o metropolitans. Tampoc expliquen la localització de residents de baixa especialització en municipis turístics. En aquest sentit, els municipis turístics tenen una evolució i una atracció singular en tant que les condicions de creativitat no són suficients per explicar l'atracció ni de residents creatius ni de baixa especialització (hipòtesi parcial 3).

En canvi, els factors vinculats a l'entorn productiu (activitat econòmica, renda, preu del lloguer) sí que expliquen la presència de treballadors d'ambdós tipus. De fet, els treballadors de baixa especialització s'associen negativament amb la renda i amb el preu del lloguer als municipis no turístics; mentre que als municipis turístics existeix una associació positiva entre la presència de treballadors de baixa especialització i el preu del lloguer de l'habitatge. Una possible interpretació d'aquest fet és la disponibilitat d'un major *stock* d'habitatge, amb una alta variabilitat dels preus segons la qualitat i les prestacions o la ubicació dels mateixos (Pujol i Gutierrez 2017), la posada en marxa d'estratègies d'habitatge compartit i les majors oportunitats per trobar feina (Atkinson 1984, Williams i Shaw 1994).

La constatació de l'atracció dual de treballadors en els municipis turístics és una aportació important en tant que contradiu la visió que conclou que aquests retenen únicament els grups socials més vulnerables (Agarwall i Brunt 2006). Els treballadors creatius, lluny de ser un grup vulnerable, són un grup de treballadors qualificats amb pretensions de classe i amb comportaments estamentals; l'atracció dual queda complementada amb l'atracció residencial dels treballadors de baixa especialització. Aquests, en darrer terme, són els que suporten les xarxes, les infraestructures i els serveis que mantenen el sistema i la vida urbana que utilitzen els treballadors qualificats i amb salaris superiors (Levy i Murnane 2004; Autor et al 2008; Storper i Scott 2009).

La detecció d'espais d'oportunitat en els llocs turístics serveix com a contrapunt a les visions que associen els municipis turístics a la presència de treballadors amb temporalitat i poc qualificats. El concepte d'espai d'oportunitat es fonamenta en la capacitat d'atracció diferencial de les ciutats turístiques i s'expressa en la presència de dos tipus de treballadors amb diferents maneres d'habitar l'espai turístic analitzat; però, que coincideixen en un mateix lloc. El concepte no només s'associa a la presència dels treballadors en el municipi, sinó també a les oportunitats que la ciutat té de captar i retenir el capital humà que aquests aporten i que poden afavorir el desenvolupament i la competitivitat urbana. En definitiva, uns espais d'oportunitat econòmica i social que ofereixen avantatges entorn la qualitat de vida, alternatives residencials i oportunitats laborals i de promoció social.

El concepte d'espai d'oportunitat apunta en sentit contrari a les visions que expliquen la desterritorialització, la liquiditat dels llocs (Zusman i Quintar 2001) i la mobilitat dels treballadors, idees i capital (Sheller i Urry 2006, Negrei i Hardt

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

2000) com a factors de desenvolupament urbà i recolzen les interpretacions que donen importància al lloc a l'hora de fixar la residència, entès com una de les decisions més importants que es pot prendre en la trajectòria vital d'una persona (Florida 2008).

Així, els treballadors creatius, construeixen l'espai d'oportunitat a partir dels factors d'atracció vinculats al consum i la residència on s'observen relacions significatives. Els treballadors de baixa especialització, per la seva banda, construeixen l'espai d'oportunitat des d'una perspectiva econòmica (s'observen associacions amb l'existència d'habitatges), però també social ja que els elevats preus de lloguer poden ser compensades mitjançant estratègies per compartir pis o llogar habitacions i l'accés al mercat laboral.

La concepció d'espais d'oportunitat implica diferents formes d'habitar l'espai, i per tant, diferents pràctiques sobre ell (Stock 2007). La diferència entre les maneres de concebre l'espai per habitar entre els treballadors creatius residents en els municipis turístics obre la porta a la crítica d'aquest grup com a classe social homogènia, especialment tenint en compte que la professió no és un factor determinant per explicar les diferències en la localització residencial. Més enllà del caràcter creatiu dels treballadors, les diferències en els factors d'atracció responen sobretot a les diferències en l'especialització turística dels municipis.

La concepció de l'espai d'oportunitat es construeix també a partir d'un doble component social. Un component central on les expectatives de millora de qualitat de vida i de l'estil de vida en l'entorn urbà en la presa de decisions són centrals va acompanyat d'un component complementari, on les oportunitats vitals centrades en les oportunitats laborals i d'accés a l'habitatge són els factors

rellevants. En aquest sentit es pot argumentar que els espais d'oportunitat es relacionen amb l'estratificació social, on cada individu fa una lectura de l'espai d'oportunitat a partir dels avantatges que la seva tria residencial els aporta.

És interessant destacar que, des d'aquesta perspectiva l'espai d'oportunitat entronca també amb una lectura de tradició marxista on l'oportunitat quedaria emmarcada dins una dialèctica entre grups socials antagònics (on els treballadors que generen plusvàlues serien els que permeten construir els espais d'oportunitat per a les elits, en els quals repercuteix part d'aquesta plusvàlua generada).

Finalment el concepte d'espai d'oportunitat permet també, des del punt de vista social, obrir un debat al voltant de l'òptica weberiana, on l'educació rebuda i la socialització dels diferents individus pot influir en les expectatives creades sobre els llocs.

La interpretació dels espais d'oportunitat des del punt de vista territorial i urbà enllaça amb el que alguns autors han identificat, en referir-se a la transició urbana dels espais turístics, com a "moments del lloc" (Equipe MIT 2005; Knafou 2018); entès com a punt culminant del procés de la urbanització turística i que, gràcies a la consolidació de les pràctiques residencials diferenciades ha transformat el municipi; però també la seva àrees d'influència.

La configuració d'espais de residència basats en les preferències diverses diferents grups de treballadors són un indicador de la maduresa urbana ja que un mateix espai permet donar sortida a diferents expectatives vitals. Les ciutats turístiques, amb el seu comportament d'atracció dual, surten especialment reforçades a nivell de competitivitat urbana. Storper i Scott (2009) defineixen que

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

la vida urbana contemporània es fonamenta en la realització de feines amb unes habilitats qualificades. Aquests poden comportar un desenvolupament econòmic i territorial als llocs on resideixen, però, és necessària la presència dels altres treballadors, complementaris als primers, per tal de mantenir la totalitat del sistema urbà (Autor et al 2008; Levy i Murnane 2004).

La diferent configuració dels espais d'oportunitat i, per tant, la diferent construcció simbòlica que treballadors creatius i de baixa especialització realitzen sobre un mateix espai ha generat sistemes socio-espacials diferents (Mullins 1991, 1994, 2003). És, sens dubte, un procés de complexització urbana que ha comportat centralitat i jerarquia urbana en els municipis ja que permet comprendre la complexitat del lloc en totes les seves vessants (Stock 2017 i 2001; Stock i Lucas 2012; Moriconi-Ebrard 2003; Knafou et al 1996).

En aquest sentit, les ciutats turístiques juguen un creixent protagonisme en el sistema urbà de referència des del moment que, més enllà de la seva funció recreativa i turística, són capaces d'articular mobilitats de geometria variable entre diferents tipus de treballadors que es veuen atrets per localitzar en espais turístics una de les decisions més importants de la seva trajectòria vital, la localització d'un lloc per a viure. El cúmul d'aquestes decisions individuals està transformant els llocs turístics en ciutats polifuncionals amb un fort component residencial i de diversitat social que fa augmentar la seva jerarquia en el conjunt del sistema urbà i els converteix en nodes que articulen un sistema urbà propi. Al llarg del capítol ha quedat demostrat que les ciutats turístiques es comporten de manera diferent als altres tipus de ciutat, combinant elements metropolitans (per exemple, atraient més creatius dels esperats) amb particularitats que les

diferencien de les ciutats no turístiques (per exemple, atraient treballadors de baixa especialització amb un efecte positiu de la renda).

Les ciutats turístiques, però, mantenen el seu component turístic, cosa que, a llarg termini, i tal com proposa la geografia econòmica evolucionaria (Boschma i Martin 2010; Boschma i Frenken 2011), pot suposar l'aparició de processos de co-evolució fruit de l'augment de la complexitat urbana (Boschma i Martin 2010; Martin i Sunley 2015) i que generin complementarietat entre les funcions turístiques i residencials urbanes (Hodgson i Knutsen 2010).

Les ciutats amb major especialització turística tenen l'atracció dual de treballadors més accentuada i actuen com a centres dels sistemes residencials en tant que la centralitat no és un element definit per les condicions del lloc, sinó per les poblacions que resideixen en ells (Knafou et al 1997). D'altra banda, l'atracció de treballadors de diferents tipus, reforça la urbanitat dels llocs i la seva centralitat turística en tant que genera diversitat i densitat social (Lussault 2003). Per tant, l'augment de la complexitat urbana que segueix l'atracció de treballadors pot ser entesa també com un factor d'obertura i de sostenibilitat social urbana (Stock i Lucas 2012).

La complexització urbana dels municipis turístics catalans ha generat fins a setze sistemes socio-espacials diferents, en consonància amb el procés d'urbanització turística (Mullins 2003), i que no poden ser explicats únicament des d'una perspectiva turística (Knafou 2006). En aquest sentit, cal recordar que hi ha autors que destaquen el fet que les ciutats turístiques es desenvolupen i adquireixen resiliència davant les condicions canviants de l'entorn a través del

6.- *L'especialització residencial dels municipis turístics.*

capital social turístic o el capital turístic del lloc (Clivaz et al 2014; Camagni i Capello 2013).

La recerca efectuada ha permès comprovar l'existència de diferents patrons d'especialització residencial en els sistemes urbans definits (hipòtesi parcial 4, objectiu específic 4). La inclusió dels municipis no turístics en l'escala d'anàlisi ha permès analitzar els sistemes generats així com una visió holística en l'escala urbana catalana fet que és una aportació metodològica important per a l'estudi de la localització de treballadors residents. Més enllà de les diferències existents entre cada tipus concret de sistema, que poden respondre a casuístiques locals i de desenvolupament del model urbà i turístic de cada àmbit; destaca l'existència d'un factor comú: l'augment de la centralitat dels municipis turístics entre l'any 2001 i el 2011. De fet, municipis que tenien una escassa entitat o jerarquia urbana fa cinquanta anys actuen ara com nodes de conurbacions o pols turístics amb capacitat d'atracció de treballadors.

Les diferències detectades entre els diferents sub-sistemes resultants poden obeir a diferents raons derivades de l'encaix territorial entre nuclis centrals i àrees perifèriques o de la seva capacitat per articular àrees d'atracció de major o menor abast. Així, malgrat que molts dels municipis turístics formen part de l'espai de desconcentració metropolitana, no reproduïen les mateixes pautes d'atracció de treballadors. Així, és interessant destacar els punts de trencament que suposen la Costa Daurada i la Costa Brava en relació a les dinàmiques metropolitanes observades d'atracció residencial.

Amb tot, aquest procés de complexització i en conseqüència de guanys de centralitat i jerarquia urbana (Stock 2017, Knafou et al 1997) no es pot reduir

únicament a la concentració d'activitats en llocs que semblen espais urbans (Moriconi-Ebrard 2003) sinó que cal comprendre la complexitat en totes les seves dimensions, també, la simbòlica a partir de les pràctiques que els individus realitzen en els llocs i en la manera d'habitar els llocs (Stock 2001, Stock i Lucas 2012) i d'interpretar els espais d'oportunitat que suposen els municipis turístics. Així, la definició dels municipis turístics com a espais d'oportunitat és un indicador de la diferent interpretació simbòlica que treballadors creatius i de baixa especialització i de sistema turístic, permetrà analitzar la interpretació simbòlica dels espais d'oportunitat que treballadors creatius i de baixa especialització realitzen depenent del tipus de municipi turístic i del sistema urbano-turístic en el que aquests es localitzen a partir dels estils de vida i les pràctiques residencials que en ells desenvolupen.

6.- L'especialització residencial dels municipis turístics.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

Una de les principals conclusions del capítol anterior és la definició dels municipis turístics com a espais d'oportunitat residencial per a treballadors residents creatius i de baixa especialització. En aquest sentit, en aquest capítol es pretén caracteritzar la interpretació simbòlica d'aquest espai d'oportunitat per part dels dos grups de treballadors residents.

En aquest capítol es presenten els resultats derivats del treball de camp realitzat a partir de la realització d'un enquesta per qüestionari. L'objectiu de la informació recollida en aquest treball de camp és considerar l'existència de diferències socio-demogràfiques significatives entre els treballadors creatius i de baixa especialització residents en els municipis que conformen un espai turístic litoral, el Penedès Marítim. L'existència d'unes poblacions qualitativament diferents són els elements a valorar per tal de considerar centrals els espais turístics (Knafou et al 1997), i en aquest sentit, l'existència de residents qualitativament diferents, augment la densitat i densifiquen els espais urbans (Lussault 2002) a més d'augmentar el procés de complexitat urbana d'aquests municipis (Stock i Lucas 2012).

Amb els resultats de les proves es podran definir l'existència o no de diferències estadísticament significatives en les característiques socio-demogràfiques dels grups de treballadors creatius, de baixa especialització i de la resta de treballadors en els municipis turístics analitzats (objectiu específic 5). D'altra banda, la confrontació dels resultats socio-demogràfics, poden aportar indicis sobre els estils de vida desenvolupats pels diferents grups de treballadors observats com a resultat darrer de l'existència d'un habitus. Un habitus que

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

exerceix de plataforma de desenvolupament d'estratègies entre les condicions socials d'existència i els posicionaments compartits en l'espai social i les pràctiques i els gustos que generen aquests estils de vida (Martin et al 2001; Bourdieu 2003) i, que al seu temps, generen efectes sobre els comportaments i les actituds envers sí mateixos, sobre l'espai i sobre la resta dels individus (Garmendia 1996; Corraliza et al 1994), En darrera instància, aquestes pràctiques, aquest estil de vida, construeix simbòlicament l'espai (Stock 2017).

D'altra banda, els que a partir d'una mobilitat lenta migrant residencialment als espais turístics tenen diferents factors que els atrauen (Servillo et al 2011). En aquest sentit s'analitzaran les diferències que puguin existir en les valoracions i les preferències residencials que treballadors creatius i de baixa especialització (hipòtesi parcial 6) residents en municipis turístics diversificats i vacacionals i dels sub-sistemes turístics urbans del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E). Es calcularan les probabilitats de valorar uns elements o altres a l'hora de triar la residència en els municipis turístics analitzats (objectiu específic 6) analitzant, al mateix temps, si els elements residencials inclosos en l'índex sintètic de condicions de creativitat (tolerància, talent, tecnologia i territori) marquen diferències significatives entre els treballadors residents creatius i els altres dos grups de treballadors. A partir dels resultats d'aquesta anàlisi es podrà caracteritzar l'espai d'oportunitat que els municipis turístics ofereixen a residents creatius i de baixa especialització i entendre de manera simbòlica les pràctiques i les maneres d'habitar dels individus en aquests llocs turístics (Stock 2001, Stock i Lucas 2012).

El capítol s'estructura en quatre apartats: en el primer apartat es presenten els resultats de l'anàlisi estadístic dut a terme per tal de cercar diferències

significatives entre els grups de treballadors definits en qüestions socio-demogràfiques (objectiu específic 5). Aquesta anàlisi es realitza tant des de la perspectiva global dels municipis del Penedès Marítim com segmentat per tipologia turística (vacacional i diversificat) i sistema turístic (Baix Penedès i Garraf)

Al segon apartat es definiran els determinants de l'elecció residencial de treballadors creatius i de treballadors ocupats en serveis de baixa especialització en els municipis turístics vacacionals i diversificats del Penedès Marítim (objectiu específic 6). Per tal de definir els determinants residencials, en primer terme s'analitzarà l'existència de possibles diferències en les valoracions que els grups de treballadors realitzen en els diferents blocs en els que es classifiquen els ítems del qüestionari. Posteriorment, per tal de realitzar de forma sintètica la definició de les diferències en cas que existissin es procedirà reduir les dimensions mitjançant una extracció de components principals. En darrer terme es definiran els determinants de l'elecció residencial a partir dels resultats dels models logístics construïts amb els components factorials.

Al quart apartat es realitzarà una síntesi i es posaran en discussió els resultats obtinguts.

7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim

Tal i com es mostrarà en els resultats presentats en aquest subapartat hi ha diferències entre els treballadors creatius i de baixa especialització residents a nivell global del territori (hipòtesi parcial 5, objectiu específic 5); També han estat detectades diferències en els treballadors creatius residents en els municipis

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim**

vacacionals i diversificats, del sistema turístic del Baix Penedès i del sistema turístic del Garraf. Per tal de sintetitzar la caracterització de les diferències en els següents punts es mostren únicament les variables sense independència (i per tant amb relació estadística) i les que tenen unes diferències significatives en les mitjanes. En l'annex 2 es mostren les proves estadístiques d'associació per a les variables socio-demogràfiques

7.1.1.- Perfils sociodemogràfics en el conjunt Penedès Marítim.

Els primers perfils socio-demogràfics corresponen als treballadors residents en el conjunt de municipis del Penedès Marítim. El Penedès Marítim el conformen els municipis litorals de l'àmbit funcional del Penedès i són el Vendrell, Calafell, Cunit, Cubelles, Vilanova i la Geltrú, Sant Pere de Ribes i Sitges. Són municipis turístics vacacionals (el Vendrell, Calafell i Sitges) i diversificats la resta. Per tal de cercar les diferències significatives s'han realitzat les proves de diferències en les mitjanes (ANOVA); les proves d'associació de Xi Quadrat, i en els casos en aquesta no complia les condicions estadístiques necessàries l'Estadístic Excate de Fisher.

Els treballadors creatius residents en el conjunt de municipis turístics del Penedès Marítim són significativament més progressistes políticament ($F=3.774$, $p=0.024$), menys religiosos ($F=2.962$, $p=0.053$) i tenen menys fills ($F=2.921$, $p=0.055$) que els treballadors de baixa especialització i que la resta de treballadors residents (taula 7.1). Els treballadors de baixa especialització són els que tenen un major nombre de fills, els que es situen políticament en posicions més conservadors (tot i que es situen al voltant del centre polític) i els que són més religiosos.

Taula 7.1.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques per grups de treballadors en el conjunt del Penedès Marítim

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	P-valor
	%	N	%	N	%	N			
Fills	1.23	148	1.59	86	1.33	166	1.35	2.921	.055
Ideologia	3.61	112	4.29	55	4.09	113	3.94	3.774	.024
Religiositat	2.81	139	3.57	77	3.29	150	3.15	2.962	.053

Les variables socio-demogràfiques amb associacions i diferències significatives en el conjunt dels municipis del Penedès Marítim es mostren a la taula 7.2. Les principals diferències per al conjunt de municipis es donen en el nivell d'estudis; l'auto-consideració de classe; la relació contractual amb el món laboral; l'àmbit de procedència i el tipus de ciutat segons grandària i segons tipologia municipal.

En el global dels municipis del Penedès Marítim, els treballadors creatius es caracteritzen per tenir un percentatge superior d'estudis universitaris i per auto-considerar-se en un percentatge superior integrants de la classe alta. Són treballadors que preferentment tenen una relació laboral indefinida en cas de ser assalariats i per l'existència d'un nombre considerable d'autònoms. La seva procedència se situa en percentatges superiors en els mateixos municipis del Penedès Marítim, en l'àmbit metropolità de Barcelona i en la resta de l'estat espanyol. Tenen, també, un percentatge significatiu superior de residents en els municipis turístics diversificats que no pas en els vacacionals i en les grans.

Els treballadors residents en els municipis del Penedès Marítim es caracteritzen per tenir preferentment estudis primaris i secundaris i per auto-considerar-se de

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim*

classe baixa en un percentatge superior que els altres dos grups de residents.

Tot i l'existència d'un important nombre de treballadors amb contractes indefinits, el percentatge de treballadors de baixa especialització amb uns contractes temporals és alt, i no existeixen pràcticament ni autònoms ni empresaris d'aquest tipus. La major part dels residents provenen del mateix municipi i un important contingent residia anteriorment en els municipis de l'àmbit metropolità de Barcelona. Viuen, en un percentatge superior, en els municipis turístics vacacionals de l'àmbit i en les ciutats mitjanes.

La resta de treballadors comparteixen trets amb els treballadors creatius residents i amb els treballadors de baixa especialització. La resta de treballadors té preferentment estudis secundaris i molts s'auto-classifiquen subjectivament com a classe baixa. Tenen una relació contractual amb el mercat laboral variada, amb l'existència d'un percentatge important de treballadors amb contractes indefinits, però, també de temporals, autònoms i en molt menor mesura d'empresaris. Bàsicament, procedeixen dels municipis del Penedès Marítim i de l'Àrea metropolitana de Barcelona i tenen un percentatge superior de residents en els municipis vacacionals i en els municipis turístics vacacionals.

7.1.2.- Perfils socio-demogràfics als municipis turístics vacacionals i diversificats.

Taula 7.2.- Associació Estadística entre variables socio-demogràfiques i grups de treballadors en el conjunt del Penedès Marítim

Variable	Grups de treballadors			Mesures d'associació	
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	χ^2/EEF^{29}	P-valor
Nivell d'estudis	Universitaris	Primaris-Secundaris	Secundaris	125.680	<0.001
Classe Social Subjèctiva	Alta	Mitjana-Baixa	Mitjana-Baixa	18.238	<0.01
Contracte	Fix-Autònom	Fix-Temporal	Fix-Temporal-Autònom	17.530	<0.01
Àmbit de Procedència	Penedès Marítim – AMB – Espanya	Mateix Municipi – Penedès Marítim – AMB	Penedès Marítim - AMB	21.060	<0.05
Tipus de Ciutat	Grans	Mitjanes	Mitjanes	12.516	<0.05
Tipus Turístic	Diversificats	Vacacionals	Vacacionals	7.571	<0.05

7.1.2.- Perfils socio-demogràfics als municipis turístics vacacionals i diversificats.

Als municipis vacacionals existeixen diferències significatives en la posició ideològica dels diferents grups de treballadors residents i en el valor monetari de l'habitatge en propietat; mentre que en els municipis turístics diversificats existeixen diferències significatives també en la posició ideològica i en els fills dels grups de treballadors residents (taula 7.3). Així, els residents creatius residents en els municipis turístics vacacionals tenen una posició política més progressista que la resta de treballadors i que els treballadors de baixa especialització ($F=2.69$, $p=0.071$) mentre que el valor mitjà del seu habitatge és significativament més superior ($F=2.598$, $p=0.078$) que el de la resta de treballadors i dels treballadors de baixa especialització.

²⁹ Mesura d'associació de Xi Quadrar (χ^2) o Estadístic Exacte de Fisher (EEF)

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim**

Als municipis turístics diversificats els creatius són significativament, també, més políticament progressistes que els treballadors de baixa especialització i que la resta de treballadors ($F=2.89$, $p=0.059$). El nombre de fills dels creatius residents en els municipis diversificats és significativament inferior ($F=2.71$, $p=0.069$) que el nombre de fills de la resta de treballadors i dels treballadors de baixa especialització.

Taula 7.3.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques per grups de treballadors segons tipus de municipi turístic

variable	Vacacionals					Diversificats				
	(a)	(b)	(c)	F	P	(a)	(b)	(c)	F	P
Fills	NS					1.24	1.74	1.51	2.71	.069
Ideologia	3.51	4.48	3.84	2.69	.071	3.67	4.08	4.39	2.89	.059
Valor de l'habitatge	218.633	78.793	80.081	2.598	.078	NS				

(a) Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors

Quatre variables socio-demogràfiques tenen una associació significativa amb el tipus de treballadors residents (taula 7.4). Els treballadors creatius residents en els municipis turístics vacacionals es caracteritzen per tenir un percentatge superior d'estudis universitaris, per auto-considerar-se majorment de classe alta, per tenir una relació laboral contractual indefinida o autònoma i per residir bàsicament en capitals de comarca. Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis turístics vacacionals tenen majoritàriament estudis primaris i secundaris, molts es consideren de classe baixa; tenen una relació contractual important de tipus temporal. La resta de treballadors dels municipis

7.1.2.- *Perfils socio-demogràfics als municipis turístics vacacionals i diversificats.*

turístics vacacionals es caracteritzen per un nivell d'estudis majoritàriament secundari; i, per tenir una relació contractual amb el món laboral indefinida o autònoma

Als municipis turístics diversificats únicament dos variables tenen diferències estadísticament significatives: el nivell d'estudis i el fet de residir en capitals comarca. Així, mentre els treballadors creatius dels municipis turístics diversificats tenen un percentatge significativament superior d'estudis universitaris; els treballadors de baixa especialització tenen estudis secundaris a l'igual que la resta de treballadors. Als municipis turístics diversificats, els treballadors residents creatius viuen significativament més en capitals de comarca mentre que els de baixa especialització ho fan en municipis que no són capitals de comarca i la resta es situen en percentatges intermitjos.

Taula 7.4.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques i grups de treballadors segons tipus de municipi turístic.

Variable	Grups de treballadors			Mesures d'associació	
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	χ^2/EEF^{30}	P-valor
Municipis Turístics Vacacionals					
Nivell d'estudis	Universitaris	Primaris-Secundaris	Secundaris	59.572	<0.001
Clase	Alta	Mitjana-Baixa	Mitjana-Baixa	14.393	<0.01
Tipus de contracte	Fix-Autonom	Fix-Temporal	Fix-Autonom	12.460	<0.1
Municipis Turístics Diversificats					
Nivell d'estudis	Universitaris	Secundaris	Secundaris	67.556	<0.001
Capital Comarca	Capital	No capital	En mig	5.303	<0.1

Existeixen diferències entre integrants dels mateixos grups de treballadors que resideixen en municipis turístics vacacionals o diversificats (taula 7.5 i taula 7.6).

³⁰ Independència entre les variables a partir de la distribució Xi Quadrat (χ^2) o de l'Estadístic Exacte de Fisher (EEF)

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim*

Així, el valor de l'habitatge dels treballadors creatius residents en els municipis vacacionals és diferencien significativament dels residents en els municipis diversificats en set variables; els treballadors de baixa especialització tenen diferències significatives en dos de les variables socio-demogràfiques i la resta de treballadors en set variables.

Els treballadors creatius arriben a residir nou anys abans als municipis diversificats que als municipis turístics vacacionals ($p < 0.05$). D'altra banda, als municipis vacacionals arriben majorment a partir de l'any 2011 mentre que el major percentatge d'arribats als municipis turístics diversificats es dona en la dècada compresa entre 2001 i 2011 ($p < 0.05$). L'àmbit de procedència majoritari dels residents creatius als municipis turístics vacacionals és l'àrea metropolitana de Barcelona, mentre que els residents als municipis turístics diversificats provenen majoritàriament de l'àmbit territorial del Penedès ($p < 0.01$). Els residents creatius en els municipis turístics vacacionals tenen un percentatge significativament més elevat de residents en habitatges unifamiliars que no pas els residents en els municipis turístics diversificats on els residents en aquest tipus d'habitatges és inferior ($p < 0.1$). En relació amb el tipus d'habitatge, la major part dels residents creatius als municipis vacacionals resideixen en ciutats mitjanes mentre que els residents en municipis turístics diversificats ho fan en ciutats grans ($p < 0.01$).

Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis turístics diversificats i vacacionals només difereixen significativament en l'any d'arribada i el tipus de ciutat en la que resideixen. Així, a l'igual que els creatius, els treballadors de baixa especialització arriben a residir als municipis diversificats

7.1.2.- Perfils socio-demogràfics als municipis turístics vacacionals i diversificats.

cinc anys abans que als municipis turístics vacacionals ($p < 0.05$). D'altra banda, els residents en municipis turístics vacacionals ho fan en un percentatge superior en ciutats mitjanes mentre que els residents en municipis turístics diversificats ho fan majorment en ciutats grans ($p < 0.01$).

La resta de treballadors residents en les ciutats diversificades també arriben a elles significativament abans que a les ciutats turístiques vacacionals ($p < 0.01$). De la mateixa manera que els creatius, un percentatge molt elevat d'aquests treballadors residents en els municipis vacacionals arriben a partir de 2011, mentre que en les ciutats turístiques diversificades el percentatge superior es dona en la dècada precedent ($p < 0.05$). La resta de treballadors en les ciutats turístiques vacacionals viu en un percentatge superior d'habitatges de lloguer, mentre que els residents en municipis turístics diversificats ho fa en habitatges de propietat ($p < 0.1$). En les ciutats turístiques vacacionals la resta de treballadors viu en percentatges superiors en ciutats mitjanes, en barris de la perifèria i en barris no litorals; per contra, en municipis turístics diversificats resideixen en un percentatge significativament més alt en ciutats grans, en els barris del centre, en els barris litorals i en capitals de comarca.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim

Taula 7.5.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques als municipis turístics segons tipus de treballadors

	Creatius			Baixa Especialització			Resta		
	(V)	(Dv)	P-valor ³¹	(V)	(Dv)	P-valor ³²	(V)	(Dv)	P-valor ³³
Any d'Arribada	2004	1995	<0.05	2000	1995	<0.05	2003	1996	<0.01
Preu Habitatge Propietat	218.571	98.650	<0.1	No Significatiu			No Significatiu		

(V) Municipis Turístics Vacacionals; (Dv) Municipis Turístics Diversificats

Taula 7.6.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques als municipis turístics segons tipus de treballadors

	(V)	Creatius		P-valor ³⁴	Baixa Especialització			(V)	Resta		P-valor ³⁶	
		(Dv)			(V)	(Dv)	P-valor ³⁵		(Dv)			
Any d'Arribada (agregat)	>2011	2001-2010		<0.05	NS			>2011	2001-2011		<0.05	
Ambit de Procedència	AMB	Penedès		<0.01	NS							
Habitatge	Unifamiliar	Plurifamiliar		<0.1	NS							
Propietat habitatge	NS							Lloguer	Propietat		<0.1	
Tipus Urbà	Mitjanes	Grans		<0.001	Mitjanes	Grans		<0.01	Mitjanes	Grans		<0.01
Centre-Periferia	NS							Periferia	Resta		<0.05	
Costa-Interior	NS							+	+ Costa		<0.1	
Capital de Comarca	64%	73%		<0.01					55%	65%		<0.01

(V) Municipis Turístics Vacacionals; (Dv) Municipis Turístics Diversificats

³¹ A partir de l'estadístic F de la prova ANOVA de diferència significativa de mitjanes

³² A partir de l'estadístic F de la prova ANOVA de diferència significativa de mitjanes

³³ A partir de l'estadístic F de la prova ANOVA de diferència significativa de mitjanes

³⁴ A partir de la distribució de l'estadístic Xi Quadrat o l'Estadístic Exacte de Fisher

³⁵ A partir de la distribució de l'estadístic Xi Quadrat o l'Estadístic Exacte de Fisher

³⁶ A partir de la distribució de l'estadístic Xi Quadrat o l'Estadístic Exacte de Fisher

7.2.3.- Diferències socio-demogràfiques als sistemes turístics del Baix Penedès i el Garraf.

Des de la perspectiva del sistema turístic també existeixen diferències en els perfils de residents dels diferents tipus de treballadors residents als municipis del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E) (taules 7.7 i 7.8).

En el cas del Baix Penedès, els treballadors creatius resideixen en habitatges de propietat significativament més cars que els treballadors de baixa especialització i que la resta de treballadors ($p=.095$). Els treballadors creatius residents en els municipis turístics del Baix Penedès tenen un percentatge significativament alt d'integrants amb estudis universitaris; mentre que els treballadors de baixa especialització tenen un percentatge majoritari d'estudis primaris; i, la resta, secundaris ($p<0.01$). Un percentatge significativament alt dels residents creatius en el Baix Penedès s'auto-considera de classe alta, mentre que tant treballadors de baixa especialització com la resta de treballadors tendeixen a auto-considerar-se de classe baixa.

En el cas dels municipis del sistema turístic del Garraf, els treballadors creatius tenen significativament menys fills que la resta de treballadors i que els treballadors de baixa especialització ($p=0.039$); i, com en el conjunt del Penedès Marítim, tenen unes posicions polítiques més progressistes que la resta de treballadors i que els treballadors de baixa especialització ($p=.023$). En el cas dels municipis turístics del Garraf, les associacions significatives entre les variables socio-demogràfiques i els tipus de treballadors són similars a les del Baix Penedès, tot i que amb matisos. Així, els treballadors de baixa especialització tenen un percentatge significativament alt d'integrants amb estudis secundaris; i, a diferència del Baix Penedès, sí que és significativa la

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.1.- Perfil socio-demogràfic dels residents creatius i de baixa especialització residents en el conjunt del Penedès Marítim

relació amb el tipus de contracte labora, on seguint la tendència del conjunt del Penedès Marítim, els creatius residents i la resta de treballadors tenen un percentatge més alt de contractes indefinits i autònoms; els treballadors de baixa especialització tenen un percentatge significativament superior de treballadors temporals

Taula 7.7.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques per tipus de treballadors als sistemes urbano-turístics

variable	Baix Penedès (cas D)					Garraf (cas E)				
	(a)	(b)	(c)	F	P	(a)	(b)	(c)	F	P
Fills			NS			1.17	1.67	1.34	3.29	.039
Ideologia			NS			3.62	4.32	4.13	2.850	.023
Valor habitatge propietat	123.598	75.400	53.375	2.040	.095			NS		

(a) Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors

Taula 7.8.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques i grups de treballadors als sistemes urbano-turístics

Variable	Tipus de Turistic	Creatius	Baixa Especialització	Resta	X2/EEF	P-valor
Nivell d'estudis	Cas D	Universitaris	Primaris	Secundaris	36.945	<0.001
	Cas E	Universitaris	Secundaris	Secundaris	82.237	<0.001
Clase	Cas D	Alta	Baixa	Baixa	8.525	<0.1
	Cas E	Alta	Baixa	+ Baixa	11.344	<0.05
Tipus de contracte	Cas D		NS			
	Cas E	Indefinit-Autonom	Indefinit – temporal	Indefinit-Autonom	11.779	<0.1

S'han trobat diferències significatives entre els treballadors creatius, de baixa especialització i de la resta de treballadors segons resideixen en municipis turístics del Baix Penedès o del Garraf (taules 7.9 i 7.10).

7.2.3.- Diferències socio-demogràfiques als sistemes turístics del Baix Penedès i el Garraf.

Així, els treballadors creatius residents en el Baix Penedès paguen un lloguer significativament inferior per la seva residència així com un percentatge significativament inferior d'individus amb estudis universitaris; més residents en habitatges unifamiliars, i més residents en ciutats petites. Conseqüentment, els residents en els municipis turístics del Garraf paguen un lloguer superior, tenen un percentatge superior d'universitaris, viuen en habitatges plurifamiliars i en ciutats grans.

Els treballadors de baixa només difereixen en dos aspectes: els residents en el Baix Penedès viuen significativament més en habitatges unifamiliar i en ciutats petites. De manera conseqüent, els residents de baixa especialització en els municipis turístics del Garraf, resideixen significativament més en habitatges plurifamiliars i en ciutats mitjanes i grans.

La resta de treballadors residents en els municipis turístics del Baix Penedès són significativament més políticament progressistes, arriben més tard a residir en aquests municipis i el valor del seu habitatge és més baixa que els residents d'aquest grup en els municipis turístics del Garraf. Aquests darrers viuen significativament més en ciutats grans, per les ciutats petites on resideixen els altres treballadors del sistema turístic del Baix Penedès; i en barris perifèrics, mentre que els residents al Baix Penedès ho fan en barris del centre.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.9.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques als sistemes urbano-turístics segons tipus de treballadors

Cas	Creatius			Baixa Especialització			Resta		
	(E)	(D)	P-valor ³⁷	(E)	(D)	P-valor ³⁸	(E)	(D)	P-valor ³⁹
Ideologia			NS			NS	3.73	4.32	P<0.1
Any d'arribada			NS			NS	2004	1997	<0.01
Habitatge en lloguer (valor)	387	636	<0.1			NS			NS
Habitatge en propietat			NS			NS	59.375	136.924	<0.05

Taula 7.10.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques als sistemes urbano-turístics segons tipus de treballadors

Cas	Creatius			Baixa Especialització			Resta		
	(E)	(D)	P-valor ⁴⁰	(E)	(D)	P-valor ⁴¹	(E)	(D)	P-valor ⁴²
Estudis	-Universitaris	Universitaris	=0.1			NS			NS
Tipus habitatge	Unifamiliar	Plurifamiliar	<0.05	Unifamiliar	Plurifamiliar	<0.05			NS
Tipus ciutat	Petites	Grans	<0.01	Petites	Mitjanes-Grans	<0.01	Petites	Grans	<0.01
Centre-perifèria		NS			NS		Centre	Perifèria	<0.01

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Un cop assolit l'objectiu específic 5 en l'apartat anterior a partir de la caracterització dels perfils de residents en el Penedès Marítim, en el següent apartat es realitza l'anàlisi de les preferències i valoracions residencials que els diferents grups de treballadors realitzen sobre els diferents factors atracció plantejats per tal de buscar diferències significatives entre ells (objectiu específic

³⁷ A partir de l'estadístic F de la prova ANOVA de diferència significativa de mitjanes

³⁸ A partir de l'estadístic F de la prova ANOVA de diferència significativa de mitjanes

³⁹ A partir de l'estadístic F de la prova ANOVA de diferència significativa de mitjanes

⁴⁰ A partir de la distribució de l'estadístic Xi Quadrat o l'Estadístic Exacte de Fisher

⁴¹ A partir de la distribució de l'estadístic Xi Quadrat o l'Estadístic Exacte de Fisher

⁴² A partir de la distribució de l'estadístic Xi Quadrat o l'Estadístic Exacte de Fisher

7.2.1.- Característiques de les valoracions residencials al conjunt del Penedès Marítim

7.2.1.1.- Variables immobiliàries

6). L'anàlisi de les dades s'ha realitzat a partir dels blocs temàtics que configuraven l'enquesta per qüestionari, i de la mateixa manera que per a les característiques socio-demogràfiques, s'han cercat diferències significatives en el global del Penedès Marítim; segons la tipologia de municipi turístic (vacacional i diversificat); i, segons el sistema turístic (Baix Penedès i Garraf) derivat del capítol 6.

Per tal de realitzar l'anàlisi s'han seleccionat els casos (un 75% del total de l'enquesta) on hi ha hagut un canvi de residència, per tal de definir tant els motius que els han portat a triar la residència com les valoracions que fan sobre els diferents blocs temàtics. En tant que les respostes es van recollir a partir d'escala de Likert, el tractament de les dades s'ha realitzat a partir dels estadístics no paramètrics H de Kruskal-Wallis (per la cerca de diferències significatives en els rangs de respostes per als tres grups de treballadors residents) i la U de Mann-Whitney per tal de cercar diferències en els rangs de resposta dels integrants dels diversos grups de treballadors residents en diferents tipus municipals i diferents sistemes turístics

7.2.1.- Característiques de les valoracions residencials al conjunt del Penedès Marítim

7.2.1.1.- Variables immobiliàries

A l'hora de fer la tria residencial els treballadors creatius tendeixen a valorar menys els aspectes relatius a les característiques del parc immobiliari (taula 7.11). Els creatius valoren més que els altres dos grups les prestacions de l'habitatge i l'existència d'habitatges per comprar. En sentit contrari, la resta de treballadors són els que més valoren les característiques de l'habitatge; i els

7.- *Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.*7.2.- *Característiques de l'elecció i la valoració residencial.*

treballadors de baixa especialització són els que menys valoren el preu de l'habitatge. Amb tot, l'única diferència significativa en els rangs es dona en la valoració de l'existència d'habitatges per comprar ($H=\chi^2= 6.245$, $p<0.05$) aproximant-se al llindar del 90% de significativitat en el cas de les prestacions de l'habitatge ($H=X=4.521$, $p=.104$).

Taula 7.11.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables immobiliàries en el conjunt del Penedès Marítim.

Ítem	Rangs Promig de les Respostes			Estadístic de Contrast			N
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Prestacions habitatge	140.48	154.80	162.49	4.521	2	.104	304
Preu habitatge	146.34	146.09	158.93	2.220	2	.330	302
Habitatges per comprar	130.76	146.80	157.48	6.245	2	.044	289

7.2.1.2.- *Variables de localització de l'habitatge (Distàncies als llocs)*

Els treballadors creatius també valoren menys les distàncies que els de baixa especialització i la resta de treballadors (taula 7.12). Així, els treballadors creatius valoren molt menys la distància al lloc de feina que els treballadors de baixa especialització ($H=\chi^2= 8.622$, $p<0.05$), la distància al centre urbà ($H=\chi^2=6.862$, $p<0.05$), la distància a les escoles ($H=\chi^2=11.506$, $p<0.01$), la distància als serveis sanitaris ($H=\chi^2=27.573$, $p<0.001$) i a les estacions de bus urbà ($H=\chi^2=21.348$, $p<0.001$). La proximitat a les autopistes, és un ítem valorat de forma similar per tots tres grups; mentre que la distància a la platja és un dels pocs ítems en tot el qüestionari que els creatius valoren més que els treballadors de baixa especialització (encara que no té significació).

7.2.1.- Característiques de les valoracions residencials al conjunt del Penedès Marítim

7.2.1.3.- Variables de qualitat de la ciutat

Taula 7.12.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables relatives a les distàncies als llocs en el conjunt del Penedès Marítim

Ítem	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Distància a la feina	136.81	175.22	152.89	8.622	2	.013	302
Distància al centre urbà	143.23	176.43	146.50	6.862	2	.032	302
Distància a les escoles	136.98	181.65	147.44	11.506	2	.003	300
Distància serveis sanitaris	121.68	187.56	147.44	27.573	2	.000	302
Properia d'autopistes	148.15	151.57	152.16	.144	2	.931	300
Properia del Bus Urbà	123.31	181.05	158.91	21.348	2	.000	299
Distància a la platja	149.77	144.76	156.53	.884	2	.643	302

7.2.1.3.- Variables de qualitat de la ciutat

Els factors de la qualitat de vida a la ciutat són menys valorats pels treballadors creatius (taula 7.13). Els creatius són els que menys valoren el fet de treballar al mateix municipi ($H=\chi^2=12.463$, $p<0.01$); que hi hagi espais oberts ($H=\chi^2=7.014$, $p<0.05$); i, que hagi carrils bici ($H=\chi^2=7.774$, $p<0.05$) mentre que són els treballadors de baixa especialització els que més valoren aquests tres ítems.

Taula 7.13.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables relatives a les qualitats de la ciutat en el conjunt del Penedès Marítim.

Ítem	Rangs Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Treballar aquí	130.00	165.27	164.73	12.463	2	.002	302
La família viu aquí	143.04	159.99	156.32	2.179	2	.336	303
Els amics viuen aquí	146.92	146.45	159.58	1.659	2	.436	303
Impostos més baixos	138.41	153.03	160.70	4.228	2	.121	300
Viure en una ciutat mitjana	145.01	164.96	151.95	2.231	2	.328	303
Hi ha espais oberts	136.19	163.77	160.83	7.014	2	.030	303
Hi ha carrils bici	135.31	172.43	151.58	7.774	2	.021	298
Accés peatonal als llocs	140.10	160.76	157.37	3.726	2	.155	302

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.****7.2.1.4.- Variables de tolerància**

D'entre els ítems de tolerància (taula 7.14) només hi ha diferències significatives en dos en el fet d'estar satisfets per tenir veïns joves ($H=\chi^2=5.368$, $p<0.1$) i en l'ítem referit a la preferència de veïns amb el mateix nivell econòmic ($H=\chi^2=9.105$, $p<0.05$). En el primer dels casos són els treballadors de baixa especialització els que valoren més positivament el fet de tenir treballadors joves; mentre que els treballadors creatius els que prefereixen tenir veïns del seu mateix nivell econòmic. Pel que fa a la preferència per tenir veïns homosexuals ($p=.888$) sent els treballadors creatius i la resta de treballadors els que menys ho valoren ($H=\chi^2=150,64$ i $H=\chi^2=150.20$). Els treballadors de baixa especialització els que menys valoren tenir veïns estrangers, tot i que la diferència no sigui significativa ($H=\chi^2=148.02$; $p=.846$)

Taula 7.14.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables de tolerància en el conjunt del Penedès Marítim

Ítem	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Joves	140.32	169.29	157.75	5.368	2	.068	306
Vells	150.21	153.53	155.32	.229	2	.892	305
Immigrants	150.98	148.02	155.01	.334	2	.846	303
Homosexuals	150.64	155.63	150.20	.238	2	.888	302
Mateix nivell econòmic	166.46	127.54	150.12	9.105	2	.011	302
Estil de vida similar	145.78	156.13	155.80	1.017	2	.601	303

7.2.1.5.- Variables de talent i tecnologia

Els ítems relacionats amb el talent són els que en conjunt mostren més diferències significatives (taula 7.15). Així, els creatius són els que menys valoren tant l'accés proper a centres de recerca ($H=\chi^2=5.693$, $p<0.1$), tenir veïns amb el mateix nivell educatiu ($H=\chi^2=12.396$, $p<.002$) i l'accés a l'educació no oficial

7.2.1.- *Característiques de les valoracions residencials al conjunt del Penedès Marítim*7.2.1.6.- *Variables de satisfacció amb els elements de lleure de la ciutat i place attachement*

($H=\chi^2=162.33$, $p<0.001$). En els tres ítems son els treballadors de baixa especialització els que més valoren amb un rang promig molt superior que en el cas dels creatius.

Taula 7.15.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables de talent i tecnologia en el conjunt del Penedès Marítim

Ítem	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Accés xarxes socials	138.03	160.59	161.86	5.400	2	.067	304
Accés a centres de recerca	140.72	144.21	165.41	5.693	2	.058	302
Veïns amb el mateix nivell educatiu	136.41	182.18	162.33	12.396	2	.002	307
Accés educació no oficial	129.44	182.18	162.33	19.154	2	.000	307
Accés infraestructura tecnològica	153.58	138.47	157.55	2.597	2	.273	303

7.2.1.6.- *Variables de satisfacció amb els elements de lleure de la ciutat i place attachement*

Són set els ítems relacionats amb la satisfacció amb els elements de lleure i la qualitat del lloc que tenen una diferència significativa en les valoracions dels integrants dels diferents grups de treballadors (taula 7.16). Els creatius són els que pitjor valoren tant la infraestructura esportiva, la vida exterior com els restaurants dels seus municipis. Les valoracions sobre si el barri de residència és bonic i segur no mostren diferències significatives en les valoracions.

Pel que fa a les variables sobre la relació subjectiva i amb els seus habitants s'observa l'existència de diferències significatives entre els diferents grups de treballadors (taula 7.16) És el cas de la vida municipal és valorada millor pels treballadors de baixa especialització mentre que els treballadors creatius i la resta de treballadors són els que menys valoren aquest fet ($H=\chi^2=6.283$, $p>0.05$).

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.**

Els treballadors de baixa especialització són els que més s'identifiquen amb la comunitat però també els que tenen la sensació més gran de ser considerats com a forasters per la pròpia comunitat. En els dos casos la diferència en la percepció és significativa ($p < 0.01$ i $p < 0.05$) sent els creatius els que menys s'identifiquen amb la comunitat i la resta de treballadors els que creuen menys que els veuen com a forasters.

Taula 7.16.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables de satisfacció amb elements de lleure i qualitat de la ciutat en el conjunt del Penedès Marítim

Ítem	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
El barri és bonic	153.04	160.85	151.34	.569	2	.753	307
El barri és segur	151.29	156.92	155.01	.391	2	.822	307
Els restaurants	133.53	160.83	168.44	10.489	2	.005	306
La infraestructura esportiva*	123.29	164.17	176.31	24.729	2	.000	306
La vida exterior*	139.66	160.88	163.85	5.865	2	.053	307
Les botigues*	145.91	163.04	156.88	1.948	2	.378	307
La vida municipal*	148.29	171.55	138.88	6.283	2	.043	298
El lloc m'autorealitza	140.42	172.80	138.88	5.893	2	.053	303
M'identifico amb la comunitat	134.56	175.21	157.56	10.056	2	.007	304
Em veuen com un foraster	146.04	170.18	140.98	6.604	2	.037	297

*Satisfacció amb....

7.2.2.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.

7.2.2.1.- Variables immobiliàries segons tipologia de municipi turístic

Als municipis turístics vacacionals existeixen diferències significatives en la valoració dels ítems immobiliaris de l'enquesta per qüestionari (taula 7.17). Als municipis turístics diversificats, els treballadors creatius valoren menys les prestacions de l'habitatge ($H = \chi^2 = 5.812$, $p = 0.055$) i l'existència d'un estoc d'habitatges per comprar ($H = \chi^2 = 4.530$, $p = .104$) que els treballadors de baixa

7.2.2.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.

7.2.2.1.- Variables immobiliàries segons tipologia de municipi turístic especialització i que la resta de treballadors. En canvi, el preu de l'habitatge és menys valorat pels treballadors de baixa especialització seguit pels treballadors creatius i per la resta dels treballadors ($H=\chi^2=10.219$; $p=0.006$). Als municipis vacacionals no hi ha diferències significatives en les valoracions. Tot i amb això, la tendència en la valoració dels ítems immobiliaris està clara: als treballadors creatius, també, els importa menys les prestacions, el preu i l'existència d'habitatges per comprar que als treballadors de baixa especialització i la resta de treballadors.

Taula 7.17.- Diferències significatives en les variables immobiliàries segons tipus de municipi turístic.

Variable	Municipi turístic	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Esp.	Resta	H	GL	P-valor	
Prestacions habitatge	Vacacionals	70.48	74.49	76.09	.559	2	.756	145
	Diversificats	70.6	81.02	88.39	5.81	2	.055	157
Preu habitatge	Vacacionals	68.95	78.58	72.91	1.26	2	.533	145
	Diversificats	74.98	66.90	90.17	10.21	2	.006	157
Habitatges per comprar	Vacacionals	60.38	68.66	74.64	3.44	2	.178	137
	Diversificats	68.70	80.40	84.72	4.53	2	.104	152

Ara bé, si existeixen diferències significatives en les valoracions dels grups de treballadors en alguna de les variables immobiliàries incloses en l'enquesta per qüestionari (taula 7.18). El preu de l'habitatge és valorat més en els municipis turístics diversificats tant per treballadors creatius ($U=1262$; $p<0.1$) com per la resta de treballadors ($U=1335$, $p<0.019$). La diferència en les valoracions de les altres variables no mostra diferències significatives dintre dels grups de treballadors.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.18.- Diferències significatives en les variables immobiliàries en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Prestacions habitatge	58.99	58.18	1.575,5
Preu Habitatge	51.18	62.23	1262**
Habitatges per comprar	51.83	60.06	1274
Baixa Especialització			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Prestacions habitatge	32.79	31.32	470
Preu Habitatge	32.27	30.62	453
Habitatges per comprar	26.19	30.02	324
Resta de Treballadors			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Prestacions habitatge	59.7	66.85	1718
Preu Habitatge	54.13	73.58	1335***
Habitatges per comprar	57.61	65.06	1591

***Significació al 99,9% ($p<0.01$); Significació al 95% ($p<0.05$); Significació al 90% ($p<0.1$)

7.2.2.2.- Localització de la residència

La valoració que els grups de treballadors fan de les distàncies existents entre la seva residència diferents a altres llocs és més contrastada entre les tipologies de municipis turístics (taula 7.19). Als municipis vacacionals els treballadors creatius valoren significativament menys la distància a la feina ($H=\chi^2=2.184$, $p=0.012$); la distància a les escoles ($H=\chi^2=4.748$, $p=0.093$); i, la distància als serveis sanitaris ($H=\chi^2=8.8689$; $p=0.013$) que els treballadors de baixa especialització. En el cas dels municipis diversificats, els treballadors creatius valoren significativament

7.2.2.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.

7.2.2.2.- Localització de la residència

menys la distància entre la seva residència i el centre urbà ($H=\chi^2= 8.303$; $p=0.016$); la distància a les escoles ($H=\chi^2=8.035$, $p=0.018$); i, la distància als serveis sanitaris ($H=\chi^2=17.529$, $p<0.001$).

Taula 7.19.- Diferències en la valoració de les distàncies als llocs segons tipologia turística

Ítem	Municipi	Rang Promig de les Respostes			Estadístic de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Distància	Turístic							
a...								
La feina	Vacacionals	62.24	89.42	73.61	8.85	2	.012	147
	Diversificats	72.51	84.86	81.37	2.18	2	.335	155
Centre Urbà	Vacacionals	70.73	84.54	72.25	1.53	2	.464	147
	Diversificats	71.59	99.25	75.44	8.30	2	.016	155
Escoles	Vacacionals	68.27	86.91	70.21	4.74	2	.093	146
	Diversificats	69.01	96.46	78.63	8.03	2	.018	154
Serveis	Vacacionals	61.39	88.01	75.15	8.68	2	.013	147
	Sanitaris	62.81	100.25	85.73	17.52	2	.000	155
Autopistes	Vacacionals	74.96	77.96	70.26	.85	2	.653	147
	Diversificats	76.21	71.18	82.28	1.31	2	.518	154
Platja	Vacacionals	81.08	71.36	70.63	1.94	2	.379	147
	Diversificats	71.66	72.89	88.29	5.00	2	.082	155

D'altra banda, els treballadors creatius residents en municipis turístics vacacionals valoren significativament molt menys la distància existent entre la seva residència i el lloc on desenvolupen la seva feina ($U=1121$, $p<0.01$) i valoren significativament més la distància a les autopistes ($U=1259$, $p<0.1$) i a la platja ($U=1193$, $p<0.05$) que els seus homòlegs residents en els municipis turístics diversificats (taula 7.20). Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis diversificats valoren significativament més la distància existent entre la seva residència i el centre urbà ($U=365$, $p<0.1$) mentre que valoren menys la distància a les autopistes ($U=339$, $p<0.05$). La resta de treballadors residents en els municipis diversificats valoren significativament més a l'hora de

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

triar residència la distància entre l'habitatge i el lloc on desenvolupen la feina

(U=1567, $p<0.1$).

Taula 7.20.- Diferències significatives en les variables immobiliàries en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Distància a...	Vacacional	Diversificat	U
Feina	47.92	64.48	1121***
Centre Urbà	53.00	61.21	1350
Escoles	57.21	58.51	1539
Serveis Sanitaris	62.26	55.26	1383
Autopistes	65.01	53.49	1259*
Platja	66.49	52.54	1193**
Baixa Especialització			
Distància a...	Vacacional	Diversificat	U
Feina	32.94	31.93	488
Centre Urbà	28.43	36.46	365*
Escoles	30.06	36.46	427
Serveis Sanitaris	32.29	31.64	480
Autopistes	35.51	26.63	339**
Platja	32.33	31.59	478
Resta			
Distància a...	Vacacional	Diversificat	U
Feina	57.24	67.51	1567*
Centre Urbà	58.78	66.88	1660
Escoles	58.85	65.77	1665
Serveis Sanitaris	63.29	61.57	1856
Autopistes	62.36	61.57	1852
Platja	59.59	67.10	1647

***Significació al 99,9% ($p<0.01$); Significació al 95% ($p<0.05$); Significació al 90% ($p<0.1$)

7.2.2.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.*

7.2.2.3.- *Variables de qualitat de la ciutat*

7.2.2.3.- *Variables de qualitat de la ciutat*

Existeixen diferències significatives en les valoracions dels grups de treballadors a les variables de qualitat de la ciutat en cada un dels tipus de municipis turístics (taula 7.21). Als municipis turístics vacacionals únicament el fet de treballar en el mateix municipi té una valoració significativament diferent ($H=\chi^2=7.729$, $p=0.021$) per part d'uns treballadors creatius els quals ho valoren menys que la resta de treballadors i que els treballadors de baixa especialització. Als municipis diversificats, els treballadors creatius també valoren menys el fet de treballar en el mateix municipi ($H=\chi^2=6.713$, $p=0.035$). A més, valoren menys que els treballadors de baixa especialització i que la resta de treballadors el fet que les tarifes impositives siguin més baixes ($H=\chi^2=6.603$, $p=0.037$). Els treballadors creatius valoren menys el fet de viure en una ciutat mitjana ($H=\chi^2=5.293$; $p=0.71$); els importa menys que hagi zones obertes a la ciutat ($H=\chi^2=8.025$, $p=0.071$); l'existència de carrils bici ($H=\chi^2=7.096$, $p=0.029$) i l'accés peatonal als llocs ($H=\chi^2=7.086$; $p=0.029$).

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.21.- Diferències en la valoració de variables de qualitat de la ciutat segons tipus de municipi turístic

Ítem	Municipis Turístics	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	N
Treballar aquí	Vacacionals	59.46	81.16	78.03	7.72	2	.021	145
	Diversificats	69.15	84.52	88.46	6.71	0	.035	157
La família viu aquí	Vacacionals	66.82	77.43	75.99	1.79	2	.407	146
	Diversificats	75.77	82.93	81.02	.725	2	.696	157
Els amics viuen aquí	Vacacionals	71.61	75.34	73.81	.170	2	.919	146
	Diversificats	74.58	70.66	88.75	4.41	2	.110	157
Impostos més baixos	Vacacionals	66.89	79.11	73.02	1.75	2	.415	145
	Diversificats	70.82	74.22	90.45	6.60	2	.037	156
Viure en una ciutat mitjana	Vacacionals	67.86	73.00	77.54	1.49	2	.474	146
	Diversificats	68.48	89.36	86.36	5.29	2	.071	157
Open Spaces	Vacacionals	68.29	76.20	75.64	1.12	2	.571	146
	Diversificats	68.48	89.36	86.83	8.02	2	.018	157
Existència de carrils bici	Vacacionals	69.23	83.67	70.28	2.94	2	.230	145
	Diversificats	67.06	89.65	83.32	7.09	2	.029	153
Accés peatonal als llocs	Vacacionals	73.61	73.46	74.54	.230	2	.988	147
	Diversificats	68.41	89.71	84.03	7.08	2	.029	155

Existeixen diferències significatives en les valoracions que fan els integrants dels grups de treballadors depenent del seu municipi turístic de residència (taula 7.22). Els treballadors creatius en municipis turístics vacacionals valoren significativament menys el fet de treballar en el mateix municipi que els residents en els municipis turísticament diversificats ($U=1288$, $p<0.1$). Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis vacacionals, valoren com a menys important el fet de residir en una ciutat mitjana que els homòlegs residents en municipis diversificats ($U=371$, $p<0.1$). Els residents integrants en els municipis vacacionals valoren significativament menys la presència dels amics

7.2.2.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.*

7.2.2.3.- *Variables de qualitat de la ciutat*

en el mateix municipi (U=1475, $p<0.1$) i el fet que els impostos siguin més baixos (U=1348, $p<0.01$).

Taula 7.22.- Diferències significatives en les variables de localització de la residència en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Treballar aquí	51.63	62.85	1288*
La família viu aquí	54.49	61.04	1417
Els amics viuen aquí	55.79	60.22	1475
Els impostos son més baixos	55.08	60.67	1443
Viure en una ciutat mitjana	53.90	61.42	1390
Hi ha open spaces	58.33	58.61	1590
Existència de carrils bici	58.96	57.39	1532
Accés peatonal als llocs	61.92	55.48	1398
Baixa Especialització			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Treballar aquí	32.24	31.72	485
La família viu aquí	31.72	32.33	483
Els amics viuen aquí	32.84	32.09	495
Els impostos son més baixos	32.02	30.91	461
Viure en una ciutat mitjana	28.41	36.21	371*
Hi ha open spaces	29.71	33.53	419
Existència de carrils bici	30.39	30.63	442
Accés peatonal als llocs	29.93	34.59	417
Resta de treballadors			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Treballar aquí	59.48	64.91	1715
La família viu aquí	61.76	63.37	1860
Els amics viuen aquí	55.85	69.12	1475*
Els impostos son més baixos	53.96	70.42	1348***
Viure en una ciutat mitjana	64.27	60.42	1791
Hi ha open spaces	55.91	66.68	1728
Existència de carrils bici	58.14	66.62	1617
Accés peatonal als llocs	60.07	65.35	1746

***Significació al 99,9% ($p<0.01$); Significació al 95% ($p<0.05$); Significació al 90% ($p<0.1$)

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.***7.2.2.3.- Variables de tolerància**

La tendència en les variables de tolerància és sensiblement diferent en alguna de les variables plantejades (taula 7.23). Als municipis diversificats, els treballadors residents creatius valoren significativament més que els treballadors de baixa especialització i que la resta de treballadors el fet de tenir veïns amb el mateix nivell econòmic que ells ($H=\chi^2=5.3151$, $p=0.070$). En aquests municipis, els treballadors creatius també valoren més que els altres dos grups, tot i que sense poder establir una diferència estadísticament significativa, el fet de tenir veïns vells i veïns immigrants. Als municipis vacacionals, els treballadors creatius valoren significativament més que la resta de treballadors i que dels treballadors de baixa especialització la presència de veïns joves en els seus barris ($H=\chi^2=5.88$, $p=0.05$); valorant també de forma superior, tot i que, no significativa la presència de veïns homosexuals i el fet de tenir veïns amb el mateix nivell econòmic.

7.2.2.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.*7.2.2.3.- *Variables de qualitat de la ciutat***Taula 7.23.- Diferències en la valoració de variables de tolerància segons tipus de municipi turístic**

	Municipis turístics	Rangs Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P- valor	
Veïns joves	Vacacionals	61.99	79.46	80,23	5.88	2	.050	146
	Diversificats	90.92	104.28	96.62	1.64	2	.440	157
Veïns vells	Vacacionals	65.59	76.14	78,34	2.79	2	.256	146
	Diversificats	97.08	94.81	94.03	.13	2	.933	157
Veïns immigrants	Vacacionals	66.61	74.09	77,83	2,09	2	.358	145
	Diversificats	96.64	92.25	93.13	.27	2	.872	153
Veïns Homosexuals	Vacacionals	75.08	65.76	71,39	.30	2	.867	146
	Diversificats	92.70	100.22	96.48	.67	2	.714	157
Veïns amb mateix nivell econòmic	Vacacionals	79.49	77.07	73,61	2.30	2	.321	145
	Diversificats	100.37	76.65	96.30	5.31	2	.070	155
Veïns amb estil de vida similar	Vacacionals	70.22	77.07	73,84	.55	2	.765	145
	Diversificats	90.58	92.60	101.23	1.635	2	.441	157

Els treballadors creatius i de baixa especialització residents en els municipis turístics vacacionals tendeixen a valorar els cinc ítems relacionats amb la tolerància de manera inferior que els residents en els municipis turísticament diversificats (taula 7.24); no havent, però, diferència estadística en aquestes diferències. En sentit contrari, la resta de treballadors residents en els municipis vacacionals valoren més les variables de tolerància que els residents en els municipis diversificats, a excepció del fet de tenir veïns amb un estil de vida similar on ho valoren més els residents en aquests darrers.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.24.- Diferències significatives en les variables de tolerància en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Veïns Joves	52.41	63.12	1.324
Veïns Vells	50.30	63.51	1.223
Veïns homosexuals	54.24	63.51	1.406
Veïns amb el mateix nivell eco	59.88	61.97	1.524
Veïns amb similar estil de vida	50.82	57.66	1.246
Baixa Especialització			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Veïns Joves	30.83	34.52	449
Veïns Vells	32.01	33.09	491
Veïns homosexuals	32.85	33.09	464
Veïns amb el mateix nivell eco	30.04	31.00	427
Veïns amb similar estil de vida	30.61	34.29	442
Resta de Treballadors			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Veïns Joves	64.98	60.64	1.804
Veïns Vells	63.46	62.46	1.907
Veïns homosexuals	65.16	62.46	1.664
Veïns amb el mateix nivell eco	60.33	58.21	1.771
Veïns amb similar estil de vida	56.34	63.94	1.497

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

7.2.2.4.- Variables de talent i tecnologia

La tendència general d'una menor valoració dels ítems de l'enquesta per qüestionari per part dels treballadors creatius en relació als treballadors de baixa

7.2.2.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.*

7.2.2.4.- *Variables de talent i tecnologia*

especialització i de la resta de treballadors, és manté en totes les variables de talent i tecnologia amb l'excepció de l'accés a la infraestructura tecnologia, valorada de forma superior pels treballadors creatius (taula 7.25) tot i no ser, la diferència, significativa. Als municipis vacacionals únicament s'observa una diferència significativa en les respostes dels grups en la valoració de tenir la residència propera a centres d'educació no oficial, valorada de forma superior pel grup de la resta de treballadors ($H=\chi^2=7.37$, $p=0.03$). Als municipis diversificats, els treballadors creatius valoren significativament menys que els treballadors de baixa especialització i que la resta de treballadors l'accés a les xarxes socials ($H=\chi^2=4.65$, $p=0.010$); l'accés als centres de recerca ($H=\chi^2=5.53$, $p=0.06$); el fet de tenir veïns amb el mateix nivell educatiu ($H=\chi^2=10.76$; $p<0.01$); i, l'accés a centres de formació no oficial ($H=\chi^2=12.84$; $p<0.01$)

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.25.- Diferències en la valoració de variables de talent i tecnologia segons tipus de municipi turístic

Ítem	Municipi Turístic	Rangs Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	G L	P-valor	
Accés xarxes socials	Vacacionals	67.33	81.16	74.63	2.22	2	.331	14 5
	Diversificats	71.67	78.53	88.66	4.65	2	.101	15 7
Accés a centres de recerca	Vacacionals	69.38	67.18	77.33	1.79	2	.417	14 6
	Diversificats	71.44	79.21	89.83	5.53	2	.069	15 7
Veïns amb el mateix nivell educatiu	Vacacionals	67.02	83.92	75.56	3.91	2	.145	14 6
	Diversificats	69.29	95.16	84.43	10.76	2	.002	15 7
Accés educació no oficial	Vacacionals	65.41	64.40	73.77	7.37	2	.036	14 5
	Diversificats	66.13	75.45	89.84	12.84	2	.001	15 6
Accés infraestructur a tecnològica	Vacacionals	71.33	64.40	78.67	3.45	2	.185	14 6
	Diversificats	81.93	75.45	78.49	0.58	2	.756	15 7

Els tres grups de treballadors no mostren diferències significatives en les seves valoracions dels ítems de talent i tecnologia en els dos tipus de municipis turístics (taula 7.26). Únicament, la valoració dels treballadors creatius sobre l'accés a l'educació no oficial és significativament superior en els municipis vacacionals ($U=2250$, $p<0.05$).

7.2.2.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.*7.2.2.5.- *Variables de place attachment***Taula 7.26.- Diferències significatives en les variables de talent i tecnologia en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic**

Creatius			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Accés xarxes socials	73.71	74.22	2637
Accés a centres de recerca	72.62	75.07	2567
Veïns amb el mateix nivell educatiu	77.30	73.17	2587
Accés educació no oficial	82.41	69.11	2250**
Accés infraestructura tecnològica	73.77	75.07	2650
Baixa Especialització			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Accés xarxes socials	44.62	39.38	744
Accés a centres de recerca	41.94	43.32	822
Veïns amb el mateix nivell educatiu	42.03	47.07	796
Accés educació no oficial	44.42	43.34	878
Accés infraestructura tecnològica	42.14	44.29	823
Resta			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
Accés xarxes socials	80.03	89.24	3043
Accés a centres de recerca	78.98	88.06	2988
Veïns amb el mateix nivell educatiu	80.63	89.54	3099
Accés educació no oficial	82.43	87.20	3270
Accés infraestructura tecnològica	83.00	81.88	3276

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

7.2.2.5.- *Variables de place attachment*

Les variables de *place attachment* també segueixen en general la tendència a ser menys valorades per part dels treballadors creatius tant als municipis

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

turístics vacacionals com diversificats (taula 7.27). Així, en els municipis turístics vacacionals els treballadors creatius són els que més valoren tenir un barri bonic i es situen en una valoració intermitja en relació a la seguretat del barri i en el sentiment de veure's pels altres com a forasters ($H=\chi^2=8.31$, $p=0.02$). En el cas dels municipis diversificats, els treballadors creatius són els que menys valoren els ítems presentats mentre que els treballadors de baixa especialització són els que valoren de forma superior la major part dels elements, amb l'excepció de la consideració del barri com a segur i de la identificació amb la comunitat ($H\chi^2=15.75$, $p<0.01$).

Taula 7.27.- Diferències en la valoració de variables place attachment segons tipus de municipi turístic

Ítem	Municipi Turístic	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
El barri és bonic	Vacacionals	77.96	73.60	73.79	0.33	2	.851	145
	Diversificats	75.77	90.17	78.78	2.33	2	.317	157
El barri és segur	Vacacionals	75.02	76.14	74.38	0.07	2	.972	146
	Diversificats	76.17	82.28	82.30	1.60	2	.454	157
El lloc m'autorealitza	Vacacionals	76.06	76.90	70.04	0.87	2	.654	146
	Diversificats	66.37	99.64	84.24	12.91	2	.002	157
M'identifico amb la comunitat	Vacacionals	68.94	87.55	74.49	0.87	2	.652	145
	Diversificats	65.63	81.09	85.56	15.75	2	.005	156
Em veuen com un foraster	Vacacionals	70.31	87.55	65.36	8.31	2	.023	146
	Diversificats	76.74	81.09	76.58	0.32	2	.857	157

La tendència dels treballadors creatius és de valorar els ítems de *place attachment* de manera superior en els municipis vacacionals, llevat del fet de considerar el barri com a segur, valorat de forma sensiblement superior en els municipis turístics diversificats. En el mateix sentit, els treballadors de baixa

*7.2.2.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi
turístic.*

7.2.2.5.- Variables de place attachment

especialització també valoren de manera sensiblement superior els ítems de place attachment en els municipis vacacionals, llevat també de la seguretat del barri, millor valorada en els diversificats. La resta de treballadors residents en els municipis diversificats valoren més positivament: el fet de sentir-se autorealitzats ($U=2720$, $p<0.05$); un sentiment superior d'identificació amb la comunitat ($U=2769$, $p<0.05$); i la sensació de residir en un barri segur ($U=3108$, $p<0.1$).

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.28.- Diferències significatives en les variables de *place attachment* en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi

Creatius			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
El barri és bonic	78.72	72.04	2493
El barri és segur	73.89	75.89	2665
El lloc m'autorealitza	74.27	73.79	2647
M'identifico amb la comunitat	76.43	72.99	2572
Em veuen com un foraster	75.50	70.97	2437
Baixa Especialització			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
El barri és bonic	78.72	72.04	2493
El barri és segur	73.89	75.89	2665
El lloc m'autorealitza	74.27	73.79	2647
M'identifico amb la comunitat	76.43	72.99	2572
Em veuen com un foraster	75.50	70.97	2437
Resta de treballadors			
Ítem	Vacacional	Diversificat	U
El barri és bonic	84.62	84.34	3456
El barri és segur	80.72	89.42	3108*
El lloc m'autorealitza	76.44	93.74	2720**
M'identifico amb la comunitat	76.96	93.06	2769**
Em veuen com un foraster	80.48	82.78	3148

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

*7.2.2.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.**7.3.2.6.- Variables de valoració dels equipaments.**7.3.2.6.- Variables de valoració dels equipaments.*

Els treballadors creatius tendeixen a estar menys satisfet amb els equipaments dels seus municipis (taula 7.29). Als municipis turístics vacacionals els treballadors creatius valoren significativament menys la satisfacció amb els restaurants de la zona ($H=\chi^2=6.80$, $p=0.03$); la satisfacció amb la infraestructura esportiva ($H=\chi^2=7.76$, $p=0.02$); la satisfacció amb la vida exterior ($H=\chi^2=5.11$, $p=0.08$) i la satisfacció amb la vida municipal ($H=\chi^2=7.46$, $p=0.02$) mentre que els treballadors de baixa especialització són els que mostren més satisfacció en aquests aspectes. En els altres casos, llevat de la valoració de la infraestructura esportiva, són els treballadors de baixa especialització els que millor valoren aquests elements.

De forma similar en els municipis diversificats els treballadors creatius valoren menys la satisfacció amb els restaurants ($H=\chi^2= 7.79$, $p=0.02$) i amb la infraestructura esportiva ($H=\chi^2=16.87$, $p<0.01$), que ta la resta de treballadors i els treballadors de baixa especialització.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.29.- Diferències en la valoració de variables d'equipaments segons tipus de municipi turístic

Satisfacció amb...	Municipi Turístic	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Restaurants	Vacacionals	61.87	84.81	78.50	6.80	2	.035	145
	Diversificats	70.50	74.59	91.90	7.79	2	.024	153
Infraestructura esportiva	Vacacionals	60.94	77.99	82.72	7.76	2	.027	146
	Diversificats	63.65	86.96	94.48	16.87	2	.001	157
Vida exterior	Vacacionals	64.88	84.18	76.84	5.11	2	.081	145
	Diversificats	75.24	74.17	87.60	3.24	2	.201	155
Les botigues	Vacacionals	71.41	82.94	75.61	0.59	2	.757	145
	Diversificats	74.69	90.45	82.22	1.77	2	.415	157
La vida municipal	Vacacionals	79.14	82.94	62.38	7.46	2	.023	145
	Diversificats	71.16	90.45	78.74	4.05	2	.138	153

Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis vacacionals tenen una major satisfacció amb la vida d'exterior dels seus municipis ($U=387$, $p<0.05$); i, la resta de treballadors dels municipis diversificats valoren de manera significativament superior la satisfacció amb la vida municipal dels seus municipis ($U=1377$, $p<0.05$) (taula 7.30).

7.2.2.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de municipi turístic.*7.3.2.6.- *Variables de valoració dels equipaments.***Taula 7.30.- Diferències significatives en les variables d'equipaments en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic**

Variable	Tipus Turístic		
	Vacacional	Diversificat	U
Satisfacció amb els restaurants	54.96	61.53	1438
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	59.59	58.57	1589
Satisfacció amb la vida exterior	58.43	59.35	1594
Satisfacció amb les botigues	58.18	59.51	1583
Satisfacció amb la vida municipal	60.08	55.8	1426

Variable	Tipus Turístic		
	Vacacional	Diversificat	U
Satisfacció amb els restaurants	34.58	29.82	492
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	32.39	32.64	500
Satisfacció amb la vida exterior	36.74	28.36	387**
Satisfacció amb les botigues	31.97	34.28	485
Satisfacció amb la vida municipal	31.00	34.31	455

Variable	Tipus Turístic		
	Vacacional	Diversificat	U
Satisfacció amb els restaurants	58.74	68.08	1648
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	61.71	64.54	1850
Satisfacció amb la vida exterior	62.84	63.19	1927
Satisfacció amb les botigues	61.82	64.41	1857
Satisfacció amb la vida municipal	54.18	67.96	1377**

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

7.- *Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.*

7.2.- *Característiques de l'elecció i la valoració residencial.*

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

En aquest apartat s'analitzen les diferències entre grups de treballadors sobre les seves preferències residencials segons la seva residència en els dos sistemes urbano-turístics definits en el capítol. En concret es comparen un cas amb una tipologia amb el centre turístic d'especialització residencial creativa i de perifèria mixta, amb predominància dual (el cas D, el sistema del Baix Penedès); i un cas amb tipologia d'especialització residencial creativa i amb una perifèria on els municipis turístics són també d'especialització creativa i una perifèria turística sense atracció (el cas E, el sistema del Garraf)

7.2.3.1.- Variables immobiliàries

Els treballadors creatius residents al Baix Penedès valoren significativament menys el preu de l'habitatge que la resta de treballadors i que els treballadors de baixa especialització ($H=\chi^2= 4.605$; $p=0.100$) (taula 7.31). Els treballadors creatius donen una importància menor a la resta de variables. Als municipis turístics del sistema del Garraf, els treballadors creatius donen significativament menys importància a l'existència d'un mercat d'habitatges per vendre ($H=\chi^2= 5.316$, $p=0.070$); mentre que els treballadors de baixa especialització els que valoren significativament menys el preu de l'habitatge, mentre que la resta de treballadors valoren més el preu de l'habitatge ($H=\chi^2= 17.146$, $p<0.001$).

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

7.2.3.1.- Variables immobiliàries

Taula 7.31.- Diferències en la valoració de les prestacions de l'habitatge segons sistema urbano-turístic

Ítem	Sistema Turístic	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	N
Prestacions habitatge	Cas D	43.70	53.67	56.13	3.43	2	.180	104
	Cas E	94.51	101.83	107.32	2.38	2	.304	200
Preu habitatge	Cas D	43.35	61.13	48.60	4.60	2	.100	102
	Cas E	94.97	81.26	116.88	17.14	2	.000	200
Habitatges per comprar	Cas D	39.67	50.15	51.80	3.22	2	.199	96
	Cas E	87.87	98.63	107.85	5.31	2	.070	193

Els treballadors creatius residents al Garraf, el preu de l'habitatge és significativament més important que per als seus homòlegs residents en el sistema turístic del Baix Penedès ($U=840$, $p<0.05$). Les valoracions dels treballadors de baixa especialització no mostren diferències significatives entre els residents en un i altre sistema turístic; mentre que la resta de treballadors residents en els municipis del Garraf també valoren significativament més el preu de l'habitatge que els residents en els municipis del Baix Penedès ($U=1120$; $p<0.01$) (taula 7.32).

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.32.- Diferències significatives en les prestacions de l'habitatge en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Ítem	Cas D	Cas E	U
Prestacions habitatge	50.64	60.66	941
Preu Habitatge	47.50	60.77	840**
Habitatges per comprar	47.52	59.42	817
Baixa Especialització			
	Cas D	Cas E	U
Prestacions habitatge	31.54	32.35	473
Preu Habitatge	35.12	28.89	374
Habitatges per comprar	26.83	28.84	341
Resta de treballadors			
	Cas D	Cas E	U
Prestacions habitatge	62.01	63.71	1846
Preu Habitatge	48.04	73.66	1120***
Habitatges per comprar	56.21	64.37	1535

***Significació al 99,9% ($p<0.01$); Significació al 95% ($p<0.05$); Significació al 90% ($p<0.1$)

7.2.3.2.- Localització de la residència

En la línia de l'observat anteriorment, els treballadors creatius també valoren menys positivament les variables de localització de la residència (taula 7.33). Als municipis del sistema turístic del Baix Penedès, els treballadors creatius donen menys importància al fet de residir a prop del lloc de treball ($U=4.683$, $p=0.095$); i de residir a prop dels serveis sanitaris ($U= 7.959$; $p=0.019$). En canvi, el treballadors de baixa especialització són els que més valoren significativament que la feina i els serveis sanitaris siguin a prop de la residència.

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

7.2.3.2.- Localització de la residència

Al sistema turístic del Garraf els treballadors creatius també valoren significativament menys la distància existent entre el lloc de residència i el lloc de treball ($H=\chi^2=5.395$, $p=0.67$) i la distància als serveis sanitaris ($H=\chi^2=15.687$, $p<0.01$) sent els treballadors de baixa especialització els que més valoren que la residència sigui a prop d'aquests llocs. A més, els treballadors creatius també valoren significativament menys la distància al centre urbà ($H=\chi^2=7.770$, $p=0.021$) i la distància a les escoles ($H=\chi^2= 7.534$, $p=0.023$); sent en els dos casos els treballadors de baixa especialització els que més valoren residir a prop d'aquests dos espais.

Taula 7.33.- Diferències en la valoració de la localització residencial segons sistema urbano-turístic

Ítem	Sistema	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
La feina	Cas D	45.90	61.83	50.39	4.68	2	.095	104
	Cas E	89.99	113.14	104.68	5.39	2	.067	198
Centre Urbà	Cas D	46.88	59.70	51.30	2.65	2	.265	104
	Cas E	92.02	122.74	97.58	7.77	2	.021	198
Escoles	Cas D	47.38	62.17	48.88	4.55	2	.103	103
	Cas E	89.94	120.33	99.95	7.53	2	.023	197
Serveis	Cas D	41.30	62.73	52.37	7.95	2	.019	104
Sanitaris	Cas E	83.13	122.71	108.55	15.68	2	.000	198
Autopistes	Cas D	53.40	55.44	49.49	.80	2	.670	103
	Cas E	97.06	93.39	104.15	1.06	2	.586	197
Platja	Cas D	56.10	50.39	51.89	.54	2	.760	104
	Cas E	94.25	96.99	107.18	2.26	2	.322	198

Cada grup de treballadors únicament té un comportament significativament diferent en una de les variables que conformen aquest bloc la distància al centre urbà (taula 7.34). En els tres casos, els residents en els municipis turístic del Garraf donen més importància a la distància al centre urbà que els seus

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

homòlegs del Baix Penedès (U= 733, $p<0.01$ els creatius; U=377, $p<0.1$ els treballadors de baixa especialització; i, U=1468, $p<0.1$ la resta de treballadors.

Taula 7.34.- Diferències significatives en les prestacions de l'habitatge en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Distància a...	Cas D	Cas E	U
Feina	52.02	59.66	975
Centre Urbà	42.32	62.36	733***
Escoles	56.74	58.35	1093
Serveis Sanitaris	61.92	56.91	1027
Autopistes	64.56	56.18	.257
Platja	60.12	57.41	1072
Baixa Especialització			
Distància a...	Cas D	Cas E	U
Feina	33.24	31.89	486
Centre Urbà	27.98	35.21	377*
Escoles	30.85	32.00	.787
Serveis Sanitaris	34.36	30.11	455
Autopistes	35.02	28.79	424
Platja	29.77	33.79	427
Resta de treballadors			
Distància a...	Cas D	Cas E	U
Feina	57.59	65.02	1604
Centre Urbà	54.78	67.89	1468*
Escoles	58.92	64.18	1679
Serveis Sanitaris	65.92	60.11	1687
Autopistes	60.39	63.14	1754
Platja	56.82	66.47	1572

***Significació al 99,9% ($p<0.01$); Significació al 95% ($p<0.05$); Significació al 90% ($p<0.1$)

7.2.3.3.- Variables de qualitat de la ciutat

Els treballadors creatius valoren menys positivament aquestes variables amb l'excepció de la importància que els familiars visquin en el mateix municipi, on

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

7.2.3.3.- Variables de qualitat de la ciutat

són la resta de treballadors els que menys valoren aquest fet. Els treballadors de baixa especialització són els que més valoren que la família i els amics visquin a la ciutat, l'existència d'unes tarifes impositives més baixes, l'existència d'espais oberts i de carrils bici (taula 7.35).

Als municipis del sistema turístic del Garraf els treballadors creatius residents són els que menys valoren el fet de treballar en el mateix municipi ($H=\chi^2=13.263$, $p<0.001$); que els impostos siguin més baixos ($H=\chi^2= 7.416$, $p<0.025$); i, el fet de viure en una ciutat amb espais oberts ($H=\chi^2=7.431$, $p=0.024$); sent en les tres variables la resta de treballadors els que més ho valoren. També són els treballadors creatius residents els que significativament valoren menys el fet de viure en ciutats mitjanes ($H=\chi^2=6.591$, $p=0.037$); l'existència propera de carrils bici (6.255 , $p=0.044$) i l'accés peatonal als llocs ($H=\chi^2=4.667$, $p=0.097$); sent, en aquest cas, els treballadors de baixa especialització els que mostren una valoració significativament més alta d'aquests elements.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.35.- Diferències en la valoració de les variables de qualitat de la ciutat segons sistema urbano-turístic

Ítem	Sistema Turístic	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Treballar aquí	Cas D	46.86	54.54	52.18	1.04	2	.594	102
	Cas E	84.81	111.83	114.47	13.26	2	.001	200
La família viu aquí	Cas D	50.72	55.83	50.60	.66	2	.716	103
	Cas E	94.84	102.21	106.71	1.83	2	.399	200
Els amics viuen aquí	Cas D	49.24	56.80	50.69	1.09	2	.578	103
	Cas E	96.55	87.08	112.04	5.45	2	.065	200
Impostos més baixos	Cas D	48.24	55.06	50.27	.80	2	.669	101
	Cas E	89.59	99.03	113.64	7.41	2	.025	200
Viure en una ciutat mitjana	Cas D	45.80	50.28	55.95	2.15	2	.341	103
	Cas E	95.54	122.25	95.96	6.59	2	.037	200
Open Spaces	Cas D	47.16	55.50	52.58	1.18	2	.553	103
	Cas E	89.05	103.35	110.41	7.43	2	.024	200
Existència de carrils bici	Cas D	44.18	59.29	51.12	3.62	2	.164	102
	Cas E	88.63	114.94	103.07	6.25	2	.044	200
Accés peatonal als llocs	Cas D	47.48	53.82	54.24	1.01	2	.302	104
	Cas E	90.85	110.14	105.06	4.66	2	.097	200

Existeixen, també, diferències significatives en les valoracions dels grups de treballadors residents en els diferents sistemes turístics. Els treballadors creatius residents en els municipis del sistema turístic del Garraf valoren significativament més que els seus homòlegs del Baix Penedès el fet de residir en ciutats mitjanes ($U=818$, $p<0.05$) i l'existència propera de carrils bici ($U=884$, $p<0.1$). Els treballadors de baixa especialització residents en el sistema turístic del Garraf també valoren significativament més que els residents en el Baix Penedès el fet de viure en ciutats mitjanes ($U=307$, $p<0.01$). La resta de treballadors residents al Garraf valoren significativament més que els residents al Baix Penedès el fet que els amics visquin en el mateix municipi ($U=1432$, $p<0.05$); i, l'existència d'unes tarifes impositives més baixes ($U=1338$, $p<0.05$) (taula 7.36).

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

7.2.3.3.- Variables de qualitat de la ciutat

Taula 7.36.- Diferències significatives en les variables de qualitat de la ciutat en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
	Cas D	Cas E	U
Treballar aquí	62.06	57.52	1048
La família viu aquí	57.07	63.72	1007
Els amics viuen aquí	54.08	59.71	1027
Els impostos son més baixos	55.54	59.31	1063
Viure en una ciutat mitjana	45.70	62.02	817**
Hi ha espais oberts	56.20	59.13	1080
Existència de carrils bici	48.38	60.67	884*
Accés peatonal als llocs	51.70	59.75	967
Baixa Especialització			
	Cas D	Cas E	U
Treballar aquí	31.91	32.07	483
La família viu aquí	34.31	30.26	423
Els amics viuen aquí	35.05	30.51	432
Els impostos son més baixos	31.38	31.58	465
Viure en una ciutat mitjana	25.39	36.96	307***
Hi ha open espases	30.77	32.03	449
Existència de carrils bici	28.92	31.71	401
Accés peatonal als llocs	29.209	34.24	411
Resta de treballadors			
	Cas D	Cas E	U
Treballar aquí	58.98	64.07	1674
La família viu aquí	62.34	62.61	1853
Els amics viuen aquí	54.15	67.38	1432**
Els impostos son més baixos	52.26	67.92	1338**
Viure en una ciutat mitjana	61.90	62.92	1831
Hi ha open espases	59.23	65.68	1702
Existència de carrils bici	56.48	65.91	1554
Accés peatonal als llocs	57.59	65.93	1611

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.****7.2.3.3.- Variables de tolerància**

Les valoracions de les variables incloses en el bloc de tolerància no mostren cap diferència significativa en les valoracions que realitzen els diferents grups de treballadors (taula 7.37). Tot i amb això, els treballadors creatius són els que menys valoren tant en els municipis del Garraf com del Baix Penedès el fet de tenir veïns joves, veïns d'edat avançada i veïns amb estils de vida similars. Per contra són els que més valoren tenir veïns amb el mateix nivell econòmic que el seu tant en el sistema turístic del Garraf com en el del Baix Penedès. Els treballadors de baixa especialització són els que més valoren el fet de tenir veïns joves i veïns amb el mateix estil de vida, en els dos sistemes de municipis turístics. Són la resta de treballadors els que més valoren la presència veïns homosexuals i immigrants com veïns.

Taula 7.37.- Diferències en la valoració de les variables de tolerància segons sistema urbano-turístic

M'agrada tenir veïns...	Sistema Turístic	Rang Prmig de les Respostes			Estadístics de Contrast			
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	N
Joves	Cas D	45.52	60.23	52.70	3.32	2	.191	101
	Cas E	93.29	109.10	106.72	3.33	2	.191	200
Vells	Cas D	50.94	54.30	52.25	0.19	2	.913	103
	Cas E	97.91	99.99	105.39	0.76	2	.687	200
Immigrants	Cas D	49.34	51.30	53.68	0.42	2	.814	103
	Cas E	100.11	97.54	102.47	0.21	2	.901	200
Homosexuals	Cas D	52.50	45.36	49.06	0.58	2	.753	102
	Cas E	97.20	85.54	104.15	0.97	2	.627	200
Mateix nivell econòmic	Cas D	56.69	54.04	53.44	2.35	2	.312	104
	Cas E	106.46	103.22	99.16	3.83	2	.151	200
Estil de vida similar	Cas D	48.74	54.04	53.50	0.55	2	.767	101
	Cas E	96.03	103.22	103.51	0.86	2	.656	200

7.2.3.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.*

7.2.3.3.- *Variables de tolerància*

No existeixen gaires diferències significatives entre les valoracions dels integrants dels diferents grups de treballadors que resideixen en els municipis turístics del Baix Penedès i del Garraf (taula 7.38). La tendència general que s'observa és que els municipis del sistema turístic del Garraf tendeixen a considerar més importants els elements inclosos en el bloc de tolerància que no pas els seus homòlegs del Baix Penedès. L'única diferència significativa es dona en aquest sentit en tant que els integrants del grup de la resta de treballadors residents en el Garraf valoren significativament més que la resta de treballadors residents en el Baix Penedès el fet de tenir com a veïns individus amb el mateix nivell econòmic que el seu ($U=1.448$, $p<0.1$).

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.38.- Diferències significatives en les variables de tolerància en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
M'agrada tenir...	Cas D	Cas E	U
Veïns Joves	53.82	60.41	1.021
Veïns Vells	54.17	59.63	1.000
Veïns homosexuals	54.12	59.63	1.028
Veïns amb el mateix nivell eco	54.69	60.33	1.013
Veïns amb similar estil de vida	49.50	59.49	888
Baixa Especialització			
M'agrada tenir...	Cas D	Cas E	U
Veïns Joves	33.04	32.08	489.00
Veïns Vells	31.61	33.19	479.00
Veïns homosexuals	31.15	33.19	463.00
Veïns amb el mateix nivell eco	30.00	32.64	432.00
Veïns amb similar estil de vida	28.61	33.50	395.00
Resta de treballadors			
M'agrada tenir...	Cas D	Cas E	U
Veïns Joves	59.79	65.29	1.731
Veïns Vells	57.90	66.63	1.633
Veïns homosexuals	60.33	66.63	1.751
Veïns amb el mateix nivell eco	54.46	63.18	1.448 *
Veïns amb similar estil de vida	55.77	67.16	1.519

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

7.2.3.4.- Variables de talent i tecnologia

De la mateixa manera que en els altres blocs temàtics de variables derivades de l'enquesta per qüestionari, també existeixen diferències significatives en les respostes donades per treballadors creatius, de baixa especialització i resta de treballadors residents en els sistemes de municipis turístics del Baix Penedès i el Garraf (taula 7.39). Els municipis del sistema del Garraf capitalitzen la major d'aquestes variables: els treballadors relatius valoren significativament menys l'accés a les xarxes socials ($H = \chi^2 = 5.17$, $p = 0.08$) i l'accés a l'educació no oficial

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

7.2.3.4.- Variables de talent i tecnologia

($H=\chi^2=10.64$, $p<0.01$) sent la resta de treballadors els que més valoren aquests elements residencials. El fet de tenir veïns amb el mateix nivell educatiu també és significativament menys valorat per treballadors creatius ($H=\chi^2=8.17$, $p=0.02$) tot i que en aquest cas, són els treballadors de baixa especialització residents en els municipis del Garraf els que més ho valoren.

En el cas dels municipis del sistema turístic del Baix Penedès, únicament la variable una variable mostra diferències significatives en les valoracions dels grups: els treballadors de baixa especialització residents en aquest àmbit valoren significativament menys ($H=\chi^2=6.63$, $p=0.04$) el fet de tenir veïns amb el mateix nivell educatiu sent el grup de la resta de treballadors els que més valoren aquest fet.

Taula 7.39.- Diferències en la valoració de les variables de talent i tecnologia segons sistema urbano-turístic

Ítem	Sistema Turístic	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	
Accés xarxes socials	Cas D	48.08	58.23	51.45	1.69	2	0.43	345
	Cas E	91.72	100.28	111.83	5.17	2	0.08	
Accés a centres de recerca	Cas D	47.96	47.85	54.16	1.25	2	0.53	
	Cas E	93.86	97.15	111.89	4.37	2	0.11	
Veïns amb el mateix nivell educatiu	Cas D	47.16	58.28	53.88	2.60	2	0.27	
	Cas E	91.11	119.07	104.55	8.17	2	0.02	
Accés educació no oficial	Cas D	45.70	45.45	51.47	6.63	2	0.04	
	Cas E	87.28	95.60	111.12	10.64	2	0.00	
Accés infraestructura tecnològica	Cas D	45.46	77.07	57.79	5.55	2	0.06	
	Cas E	104.99	77.07	98.63	1.10	2	0.58	

No hi ha diferències significatives en les respostes dels integrants dels grups de treballadors segons resideixen en els municipis del sistema turística del Baix

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.**

Penedès o del Garraf (taula 7.40). Tot i amb això, la tendència general és a una valoració superior dels ítems per part dels integrants dels tres grups de treballadors que resideixen en el Garraf, amb algunes excepcions: els treballadors creatius i de baixa especialització residents en el Baix Penedès valoren més l'accés a les xarxes socials i a l'educació no oficial; en el grup de la resta de treballadors, els residents en el Baix Penedès valoren més l'accés a la infraestructura tecnològica.

Taula 7.40.- Diferències significatives en les variables de talent i tecnologia en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Ítem	Cas E	Cas D	U
Accés xarxes socials	58.83	58.30	1569
Accés a centres de recerca	56.97	59.44	1516
Veïns amb el mateix nivell educatiu	57.71	59.81	1562
Accés educació no oficial	62.19	57.01	1476
Accés infraestructura tecnològica	55.81	60.15	1465
Baixa Especialització			
Ítem	Cas E	Cas D	U
Accés xarxes socials	34.27	30.36	445
Accés a centres de recerca	29.74	34.66	416
Veïns amb el mateix nivell educatiu	30.74	35.81	440
Accés educació no oficial	34.28	31.41	476
Accés infraestructura tecnològica	31.21	34.05	462
Resta de treballadors			
Ítem	Cas E	Cas D	U
Accés xarxes socials	59.92	65.63	1728
Accés a centres de recerca	58.37	66.20	1641
Veïns amb el mateix nivell educatiu	59.51	67.17	1700
Accés educació no oficial	60.53	65.95	1770
Accés infraestructura tecnològica	64.12	59.54	1741

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

7.3.3.5.- Variables de *place attachment*

7.3.3.5.- Variables de *place attachment*

Només en tres casos hi ha diferències significatives en les valoracions dels residents segons la seva pertinença als tres grups de treballadors definits (taula 7.41). En el cas dels municipis del sistema turístic del Baix Penedès, hi ha una única variable amb una valoració significativament diferent: els treballadors de baixa especialització residents en aquests municipis tenen una major sensació de ser vistos com a forasters que els treballadors creatius i que la resta de treballadors que són els que menys se senten forasters.

Als municipis del sistema turístic del Garraf, les diferències significatives es donen en dos variables: els treballadors creatius són els que menys creuen que el seu lloc de residència els autorealitza com a persones ($H=\chi^2=12.91$, $p<0.01$) sent els treballadors de baixa especialització als que el lloc, més els autorealitza; també són els treballadors els que significativament menys s'identifiquen amb la comunitat ($H=\chi^2= 15.75$, $p<0.01$) sent la resta de treballadors els que més s'identifiquen.

A la resta de variables sense diferències significatives la tendència és la mateixa que l'observada amb anterioritat: excepte en el cas de la valoració com a bonic del barri de residència en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès on els creatius són els que millor valoren aquest ítem; en la resta, els treballadors creatius són els que menys valoren les variables de *place attachment* sent els treballadors de baixa especialització els que més els valoren.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.41.- Diferències en la valoració de les variables de place attachment segons sistema urbano-turístic

Ítem	Sistema Turístic	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			N
		Creatius	Baixa Especialitzaió	Resta	H	GL	P-valor	
El barri és bonic	Cas D	77.96	73.60	73.79	0.33	2	.851	W78
	Cas E	75.77	90.17	78.78	2.33	2	.313	
El barri és segur	Cas D	75.02	76.14	74.38	0.07	2	.972	
	Cas E	76.17	82.28	82.30	1.60	2	.451	
El lloc m'autorealitza	Cas D	76.06	76.90	70.04	0.87	2	.651	
	Cas E	66.37	99.64	84.24	12.91	2	.001	
M'identifico amb la comunitat	Cas D	68.94	87.55	74.49	0.87	2	.653	
	Cas E	65.63	81.09	85.56	15.75	2	.001	
Em veuen com un foraster	Cas D	70.31	87.55	65.36	8.31	2	.023	
	Cas E	76.74	81.09	76.58	0.32	2	.851	

Només existeixen diferències significatives en les valoracions de treballadors de baixa especialització i de la resta de treballadors segons resideixen en els municipis turístics del sistema del Baix Penedès o del Garraf (taula 7.42). Als treballadors de baixa especialització residents en el Garraf el lloc de residència els autorealitza significativament més com a individus que als residents en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès ($U=367$, $p<0.05$); també, els residents de baixa especialització del Garraf s'identifiquen significativament més amb la comunitat que els del Baix Penedès ($U=344$, $p<0.05$). En la mateixa línia, la resta de treballadors residents en els municipis del Garraf, també se senten significativament més autorealitzats amb el seu lloc de residència ($U=1560$, $p<0.1$) i s'identifiquen significativament més amb la comunitat ($U=1528$, $p<0.05$) que els seus homòlegs del Baix Penedès.

7.2.3.- Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.

7.2.2.6.- Variables de valoració dels equipaments.

Taula 7.42.- Diferències significatives en les variables de place attachment en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
Ítem	Cas D	Cas E	U
El barri és bonic	59.72	58.55	1587
El barri és segur	57.67	59.83	1560
El lloc m'autorealitza	62.58	55.16	1360
M'identifico amb la comunitat	57.26	59.26	1529
Em veuen com un foraster	58.57	56.00	1449
Baixa Especialització			
Ítem	Cas D	Cas E	U
El barri és bonic	30.17	36.52	420
El barri és segur	31.69	34.62	475
El lloc m'autorealitza	28.49	37.34	367**
M'identifico amb la comunitat	27.83	38.14	344**
Em veuen com un foraster	35.11	27.40	359*
Resta de treballadors			
Ítem	Cas D	Cas E	U
El barri és bonic	61.35	64.97	1825
El barri és segur	59.71	66.92	1714
El lloc m'autorealitza	57.29	68.62	1560*
M'identifico amb la comunitat	56.81	69.18	1528**
Em veuen com un foraster	60.83	62.29	1803

***Significació al 99,9% ($p < 0.01$); Significació al 95% ($p < 0.05$); Significació al 90% ($p < 0.1$)

7.2.2.6.- Variables de valoració dels equipaments.

Seguint la tendència general observada al llarg de l'anàlisi dels blocs de preguntes de l'enquesta tant a nivell de tipologia turística com a nivell de sistema turístic, els treballadors creatius tendeixen a valorar inferiorment els equipaments existents en els seus municipis (taula 7.43). Als municipis del sistema turístic del Baix Penedès, els treballadors creatius residents valoren significativament pitjor els restaurants ($H=\chi^2=6.80$, $p=0.03$); les infraestructures esportives ($H=\chi^2=7.76$,

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.**

p=0.02); la vida exterior del municipi ($H=\chi^2=5.11$, $p=0.08$). Mentre la resta de treballadors són els que valoren de manera inferior la vida municipal dels seus municipis de residència ($H=\chi^2=7.46$; $p=0.02$). Els treballadors de baixa especialització són els que més contents estan amb els restaurants, amb la vida exterior del municipi; i amb la vida municipal; la resta de treballadors són els que millor valoren la infraestructura esportiva dels municipis.

Als municipis del sistema turístic del Garraf, els treballadors creatius són els que valoren significativament pitjor els restaurants ($H=\chi^2=7.79$, $p=0.02$); i, les infraestructures esportives ($H=\chi^2=16.87$, $p<0.01$) sent en els dos casos la resta de treballadors els que més valoren aquests dos ítems.

Taula 7.43.- Diferències en la valoració de les variables d'equipaments segons sistema urbano-turístic

Ítem	Sistema	Rang Promig de les Respostes			Estadístics de Contrast			
		Creatius	Baixa Especialització	Resta	H	GL	P-valor	N
Els restaurants	Cas D	61.87	84.81;	78.50	6.80	2	.038	111
	Cas E	70.50	74.59	91.90	7.79	2	.027	
Infraestructura esportiva	Cas D	60.94	77.99	82.72	7.76	2	.028	
	Cas E	63.65	86.96	94.48	16.87	2	.000	
La vida exterior	Cas D	64.88	84.18	76.84	5.11	2	.08	
	Cas E	75.24	74.17	87.60	3.24	2	.206	
Les botigues	Cas D	71.41	82.94	75.61	0.59	2	.758	
	Cas E	74.69	90.45	82.22	1.77	2	.417	
La vida municipal	Cas D	79.14	82.94	62.38	7.46	2	.022	
	Cas E	71.16	90.45	78.74	4.05	2	.137	

7.2.3.- *Característiques de l'elecció i de la valoració residencial segons el tipus de sistema turístic.*

7.2.2.6.- *Variables de valoració dels equipaments.*

Només existeixen diferències significatives en les valoracions de els equipaments en una variable dels treballadors de baixa especialització i en un altre variable per la resta de treballadors (taula 7.44). Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis del Baix Penedès valoren significativament millor que els residents en el Garraf la vida exterior dels seus municipis ($U=357$, $p<0.05$) i estan més satisfets amb els restaurants propers a la seva residència. A la resta de variables són els residents en el Garraf els que millor les valoren. La resta de treballadors residents en el Garraf, valoren significativament millor la vida municipal dels seus municipis ($U=1377$, $p<0.05$); també la resta de variables, malgrat no tenir significativitat en la diferència. També sense significativitat en la diferència, els treballadors creatius residents en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès valoren millor que els seus homòlegs del Garraf la infraestructura esportiva i la vida municipal dels seus respectius municipis,

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.****Taula 7.44.- Diferències significatives en les variables d'equipaments en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic**

Creatius			
	Cas E	Cas D	U
Satisfacció amb els restaurants	54.96	61.53	1438
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	59.69	58.57	1599
Satisfacció amb la vida exterior	58.43	59.35	1594
Satisfacció amb les botigues	58.19	59.51	1583
Satisfacció amb la vida municipal	60.08	55.88	1426
Baixa Especialització			
	Cas E	Cas D	U
Satisfacció amb els restaurants	34.58	29.82	429
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	32.39	32.64	500
Satisfacció amb la vida exterior	36.74	28.36	357**
Satisfacció amb les botigues	31.97	34.28	485
Satisfacció amb la vida municipal	31.00	34.31	455
Resta de Treballadors			
	Cas E	Cas D	U
Satisfacció amb els restaurants	58.74	68.09	1648
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	61.71	64.54	1850
Satisfacció amb la vida exterior	62.84	63.19	1927
Satisfacció amb les botigues	61.82	64.41	1857
Satisfacció amb la vida municipal	54.18	67.96	1377**

***Significació al 99,9% ($p<0.01$); Significació al 95% ($p<0.05$); Significació al 90% ($p<0.1$)

7.2.4.- Característiques de l'elecció residencial**7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors al Penedès Marítim.**

La taula 7.45 és una taula que sintetitza les diferències significatives en les valoracions residencials dels treballadors creatius, de baixa especialització i de la resta de treballadors residents en els municipis del Penedès Marítim.

Els treballadors creatius residents en el Penedès Marítim únicament valoren millor que els treballadors de baixa especialització tenir veïns amb el mateix nivell econòmic que ells. A la resta de variables amb diferències significatives entre els

*7.2.4.- Característiques de l'elecció residencial**7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors al Penedès Marítim.*

grups els creatius les valoren menys o molt menys que els altres dos grups de treballadors. Així, valoren molt menys la distància a les escoles, als serveis sanitaris, viure prop del bus urbà i l'existència de carrils bici.

Els treballadors de baixa especialització, mostren el comportament contrari. A excepció de tenir veïns amb el mateix nivell econòmic i l'accés a centres de recerca on tenen unes valoracions inferiors als treballadors creatius i de baixa especialització; valoren de forma més important la resta de les variables. Així, valoren significativament molt més que treballadors creatius i que la resta de treballadors la distància al lloc de feina, tenir veïns amb el mateix nivell educatiu, l'accés a centres d'educació no oficial; i, s'identifiquen molt més amb la comunitat.

La resta de treballadors tenen un comportament situat entre els dos extrems que representen els treballadors creatius i de baixa especialització: valoren molt més l'existència d'habitatges per comprar i estan molt més satisfets amb la infraestructura esportiva que ofereixen els municipis on resideixen; i valoren molt menys elements com la distància a la feina, l'existència de carrils bici o les distàncies a escoles i serveis sanitaris.

7.- *Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.*7.2.- *Característiques de l'elecció i la valoració residencial.***Taula 7.45.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en el conjunt del Penedès Marítim**

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	P-valor
Habitatges per comprar	-	+	++	<0.05
Distància a la feina	-	++	-	<0.05
Distància al centre urbà	-	+	-	<0.05
Distància a les escoles	--	+	-	<0.01
Distància serveis sanitaris	--	+	-	<0.01
Prop Bus Urbà	--	+	-	<0.01
Treballar aquí	-	+	+	<0.01
Hi ha espais oberts	-	+	+	<0.05
Hi ha carrils bici	--	+	-	<0.05
Veïns joves	-	+	+	<0.1
Veïns amb mateix nivell econòmic	++	-	+	<0.05
Accés xarxes socials	-	+	+	<0.1
Accés a centres de recerca	-	-	+	<0.1
Veïns amb el mateix nivell educatiu	-	++	+	<0.01
Accés educació no oficial	-	++	+	<0.01
Satisfacció amb els restaurants	-	+	+	<0.01
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	-	+	++	<0.01
Satisfacció amb la vida exterior	-	+	+	<0.1
El lloc m'autorealitza	-	+	-	<0.1
M'identifico amb la comunitat	-	++	+	<0.01
Em veuen com un foraster	-	+	-	<0.05

7.2.4.1.- *Valoració residencial dels grups de treballadors als municipis vacacionals i diversificats.*

Algunes de les valoracions amb diferències estadísticament significatives es mantenen en el moment de segmentar els resultats per tipus de municipi turístic (taula 7.46 i taula 7.47) i també entre els mateixos tipus de treballadors residents segons la seva residència en municipis vacacionals i diversificats (taula 7.48).

Així, en els municipis vacacionals es manté la tendència observada en el conjunt de municipis del Penedès Marítim, amb uns treballadors creatius valoren de manera significativament inferior totes les variables amb diferències

7.2.4.- Característiques de l'elecció residencial

7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors al Penedès Marítim.

estadístiques excepte una. Així, en aquests municipis l'únic que valoren els treballadors creatius millor que els altres dos grups de treballadors és la satisfacció amb la vida municipal.

En sentit contrari, els treballadors de baixa especialització valoren totes les variables significativament millor, a excepció, també d'una: l'accés a educació no oficial. La resta de treballadors valora significativament molt menys que els altres dos grups el fet de ser vistos com a forasters; mentre que, com en el conjunt de municipis del Penedès Marítim, tenen unes valoracions més pragmàtiques en la resta de variables. Tot i així, la major part de les variables tenen valoracions significativament més altes (distància a la feina; treballar al mateix municipi o la satisfacció amb restaurants, infraestructura esportiva o la vida exterior) i significativament més baixes (distància a les escoles i satisfacció amb la vida municipal).

Taula 7.46.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els municipis vacacionals.

Ítem	Creatius	Baixa Especialització	Resta	P-valor
Distància a la feina	-	+	+	<0.05
Distància a escoles	-	+	-	<0.1
Distància serveis sanitaris	-	+	+	<0.05
Treballar aquí	-	+	+	<0.05
Tenir veïns joves	-	+	+	<0.05
Accés educació no oficial	-	-	+	<0.05
Em veuen com un foraster	-	+	--	<0.05
Satisfacció amb restaurants	-	+	+	<0.05
Satisfacció infraestructura esportiva	-	+	+	<0.05
Satisfacció amb la vida exterior	-	+	+	<0.1
Satisfacció amb la vida municipal	+	+	-	<0.05

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.*

La tendència dels treballadors creatius residents es manté en els municipis turístics diversificats en tant que valoren menys i molt menys que els altres dos grups de treballadors residents les variables amb diferències significatives. A excepció d'una: els treballadors creatius residents en els municipis turístics diversificats valoren significativament molt més que els altres dos grups de residents el fet de tenir veïns amb el mateix nivell econòmic que el seu.

La tendència dels treballadors de baixa especialització residents en els municipis turístics diversificats no és la mateixa que l'observada en el conjunt de municipis del Penedès Marítim i en els municipis turístics vacacionals en tant que són més pragmàtics en les valoracions. Així, valoren significativament molt més que els altres dos grups de treballadors la distància als serveis sanitaris, el fet de tenir veïns amb el mateix nivell educatiu i creuen que el lloc on resideixen els autorealitza molt més. No obstant, valoren significativament menys el preu de l'habitatge, la distància a la platja o la satisfacció amb els restaurants, entre altres.

La resta de treballadors tendeix en els municipis turístics diversificats a tenir unes valoracions significativament més altes que els altres dos grups de treballadors. Així, únicament valoren menys que els altres dos grups la distància al centre urbà i creuen significativament menys que els treballadors de baixa especialització que el lloc de residència els autorealitza.

7.2.4.- Característiques de l'elecció residencial

7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors al Penedès Marítim.

Taula 7.47.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els municipis diversificats

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	P-valor
Prestacions habitatge	-	+	+	<0.1
Preu habitatge	-	-	+	<0.01
Distància al centre urbà	-	+	-	<0.05
Distància a escoles	-	+	+	<0.05
Distància serveis sanitaris	-	++	+	<0.01
Distància a la platja	-	-	+	<0.1
Treballar aquí	-	+	+	<0.05
Impostos més baixos	-	-	+	<0.05
Viure en una ciutat mitjana	-	+	+	<0.05
Open spaces	-	+	+	<0.05
Carrils bici	-	+	+	<0.05
Accés peatonal	-	+	+	<0.05
Tenir mateix nivell econòmic	++	-	+	<0.1
Accés centre de recerca	-	-	+	<0.1
Mateix nivell educatiu	-	++	+	<0.01
Accés educació no oficial	-	-	+	<0.01
El lloc m'autorealitza	-	++	-	<0.01
M'identifico amb la comunitat	-	+	+	<0.01
Satisfacció amb restaurants	-	-	+	<0.05
Satisfacció amb infraestructura esportiva	-	+	+	<0.01

Existeixen també diferències significatives entre els integrants dels diferents grups de treballadors segons resideixin en municipis turístic vacacionals i diversificats (taula 7.48). Els treballadors creatius residents en els municipis turístics vacacionals valoren significativament menys que els seus homòlegs residents en els municipis turístics diversificats el preu de l'habitatge, la distància a la feina, el treballar en el mateix municipi i l'accés a l'educació no oficial. L'únic ítem que valoren significativament més els residents en municipis vacacionals que en els diversificats és la distància a la platja.

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.*

Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis vacacionals valoren significativament millor que els residents en els municipis turístics diversificats la distància a les autopistes i la satisfacció amb la vida exterior. Als municipis turístics diversificats, els ítems significativament millor valorats pels treballadors creatius residents és la distància al centre urbà i el fet de viure en una ciutat mitjana.

La resta de treballadors són els que més valoracions significativament diferents tenen segons la seva residència en municipis turístics vacacionals o diversificats. Ara bé, la tendència està clara, els residents en els municipis vacacionals tenen unes valoracions inferiors en tots els ítems que els seus homòlegs residents en els municipis diversificats.

7.2.4.- Característiques de l'elecció residencial

7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors als municipis del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E).

Taula 7.48.- Diferències significatives en la valoració residencial en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic

Creatius			
	Vacacional	Diversificat	U
Preu Habitatge	-	+	<0.05
Distància a la feina	-	+	<0.01
Platja	+	-	<0.05
Treballar aquí	-	+	<0.01
Accés educació no oficial	-	+	<0.05
Baixa Especialització			
	Vacacional	Diversificat	U
Centre Urbà	-	+	<0.1
Autopistes	+	-	<0.05
Viure en una ciutat mitjana	-	+	<0.<
Satisfacció amb la vida exterior	+	-	<0.05
Resta de treballadors			
	Vacacional	Diversificat	U
Preu Habitatge	-	+	<0.01
Feina	-	+	<0.1
Els amics viuen aquí	-	+	<0.1
Els impostos son més baixos	-	+	<0.01
El barri és segur	-	+	<0.1
El lloc m'autorealitza	-	+	<0.05
M'identifico amb la comunitat	-	+	<0.05
Satisfacció amb la vida municipal	-	+	<0.05

7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors als municipis del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E).

Existeixen diferències significatives en les valoracions residencials dels treballadors creatius, de baixa especialització i de la resta de treballadors a l'hora de residir en els municipis del Baix Penedès (taula 7.49) i del Garraf (taula 7.50).

Seguint la tendència observada en el conjunt de municipis del Penedès Marítim, així com en els municipis turístics diversificats i vacacionals; els treballadors

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.*

creatius valoren significativament pitjor totes ítems és que la diferència és significativa; i també, com els casos anterior, menys una. En aquest cas, l'única variable on els creatius valoren significativament millor és la satisfacció amb la vida municipal dels municipis turístics del Baix Penedès.

Els treballadors de baixa especialització seguint la tendència observada en els municipis vacacionals i en els municipis vacacionals valoren tots els ítems millor que els altres dos grups de treballadors, a excepció d'un ítem: els importa significativament menys l'accés a l'educació no oficial. D'altra banda, valoren molt més que els altres dos grups de treballadors l'accés a la infraestructura tecnològica.

En la línia també de l'observat en els casos anteriors, la resta de treballadors té variables que valora significativament més que els altres dos grups de treballadors, però, també altres que valoren significativament menys. Així, a tall d'exemple, la resta de treballadors valora menys el preu de l'habitatge, la distància a la feina o als serveis sanitaris i més l'accés a l'educació no oficial, a la infraestructura tecnològica o la satisfacció amb els restaurants.

7.2.4.- Característiques de l'elecció residencial

7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors als municipis del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E).

Taula 7.49.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els del Baix Penedès (cas D).

°	Creatius	Baixa Especialització	Resta	P-valor
Preu	-	+	-	<0.1
Distància a la feina	-	+	-	<0.1
Distància serveis sanitaris	-	+	-	<0.05
Accés educació no oficial ^o	-	-	+	<0.05
Accés infraestructura tecnològica	-	++	+	<0.1
Em veuen com un foraster	-	+	-	<0.05
Satisfacció restaurants	-	+	+	<0.05
Satisfacció infraestructura esportiva	-	+	+	<0.01
Satisfacció vida exterior	-	+	+	0.1
Satisfacció vida municipal	+	+	-	<0.05

Els municipis del sistema turístic del Garraf (cas e) tenen més variables amb diferències significatives que els municipis del Baix Penedès (cas d) com s'aprecia a la taula 7.50.

La tendència dels treballadors creatius és la mateixa observada anteriorment on les seves valoracions, en aquest cas, en totes les variables són significativament inferiors que la dels treballadors de baixa especialització i que la resta de treballadors.

En el cas dels treballadors de baixa especialització es trenca la tendència de valorar tots els ítems significativament més que els altres dos grups de treballadors. Així, els treballadors de baixa especialització residents en el Garraf valoren significativament més que els altres dos grups de treballadors residents, la distància a la feina, la distància als serveis sanitaris, l'existència de carrils bici i el fet que el lloc els autorealitze. Valoren significativament menys el preu de l'habitatge i el fet que els seus amics visquin al mateix municipi.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.**

La resta de treballadors valoren significativament més el preu de l'habitatge, l'existència d'habitatges per comprar, el fet que els amics visquin en el mateix municipi, l'existència d'espais oberts, l'accés a xarxes socials i estan significativament més satisfets amb la infraestructura esportiva dels municipis. En canvi, valoren significativament menys la distància al centre urbà i les escoles; i, el fet de viure en una ciutat mitjana.

Taula 7.50.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els municipis del Garraf (cas E)

Ítem	Creatius	Baixa Especialització	Resta	P-valor
Preu habitatge	-	--	++	<0.01
Habitatges per comprar	-	+	++	<0.1
Distància a la feina	-	++	+	<0.1
Distància al centre urbà	-	+	-	<0.05
Distància escoles	-	+	-	<0.01
Distància serveis sanitaris	-	++	+	<0.01
Treballar aquí	-	+	+	<0.01
Els amics viuen aquí	-	--	++	<0.1
Viure en una ciutat mitjana	-	+	-	<0.05
Existència d'espais oberts	-	+	++	<0.05
Existència de carrils bici	-	++	+	<0.05
Accés peatonal als llocs	-	+	+	<0.1
Accés xarxes socials	-	+	++	<0.01
Veïns amb mateix nivell educatiu	-	++	+	<0.05
Accés educació no oficial	-	-	+	<0.01
El lloc m'autorealitza	-	++	+	<0.01
M'identifico amb la comunitat	-	+	+	<0.01
Satisfacció amb els restaurants	-	-	+	<0.05
Satisfacció amb la infraestructura esportiva	-	+	++	<0.01

Com en les anàlisis anteriors, existeixen diferències significatives dins els diferents grups de treballadors en funció del sistema turístic en el que resideixen (taula 7.51). En aquest cas existeix una tendència general ben visible: els

*7.2.4.- Característiques de l'elecció residencial**7.2.4.1.- Valoració residencial dels grups de treballadors als municipis del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E).*

treballadors residents en els municipis turístics del sistema del Baix Penedès valoren significativament menys tots els ítems amb diferències significatives que els treballadors residents en els municipis turístics del Garraf. Excepte una variable en el cas dels treballadors de baixa especialització, on els residents en el Baix Penedès valoren significativament més la vida exterior que els residents en el Garraf.

Així, per als creatius residents en el Baix Penedès és significativament menys important que per als residents en el Garraf el preu de l'habitatge, la distància al centre urbà, el fet de viure en una ciutat mitjana i l'existència de carrils bici. Els treballadors de baixa especialització residents en el Baix Penedès valoren significativament menys la distància al centre urbà, el fet de viure en una ciutat mitjana, creuen autorealitzar-se menys en el lloc de residència i s'identifiquen menys amb la comunitat. La resta de treballadors residents en el Baix Penedès valoren menys el preu de l'habitatge, la distància al centre urbà, el fet que els amics visquin al mateix municipi, l'existència d'unes tarifes impositives més baixes, el fet de tenir veïns amb el mateix nivell econòmic que els seus homòlegs del Garraf. A més, el lloc de residència dels residents en el Baix Penedès els autorealitza significativament menys, estan menys identificats amb la comunitat i, també, menys satisfets amb la vida municipal que amb els residents en el Garraf.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.****Taula 7.51.- Diferències significatives en la valoració residencial en els grups de treballadors segons residència en sistema urbano-turístic**

Creatius			
	Cas D	Cas E	U
Preu Habitatge	-	+	<0.01
Centre Urbà	-	+	<0.01
Viure en una ciutat mitjana	-	+	<0.05
Existència de carrils bici	-	+	<0.1
Baixa Especialització			
	Cas D	Cas E	U
Centre Urbà	-	+	<0.1
Viure en una ciutat mitjana	-	+	<0.01
El lloc m'autorealitza	-	+	<0.05
M'identifico amb la comunitat	-	+	<0.05
Satisfacció amb la vida exterior	+	-	<0.05
Resta de treballadors			
	Cas D	Cas E	U
Preu Habitatge	-	+	<0.01
Centre Urbà	-	+	<0.1
Els amics viuen aquí	-	+	<0.05
Els impostos son més baixo	-	+	<0.05
Veïns amb el mateix nivell eco	-	+	<0.1
El lloc m'autorealitza	-	+	<0.1
M'identifico amb la comunitat	-	+	<0.05
Satisfacció amb la vida municipal	-	+	<0.05

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

Per tal de presentar les diferències de les valoracions residencials que es donen en els municipis turístics (objectiu específic 6) d'una manera sintètica i clara, s'ha realitzat una d'extracció de components principals. A partir de les diferències existents en els components factorials per cada un dels grups de treballadors residents tant en el global del Penedès Marítim, com en els municipis turístics

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

7.2.5.1.- Components principals de l'elecció residencial

vacacionals i diversificats, com en els sistemes turístics del Baix Penedès i del Garraf.

Per tal de conèixer els diferents determinants d'elecció residencial dels municipis turístics (tant des del del punt de vista del tipus de ciutat, com de la perspectiva sistèmica) a partir dels models de regressió logística s'ha realitzat, en primer terme, una anàlisi d'extracció de components principals per tal de reduir les dimensions de l'anàlisi. Posteriorment, els components construïts s'han introduït en els models de regressió per tal de calcular les probabilitats de valorar, per part d'uns treballadors i altres, les característiques de l'elecció residencial.

7.2.5.1.- Components principals de l'elecció residencial

Reducció de dimensions i definició dels factors

A la taula 7.52 es mostren els estadístics d'adequació mostral de l'anàlisi factorial. L'anàlisi factorial de components principals compleix les premisses bàsiques d'aquest en tant que el determinant és proper a 0, el test d'adequació de Kayser-Meyer-Olkin supera àmpliament el llindar de 0,5 recomanat i la significació del test d'esfericitat de Barlett en la seva distribució de χ^2 és superior a 0 i la seva significació és inferior al 0,05. Els factors extrets expliquen una variança del 63%, que tot i no ser molt elevada, supera també el 50%.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.****Taula 7.52.- Proves d'Adequació de l'Anàlisi Factorial per Components****Principals**

Estadístic	Valor	Recomanació
Determinant	7.594 E-005	Proper a 0
KMO	0.724	>0.5
Esfericitat de Barlet (Xi2)	2984,359	>0
Graus de Llibertat	630	--
Significació	<0.000	<0.005
Variança Explicada	63.04%	>50%

A la taula 7.53 es mostren els resultats de la matriu de components rotada i la composició dels 11 factors generats. La figura 7.1 mostra la composició de cada un dels factors amb les variables que els conformen i la identificació de cada un d'ells. Així, els 11 factors generats es defineixen en:

- Variables de mobilitat (Factor 1): que inclouen la proximitat de les autopistes, del bus urbà, els carrils bici, i els impostos més baixos⁴³.
- Variable de distàncies (Factor 2): amb les distàncies als serveis públics (sanitat i escoles), al centre urbà i la possibilitat d'accedir peatonalment als llocs.
- Variables d'accés al Talent (Factor 3): amb les variables de preferència d'uns veïns amb educació similar, l'accés a centres d'educació no oficial i als centres de recerca
- Variables de Percepció de la ciutat (Factor 4): inclouen les variables de place attachment (identificació amb la comunitat, autorealització del lloc) i la satisfacció amb la ciutat mitjana i la vida municipal.

⁴³ Sent aquesta la única variable que no concorda plenament en tot l'anàlisi factorial.

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

Reducció de dimensions i definició dels factors

- Variables de Tolerància (Factor 5): amb la valoració de tenir veïns joves, vells, homosexuals i immigrants.
- Variables sobre els Relatius (Factor 6): amb la valoració de la tria residencial en funció si els familiars i els amics viuen en els municipis.
- Variables de valoració d'Equipaments (Factor 7): inclou les variables de satisfacció amb restaurants, infraestructura esportiva, vida exterior i botigues.
- Variables d'Estil de Vida (Factor 8) on s'inclouen la preferència per veïns amb estil de vida similar, nivell econòmic similar i l'accés als contactes.
- Variables d'habitatge (Factor 9) que inclouen el preu i les prestacions de l'habitatge
- Variables de treball (Factor 10) que compren les variables de distància al treball, treballar al mateix municipi i la infraestructura tecnològica.
- Variables de percepció del barri (Factor 11) que inclou la valoració de la seguretat i estètica dels barris així com la presència d'espais oberts.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.

Taula 7.53.- Matriu de components rotats

	Componente										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Properia Urban Bus	,787	,185	,176	,005	-,022	,037	,192	-,039	,115	-,087	-,062
Existència carrils bici	,720	,241	,087	,090	-,009	,038	,162	-,118	,042	,226	-,137
Impostos més baixos	,559	,026	,020	,019	,033	,452	,061	,174	,165	,204	-,067
Properia autopistes	,488	,174	,031	,112	,064	-,019	-,112	,263	-,479	,196	,179
Distància centre urbà	,177	,731	,041	,091	,034	,029	,014	,105	,046	,261	,100
Distància escoles	,146	,643	,339	,088	,104	,222	-,202	,006	,145	-,053	,046
possibilitat d'accedir peatonalemnt als llocs	,129	,634	-,029	,035	-,020	,098	,176	-,098	-,076	,064	-,117
Distància serveis sanitaris	,515	,557	,344	,054	,029	,098	-,028	,113	,000	-,111	,117
edu_level	,065	,154	,791	,046	,167	-,038	,019	-,076	,076	-,035	,033
no_off_edu	,099	-,001	,783	-,050	,003	-,013	,221	,018	-,051	,118	,024
research_acce	,083	,099	,677	,014	,069	,158	-,053	,247	-,077	,047	,025
place_autoreali	,130	,045	-,020	,866	,078	,033	,004	,004	,011	,037	,064
life_mun	-,047	,101	-,043	,815	,005	,011	,075	,023	,074	-,067	-,029
community_iden	,079	,012	,076	,783	,025	,085	,103	-,071	,001	,040	,029
Viure en un city mitjana	-,183	,329	,104	-,374	,053	,179	,174	,249	,092	,057	-,162
like_young	,011	,029	,072	-,019	,760	,142	,037	,122	,007	-,080	-,084
like_grans	,023	,010	,109	,020	,756	,073	,044	,008	-,037	-,002	,108
like_gay	-,039	,064	,114	,080	,727	,014	,123	,069	,005	,004	,115
like_immi	,032	-,024	-,098	,057	,687	-,119	,078	-,130	,031	,168	-,330
La família viu aquí	,065	,127	,069	,044	,044	,824	-,045	,099	,012	-,033	,130
Amics viuen aquí	,042	,167	,002	,097	,098	,786	,070	,081	,043	,142	-,085
outlife_satis	,057	-,096	-,033	,142	,115	,039	,687	-,046	-,015	-,110	,194
rest_satis	,124	,077	-,018	,057	,077	-,012	,669	,107	-,129	,071	-,076
sport_inf_satis	,119	,042	,383	,070	,125	,010	,617	-,087	,073	-,029	-,012
shops_satis	-,015	,245	,090	-,023	,026	,004	,519	,296	,141	,204	,211
simlifestyle_acces	,028	-,085	,125	-,018	-,012	,096	,123	,733	-,029	-,056	,023
import_ecolevel	-,013	,161	-,072	-,033	,114	,047	-,078	,725	,077	,113	,013
network_acce	,232	-,160	,302	,119	-,025	,296	,138	,440	,174	,102	-,164
Preu Habitatge	,060	,051	-,014	,066	-,010	,033	-,025	,027	,819	,142	,008
Prestacions Habitatge	,359	,063	,009	,105	,024	,127	-,088	,265	,591	,061	,168
Distància treball	,252	,301	-,028	-,053	,024	,230	-,102	,021	,079	,643	,109
Treballar aquí	,128	,059	,100	,087	,034	,508	,003	-,050	,069	,621	-,007
techo_infra	-,115	-,024	,157	,000	-,020	-,250	,267	,299	,124	,508	-,004
safe_neigh	,023	-,040	,174	,090	-,117	,164	,282	-,073	-,022	,135	,583
nice_neigh	-,143	,226	-,080	,052	,206	-,130	,155	,297	,252	-,113	,525
Hi ha open spaces	,271	,380	,078	,195	,064	,184	,228	,133	,026	-,092	-,460

Método de extracción: Análisis de componentes principales.

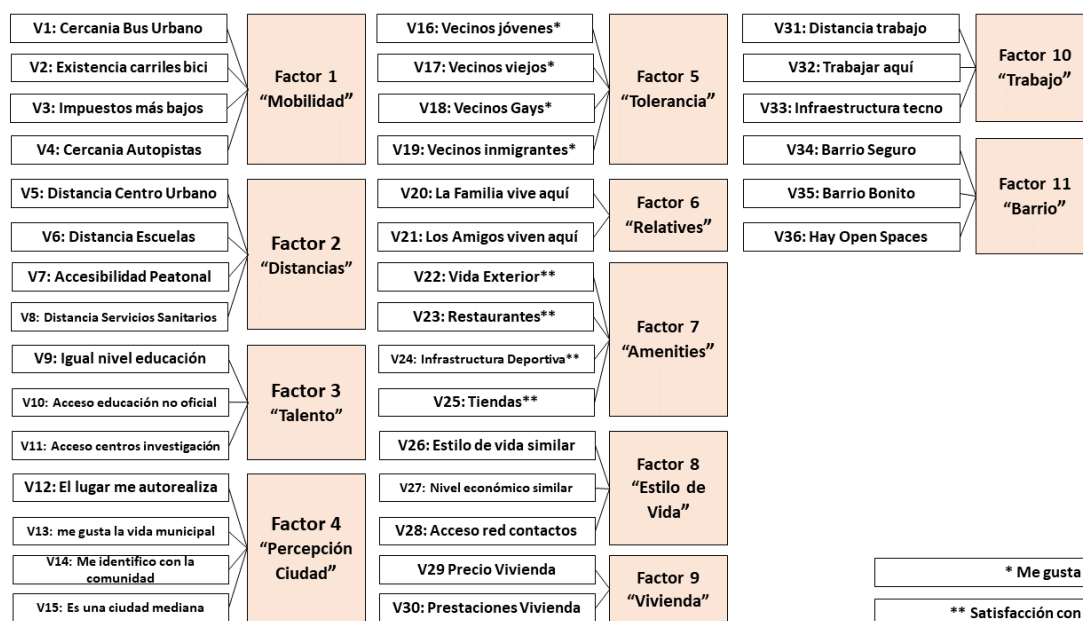
Método de rotación: Normalización Varimax con Kaiser.

a. La rotación ha convergido en 9 iteraciones.

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

7.2.5.2.- Diferències factorials en les valoracions residencials.

Figura 7.1.- Composició dels factors

7.2.5.2.- Diferències factorials en les valoracions residencials.

Diferències globals en el Penedès Marítim

Els treballadors creatius tenen unes puntuacions factorials, i en conseqüència, unes valoracions inferiors a la dels treballadors de baixa especialització i de la resta (taula 7.54). Únicament en tres factors tenen la diferència és estadísticament significativa: el factor mobilitat ($p < 0.01$) i d'accés al talent ($p < 0.001$) elements que valoren més la resta de treballadors i molt més els de baixa especialització; i les valoracions del factor equipaments ($p < 0.05$), on en aquest cas, són molt millor valorades per la resta de treballadors. L'aplicació de la prova *post-hoc* de Tukey ha confirmat la tendència principal que són els creatius els que diferencien dels altres dos grups, sense que hagi moltes diferències significatives entre aquests dos darrers.

En el global del Penedès Marítim els treballadors creatius tenen menys en compte el component de la mobilitat; l'accés a les infraestructures de talent; i la

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.**

satisfacció amb equipament de lleure que els treballadors de baixa especialització residents en el Penedès Marítim i que la resta de treballadors residents.

Taula 7.54.- Diferències significatives en els components factorials per grups de treballadors

Factor	Creatius		Baixa Especialització		Resta		F	P-Valor
	N	Mitjana	N	Mitjana	N	Mitjana		
Mobilitat	106	-0.227	54	0.246	105	0.087	4.913	0.008
Distàncies	106	-0.037	54	0.240	105	-0.091	2.083	0.126
Accés a infraestructures de talent	106	-0.288	54	0.323	105	0.138	8.734	0.001
Percepció subjectiva de la ciutat	106	-0.016	54	0.150	105	-0.036	0.685	0.505
Tolerància	106	0.007	54	-0.015	105	-0.007	0.011	0.989
Relatives	106	-0.009	54	-0.096	105	0.064	0.471	0.625
Equipaments	106	-0.244	54	0.061	105	0.236	6.456	0.001
Estil de Vida	106	0.056	54	-0.152	105	0.018	0.812	0.445
Habitatge	106	-0.066	54	-0.038	105	0.085	0.650	0.523
Treball	106	-0.076	54	0.050	105	0.040	0.458	0.633
Barri	106	0.067	54	0.057	105	-0.102	0.884	0.414

Diferències segons tipologia de municipi turístic

Existeixen diferències significatives en els components factorials tant per als municipis turístics vacacionals com per als diversificats (taula 7.55). Als municipis vacacionals, els grups de treballadors tenen diferències significatives en els components de satisfacció amb els equipaments ($F=2.880$, $p=0.060$) i en el component de treball ($F=3.113$, $p=0.048$). En els dos casos les puntuacions factorials dels treballadors creatius són inferiors que la dels treballadors de baixa especialització i que de la resta de treballadors residents en els municipis vacacionals.

Als municipis turístics diversificats hi ha diferències significatives en més components factorials. Així, els creatius residents en els municipis diversificats tenen una puntuació factorial significativament inferior en el component de talent

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

Diferències segons tipologia de municipi turístic

($F=8.295$, $p<0.001$); en la percepció subjectiva de la ciutat ($F=3.255$, $p=0.042$)

on els que més puntuació factorial obtenen són els treballadors de baixa especialització. També tenen unes puntuacions factorials significativament inferiors en els components de satisfacció amb els equipaments ($F=3.844$, $p=0.024$) i amb el component de mobilitat ($F=4.511$, $p=0.013$). El component de distàncies també té una diferència significativa entre els diferents grups de residents en els municipis turístics diversificats ($F=4.452$, $p=0.013$) sent en aquest cas la resta de treballadors els que menys puntuació factorial tenen i els treballadors de baixa especialització els que més.

Taula 7.55.- Diferències significatives en els components factorials per tipus de municipi turístic

Component	Vacacionals					Diversificats				
	(a)	(b)	(c)	F	P	(a)	(b)	(c)	F	P
Mobilitat	-0.02	0.41	0.00	2.03	.135	-0.35	0.07	0.18	4.51	.013
Distàncies	-0.08	-0.03	-0.12	.054	.947	-0.01	0.54	-0.06	4.45	.013
Accés a infraestructures de talent	-0.25	0.20	0.10	1.88	.157	-0.31	0.45	0.19	8.29	.000
Percepció subjectiva de la ciutat	0.04	-0.18	-0.19	.616	.542	-0.05	0.50	0.14	3.25	.042
Tolerància	-0.13	-0.10	0.02	.282	.754	0.09	0.08	-0.04	.248	.781
Relatives	-0.12	-0.22	-0.05	.292	.747	0.06	0.04	0.19	.309	.735
Equipaments	-0.32	0.05	0.22	2.88	.060	-0.20	0.07	0.26	3.84	.024
Estil de Vida	-0.09	-0.10	-0.08	.006	.994	0.07	-0.21	0.13	1.35	.261
Habitatge	-0.23	-0.18	-0.06	.299	.742	0.03	0.11	0.26	.830	.438
Treball	-0.44	0.15	-0.05	3.11	.048	0.15	-0.06	0.14	.490	.614
Barri	0.10	-0.03	-0.19	.769	.466	2.94	3.47	3.08	.568	.568

(a) Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors

A la taula 7.56 s'observen l'existència de diferències significatives en les puntuacions factorials dels diferents grups de treballadors segons el tipus de

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.*

municipi turístic en el que resideixen. Els treballadors creatius residents en els municipis turístics diversificats tenen unes puntuacions factorials significativament inferiors en els components de mobilitat ($F=3.274$, $p=0.073$) i de treball ($F=11.277$, $p=0.01$). Els treballadors de baixa especialització residents en els municipis vacacionals tenen unes puntuacions factorials significativament inferiors en els components factorials de distàncies ($F=4.174$; $p=0.043$) i en el de percepció subjectiva de la ciutat ($F=6.834$; $p=0.012$). La resta de treballadors residents en els municipis vacacionals tenen unes puntuacions significativament inferiors en el component d'habitatge ($F=2.927$; $p=0.090$).

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

Diferències segons tipologia de municipi turístic

Taula 7.56.- Diferències significatives en els components factorials en els grups de treballadors segons tipus de municipi turístic

Creatius				
Components	Vacacionals	Diversficiats	F	P-valor
Mobilitat	-0.02	-0.35	3.274	.073
Distàncies	-0.08	-0.01	0.153	.697
Accés a infraestructures de talent	-0.25	-0.31	0.080	.778
Percepció subjectiva de la ciutat	0.04	-0.05	0.207	.650
Tolerància	-0.13	0.09	1.440	.233
Relatives	-0.12	0.06	.754	.387
Equipaments	-0.32	-0.20	.325	.570
Estil de Vida	-0.09	0.14	1.158	.284
Habitatge	-0.23	0.03	1.735	.191
Treball	-0.44	0.15	11.277	.001
Barri	0.10	0.05	.053	.818
Baixa especialització				
Components	Vacacionals	Diversficiats	F	P-Valor
Mobilitat	0.41	0.07	1.739	.193
Distàncies	-0.03	0.54	4.174	.046
Accés a infraestructures de talent	0.20	0.45	1.686	.200
Percepció subjectiva de la ciutat	-0.18	0.50	6.834	.012
Tolerància	-0.10	0.08	.473	.495
Relatives	-0.22	0.04	.896	.348
Equipaments	0.05	0.07	.005	.941
Estil de Vida	-0.10	-0.21	.163	.688
Habitatge	-0.18	0.11	1.041	.312
Treball	0.15	-0.06	.597	.443
Barri	-0.03	0.15	.357	.553
Resta de treballadors				
Components	Vacacionals	Diversficiats	F	P-valor
Mobilitat	0.00	0.18	0.766	.383
Distàncies	-0.12	-0.06	0.078	.781
Accés a infraestructures de talent	0.10	0.19	0.226	.636
Percepció subjectiva de la ciutat	-0.19	0.14	2.556	.113
Tolerància	0.02	-0.04	.068	.794
Relatives	-0.05	0.19	1.551	.216
Equipaments	0.22	0.26	.042	.837
Estil de Vida	-0.08	0.13	1.124	.291
Habitatge	-0.06	0.26	2.927	.090
Treball	-0.05	0.14	.840	.362
Barri	-0.19	-0.01	.909	.343

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.**Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)*

Hi ha components factorials que també tenen diferències significatives en les puntuacions dels treballadors en els dos sistemes de municipis turístics plantejats (taula 7.57), aquestes però, són menys que en el cas de les observades per tipologia de municipi turístic. Així, en el cas del sistema turístic del Baix Penedès (cas D) únicament existeixen diferències significatives en el component de satisfacció amb els equipaments ($F=3.627$, $p=0.031$) on les puntuacions dels treballadors creatius residents són significativament inferiors a la dels treballadors de baixa especialització i a la resta de treballadors.

En el cas del sistema turístic del Garraf, existeixen diferències significatives en més components factorials. En els components de talent ($F=7.041$, $p<0.01$), de percepció subjectiva de la ciutat ($F=3.605$, $p=0.029$) i de satisfacció amb els equipaments municipals ($F=4.438$; $p=0.023$) les puntuacions factorials dels creatius residents són inferiors a la dels treballadors de baixa especialització (que són el grup que té unes puntuacions factorials superiors) i que de la resta de treballadors. En el component de mobilitat ($F=3.843$, $p=0.023$), els treballadors creatius residents en el sistema turístic del Garraf continua sent el grup amb la puntuació factorial significativament inferior, però, són la resta de treballadors els que tenen aquesta puntuació significativament superior. En el cas del component de distàncies ($F=3.063$, $p=0.049$), són la resta de treballadors els que tenen una puntuació significativament més baixa i els treballadors de baixa especialització, la més alta.

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

Taula 7.57.- Diferències significatives en els components factorials per sistema urbano-turístic

Component	Cas D					Cas E				
	(a)	(b)	(c)	F	P	(a)	(b)	(c)	F	P
Mobilitat	-0.17	0.42	-0.04	1.97	.146	-0.24	0.14	0.17	3.84	.023
Distàncies	-0.48	-0.06	-0.18	.726	.487	0.07	0.43	-0.04	3.06	.049
Accés a infraestructures de talent	0.04	0.40	0.25	0.67	.515	-0.37	0.28	0.07	7.04	.001
Percepció subjectiva de la ciutat	-0.20	-0.45	-0.41	.366	.695	0.03	0.53	0.21	3.60	.029
Tolerància	-0.06	-0.15	-0.14	.046	.955	0.03	0.07	0.08	.061	.940
Relatives	0.33	-0.08	-0.07	1.37	.260	-0.09	-0.10	0.15	1.27	.282
Equipaments	-0.67	-0.07	0.15	3.62	.031	-0.14	0.15	0.29	4.43	.013
Estil de Vida	-0.15	-0.18	-0.07	.365	.696	0.07	-0.14	0.08	.876	.418
Habitatge	-0.45	-0.13	-0.15	.513	.600	0.03	0.02	0.24	1.20	.303
Treball	-0.42	0.08	-0.06	1.12	.331	0.01	0.03	0.11	0.20	.816
Barri	0.11	-0.03	-0.15	.364	.696	0.06	0.11	-0.07	.53	.586

(a) Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors

Existeixen més diferències significatives en les puntuacions factorials dels grups de treballadors des de la perspectiva del sistema turístic que des de la perspectiva de tipologia de municipi turístic (taula 7.58). Els treballadors creatius del sistema turístic del Baix Penedès tenen una puntuació factorial significativament inferior en el component de distàncies ($F=5.967$, $p=.016$); en el component d'estil de vida ($F=2.757$, $p=.1$); en el component de satisfacció amb els equipaments ($F=4.128$, $p=.045$) en el component d'habitatge ($F=3.831$, $p=.053$) i en el component de treball ($f=3.638$, $p=.058$). La puntuació factorial és significativament superior en els municipis del Baix Penedès en el component relatives ($F=3.000$, $p=.086$).

Els treballadors de baixa especialització tenen diferències significatives en les puntuacions factorials de dos components: el de distàncies ($F=2.850$, $p=.097$); el

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.2.- Característiques de l'elecció i la valoració residencial.*

component de percepció subjectiva de la ciutat ($F=15.447$; $p=.000$). EN els dos casos, la puntuació factorial dels municipis del sistema turístic del Garraf és significativament superior a la dels municipis del sistema turístic del Baix Penedès.

En el cas de la resta de treballadors també hi ha diferències significatives en dos dels components factorials: el de percepció subjectiva de la ciutat ($F=9.563$, $p=.003$) i el d'habitatge ($F=4.198$, $p=.043$). En la línia de l'observat anteriorment, els municipis del sistema turístic del Garraf tenen unes puntuacions factorials superiors en els dos components que els municipis del sistema turístic del Baix Penedès.

7.2.5.- Síntesi de les diferències en les valoracions residencials a partir de la reducció de dimensions

Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

Taula 7.58.- Diferències significatives en els components factorials en els grups de treballadors segons sistema urbano-turístic

Creatius				
Component	Cas D	Cas E	F	P-valor
Mobilitat	-0.17	-0.24	0.103	.749
Distàncies	-0.48	0.07	5.967	.016
Accés a infraestructures de talent	0.04	-0.37	2.441	.121
Percepció subjectiva de la ciutat	-0.20	0.03	0.998	.320
Tolerància	-0.06	0.03	.166	.684
Relatives	0.33	-0.09	3.000	.086
Equipaments	-0.67	-0.14	4.128	.045
Estil de Vida	-0.28	0.14	2.757	.100
Habitatge	-0.45	0.03	3.831	.053
Treball	-0.42	0.01	3.686	.058
Barri	0.11	0.06	.042	.837
Baixa especialització				
Component	Vacacionals	Diversficiats	F	P-valor
Mobilitat	0.42	0.14	1.083	.303
Distàncies	-0.06	0.43	2.850	.097
Accés a infraestructures de talent	0.40	0.28	0.356	.554
Percepció subjectiva de la ciutat	-0.45	0.53	15.447	.000
Tolerància	-0.15	0.07	.680	.413
Relatives	-0.08	-0.10	.005	.943
Equipaments	-0.07	0.15	.946	.335
Estil de Vida	-0.18	-0.14	.027	.871
Habitatge	-0.13	0.02	0.248	.621
Treball	0.08	0.03	.023	.881
Barri	-0.03	0.11	.221	.640
Resta de treballadors				
Component	Vacacionals	Diversficiats	F	P-valor
Mobilitat	-0.04	0.17	0.930	.337
Distàncies	-0.18	-0.04	0.455	.502
Accés a infraestructures de talent	0.25	0.07	0.891	.347
Percepció subjectiva de la ciutat	-0.41	0.21	9.563	.003
Tolerància	-0.14	0.08	.972	.327
Relatives	-0.07	0.15	1.341	.250
Equipaments	0.15	0.29	.554	.458
Estil de Vida	-0.07	0.08	.533	.467
Habitatge	-0.15	0.24	4.198	.043
Treball	-0.06	0.11	.620	.433
Barri	-0.15	-0.07	.181	.671

7.- *Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.*7.3.- *Determinants de l'elecció residencial***7.3.- Determinants de l'elecció residencial****7.3.1.- Determinants de l'elecció residencial al conjunt del Penedès Marítim**

En el conjunt de municipis del Penedès Marítim, existeixen diferències en els determinants de l'elecció residencial dels diferents grups de treballadors (taula 7.59, taula 7.60 i taula 7.61).

Així, els treballadors creatius tenen unes probabilitats significativament superiors de valorar aspectes relacionats amb l'estil de vida ($E\beta=1.592$, $p<0.1$). També, tenen unes probabilitats significativament inferiors de valorar aspectes com el factor de la mobilitat ($E\beta=0.49$; $p<0.01$) l'accés al talent ($E\beta=0.465$, $p<0.01$); la valoració dels equipaments ($E\beta=0.613$; $p<0.06$) així com els aspectes relacionats amb el treball ($E\beta=0.627$, $p<0.1$). De manera sintètica es pot afirmar que allò que més probabilitats tenen de valorar els treballadors creatius alhora de triar on residir és el fet d'envoltar-se de gent amb un estil de vida similar a ells. També tenen probabilitats de valorar els aspectes relacionats amb el barri, tot i que, aquest factor no és significatiu ($E\beta=1.011$; $p=0.967$).

Taula 7.59.- Determinants factorials de l'elecció residencial per als treballadors creatius al conjunt del Penedès Marítim

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	0.49	.008
Distàncies	0.98	.958
Accés a infraestructures de talent	0.46	.005
Percepció subjectiva de la ciutat	0.96	.893
Tolerància	0.78	.384
Relatives	0.93	.813
Equipaments	0.61	.069
Estil de Vida	1.59	.088
Habitatge	0.95	.860
Treball	0.62	.082
Barri	1.01	.967
Constant	2.303	.065
R2 Cox i Snell	0.106	.001
R2 Nagelkerke	0.144	.001

*7.3.1.- Determinants de l'elecció residencial al conjunt del Penedès Marítim
Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)*

Els treballadors de baixa especialització (taula 7.60), per contra, tenen unes probabilitats molt més altes de valorar les distàncies als llocs com a un element important a l'hora de decidir-se residencialment ($E\beta=3.013$, $p<0.01$) en el conjunt de municipis del Penedès Marítim. De manera significativa, també tenen més probabilitat de valorar positivament la percepció subjectiva de la ciutat ($E\beta=1.745$; $p<0.1$). El factor d'estil vida, amb una probabilitat inferior de ser valorat per aquest treballadors ($E\beta=.589$, $p=.103$) gairebé és significatiu. En altres variables també tenen més probabilitats de valorar-les positivament tot i que sense significativitat estadística com el factor de mobilitat ($E\beta=1.561$, $p=.186$), el factor d'accés al talent ($E\beta=1.548$, $p=.224$), el factor de tolerància ($E\beta=1.366$, $p=.345$) i el factor treball ($E\beta=1.563$, $p=.181$). La resta de factors tenen una probabilitat inferior de ser valorats.

Taula 7.60.- Determinants factorials per l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització al conjunt de municipis del Penedès Marítim.

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	1.56	.186
Distàncies	3.01	.002
Accés a infraestructures de talent	1.54	.224
Percepció subjectiva de la ciutat	1.74	.092
Tolerància	1.36	.345
Relatives	0.76	.424
Equipaments	0.75	.399
Estil de Vida	0.59	.103
Habitatge	0.83	.577
Treball	1.56	.181
Barri	0.93	.835
Constant	0.072	.000
R2 Cox i Snell	0.088	.000
R2 Nagelkerke	0.138	.000

La resta de treballadors tenen, en el conjunt de municipis del Penedès Marítim, una probabilitat significativa de valorar com a importat el component factorial són ($E\beta=1.949$, $p=0.012$) i l'accés a infraestructures de talent ($E\beta=1.748$, $p=0.047$)

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.3.- Determinants de l'elecció residencial**

mentre que tenen una probabilitat significativa de valorar com a no important el component factoria de distàncies ($E\beta=.491$, $p=0.08$). Tot i que sense significació, aquest grup de treballadors valoraria de manera positiva els components de mobilitat, de relatives, d'habitatge, de treball i de barri; i de manera negativa els components de percepció subjectiva de la ciutat, de tolerància i d'estil de vida.

Taula 7.61.-Determinants factorials per l'elecció residencial de la resta de treballadors al conjunt de municipis del Penedès Marítim

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	1.475	.142
Distàncies	.491	.008
Accés a infraestructures de talent	1.748	.047
Percepció subjectiva de la ciutat	.699	.174
Tolerància	.968	.899
Relatives	1.238	.417
Equipaments	1.949	.012
Estil de Vida	.915	.733
Habitatge	1.121	.664
Treball	1.109	.694
Barri	1.014	.957
Constant	.379	.007
R2 Cox i Snell	.070	.020
R2 Nagelkerke	.095	.020

7.3.2.- Determinants de l'elecció residencial als municipis turístics vacacionals

Als municipis vacacionals (taula 7.62), només es pot afirmar amb seguretat estadística, que els treballadors creatius probablement valorant de manera inferior el component de treball ($E\beta=.295$, $p=0.006$). No obstant els resultats de la regressió logística apunten a unes probabilitats de valorar positivament els components factorials de distància als llocs, de percepció subjectiva de la ciutat, de presència de relatius, de l'estil de vida i de l'habitatge. Al mateix temps tenen

7.3.2.- *Determinants de l'elecció residencial als municipis turístics vacacionals*
Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

unes probabilitats de valorar negativament els components de mobilitat, de talent, de tolerància i de satisfacció amb els equipaments.

Taula 7.62.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en els municipis vacacionals

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	,669	,327
Distàncies	1,070	,863
Accés a infraestructures de talent	,928	,858
Percepció subjectiva de la ciutat	1,851	,143
Tolerància	,734	,425
Relatives	1,320	,515
Equipaments	,567	,160
Estil de Vida	1,561	,273
Habitatge	1,239	,586
Treball	,295	,006
Barri	1,072	,860
Constant	.810	.629
R2 Cox i Snell	.073	.000
R2 Nagelkerke	.103	.000

Els treballadors de baixa especialització tenen unes probabilitats significativament molt altes ($E\beta=3.590$, $p=0.018$) de valorar com a important el component factorial de treball en els municipis turístics vacacionals (taula 7.63). Aquest component és l'únic en el qual la probabilitat es considera estadísticament significativa. Tot i amb això, els treballadors de baixa especialització residents en els municipis vacacionals valoraran de forma positiva els components de mobilitat, de distància, de percepció subjectiva de la ciutat i de satisfacció amb els equipaments. Per contra, valoraran com a no important els components factorials de talent; de tolerància, de relatius, d'estil de vida, d'habitatge i de barri.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.3.- Determinants de l'elecció residencial

Taula 7.63.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis vacacionals

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	1,532	,379
Distàncies	2,089	,129
Accés a infraestructures de talent	,707	,472
Percepció subjectiva de la ciutat	1,196	,700
Tolerància	,805	,620
Relatives	,631	,338
Equipaments	1,020	,965
Estil de Vida	,739	,495
Habitatge	,856	,726
Treball	3,590	,018
Barri	,991	,983
Constant	,124	,000
R2 Cox i Snell	.052	.401
R2 Nagelkerke	.077	.401

Als municipis vacacionals la resta de treballadors tenen una probabilitat estadísticament significativa de valorar com a important el component factorial són ($E\beta=1.995$, $p=0.073$). Les probabilitats de la resta de components factorials no tenen significació estadística. Tot i amb això en els municipis vacacionals la resta de treballadors tenen més probabilitats de valorar com a importants l'accés al talent, la tolerància, els relatives, els equipaments, l'habitatge i el treball; mentre que tenen més probabilitats de valorar com a no importants els components factorials de mobilitat, de distàncies, de percepció subjectiva de la ciutat, d'estil de vida i de barri.

Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

Taula 7.64.-Determinants de l'elecció residencial de la resta de treballadors en els municipis vacacionals

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	,980	,959
Distàncies	,602	,175
Accés a infraestructures de talent	1,477	,329
Percepció subjectiva de la ciutat	,590	,181
Tolerància	1,472	,295
Relatives	1,205	,641
Equipaments	1,995	,073
Estil de Vida	,928	,842
Habitatge	1,009	,980
Treball	1,244	,596
Barri	,959	,912
Constant	,529	,170
R2 Cox i Snell	.064	.527
R2 Nagelkerke	.086	.527

7.3.3.- Determinants de l'elecció residencial als municipis turístics diversificats

Als municipis diversificats (taula 7.65) els treballadors creatius tenen unes probabilitats estadísticament significatives de valorar positivament el component d'estil de vida ($E\beta=1.857$, $p=0.097$) i negativament els components de mobilitat ($E\beta=.481$, $p=0.044$); i, el talent ($E\beta=.683$; $p=0.07$). A més, tot i no tenir significativitat estadística, tenen probabilitats de valorar negativament el component de percepció subjectiva de la ciutat, el component de satisfacció amb els equipaments i el component d'habitatge; i positivament els components de distàncies, tolerància, relatius, treball i barri.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.3.- Determinants de l'elecció residencial

Taula 7.65.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en municipis turístics diversificats

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	,481	,044
Distàncies	1,214	,622
Accés a infraestructures de talent	,340	,007
Percepció subjectiva de la ciutat	,683	,300
Tolerància	1,213	,597
Relatius	1,016	,965
Equipaments	,549	,125
Estil de Vida	1,857	,097
Habitatge	,985	,968
Treball	1,177	,665
Barri	1,096	,803
Constant	2,238	,105
R2 Cox i Snell	.125	.082
R2 Nagelkerke	.167	.082

En el cas dels municipis diversificats les probabilitats estadísticament significatives de valorar com a importants o no importants afecten a diferents components factorials (taula 7.66). Així, és estadísticament probable que els treballadors de baixa especialització residents en els municipis turístics diversificats valorin com a molt important els components de distàncies ($E\beta=5.616$, $p=0.09$), de talent ($E\beta=3.370$, $p=0.060$) i de percepció subjectiva de la ciutat ($E\beta=2.425$, $p=0.092$) i que valorin com a poc important el component estil de vida ($E\beta=.369$, $p=0.037$). També valorarien com a important la mobilitat i la tolerància mentre que no tindrien importància els components de relatius, de satisfacció amb els equipaments, de l'habitatge, de treball i de barri.

7.3.3.- *Determinants de l'elecció residencial als municipis turístics diversificats*
Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

**Taula 7.66.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de
baixa especialització en els municipis diversificats**

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	1,045	,931
Distàncies	5,616	,009
Accés a infraestructures de talent	3,370	,060
Percepció subjectiva de la ciutat	2,425	,092
Tolerància	1,988	,174
Relatives	,580	,270
Equipaments	,691	,493
Estil de Vida	,369	,037
Habitatge	,726	,543
Treball	,577	,287
Barri	,603	,305
Constant	,064	,001
R2 Cox i Snell	.120	0.12
R2 Nagelkerke	.197	0.12

La resta de treballadors residents en els municipis turístics diversificats tenen probabilitats significatives de valorar de manera important el component de mobilitat ($E\beta=2.070$, $p=0.064$), el component de talent ($E\beta=2.092$, $p=0.093$) i els equipaments ($E\beta=2.366$, $p=0.038$) i de manera no important el component de distàncies ($E\beta=.345$, $p=0.012$). Tot i no tenir significació estadística la resta de treballadors en els municipis turístics importants valorarien de manera important el component de relatives, d'habitatge, de treball i de barri; mentre que valorarien de manera no important la percepció subjectiva de la ciutat, la tolerància i l'estil de vida.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.3.- Determinants de l'elecció residencial****Taula 7.67.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis diversificats**

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	2,070	,064
Distàncies	,345	,012
Accés a infraestructures de talent	2,092	,093
Percepció subjectiva de la ciutat	,890	,761
Tolerància	,578	,155
Relatives	1,401	,391
Equipaments	2,366	,038
Estil de Vida	,965	,926
Habitatge	1,248	,587
Treball	1,108	,793
Barri	1,250	,559
Constant	,196	,007
R2 Cox i Snell	.117	.051
R2 Nagelkerke	.160	.051

7.3.4.- Determinants de l'elecció residencial als municipis del sistema turístic del Baix Penedès (cas d).

En el cas dels treballadors creatius no hi ha significativitat estadística en les probabilitats de cap dels components factorials en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès (taula 7.68). No obstant, els treballadors creatius tenen en els municipis del Baix Penedès unes probabilitats de valorar com a importants els components de percepció subjectiva de la ciutat, de tolerància i de relatius; i una probabilitat de valorar com a no importants la resta de components factorials (mobilitat, distàncies, talent, satisfacció amb els equipaments, estil de vida, habitatge i treball).

7.3.4.- *Determinants de l'elecció residencial als municipis del sistema turístic del Baix Penedès (cas d).*

Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

Taula 7.68.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	,667	,449
Distàncies	,671	,433
Accés a infraestructures de talent	,690	,514
Percepció subjectiva de la ciutat	1,656	,350
Tolerància	1,464	,485
Relatives	2,488	,104
Equipaments	,589	,312
Estil de Vida	,963	,947
Habitatge	,921	,872
Treball	,548	,272
Barri	1,273	,635
Constant	,229	,513
R2 Cox i Snell	.052	.000
R2 Nagelkerke	.075	.000

Tampoc hi ha components factorials amb una probabilitat significativa de ser considerats com a importants o no importants pels treballadors de baixa especialització residents en els municipis turístics del Baix Penedès (taula 7.69). No obstant, els resultat de la regressió mostren com aquests treballadors valorarien com a importants els components de mobilitat, de distàncies, de talent, de percepció subjectiva de la ciutat, de habitatge i de treball mentre que els referents a la tolerància, els relatius, la satisfacció amb els equipaments i l'estil de vida seria considerat com a no important.

Taula 7.69.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	1.876	.264
Distàncies	1.893	.254
Accés a infraestructures de talent	1.110	.865
Percepció subjectiva de la ciutat	1.206	.731
Tolerància	.784	.666
Relatives	.779	.651
Equipaments	.838	.741
Estil de Vida	.691	.529
Habitatge	1.004	.994
Treball	1.958	.271
Barri	.813	.692
Constant	.152	.003
R2 Cox i Snell	.41	.000
R2 Nagelkerke	.60	.000

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.3.- Determinants de l'elecció residencial**

Un component factorial té una probabilitat estadísticament significativa en el cas de la resta de treballadors residents en els municipis turístics del Baix Penedès (taula 7.70): el component factorial d'equipaments té unes probabilitats estadísticament significatives de ser valorat com a important per la resta de treballadors en els municipis turístics del Baix Penedès. Els components de mobilitat, distàncies, percepció subjectiva de la ciutat, tolerància, relatives, treball i barri serien valorats com a no importants; mentre que els components de l'accés a infraestructures de talent, l'estil de vida i l'habitatge serien valorats com a importants.

Taula 7.70.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès.

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	,759	,558
Distàncies	,876	,776
Accés a infraestructures de talent	1,390	,526
Percepció subjectiva de la ciutat	,733	,511
Tolerància	,823	,683
Relatives	,640	,352
Equipaments	2,129	,099
Estil de Vida	1,569	,363
Habitatge	1,222	,661
Treball	,900	,830
Barri	,984	,972
Constant	,776	,640
R2 Cox i Snell	.057	.851
R2 Nagelkerke	.076	.851

7.3.5.- Determinants de l'elecció residencial als municipis del sistema turístic del Garraf (cas e).

Als municipis del sistema turístic del Garraf que existeixen probabilitats significatives de valorar com a importants o no importants alguns dels components factorials per part dels treballadors creatius (taula 7.71). Així, les probabilitats de considerar important el component d'estil de vida és alta

7.3.5.- *Determinants de l'elecció residencial als municipis del sistema turístic del Garraf (cas e).
Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)*

($E\beta=1.887$; $p=.045$) mentre que les probabilitats de no considerar importants els factors de mobilitat ($E\beta=.507$, $p=.031$), de talent ($E\beta=.502$, $p=.037$) i de satisfacció amb els equipaments ($E\beta=.556$, $p=.072$) també son significatives. A més, els creatius residents en els municipis del Garraf probablement valorant com a importants els components de distàncies, habitatge i barri; i com a no importants la percepció subjectiva de la ciutat, la tolerància, els relatius i el treball.

Taula 7.71.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en els municipis del sistema turístic del Garraf

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	.507	.031
Distàncies	1.248	.502
Accés a infraestructures de talent	.502	.037
Percepció subjectiva de la ciutat	.678	.228
Tolerància	.902	.736
Relatius	.851	.602
Equipaments	.556	.072
Estil de Vida	1.887	.045
Habitatge	1.076	.821
Treball	.814	.507
Barri	1.270	.454
Constant	2.206	.059
R2 Cox i Snell	.108	.027
R2 Nagelkerke	.145	0.27

En el cas dels treballadors de baixa especialització també existeixen probabilitats significatives de valorar com a importants o no importants diferents components factorials (taula 7.72). Així, tendrien unes probabilitats molt altes de valorar com a important el component factorials de distàncies ($E\beta=3.967$; $p=0.010$) i de percepció subjectiva de la ciutat ($E\beta=2.487$, $p=0.051$) i unes probabilitats de valorar com a no important el component d'estil de vida ($E\beta=.513$, $p=0.089$). Tot i no haver significativitat estadística els treballadors de baixa especialització d'aquest àmbit també considerarien important a l'hora de triar la residència el component de mobilitat, de talent, de tolerància; i de treball; per contra,

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.3.- Determinants de l'elecció residencial**

considerarien com a no importants els components de relatius, de satisfacció amb els equipaments, d'estil de vida, d'habitatge i de barri.

Taula 7.72.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis del sistema turístic del Garraf

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	1.178	.703
Distàncies	3.967	.010
Accés a infraestructures de talent	1.846	.198
Percepció subjectiva de la ciutat	2.487	.051
Tolerància	1.355	.460
Relatives	.564	.162
Equipaments	.769	.544
Estil de Vida	.513	.089
Habitatge	.690	.381
Treball	1.127	.772
Barri	.796	.585
Constant	.067	.000
R2 Cox i Snell	.080	.000
R2 Nagelkerke	.130	.000

La resta de treballadors residents en els municipis turístics del Garraf tenen unes probabilitats estadísticament significatives de valorar com a importants els components factorials de mobilitat ($E\beta=1.944$, $p=.052$) i els equipaments ($E\beta=2.366$, $p=.016$) i de valorar com a no important el component factorial de distàncies ($E\beta=.378$, $p=.006$). Encara que sense significativitat estadística valorarien de manera important els components factorials de l'accés al talent, els relatius, els equipaments, l'habitatge i el treball i com a no importants la percepció subjectiva de la ciutat, el de tolerància, i l'estil de vida.

7.3.5- Síntesi: Determinants de l'elecció residencial

Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

Taula 7.73.-Determinants de l'elecció residencial de la resta de treballadors en els municipis del sistema turístic del Garraf

Factor	Expected β	Significació
Mobilitat	1.944	.052
Distàncies	.378	.006
Accés a infraestructures de talent	1.675	.153
Percepció subjectiva de la ciutat	.855	.646
Tolerància	.934	.836
Relatives	1.677	.122
Equipaments	2.366	.016
Estil de Vida	.782	.458
Habitatge	1.141	.704
Treball	1.128	.718
Barri	.901	.756
Constant	.256	.007
R2 Cox i Snell	.111	.013
R2 Nagelkerke	.152	.013

7.3.5- Síntesi: Determinants de l'elecció residencial

Amb les següents taules (7.74, 7.75 i 7.76) es mostren diferències en l'elecció i la valoració residencial de treballadors creatius i de baixa especialització en els diferents tipus de municipis turístics i sistemes de municipis turístics (hipòtesi parcial 6) donant per assolit l'objectiu específic corresponent.

En el conjunt de municipis del Penedès Marítim els treballadors creatius únicament valoren com a importants els components factorials d'estil de vida i de barri mentre que els treballadors de baixa especialització valoraran probablement com a factors importants de la seva elecció residencial els components de mobilitat, de distàncies, de talent, de percepció subjectiva de la ciutat, de tolerància i de treball. Per contra, probablement consideraran no importants els components de relatius, d'equipaments, d'estil de vida, d'habitatge i de barri. La resta de treballadors donen importància als components factorials de mobilitat, d'accés al talent, al de relatius, al d'equipaments, al d'habitatge, al de treball i al de barri.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

7.3.- Determinants de l'elecció residencial

Taula 7.74.- Síntesis per al conjunt de municipis del Penedès Marítim

Component	Creatius	Baixa especialització	Resta
Mobilitat	-	+	+
Distàncies	-	+	-
Accés a infraestructures de talent	-	+	+
Percepció subjectiva de la ciutat	-	+	-
Tolerància	-	+	-
Relatives	-	-	+
Equipaments	-	-	+
Estil de Vida	+	-	-
Habitatge	-	-	+
Treball	-	+	+
Barri	+	-	+

Existeixen diferències entre els tipus de municipis turístics per a l'elecció residencial dels treballadors creatius. Tant en els municipis vacacionals i com en els diversificats comparteixen una valoració important del component relatives, estil de vida i una probable no importància dels components de mobilitat i de talent; la resta de probabilitats de valoració dels components factorials divergeixen. Als municipis vacacionals els creatius probablement valorin el component de percepció subjectiva de la ciutat i d'habitatge com a important i el component de tolerància com a no important; sent en els municipis diversificats probable que els treballadors creatius valorin de forma inversa aquests components.

Els treballadors de baixa especialització valoraran com a importants en els dos tipus de municipis els components de mobilitat, de distàncies, i de percepció subjectiva de la ciutat; mentre, també en els dos, valoraran com a no importants els components de relatives, d'estil de vida, d'habitatge i de barri. De manera divergent, en els municipis vacacionals els treballadors de baixa especialització haurien de considerar com a importants a l'hora d'escollir la seva residència els factors d'equipaments i treball no haurien de considerar importants els

*7.3.5- Síntesi: Determinants de l'elecció residencial
Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)*

components de tolerància i de talent; per contra, aquests components, en els municipis diversificats serien considerats de manera inversa.

La resta de treballadors valoraran de la mateixa manera negativa als municipis vacacionals i diversificats els components de distàncies, de percepció subjectiva de la ciutat i d'estil de vida; i, valoraran de la mateixa manera positiva el component d'accés a les infraestructures de talent, de relatives, d'equipaments i de treball. La resta de components serien valorats de manera divergent en municipis vacacionals i diversificats: els components de mobilitat i barri serien considerats importants en els municipis diversificats mentre que el component de tolerància seria considerat important en els municipis vacacionals.

Taula 7.75.- Síntesis dels determinants de l'elecció residencial segons el tipus de municipi

Component	Municipis Vacacionals			Municipis Diversificats		
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	Creatius	Baixa Especialització	Resta
Mobilitat	-	+	-	-	+	+
Distàncies	+	+	-	+	+	-
Accés a infraestructures de talent	-	-	+	-	+	+
Percepció subjectiva de la ciutat	+	+	-	-	+	-
Tolerància	-	-	+	+	+	-
Relatius	+	-	+	+	-	+
Equipaments	-	+	+	-	-	+
Estil de Vida	+	-	-	+	-	-
Habitatge	+	-	+	-	-	+
Treball	-	+	+	+	-	+
Barri	+	-	-	+	-	+

Els residents creatius en el Baix Penedès i el Garraf, valoraran probablement com a important el component de barri, i com no importants els components de mobilitat, de talent, de satisfacció amb els equipaments i de treball; existint diferències en la resta: mentre els creatius residents en els Baix Penedès probablement valoraran com a no important el component de distàncies i d'estil

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.**7.3.- Determinants de l'elecció residencial*

de vida i d'habitatge; aquests components seran considerats important en els municipis del sistema turístic del Garraf.

Els treballadors de baixa especialització als sistemes turístics del Baix Penedès i del Garraf comparteixen factors valorats com a importants pels treballadors de baixa especialització (mobilitat, distàncies, talent, percepció subjectiva de la ciutat i treball) i també comparteixen components valorats com a no importants (relatives, satisfacció amb els equipaments, estil de vida i barri). Divergeixen en els factors de tolerància (important al Garraf i no important al Baix Penedès) i habitatge (important al Baix Penedès i no al Garraf).

La resta de treballadors valorar en el mateix sentit en municipis turístics del Baix Penedès i del Garraf els components factorials de distàncies, percepció subjectiva de la ciutat i tolerància de manera no important; mentre que valorarien en els dos casos com a importants els components d'accés al talent, d'equipaments o d'habitatge. Els components d'estil de vida seria valorat com a important en els municipis del Baix Penedès i com a no important en els del Garraf; mentre que els components de mobilitat i el de relatives seria valorat com a important en els municipis turístics del sistema del Garraf i com a no important en els del Baix Penedès.

7.3.5- Síntesi: Determinants de l'elecció residencial
Diferències entre els sistemes turístics del Baix Penedès (cas D) i del Garraf (cas E)

Taula 7.76.- Síntesis dels determinants de l'elecció residencial segons el sistema turístic.

	Municipis del Baix Penedès (cas d)			Municipis del Garraf (cas e)		
	Creatius	Baixa Especialització	Resta	Creatius	Baixa Especialització	Resta
<i>Mobilitat</i>	-	+	-	-	+	+
<i>Distàncies</i>	-	+	-	+	+	-
<i>Accés a infraestructures de talent</i>	-	+	+	-	+	+
<i>Percepció subjectiva de la ciutat</i>	+	+	-	-	+	-
<i>Tolerància</i>	+	-	-	-	+	-
<i>Relatives</i>	+	-	-	-	-	+
<i>Equipaments</i>	-	-	+	-	-	+
<i>Estil de Vida</i>	-	-	+	+	-	-
<i>Habitatge</i>	-	+	+	+	-	+
<i>Treball</i>	-	+	-	-	+	+
<i>Barri</i>	+	-	-	+	-	-

7.4.- Discussió

Els resultats presentats en aquest capítol permeten definir els residents com a grups socials diferenciats (objectiu específic 5) en funció a les seves diferències estadísticament significatives tal i com es plantejava en la cinquena hipòtesi parcial. Els treballadors creatius i de baixa especialització residents en els municipis turístics del litoral Penedès Marítim, tenen una composició socio-demogràfica diferent entre sí; que a més, és diferent a la composició de la resta de la població que hi resideix. L'assoliment d'aquest objectiu i la comprovació positiva de la hipòtesi plantejada permet destacar diferents.

Els resultats dels capítols anteriors on els treballadors de baixa especialització tenen un comportament associat a la no presència de les condicions del territori, una tendència a la localització perifèrica, fet que el manifesta en una més baixa especialització en els municipis del Baix Penedès (cas D). D'altra banda, queda clara la seva adscripció a segments perifèrics del mercat dual (Piore 1969;

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

Doeringer i Piore 1971; Atkinson 1984; Shaw i Williams 1994) tant per les seves relacions contractuals amb el mercat laboral (tenen significativament més contractes temporals) i les seves residències són més assequibles elements a partir dels quals es dedueix un salari inferior. Tot i amb això, la seva presència apunta més a un procés de periferialització urbana (McLaferty i Preston 2019) al qual s'ha d'afegir la seva concepció dels municipis turístics com a espais d'oportunitat.

En segon lloc, apareixen diverses contradiccions en les aproximacions sobre els efectes que l'estratificació social realitza envers les pràctiques que els individus a l'hora de residir, diferents segons la tipologia municipal en la que resideixen. Els grups de treballadors generen maneres d'habitar diferents i en conseqüència construeixen l'espai de manera diferent (Stock 2007) fet que en els municipis turístics es tradueix en una configuració simbòlica diferent tant dels municipis com dels sistemes socio-espacials que generen (Mullins 1991, 1994, 2003).

A més, l'existència d'aquests grups de residents augmenten el procés de complexitat urbana d'aquests municipis (Knafou 2006, Stock i Lucas 2012) que densifiquen els espais urbans (Lussault 2002) i que permeten a aquests municipis actuar com a espais de centralitat urbana (Knafou et al 1997). És aquesta diversitat de residents i de les seves maneres diferents d'habitar el que permet comprendre la complexitat del caràcter urbà dels municipis turístics, també, com a espai de centralitat en tant que seguint aquesta diversitat apareix la centralització dels serveis, l'accessibilitat a ells i la centralitat simbòlica (Monnet 2000).

7.- *Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics. 7.4.-
Discussió*

D'altra banda, la professió, o l'ocupació, com a element central definitori dels grups socials (Parsons 1967) mostra importants contradiccions en l'anàlisi a escala supralocal, per tipologia municipal turística i segons el sistema turístic de residència. Així, existeixen diferències no sols entre els diferents grups de treballadors sinó entre els mateixos grups de treballadors segons el tipus de municipi o el sistema turístic de residència.

Aquests resultats reforcen les interpretacions realitzades en els capítols cinc i sis sobre l'heterogeneïtat dels treballadors creatius en la seva localització residencial: ja no només difereixen segons la grandària de la ciutat i la seva naturalesa turística, sinó que hi ha diferències en els creatius i, encara que menors, en els treballadors de baixa especialització dins les diferents tipologies turístiques.

En aquest sentit, sembla que els municipis turístics no només siguin simbòlicament diferents respecte als municipis no turístics (Mullins 1991, 1994) sinó que a més són simbòlicament diferents entre ells mateixos. De la mateixa manera, els municipis turístics no només generen sistemes socio-espacials diferents (Mullins 2003); sinó que aquests són diferents, també, entre ells.

En el cas dels treballadors creatius, aquestes diferències apunten encara més els indicis observats en els capítols anteriors sobre la seva no consideració com a classe. Més encara observant la relació d'aquests amb el mercat laboral on existeixen creatius en situació en diferents situacions laborals i d'emprenedoria en relació amb els diferents béns d'organització, producció i capital ; on el nivell d'estudis que aquests atesoren, n'hi ha d'universitaris com n'hi ha que just assolixen un nivell acadèmic primari. Els treballadors de baixa especialització

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

tenen més treballadors temporals i un bon grapat d'indefinitos; amb una nul·la presència d'empresaris i minsa d'autònoms; i menor nivell educatiu (hi predominen els individus amb estudis secundaris tot i tenir també persones amb estudis universitaris). Així, tot apunta que les condicions socials de l'existència, els recursos econòmics i culturals que disposa el treballador, juntament amb l'experiència vital, són les que porten a generar els patrons de comportament (Martínez-Garcia 2017; Bourdieu 1967 i 1991).

Les diferències socio-demogràfiques cal entendre-les com a diferents posicionaments sobre l'espai i condicionats socials de l'existència que impliquen el desenvolupament d'un habitus residencial diferent (Bourdieu 1991; Martin et al 2001; Corraliza et al 1994). És a dir, els treballadors tenen estils de vida diferents.

Les diferents estratègies d'habitar (objectiu específic 6), diferents entre sí (hipòtesi parcial 6) construeixen l'hàbitat habitat a partir dels estils de vida, de les pràctiques i de les conductes que realitzen en l'espai amb els altres individus (Stock 2004 i 2015; Garmendia 1996). L'estratègia residencial dels treballadors creatius es fonamenta en la cerca d'habitatges més que no pas les condicions de l'entorn, les quals són més valorades pels altres treballadors: les distàncies als serveis; els elements de qualitat de la ciutat o els equipaments. Els creatius tampoc es distingeixen dels altres treballadors per donar més importància (tot i que els valoren positivament) a alguns elements d'obertura i de tolerància: compartir l'espai amb grups socials com els joves, els immigrants o els homosexuals. Aquest darrer resultat xoca de front amb la consideració de la tolerància com a l'element clau en la tria residencial d'aquests treballadors (Florida 2002, 2005 i 2008). Aquest fet contrasta amb els estudis que han

7.- *Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics. 7.4.-
Discussió*

evidenciat l'associació entre la presència de creatius i els indicadors de tolerància (Haisch i Klöpfer 2015; Bereichcraft i Cammack 2015; Boschma i Fritsch 2009; Clifton 2008).

La principal diferència amb els treballadors de baixa especialització és que aquests sí que basen la seva estratègia residencial en la proximitat als diferents serveis que ofereix la ciutat i, també, a valorar positivament l'existència d'equipaments municipals. Aquest darrer fet pot ser interpretable des de la perspectiva dels processos de periferialització, observat en el capítol cinc, i segregació urbana que pateixen aquests treballadors i que porta a localitzar-los residencialment allà on aquests elements són poc presents (Diamond 2016) i, per tant, que valoren el poc que tenen.

De l'anàlisi dels factors de tria residencial al conjunt del Penedès Marítim es dedueix que la interpretació simbòlica que els treballadors fan dels llocs on habiten té dues característiques segons cada tipus de treballador: d'una banda per als treballadors creatius és fonamenta en l'isotropia social, ja que la tria residencial suggereix que interpreten els llocs residencials com un espai de confort on trobar-se amb veïns amb unes condicions econòmiques similars a ells. D'altra banda, la interpretació simbòlica que realitzen els treballadors de baixa especialització té més a veure amb la qualitat percebuda del lloc ja que la tria residencial és fonamenta en l'habitatge, la proximitat als serveis elementals i elements de la qualitat de la ciutat i del *place attachment*. En aquest sentit queda clar que els dos grups diferents que realitzen una mobilitat lenta en les destinacions turístiques ho fan per una motivació diferent a l'hora d'establir-se en elles (Servillo et al 2011).

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

L'espai d'oportunitat residencial que interpreten els treballadors creatius i de baixa especialització en els municipis vacacionals i diversificats presenta matisos. Així, en els municipis diversificats es construeix un espai d'oportunitat residencial a partir del preu de l'habitatge, la distància menor al lloc de feina o al centre urbà en els treballadors de baixa especialització. En canvi en els municipis vacacionals, les diferències simbòliques en l'interpretació de l'espai residencial entre treballadors es basen en la preferència dels treballadors creatius a viure a prop de la platja, molt més valorat que en els de baixa especialització.

Les diferències existents es poden explicar pel diferent component turístic dels municipis. Els municipis turístics vacacionals tenen un component turístic més important que els municipis diversificats. Així no sembla estrany que un dels elements amb que els treballadors creatius configuren la seva elecció residencial en els municipis vacacionals sigui l'accés a la platja; fet no valorat especialment pels treballadors creatius residents en els municipis diversificats. En el mateix sentit, els residents en aquests municipis tenen una tendència a valorar més els aspectes que tradicionalment s'han anomenat factors durs de l'elecció residencial (com el preu de l'habitatge o la distància a la feina).

Amb tot, malgrat existir diferents factors d'atracció i diferents elements simbòlics d'interpretació dels espais d'oportunitat sembla clar l'existència d'un patró de mobilitat contingent en la migració lenta que aquests grups realitzen (Williams 2009; Servillo et al 2011). A més, queda palès que la complementarietat entre els dos grups és l'element bàsic per tal de considerar ciutats a les destinacions turístiques en tant que són, principalment, aquests dos grups els que possibiliten el desenvolupament de les ciutats contemporànies (Stoper i Scott 2009).

7.- *Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics. 7.4.-
Discussió*

Així, aquesta migració lenta que es dona en els municipis i destinacions turístiques també provoca l'atracció de nous residents i treballadors generant un nou rol de pol d'atracció territorial (Williams i Jobes 1990; Rogerson 1999; McCan 2004; Trip 2007). De cara al futur seria interessant comprovar si la conceptualització de l'espai d'oportunitat té alguna relació amb el cicle vital de les persones (Müller i Marjavara 2014). En aquest sentit, a més, caldria analitzar si existeixen diferents interpretacions simbòliques dels espais d'oportunitat de les ciutats turístiques dependent del cicle de vida de les persones.

La interpretació dels municipis turístics com a espais d'oportunitat és una aportació interessant que obre el debat sobre les pràctiques residencials que es realitzen sobre un espai turístic i la seva influència sobre la percepció simbòlica d'aquests espais. En altres paraules: és un moment del lloc (Equipe MIT 2005; Knafou 2018). Aquest moment del lloc, suposa un punt culminant de la urbanització turística, donat que és un símptoma que les ciutats turístiques han desplegat quelcom més que urbanització física per donar lloc a un procés de complexització urbana. La conseqüència de l'atracció de la població, i de la concepció simbòlica de les activitats i de les pràctiques que aquests residents realitzen emfatitzen la urbanitat del lloc. Una urbanitat del lloc que es nodreix directament de la densitat i la diversitat social generades per les diferents pràctiques residencials que es realitzen en un mateix espai (Lussault 2003; Moriconi-Ebrard 2003; Stock i Lucas 2012).

Els moments del lloc són, des d'una perspectiva evolutiva, un punt culminant del procés iniciat quan els llocs turístics o els *comptoir* turístics es transformen en una ciutat turística que té capacitat d'acollida, presència de població i funcions turístiques urbanes (Equipe MIT 2002). El nostre estudi reforça la idea que la

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

urbanització turística pot fer evolucionar les destinacions cap a un tipus de ciutat polifuncional que potencia les funcions comercials i administratives urbanes més enllà de les funcions estrictament turístiques (Stock 2017). Es recolzen també els arguments que suggereixen que es produeix un trencament de la *path dependence* dels llocs turístics que pot generar processos co-evolutius i variats (Boschma i Martin 2010, Martin i Sunley 2015; Hodgson i Knutsen 2010). Actuant amb les polítiques adequades aquest moment del lloc pot representar un motor d'innovació i creixement regional en una regió en tant que la co-evolució facilita les sinergies i complementarietats entre les economies locals i regionals.

A més, la mateixa conceptualització del moment del lloc (Equipe MIT 2005), definida com "*una situació d'abast general*" que "*transforma una àrea o una xarxa de llocs*" a partir de "*una innovació social en una dimensió afirmada*" serveix com a referència per a la interpretació general dels resultats observats. La invenció de (o innovació en les) pràctiques residencials en les destinacions turístiques catalanes ha transformat els llocs turístics en llocs urbans a partir de les pràctiques residencials de diferents grups socials (capítol set); ha transformat una xarxa de llocs, en aquest cas els turístics (capítol 6); i ha tingut efectes territorials de caràcter general, tal com s'ha contrastat en el sistema urbà català (capítol 5).

Algunes evidències en el treball de camp efectuat, tot i que caldria contrastar-ho a partir d'una anàlisi més pormenoritzada, suggereixen que els espais de vida dels treballadors creatius i de baixa especialització s'integren dins l'abast metropolità. De confirmar-se aquest supòsit es podria interpretar millor la influència dels elements socio culturals en la relació existent entre la manera que els individus seleccionen el seu espai residencial i la manera d'habitar l'espai

*7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.7.4.-
Discussió*

regional. Sens dubte aquesta línia d'investigació podria aportar informació rellevant sobre aspectes com els vincles amb els llocs, la segregació urbana o les pràctiques de consum i de lleure de la població.

7.- Les característiques dels espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

8.- Conclusions finals

8.1.- Sobre els objectius i les hipòtesis

Els resultats evidencien que el creixement de demogràfic en els municipis turístics catalans es nodreix d'una atracció residencial dual, basada en el guany de residents treballadors creatius i treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització que escullen residir en els municipis turístics per diferents motius. Aquests resultats permeten confirmar l'hipòtesi general de la recerca realitzada, platenjada així:

Els municipis turístics catalans, en la seva transformació cap a espais permanentment habitats, atrauen per diferents motivacions i factors, tot tipus de treballadors per residir en ells.

No obstant això, hi ha municipis turístics que únicament atrauen creatius, treballadors de baixa especialització o cap dels dos tipus. Ara bé, deixant de banda els casos particulars, el conjunt de municipis turístics guanyen residents treballadors creatius; els treballadors de baixa especialització creixen en els municipis turístics especialitzats i pràcticament són els mateixos en els municipis vacacionals en el període 2001-2011.

Alhora de explicar la seva evolució com a atractors de nous residents, les condicions del lloc tenen un paper diferent en els municipis turístics i els no turístics, entre els diferents tipus de municipis turístics, i entre els diferents grups de treballadors. Així, mentre en els municipis no turístics les condicions de creativitat juguen un paper influent en la localització residencial dels treballadors creatius; en els municipis turístics les condicions de creativitat no tenen una

8.- *Conclusions finals*

relació significativa i són els anomenats factors durs com ara els factors relacionats amb la renda, l'habitatge o l'activitat econòmica els que juguen un paper més influent i significatiu. D'altra banda, els resultats del treball de camp mostren que per al cas dels treballadors creatius només hi ha un factor estadísticament significatiu que explica la seva elecció residencial en el conjunt de la mostra: l'existència de veïns amb el seu mateix nivell econòmic. En canvi, les condicions de creativitat dels municipis turístics no són especialment valorada en el moment de la tria i la valoració residencial.

La comprovació de la hipòtesi general s'ha desenvolupat a partir de l'assoliment de l'objectiu general i dels objectius específics i de la posada a prova de les hipòtesis parcials. (Figura 8.1).

Figura 8.1.- Objectius, hipòtesis i conclusions

Objectiu Específic	Hipòtesis	Conclusió
O1. Descriure la distribució i evolució de treballadors creatius i de baixa especialització en el sistema urbà català.	H₁: Els treballadors creatius i de baixa especialització tendeixen a la desconcentració metropolitana.	Existeix un procés de desconcentració residencial de treballadors creatius i de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització, però, també de concentració en els principals nodes de les diferents àrees urbanes i de l'àrea metropolitana de Barcelona.
O2. Analitzar les característiques territorials de l'atracció residencial dels grups de treballadors	H₂: Les condicions de creativitat del territori influeixen en la localització dels treballadors creatius.	Les condicions de creativitat influeixen en l'aglomeració residencial dels treballadors creatius; ara bé, la influència d'aquestes és diferent segons la categoria municipal i el subgrup de pertinença dels treballadors creatius.
O3. Descriure i analitzar la singularitat dels municipis turístics com a receptors de treballadors residents.	H₃: Els municipis turístics atrauen treballadors creatius i de baixa especialització a residir en ells actuant com a espais d'oportunitat	Els municipis turístics atrauen residencialment treballadors creatius i treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització entenen, cada un dels grups, de manera diferent les oportunitats aportades pels municipis turístics.
O4. Caracteritzar l'evolució dels municipis catalans per als treballadors creatius i de baixa especialització	H₄: Els patrons d'atracció residencial dels municipis turístics tendeixen a ser similar a la dels espais i sistemes urbans consolidats.	Els municipis turístics tenen diferents patrons d'atracció de residents ocupats havent algun d'aquests patrons que repliquen l'observat en les àrees urbanes no turístiques i en l'àrea metropolitana de Barcelona.
O5. Definir sociodemogràficament els treballadors creatius i de baixa especialització en determinats municipis turístics	H₅: Existeixen diferències sociodemogràfiques significatives entre els diferents grups de treballadors	Els treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització tenen diferències en la seva composició socio-demogràfica.
O6. Descriure les diferències significatives en els grups de treballadors en la tria i la valoració residencial	H₆: Existeixen diferències significatives en l'elecció i valoració residencial entre els diferents grups de treballadors.	Els treballadors creatius i els treballadors ocupats en professions de baixa especialització tenen diferències en la seva elecció i valoració residencial; i interpreten diferent els espais d'oportunitat residencial dels municipis turístics.

8.- *Conclusions finals*

Els resultats permeten descriure com els treballadors creatius, tot i créixer en els municipis centrals del sistema urbà català tendeixen a desconcentrar-se residencialment en ciutats petites i mitjanes de la perifèria metropolitana i en la resta de nodes urbans del sistema regional català. En canvi, els treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització es localitzen residencialment en àrees perifèriques de la metròpolis barcelonina on s'observa un important procés de periferialització (Objectiu Específic 1). Els resultats demostren, doncs, que la localització residencial de treballadors creatius i de baixa especialització contribueixen al procés de desconcentració del sistema urbà català.

El capítol 5 analitza les relacions existents entre les condicions de creativitat i la localització residencial de treballadors creatius (objectiu específic 2). Els resultats permeten confirmar la hipòtesis parcial plantejada. Els índexs de condicions de creativitat tenen unes associacions significatives i positives (amb excepció de l'índex de territori), amb la presència residencial de treballadors creatius. Les relacions difereixen en el moment de realitzar les anàlisis en les diferents categories municipals definides (ciutats petites, mitjanes i grans) així com en els diferents subgrups de treballadors creatius (súper creatius, bohemis i professionals). Destacar també que, a diferència dels treballadors creatius, els treballadors de baixa especialització tenen una relació inversament proporcional amb les condicions de creativitat. No obstant, els resultats mostren com en el conjunt dels municipis l'associació amb l'índex de tolerància és significativa i positiva; amb un coeficient superior al mostrat pels subgrups creatius.

Mitjançant l'assoliment de l'objectiu específic 3 s'ha demostrat que els municipis turístics tenen un patró d'atracció residencial de treballadors diferent al de la resta

8.- Conclusions finals 8.1.- Sobre els objectius i les hipòtesis

del sistema urbà. A diferència dels municipis no turístics, entre 2001 i 2011, els municipis turístics concentren en ells més treballadors creatius i ocupats en professions de baixa especialització en major nombre de municipis. Això és conseqüència de la singularitat en l'atracció residencial dels municipis turístics.

Aquests resultats suggereixen que els municipis turístics constitueixen espais d'oportunitat tant per a treballadors creatius com per a ocupats en professions de baixa especialització en tant que donen resposta a les seves diferents demandes. Els treballadors creatius els interpreten en termes de qualitat de vida vinculada a les possibilitats d'obtenir habitatge, al nivell de renda i a l'activitat econòmica existent. Els treballadors de baixa especialització els interpreten com a espais on desenvolupar les seves estratègies laborals i professionals.

El procés d'urbanitat que es deriva de l'atracció de diferents grups de treballadors fa necessària la superació de una perspectiva únicament turística per analitzar els sistemes socio-espacials generats. Així, els patrons d'especialització residencial dels municipis turístics poden ser analitzats des de una perspectiva de sistema urbano-turístic que inclouen tant municipis turístics com no turístics (objectiu específic 4). S'observen patrons d'especialització residencial específics i que, a més, es repeteixen en alguns dels casos (hipòtesi parcial 4). Molts dels municipis turístics actuen com a imants generant àrees d'influència pròpies sent l'atracció de treballadors de diferents tipus un element que reforça la seva urbanitat dels llocs i la seva centralitat.

Els treballadors creatius i treballadors ocupats en professions de serveis de baixa ocupació tenen diferències socio-demogràfiques (objectiu específic 5). L'existència de diferències significatives entre uns i altres, confirma la hipòtesi parcial cinquena de la tesis. Així, existeixen diferències significatives en la

8.- *Conclusions finals*

ideologia política, la religiositat, els fills, els estudis, l'auto-consideració de classe, la situació laboral, i el tipus de ciutat en que viuen uns i altres. Aquestes es mantenen, amb petites variacions, tant si s'analitza des de el punt de vista de l'especialització turística (municipis turístics vacacionals i diversificat) com des de la perspectiva dels sistemes urbano-turístics (cas D, al Baix Penedès; i cas E, al Garraf).

Així, els treballadors creatius tendeixen a ser més d'esquerres, menys religiosos, amb menys fills, amb més estudis superiors i amb una consideració subjectiva de classe més alta; tenen feines més fixes, són més empresaris i autònoms; i tendeixen a viure més en ciutats grans i en ciutats diversificades. Els treballadors ocupats en professions de baixa especialització tendeixen a perfilar-se en sentit contrari a la dels treballadors creatius.

Es confirma també la hipòtesi parcial sisena, on es platejava la existència de diferències en l'elecció i la valoració residencial de treballadors creatius i dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització; i, en conseqüència en la seva manera d'habitar l'espai turístic. Per als treballadors de baixa especialització, els factors més valorats a l'hora d'escollir residència són l'existència d'un *stock* d'habitatges per comprar, la baixa distància a la feina, al centre urbà, a les escoles i als serveis sanitaris; un accés més fàcil al transport públic; i l'existència d'espais oberts. També valoren millor que els treballadors creatius el fet de tenir veïns joves i amb el mateix nivell educatiu, l'accés a centres d'educació no oficial i de recerca; així com les infraestructures de la ciutat com els restaurants, les instal·lacions esportives i la vida exterior. Finalment, són els que més s'identifiquen amb la comunitat del municipi on viuen però, també, els que tenen una sensació major de ser vistos com a forasters. Els treballadors

creatius el que més valoren és el fet de tenir com a veïns individus amb el seu mateix nivell econòmic.

A partir dels resultats del capítol set queda clar que habitar no significa únicament estar un espai sinó que les estratègies d'habitar derivades dels estils de vida interioritzats a partir de la socialització d'un *habitus* són les que construeixen l'espai habitat. En aquest sentit, les diferents pràctiques residencials observades permeten una definició dual dels espais d'oportunitat residencial que representen els municipis turístics per als dos grups de treballadors. Un espai d'oportunitat central on prima la qualitat de vida per als treballadors creatius; i, un espai d'oportunitat perifèric on prima la capacitat de trobar opcions bàsiques de residència i de treball per als treballadors ocupats en serveis de baixa especialització.

8.2.- Aportacions de la recerca

Els resultats de la recerca aporten evidències empíriques sobre les característiques del sistema urbà català; dels municipis turístics; dels espais d'oportunitat que aquests representen; i, sobre el procés metodològic emprat.

Les principals aportacions derivades de l'estudi realitzat en el capítol cinc, d'anàlisi des de una perspectiva regional del procés d'atracció residencial de treballadors creatius i de baixa especialització són les següents:

- **La existència d'una atracció residencial de treballadors creatius no només en el centre metropolità i les seves primeres perifèries.** Ciutats mitjanes i petites situades en zones considerades no metropolitanes estan integrades en les dinàmiques residencials d'aquestes. Aquesta integració metropolitana queda reflectida en el moment d'analitzar, també, el procés

8.- Conclusions finals

d'evolució residencial dels treballadors de baixa especialització. La superposició de les dues, permet re-pensar el sistema urbà català, des de una perspectiva regional integrada. Aquest es defineix per l'existència d'un sistema metropolità central, format per quatre subsistemes; tres subsistemes perimetropolitans; tres subsistemes urbans, relativament separats d'aquest nucli central; i, diferents centres urbans en les vall pirinenques. El sistema que s'observa és el resultat d'un procés de descentralització relativa dels treballadors durant el període 2001-2011.

- **El paper de les condicions de creativitat del territori explica en part tant la localització residencial dels treballadors creatius com dels treballadors de baixa especialització.** Els creatius es localitzen allà on hi ha condicions de creativitat, amb diferents matisos depenent del tipus de ciutat i del tipus de treballador creatiu; mentre que els treballadors de baixa especialització ho fan allà on aquestes són menys intenses. A destacar el paper de l'índex de territori, que no s'associa en el sentit positiu esperat amb els treballadors creatius; sinó que, com a conseqüència de l'estructura jeràrquica urbana, només té una associació positiva en les ciutats grans del sistema urbà. També, assenyalar el paper de la tolerància com a condició favorable de la localització no només dels treballadors creatius; sinó també dels treballadors de baixa especialització. D'altra banda, hi ha diferències en la localització residencial entre els diferents subgrups de treballadors creatius i en les relacions que els subgrups estableixen amb les condicions de creativitat.
- **Les aportacions realitzades han estat possibles gràcies a la metodologia emprada d'anàlisi a escala regional.** La expansió

territorial de les dinàmiques residencials de la metròpolis fora dels seus límits administratius no hagués estat detectada sense haver plantejat un anàlisi a escala regional. En el mateix sentit, el paper dels diferents tipus de ciutat tampoc hagués estat possible de definir sense una segmentació d'aquestes segons la seva grandària.

Les aportacions derivades de la anàlisi de la distribució residencial de treballadors creatius i de baixa especialització en els municipis turístics són les següents:

- **En el seu conjunt els municipis turístics tenen residint i atrauen a residir més treballadors creatius i de baixa especialització que els municipis no turístics.** Els municipis turístics són ciutats que desenvolupen una atracció dual, creativa i de baixa especialització, en major mesura que els municipis no turístics existint diferències en aquestes atraccions segons la tipologia turística del municipi. Aquesta atracció genera una urbanitat complexa que ha transformat part dels municipis turístics en ciutats polifuncionals, precisament, per les qualitats diverses dels seus residents.
- **La singularitat en les seves condicions urbanes és el que explica que els municipis turístics atreguin aquests residents.** Als municipis turístics hi ha una diferència substancial en els factors d'atracció: mentre en el sistema urbà i en el conjunt de municipis no turístics les condicions de creativitat juguen un paper estadísticament significatiu en la localització residencial dels treballadors creatius i de baixa especialització; en els municipis turístics aquest paper és nul. Són els factors anomenats

8.- Conclusions finals

tradicionalment durs els que exerceixen influència sobre la localització de residents.

- **Els municipis turístics poden ser considerats com a espais d'oportunitat per diverses raons tant per als treballadors creatius com als treballadors de baixa especialització.** En tant que espais d'oportunitat els primers busquen aspectes de qualitat de vida (renda més alta, lloguer més alt, activitat econòmica) i els segons de supervivència (els mateixos factors, però, interpretats de manera contrària).
- **Les capçaleres dels subsistemes turístics identificats exerceixen centralitat.** Més enllà del seu paper com a proveïdors d'allotjament turístic i generen relacions de complementarietat i dependència amb la resta de municipis del voltant en funció del tipus de treballadors que atrauen generant sistemes socio-espacials diferents (Mullins 2003) més enllà de la seva naturalesa turística (Knafou et al 2006). Hi ha diferències en la localització residencial entre els diferents subgrups de treballadors creatius i en les relacions que els subgrups estableixen les condicions de creativitat del tipus de ciutat on es localitzen.

Les aportacions derivades del capítol set, un cop analitzats els resultats del treball de camp, han permès aportar el següent elements:

- **Els diferents grups de treballadors presenten una diferent interpretació simbòlica, i per tant, una diferent construcció simbòlica d'un mateix espai.** Els treballadors creatius interpreten l'espai residencial on decideixen viure com a llocs on poder ajuntar-se amb els seus iguals

des d'una perspectiva econòmica i gaudir d'una qualitat de vida elevada. En sentit contrari, els treballadors de baixa especialització interpreten els municipis turístics en sentit contrari, en tant que el que més valoren és la seva polifuncionalitat dels espais (distàncies als llocs; els equipaments; i, el treball). Aquesta interpretació simbòlica es dedueix d'haver analitzat els factors d'atracció residencial dels treballadors.

- **Hi ha diferències en la interpretació simbòlica dels municipis turístics segons es tracti de municipis vacacionals o dels municipis diversificats.** En els primers, la interpretació simbòlica que realitzen els residents està més basada en els components turístics del municipi; mentre que en els segons són altres elements urbans els que justifiquen l'atracció.
- **S'observen diferències en els patrons d'especialització residencial entre un espai turístic metropolità (el cas D, al Garraf) i un espai de transició amb un espai de destinació turística consolidada que trenca amb els paràmetres observats en el primer (el cas E, al Baix Penedès).** Aquest fet suggereix que els espais més turístics com el sistema urbano-turístic del Baix Penedès té dinàmiques de construcció simbòlica pròpies.

8.3.- Implicacions teòriques

A banda d'explicar el paper dels municipis i ciutats turístiques en el sistema urbà català, els resultats de la recerca permeten fer també algunes aportacions conceptuals relacionades amb la construcció simbòlica dels llocs turístics. Una primera aportació ha estat l'exploració inicial del concepte d'espai d'oportunitat

8.- *Conclusions finals*

(capítol 6) i la seva construcció simbòlica (capítol 7). El concepte d'espai d'oportunitat es basa principalment en les diferents estratègies que els treballadors dels dos grups residents apliquen per tal d'habitar l'espai turístic; transformant-lo a partir de la interpretació simbòlica i la construcció simbòlica que en fan d'ells. A partir de les transformacions en les maneres d'habitar, els espais turístics passen de destinació turística a ciutat.

El concepte d'espai d'oportunitat és una de les aportacions més importants d'aquesta recerca. La tria residencial, el lloc on viure, és potser una de les decisions més importants que els individus que viuen en les societats contemporànies prenen al llarg de la seva vida (Florida 2008). El concepte d'espai d'oportunitat té una fonamentació en diferents premisses teòriques: la mobilitat lenta dels residents (Servillo et al 2011), el patró de mobilitat contingent (Williams 2009) i la consideració dels llocs turístics com a llocs d'atracció urbana (Anton-Clavé 2006).

En ser espais de concentració d'activitat i inversions turístiques i no turístiques (González Reverté i Anton Clavé 2014) fa que existeixi una migració de residents que no necessàriament treballen en el sector turístic i que, atrets per diferents factors, fixen la seva residència en els municipis turístics. Algunes d'aquests municipis s'integren en dinàmiques metropolitanes que han contribuït a la reorganització del sistema urbà (González i Anton-Clavé 2014) a partir del desenvolupament de característiques metropolitanes en aquests (González Reverté et al 2016; Romero Padilla et al 2017).

A Catalunya aquesta dinàmica metropolitana es pot relacionar amb el model evolutiu de transició metropolitan definit per Lundgren (1974). Segons el model, progressivament, els centres turístics s'integren en l'àrea urbana prenent tot el

sentit en la costa catalana més propera a la capital, Barcelona (González Reverté 2003). La generació d'espais de segona residència s'han integrat progressivament en les dinàmiques metropolitanes convertint les primeres residències en segones (Rovira Soto i Anton-Clavé 2014 i 2017), transformant socio-demogràficament el litoral no metropolità de Catalunya (González Reverté 2003 i 2008; Blay i González Reverté 2019) i generant una urbanització residencial, una *banlieu* residencial segons la definició de l'Equipe MIT (2002 i 2005).

L'arribada de residents qualificats justifica, doncs, l'arribada de residents poc o gens qualificats (Williams 2009) ja que s' estableixen relacions de complementarietat laboral entre sí (Storper i Scott 2009). La presència dual d'aquests grups de treballadors pot ser entesa a l'hora una causa i un efecte de la millora de competitivitat de les ciutats turístiques. Malgrat que el caràcter exploratori de l'anàlisi realitzada no permet una explicació completa d'aquest concepte, és rellevant haver obert una nova via de debat sobre el caràcter urbà dels municipis turístics. El concepte d'espai d'oportunitat permet introduir en el debat les lògiques del capitalisme global (Sassen 1991, 2014; Botterman 2017) en la mesura que es pot deduir amb nous estudis empírics si darrera de les preferències de tria residencial hi poden existir també situacions de segregació o desigualtats urbanes.

Els treballadors creatius i de baixa especialització tenen unes diferents maneres d'habitar l'espai; cosa que queda palesa en les diferents pràctiques i conductes que defineixen els seus estils de vida als municipis turístics analitzats i que constitueixen la part simbòlica que juntament amb la física són indestruïbles de qualsevol lloc (Nogué 2007).

8.- *Conclusions finals*

Els municipis turístics els permeten desplegar estratègies vitals que s'adapten al seu marc de referència en relació a la qualitat de vida desitjada. Les seves expectatives es tradueixen en el desplegament d'unes pràctiques residencials diferents, tant en relació amb els altres grups socials que conviuen en el mateix espai com en relació al mateix espai (Stock 2017, 2015, 2004 i 2001; Zuñiga 2014; Vergara 2001; Martin et al 2001; Garmendia 1994; Corraliza et al 1996).

Una segona aportació teòrica important derivada dels resultats d'aquesta tesi està relacionada amb les condicions de creativitat del territori que donen suport a l'atracció de treballadors. S'ha demostrat l'absència d'associació entre les condicions de creativitat i la presència de treballadors creatius residents en municipis turístics. D'altra banda s'ha demostrat l'existència d'una associació estadísticament significativa del percentatge de residents de baixa especialització amb les condicions de tolerància; fet que cal explorar en el futur donat que tradicionalment s'ha associat particularment als treballadors creatius. En aquest sentit, es pot observar que el fet diferenciador present de la teoria de Florida no resulta tan diferenciador pel que fa a la localització residencial en tant que el grup antagònic als treballadors creatius, els treballadors ocupats en professions de baixa especialització també associen la seva localització residencial amb l'existència de llocs oberts i diversos.. Metafòricament, es pot afirmar que les coses bones, tendeixen a agradar a tothom.

Se sol afirmar que l'índex de condicions de creativitat té unes associacions positives amb la residència de treballadors creatius (Florida 2002, 2005, Clifton 2008, Boschma i Fristch 2009; Hansen i Nyedomysl 2009; Bereichcraft i Cammack 2015, Haisch i Klöpffer 2015; González et al 2016; Romero-Padilla et

al 2017). Ara bé, els resultats de la recerca indiquen que en els municipis turístics aquesta associació no existeix: les condicions de creativitat són l'element que configuren la singularitat dels municipis turístics, però no per la seva presència; sinó per la seva absència. És a dir, el comportament de les ciutats turístiques contradiuen alguns elements de la teoria de Richard Florida. Alguns d'aquestes crítiques ja han estat expressades anteriorment (Frenkel et al 2013; Lawton et al 2013), però no s'havia detectat que les ciutats turístiques generen capacitat d'atracció com a espai d'oportunitat urbà, més enllà de les seves condicions de creativitat.

Aquesta singularitat dels llocs turístics, juntament amb la singularitat observada en l'escala urbana regional tant des de el punt de vista de l'atracció residencial de treballadors creatius per tipus de ciutats com des de el punt de vista de les diferències entre els diferents grups de treballadors creatius demostren d'altra banda que aquests no són una classe social homogènia. Diversos són els arguments que recolzen aquesta afirmació: existeixen diferències entre els subgrups de creatius (Kratke 2010); existeixen creatius en condicions de precarietat (Arvidson 2007); i la classificació dels treballadors creatius és bàsicament un classificació basada en el capital humà (Glaesser 2005; Markussen 2006). A més, permet sostenir que l'ocupació, que segons el relat funcionalista és la base de la estratificació social (Parsons 1968), no és definitoria de la classe.

Dels resultats es desprèn que els treballadors creatius no aguntarien a un anàlisi de classe des de posicions neo-marxistes: tot i tenir un monopoli aparent sobre l'ús del coneixement, que en la teoria de Florida és equiparable als mitjans

8.- Conclusions finals

de producció industrial de Marx, no són, de fet, els propietaris dels mitjans de producció (únicament, el 2% dels enquestats creatius, eren empresaris).

L'anàlisi a escala supra-local demostra que dins la classificació neo-marxista d'Olin Wright (1989 i 1994) encaixen els treballadors creatius perfectament en diferents categories segons la seva explotació: hi ha creatius exploradors en els bens de capital (el 2% que és empresari); hi ha creatius explotats en els bens d'organització (els assalariats, i sobre tot, els assalariats temporals) però també hi ha explotadors (els autònoms, que a més, poden tenir explotats sota el seu càrrec). Des de la perspectiva de l'estratificació presentada per Standing (2011), els creatius es repartirien en les definicions de *salarial* (treball indefinit, alts ingressos); *proficians* (salaris alts però poca seguretat temporal en el treball); i, també, dins el *precaritat*. Un *precariat* on, sense dubte, es trobarien la major part dels treballadors de baixa especialització.

Tot i amb això, amb els resultats aquí presentats sí que sembla plausible considerar els creatius com una classe des de una òptica weberiana i neoweberiana en tant que Florida passa la seva concepció de classe creativa com una combinació d'aspectes econòmics (la seva relació amb el mercat laboral, la ocupació funcionalista) i d'aspectes culturals (uns estils de vida derivats d'una educació). Tot i amb això, a diferència del proposat en altres estudis (Kratke 2010) no són els súper creatius i els bohemis els que caldria considerar com a creatius; sinó els professionals i els súper creatius que són els que més comparteixen la identitat demogràfica (tipus de treball i relació contractual amb el mercat laboral) i la identitat cultural (associacions a nivell regional); amb l'esbiaix que suposa, com apunta Kratke (2010) que un advocat o

un mestre puguin ser considerats creatius quan només utilitzen un corpus de coneixement, no el creen.

Una tercera contribució teòrica té a veure amb els factors de tria residencial. Els treballadors creatius són atrets només parcialment pels factors *soft* (presència d'equipaments culturals; *people climate*) de localització residencial. Si bé queda clar, a nivell del sistema urbà català la seva associació estadísticament significativa amb les condicions de creativitat i amb les condicions de tolerància (Bereichcraft i Cammack 2015, Haisch i Klopper 2015) de talent i tecnologia (Acs i Megyeesi 2009; Hansen i Nyedomysl 2009); el paper del equipaments mesurats en l'índex de territori presenta una interpretació més relacionada amb la jerarquia del sistema urbà (Andersen et al 2010; Lorenzen et al 2009) que no pas amb l'existència d'equipaments de lleure i culturals. El sistema jeràrquic català que és fort, amb una capital macro-cèfala (Boix i Trullen 2012), pot ser interpretat com la causa per la qual les associacions amb l'índex de territori siguin negatives: fàcilment, es pot anar a Barcelona i rodalia a gaudir dels equipaments considerats en l'índex.

Una quarta i darrera aportació teòrica té a veure amb el caràcter simbòlicament distintiu dels municipis turístics, tal com s'explica en el marc del procés d'urbanització turística proposat per Mullins (Mullins 1991, 1994). A diferència del que succeeix en els municipis no turístics, els treballadors creatius i els treballadors de baixa especialització residents en els municipis turístics no s'associen estadísticament a les condicions de creativitat.

8.- *Conclusions finals*

L'atracció dual de residents creatius i de baixa especialització és característica dels municipis turístics. En la mesura que la seva atracció dual genera sistemes socio-espacials diferents (Mullins 2003) contribueix també a explicar l'existència d'un procés d'urbanització diferent a la dels municipis no turístics i suggereix que la seva anàlisi com a fet urbà supera l'aproximació general únicament turística (Knafou 2006).

En aquest sentit, la inclusió dels municipis veïns en els anàlisis d'especialització residencial sistèmica és una aportació a considerar des de diferents àmbits. En primer terme, obre la porta a interpretar els municipis turístics com quelcom més que espais que reben turistes i que, en certa mesura, estan aïllats del seu rerepaís. L'anàlisi dels municipis veïns ha permès detectar diferents patrons d'especialització que moltes vegades han tingut una simetria en espais no turístics, com les zones urbanes consolidades del sistema regional.

En segon terme, la centralitat residencial mostrada per molts dels municipis especialitzats i vacacionals, que tenen una atracció dual, creativa o de baixa especialització és un indicatiu de la seva capacitat de generació de ciutat polifuncional que s'han integrat en entorns metropolitans (Équipe MIT 2002, 2005) i, que en el cas del Penedès Marítim, porta a considerar l'espai com a una conurbació.

De fet, el sistema urbà català resultant del procés d'urbanització turística s'ha transformat considerablement entre 2001-2011 degut a la mobilitat de treballadors i l'atracció de residents en els espais turístics continua la integració urbana, tal i com apuntava el model de Lundgren (1974). Una hipòtesi a contrastar en el futur és que de consolidar-se la centralitat dels municipis turístics, en properes dècades, els espais turístics actuals poden generar nous

desplaçaments de població cap a altres àmbits territorials propers. És a dir, poden actuar com a noves centralitats residencials.

El punt culminant d'aquesta transformació pot definir-se com un moment del lloc (Équipe MIT 2005) en que la innovació principal donada és el canvi en les maneres d'habitar el territori. Es passa d'un ús temporal en determinants moments de l'any; a un ús residencial amb el que això implica: guany d'urbanitat en tant que diferents grups utilitzen diferent un espai, definició d'una centralitat i generació de canvis en el mateix sentit en zones similars. Aquest moment del lloc porta implícit un canvi en l'evolució de la destinació com a tal: es trenca la *path dependence* (Boschma & Martin 2010; Boschma & Frenken 2011) i es generen processos de co-evolució (Martin & Sunley, 2015).

Per tal d'entendre el present cal observar el passat i en aquest sentit el moment del lloc suposa un punt de trencament dels camins històrics de les destinacions. És a partir d'aquest moment del lloc quan el camí històric d'unes destinacions, posem per cas, de sol i platja trenquen el camí obren el procés generat pels canvis en l'habitar a l'aparició de un procés de co-evolució el de la destinació a nivell local i el de la ciutat que ha creat a nivell regional (Anton-Clavé i Wilson 2018). Un punt en que, a més, es generen processos de varietat en tant que totes dos dimensions conviuen en el mateix espai físic (Hodgson & Knutsen, 2010). Tot plegat porta a pensar que les àrees metropolitanes (i els sistemes urbans) han de deixar de considerar-se dins d'uns límits administratius definits, i començar a ser pensats en clau de processos oberts (Kühn 2014) que arriben a altres àrees perifèriques (Bretagnolle 2002, Antroop 2004). En aquest sentit, malgrat tenir una especialització diferent que trenca amb l'observat al centre i a les primeres perifèries metropolitanes, sistemes turístics com el del Baix

8.- *Conclusions finals*

Penedès mostren a través dels resultats de l'enquesta tendències que caldria estudiar en el futur per tal de definir el període 2001-2011 com un moment de transició.

Aquestes interpretacions han pogut ser realitzades gràcies a l'escala d'anàlisi utilitzada, fet que per ell mateix suposa una aportació al estudi de l'atracció residencial dels treballadors. Així, la utilització d'una escala regional ha permès observar tant el procés de re-ubicació residencial dels treballadors creatius en l'àrea metropolitana estricta, però, també en zones perifèriques. Uns municipis perifèrics que, des de el punt de vista residencial, estan completament integrats en les dinàmiques metropolitanes de Barcelona; més encara, veient el procés de periferialització de la residència dels treballadors de baixa especialització, quelcom ja observat en altres espais (McLafferty i Preston 2019).

8.2.- Reptes per la planificació regional, urbana i turística

L'evolució de la distribució territorial dels treballadors a Catalunya durant el període 2001-2011 ha contribuït a la construcció de nous espais laborals i mercats laborals; influint en la mobilitat i els espais de vida de la població i planteja reptes per als llocs de recepció d'aquests treballadors derivats de la necessitat d'oferir habitatges, nous serveis urbans i un entorn d'acord amb les seves necessitats.

El fenòmen de desconcentració relativa observat de la distribució de treballadors creatius entre 2001 i 2011 encaixa en el caràcter pericèntric del sistema urbà català (Boix i Trullen 2012). Això ha estat detectat degut a la escala i el mètode d'anàlisi utilitzat. L'escala d'anàlisi utilitzada ha permès també identificat les diferències existents entre diferents àmbits territorials del sistema urbà i entre

8.- Conclusions finals 8.2.- Reptes per la planificació regional, urbana i turística

tipus de ciutats com a llocs de localització de treballadors creatius i de treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització, observant que, cada grup social va a viure allà on les condicions els hi són més favorables (Nel·lo 2010).

Efectivament, tal i com s'ha apuntat anteriorment, l'escala d'anàlisi utilitzada suposa una aportació metodològica rellevant en tant que ha permès una aproximació estructural al paper que realitzen els dos tipus de treballadors en l'interior dels sistemes urbans regionals aportant valor afegit als estudis que obtenien les conclusions del comportament dels treballadors creatius a partir de l'anàlisi dels centres metropolitanos. L'absència o presència de treballadors creatius i de baixa especialització pot servir com a criteri per a establir línies d'actuació en la planificació regional i urbana de Catalunya, aspecte que es pot considerar una altra aportació interessant d'aquesta tesi doctoral.

La capacitat de les ciutats per atraure treballadors pot condicionar les seves opcions de desenvolupament econòmic, que és un dels principals objectius de la planificació turística i urbana, juntament amb evitar els desequilibris i plantejar polítiques favorables a la competitivitat urbana (Boland 2014, Faludi, Tewder-Jones i Morauto 2005; Daludi 2010; Vanolo 2010). Així, atraure residencialment grups creatius amb capacitat per generar processos de desenvolupament i emprenedoria (Currid-Halkett & Stolarick 2013; Stolarick & Currid-Halkett 2013; Stolarick et al. 2010; Sides & Vanderleeuw 2016; Sands et al. 2013; Recker & Moore 2016) ha generat un patró de mobilitat contingent (Williams 2009), on també resideixen treballadors de baixa especialització, un grup clau per al manteniment de les estructures dinàmiques urbanes de les ciutats contemporànies (Stoper i Scott 2009).

8.- *Conclusions finals*

Per tal d'aprofitar el potencial benefici de l'atracció d'aquest capital humà en els llocs on han estat localitzats residencialment, es plantegen tres eixos d'actuació per als responsables de la planificació regional i urbana:

- Formular polítiques per a la consolidació dels mercats laborals d'àmbit subregional que fixin els treballadors creatius en l'àmbit de proximitat i possibiliten llocs de feina als treballadors ocupats en professions de baixa especialització.
- Repensar el territori en funció dels nous pols de centralitat que exerceixen una atracció diferencial de treballadors creatius i de baixa especialització. Aquesta nova planificació ha de tenir en compte els desequilibris urbans existents i el paper emergent dels pols de centralitat. Les polítiques de desenvolupament són de vital importància per a afavorir l'equilibri regional.
- Tenir en compte la preferència i els estils de vida dels diferents subgrups de creatius i de baixa especialització és fonamental per al èxit de les estratègies de planificació basades en la localització residencial dels treballadors.

Una nova via de recerca és entendre bé el paper el paper dels treballadors com a capital humà i tenir en compte les seves preferències diverses de localització en el conjunt del sistema urbà. En aquest sentit, cal aprofundir en qui són i com són els creatius que decideixen instal·lar-se en les zones perifèriques del sistema regional i qui són i com són els que decideixen residir en els centres metropolitans. De la mateixa manera, sense oblidar que són els treballadors de baixa especialització els que mantenen les dinàmiques urbanes contemporànies és interessant saber si hi ha més causes, a banda de l'econòmica, darrera la periferialització de la seva residència. En aquest sentit, plantejar polítiques

8.- Conclusions finals 8.2.- Reptes per la planificació regional, urbana i turística

d'habitatge i de mobilitat són elements clau per tal d'arribar a un equilibri regional i evitar processos de segregació urbana i regional.

Aquesta és una nova via d'investigació, la qual requereix una aproximació qualitativa i mètodes etnogràfics, per tal de completar els resultats obtingut a nivell regional. Una aproximació qualitativa basada en entrevistes i, sobretot, històries de vida podria aportar elements per a poder dibuixar millor els factors d'elecció residencial d'uns i altres treballadors.

Reptes i vies de planificació per als municipis turístics.

Les ciutats turístiques tenen cada cop més capacitat per convertir-se en espais urbans rellevants, amb capacitat per atraure grups de població diversos en paral·lel a l'augment de la seva capacitat residencial. Les ciutats turístiques atrauen als dos tipus de treballadors analitzats en aquesta recerca, cosa que demostra que més enllà d'oferir oci i lleure s'han transformat en ciutats polifuncionals (Equipe Mit 2002 i 2005). Tenen un fort component residencial i de diversitat social que les converteix en llocs centrals i de referència en els seus sistemes urbans. És interessant analitzar si en un futur continuaran guanyant jerarquia dins del sistema urbà i si generaran nous nodes territorials, entesos aquests processos com a un símptoma de maduresa urbana.

Aquest punt obre una nova via d'investigació futura de caire qualitatiu, per tal de determinar fins a quin punt la mobilitat i l'atracció de treballadors com a residents en els llocs turístics recau en la seva percepció d'espais d'oportunitat social, tant a nivell de llocs que ofereixen avantatges del entorn manifestades en la qualitat de vida o les alternatives disponibles, com oportunitats en el terreny econòmic, social o de promoció professional. La planificació de les destinacions turístiques

8.- *Conclusions finals*

ha de prendre en consideració la existència d'aquests residents. Aquesta recerca qualitativa ha de portar un coneixement que aportí solucions per tal de millorar la qualitat de vida dels treballadors de serveis de baixa especialització residents en les destinacions turístiques. De fet, hauria de ser la manera de fer-ho en tant que és molt difícil la mobilitat entre les dos dimensions del mercat laboral dual.

El fet que les ciutats turístiques es corresponguin a espais d'oportunitat per als treballadors que cap a elles es dirigeixen a residir hauria de captar l'atenció de gestors i planificadors d'aquests espais en tant que hauria de permetre definir de manera més clara les estratègies de desenvolupament urbà. Caldrà, per tant, en un futur realitzar estudis, basats en les experiències personals dels residents, que permetin identificar per què els llocs turístics són percebuts com a espais d'oportunitat i per determinar més detalladament quins són els elements que puguin atorgar a aquests espais el caràcter d'oportunitat.

D'altra banda, les preferències de tria residencial que van associades als treballadors creatius basades en la proximitat als iguals, ens fa pensar en la necessitat de nous estudis per determinar si la presència de treballadors creatius va associada a l'inici de processos de segregació social, com ja s'ha apuntat en algun cas per al centre de la Costa Daurada (Pujol i Gutiérrez 2017).

En aquest sentit un dels principals reptes dels municipis turístics, en cas que les tendències observades continuïn és saber planificar i executar polítiques per tal de exercir una governança que pugui satisfer les necessitats dels migrats lents detectats, els residents permanents, i dels migrantsp veloços que, malgrat no haver estat inclosos en aquest estudi, continuen visitant com a turistes els municipis estudiats.

En qualsevol cas, per tal d'aprofitar les característiques del nou capital humà que els municipis turístics han estat capaços d'atraure residencialment, es planteja un eix principal d'actuació per als responsables de les destinacions: potenciar la creació de mercats laborals on els treballadors creatius puguin desenvolupar la seva feina, que de retruc hauria de possibilitar la creació de més oportunitats per als treballadors de baixa especialització: l'espai d'oportunitat residencial detectat i obrir la porta a la oportunitat econòmica.

Així, davant la pregunta inicial de la recerca, es pot contestar que cada tipus de treballadors interpreta les destinacions com a un espai d'oportunitat des de perspectives diferents. Aquesta interpretació diferent no es dona en tot l'espai que conformen les destinacions turístiques sinó que es centra en aquells municipis on les pràctiques han canviat, i han passat d'estar basades en l'utilització temporal de l'espai ha estar basades en la seva utilització permanent.

El canvi en les pràctiques ha suposat l'augment de la urbanitat de les destinacions turístiques a través de la complexització que representa la coincidència en un mateix espai de diferents maneres d'entendre'l. Algunes de les destinacions turístiques, en un context metropolitana, s'han transformat en ciutats; altres han combinat la seva tendència metropolitana amb la centralitat turística; altres, les més allunyades del centre del sistema urbà, han tendit a configurar patrons metropolitans propis. Aquelles on l'atracció de residents no ha quallat en un moment del lloc transformador, continuen sent, únicament, destinacions.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGLI

"QUI VIU A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES I PER QUÈ? ANÀLISI DE L'ATRACCIÓ DE TREBALLADORS
CREATIUS I DE BAIXA ESPECIALITZACIÓ EN LES DESTINACIONS DELS SISTEMA URBÀ CATALÀ"

Jon Xavier Olano Pozo

Referències

- Acs, Z. J., & Megyesi, M. I. (2009). Creativity and industrial cities: A case study of Baltimore. *Entrepreneurship & Regional Development*, 21(4), 421–439.
- Agarwal, S., & Brunt, P. (2006). Social exclusion and English seaside resorts. *Tourism Management*, 27(4), 654–670.
<https://doi.org/10.1016/J.TOURMAN.2005.02.011>
- Agarwal, S. (1997). The resort cycle and seaside tourism: an assessment of its applicability and validity. *Tourism Management*, 18 (2) (1997), pp. 65-73.
[https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(96\)00102-1](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(96)00102-1)
- Agarwal, S., & Brunt, P. (2006). Social exclusion and English seaside resorts. *Tourism Management*, 27(4), 654–670.
<https://doi.org/10.1016/J.TOURMAN.2005.02.01>
- Aguayo, C. (2007). Cómo hacer una Regresión Logística con SPSS" paso a paso"(I). *Fundación Andaluza Beturia Para La Investigación En Salud*, (I), 1–16. Retrieved from [http://scholar.google.com/scholar?hl=en&btnG=Search&q=intitle:C?mo+hacer+una+Regresi?n+Log?stica+con+SPSS+?+?+paso+a+paso+?.+\(+I+\)#0](http://scholar.google.com/scholar?hl=en&btnG=Search&q=intitle:C?mo+hacer+una+Regresi?n+Log?stica+con+SPSS+?+?+paso+a+paso+?.+(+I+)#0)
- Aguiló, E., Alegre, J., & Sard, M. (2005). The persistence of the sun and sand tourism model. *Tourism Management*, 26(2), 219–231.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2003.11.004>
- Alberich González, J. A. (2014). *Aproximandonos a la metropolitanización de un territorio a partir de los espacios de la vida de la población: el caso de Cataluña*, Contexto: revista de la Facultad de Arquitectura Universidad Autónoma de Nuevo León, ISSN 2007-1639, N°. 8, 2014, 11–27.
- Aledo Tur, A. (2005). Los otros inmigrantes: Residentes europeos en el sudeste español. In M. García Jiménez & J. F.-R. Gómez (Eds.), *Movimientos migratorios contemporáneos* (pp. 161–180). Retrieved from <http://edant.clarin.com/diario/2006/02/05/laciudad/h-05215.htm>

Referències

- Alvarez Sousa, A. (1996). El Constructivismo Estructuralista : La Teoria De Las Clases Sociales. *REis*, 145–172.
- Andersen, K. V., Bugge, M. M., Hansen, H. K., Isaksen, A., & Raunio, M. (2010). One Size Fits All? Applying the Creative Class Thesis onto a Nordic Context. *European Planning Studies*, 18(10), 1591–1609. <https://doi.org/10.1080/09654313.2010.504343>
- Andersen, K. V., Hansen, H. K., Isaksen, A., & Raunio, M. (2010). Nordic City Regions in the Creative Class Debate—Putting the Creative Class Thesis to a Test. *Industry & Innovation*, 17(2), 215–240. <https://doi.org/10.1080/13662711003633496>
- Anton Clavé, S. (1996). El parque temático Port Aventura. *Estudios Turísticos*, ISSN 0423-5037, N.º. 130, 1996, págs. 7-36
- Anton Clavé, S. (1997). Reestructuración hotelera en destinos turísticos litorales consolidados Clavé. *Papers de Turisme*. Núm.21, pp. 7-22, ISSN: 2255-1638
- Anton Clavé, S. (2004). De los procesos de diversificación y cualificación a los productos turísticos emergentes. Cambios y oportunidades en la dinámica reciente del turismo litoral. *Papeles de economía española*, ISSN 0210-9107, N.º 102, 2004, págs. 316-333
- Anton Clavé, S. (2012). Rethinking mass tourism, space and place. In *The Routledge Handbook of Tourism Geographies* (pp. 217–224).
- Antón Clavé, S., López Palomeque, F., Marchena Gómez, M., & Vera Rebollo, J. (1996). La investigación turística en España. *Estudios Turísticos*, 129(129), 165–208.
- Anton Clavé, S., & Wilson, J. (2017). The evolution of coastal tourism destinations: a path plasticity perspective on tourism urbanisation. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(1), 96–112. <https://doi.org/10.1080/09669582.2016.1177063>

- Antrop, M. (2004). Landscape change and the urbanization process in Europe. *Landscape and Urban Planning*, 67(1–4), 9–26. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(03\)00026-4](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(03)00026-4)
- Arauzo-Carod, J.-M. (2007). Determinants of population and jobs at a local level. *The Annals of Regional Science*, 41(1), 87–104. <https://doi.org/10.1007/s00168-006-0058-6>
- Artigues Bonet, A. A., & Rullán Salamanca, O. (2007). Introducción a la geografía urbana de las Illes Balears. *Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales*, XI(245 (10)).
- Arvidsson, A. (2007). Advertising and the 'Underground', 8–23.
- Asempapa, R. S. (2019). Development and initial psychometric properties of the mathematical modeling attitude scale. *School Science and Mathematics*, 119(1), 14–23. <https://doi.org/10.1111/ssm.12311>
- Asheim, B., & Hansen, H. K. (2009). Knowledge Bases, Talents, and Contexts: On the Usefulness of the Creative Class Approach in Sweden. *Economic Geography*, 85(4), 425–442. <https://doi.org/10.1111/j.1944-8287.2009.01051.x>
- Atkinson, J. (1985). Flexibility, Uncertainty and Manpower Management. *Institute of Manpower Studies*. [https://doi.org/IMS Report No.89](https://doi.org/IMS%20Report%20No.89)
- Autor, D. H., Katz, L. F., & Kearney, M. S. (2008). Trends in U.S. Wage Inequality: Revising the Revisionists. *Review of Economics and Statistics*, 90(2), 300–323. <https://doi.org/10.1162/rest.90.2.300>
- Barbrook, R. (2006). The Class of the New. Retrieved from <http://www.theclassofthenew.com>
- Beckers, P., & Boschman, S. (2019). Residential choices of foreign highly skilled workers in the Netherlands and the role of neighbourhood and urban regional characteristics. *Urban Studies*, 56(4), 760–777. <https://doi.org/10.1177/0042098017741262>

Referències

- Benach, J., & Muntaner, C. (2007). Precarious employment and health: Developing a research agenda. *Journal of Epidemiology and Community Health*, *61*(4), 276–277. <https://doi.org/10.1136/jech.2005.045237>
- Bereitschaft, B., & Cammack, R. (2015a). Georeferenced data employed in the spatial analysis of neighborhood diversity and creative class share in Chicago. *Data in Brief*, *4*, 602–605. <https://doi.org/10.1016/j.dib.2015.07.008>
- Bereitschaft, B., & Cammack, R. (2015b). Neighborhood diversity and the creative class in Chicago. *Applied Geography*, *63*, 166–183. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2015.06.020>
- Berg, L. van den., & European Coordination Centre for Research and Documentation in Social Sciences. (1982). *Urban Europe*. Pergamon Press.
- Berque, A. (2000). *Introduction à l'étude des milieux humains*. Paris: Belin.
- Bishop, B., & Cushing, R. G. (2009). *The big sort: why the clustering of like-minded America is tearing us apart*. Mariner Books.
- Blay, J., & González Reverté, F. (2019). La atracción migratoria de las ciudades turísticas y la transformación del sistema urbano litoral español. Un análisis a escala local del periodo 1991 a 2011. *Revista de Estudios Regionales*, *114*, 171–196.
- Boecke, J. H. (1953). *Economics and economic policy of dual societies of exemplified by Indonesia*. New York: Institute of Pacific Relations.
- Boix, R., & Lazzeretti, L. (2012). Las industrias creativas en España: Una panorámica. *Investigaciones Regionales*, (22), 181–205.
- Boix, R., & Trullén, J. (2012). Policentrismo y estructuración del espacio: una revisión crítica desde la perspectiva de los programas de investigación. *ACE: Architecture, City and Environment*, *6*(18), 27–54.
- Bojórquez, J., López, L., Hernández, M., & López, E. (2013). Utilización del alfa de Cronbach para validar la confiabilidad de un instrumento de medición de satisfacción del estudiante en el uso del software Minitab. *Laccej*, 1–24. Retrieved from <http://www.laccej.org/LACCEI2013-Cancun/RefereedPapers/RP065.pdf>

- Bontje, M., & Musterd, S. (2009). Creative industries, creative class and competitiveness: Expert opinions critically appraised. *Geoforum*, 40(5), 843–852. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2009.07.001>
- Borja, J., Castells, M., Belil, M., & Benner, C. (2004). *Local y global: la gestión de las ciudades en la era de la información*. Taurus.
- Borts, G., & Stein, J. L. (1964). *Economic growth in a free market*. New York: Columbia University Press.
- Boschma, R. A., & Fritsch, M. (2009). Creative Class and Regional Growth: Empirical Evidence from Seven European Countries. *Economic Geography*, 85(4), 391–423. <https://doi.org/10.1111/j.1944-8287.2009.01048.x>
- Boschma, R., & Frenken, K. (2011). The emerging empirics of evolutionary economic geography. *Journal of Economic Geography*, 11(2), 295–307. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbq053>
- Boschma, Ron, & Martin, R. (2010). The aims and scope of evolutionary economic geography. *The Handbook of Evolutionary Economic Geography*, 3–39. <https://doi.org/10.4337/9781847204912.00007>
- Boterman, W. R. (2018). Understanding the social geographies of urban regions through the socio - economic and cultural dimension of class, (November 2017), 1–14. <https://doi.org/10.1002/psp.2130>
- Bourdieu, P. 2004. *El baile de los solteros: la crisis de la sociedad campesina en el Bearne*. Barcelona: Anagrama.
- Bourdieu, P. (2000). *Cuestiones de Sociología*. Akal
- Bourdieu, P. (1991).[1980], *La Distinción*, Madrid: Taurus.
- Bourdieu, P. (1967). "Postfacio". P133-167 en *Architecture gothique et pensée scholastique*, ed. E. Panofsky. Paris: De Minuit.
- Bozgeyikli, E., Raij, A., Katkooi, S., & Dubey, R. (2019). Locomotion in virtual reality for room scale tracked areas. *International Journal of Human Computer Studies*, 122, 38–49. <https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2018.08.002>

Referències

- Bretagnolle, A., Paulus, F., & Pumain, D. (2002). Time and space scales for measuring urban growth. *Cybergeo*. <https://doi.org/10.4000/cybergeo.3790>
- Brouder, P., Anton Clavé, S. (Salvador), & Ioannides, D. (2017). *Tourism destination evolution*. Routledge.
- Brown, J., & Meczyński, M. (2009). "Complexities": Locational choices of creative knowledge workers. *Built Environment*, 35(2), 238–252. <https://doi.org/10.2148/benv.35.2.238>
- Buixadé, I. A. (2008). A la recerca del mapa semàntic ideal : àrees, nodes, xarxes i dinàmiques del desenvolupament a Catalunya. *Treballs de La Societat Catalana de Geografia*, 170–176.
- Burriel, E. L. (2011). Subversion of land-use plans and the housing bubble in Spain. *Urban Research and Practice*, 4(3), 232–249. <https://doi.org/10.1080/17535069.2011.616743>
- Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *The Canadian Geographer/Le Geographe Canadien*, 24(1), 5–12. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x>
- Camagni, R., & Capello, R. (2013). Regional Competitiveness and Territorial Capital: A Conceptual Approach and Empirical Evidence from the European Union. *Regional Studies*, 47(9), 1383–1402. <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.681640>
- Chevallier, S., & Chauviré, C. (2011). *Diccionario Bourdieu*. Argentina: Nueva Visión.
- Chomsky, N. (1957). Logical structures in language. *American Documentation*, 8(4), 284–291. <https://doi.org/10.1002/asi.5090080406>
- Christaller, W. (1964). Some considerations of tourism location in Europe: The peripheral regions-under-developed countries-recreation areas. *Papers of the Regional Science Association*, 12(1), 95–105. <https://doi.org/10.1007/BF01941243>

- Clark, T. N., Lloyd, R., Wong, K. K., & Jain, P. (2002). Amenities Drive Urban Growth. *Journal of Urban Affairs*, 24(5), 493–515. <https://doi.org/10.1111/1467-9906.00134>
- Claver-Cortés, E., Molina-Azorín, J. F., & Pereira-Moliner, J. (2007). Competitiveness in mass tourism. *Annals of Tourism Research*, 34(3), 727–745. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2007.03.010>
- Clifton, N. (2008). The “creative class” in the UK: An initial analysis. *Geografiska Annaler, Series B: Human Geography*, 90, 63–82. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0467.2008.00276.x>
- Clifton, N., & Cooke, P. (2009). Creative knowledge workers and location in Europe and North America: a comparative review. *Creative Industries Journal*, 2(1), 73–89. <https://doi.org/10.1386/cij.2.1.73/1>
- Clivaz, C., Crevoisier, O., Kebir, L., Nahrath, S., & Stock, M. (2014). The circulation of wealth resort development and touristic capital of place. Retrieved from [https://www.unine.ch/files/live/sites/maps/files/shared/documents/wp/WP_5_2014_MS_et_al\(2\).pdf](https://www.unine.ch/files/live/sites/maps/files/shared/documents/wp/WP_5_2014_MS_et_al(2).pdf)
- Coll-Martínez, E., Moreno-Monroy, A., & Arauzo-Carod, J. (2017). Agglomeration of creative industries: An intra-metropolitan analysis for Barcelona. *Papers in Regional Science; vol.98, Issue 1; pp. 409-131*. <https://doi.org/10.1111/pirs.12330>
- Collin, A., & Young, R. A. (Richard A. (2000). *The future of career*. Cambridge University Press.
- Cooke, T. J., & Denton, C. (2015). The suburbanization of poverty? An alternative perspective. *Urban Geography*, 36(2), 300–313. <https://doi.org/10.1080/02723638.2014.973224>
- Coulter, R., & Scott, J. (2015). What Motivates Residential Mobility? Re-examining Self-Reported Reasons for Desiring and Making Residential Moves. *Population, Space and Place*, 21(4), 354–371. <https://doi.org/10.1002/psp.1863>

Referències

- Cuadrado- Ciuraneta, S. C. (2016). Els processos de metropolitanització a Catalunya , un estat de la qüestió, 2190, 175–198. <https://doi.org/10.2436/20.3002.01.115>
- Cuadrado Ciuraneta, S. (2012). La metropolitanització a la plana de l'Alt Empordà exemple d'un nou model territorial a Catalunya. Tesis Doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona
- Cuadrado Ciuraneta, S. (2006). *Transformacions recents dels assentaments a la plana de l'Alt Empordà. Un exemple de noves dinàmiques d'urbanització a Catalunya 1. Doc. Anàl. Geogr* (Vol. 48).
- Cuadrado-ciuraneta, S., Durà-guimerà, A., & Salvati, L. (2017). Not only tourism : unravelling suburbanization , second-home expansion and “ rural ” sprawl in Catalonia, Spain, *Urban Geography*, vol. 38, Issue 1, 2017 (April). <https://doi.org/10.1080/02723638.2015.1113806>
- Currid-Halkett, E., & Stolarick, K. (2013). Baptism by fire: Did the creative class generate economic growth during the crisis? *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 6(1), 55–69. <https://doi.org/10.1093/cjres/rss021>
- de Graaf-Zijl, M. (2012). Job Satisfaction and Contingent Employment. *De Economist*, 160(2), 197–218. <https://doi.org/10.1007/s10645-011-9180-7>
- de la Fuente, L. (2011.). *Análisis Discriminante*. Retrieved from http://www.estadistica.net/Master-Econometria/Analisis_Discriminante.pdf
- Doeringer, P. B., & Piore, M. J. (1970). Internal labor markets and manpower analysis.. Cambridge. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED048457.pdf>
- Donaire, J. (2005). La lògica espacial del turisme a la Costa Brava. In *Debat Costa Brava*. Girona.
- Donaire, J. A. (1995). El turismo en una sociedad post-industrial. Algunas propuestas conceptuales. In *El turismo en una sociedad post-industrial. Algunas propuestas conceptuales* (pp. 176–186).

- Donaire, José Antonio, Fraguell, R. M., & Mundet, L. (1997). La Costa Brava ante los nuevos retos del turismo. *Estudios Turísticos*, 133, 77–96.
- Duek, C., & Inda, G. (2006). La teoría de la estratificación social de Weber: un análisis crítico* Weber's theory of social stratification: a critical analysis. *Revista Austral de Ciencias Sociales*. ISSN 0717-3202, N° 11, 2006, págs. 5-24
- Duncan, O. D., & Duncan, B. (1955). A Methodological Analysis of Segregation Indexes. *American Sociological Review*, 20(2), 210. <https://doi.org/10.2307/2088328>
- Eaton, M. (1995). British Expatriate Service Provision in Spain's Costa del Sol. *The Service Industries Journal*, 15(2), 251–266. <https://doi.org/10.1080/02642069500000024>
- Elias, N. (1998). Los procesos de formación del estado y de construcción de la nación. *Historia y Sociedad*, 5, 102–117. Retrieved from <https://revistas.unal.edu.co/index.php/hisysoc/article/view/20313/21369>
- Équipe MIT. (2002). *Tourisme 1. Lieux communs*. Mappemonde.Belin
- Équipe MIT. (2005). *Tourismes 2. Moment de lieux* (Mappemonde). Paris: Belin.
- Erikson, R. y J. Goldthorpe (1993), *The Constant Flux: A Study of Class Mobility in Industrial Societies*, Oxford, Oxford University Press.
- European Comision (2014). *Precarious Employment: Patterns, Trends and Policy Strategies in Europe*. Retrieved from [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/587285/IPOL_STU\(2016\)587285_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/587285/IPOL_STU(2016)587285_EN.pdf)
- Ferguson, M., Ali, K., Olfert, M. R., & Partridge, M. (2007). Voting with their feet: Jobs versus amenities. *Growth and Change*, 38(1), 77–110. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2257.2007.00354.x>
- Fernández Huerga, E. (2008). La conducta económica: modelo ortodoxo vs modelo institucionalista/post-keynesiano. *Apuntes Del CENES*, 27(46), 41–70.

Referències

- Fernández Tabales, F. & Mendoza Bonet, A. (2007). La actividad turística en el territorio andaluz. Establecimiento de indicador, distribución y evolución de los mismos. *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 44, 117-146
- Florida, R. (2002). The Rise of the Creative Class. *Washington Monthly*, (May), 15–25. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8691.2006.00398.x>
- Florida, R. (2005). *Cities and Creative Class*. London: Routledge.
- Florida, R. L. (2008). *Who's your city?: how the creative economy is making where to live the most important decision of your life*. Basic Books.
- Florida, R. L. (2011). *The great reset: how the post-crash economy will change the way we live and work*. Harper.
- Florida, R. L. (2017). *The new urban crisis: how our cities are increasing inequality, deepening segregation, and failing the middle class and what we can do about it*. Basic Books
- Florida, R., & Mellander, C. (2014). The Geography of Inequality: Difference and Determinants of Wage and Income Inequality across US Metros. *Regional Studies*, 0. <https://doi.org/10.1080/00343404.2014.884275>
- Foster, R. (1977). Economic and quality of life factors in industrial location decisions. *Social Indicators Research*, 4(1), 247–265. <https://doi.org/10.1007/BF00353133>
- Fraguell, R. M. (2004). Turismo Litoral en Catalunya. La pressió de la segona residència. In *Congrés de turisme de Catalunya*.
- Frenkel, A., Bendit, E., & Kaplan, S. (2013). Residential location choice of knowledge-workers: The role of amenities, workplace and lifestyle. *Cities*, 35, 33–41. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2013.06.005>
- Fudge, J. (2012). Precarious Migrant Status and Precarious Employment: The Paradox of International Rights for Migrant Workers. *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 34.
- Gabe, T., Florida, R., & Mellander, C. (2012). The Creative Class and the crisis 1.50 1.5, 1–17. <https://doi.org/10.1093/cjres/rss012>

- Garcia-López, M. À. (2012). Policentrismo y suburbanización en Barcelona. *Architecture, City and Environment*, 6(18), 55–68.
- García Coll, A., López Villanueva, C., & Pujades Rúbies, I. (2012). El Impacto de la crisis económica en el proceso de metropolitanización. El nuevo rol del urbanismo. In *XII Congreso de Población Española*. Santander.
- Garmendia, J. A. (1994) Tres culturas: organización y recurso humanos. Cultura empresarial e innovación. Madrid: ESIC.
- Gilbert, E. W. (1939). The growth of Inland and seaside health resorts in England 1. *Scottish Geographical Magazine*, 55(1), 16–35. <https://doi.org/10.1080/00369223908735100>
- Gill, A. M., & Williams, P. W. (2011, May). Rethinking resort growth: Understanding evolving governance strategies in Whistler, British Columbia. *Journal of Sustainable Tourism*. Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.558626>
- Glaeser, E. (2005). Smart Growth: Education, Skilled Workers, & the Future of Cold-Weather Cities. *Policy Brief PB-2005-1*.
- Glaeser, E. L. (2011). *El Triunfo de las ciudades : cómo nuestra mejor creación nos hace más ricos, más inteligentes, más ecológicos, más sanos y más felices*. Taurus.
- Glaeser, E. L., Porta, R. La, Lopez-De-Silanes, F., & Shleifer, A. (2004). *Do Institutions Cause Growth? Journal of Economic Growth* (Vol. 9). Kluwer Academic Publishers.
- González Alonso, J., & Pazmiño Santacruz, M. (2015). Cálculo e interpretación del Alfa de Cronbach para el caso de validación de la consistencia interna de un cuestionario, con dos posibles escalas tipo Likert. *Revista Publicando*. Retrieved from: https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/42382/ssoar-revpublicando-2015-1-gonzalez_alonso_jorge_et_al-Calculo_e_interpretacion_del.pdf?sequence=1

Referències

- González Reverté, F. (2003). El proceso de urbanización en Cataluña. Una visión de las áreas perimetropolitanas del litoral. *Ería*, (60), 17–31.
- González Reverté, F. (2008). El papel de los destinos turísticos en la transformación sociodemográfica del litoral mediterráneo español. *The Role of Tourist Destinations in the Social and Demographic Transformation of the Spanish Mediterranean Coast*, 79–107.
- González Reverté, F. & Anton-Clavé, S. (2014). The formation of tourist cities and their effect on the Spanish Mediterranean Urban System. In *International Workshop of the Regional Studies Association. Research Network on Tourism and Regional Development*.
- González Reverté, F., Romero Padilla, Y., Muro Morales, J. I., Navarro Jurado, E., & Gomis López, J. M. (2016). La localización de la clase creativa en ciudades turísticas. Un análisis a escala local del sistema urbano Mediterráneo español. *Investigaciones Turísticas*, 11(11), 1–29. <https://doi.org/10.14198/INTURI2016.11.01>
- Goldthorpe, J. H. (1988). Intellectuals and the Working Class in Modern Britain', Fuller Bequest Lecture, David Rose (Ed.), *Social Stratification and Economic Change*. London: Hutchinson.
- Grefe, X., & Kakiuchi, E. (2015). Creative cities: the cultural issue. In X. Grefe & E. Kakiuchi (Eds.), *Culture, creativity and cities* (pp. 148–180).
- Haisch, T., & Klöpper, C. (2015). Location choices of the creative class: Does tolerance make a difference? *Journal of Urban Affairs*, 37(3), 233–254. <https://doi.org/10.1111/juaf.12148>
- Hall, M., Crowder, K., & Spring, A. (2015). Neighborhood Foreclosures, Racial/Ethnic Transitions, and Residential Segregation. *American Sociological Review*, 80(3), 526–549. <https://doi.org/10.1177/0003122415581334>
- Hall, P. (2000). Creative Cities and Economic Development. *Urban Studies*, 37(4), 639–649. <https://doi.org/10.1080/00420980050003946>

- Hansen, H. K., & Niedomysl, T. (2009). Migration of the creative class: evidence from Sweden. *Journal of Economic Geography*, 9, 191–206. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbn046>
- Hanson, S., & Pratt, G. (1988). SPATIAL DIMENSIONS OF THE GENDER DIVISION OF LABOR IN A LOCAL LABOR MARKET. *Urban Geography*, 9(2), 180–202. <https://doi.org/10.2747/0272-3638.9.2.180>
- Harner, J., & Harner, J. (2016). The Mexican Community in Scottsdale , Arizona
Linked references are available on JSTOR for this article : The Mexican Community in Scottsdale , Arizona , 26(2000), 29–45.
- Henrik Halkier, L. J. (2017). Destination dynamics, path dependency and resilience Regaining momentum in Danish coastal tourism destinations? In P. Brouder, S. Anton-Clavé, A. Gill, & D. Ioannides (Eds.), *Tourism Destination Evolution* (pp. 19–42). Routledge.
- Herrera-medina, E., & Molina-prieto, L. F. (2013). Ciudades creativas :, 22(1), Bitácora Urbano Territorial, Volumen 22, Número 1, 2013. ISSN electrónico 2027-145X. ISSN impreso 0124-7913. Retrieved from [\[https://revistas.unal.edu.co/index.php/bitacora/article/view/11-20\]](https://revistas.unal.edu.co/index.php/bitacora/article/view/11-20)
- Heiddeger, M. (1951). Construir, Habitar, Pensar. In Conferencias y Artículos. 1994 (p. Bauen 141). Ediciones Serval.11–20.
- Holm, E. J. Van. (2014). Leisure choices of the creative class. *CITIES*, 41, 38–43. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2014.05.006>
- Hoogstra, G. J., van Dijk, J., & Florax, R. J. G. M. (2017). Do jobs follow people or people follow jobs? A meta-analysis of Carlino–Mills studies. *Spatial Economic Analysis*, 12(4), 357–378. <https://doi.org/10.1080/17421772.2017.1340663>
- Huete-Nieves, R., & Mantecón-Terán, A. (2013). La migración residencial de noreuropeos en España. *Convergencia*, 20(61), 219–245.
- Huete, R., & Mantecón, A. (2010). Los límites entre el turismo y la migración residencial. Una tipología. *Papers*, 95, 781–801.

Referències

- Ivars Baidal, J. A. (2013). El modelo turístico de Benidorm: Singularidad y retos de futuro, *54*, 17–24.
- Ivars Baidal, J. A., Solsona, F. J., David, M., & Sánchez, G. (2016). Gestión turística y tecnologías de la información y la comunicación (TIC): El nuevo enfoque de los destinos inteligentes*. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, *62*, 327–346. <https://doi.org/10.5565/rev/dag.285>
- Jacobs, J. (1969). *The Death and Life of Great American Cities*.
- Jacobs, J. (1992). *The death and life of great American cities*. Vintage Books/Knopf Doubleday Publishing Group.
- Jacquemond, M., & Breau, S. (2015). A Spatial Analysis of Precarious Forms of Employment in France. *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie*, *106*(5), 536–555. <https://doi.org/10.1111/tesg.12120>
- Jordan, L. P., DeVerteuil, G., Kandt, J., Manley, D., & Wu, Q. (2017). On the edge: changing geographies of the global city precariat in London and Hong Kong. *Urban Geography*, *38*(10), 1459–1478. <https://doi.org/10.1080/02723638.2016.1258205>
- Jourdan, G. (1996). Ville, automobile et planification urbaine Le cas de la Côte d'Azur. *Sud-Alpines, S U R L E S Traversées Aménagement, E T L Territoire, D U Côte, De*.
- Kawachi, I. (2008). Globalization and workers' health. *Industrial Health*, *46*(5), 421–423. <https://doi.org/10.2486/indhealth.46.421>
- Kerimoglu, E., & Karahasan, B. C. (2014). Location patterns of creative capital and regional disparities in Spain. *Regional and Sectoral Economic Studies*, *14*(1), 115–132.
- Knafou, R., & Segui Llinas, M. (1990). L'espace touristique des Balears: le cas de Majorque. *Mappemonde*, *91*(1), 9–12.
- Knafou, Rémy, Bruston, M., Deprest, F., Duhamel, P., Gay, J.-C., & Sacareau, I. (1997). Une approche géographique du tourisme. *Espace Géographique*, *26*(3), 193–204. <https://doi.org/10.3406/spgeo.1997.1071>

- Knafou, R. (2006): «El turismo, factor de cambio territorial: evolución de los lugares, actores y prácticas a lo largo del tiempo (del s. XVIII al s. XXI)» en Turismo y cambio territorial: ¿eclosión, aceleración, desbordamiento? (Lacosta Aragüés, A., coord.). IX Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación. Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza
- Knafou, R., & Rémy. (2018). L'invention du lieu touristique. *Via Tourism Review*, (13). <https://doi.org/10.4000/viatourism.2511>
- Krätke, S. (2010). "Creative cities" and the rise of the dealer class: A critique of Richard Florida's approach to urban theory. *International Journal of Urban and Regional Research*, 34(4), 835–853. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2010.00939.x>
- Kreckel, R. (1980). Unequal Opportunity Structure and Labour Market Segmentation. *Sociology*, 14(4), 525–550. <https://doi.org/10.1177/003803858001400402>
- Kühn, M. (2015). Peripheralization: Theoretical Concepts Explaining Socio-Spatial Inequalities, (May), 37–41. <https://doi.org/10.1080/09654313.2013.862518>
- Landry, C., & Bianchini, F. (1995). *The Creative City*. London: Demos.
- Landry, C., & Comedia (Firm). (2000). *The creative city: a toolkit for urban innovators*. Earthscan Publications.
- Lenin, V. I. (1948). *Obras Escogidas en Dos Tomos*. Moscú. Retrieved from: <https://www.marxists.org/espanol/lenin/obras/oe3/lenin-obras-2-3.pdf> [Consulta 25-04-2019]
- Leontaridi, M. R. (1998). Segemented labour markets: theory, 12(1), 63–101.
- Levy, F., & Murnane, R. J. (2004). A Role for Technology in Professional Development? Lessons from IBM. *Phi Delta Kappan*, 85(10), 728–734. <https://doi.org/10.1177/003172170408501005>
- Lindgren, U. (2003). Who is the counter-urban mover? Evidence from the Swedish urban system. *International Journal of Population Geography*, 9(5), 399–418. <https://doi.org/10.1002/ijpg.296>

Referències

- López Monné, R. (2000). La Valoración del patrimonio como estrategia de reorientación en municipios litorales. In *Actas del X Coloquio de Geografía del Turismo, Ocio y Recreación* (Vol. 66, pp. 37–39).
- Lorenzen, M., & Andersen, K. V. (2009). Centrality and Creativity: Does Richard Florida's Creative Class Offer New Insights into Urban Hierarchy? *Economic Geography*, 85(4), 363–390. <https://doi.org/10.1111/j.1944-8287.2009.01044.x>
- Lowry, I. S. (1966). *Migration and metropolitan growth: two analytical models*. Chandler Pub. Co.
- Lundgren, J. O. J. (1974). On access to recreational lands in dynamic metropolitan hinterlands. *The Tourist Review*, 29(4), 124–131. <https://doi.org/10.1108/eb057712>
- Lussault, M. (2003). Spatialité; Identité; Spatiale Lieu; L'espace avec les images. In *Dictionnaire de la géographie et de l'espace des sociétés* (pp. 866–868; 480–481; 561–563). Belin.
- Madden, L. (1999). Making money in the sun: the development of British-and Irish-owned businesses in the Costa del Sol. *Research Papers in Geography* 36.
- Malanga, S. (2004). The Curse of the Creative Class | City Journal. Retrieved February 24, 2017, from <https://www.city-journal.org/html/curse-creative-class-12491.html>
- Maloutas, T. (2012). Contextual diversity in gentrification research, *Critical Sociology*, vol 38, no 1, pp 33–48. <https://doi.org/10.1177/0896920510380950>
- Maloutas, T. i Spyrellis, S.N (2016). Vertical segregation: Mapping the vertical social stratification of residents in Athenian apartment buildings. *Journal of Mediterranean Geography*. vol.127. pp. 27-36. Retrieved from: <https://journals.openedition.org/mediterranee/8378> [Consulta 15-08-2019]

- Maloutas, T., & Nikiforos, S. S. (2019). Segregation trends in Athens: the changing residential distribution of occupational categories during the 2000s Segregation trends in Athens: the changing residential distribution of occupational categories during the 2000s, 3404. <https://doi.org/10.1080/00343404.2018.1556392>
- Mantecon, A., Huete, R., & Mazon, T. (2009). "European" housing estates. A research into the new dual societies on the Mediterranean coast. *Scripta Nova-Revista Electronica De Geografia Y Ciencias Sociales*, (December 2016).
- Mantecón Terán, A., Huete, R., & Mazón Martínez, T. (2011). *Construir una nueva vida: los espacios del turismo y la migración residencial* (Mirazon). Santander.
- Marchena Gómez, M. (2000). Nuevos escenarios de promoción y gestión del turismo urbano, 14. Retrieved from M Marchena Gómez - 2000 - cervantesvirtual.com
- Marjavaara, R. (2007). The displacement myth: Second home tourism in the Stockholm archipelago. *Tourism Geographies*, 9(3), 296–317. <https://doi.org/10.1080/14616680701422848>
- Markusen, A. (1999). *Second Tier Cities: Rapid Growth Beyond the Metropolis*. Minneapolis. London: University of Minnesota.
- Markusen, A. (2004). Targeting occupations in regional and community economic development. *Journal of the American Planning Association*, 70(3), 253–268. <https://doi.org/10.1080/01944360408976377>
- Markusen, A. (2006). Urban Development and the Politics of a Creative Class: Evidence from a Study of Artists. *Environment and Planning A*, 38(10), 1921–1940. <https://doi.org/10.1068/a38179>
- Martin-Brelot, H., Grossetti, M., Eckert, D., Gritsai, O., & Kovács, Z. (2010). The spatial mobility of the "creative class": A European perspective. *International Journal of Urban and Regional Research*, 34(4), 854–870. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2010.00960.x>

Referències

- Martín, R., Corraliza, J. A., & Berenguer, J. (2015). Estilo de vida , hábito y medio ambiente. *Estudios de Psicología: Studies in Psychology*, 37–41. <https://doi.org/10.1174/021093901609631>
- Martín, R., Corraliza, J. A., & Berenguer, J. (2001). Lifestyle, habits and the environment. *International Journal of Phytoremediation*, 22(1), 97–109. <https://doi.org/10.1174/021093901609631>
- Martin, R., & Sunley, P. (2015). Towards a Developmental Turn in Evolutionary Economic Geography? *Regional Studies*, 49(5), 712–732. <https://doi.org/10.1080/00343404.2014.899431>
- Martínez-celorio, X., Saldo, A. M., & Informes, L. (2016). *Crisi , descens social i xarxes de confiança*. Barcelona. Retrieved from http://www.fbofill.cat/sites/default/files/Crisi,_descens_social_i_xarxes_doctreball25.pdf
- Marx, K. (1852). *El dieciocho Brumario de Luis Bonaparte*. Retrieved from <https://www.marxists.org/catala/marx/1852/brumaire/index.htm> [Consulta 25-04-2019]
- Marx, K. (1863). *El Capital*. Retrieved from https://www.marxists.org/catala/marx/capital/me23_000.htm [Consulta 25-04-2019]
- Marx, K., & Engels, F. (1848). Manifiesto del Partido Comunista. Retrieved from <https://www.marxists.org/espanol/m-e/1840s/48-manif.htm> [Consulta 25-04-2019]
- Masip Tresserra, J., & Roca Cladera, J. (2012a). Anàlisi retrospectiu del sistema Metropolità de Barcelona i la seva influència en l'estructura urbana. *Architecture, City and Environment*, (18), 100–138.
- Masip Tresserra, J., & Roca Cladera, J. (2012b). Repensant el territori català: Cap a una bicapitalitat catalana i metropolitana? *Architecture, City and Environment*, (18), 325–360.

- McCann, E. (2004). "Best places": interurban competition, quality of life and popular media discourse. *Urban Studies*, 41(10), 1909–1929. <https://doi.org/10.1080/0042098042000256314>
- McGranahan, D., & Wojan, T. (2007). Recasting the creative class to examine growth processes in rural and urban counties. *Regional Studies*, 41(2), 197–216. <https://doi.org/10.1080/00343400600928285>
- Mckay, S., Jefferys, S., Paraksevopoulou, A., Keles, J., Krassimira, B., France, S., ... Countouris, N. (2012). *FINAL REPORT Study on Precarious work and social rights*. [Retrieved from: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7925&langId=en>]
- McLafferty, S., & Preston, V. (2019). Who has long commutes to low-wage jobs? Gender, race, and access to work in the New York region. *Urban Geography*, 00(00), 1–21. <https://doi.org/10.1080/02723638.2019.1577091>
- McLafferty, S., & Preston, V. (1992). Spatial Mismatch and Labor Market Segmentation for African-American and Latina Women. *Economic Geography*, 68(4), 406. <https://doi.org/10.2307/144026>
- Membrado, J. C. (2015a). Sunny Spain: migrantes del sol y urbanismo expansivo en el litoral mediterráneo español, (January 2013). *Estudios territoriales*, ISSN 1133-4762, N° 178, 2013, págs.
- Membrado Tena, J. C. (2015b). Migración residencial y urbanismo expansivo en el Mediterráneo español. *Cuadernos de Turismo*, (35), 259. <https://doi.org/10.6018/turismo.35.221611>
- Membrado Tena, J. C. (2013). Sunny Spain: migrantes del sol y urbanismo expansivo en el litoral mediterráneo español. *Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales*, 45(178), 687–708.
- Michael, H., & Negri, A. (2000). *Empire*. Harvard University Press.
- Miralles-Guasch, C., & Pujol, A. F. T. (2012). La región metropolitana de barcelona. dinámicas territoriales recientes 1, 18022, 299–318.

Referències

- Möller, J., & Tubadji, A. (2009). The creative class, bohemians and local labor market performance a micro-data panel study for Germany 1975-2004. *Jahrbucher Fur Nationalokonomie Und Statistik*, 229(2–3), 270–291.
- Monnet, J. 2000. « Les dimensions symboliques de la centralité », *Cahiers de Géographie du Québec*, vol. 44, n° 123, p. 399-418
- Morales Gil, A., Vera-Rebollo, J. F., Ivars Baidal, J. A., & Celdrán Bernabéu, M. A. (2016). Evolución y metabolismo de un lugar transformado por el turismo de masas. Una interpretación del modelo turístico de Torre Vieja desde la teoría de la dependencia de la trayectoria (Path Dependence). *Libro Homenaje Al Profesor Alfredo Morales Gil*, 705–736. <https://doi.org/10.14198/librohomenajealfredomorales2016-32>
- Moriconi-Ebrard, F. 2003. « Urbanisation », dans J. Lévy et M. Lussault (sous la dir. de), *Dictionnaire de la géographie et de l'espace des sociétés*, Paris, Belin, p. 949-951
- Morote, A. F., & Hernández, M. (2016). Población extranjera y turismo residencial en el litoral de Alicante (1960-2011): repercusiones territoriales. *EURE (Santiago)*, 42(126), 55–76. <https://doi.org/10.4067/S0250-71612016000200003>
- Müller, D. K. (2002). Second Home Ownership and Sustainable Development in Northern Sweden. *Tourism and Hospitality Research*, 3(4), 343–355. <https://doi.org/10.1177/146735840200300406>
- Müller, D. K. (2005). Second Home Tourism in the Swedish Mountain Range. In C. M. Hall & S. Boyd (Eds.), *Nature-Based Tourism in Peripheral Areas: Development or Disaster?* (pp. 133–148).
- Müller, D. K. (2006). Amenity Migration and Tourism Development in the Tärna Mountains, Sweden. In L. A. G. Moss (Ed.), *Amenity Migrants: Seeking and Sustaining Mountains and their Cultures* (pp. 245–248). Wallingford: Cab International.

- Müller, D. K., & Marjavaara, R. (2012). From second home to primary residence: Migration towards recreational properties in Sweden 1991-2005. *Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie*, 103(1), 53–68. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9663.2011.00674.x>
- Mullins, P. (1990) "Tourist cities as new cities: Australia's Gold Coast and Sunshine Coast" *Australian Planner*, 28 (3), pp. 37-41.
- Mullins, P. (1991) "Tourism urbanization" *International Journal of Urban and Regional Research*, 15 (3), pp. 326-342.
- Mullins, P. (1992) "Cities for pleasure: the emergence of Tourism urbanization in Australia" *Built Environment* 18 (3), pp. 187-198.
- Mullins, P. (1994) "Class relations and tourism urbanization: the regeneration of the petite bourgeoisie and the emergence of a new urban form" *International Journal of Urban and Regional Research*, 18 (4), pp. 591-608.
- Mullins, P (2003) "The evolution of Australian Tourism Urbanization" en Hoffman et al (eds.) *Cities and visitors. Regulating people, markets and city space*. London, Blackwell
- Musterd, S., & Gritsai, O. (2013). The creative knowledge city in Europe: Structural conditions and urban policy strategies for competitive cities. *European Urban and Regional Studies*, 20(3), 343–359. <https://doi.org/10.1177/0969776412439199>
- Musterd, S., Marcińczak, S., Ham, M. Van, & Tammaru, T. (2016). Socioeconomic segregation in European capital cities . Increasing separation between poor and rich. *Urban Geography*, 00(00), 1–22. <https://doi.org/10.1080/02723638.2016.1228371>
- Muth, R. F. (1971). Migration: Chicken or Egg? *Southern Economic Journal*, 37(3), 295. <https://doi.org/10.2307/1056181>
- Navarro, E., Carmen, J., & Gutiérrez, C. (2001). Extranjeros jubilados: ¿Residentes no empadronados o turistas residenciales? Metodología para la cuantificación de la población no empadronada. Retrieved from <http://revistas.uma.es/index.php/baetica/article/viewFile/169/127>

Referències

- Nel-lo, O. (2010). Les dinàmiques territorials a la Regió Metropolitana de Barcelona (1985-2006). Hipòtesis interpretatives. *Papers: Regió Metropolitana de Barcelona: Territori, Estratègies, Planejament*, (51), 16–27.
- Niavis, S., & Tsiotas, D. (2019). Assessing the tourism performance of the Mediterranean coastal destinations: A combined efficiency and effectiveness approach. *Journal of Destination Marketing & Management*, 14(March), 100379. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2019.100379>
- Niewiadomski, P.. (2016). Knowledge transfer in the hotel industry and the 'de-locking' of Central and Eastern Europe, 135–160. <https://doi.org/10.4324/9781315550749-13>
- Nogué, J. (2007). *La Construcción Social del Paisaje*. Madrid: Biblioteca Nueva. ISBN: 978-84-9742-624-4.
- O'connor, J. (n.d.). *Precarious Employment and Flexicurity in the European Union Employment-Anchored Social Policy Framework*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/242185210>
- O'Reilly, K. (1995). A new trend in European migration: contemporary British migration to Fuengirola, Costa del Sol. *Geographical Viewpoint*.
- Olin Whight, E. (1979). *Class Structure and Income Determination*. New York: Academic Press. ISBN 978-0-12-764950-4.
- Olin Wright, Erik (1989). *The debate on classes*. London New York: Verso. ISBN 978-0-86091-966-7.
- Olin Wright, E. (1994). *Clases*. Madrid: Siglo XXI.
- Østbye, S.; Moilanen, M.; Tervo, H. i Westerlund, O. (2018) The creative class: do jobs follow people or do people follow jobs?, *Regional Studies*, 52:6, 745-755, DOI: 10.1080/00343404.2016.1254765
- Papatheodorou, A. (2004). Exploring the evolution of tourism resorts. *Annals of Tourism Research*, 31(1), 219–237. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2003.10.004>

- Park, R. E. (1925). The City: Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment. In *The City: Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment* (p. 251).
- Parsons, T. (1967). *Sociological theory and modern society*. (F. Press, Ed.).
- Peck, J.A. (1989): Reconceptualizing the local labour market: space, segmentation and the state. *Progress in Human Geography* 13, 42–59
- Peck, J. (2005). Struggling with the Creative Class. *International Journal of Urban and Regional Research*, 29(4), 740–770. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2005.00620.x>
- Piore, M. J. (1969). On-the-job training in the dual labor market: public and private responsibilities in on-the-job training of disadvantaged workers. In A. . Weber, F. H. Cassel, & W. . Ginsburg (Eds.), *Public-Private Man-Power Politics, Industrial Relations Research Association Series* (pp. 101–132). Madison: Sloan School of Management.
- Piore, M. J., & Sabel, C. F. (1984). *The second industrial divide : possibilities for prosperity*. Basic Books.
- Plog, S. C. (1974). Why Destination Areas Rise and Fall in Popularity. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 14(4), 55–58. <https://doi.org/10.1177/001088047401400409>
- Polkowska, D. (2016). The “ precarity trap ” of Poland ’ s youth labour market : flexible employment a barrier or opportunity ? Who is in the precarious condition ?, 1–16.
- Pollard, J., & Rodriguez, R. D. (1993). Tourism and torremolinos. *Tourism Management*, 14(4), 247–258. [https://doi.org/10.1016/0261-5177\(93\)90059-T](https://doi.org/10.1016/0261-5177(93)90059-T)
- Pooley, C., Turnbull, J., & Adams, M. (2006). The Impact of New Transport Technologies on Intraurban Mobility: A View from the Past. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 38(2), 253–267. <https://doi.org/10.1068/a37271>

Referències

- Prada Trigo, J. (2015). El debate de la creatividad y la economía en las ciudades actuales y el papel de los diferentes actores: algunas evidencias a partir del caso de estudio de Madrid. *Investigaciones Geográficas, Boletín Del Instituto de Geografía*, 2015(87), 62–75. <https://doi.org/10.14350/rig.40700>
- Prat, J. M., & Cànoves, G. (2012). El Turismo Cultural como oferta complementaria en los destinos turísticos de litoral. El cas de la Costa Brava (España). *Investigaciones Geográficas, Boletín Del Instituto de Geografía*, 79, 119–135.
- Prats Canals, L., & Jiménez, S. (2006). El turismo en Cataluña: evolución histórica y retos de futuro. *PASOS Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 4(2), 153–174. <https://doi.org/10.25145/j.pasos.2006.04.011>
- Preston, V., & McLafferty, S. (2016). Revisiting Gender, Race, and Commuting in New York. *Annals of the American Association of Geographers*, 1–11. <https://doi.org/10.1080/00045608.2015.1113118>
- Priestley, G., & Mundet, L. (1998). The post-stagnation phase of the resort cycle. *Annals of Tourism Research*, 25(1), 85–111. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(97\)00062-5](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(97)00062-5)
- Pujol Perdices, M., & Gutiérrez Palomero, A. (2017). *LURRALDE. Lurralde: Investigación y espacio, ISSN 0211-5891, Nº 40, 2017, págs. 167-192*. Instituto Geográfico Vasco “Andrés de Urdaneta” (INGEBA).
- Putnam, R. D. (1993). What makes democracy work? *National Civic Review*, 82(2), 101–107. <https://doi.org/10.1002/ncr.4100820204>
- Rao, Y., & Dai, D. (2016). Creative Class Concentrations in Shanghai, China: What is the Role of Neighborhood Social Tolerance and Life Quality Supportive Conditions? *Social Indicators Research*, 1–10. <https://doi.org/10.1007/s11205-016-1347-9>
- Recker, N. L., & Moore, M. D. (2016). The creative class and bussines enviroment: a cross-national study, 13–14. Retrieved from <http://search.proquest.com/openview/0309994d1ed045c361c8ca81bdbfc9f/c/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2033472>

- Ritzer, G. (1996). The McDonaldization thesis: Is expansion inevitable? *International Sociology*, 11(3), 291–308. <https://doi.org/10.1177/026858096011003002>
- Rodgers, G. (1989). *Precarious jobs in labour market regulation: the growth of atypical employment in Western Europe*. Brussels: International Institute for Labour Studies, Free University of Brussels.
- Rodríguez Guerra, J. (2016). La cuestión de la cualificación en la variante institucionalista de las teorías de la segmentación del mercado de trabajo. *Témpora: Revista de Historia y Sociología de la Educación*, ISSN 0211-8939, Nº 19, 2016-2017, págs. 51-69
- Rogerson, R. J. (1999). Quality of Life and City Competitiveness. *Urban Studies*, 36(5), 969–985. <https://doi.org/10.1080/0042098993303>
- Romero-Padilla, Y., Navarro-Jurado, E., & Malvárez-García, G. (2016). The potential of international coastal mass tourism destinations to generate creative capital. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(4), 574–593. <https://doi.org/10.1080/09669582.2015.1101125>
- Romero Padilla, Y. (2016). *Metamorfosis de una invención. Turismo y clase creativa: el caso de la Costa del Sol en el mediterráneo español. Tesis Doctoral*.
- Rovira Soto, Ma Trinitat, & Anton-Clavé, S. (2014). De destino a ciudad. La reformulación urbana de los destinos turísticos costeros maduros. El caso de la Costa Daurada central. *Architecture, City and Environment*, (25), 373–392. <https://doi.org/10.5821/ace.9.25.3632>
- Rovira Soto, Maria Trinitat, & Anton Clavé, S. (2017). Second homes and urban landscape patterns in Mediterranean coastal tourism destinations. *Land Use Policy*, 68(July), 117–132. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.07.018>
- Rullan, O. (2010). Los efectos territoriales de las dinámicas globales en unas islas turísticas mediterráneas las Baleares. *El Periplo Sustentable*, unknown(18), 119–160. <https://doi.org/10.21854/eps.v0i18.915>
- Rullan, O. (2002). *La Contruició Territorial de Mallorca*. (Editorial Moll, Ed.).

Referències

- Sabatini, F., Cáceres, G., & Cerda, J. (2001). Segregación residencial en las principales ciudades chilenas: tendencias de las tres últimas décadas y posibles cursos de acción. *Revista EURE - Revista de Estudios Urbano Regionales*, 27(82).
- Salvati, L., & Morelli, V. G. (2014). URBAN WORLDS Unveiling Urban Sprawl in the Mediterranean Region: Towards a Latent Urban Transformation?, 38(November). <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12135>
- Sands, G., Reese, L. A., M., L., N., C., R., S., H., M., & J., O. (2013). Fair Weather Friends? The Impact of the Creative Class on the Economic Health of Mid-sized US Metropolitan Areas, 1990-2009. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 6(1), 71–91. <https://doi.org/10.1093/cjres/rss013>
- Sanz-Ibáñez, C., & Anton Clavé, S. (2014). The evolution of destinations: towards an evolutionary and relational economic geography approach. *Tourism Geographies*, 16(4), 563–579. <https://doi.org/10.1080/14616688.2014.925965>
- Sanz-Ibáñez, C., Wilson, J., & Anton Clavé, S. (2017). Moments as catalysts for change in the evolutionary paths of tourism destinations. In *Tourism destination evolution* (pp. 81–102).
- Sassen, S. (1991). The Global City. In D. Nugent & J. Vincent (Eds.), *A companion to the Anthropology of Politics*. (pp. 168–178). <https://doi.org/10.2747/0272-3638.13.5.501>
- Sassen, S. (2014). *Expulsions. Brutality and Complexity in the Global Economy*. London: Harvard University Press.
- Sarasa, S., Porcel, S., Navarro, L., & Thiers, J. (2018). Desindustrialización y crisis en la Barcelona posolímpica: ¿Hacia una ciudad dual? *Eure*, 44(131), 29–52. <https://doi.org/10.4067/S0250-71612018000100029>
- Schuschny, A., & Soto, H. (2009). Guía metodológica Diseño de indicadores compuestos de desarrollo sostenible Andrés Schuschny. *Cepal*, 109. <https://doi.org/LC/W255>

- Seifert, A. M., Messing, K., Riel, J., & Chatigny, C. (n.d.). Precarious employment conditions affect work content in education and social work: results of work analyses. *International Journal of Law and Psychiatry*, 30(4–5), 299–310. <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2007.06.004>
- Sémbler, C. (2006). POLÍTICAS SOCIALES Estratificación social y clases sociales. Una revisión analítica de los sectores medios. Retrieved from www.cepal.org/es/suscripciones
- Servillo, L., Atkinson, R., & Russo, A. P. (2011). Territorial attractiveness in EU urban and spatial policy: a critical review and future research agenda. *European Urban and Regional Studies*, 19(4), 349–365. <https://doi.org/10.1177/0969776411430289>
- Shaw, G., & Williams, A. M. (1994). *Critical Issues in Tourism. A geographical Perspective*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Sheller, M., & Urry, J. (2006). The new mobilities paradigm, 38, 207–227. <https://doi.org/10.1068/a37268>
- Sides, J., & Vanderleeuw, J. (2016). Finding Florida in the Mountains: Understanding the Role of the “Creative Class” in Appalachian Economic Development. *ASA Annual Conference*.
- Skaptadóttir, U. D., & Wojtyńska, A. (2008). Labour Migrants Negotiating Places and Engagements. In J. Baerenholdt & B. Granas (Eds.), *Mobility and Place: Enacting Northern European Peripheries*. London and New York: Routledge. Retrieved from [\[https://books.google.es/books?id=bcoFDAAAQBAJ&pg=PA115&lpg=PA115&dq=Labour+Migrants+Negotiating+Places+and+Engagements&source=bl&ots=XK1FIJ2Rx6&sig=ACfU3U3Td5g56K7XWYfYqLI9HXqqfUQGjQ&hl=ca&sa=X&ved=2ahUKEwjDyKza4driAhVNxoUKHWOzAKMQ6AEwA3oEC_AkQBA#v=onepage&q=Labour%20Migrants%20Negotiating%20Places%20and%20Engagements&f=false\]](https://books.google.es/books?id=bcoFDAAAQBAJ&pg=PA115&lpg=PA115&dq=Labour+Migrants+Negotiating+Places+and+Engagements&source=bl&ots=XK1FIJ2Rx6&sig=ACfU3U3Td5g56K7XWYfYqLI9HXqqfUQGjQ&hl=ca&sa=X&ved=2ahUKEwjDyKza4driAhVNxoUKHWOzAKMQ6AEwA3oEC_AkQBA#v=onepage&q=Labour%20Migrants%20Negotiating%20Places%20and%20Engagements&f=false)

Referències

- Soares, J. C., Antoni, J., Baidal, I., & Gândara, J. M. (2015). La evolución de destinos turísticos litorales consolidados. Análisis comparado de Balneario Camboriú (Brasil) y Benidorm (España). *Anales de geografía de la Universidad Complutense*, ISSN 0211-9803, Vol. 35, Nº 2, 2015, págs. 143-166. https://doi.org/10.5209/rev_AGUC.2015.v35.n2.50118
- Soares, J. C., Antoni, J., Baidal, I., & Gândara, J. M. (2016). Dinámica evolutiva y path dependence en los destinos turísticos. El papel y la percepción de los agentes locales desde una perspectiva comparada. *Estudios y Perspectivas En Turismo Volumen*, 25, 164–185.
- Standing, Guy (2011). *The Precariat*. London: Bloomsbury Academic. ISBN 9781849664554.
- Stock, M. (2001a). Brighton and Hove : station touristique ou ville touristique ? Étude théorique-empirique / Brighton and Hove : a tourist resort or a tourist town ? *Géocarrefour*, 76(2), 127–131. <https://doi.org/10.3406/geoca.2001.2539>
- Stock, M. (2001b). Mobilités géographiques et pratiques des lieux : étude théorique-empirique à travers deux lieux touristiques anciennement constitués : Brighton & Hove (Royaume-Uni) et Garmisch-Partenkirchen (Allemagne).
- Stock, M. (2004). Pratiques des lieux, styles d'habiter, régimes d'habiter. Pour une analyse triadique des dimensions spatiales des sociétés humaines », *Travaux de l'Institut de Géographie de Reims*, vol. 115-118, p. 213-229.
- Stock, M. (2005). Les sociétés à individus mobiles: vers un nouveau mode d'habiter. <https://www.espacestemp.net/>. Retrieved from <https://www.espacestemp.net/en/articles/habiter-comme-pratique-des-lieux-geographiques-en/>
- Stock M. 2007. « European Cities: Towards a Recreational Turn? », *Hagar. Studies in Culture, Polity and Identities*, vol. 7, nº 1, p. 115-134.
- Stock, M. (2015). Habiter comme « faire avec l'espace ». Réflexions à partir des théories de la pratique. *Annales de Géographie*, 704(4), 424. <https://doi.org/10.3917/ag.704.0424>

- Stock, M. (2017). Le concept de centralité à l'épreuve du tourisme. Réflexions critiques. In V. C. et P. V. A. la collaboration de P. D. Mathis Stock (Ed.) (pp. 1–27). Presses Universitaires de Rennes.
- Stock, M., & Lucas, L. (2012). La double révolution urbaine du tourisme. *Espaces et Sociétés*, 3(151), 15–30. <https://doi.org/10.3917/esp.151.0015>
- Stolarick, K, Denstedt, K., Donald, B., & Spencer, G. M. (2010). Creativity, Tourism and Economic Development in a Rural Context: the case of Prince Edward County, 18.
- Stolarick, Kevin, & Currid-Halkett, E. (2013). Creativity and the crisis: The impact of creative workers on regional unemployment. *Cities*, 33, 5–14. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2012.05.017>
- Storper, M., & Scott, A. J. (2009). Rethinking human capital, creativity and urban growth. *Journal of Economic Geography*, 9(2), 147–167. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbn052>
- Storper, M., & Scott, A. J. (2015). Current debates in urban theory: A critical assessment. *Urban Studies*, 53(6), 1114–1136. <https://doi.org/10.1177/0042098016634002>
- Stryjakiewicz, T. (2010). Location Factors of the Creative and Knowledge-Intensive Industries in European Metropolitan Regions. *Geografický Časopis / Geographical Journal*, 62(1), 3–19.
- Stryjakiewicz, T., & Meczynski, M. (2010). Creative urban processes in post-communist metropolises: the case of the Poznan metropolitan region. *International Journal of Sustainable Development*, 13(1/2), 69. <https://doi.org/10.1504/IJSD.2010.035100>
- Tervo, Hannu, 2016. "Do People Follow Jobs or Do Jobs Follow People? The Case of Finland in an International Context," *Journal of Regional Analysis and Policy*, Mid-Continent Regional Science Association, vol. 46(1). DOI: 10.22004/ag.econ.244629

Referències

- Tiruneh, E. A. (2014). Regional Economic Development in Italy: Applying the Creative Class Thesis to a Test. *Journal of the Knowledge Economy*, 5(1), 19–36. <https://doi.org/10.1007/s13132-012-0126-3>
- Thomas, J. M., & Darnton, J. (2006). Social Diversity and Economic Development in the Metropolis. *Journal of Planning Literature*, 21, 153–168. <https://doi.org/10.1177/0885412206292259>
- Thomas, M., & Moye, R. (2015). Race, Class, and Gender and the Impact of Racial Segregation on Black-White Income Inequality. *Sociology of Race and Ethnicity*, 1(4), 490–502. <https://doi.org/10.1177/2332649215581665>
- Thulemark, M. (2015). *Moved by the mountains: migration into tourism dominated rural areas*. Örebro University.
- Thulemark, M., & Hauge, A. (2014). Creativity in the recreational industry . Reconceptualization of the Creative Class theory in a tourism-dominated rural area, 18(1), 87–105.
- Tönnies, F. (2001). *Community and Civil Society (Gemeinschaft und Gesellschaft. 1880-1935)*. New York: Cambridge University Press.
- Tremblay, Rémy, & Chicoine, H. (2011). Urban and regional creative class theories. *Regional and Sectoral Economic Studies*, 11(1).
- Trip, J. J. (2007). Assessing quality of place: A comparative analysis of Amsterdam and Rotterdam. *Journal of Urban Affairs*, 29(5), 501–517. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9906.2007.00362.x>
- Turok, I. (2004). Cities, Regions and Competitiveness. *Regional Studies*, 38(9), 1069–1083. <https://doi.org/10.1080/0034340042000292647>
- Tuulentie, S., & Heimtun, B. (2014). New Rural Residents or Working Tourists? Place Attachment of Mobile Tourism Workers in Finnish Lapland and Northern Norway. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 14(4), 367–384. <https://doi.org/10.1080/15022250.2014.967998>
- van Ham, M., & Tammaru, T. (2016). New perspectives on ethnic segregation over time and space. A domains approach. *Urban Geography*, 37(7), 953–962. <https://doi.org/10.1080/02723638.2016.1142152>

- Vera Rebollo, J. & Castiñeira, C. J. B. (2010). Renovación y reestructuración de los destinos turísticos consolidados del litoral: las prácticas recreativas en la evolución del espacio turístico. *Boletín de La Asociación de Geógrafos Españoles*, 53, 329–353.
- Vera Rebollo, J. (2005). El auge de la función residencial en destinos turísticos del litoral mediterráneo: entre el crecimiento y la renovación. *Papers de Turisme*, (37), 95–116.
- Vera Rebollo, J. F. V., & Baidal, J. A. I. (2003). Measuring sustainability in a mass tourist destination: Pressures, Perceptions and policy responses in torre Vieja, Spain. *Journal of Sustainable Tourism*, 11(2–3), 181–203. <https://doi.org/10.1080/09669580308667202>
- Vera Rebollo, J. F. V., & Gómez, M. M. (1998). Efectos del turismo en las estructuras regionales periféricas: una aproximación analítica. *Millars: Espai i Història*, 21, 109–144. <https://doi.org/10.6035/MILLARS.ANY.NÚMERO>
- Vergara, A. (2001). *Imaginaris: horizontes plurales*. México DF: Consejo Nacional para la Cultura y las Artes, Escuela Nacional de Antropología e Historia.
- Vermeulen, W., & van Ommeren, J. (2009). Does land use planning shape regional economies? A simultaneous analysis of housing supply, internal migration and local employment growth in the Netherlands. *Journal of Housing Economics*, 18(4), 294–310. <https://doi.org/10.1016/J.JHE.2009.09.002>
- Vias C, A. (1999). Jobs follow people in the rural Rocky Mountain West. *Rural Development Perspectives*, 14(2), 14–23.
- Weber, Max. 1969. *Economía y Sociedad. Esbozo de sociología comprensiva*. México: Fondo de cultura económica.
- Whatmore, S. (2002). *Hybrid geographies: natures, cultures, spaces*. SAGE Publications.
- White, Michael J. (1983). The Measurement of Spatial Segregation. *American Journal of Sociology*, 88(5), 1008–1018. <https://doi.org/10.1086/227768>

Referències

- White, Michelle J. (1977). Urban models of race discrimination. *Regional Science and Urban Economics*, 7(3), 217–232. [https://doi.org/10.1016/0166-0462\(77\)90010-2](https://doi.org/10.1016/0166-0462(77)90010-2)
- Williams, A. M. (2009). International migration, uneven regional development and polarization. In *European Urban and Regional Studies* (Vol. 16, pp. 309–322). <https://doi.org/10.1177/0969776409104695>
- Williams, A. M., & Hall, C. M. (2000). el. *Tourism Geographies*, 2(1), 5–27. <https://doi.org/10.1080/146166800363420>
- Williams, A. M., King, R., Warnes, A., & Patterson, G. (2000). Tourism and international retirement migration: New forms of an old relationship in southern Europe. *Tourism Geographies*, 2(1), 28–49. <https://doi.org/10.1080/146166800363439>
- Williams, A. S., i Jobes, P. C. (1990). Economic and quality-of-life considerations in urban-rural migration. *Journal of Rural Studies*, 6(2), 187–194. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(90\)90005-S](https://doi.org/10.1016/0743-0167(90)90005-S)
- Wolfe, R. I. (1952). Wasaga beach: the divorce from the geographic environment. *The Canadian Geographer/Le Géographe Canadien*, 1(2), 57–66. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0064.1952.tb01711.x>
- Wojtyńska, A. (2011). Chapter 2. History and characteristic of migration from Poland to Iceland. Retrieved from www.polmic.pl.
- Zusman, P. i Quintar, A. (2001). Éxodo y ciudadanía global en el Contra-Imperio: el papel del migrante en la creación de un nuevo lugar en el no lugar. *Scripta Nova: Revista electrónica de geografía y ciencias sociales*, ISSN-e 1138-9788, N°. Extra 5, 94, 2001 (Ejemplar dedicado a: Migración y cambio social: III Coloquio Internacional de Geocrítica)

Índex de Figures

Figura 1.1.- Objectius generals i objectius específics de la recerca _____	23
Figura 1.2.- Objectius operatius de la recerca _____	26
Figura 1.3.- Relació entre objectiu general, objectius específics i objectius operatius _____	29
Figura 1.4.- Hipòtesis parcials de treball _____	30
Figura 1.5.- Relació entre objectius específics i hipòtesis parcials _____	32
Figura 2.1.- Relacions entre les característiques del règim d'habitar i els capítols i objectius de la recerca _____	51
Figura 3.1.- Exemples d'urbanització litoral a Salou i Vila-Seca, El Vendrell i Calafell, Lloret de Mar i la Badia de Roses _____	104
Figura 3.2.- Distribució de la població segons municipi, Penedès Marítim 2018 _____	129
Figura 3.3.- Taxa de Creixement de la Població, Penedès Marítim, 1999-2018 _____	133
Figura 3.4.- Tendència de creixement de població, Penedès Marítim 1998-2018 _____	134
Figura 4.1.- Esquema de transformació de les dades en brut en els índexs sintètics _____	162
Figura 4.2.- Distribució aleatòria de les enquestes i concentració en els límits municipals _____	189
Figura 4.3.- Proximitat a les zones urbanes i creació de hubs _____	190
Figura 4.4.- Punts d'enquesta _____	190
Figura 5.1.- Evolució i dispersió dels residus dels Super Creatius. Catalunya, 2001-2011 _____	309
Figura 5.2.- Evolució i residus de regressió múltiple dels treballadors bohemis. Catalunya, 2001-2011 _____	310
Figura 5.3.- Evolució i residus de regressió múltiple dels Creatius Professionals. Catalunya, 2001-2011 _____	311
Figura 5.4.- Evolució i residus de regressió múltiple dels treballadors de serveis de baixa especialització _____	312
Figura 5.5.- Evolució i atracció dels treballadors residents creatius i els seus subgrups, Catalunya 2001-2011 _____	314

Figura 5.7.- Patchwork metròpolis en la residència creativa _____	322
Mapa 6.1.- Distribució geogràfica dels treballadors creatius segons tipologia turística, Catalunya 2001 _____	339
Figura 6.2.- Distribució dels treballadors per subgrups creatius als municipis especialitzats, Catalunya 2001 _____	344
Figura 6.3.- Distribució dels treballadors per subgrups creatius als municipis vacacionals, 2001 _____	345
Figura 6.4.- Distribució dels treballadors creatius per subgrups als municipis diversificats _____	347
Figura 6.5.- Percentatge de residents súper creatius, bohemis, professionals i creatius en els municipis especialitzats, Catalunya 2011 _____	353
Figura 6.6.- Distribució dels súper creatius, bohemis, professionals i creatius en els municipis vacacionals, 2011 _____	355
Figura 6.7.- Distribució de treballadors súper creatius, bohemis, professionals i creatius als municipis diversificats, 2011 _____	357
Figura 8.- Distribució del percentatge de residents dels treballadors de baixa especialització segons tipologia turística, Catalunya any 2001 _____	378
Figura 6.9.- Distribució del percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització per tipologia turística, Catalunya 2011 ____	384
Figura 6.10.- Tendències de localització dels treballadors creatius en els municipis turístics _____	403
Figura 6.11.- Tendències de localització dels treballadors de baixa especialització en els municipis turístics _____	405
Figura 6.12.- Representació de la tipologia d'especialització residencial en una dimensió sistèmica _____	409
Figura 6.13.- Exemple de sistemes turístics _____	411
Figura 7.1.- Composició dels factors _____	515
Figura 8.1.- Objectius, hipòtesis i conclusions _____	553

Índex de Taules

Taula 3.1.-Categorització dels municipis catalans segons la població. Any 2016	100
Taula 3.2.- Tipologia de municipis turístics.....	107
Taula 3.3.- Distribució de la població per tipologia turística, Catalunya 2016 .	110
Taula 3.4.- Distribució de la població segons tipologia de ciutat i tipologia turística	112
Taula 3.5.- Evolució de la població segons tipologia turística. Catalunya 2011- 2016	116
Taula 3.6.- .Creixement demogràfic als municipis turístics segons proporció del creixement.....	117
Taula 3.7.- Places reglades i ràtio per càpita segons tipologia turística. Catalunya 2016	120
Taula 3.8.-Places de segona residència i ràtio per categoria municipal turística, Catalunya 2016	123
Taula 3.9.-Places Turístiques Totals i ràtio per càpita, Catalunya 2016.....	126
Taula 3.10.-Distribució de la població al Penedès Marítim. Any 2018.....	129
Taula 3.11.- Evolució de la població, Penedès Marítim 1998-2018.....	131
Taula 3.12.- Estabilització de la població, Penedès Marítim 2011-2018	132
Taula 3.13.- Places turístiques (reglades, de segona residència i totals) al Penedès Marítim segons municipi.....	136
Taula 4.1.- Dades extretes dels Censos de Persones i Habitatges, Anys 2001 i 2011	145
Taula 4.2.- Dades extretes de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques	147
Taula 4.3.- Dades obtingudes d'organismes i departaments de la Generalitat de Catalunya	150
Taula 4.4.- Dades extretes de l'Anuari Estadístic de la Caixa - Caixabank	151
Taula 4.5.- Relació d'ocupacions súper creatives	154
Taula 4.6.- Relació d'ocupacions bohèmies	155
Taula 4.7.- Relació d'ocupacions professionals.	156
Taula 4.8.- Construcció dels treballadors creatius.....	157
Taula 4.9.- Treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització	159

Taula 4.10.- Treballadors ocupats en professions industrials de baixa especialització	160
Taula 4.11.- Construcció agregada dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització	160
Taula 4.12.- Composició de l'Índex de Tolerància.....	164
Taula 4.13.- Composició de l'índex de talent.....	166
Taula 4.14.- Composició de l'índex de tecnologia	167
Taula 4.15.- Composició de l'índex de territori	169
Taula 4.16.- Composició de l'índex sintètic de creativitat	171
Taula 4.17.- Variables socioeconòmiques.....	172
Taula 4.18.- Criteri de places reglades (hotels, càmpings i establiments rurals) i places de segona residència	184
Taula 4.19.- Tipologia de municipis turístics.....	184
Taula 4.20.- Blocs temàtics del qüestionari.....	187
Taula 4.21.- Càlcul final de les enquestes per municipi	191
Taula 4.22.- Representació dels grups de treballadors al Cens 2011 i l'enquesta.	192
Taula 4.23.- Marges d'Error de la mostra segons tipologia municipal	193
Taula 4.24.- Processos executats en la tabulació i manipulació de les dades de l'enquesta per qüestionari	195
Taula 4.25.- Fiabilitat de les Respostes	198
Taula 4.26.- Estadístics de l'escala generada pel test α de Crombach.....	199
Taula 4.27.- Variació dels estadístics de l'escala de Crombach en eliminar l'ítem	199
Taula 5.1.- Distribució dels treballadors creatius residents, Catalunya 2001 .	219
Taula 5.2.- Distribució dels municipis en intervals de percentatge de treballadors creatius residents, Catalunya 2001	220
Taula 5.3.- Distribució dels subgrups creatius i pes en el total de treballadors creatius per tipus de ciutat. Catalunya 2001	224
Taula 5.4.- Distribució dels subgrups creatius segons el pes en la tipologia municipal, Catalunya 2001	224
Taula 5.5.- Distribució dels residents treballadors creatius, Catalunya 2011.	231
Taula 5.6.-.- Distribució dels municipis segons tipologia municipal i interval de treballadors creatius residents, Catalunya 2011.....	232

Taula 5.11.- Comparativa del pes dels subgrups segons tipologia municipal, Catalunya 2001-2011	246
Taula 5.12.- Evolució absoluta de treballadors creatius residents per tipologia municipal, Catalunya 2001-2011	247
Taula 5.13.- Evolució percentual dels creatius residents segons tipologia municipal. Catalunya 2001-2011	249
Taula 5.14.-.- Evolució absoluta de treballadors súper creatius residents per tipologia municipal, Catalunya 2001-2011.....	252
Taula 5.15.- Evolució percentual municipal dels residents súper creatius per tipus de ciutat. Catalunya 2001-2011.....	255
Taula 5.16.-.- Evolució absoluta de residents bohemis per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011	257
Taula 5.17.- Evolució percentual municipal de bohemis residents. Catalunya 2001-2011	260
Taula 5.18.-.- Evolució absoluta dels residents professionals per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011	262
Taula 5.17.- Evolució percentual dels residents bohemis per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011	264
Taula 5.18.- Evolució sintètica per subgrups i per tipologia municipal, Catalunya 2001-2011	266
Taula 5.19.- Evolució sintètica per subgrups i tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011	267
Taula 5.22.- Distribució dels treballadors de baixa especialització residents per tipus de ciutat, Catalunya 2001	272
Taula 5.23.- Distribució municipal de la residència de baixa especialització el intervals per tipus de ciutat, Catalunya 2001.....	273
Taula 5.22.- Distribució dels residents per subgrup de baixa especialització i tipus de ciutat, Catalunya 2001.....	276
Taula 5.23.- Distribució dels residents de baixa especialització per tipus de ciutat, Catalunya 2011.....	278
Taula 5.24.- Distribució dels residents de baixa especialització segons tipologia municipal, Catalunya 2011	279
Taula 5.25.- Distribució dels residents per subgrup de baixa especialització i tipus de ciutat, Catalunya 2011.....	281

Taula 5.26.- Evolució dels residents de baixa especialització per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011	283
Taula 5.27.- Evolució dels residents de baixa especialització per subgrups i tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011.....	283
Taula 5.28.- Evolució dels residents ocupats en professions de baixa especialització, Catalunya 2001-2011	284
Taula 5.29.-Distribució municipal de l'evolució percentual de residents de baixa especialització, Catalunya 2001-2011	286
Taula 5.30.- Evolució dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització en nombres absoluts per tipus de ciutat, Catalunya 2001-2011	287
Taula 5.31.- Evolució percentual dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització, Catalunya 2001-2011.....	289
<i>Taula 5.33.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents creatius i de baixa especialització i els índexs de creativitat, Catalunya 2011</i>	<i>293</i>
Taula 5.34.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents dels subgrups creatius i de baixa especialització i els índexs de creativitat, Catalunya 2011	294
Taula 5.35.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents creatius i de baixa especialització i l'índex de condicions de creativitat (ISCC) segons tipus de ciutat, Catalunya 2011	295
Taula 5.36.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents creatius i de baixa especialització i els índexs de creativitat segons tipus de ciutat, Catalunya 2011.....	297
Taula 5.37.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents dels subgrups creatius i l'índex de condicions de creativitat (ISCC) per tipus de ciutat, Catalunya 2011	298
Taula 5.38.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents súper creatius i els índexs de creativitat segons tipus de ciutat, Catalunya 2011.....	299
<i>Taula 5.39.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents bohemis i els índexs de creativitat per tipus de ciutat, Catalunya 2011</i>	<i>300</i>

Taula 5.40.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents professionals i els índexs de creativitat per tipus de ciutat, Catalunya 2011	300
Taula 5.41.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents de baixa especialització i l'índex de creativitat per tipus de ciutat, Catalunya 2011.....	302
Taula 5.42.- Coeficient de correlació (tau-b de Kendall) entre el percentatge de treballadors residents ocupats en professions de serveis baixa especialització i els índexs de creativitat, Catalunya 2011	303
<i>Taula 5.43.- Models simples de regressió lineal.....</i>	<i>304</i>
Taula 5.44.- Models de regressió simple per subgrups.....	305
Taula 5.45.- Models de regressió múltiple per grups de treballadors	306
Taula 5.46.- Models de regressió múltiple per subgrups de residents creatius i de baixa especialització, Catalunya 2011	307
Taula 6.1.- Distribució dels treballadors creatius residents segons tipologia turística agregada, Catalunya 2001.....	337
Taula 6.2.- Distribució del percentatge de treballadors creatius residents en intervals segons tipologia turística agregada, Catalunya 2001	338
Taula 6.3.- Distribució de la residència per als subgrups de treballadors creatius i tipologia turística agregada, Catalunya 2001	340
Taula 6.4.- Pes dels subgrups creatius en el total de treballadors creatius residents a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001	340
Taula 6.5.- Distribució dels treballadors creatius residents per tipologia turística municipal, Catalunya 2001	341
Taula 6.6.- Distribució dels residents treballadors creatius per subgrups i tipologia turística, Catalunya 2001.....	342
Taula 6.7.- Distribució dels treballadors creatius residents segons intervals i tipologia municipal agregada, Catalunya 2001.....	342
Taula 6.8.- Distribució dels treballadors creatius residents a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2011	348
Taula 6.9.-Distribució del percentatge de residents treballadors creatius en intervals a les tipologies turístiques agregades, Catalunya 2011	348
Taula 6.10.- Distribució dels residents treballadors creatius per subgrups a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2011	350

Taula 6.11.- Pes dels subgrups creatius en el total de creatius residents a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2011	350
Taula 6.12.- Distribució dels residents per subgrups creatius en els municipis turístics, Catalunya 2011	351
Taula 6.13.- Distribució dels residents creatius en intervals als municipis turístics, Catalunya 2011	352
Taula 6.14.- Evolució Absoluta de treballadors creatius residents segons tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011	358
Taula 6.15.- Evolució percentual de residents treballadors creatius i de residents creatius ocupats a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011	358
Taula 6.16.- Municipis que tenen més percentatge de treballadors creatius residents per tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011.....	359
Taula 6.17.- Evolució absoluta dels residents dels subgrups creatius a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011	360
Taula 6.18.- Evolució absoluta dels treballadors creatius residents als municipis turístics especialitzats al període 2001-2011.....	361
Taula 6.19.- Evolució absoluta de residents creatius segons subgrups als municipis turístics especialitzats al període 2001-2011.....	361
Taula 6.20.- Evolució percentual dels residents dels subgrups creatius en els municipis turístics especialitzats al període 2001-2011.....	362
Taula 6.21.- Evolució absoluta dels treballadors creatius residents per subgrups als municipis turístics vacacionals al període 2001-2011	363
Taula 6.22.- Evolució absoluta de residents creatius segons subgrups als municipis turístics vacacionals al període 2001-2011.	364
Taula 6.23.- Municipis amb més percentatge de treballadors residents segons subgrup creatiu als municipis turístics vacacionals al període 2001-2011	364
Taula 6.24.- Evolució absoluta dels treballadors creatius residents per subgrups als municipis turístics diversificats al període 2001-2011.....	365
Taula 6.25.- Evolució absoluta de residents creatius per subgrups als municipis turístics diversificats al període 2001-2011	366
Taula 6.26.- Creixement percentual de residents creatius per subgrup als municipis turístics diversificats al període 2001-2011	366

Taula 6.27.- Evolució sintètica dels municipis amb més residents creatius en algun dels subgrups. Catalunya 2001-2011	368
Taula 6.28.- Evolució sintètica dels municipis amb més percentatge de treballadors creatius residents en algun dels subgrups. Catalunya 2001-2011	368
Taula 6.29.- Evolució sintètica de l'atracció absoluta de residents creatius segons subgrup a les tipologies turístiques agregades. Municipis turístics catalans 2001-2011	369
Taula 6.30.-Classificació agregada dels municipis que tenen més percentatge de treballadors creatius residents en algun dels subgrups. Municipis turístics catalans, 2001-2011	369
Taula 6.31.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització residents per tipologia municipal agregada, 2001	373
Taula 6.32.- Classificació del percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització segons tipologia de municipi turístic agregada. Catalunya 2001	374
Taula 6.33.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització residents als municipis turístics, 2001	376
Taula 6.34.- Classificació del percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització segons tipologia de municipi turístic. Catalunya 2001	377
Taula 6.35.- Percentatge dels treballadors de baixa especialització residents a les tipologies turístiques agregades, Catalunya 2011	379
Taula 6.36.- Classificació en intervals de percentatge de residents de serveis de baixa especialització a les categories turístiques agregades, Catalunya 2011	380
Taula 6.37.- Distribució dels treballadors de serveis de baixa especialització residents als municipis turístics, 2011	382
Taula 6.38.- Classificació del percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització segons tipologia de municipi turístic. Catalunya 2011	383
Taula 6.39.- Evolució absoluta dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització a les tipologies municipals agregades, Catalunya 2001-2011	385

Taula 6.40.- Evolució del percentatge de residents i d'ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents a les categories municipals agregades, Catalunya 2001-2011	386
Taula 6.41.- Classificació dels municipis segons l'evolució absoluta de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria municipal agregada. Catalunya 2001-2011	387
Taula 6.42.- Classificació dels municipis segons l'evolució percentual de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria municipal agregada. Catalunya 2001-2011	388
Taula 6.43.- Evolució dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització a les tipologies turístiques. Catalunya 2001-2011	389
Taula 6.44.- Evolució del pes dels treballadors de serveis de baixa especialització en la població ocupada i en el percentatge de residents als municipis turístics, Catalunya 2001-2011	390
Taula 6.45.- Classificació dels municipis segons l'evolució absoluta de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria municipal turística. Municipis turístics de Catalunya, 2001-2011	391
Taula 6.46.- Classificació dels municipis segons l'evolució percentual de residents ocupats en professions de baixa especialització segons categoria turística. Municipis turístics de Catalunya, 2001-2011	392
Taula 6.47.- Significació entre les diferències de les mitjanes de treballadors respecte a la població ocupada (ANOVA).....	395
Taula 6.48.- Associació estadística als municipis turístics i no turístic de l'índex de condicions de creativitat (ISCC) i el percentatge de residents creatius i de baixa especialització	396
Taula 6.49.- Associació estadística als municipis turístics especialitzats, vacacionals i diversificats de l'índex de condicions de creativitat (ISCC) i el percentatge de residents creatius i de baixa especialització.....	397
Taula 6.50.- Associacions entre variables econòmiques i residents creatius i de baixa especialització als municipis turístics i no turístics.....	399
Taula 6.51.- Associacions entre variables econòmiques i residents creatius i de baixa especialització segons tipologia turística.	400

Taula 6.52.- Efectes de les variables econòmiques i de condicions de creativitat en el percentatge de residents creatius, de baixa especialització i de la resta de treballadors en els municipis turístics i no turístics.....	402
Taula 6.53.- Tipologia d'especialització residencial dels municipis turístics...	408
Taula 6.54.- Tipologia d'especialització residencial sistèmica.....	409
Taula 6.55.- Criteris de definició dels sub-sistemes turístics.....	411
Taula 6.56.- Municipis centrals dels sub-sistemes turístics.....	412
Taula 6.57.- Percentatge de municipis segons la seva capacitat d'atracció de treballadors i especialització turística.	414
Taula 6.59.- Patrons d'especialització residencial dels sub-sistemes turístics catalans.....	420
Taula 7.1.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques per grups de treballadors en el conjunt del Penedès Marítim	443
Taula 7.2.- Associació Estadística entre variables socio-demogràfiques i grups de treballadors en el conjunt del Penedès Marítim.....	445
Taula 7.3.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques per grups de treballadors segons tipus de municipi turístic	446
Taula 7.4.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques i grups de treballadors segons tipus de municipi turístic.....	447
Taula 7.5.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques als municipis turístics segons tipus de treballadors.....	449
Taula 7.6.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques als municipis turístics segons tipus de treballadors	450
Taula 7.7.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques per tipus de treballadors als sistemes urbano-turístics	452
Taula 7.8.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques i grups de treballadors als sistemes urbano-turístics	452
Taula 7.9.- Diferències significatives en la mitjana (ANOVA) en les variables socio-demogràfiques als sistemes urbano-turístics segons tipus de treballadors	453
Taula 7.10.- Associació estadística entre variables socio-demogràfiques als sistemes urbano-turístics segons tipus de treballadors.....	454

Taula 7.11.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables immobiliàries en el conjunt del Penedès Marítim.	456
Taula 7.12.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables relatives a les distàncies als llocs en el conjunt del Penedès Marítim.....	457
Taula 7.13.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables relatives a les qualitats de la ciutat en el conjunt del Penedès Marítim.....	457
Taula 7.14.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables de tolerància en el conjunt del Penedès Marítim.....	458
Taula 7.15.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables de talent i tecnologia en el conjunt del Penedès Marítim	459
Taula 7.16.- Diferències significatives entre grups de treballadors en variables de satisfacció amb elements de lleure i qualitat de la ciutat en el conjunt del Penedès Marítim	460
Taula 7.17.- Diferències significatives en les variables immobiliàries segons tipus de municipi turístic.....	461
Taula 7.18.- Diferències significatives en les variables immobiliàries en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	462
Taula 7.19.- Diferències en la valoració de les distàncies als llocs segons tipologia turística	463
Taula 7.20.- Diferències significatives en les variables immobiliàries en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	464
Taula 7.21.- Diferències en la valoració de variables de qualitat de la ciutat segons tipus de municipi turístic.....	466
Taula 7.22.- Diferències significatives en les variables de localització de la residència en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	467
Taula 7.23.- Diferències en la valoració de variables de tolerància segons tipus de municipi turístic.....	469
Taula 7.24.- Diferències significatives en les variables de tolerància en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	470
Taula 7.25.- Diferències en la valoració de variables de talent i tecnologia segons tipus de municipi turístic	472
Taula 7.26.- Diferències significatives en les variables de talent i tecnologia en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic	473

Index de Taules

Taula 7.27.- Diferències en la valoració de variables place attachment segons tipus de municipi turístic.....	474
Taula 7.28.- Diferències significatives en les variables de place attachment en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi.....	476
Taula 7.29.- Diferències en la valoració de variables d'equipaments segons tipus de municipi turístic.....	478
Taula 7.30.- Diferències significatives en les variables d'equipaments en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	479
Taula 7.31.- Diferències en la valoració de les prestacions de l'habitatge segons sistema urbano-turístic	481
Taula 7.32.- Diferències significatives en les prestacions de l'habitatge en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	482
Taula 7.33.- Diferències en la valoració de la localització residencial segons sistema urbano-turístic	483
Taula 7.34.- Diferències significatives en les prestacions de l'habitatge en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	484
Taula 7.35.- Diferències en la valoració de les variables de qualitat de la ciutat segons sistema urbano-turístic.....	486
Taula 7.36.- Diferències significatives en les variables de qualitat de la ciutat en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic	487
Taula 7.37.- Diferències en la valoració de les variables de tolerància segons sistema urbano-turístic	488
Taula 7.38.- Diferències significatives en les variables de tolerància en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	490
Taula 7.39.- Diferències en la valoració de les variables de talent i tecnologia segons sistema urbano-turístic.....	491
Taula 7.40.- Diferències significatives en les variables de talent i tecnologia en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic	492
Taula 7.41.- Diferències en la valoració de les variables de place attachment segons sistema urbano-turístic.....	494
Taula 7.42.- Diferències significatives en les variables de place attachment en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic	495
Taula 7.43.- Diferències en la valoració de les variables d'equipaments segons sistema urbano-turístic	496

Taula 7.44.- Diferències significatives en les variables d'equipaments en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	498
Taula 7.45.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en el conjunt del Penedès Marítim.....	500
Taula 7.46.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els municipis vacacionals.....	501
Taula 7.47.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els municipis diversificats.....	503
Taula 7.48.- Diferències significatives en la valoració residencial en els grups de treballadors segons residència en tipus de municipi turístic.....	505
Taula 7.49.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els del Baix Penedès (cas D).	507
Taula 7.50.- Característiques de les valoracions residencials amb diferències significatives en els municipis del Garraf (cas E)	508
Taula 7.51.- Diferències significatives en la valoració residencial en els grups de treballadors segons residència en sistema urbano-turístic.....	510
Taula 7.52.- Proves d'Adequació de l'Anàlisi Factorial per Components Principals	512
Taula 7.53.- Matriu de components rotats.....	514
Taula 7.54.- Diferències significatives en els components factorials per grups de treballadors.....	516
Taula 7.55.- Diferències significatives en els components factorials per tipus de municipi turístic.....	517
Taula 7.56.- Diferències significatives en els components factorials en els grups de treballadors segons tipus de municipi turístic.....	519
Taula 7.57.- Diferències significatives en els components factorials per sistema urbano-turístic	521
Taula 7.58.- Diferències significatives en els components factorials en els grups de treballadors segons sistema urbano-turístic	523
Taula 7.59.- Determinants factorials de l'elecció residencial per als treballadors creatius al conjunt del Penedès Marítim.....	524
Taula 7.60.- Determinants factorials per l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització al conjunt de municipis del Penedès Marítim.....	525

Taula 7.61.-Determinants factorials per l'elecció residencial de la resta de treballadors al conjunt de municipis del Penedès Marítim.....	526
Taula 7.62.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en els municipis vacacionals	527
Taula 7.63.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis vacacionals	528
Taula 7.64.-Determinants de l'elecció residencial de la resta de treballadors en els municipis vacacionals	529
Taula 7.65.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en municipis turístics diversificats	530
Taula 7.66.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis diversificats	531
Taula 7.67.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis diversificats	532
Taula 7.68.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès	533
Taula 7.69.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès	533
Taula 7.70.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis del sistema turístic del Baix Penedès.	534
Taula 7.71.- Determinants de l'elecció residencial dels treballadors creatius en els municipis del sistema turístic del Garraf	535
Taula 7.72.-Determinants de l'elecció residencial dels treballadors de baixa especialització en els municipis del sistema turístic del Garraf	536
Taula 7.73.-Determinants de l'elecció residencial de la resta de treballadors en els municipis del sistema turístic del Garraf	537
Taula 7.74.- Síntesis per al conjunt de municipis del Penedès Marítim	538
Taula 7.75.- Síntesis dels determinants de l'elecció residencial segons el tipus de municipi	539
Taula 7.76.- Síntesis dels determinants de l'elecció residencial segons el sistema turístic.....	541
Taula A1.- Característiques demogràfiques	641

Taula A2.- Prova d'associació entre grup de treballadors i nivell d'estudis	641
Taula A3.- Prova d'independència entre les variables tipus de treballadors i classe social subjectiva	642
Taula A4.- Proves d'associació entre situació laboral i grup de treballadors..	642
Taula A5.- Associació entre any d'arribada i grup de treballadors	643
Taula A6.- Associació entre any d'arribada i grups de treballadors.....	643
Taula A7.- Proves d'associació entre tipus d'habitatge i grup de treballadors	644
Taula A8.-. Proves d'associació entre propietat de l'habitatge i grup de treballadors.....	644
Taula A9.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge	645
Taula A10.- Proves d'associació entre grandària municipal i grup de treballadors	645
Taula A11.- Prova d'associació entre localització de l'habitatge i grup de treballadors.....	646
Taula A12.- Prova d'associació entre localització litoral de la residència i grup de treballadors.....	646
Taula A13.- Prova d'associació entre localització en capital comarcal de la residència i grup de treballadors	647
Taula A14.- Prova d'associació entre grups de treballadors i residència a la costa o l'interior.....	647
ATaula 15.- Prova d'associació entre àmbit de procedència i grups de treballadors.....	648
Taula 16.- Proves d'Associació entre tipologia turística i grup de treballadors	648
Taula A17.- Característiques demogràfiques	649
TaulaA 7.18.- Característiques demogràfiques per grups segons tipus de municipi de residencia.....	650
Taula A.19.- Prova d'associació entre grup de treballadors i nivell d'estudis .	651
Taula A20.- Diferències d'estudis per grups segons tipus de municipi de residencia	652
Taula A21.- Prova d'independència entre les variables tipus de treballadors i classe social subjectiva	653
Taula A22.- Diferències en la classe social per grups segons tipus de municipi de residència	654
Taula 7.23.- Proves d'associació entre situació laboral i grup de treballadors.	655
Taula A24.- IDiferències en el contracte laboral per grups segons tipus de municipi de residència	656
Taula A25.- Associació entre any d'arribada i grup de treballadors	657
Taula A26.- Diferències en l'any d'arribada per grups segons tipus de municipi de residència	657
Taula A27.- Associació entre any d'arribada i grups de treballadors.....	658
- Taula A29.- Diferències en l'any d'arribada per intervals per grups segons tipus de municipi de residència	659
Taula A30.- Proves d'associació entre tipus d'habitatge i grup de treballadors	660
Taula A31.-- Diferències tipus d'habitatge per grups segons tipus de municipi de residència	661

Taula A32.- Proves d'associació entre propietat de l'habitatge i grup de treballadors.....	662
Taula A33.-Diferències tipus d'habitatge per grups segons tipus de municipi de residència	663
Taula A34.-. Proves d'associació entre propietat de l'habitatge i grup de treballadors.....	664
Taula A35.- Diferències tipus de posesió d'habitatge per grups segons tipus de municipi de residència	665
Taula A36.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge	666
Taula A37.- Diferències en el valor de l'habitatge de lloguer per grups segons tipus de municipi de residència	666
Taula A38.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge	667
Taula A39.-Diferències en el valor de l'habitatge de propietat per grups segons tipus de municipi de residència	667
Taula A40.- Proves d'associació entre grandària municipal i grup de treballadors	668
Taula A41.-Diferències en la ciutat de residència per grups segons tipus de municipi de residència	669
Taula A42.- Prova d'associació entre localització de l'habitatge i grup de treballadors.....	670
Taula A43.-Diferències en la localització de la residència per grups segons tipus de municipi de residència	671
Taula 44.- Prova d'associació entre localització litoral de la residència i grup de treballadors.....	671
Taula A45.-Diferències en la localització de la residència per grups segons tipus de municipi de residència	673
Taula A46.- Prova d'associació entre localització en capital comarcal de la residència i grup de treballadors	674
Taula A47.- Diferències en la capitalitat comarcal per grups segons tipus de municipi de residència	675
Taula A48.- Característiques demogràfiques	676
Taula A49.- Característiques demogràfiques per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residencia	676
Taula A50.- Prova d'associació entre grup de treballadors i nivell d'estudis ..	677
Taula A51.- Diferències d'estudis per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de.....	678
Taula A52.- Prova d'independència entre les variables tipus de treballadors i classe social subjectiva	679
Taula A53.- Proves d'associació entre situació laboral i grup de treballadors.	680
Taula A.54.- IDiferències en el contracte laboral per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència	680
Taula A55.- Associació entre any d'arribada i grup de treballadors	681
Taula A56.- Diferències en l'any d'arribada per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència	682
TaulaA 57.- Associació entre any d'arribada i grups de treballadors.....	683
Taula A58.- Diferències en l'any d'arribada per intervals per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència	685

Taula A59.- Proves d'associació entre tipus de propietat de l'habitatge i grup de treballadors.....	686
TaulaA 60.-- Diferències tipus de propietat de l'habitatge per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència	687
Taula A61.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge	688
Taula A62.- Diferències en el valor de l'habitatge de lloguer per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència.....	688
Taula A63.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge	689
Taula A64.- Diferències en el valor de l'habitatge de lloguer per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència.....	689
Taula A65.-Diferències en el valor de l'habitatge de propietat per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència.....	690
Taula A66.- Proves d'associació entre grandària municipal i grup de treballadors	691
Taula A67.-Diferències en la ciutat de residència per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència	692
Taula A68.- Prova d'associació entre localització litoral de la residència i grup de treballadors.....	695
Taula A69.-Diferències en la localització de la residència per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència	696
Taula 70.- Prova d'associació entre localització en capital comarcal de la residència i grup de treballadors	697
Taula A71.- Prov d'associació entre grups de treballadors i residència a la costa o l'interior.....	699

Índex de Mapes

Mapa 3.1.- Distribució territorial dels municipis de més de 1.000 habitants i classificació segons grandària poblacional d'aquests.	102
Mapa 3.2.- Distribució territorial dels municipis turístics per tipologia turística	108
Mapa 3.3.- Distribució dels municipis turístics segons la seva grandària poblacional. Catalunya, 2016	114
Mapa 3.4.- Evolució percentual de la població resident segons tipologia municipal turística. Catalunya 2001-2011	118
Mapa 3.5.- Ratio de Places Turístiques reglades per tipologia turística. Catalunya 2016	121
Mapa 3.6.- Places de Segona Residència per municipi, Catalunya 2016	124
Mapa 3.7.- Places totals per municipi, Catalunya 2016.....	127
Mapa 3.8.- Situació del Penedès Marítim.....	128
Mapa 4.1.- Distribució de l'índex de condicions de tolerància, 2011	165
Mapa 4.2.- Distribució de les condicions de talent, Catalunya 2011	166
Mapa 4.3.- Distribució municipal de les condicions de tecnologia, Catalunya 2011	168
Mapa 4.4.- Distribució municipal de les condicions de territori, Catalunya 2011	170
Mapa 4.5.- Distribució municipal de les condicions de creativitat, Catalunya 2011	171
Mapa 4.6.- Renda familiar disponible. Catalunya 2015	173
Mapa 4.7.- Preu mitjà de l'habitatge de lloguer. Catalunya 2015	174
Mapa 4.8.- Distribució de l'activitat econòmica. Catalunya 2011.....	175
Mapa 4.9.- Localització dels municipis turístics catalans	185
Mapa 5.1.- Distribució residencial dels treballadors creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001	221
Mapa 5.2.- Distribució residencial dels treballadors súper creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001.....	226
Mapa 5.3.- Distribució residencial dels treballadors bohemis per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001	228
Mapa 5.4.- Distribució residencial dels treballadors professionals per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001	230

Mapa 5.5.- Distribució residencial dels treballadors creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2001.	232
Mapa 5.6.- Distribució residencial dels treballadors súper creatius per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2011.....	238
Mapa 5.7.- Distribució residencial dels treballadors bohemis per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2011	240
Mapa 5.8.- Distribució residencial dels treballadors professionals per municipis i tipologia de ciutat, Catalunya 2011	242
Mapa 5.9.- Distribució territorial dels municipis que guanyen creatius residents en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011	248
Mapa 5.10.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors creatius, Catalunya 2001-2011	251
Mapa 5.11.- Distribució dels municipis amb més residents súper creatius en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011	254
Mapa 5.12.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors súper creatius, Catalunya 2001-2011	256
Mapa 5.13.- Distribució municipal de l'evolució dels residents bohemis en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011	259
Mapa 5.14.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors bohemis, Catalunya 2001-2011	261
Mapa 5.15.- Distribució municipal de l'evolució dels residents professionals en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011	263
Mapa 5.16.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors professionals, Catalunya 2001-2011	265
Mapa 5.17.- Atracció de subgrups creatius, Catalunya 2001-2011	268
Mapa 5.18.- Mapa de síntesi d'atracció de subgrups creatius, Catalunya 2001-2011	270
Mapa 5.19.- Distribució municipal dels residents ocupats en professions de baixa especialització, Catalunya 2001	275
Mapa 5.20.- Distribució dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització, Catalunya 2001	277
Mapa 5.21.- Distribució municipal dels residents de baixa especialització, Catalunya 2011	280

Mapa 5.22.- Distribució territorial dels residents ocupats en serveis de baixa especialització, Catalunya 2011	282
Mapa 5.23.- Evolució municipal dels residents ocupats en professions de baixa especialització en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011.....	285
Mapa 5.24.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors ocupats en professions de baixa especialització, Catalunya 2001-2011	286
Mapa 5.25.- Distribució municipal de l'evolució residencial dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització en nombres absoluts, Catalunya 2001-2011	288
Mapa 5.26.- Distribució municipal de l'evolució percentual residencial dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització, Catalunya 2001-2011	289
Mapa 5.27.- Síntesi de l'atracció municipal de treballadors creatius	315
Mapa 5.28.-Síntesi de l'atracció municipal dels treballadors de baixa especialització	317
Mapa 5.29.- Procés de suburbanització i perifeiralització de la residència de serveis de baixa especialització	323
Mapa 5.30.- Sistema metropolità des de la perspectiva residencial creativa i de baixa especialització, Catalunya 2011.	325
Mapa 6.1.- Distribució territorial dels municipis turístics amb més percentatge de subgrups creatius	371
Mapa 6.2.- Resum sintètic d'atracció de subgrups creatius en els municipis turístics	372
Mapa 6.3.- Distribució dels residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització als municipis turístics de Catalunya	375
Mapa 6.4.- Distribució dels treballadors ocupats en professions de serveis de baixa especialització residents als municipis turístics de Catalunya, Any 2011	381
Mapa 6.5,. Distribució territorial dels municipis amb més percentatge de residents ocupats en professions de serveis de baixa especialització als municipis turístics catalans. Anys 2001-2011	393
Mapa 6.6.-Localització territorial dels residus de la regressió per als treballadors creatius.....	404

Mapa 6.7.- Distribució territorial dels residus de regressió per als treballadors de baixa especialització	406
Mapa 6.8.- Subsistemes turístics de Catalunya	413
Mapa 6.9.- Distribució territorial dels municipis segons la seva especialització residencial.	419
Mapa 6.10.- Especialització residencial dels sub-sistemes turístics.....	425

Índex d'equacions

Equació 1.- Estandarització de les variables sociodemogràfiques	163
Equació 2: Tau-b de Kendall	176
Equació 3.- Coeficient de Correlació de Pearson	177
Equació 4.- Freqüències esperades en taules de contingència	177
Equació 5.- Estadístic Xi quadrat	177
Equació 6.- Estadístic Exacte de Fisher	178
Equació 7.- Regressió Lineal Simple	179
Equació 8.- Regressió Lineal Múltiple	179
Equació 9.- Càlcul dels residus	182
Equació 10.- Alpha de Cronbach	197
Equació 12.- Estadístic F de la prova ANOVA	201
Equació 13.- Variàncies intergrups, entregrups i total de l'ANOVA	202
Equació 14.- Honest Significant Difference de Tukey	202
Equació 11.- Estadístic de Kruskal Wallis	206
Equació 16.- Regressió Logística Binària	209

ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp

ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp

ENQUESTA TRIA RESIDENCIAL AL PENEDEÈS MARÍTIM.

Aquesta enquesta realitzada pel Parc Científic de Turisme i Oci de Vila-seca en el marc de una investigació del projecte Movetur de la Universitat Rovira i Virgili sobre la transformació de les ciutats litorals catalanes,

BLOC A. PREGUNTES DE CRIBATGE

0.- En quin municipi resideix (Calafell, Cubelles, Cunit, el Vendrell, Ribes, Sitges i Vilanova OK; els altres, no cal continuar.

0 b.- TREBALLE? SI / NO

1.- Assenyali el seu barri de residència

- El Vendrell
 - Centre – Carretera de Valls
 - Muntanyeta – el Puig – el Pèlag
 - Tancat- Mas d'en Gual – Mas Levi – Barri de França
 - Sant Vicenç de Calders
 - Coma-Ruga – Massos de Coma Ruga - Francàs
 - Sant Salvador – Sanatori- Bonavista - Romaní
 - Mas Astor - Mas Borràs
 - Oasis – Nou Vendrell - Altres
- Calafell
 - Poble
 - Platja
 - Mas Mel – Bellamar – L'estany
 - Segur de Calafell
 - Mas Romeu – Calafell park – Vall de Mar
 - Altres
- Cunit
 - Centre Històric
 - Cunit Platja
 - Cunit Urbanitzacions
 - Alres
- Cubelles
 - Centre Històric – Bardají
 - Les Salines – Sector Marítim – Pla de Sant Pere
 - La Gavina – La Solana – Corral d'en Tort – Corral d'en Coma
 - Mas Trader (I i II)
 - Altres
- Vilanova i la Geltrú
 - La Geltrú
 - Vilanova Centre (Zona Rambla Principal) – Sant Joan (zona Consell Comarcal)
 - Barri de Mar – Ribes Roges
 - Urb. Sant Maria – Fondo Somella – El Racó de Santa Llúcia – Mas Roquer
 - La Collada – Mas Xicarro - Mas d'en Puig – Mas d'en Ricard
 - Altres
- Sant Pere de Ribes
 - Ribes Centre - Can Macià
 - Can Lloses - Can Marcer – Puig Rodat – Puig Moltó
 - Roquetes – Vilanoveta - Cases del Mar
- Sitges
 - Nucli històric
 - Terramar – el Vinet - Rocamar

ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp

- Vallpineda – Santa Barbara - Quintmar
- Garraf – les botigues
- Aiguadolç – Montgavina – Llevantina
- Altres

2.- Quina és la seva ocupació ?? (Oberta)

BLOC B. Preguntes de tria residencial

VALORI, EN CAS D'HAVER TRIAT LA RESIDÈNCIA, LES SEGÜENTS AFIRMACIONS; sent 1 molt poc important i 7 molt important (en cas de no saber o no voler contestar marqui 0).

4.- L'habitatge té les prestacions que necessito	1 2 3 4 5 6 7 0
5.- Preu de l'habitatge	1 2 3 4 5 6 7 0
6.-L'existència d'un parc d'habitatges	1 2 3 4 5 6 7 0
9.- Els amics viuen aquí	1 2 3 4 5 6 7 0
10.- Treballo aquí	1 2 3 4 5 6 7 0
11.- Els impostos són baixos	1 2 3 4 5 6 7 0
12.- viure a una ciutat mitjana	1 2 3 4 5 6 7 0
13.- Era la meva segona residència altre habitatge; NO	Si el mateix habitatge; Si, un
14.- Hi ha parcs, places, espais oberts	1 2 3 4 5 6 7 0
15.- Importància dels següents elements a l'hora de triar la seva residència	
Distància al centre urbà	1 2 3 4 5 6 7 0
Distància a escoles	1 2 3 4 5 6 7 0
Distància a metges/hospitals	1 2 3 4 5 6 7 0
Existència propera d'autopistes	1 2 3 4 5 6 7 0
Existència d'Autobús Urbà	1 2 3 4 5 6 7 0
Existència de carrils bici	1 2 3 4 5 6 7 0
Possibilitat d'accedir peatonalment a altres espais (compres, serveis, centre urbà)	
1 2 3 4 5 6 7 0	
Distància a la Platja	1 2 3 4 5 6 7 0

BLOC C. Preguntes de tolerància, talent, tecnologia i territori.

Valori les següents afirmacions sobre el barri on resideix; sent 1 molt poc important i 7 molt important (en cas de no saber o no voler contestar marqui 0)

16.- M'agrada viure aquí perquè tinc com a veïns gent jove	1 2 3 4 5 6 7 0
17.- M'agrada viure aquí perquè tinc com a veïns gent gran	1 2 3 4 5 6 7 0
18.- M'agrada viure aquí perquè tinc com a veïns a gent de fora	1 2 3 4 5 6 7 0
19.- M'agrada viure aquí perquè tinc com a veïns homosexuals	1 2 3 4 5 6 7 0
20.- Em molesta sentir al barri les següents llengües [OBERTA]	CAP o
21.- M'agrada viure aquí perquè els veïns tenen un nivell econòmic semblant al meu	
1 2 3 4 5 6 7 0	
22.- M'agrada viure aquí perquè em puc relacionar fàcilment amb gent que entén la vida com jo	

ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp

1 2 3 4 5 6 7 0

23.- M'agrada viure aquí perquè em puc relacionar fàcilment amb empresaris/empren

1 2 3 4 5 6 7 0

24.- M'agrada viure aquí perquè tinc accés fàcil a universitats, centres de recerca etc.

1 2 3 4 5 6 7 0

25.- M'agrada viure aquí perquè hi ha escoles/educació de qualitat

1 2 3 4 5 6 7 0

26.- M'agrada viure aquí perquè hi ha tallers/cursos que em permeten desenvolupar millor el meu estil de vida

1 2 3 4 5 6 7 0

27.- M'agrada viure al barri perquè la infraestructura i prestacions de serveis tecnològics que disposa em permeten treballar des de casa

1 2 3 4 5 6 7 0

28.- M'agrada viure aquí perquè el barri és bonic 1 2 3 4 5 6 7 0

29.- M'agrada viure aquí perquè el barri és segur 1 2 3 4 5 6 7 0

30.- Estic content amb els bars i restaurants del barri 1 2 3 4 5 6 7 0

31.- Estic content amb les instal·lacions esportives del barri 1 2 3 4 5 6 7 0

32.- M'agrada la vida al carrer que hi ha 1 2 3 4 5 6 7 0

33.- Valori els següents elements del barri:

Cafeteries 1 2 3 4 5 6 7 0

Llibreries 1 2 3 4 5 6 7 0

Musica en Viu 1 2 3 4 5 6 7 0

Espectacles musicals 1 2 3 4 5 6 7 0

Accessibilitat a menjar ecològic 1 2 3 4 5 6 7 0

33.- Al barri hi ha comerços relacionats amb el meu estil de vida 1 2 3 4 5 6 7 0

Bloc D. Place Attachment**Em pot indicar el grau d'acord amb els següents enunciats sent 1 Molt en Desacors i 7 Molt d'Acord (marqui 0 en el cas de no saber, no voler no contestar)**

34.- No concebo cap altre municipi on pugui desenvolupar la meua vida tan bé com ho faig aquí

1 2 3 4 5 6 7 0

35.- El lloc on visc m'ajuda a sentir-me plenament realitzat/da 1 2 3 4 5 6 7 0

36.- Em sento molt identificat amb la comunitat 1 2 3 4 5 6 7 0

37.- Em veuen com un foraster? 1 2 3 4 5 6 7 0

38.- En el lloc on visc puc participar fàcilment en clubs esportius?

SI / NO / NS / NC

39.- En el lloc on visc puc participar fàcilment en associacions culturals?

SI / NO / NS / NC

Bloc E. Preguntes sociodemogràfiques**Per acabar, em pot respondre les següents preguntes sobre vostè:.**

- Quants anys té?

.- Té fills?

.- Quin és el nivell d'estudis?

.- On vivia abans de viure aquí?

Municipi:

ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp

Si és el mateix municipi Barri/zona:

- Des de quin any viu aquí?

Municipi:

Si és el mateix municipi Barri/zona

- L'habitatge és de compra o de lloguer.

- L'habitatge és una CASA AÏLLADA / CASA APARELLADA / PIS

- Quin és el valor monetari de l'habitatge ? Lloguer/més ; Propietat Total

- A quin municipi treballa?

- A quin municipi realitza les seves compres de...?

.1.- Roba

.2.- Oci

.3.- Cultura

.4.- Alimentació

- Es pot definir políticament sent 1 extrema esquerra i 10 extrema dreta?

- Quina considera que és la seva classe social?

- Es pot definir religiosament sent 1 ateu i 10 religions molt practicant

ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp

ANNEX 1. Qüestionari del treball de camp

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

1.- Conjunt del Penedès Marítim

Taula A1.- Característiques demogràfiques

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	p-valor
	%	N	%	N	%	N			
Edat	45.7	148	45.4	86	46.1	166	45.82	.075	.928
Fills	1.23	148	1.59	86	1.33	166	1.35	2.921	.055
Ideologia	3.61	112	4.29	55	4.09	113	3.94	3.774	.024
Religiositat	2.81	139	3.57	77	3.29	150	3.15	2.962	.053

Taula A2.- Prova d'associació entre grup de treballadors i nivell d'estudis

	Creatius	Baixa Especialització	Resta
Nivell d'estudis	%	%	%
Primaris	4%	40%	18%
Secundaris	23%	46%	54%
Universitaris	73%	13%	26%
Test de Associació			
Xi Quadrat	125.680		
GL	6		
P-valor	0.000		

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A3.- Prova d'independència entre les variables tipus de treballadors i classe social subjectiva

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resto	N
Classe Social	%	%	%	
Subjectiva				
Alta	17%	5%	6%	39
Mitjana	68%	71%	65%	255
Baixa	15%	24%	28%	84
N	143	155	80	378
Test de Associació				
Xi Quadrat	18.238			
GL	4			
P-value	0.0011			

Taula A4.- Proves d'associació entre situació laboral i grup de treballadors.

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta
Tipus de Contracte	%	%	%
Assalariat Fix	65%	53%	53%
Assalariat Temporal	11%	38%	21%
Autònom	22%	9%	25%
Empresari	2%	0%	2%
Test de Associació			
Exacte de Fisher	17.530		
GL	7		
P-valor	0.0041		

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A5.- Associació entre any d'arribada i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta
Any d'Arribada			
Mitjana	1998	1999	1999
N	131	66	141
F	0.64		
P-Valor	.9383		

Taula A6.- Associació entre any d'arribada i grups de treballadors

Any d'arribada agregat				
Anys	Creatius	Baixa Especialització	Resta	N
<1990	30%	39%	30%	86
1991-2000	14%	9%	14%	48
2001-2010	32%	23%	32%	108
>2011	24%	29%	24%	96
N	131	66	141	338
Test de Associació				
Xi Quadrat	4.314			
GL	6			
P-valor	.6381			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A7.- Proves d'associació entre tipus d'habitatge i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	N
Tipus Habitatge				
Pis	70%	77%	73%	290
No Pis ⁴⁴	30%	23%	23%	114
N	149	87	168	404
Test de Associació				
Xi Quadrat	1.416			
GL	2			
P-valor	.5024			

Taula A8.- Proves d'associació entre propietat de l'habitatge i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	N
Tipus Habitatge				
Lloguer	24%	38%	31%	119
Propietat	76%	62%	69%	281
N	149	86	168	400
Test de Associació				
Xi Quadrat	6.287			
GL	4			
P-valor	.1633			

⁴⁴ No Pis: Cases Aïllades, Adosades i Xalets

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A9.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		F	p-valor
	Mitjana (euros)	N	Mitjana (euros)	N	Mitjana (euros)	N		
Preu (euros)	588,55	31	520,91	22	505,30	37	.901	.4100
Lloguer	588,55	31	520,91	22	505,30	37	.901	.4100
Propietat	151.116,07	112	73.679,25	53	104.271,93	114	1.624	.1989

Taula A10.- Proves d'associació entre grandària municipal i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	N
Viuen en				
Ciutats Petites	21%	31%	26%	103
Ciutats Mitjanes	36%	47%	44%	168
Ciutats Grans	43%	22%	30%	133
N	149	87	168	404
Test de Associació				
Xi Quadrat	12.516			
GL	4			
P-valor	.0138			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A11.- Prova d'associació entre localització de l'habitatge i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resto	N
Viuen en				
Centre	56%	59%	54%	179
Perifèria	44%	41%	46%	225
N	149	87	168	404
Test de Associació				
Xi Quadrat	.637			
GL	2			
P-value	.7361			

Taula A12.- Prova d'associació entre localització litoral de la residència i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resto	N
Viuen en				
Costa	24%	17%	18%	80
Interior	76%	83%	82%	324
N	149	87	168	404
Test de Associació				
Xi Quadrat	2.035			
GL	2			
P-value	.3766			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A13.- Prova d'associació entre localització en capital comarcal de la residència i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	N
Viuen en				
Capitals de Comarca	32%	40%	39%	149
No Capitals de Comarca	68%	60%	61%	255
N	149	87	168	404
Test de Associació				
Xi Quadrat	2.230			
GL	2			
P-valor	.3278			

Taula A14.- Prova d'associació entre grups de treballadors i residència a la costa o l'interior

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resto	N
Viuen en				
Costa	24%	17%	18%	80
Interior	76%	83%	82%	324
N	149	87	168	404
Test de Associació				
Xi Quadrat	2.035			
GL	2			
P-value	.3766			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

ATaula 15.- Prova d'associació entre àmbit de procedència i grups de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	N
Vivien a				
Mateix Municipi	13%	33%	18%	79
Penedès Marítim	33%	24%	33%	125
Penedès	4%	5%	6%	21
AMB	30%	24%	30%	117
Catalunya	3%	2%	1%	8
Espanya	13%	8%	6%	36
Estranger	5%	3%	5%	18
N	149	87	168	404

Taula 16.- Proves d'Associació entre tipologia turística i grup de treballadors

Variable	Creatius	Baixa Especialització	Resta	N
Viuen en				
Vacacionals	44%	61%	56%	214
Diversificats	56%	40%	44%	190
N	149	87	168	404
Test de Associació				
Xi Quadrat	7.571			
GL	2			
P-valor	.0218			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Tipus de municipi turístic

Taula A17.- Característiques demogràfiques

variable	Vacacionals					Diversificats				
	(a)	(b)	(c)	F	P	(a)	(b)	(c)	F	P
Edat	46.5	43.9	45.6	.572	.565	45.1	47.7	46.7	.592	.554
Fills	1.22	1.50	1.18	1.42	.244	1.24	1.74	1.51	2.71	.069
Ideologia	3.51	4.48	3.84	2.69	.071	3.67	4.08	4.39	2.89	.059
Religiositat	2.63	3.64	3.46	3.02	.051	2.94	3.47	3.08	.568	.568
(b) Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors										

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula 7.18.- Característiques demogràfiques per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius								
	Edat		Fills		Ideologia		Religiositat	
Tipologia	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Turística								
Mitjana	46.5	45.1	1.22	1.24	3.51	3.67	2.63	2.94
F	.442		.020		.300		.609	
P	.507		.887		.585		.437	
Baixa Especialització								
Tipologia	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Turística								
Mitjana	43.9	47.7	1.50	1.74	4.48	4.08	3.64	3.47
F	1.609		.738		.762		.096	
P	.208		.393		.387		.757	
Resta de treballadors								
Tipologia	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Turística								
Mitjana	45.6	46.7	1.18	1.51	3.84	4.39	3.46	3.08
F	.267		3.704		2.554		.921	
P	.606		.056		.113		.339	
(1) Municipis Turístics Vacacionals; (2) Municipis Turístics Diversificats								

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A.19.- Prova d'associació entre grup de treballadors i nivell d'estudis

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
Nivell d'estudis	%	%	%		%	%	%
Primaris	4%	41%	17%	41	4%	38%	21%
Secundaris	21%	40%	53%	85	23%	56%	56%
Universitaris	73%	17%	29%	84	74%	6%	23%
N	66	52	95	210	83	34	73
Test de Associació							
Xi Quadrat	59.572				67.556		
GL	6				6		
P-valor	0.000				.000		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A20.- Diferències d'estudis per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius			
	Primaris	Secundaris	Universitaris
Vacacionals	5%	21%	73%
Diversificats	4%	21%	74%
Xi Quadrat		1.386	
GL		3	
P		.709	
Baixa Especialització			
	Primaris	Secundaris	Universitaris
Vacacionals	41%	40%	17%
Diversificats	38%	56%	6%
Xi Quadrat		3.906	
GL		3	
P		.272	
Resta de Treballadors			
	Primaris	Secundaris	Universitaris
Vacacionals	17%	53%	28%
Diversificats	20%	56%	23%
Xi Quadrat		2.355	
GL		3	
P		.376	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A21.- Prova d'independència entre les variables tipus de treballadors i classe social subjectiva

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
Classe Social Subjectiva	%	%	%		%	%	%
Alta	25%	6%	7%		12%	3%	6%
Mitjana	62%	69%	67%		72%	75%	63%
Baixa	13%	25%	26%		16%	22%	31%
N							
Test de Associació							
Xi Quadrat	14.393				7.360		
GL	4				4		
P-valor	.006				.118		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A22.- Diferències en la classe social per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius			
	Alta	Mitjana	Baixa
Vacacionals	25%	62%	13%
Diversificats	12%	72%	16%
Xi Quadrat		3.733	
GL		2	
P		.155	
Baixa Especialització			
	Alta	Mitjana	Baixa
Vacacionals	6%	69%	25%
Diversificats	3%	75%	22%
Xi Quadrat F		.528	
GL			
P		.781	
Resta de Treballadors			
	Alta	Mitjana	Baixa
Vacacionals	7%	68%	26%
Diversificats	6%	63%	31%
Xi Quadrat		.396	
GL		2	
P		.800	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula 7.23.- Proves d'associació entre situació laboral i grup de treballadors.

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Assalariat Fix	66%	48%	51%		64%	59%	55%
Assalariat Temporal	10%	43%	22%		12%	32%	19%
Autònom	22%	9%	25%		22%	9%	23%
Empresari	2%	0%	2%		1%	0%	2%
Test de Associació							
Xi Quadrat	12.460				6.291		
GL	6				6		
P-valor	.052				.391		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A24.- IDiferències en el contracte laboral per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius				
	Assalariat Fix	Assalariat Temporal	Autònom	Empresari
Vacacionals	66%	10%	22%	2%
Diversificats	65%	12%	22%	1%
Xi Quadrat F	.521			
GL				
P	.981			
Baixa Especialització				
	Assalariat Fix	Assalariat Temporal	Autònom	Empresari
Vacacionals	48%	44%	8%	0%
Diversificats	60%	32%	9%	0%
Xi Quadrat F	.804			
GL				
P	.816			
Resta de Treballadors				
	Assalariat Fix	Assalariat Temporal	Autònom	Empresari
Vacacionals	51%	22%	25%	2%
Diversificats	55%	19%	23%	2%
Xi Quadrat F	.593			
GL				
P	.951			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A25.- Associació entre any d'arribada i grup de treballadors

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	p-valor
	%	N	%	N	%	N			
Vacacionals	1999		1999		1997		1998	.450	.638
Especialitzats	1996		1995		1996		1996	.037	.964
Cas D	1999		2001		2004		2002	1.252	.290
Cas E	1999		1999		1997		1998	.450	.638

Taula A26.- Diferències en l'any d'arribada per grups segons tipus de municipi de residència

Any d'Arribada				
Creatius				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	2004	1995	2001	1999
F	4.986		.182	
P	.029		.671	
Baixa Especialització				
	Vacacionals	Diversificats	Cas D	Cas E
Mitjana	2000	1995	2001	1999
F	4.986		.182	
P	.029		.671	
Resta de Treballadors				
	Vacacionals	Diversificats	Cas D	Cas E
Mitjana	2003	1996	2004	1997
F	6.762		6.786	
P	.010		.010	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A27.- Associació entre any d'arribada i grups de treballadors

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
<1990	24%	38%	25%		35%	40%	36%
1991-2000	15%	5%	10%		13%	15%	18%
2001-2010	25%	21%	30%		36%	24%	30%
>2011	36%	36%	35%		16%	21%	16%
Test de Associació							
Xi Quadrat	5.605				2.258		
GL	6				6		
P-valor	.469				.895		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

- Taula A29.- Diferències en l'any d'arribada per intervals per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius				
	<1990	1991-2000	2001-2010	>2010
Vacacionals	24%	15%	25%	36%
Diversificats	35%	13%	36%	16%
Xi Quadrat	8.501			
GL	3			
P	.037			
Baixa Especialització				
	<1990	1991-2000	2001-2010	>2010
Vacacionals	38%	5%	21%	36%
Diversificats	39%	15%	24%	21%
Xi Quadrat	3.451			
GL	3			
P	.335			
Resta de Treballadors				
	<1990	1991-2000	2001-2010	>2010
Vacacionals	25%	10%	30%	35%
Diversificats	36%	18%	30%	16%
Xi Quadrat	8.157			
GL	3			
P	.043			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A30.- Proves d'associació entre tipus d'habitatge i grup de treballadors

	Vacacionals				Diversificats			
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)	N
	%	%	%		%	%	%	%
Pis	62%	73%	28%		76%	82%	74%	
No Pis	38%	27%	72%		24%	18%	26%	
Test de Associació								
Xi Quadrat	2.500				.915			
GL	2				2			
P-valor	.286				.633			
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors								

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A31.-- Diferències tipus d'habitatge per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius		
	Pis	No Pis
	%	%
Vacacionals	61%	39%
Diversificats	76%	24%
Test d'Associació		
Xi2	3.555	
GL	2	
P-Valor	.059	
Baixa Especialització		
	Pis	No Pis
	%	%
Vacacionals	73%	27%
Diversificats	82%	18%
Test d'Associació		
Xi2	.991	
GL	1	
P-Valor	.319	
Resta de treballadors		
	Pis	No Pis
Vacacionals	72%	28%
Diversificats	74%	26%
Test d'Associació		
Xi2	.077	
GL	1	
P-Valor	.781	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A32.-. Proves d'associació entre propietat de l'habitatge i grup de treballadors

	Cas D				Cas E			
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)	N
	%	%	%		%	%	%	%
Pis	56%	65%	67%		75%	87%	77%	
No Pis	43%	35%	33%		25%	13%	23%	
Test de Associació								
Xi Quadrat	1.410				2.840			
GL	2				2			
P-valor	.494				.242			
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors								

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A33.-Diferències tipus d'habitatge per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius		
	Pis	No Pis
Cas D	56%	44%
Cas E	75%	25%
Test d'Associació		
Xi2	4.882	
GL	1	
P-Valor	.027	
Baixa Especialització		
	Pis	No Pis
Cas D	65%	35%
Cas E	87%	13%
Test d'Associació		
Xi2	5.779	
GL	1	
P-Valor	.016	
Resta de treballadors		
	Pis	No Pis
Cas D	67%	33%
Cas E	77%	23%
Test d'Associació		
Xi2	2.024	
GL	1	
P-Valor	.155	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A34.-. Proves d'associació entre propietat de l'habitatge i grup de treballadors

	Vacacionals				Diversificats			
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)	N
	%	%	%		%	%	%	%
Lloguer	26%	44%	35%		23%	30%	23%	
Propietat	74%	56%	65%		77%	70%	77%	
Test de Associació								
Xi Quadrat	5.308				.614			
GL	4				2			
P-valor	.257				.736			
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors								

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A35.- Diferències tipus de posició d'habitatge per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius		
	Lloguer	Propietat
	%	%
Vacacionals	26%	74%
Diversificats	23%	77%
Test d'Associació		
Xi2 F	1.426	
GL		
P-Valor	.498	
Baixa Especialització		
	Lloguer	Propietat
	%	%
Vacacionals	56%	44%
Diversificats	29%	31%
Test d'Associació		
Xi2	1.909	
GL	1	
P-Valor	.167	
Resta de treballadors		
	Lloguer	Propietat
Vacacionals	36%	64%
Diversificats	23%	77%
Test d'Associació		
Xi2	2.890	
GL	1	
P-Valor	.062	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A36.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	p-valor
	%	N	%	N	%	N			
Vacacionals	591		506		526		536	.356	.702
Especialitzats	586		570		456		540	1.218	.310
Cas D	387		405		491		445	.995	.381
Cas E	636		636		516		593	1.141	.327

Taula A37.- Diferències en el valor de l'habitatge de lloguer per grups segons tipus de municipi de residència

Valor de l'habitatge de Lloguer				
Creatius				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	591	586	387	636
F	.002		3.859	
P	.996		.059	
Baixa Especialització				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	506	570	405	636
F	.184		4.126	
P	.673		.056	
Resta de Treballadors				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	526	456	491	516
F	.768		.114	
P	.387		.737	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A38.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	p-valor
	%	N	%	N	%	N			
Vacacionals	218.633		78.793		80.081		128.633	2.598	.078
Especialitzats	98.650		67.500		132.113		105.978	1.120	.329
Cas D	123.598		75400		53.375		83.598	2.404	.095
Cas E	163.012		72.142		136.924		138.209	.755	.471

Taula A39.-Diferències en el valor de l'habitatge de propietat per grups segons tipus de municipi de residència

Valor de l'habitatge de Lloguer				
Creatius				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	591	586	387	636
F	.002		3.859	
P	.996		.059	
Baixa Especialització				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	506	570	405	636
F	.184		4.126	
P	.673		.056	
Resta de Treballadors				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	526	456	491	516
F	.768		.114	
P	.387		.737	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A40.- Proves d'associació entre grandària municipal i grup de treballadors

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
Tipus Urbà	%	%	%		%	%	%
Petites	27%	34%	31%		17%	26%	20%
Mitjanes	73%	66%	69%		6%	18%	11%
Grans	--	--	--		77%	56%	69%
Test de Associació							
Xi Quadrat	.624				6.088		
GL	2				4		
P-valor	.732				.193		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A41.-Diferències en la ciutat de residència per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius			
	Petites	Mitjanes	Grans
Vacacionals	27%	72%	0%
Diversificats	17%	6%	77%
Xi Quadrat			98.732
GL	2		
P	.000		
Baixa Especialització			
	Petites	Mitjanes	Grans
Vacacionals	34%	66%	0%
Diversificats	26%	18%	56%
Xi Quadrat F	43.898		
GL			
P	.000		
Resta de Treballadors			
	Petites	Mitjanes	Grans
Vacacionals	31%	69%	
Diversificats	21%	11%	69%
Xi Quadrat	98.726		
GL	2		
P	.000		

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A42.- Prova d'associació entre localització de l'habitatge i grup de treballadors

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Centre	56%	60%	61%		57%	56%	45%
Perifèria	44%	40%	39%		43%	44%	55%
Test de Associació							
Xi Quadrat	.315				2.267		
GL	2				2		
P-valor	.854				.322		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A43.-Diferències en la localització de la residència per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius		
	Centre	Perifèria
	%	%
Vacacionals	44%	64%
Diversificats	43%	63%
Test d'Associació		
Xi2	.005	
GL	1	
P-Valor	.945	
Baixa Especialització		
	Centre	Perifèria
	%	%
Vacacionals	60%	40%
Diversificats	56%	44%
Test d'Associació		
Xi2	.173	
GL	1	
P-Valor	.678	
Resta de treballadors		
	Centre	Perifèria
Vacacionals	40%	60%
Diversificats	55%	45%
Test d'Associació		
Xi2	3.633	
GL	1	
P-Valor	.040	

Taula 44.- Prova d'associació entre localització litoral de la residència i grup de treballadors

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Costa	24%	19%	14%		23%	15%	23%
Interior	76%	81%	86%		77%	85%	77%
Test de Associació							
Xi Quadrat	2.933				1.160		
GL	2				2		
P-valor	.231				.560		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A45.-Diferències en la localització de la residència per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius		
	Costa	Interior
	%	%
Vacacionals	24%	23%
Diversificats	76%	77%
Test d'Associació		
Xi2	.037	
GL	1	
P-Valor	.847	
Baixa Especialització		
	Costa	Interior
	%	%
Vacacionals	19%	81%
Diversificats	15%	85%
Test d'Associació		
Xi2	.251	
GL	1	
P-Valor	.616	
Resta de treballadors		
	Centre	Perifèria
Costa	86%	14%
Interior	77%	23%
Test d'Associació		
Xi2	2.595	
GL	1	
P-Valor	.080	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A46.- Prova d'associació entre localització en capital comarcal de la residència i grup de treballadors

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Capital Comarca	64%	57%	55%		77%	56%	69%
No Capital Comarca	36%	43%	45%		23%	44%	31%
Test de Associació							
Xi Quadrat	1.318				5.303		
GL	2				2		
P-valor	.517				.071		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A47.- Diferències en la capitalitat comarcal per grups segons tipus de municipi de residència

Creatius		
	Capital Comarcal	No Capital Comarcal
	%	%
Vacacionals	36%	64%
Diversificat	73%	23%
Test d'Associació		
Xi2	25.243	
GL	1	
P-Valor	.000	
Baixa Especialització		
	Capital Comarcal	No Capital Comarcal
	%	%
Vacacionals	43%	67%
Diversificat	56%	44%
Test d'Associació		
Xi2	1.293	
GL	1	
P-Valor	.255	
Resta de treballadors		
	Capital Comarcal	No Capital Comarcal
Vacacionals	45%	55%
Diversificat	69%	31%
Test d'Associació		
Xi2	9.014	
GL	1	
P-Valor	.003	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

3.- Pels subsistemes urbano-turístics

Subsistemes turístics

Taula A48.- Característiques demogràfiques

variable	Cas D					Cas E				
	(a)	(b)	(c)	F	P	(a)	(b)	(c)	F	P
Edat	45.4	44.0	46.0	.299	.742	45.8	46.7	46.1	.079	.924
Fills	1.39	1.50	1.30	.408	.666	1.17	1.67	1.34	3.29	.039
Ideologia	3.56	4.52	3.73	1.89	.156	3.62	4.32	4.13	2.850	.023
Religiositat	2.61	3.89	3.51	2.91	.058	2.88	3.31	3.14	.569	.567

Taula A49.- Característiques demogràfiques per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Creatius								
	EdatEls		Fills		Ideologia		Religiositat	
	(D)	(E)	(D)	(E)	(D)	(E)	(D)	(E)
Mitjana	45.4	45.8	1.39	1.17	3.56	3.62	2.61	2.88
F	.036		1.250		.031		.407	
P	.849		.265		.861		.525	
Baixa Especialització								
	(D)	(E)	(D)	(E)	(D)	(E)	(D)	(E)
Mitjana	44.0	46.7	1.50	1.67	4.52	4.13	3.89	3.31
F	.861		.418		.710		1.069	
P	.356		.520		.403		.304	
Resta de treballadors								
	(D)	(E)	(D)	(E)	(D)	(E)	(D)	(E)
Mitjana	46.0	46.1	1.30	1.34	3.73	4.32	3.51	3.14
F	0.05		.065		2.817		.857	
P	.942		.799		.096		.356	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A50.- Prova d'associació entre grup de treballadors i nivell d'estudis

Creatius			
	Primaris	Secundaris	Universitaris
Cas D	7%	29%	62%
Cas E	3%	20%	78%
Xi Quadrat		6.059	
GL		3	
P		.109.	
Baixa Especialització			
	Primaris	Secundaris	Universitaris
Cas D	46%	39%	12%
Cas E	35%	52%	13%
Xi Quadrat		2.670	
GL		3	
P		.445	
Resta de Treballadors			
	Primaris	Secundaris	Universitaris
Cas D	22%	53%	22%
Cas E	16%	55%	30%
Xi Quadrat		4.440	
GL		3	
P		.218	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès MarítimTaula A51.- Diferències d'estudis per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de
residencia

	Cas D				Cas E		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
Nivell d'estudis	%	%	%		%	%	%
Alta	18%	5%	3%		17%	5%	9%
Mitjana	63%	68%	69%		70%	75%	63%
Baixa	18%	27%	28%		13%	21%	29%
Xi Quadrat	8.525				11.344		
GL	4				4		
P-valor	.074				.023		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A52.- Prova d'independència entre les variables tipus de treballadors i classe social subjectiva

Creatius			
	Alta	Mitjana	Baixa
Cas D	18%	63%	18%
Cas E	17%	70%	13%
Xi Quadrat			.685
GL	2		
P	.710		
Baixa Especialització			
	Alta	Mitjana	Baixa
Cas D	5%	68%	27%
Cas E	5%	75%	21%
Xi Quadrat F	.616		
GL	.847		
P			
Resta de Treballadors			
	Alta	Mitjana	Baixa
Cas D	3%	69%	28%
Cas E	9%	63%	28%
Xi Quadrat	2.088		
GL	2		
P	.352		

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A53.- Proves d'associació entre situació laboral i grup de treballadors.

fisher	Cas E				Cas D		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Assalariat Fix	69%	59%	53%		64%	50%	52%
Assalariat Temporal	14%	41%	27%		11%	36%	17%
Autònom	17%	0%	20%		23%	14%	28%
Empresari	0%	0%	0%		2%	0%	3%
Test de Associació							
Xi Quadrat	7.278				11.779		
GL	4				6		
P-valor	.122				.067		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

Taula A.54.- IDiferències en el contracte laboral per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Creatius				
	Assalariat Fix	Assalariat Temporal	Autònom	Empresari
Cas D	69%	14%	17%	0%
Cas E	64%	11%	23%	2%
Xi Quadrat F	1.284			
GL	3			
P	.408			
Baixa Especialització				
	Assalariat Fix	Assalariat Temporal	Autònom	Empresari
Cas D	60%	40%	0%	0%
Cas E	50%	36%	14%	0%
Xi Quadrat F	2.358			
GL				
P	.254			
Resta de Treballadors				
	Assalariat Fix	Assalariat Temporal	Autònom	Empresari
Cas D	53%	28%	20%	0%
Cas E	52%	17%	28%	3%
Xi Quadrat	3.238			
GL	3			
P	.392			

Taula A55.- Associació entre any d'arribada i grup de treballadors

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	p-valor
	%	N	%	N	%	N			
Vacacionals	1999		1999		1997		1998	.450	.638
Especialitzats	1996		1995		1996		1996	.037	.964
Cas D	1999		2001		2004		2002	1.252	.290
Cas E	1999		1999		1997		1998	.450	.638

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A56.- Diferències en l'any d'arribada per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Any d'Arribada				
Creatius				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	2004	1995	2001	1999
F	4.986		.182	
P	.029		.671	
Baixa Especialització				
	Vacacionals	Diversificats	Cas D	Cas E
Mitjana	2000	1995	2001	1999
F	4.986		.182	
P	.029		.671	
Resta de Treballadors				
	Vacacionals	Diversificats	Cas D	Cas E
Mitjana	2003	1996	2004	1997
F	6.762		6.786	
P	.010		.010	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

TaulaA 57.- Associació entre any d'arribada i grups de treballadors

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

	Cas D				Cas E		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
<1990	37%	43%	25%		28%	36%	33%
1991-2000	9%	7%	11%		16%	11%	16%
2001-2010	29%	23%	30%		33%	22%	30%
>2011	26%	27%	35%		23%	31%	21%
Test de Associació							
Xi Quadrat	3.842				3.832		
GL	6				6		
P-valor	.698				.699		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A58.- Diferències en l'any d'arribada per intervals per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Creatius				
	<1990	1991-2000	2001-2010	>2010
Cas D	37%	9%	29%	25%
Cas E	28%	16%	33%	23%
Xi Quadrat	1.928			
GL	3			
P	.588			
Baixa Especialització				
	<1990	1991-2000	2001-2010	>2010
Cas D	43%	7%	23%	27%
Cas E	36%	11%	22%	31%
Xi Quadrat	.794			
GL	3			
P	.851			
Resta de Treballadors				
	<1990	1991-2000	2001-2010	>2010
Cas D	25%	10%	30%	35%
Cas E	33%	16%	30%	21%
Xi Quadrat	4.374			
GL	3			
P	.224			

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A59.- Proves d'associació entre tipus de propietat de l'habitatge i grup de treballadors

	Cas D				Cas E		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Lloguer	17%	38%	32%		73%	61%	72%
Propietat	83%	62%	68%		27%	39%	28%
Test de Associació							
Xi Quadrat	5.722				2.418		
GL	4				2		
P-valor	.221				.298		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

TaulaA 60.-- Diferències tipus de propietat de l'habitatge per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Creatius		
	Lloguer	Propietat
	%	%
Cas D	17%	83%
Cas E	27%	73%
Test d'Associació		
Xi2	1.620	
GL	1	
P-Valor	.203	
Baixa Especialització		
	Lloguer	Propietat
	%	%
Cas D	38%	63%
Cas E	39%	61%
Test d'Associació		
Xi2	.024	
GL	1	
P-Valor	.877	
Resta de treballadors		
	Lloguer	Propietat
Cas D		
Cas E		
Test d'Associació		
Xi2		
GL		
P-Valor		

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A61.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	p- valor
	%	N	%	N	%	N			
Vacacionals	591		506		526		536	.356	.702
Especialitzats	586		570		456		540	1.218	.310
Cas D	387		405		491		445	.995	.381
Cas E	636		636		516		593	1.141	.327

Taula A62.- Diferències en el valor de l'habitatge de lloguer per grups segons tipus de subsistema urbano-
turístic de residència

Valor de l'habitatge de Lloguer				
Creatius				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	591	586	387	636
F	.002		3.859	
P	.996		.059	
Baixa Especialització				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	506	570	405	636
F	.184		4.126	
P	.673		.056	
Resta de Treballadors				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	526	456	491	516
F	.768		.114	
P	.387		.737	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A63.- Prova de diferència entre les mitjanes de valor de l'habitatge

Variable	Creatius		Baixa Especialització		Resto		Mitjana	F	p- valor
	%	N	%	N	%	N	%		
Vacacionals	218.633		78.793		80.081		128.633	2.598	.078
Especialitzats	98.650		67.500		132.113		105.978	1.120	.329
Cas D	123.598		75400		53.375		83.598	2.404	.095
Cas E	163.012		72.142		136.924		138.209	.755	.471

Taula A64.- Diferències en el valor de l'habitatge de lloguer per grups segons tipus de subsistema urbano-
turístic de residència

Valor de l'habitatge de Lloguer				
Creatius				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	591	586	387	636
F	.002		3.859	
P	.996		.059	
Baixa Especialització				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	506	570	405	636
F	.184		4.126	
P	.673		.056	
Resta de Treballadors				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	526	456	491	516
F	.768		.114	
P	.387		.737	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A65..-Diferències en el valor de l'habitatge de propietat per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Valor de l'habitatge de Propietat				
Creatius				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	218.571	98.650	123.823	163.012
F	2.888		.259	
P	.092		.612	
Baixa Especialització				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	67.500	78.793	72.142	75.400
F	.087		.007	
P	.769		.932	
Resta de Treballadors				
	Vacacionals	Diversificats	Cas E	Cas D
Mitjana	80.081	132.113	59.375	136.924
F	1.894			4.207
P	.171			.043

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A66.- Proves d'associació entre grandària municipal i grup de treballadors

fisher	Cas E				Cas D		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
Tipus de Ciutat	%	%	%		%	%	%
Petites	57%	56%	59%		13%	20%	16%
Mitjanes	43%	44%	41%		27%	40%	32%
Grans	0%	0%	0%		60%	41%	52%
Test de Associació							
Xi Quadrat	.161				4.546		
GL	4				4		
P-valor	.923				.337		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A67.-Diferències en la ciutat de residència per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Creatius			
	Petites	Mitjanes	Grans
Cas D	43	57%	
Cas E	13%	27%	50%
Xi Quadrat F		45.222	
GL			
P	.000		
Baixa Especialització			
	Petites	Mitjanes	Grans
Cas D	44%	56%	
Cas E	20%	39%	41%
Xi Quadrat	22.396		
GL	2		
P	.000		
Resta de Treballadors			
	Petites	Mitjanes	Grans
Cas D	40%	60%	
Cas E	16%	32%	52%
Xi Quadrat	54.076		
GL	2		
P	.000		

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A26.- Prova d'associació entre localització de l'habitatge i grup de treballadors

	Cas D				Cas E		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Centre	59%	66%	67%		55%	52%	44%
Perifèria	41%	44%	43%		45%	48%	56%
Test de Associació							
Xi Quadrat	.635				2.714		
GL	2				2		
P-valor	.728				.257		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A27.-Diferències en la localització de la residència per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Creatius		
	Centre	Perifèria
	%	%
Cas D	60%	40%
Cas E	55%	45%
Test d'Associació		
Xi2	.236	
GL	1	
P-Valor	.627	
Baixa Especialització		
	Centre	Perifèria
	%	%
Cas D	65%	35%
Cas E	52%	48%
Test d'Associació		
Xi2	1.672	
GL	1	
P-Valor	.196	
Resta de treballadors		
	Centre	Perifèria
Cas D	33%	66%
Cas E	56%	44%
Test d'Associació		
Xi2	8.687	
GL	1	
P-Valor	.003	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A68.- Prova d'associació entre localització litoral de la residència i grup de treballadors

	Cas D				Cas E			
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)	N
	%	%	%		%	%	%	%
Costa	24%	19%	18%		23%	15%	18%	
Interior	76%	81%	82%		77%	85%	82%	
Test de Associació								
Xi Quadrat	.557				1.735			
GL	2				2			
P-valor	.757				.420			
T treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors								

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A69..-Diferències en la localització de la residència per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Creatius		
	Costa	Interior
	%	%
Cas D	24%	76%
Cas E	23%	77%
Test d'Associació		
Xi2	.003	
GL	1	
P-Valor	.954	
Baixa Especialització		
	Costa	Interior
	%	%
Cas D	20%	80%
Cas E	15%	84%
Test d'Associació		
Xi2	.280	
GL	1	
P-Valor	.597	
Resta de treballadors		
	Costa	Interior
Cas D	18%	82%
Cas E	18%	82%
Test d'Associació		
Xi2	.003	
GL	1	
P-Valor	.954	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula 70.- Prova d'associació entre localització en capital comarcal de la residència i grup de treballadors

	Cas D				Cas E		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Capital Coamarcal	57%	56%	60%		60%	41%	52%
No Capital Comarcal	43%	44%	40%		40%	69%	48%
Test de Associació							
Xi Quadrat	.161				4.540		
GL	2				2		
P-valor	.923				.103		
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A 31.- Diferències en la capitalitat comarcal per grups segons tipus de subsistema urbano-turístic de residència

Creatius		
	Capital Comarcal	No Capital Comarcal
	%	%
Cas D	57%	43%
Cas E	60%	40%
Test d'Associació		
Xi2	.089	
GL	1	
P-Valor	.766	
Baixa Especialització		
	Capital Comarcal	No Capital Comarcal
	%	%
Cas D	56%	44%
Cas E	41%	59%
Test d'Associació		
Xi2	1.900	
GL	1	
P-Valor	.168	
Resta de treballadors		
	Capital Comarcal	No Capital Comarcal
	%	%
Cas D	60%	40%
Cas E	52%	48%
Test d'Associació		
Xi2	.971	
GL	1	
P-Valor	.324	

ANNEX 2. Característiques socio-demogràfiques dels residents en Penedès Marítim

Taula A71.- Prov d'associació entre grups de treballadors i residència a la costa o l'interior

	Vacacionals				Diversificats		
	(a)	(b)	(c)	N	(a)	(b)	(c)
	%	%	%		%	%	%
Mateix Municipi	26%	38%	47%		54%	48%	50%
Penedès	39%	38%	41%				
AMB	13%	7%	3%				
Catalunya							
Espanya	13%	14%	6%				
Internacional	9%	3%	4%				
Test de Associació							
Xi Quadrat F	11.810						
GL							
P-valor	.137						
Treballadors Creatius; (b) Treballadors de Baixa Especialització; (c) Resta de treballadors							

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

"QUI VIU A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES I PER QUÈ? ANÀLISI DE L'ATRACCIÓ DE TREBALLADORS
CREATIUS I DE BAIXA ESPECIALITZACIÓ EN LES DESTINACIONS DELS SISTEMA URBÀ CATALÀ"

Jon Xavier Olano Pozo

UNIVERSITAT
ROVIRA i VIRGILI